

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשירי

היכל
רביעי

מאמרי אדמו"ר האמצעי

במדבר

— חלק ה —

•

מאת

כ"ק אדמו"ר הרב הגאון הגדול החסיד והעניו אור עולם
מופת הדור איש אלקים קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מוה"ר **דובער** נבג"מ ז"ע

— אדמו"ר האמצעי —

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

תועתק וחונקס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות וחמשים לבריאה
מאתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר הצ"צ
ארבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

MAAMOREI ADMUR HOEMTZOEE

BAMIDBAR V

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • 774-4000 • 778-0226
Printed in the U.S.A.
5750 • 1990

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneerson, Dov Beer, 1773-1827

Ma'amre Admur ha-emtsa'l, Bamidbar.

(Sifriy. Otsar ha-Hasidim—Lyubavitch)

(Kovets shalsholet ha-or; hekhal 4, sha'ar 10)

Title on t.p. verso: Maamorei Admur hoemtzoee, Bamidbar V

"Yotse la-or ba-pa'am ha-rishonah mi-ket. y."

Includes bibliographical notes and index.

1. Bible. O.T. Numbers--Sermons. 2. Sermons, Hebrew. 3. Jewish--Sermons. 4. Habad--Sermons. I. Title. II. Title: Maamorei Admur hoemtzoee, Bamidbar. III. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitch. IV. Series: Kovets shalsholet ha-or; hekhal 4, sha'ar 10.

BM740.S3625 1990

ISBN 0-8266-5483-5 (v. 5)

Library of Congress Catalog Card #86-18516

נדפס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גלוקאָו
BOOKMART PRESS, INC.
N. BERGEN, N.J. 07047

נסדר בדפוס "עמפייער פרעסס"
ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה
EMPIRE PRESS
550 EMPIRE BLVD. • BROOKLYN, N.Y. • (718) 756-1473
FAX (718) 604-7633

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות הדפסת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי שנמצאים לע"ע בכתבי-יד, ובהמשך להנדפס מכבר²,

הננו מו"ל בזה מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי ע"ס במדבר — כרך חמישי, הכולל דרושי פ' פינחס, מטות ומסעי.

מאמר אחד נדפס כאן מגוף כתבי-יד קודש כ"ק אדמו"ר האמצעי³, ושאר המאמרים נלקטו כאן מכונ"כ ביכלאך כתבי-יד מעתיקים שונים⁴.

בשוה"ג באו שינויי נוסחאות, ומראי מקומות לפסוקים ומארז"ל ועוד.

בסוף הספר הוספנו פקסימיליות.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' אלי ש"י מטוסוב.

מערכת „אוצר החסידים“

עש"ק פ' שירה, ט"ו שבט, ה'תש"נ.
מאתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר הצ"צ
ארבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ.י.

- (1) בהתועדות דאור ליו"ד כסלו (יום גאולת כ"ק אדמו"ר האמצעי) ה'תשמ"ה.
- (2) ע"ס בראשית (מוצאי ר"ה תשמ"ט). שמות ח"א (כ"ה אדי"ש תשמ"ט). ח"ב (י"א-י"ג אלול תשמ"ט). ויקרא ח"א (ב' ניסן תשמ"ה). ח"ב (עשק"מ כסלו תשמ"ו). במדבר ח"א (ז' אדי"ש תשמ"ו). ח"ב (ט"ו סיון תשמ"ו). ח"ג (לפני לג בעומר תשמ"ז). ח"ד (כ"ף מ"ח תשמ"ח). דברים ח"א (ב' אייר תשמ"ו). ח"ב (עשק"מ כסלו תשמ"ז). ח"ג (ה' מני"א תשמ"ז). ח"ד (ר"ח שבט תשמ"ח). „דרושי חתונה“ ח"א (ר"ח כסלו תשמ"ט).
- (3) ד"ה וידבר ג' צו ג' את קרבני, נדפס להלן בתחילת הספר.
- (4) כמצויין בפרטיות להלן בהמ"מ בתחילת כל מאמר. המאמרים שהיו תח"י בכמה כתבי-יד, נדפסו ע"פ אחד מהם, וכמה שינויים צויינו בשוה"ג. מכמה מאמרים יש תח"י לע"ע רק כתי מעתיק אחד, ואפשר שאינו מדויק וכו'. ובבקשה רבה שכל מי שיש בידו עוד כתי או נוסח שונה בד"ה הנ"ל יודיענו בהקדם, וזכות הרבים תלוי בו.

מפתח

פינחס

וידבר גו' את קרבני א'תריט
עולת תמיד א'תרסד

מטות

וידבר גו' ראשי המטות א'תרצז
ואשה כי תדור א'תשיג
וידבר גו' החלצו א'תשלט

מסעי

אלה מסעי א'תתטו
[ביאור] להבין שרש ענין הפרסא א'תתמג
[ביאור] להבין שרש הדברים כו' המסעות שבמדבר א'תתעב

הוספות

פקסימיליות א'תתפז

(א) וידבר ה' אל משה לאמר צו את בניי ואמרת אליהם את קרבני לחמי כו' תשמרו להקריב לי במועדו ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה' כו'. והנה הדקדוקים בפ' זאת רבו א' למה כפל הדבר ב"פ לומר ענין א' והוא להקריב קרבן תמיד וא' את קרבני לחמי כו' תשמרו להקריב וחזר וא' ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו כו', ועוד מה שכפל ב"פ ואמרת להם והל' ואמרת אליהם את קרבני לחמי כו' וזה האשה אשר תקריבו כו', ועוד מ"ש תחלה אשר תשמרו להקריב כו' ואח"כ א' זה האשה אשר תקריבו כו', ואם מפני שכל המצות א' בהן ג' דברי' שמיעה ושמירה ועשי' כמו והי' אם שמוע תשמעו כו' אשר אנכי מצוך כו' עד ולעבדו שמיעה במחשבה וציווי כדיבור ולעבדו בפ"מ וכמ"ש והי' עקב תשמעון כו' ושמרתם ועשיתם דשמיעה ושמירה ועשי' היינו מחשבה דיבור ומעשה לפי שכל המצות כולן צריך שיבאו לידי קיום בג' מדרגות הללו דמחשבה ודבור ומעשה כו' ע"כ גם כאן א' צו את בניי ואמרת להם כו' דהיינו שישמעו מה שתצוה להם ואח"כ א' תשמרו להקריב ואח"כ ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו בפ"מ כו', אך איכ' למה בפ' תמידים פירש לג' אלה יותר מכל מצות פרטיות שלא כפל ושלוש הדבר כו'. אך הנה תחלה יש להבין טעם הדבר הזה שכל המצות צריכים לבא בקיום ג' אלה דמחשבה דבור ומעשה הלא העיקר הוא המעשה בלבד ולא המחשבה ודיבור דלא המדרש עיקר כו' וגם איך ימצא במעשה המצוה גם מחשבה ודיבור כו'. והנה שרש הדבר הוא לפי שנא' בנשמת אדם לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהן ג' מדרגו' דבי"ע נגד כחי' נר"נ

וידבר גו' את קרבני: נדפס מגזכ"ק 1194 קא, א. ונמצא עוד בכתבי-יד מעתיקים: 23 קלו, א [בכותרת: בעזיה תקפ"ו], 116 קכה, א [בכותרת: ביה פ' פנחס שנת תקפ"ו], 207 קעו, א [רק י"ח אותיות], 373 תרמת, א. 524 ריב, א [בכותרת: פ' פנחס התקפ"ו], 527 רפא, א [בכותרת: בעזיה פ' פנחס התקפ"ו], 651 קמא, ב. 1746 קמא, א. 2015 קסט, א [ובסופו רשום: מוגה והועתק מגוף כ"ק של אדמו"ר זלה"ה נבגי"מ ז"ע], 2018 קסו, א [בכותרת: בעזיה פ' פנחס התקפ"ו].
המאמר מיוסד על ד"ה זה בלקו"ת ר"פ פינחס. ונ"א ובתוס' ביאורים בסידור עם דא"ח לא, ג [שם הנחת כ"ק אדהאמי"צ, משי"פ פינחס תקס"ה]. ובשינויים והגהות בדרי"צ קמב, א [שרש מצות התפילה פמ"ד ואילך]. אוה"ת פינחס ע' א"פ ואילך. שם כרך ה' ע' א'תרעד. סה"מ תרנ"ד ע' רלב ואילך. סה"מ תרנ"ח ע' רטו ואילך. סה"מ תרפ"ד ע' ק"ו ואילך. ד"ה צו גו' את קרבני דשי"פ פינחס תשי"א.
וידבר . . . תקריבו לה': פנחס כח, א ואילך.
והי' אם שמוע: עקב יא, יג.
והי' עקב תשמעון: עקב ז, יב.
דלא המדרש עיקר: אבות פ"א מ"ו.
לכבודי בראתיו: ישעי' מג, ז.

כידוע והוא עיקר בחי' אד"ם א' חכמה ד"ם דיבור ומעשה כמ"ש במ"א וכל התו"מ ניתנו בבחי' אד"ם דוקא כמ"ש וזאת תורת האד"ם כו' ע"כ צריך שיבא קיום המצות באדם בג' אלה דמחשבה דבור ומעשה דוקא ואע"פ שהעיקר הוא המעשה זהו מפני שנעוץ תחילתו בסופן כו' (וכמו שעיקר האדם הוא באיברים החיצונים שנק' אדם דעשי' שהן רמ"ח מ"ע כו').

(ב) והנה ביאור ענין ג' מדרגות דמחשבה דבור ומעשה בכללות היינו שכל א' הוא מדרגה מיוחדת בפ"ע ועכ"ז כל א' מג' אלה [הוא כלול] כידוע במחשבה שכלול מדבור ומעשה ודיבור כלול ממחשבה ומעשה, ומעשה כלול ממחשבה ודיבור (דבי"ע כלול כל א' מבי"ע, שכל א' בפ"ע נק' אד"ם אדם דבריאה במחשבה ואדם דיצי' בדיבור כו' ואד"ם דבריאה א' חכמה שהוא מח' וד"ם דיבור ומעשה שבמחשבה כידוע), והיינו שכל המצות עיקר עסק שלהם הוא רק כמו שהן באים בפ"מ לבד גם בלי כונה כמ"ד שמצו' א"צ כונה וזהו נק' בחי' מעשה לבד, ומדרגה הב' קיום המצות בדיבור היינו מצות ת"ת שכנגד כולן שאין עסק התורה רק בדיבור לבד וכמ"ש ודברת במ כו' וכת' למען תהי' תורת ה' בפיך דוקא וכן ואשים דברי בפיך כו' שהוא רק לדבר בפה כל דיני מעשה המצות איך שיהיו נעשים בפ"מ וכמו במצות קרבנות אמרו כל העוסק בתורת עולה כאילו זוקריב עולה שנא' ונשלמה פרים שפתינו כעכשיו שאין בהמ"ק כו' וכה"ג בכל מצות שלומד דיני המעשה שיעשה המצות כמו הלכות סוכה ולולב והלכות ציצית ותפילין וכה"ג אע"פ שצריך לקיים המצות הללו דוקא בפ"מ הרי קיים עכ"פ המצות בדיבור כאילו עשאו ואע"פ שלא המדרש עיקר אלא המעשה בפ"מ דוקא כמ"ש היום לעשותם אבל מפני שצריך שיבאו המצות לידי קיום גם בדיבור מצד שהוא מקור המעשה כדיבור דד"ת שנק' דבר"י הבריית' שהלומד ואינו עושה כו' שמפני זה ת"ת כנגד כולן ונמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה כידוע ולזה הוזהר בתורה כמה פעמים לא ימוש ס"ת הזה מפוך

אדם א' חכמה . . . כמ"ש במ"א: ראה סה"מ תקס"ז ע' פט. וביהל אור ע' שנת: ובביאור ע"פ ויקרא דתקס"ז פי' אדמו"ר אדם הי"ע אליף דבור ומעשה כו'. ונמצא מזה גם באוה"ת בראשית כרך ו' תתל, א. ביאה"ז להצ"צ ע' שכת.

וזאת תורת האדם: שמו"ב ז, יט.

שנעוץ תחילתו בסופן: ס' יצירה פ"א מ"ז.

ודברת במ . . . למען תהי' תורת ה' בפיך . . . ואשים דברי בפיך: ואתחנן ה, ו, בא יג, ט. ישעי' נא, טז.

כל העוסק בתורת עולה . . . ונשלמה פרים שפתינו: ראה מנחות קי, א. הושע יד, ג. וראה שמו"ר פלי"ת, ד.

תנא דבי אליהו זוטא ספ"ט. שר"ע אדה"ז אר"ח מהדו"ת ס"א ס"ט. לקו"ת במדבר יג, א. אוה"ת שבועות ע' רנט.

סה"מ תרניה ע' לד. לקוטי שיחות ח"ח ע' 413 ואילך.

היום לעשותם: ואתחנן ז, יא. וראה עירובין כב, א.

שנק' דברי הברית: ע"פ תבוא כח, סט. ועוד.

שהלומד ואינו עושה: ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"ב.

ת"ת כנגד כולן . . . דתלמוד גדול: פאה פ"א מ"א. קידושין מ, ב.

לא ימוש: יהושע א, ת.

והגית בו כו' וזהו בחי' שמירה שהוא בדיבור כמא' שמור זו משנה כו' שלמעלה מבחי' עשי' ומקור אלי' כנ"ל וד"ל. והמדרגה הג' היינו במחשבה ודאי א"א לומר על המחשבה שמלובשת בדיבור דד"ת שזהו נחשב בכלל דיבור וגם אפי' מצות הגיון בעיון דוהגית בה כו' ה"ז נחשב גם הוא בכלל מצות ת"ת אלא מ"מ זו היא הנק' כונה שבמוח ולב והוא חפץ וכונת הלב שעולה מיד למוח להרהר בו שהרהור זה במוח בא מתוך פנימי' כונת הלב וחפצו כו', וזהו ענין כונה ורעותא דלכא שיש בכל מצוה ומצוה בעשותה כמ"ד מצות צריכות כונה כו' (ולא כונה רק לצאת י"ח כו') וכמו בברכות המצות שמכוין לבו ורצונו וחפצו בתשוקה וחשק לקיים רצה"ע כו' והוא באמרו בא"י כו' אשר קדשנו במצותיו להתעטף בציצית ולהניח תפילין וכה"ג, ואמנם מהיכן יש לו כונה ורעותא דלכא זה ה"ז ודאי מצד האוי"ר כמו אשרי האיש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד וכן לאהבה את ה' ולעבדו כו' שיש עובד מאהבה מפני שקיבל מלכותו ית' באהבה ורצון ויש עובד מיראה בקבלת עמ"ש שלימה וכמו בפ' ראשונה שקיבל עליו עמ"ש ואח"כ בפ' שני' דק"ש מקבל עליו עול מצות כו' וא"כ הרי שרש דכונה ורעותא דלכא במעש' המצות כל היום באה רק מפני התפעלות אוי"ר פנימי' שבתפלה שנק' עבודה שבלב ומוח כידוע וזהו מדרגה הג' דקיום המצות במחשבה כו' וד"ל.

(ג) וזהו ענין התמידי' בכלל שהן תמיד של שחר ותמיד של בין הערביים שהן תפלות של שחר ושל מנחה דאברהם תיקן תפלת שחרית ויצחק תיקן תפלת מנחה ותפלות במקום קרבנות דתמידים תיקנום כידוע והוא בחי' העבודה שבלב באוי"ר שמזה יבא בחי' הכונה ורעותא דלכא במעשה המצות (שמשכנו בג"ע העליון דבריאה שהוא בחי' מחשבה אבל בלא כונה הוא בג"ע דעשי' כידוע). והנה אע"פ שכל א' מג' המדרגות מיוחדת בפ"ע שבכונה ורעותא דלכא לבדה אין בזה דיבור ומעשה, ובדיבור דתורה לבדו אין בה כונה ומעשה, ובמעשה לבדה אין כונה ודיבור, עכ"ז כל א' כולל מג' אלה כנ"ל כי יש בכלל מאתים מנה ובודאי יש בכלל כונה הפנימי' דרצון

שמור זו משנה: ראה קידושין לו, א: תשמרון זו משנה. רשי' ואתחנן ד, ו. ראה יב, כח. ובלקרי' האוינו
 עת, א: כדאיתא בספרים שמור זה משנה.
 כמיד מצות צריכות כונה: ברכות יג, א. ועוד.
 אשרי האיש ירא את ה' . . . לאהבה את ה': ע"פ תהלים קיב, א. עקב יא, יג.
 בקבלת עמ"ש [= עול מלכות שמים] שלימה: ע"פ ברכות יד, סע"ב: הרוצה שיקבל עליו עול מלכות
 שמים שלימה כו'.
 בפ' ראשונה . . . עמ"ש: ברכות יג, א.
 אוי"ר: אהבה ויראה.
 דאברהם תיקן תפלת שחרית . . . דתמידים תיקנום כידוע: ברכות כו, א"ב.
 יש בכלל מאתים מנה: כ"ק עד, א.

שבמוח ולב גם הדיבור ומעשה המצוה בפ"מ ולזה גזרו או' דמחשבה טובה ה' מצרפה למעשה כו' וראי' ממ"ש תחלה ואהבת ואח"כ והיו הדברים כו' ודברת במ' (וכמו שבברכות המצות שהן בחי' מקיפים שכוללים כל התורה וחכמה עילאה שבמצות וגם יחוד עליון שבמצות בעשי' בפ"מ כמ"ש במ"א ע"פ ישקני כו' שהן ברכות המצות מד"ס שעריים יותר מיינה של תורה כו') וכן בחי' הדיבור דד"ת כלול גם מן הכונה פנימי' במוח ולב שיש בקיום המצות שהרי עיקר הכונה בת"ת להקי"ם את דברי' התורה כו' שזהו ענין עוסק בתורה לשמ"ה (דאורי"י בלא דו"ר לא פרחא לעילא) והמעשה דמצות ממילא כלול בה דעקימת שפתיו בדיבור הוי מעשה כשלומד לשמור ולעשות דוקא והלומד שלא ע"מ לעשות כו' ונק' עשי' שבדיבור וכן במעשה המצות עצמ' כלול מכונה ודיבור הדיבור הוא בברכות המצות שאו' אשר קדשנו כו' וכונה ורעותא דלבא שבמעשה עצמ' (וכמו שמבואר במ"א בענין בשר גידים ועצמות כו') או גם כונה לצאת י"ח בקבלת עמ"ש לעשות רצון ה' וגזרתו באימה ויראה כו' שגם זה נק' כונה ונמצא יש גם בבחי' עשי' עצמ' ממחשבה ודיבור (ונק' אד"ם דעשי' שהוא סוף הכל ונעוץ תב"ס כידוע) (ובאמת בחי' כונה ורעותא דלבא הפנימי' הוא בסוד וטעם המצות כמו טוב טעם ודעת למדני כו').

(ד) והנה ג' אלה המדרגות היינו ג' בחי' דשמיעה ושמירה ועשי' כנ"ל שמיעה בכונה שבמוח ולב ושמירה בדיבור דד"ת ועשי' בפ"מ שכוללים זע"ז והיו לאחדים וכמ"ש והי' עקב תשמעון ושמרתם ועשיתם כו', וכך הי' במ"ת ששמעו בכונה גדולה ורעותא דלבא (כפנימי' הטעם וסוד ה' כו') עד שעל כל דיבור כו' וקיבלו קבלת התורה לאמר בפה בדיבור שהוא השמירה ולעשותם בפ"מ רק שתחלה לפני מ"ת הקדימו נעשה לנשמע כמ"ש כל אשר דבר ה' נעשה כו'.

דמחשבה טובה ה' מצרפה: קידושין מ, א.

ואהבת . . . והיו הדברים: ואתחנן ה, הו.

במ"א ע"פ ישקני: שה"ש א, ב. ראה תרי"א שמות נג, ב. סה"מ תקס"ה ח"א ע' רג. תרי"ח וארא ע' עט ואילך.

ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרפ.

שעריים יותר מיינה של תורה: ראה ע"ז לה, א ורש"י שם.

להקים את דברי התורה: ראה תבוא כו, כו. ומליכ כג, כד. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דרושי תתונה ע'

קעא, ובהמ"מ שם.

דאורי"י בלא דו"ר לא פרחא: ראה תקוני זוהר ת"י (כה, ב). תניא פלי"ט.

דעקימת שפתיו: כ"מ צ, ב.

והלומד שלא ע"מ לעשות: ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"ב.

במ"א בענין בשר גידים ועצמות: ראה ד"ה להבין שרש ענין בשר וגידיו ועצמות בס' מאמרי אדהאמ"צ

דברים ח"ג ע' תתקכו ואילך.

טוב טעם ודעת למדני: תהלים קיט, סו.

והי' עקב תשמעון: עקב ז, יד.

כל אשר דבר ה' נעשה: משפטים כד, ז.

ובכל זה יובן גם כאן במה שא' ב"פ ואמרת להם כו' וכפל הענין ב' פעמים יותר מכל המצות לפי שהתמידים הן קרבן ציבור שמקריבים עולות דוקא והעולה היא באה על ההרהור שבלב שעולה למוח כידוע והוא להיות שהתמידים הן כמו התפלות עכשיו שהוא בחי' עבודה שבלב ומוח בכונה ורעותא דלבא כמו בק"ש ואהבת כו' והעיקר בשמו"ע שהיא שפיכת נפש בפנימיות נקודת הרצון שבלב ומוח כו' שנק' עולת תמיד כו', וזהו מדרגה הא' דקיום המצות בבחי' הכונה במח' שכולל קיום המצות בדיבור ומעשה כנ"ל, ואמנם להיותם מקור הראשון שממנו מסתעפים הב' מדרגות האחרונות דדיבור ומעשה ע"כ פירש כאן יותר להיות שהם מקור נצחי לכל המצות שיהי' בהן קיום בג' אלה דמח' דו"מ (ולכך נק' עולת תמיד העשוי' בהר סיני לריח ניחוח כו' וכידוע שעולת תמיד של שחר הי' מכפר על עבירות דלילה ותמיד של בין הערביים מכפר על עבירות דיום וכן היו מכפרים על ביטול תורה דלילה ויום אע"פ שמצות ת"ת כנגד כולן וע"כ היא תמידית לילה ויום כו') לפי שהתמידים הן בבחינת העבודה שבלב ומוח בתפלות עכשיו שהן מקור לקיום המצות דדיבור ומעשה ויש בכחם להביא ולהמשיך לקיום דתו"מ בדיבור ובמעשה מטעם הנ"ל (כמו שאדם פנימי דבריאה כולל אדם דיצי' ועשי' כמ"ש בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כו').

(ה) וזהו שאמר צו את בני ואמרת אליהם כו' דואמרת אליהם, זה הראשון הוא מדבר בבחי' קיום המצות בכונה ומח' שבמוח ולב דאמירה זאת במח' ולב ואח"כ א' תשמרו להקריב לי כו' שזהו בבחי' הדיבור דד"ת כמו העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה כו' ואח"כ ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו במעשה ממש כו' לפי שמצות התמידים הוא שרש לכל המצות כולן שעל ידן דוקא יכולים הן שיבאו לידי קיום בג' מדרגות דמח' דו"מ וע"כ פירש בהן יותר ומטעם הנ"ל שהתמידים הן עולות שבאים על הרהור הלב כו' והן של ציבור דוקא וקבועים מדי יום בקר וערב (שלזה נק' עולת תמיד שלמעלה יותר ממצות ת"ת שהיא גם כן תמידית אחר שמכפרים על עון ביטול תורה כנ"ל) (ועכ"ז תפלות דעכשיו שבמקום תמידים אינן מכפרים על עון ביטול תורה ואדרבה מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה

והעולה היא באה על ההרהור שבלב: תנחומא תציה טו, ועוד.
 בש"ע שהיא שפיכת נפש: ראה פ"ח בתחלתו. סה"מ תקט"ב ע' מב (ומקבילו באוה"ת ענינים ע' רס"א).
 עולת תמיד: פנחס כח, ו.
 שעולת תמיד של שחר הי' מכפר על עבירות דלילה: ראה במדב"ר פכ"א, כא. וראה להלן ד"ה עולת תמיד [לפני פוסקא ולהבין הטעם]. וש"ג.
 שמצות ת"ת כנגד כולן: פאה פ"א מ"א.
 בראתיו יצרתיו אף עשיתיו: ישעי' מג, ז.
 העוסק בחזרת עולה: ע"פ מנחות קי, א. וראה בהנסמן ע"ז לעיל קרוב לתחילת המאמר.
 מי שתורתו אומנתו: ראה שבת יא, א. שו"ע אדה"ז הל' תפלה סק"ו ס"ד. תניא אגה"ק סכ"ו (קמ, סע"ב).

ותפלה דרבנן ונק' חיי שעה והתורה נק' חיי עולם כו' לפי שהתפלות אינן רק ברוחניות ולא בגשמיות כמ"ש במ"א ע"פ עולת תמיד כו').

(ו) והנה להבין כל זה בתוס' ביאור הנה תחלה יש להבין שרש ענין הקרבנות מה הן בשרשן ומהו ענין ריח ניחוח שארז"ל נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני שזהו פי' דניחוחי ל' נח"ר, ובאמת טעם דנח"ר זה מפני שא' ונעשה רצוני אין זה שייך דוקא לענין הקרבנות יותר מכל המצות שגם שאר כל המצות הן פנימיות רצונו ויש לפניו נח"ר שא' ונעשה רצונו ולמה א' ניחוחי במצות קרבנות דוקא, אלא ודאי פי' ניחוחי מצד הריח שבקרבנות כפשוטו כו'. ועוד יש להבין למה מצות הקרבנות דוקא בבהמ"ק ולא בבמה ולא בח"ל ואין כן בשאר המצות שנוהגים גם בח"ל בזמן הגלות כמצות טו"ת ושבת ומצות ת"ת וכה"ג. והנה כל זה יובן בהקדים תחלה כמה שאנו מוצאים שעיקר תשובה ומע"ט הוא בעוה"ז דוקא ולא בעוה"ב שהרי אמר היום, היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם דמשמע שאין מעשה המצות רק עכשיו ולא בעוה"ב רק לקבל שכרם (וכמ"ש במ"א ע"פ ובשביעית יצא לחפשי חנם בלא מצות ואע"פ שבימות המשיח יהי' דוקא שלימות מעשה המצות וכמא' הלכתא למשיחא כו' וכמו שאו' ושם נעשה לפניך כמצות רצונך ושם דוקא אע"פ שעה"ד טו"ר יתברר לגמרי מ"מ יהיו מעשה המצות בגשמיות דוקא ולא ברוחניות אבל בעוה"ב לא יהי' רק שכר המצות כמו שהן ברוחניות בשרשן בבחי' תענוג ורצה"ע הפנימי שנק' עדן כו' כמ"ש להנחיל אוהבי יש אע"פ שיהיו נשמות בגופים רק שהגופים יהיו טהורים וקדושים כמ"ש הרמב"ן כו') וגם אמרו דכיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות ולמה לא יועיל מעשה המצות בעוה"ב ובג"ע לאחר פטירת

ותפלה דרבנן: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' א'תקכ"ג. וש"נ.

ונק' חיי שעה והתורה נק' חיי עולם: שבת י"ד, א.

במ"א ע"פ עולת תמיד: ראה ד"ה זה הנדפס להלן [פיסקא: והנה עם כל הנ"ל יובן ג"כ שבעון ביטול ת"ת. והפיסקא שלפני].

ריח ניחוח שארז"ל נח"ר לפני: פינחס כח, ת. ספרי ופירש"י עה"פ.

שעיקר תשובה ומע"ט הוא בעוה"ז: . היום היום לעשותם: ע"פ אבות פ"ד מ"ז. ואתחנן ז, יא. עירובין כב, א.

במ"א ע"פ ובשביעית יצא לחפשי חנם: משפטים כא, ב. ראה סה"מ תקס"ה ח"א ע' רסא. רפה ואילך. הלכתא למשיחא: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ק"ד. ח"ב ע' תרפ"ו. מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ע' צו. וש"נ.

ושם נעשה לפניך כמצות רצונך: נוסח תפילת מוסף. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' תל. כמדבר ח"ד ע' א'תקכ"ד. וש"נ.

להנחיל אוהבי יש: משלי ת, כא.

נשמות בגופים: . כמ"ש הרמב"ן: ראה סוף שער הגמול להרמב"ן [בהוצאת שעוועל ע' שט]. וראה רמב"ם גו"כ הל' תשובה פ"ח ח"ב. לקו"ת צו טז, ג. דרושי ש"ש סה סע"ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' מז וע' קלה. וש"נ. ובארוכה בקונטרס תשובות וביאורים [מכ"ק אדמו"ר שליט"א] ס"א ע' 57. וש"נ.

דכיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות: שבת ל, א.

הנשמה מעוה"ז וגם בענין התשובה למה אינה רק בעוה"ז ולא יועיל תשובה בעוה"ב ובג"ע וכה"ג כמו שמועיל בעוה"ז דמאי שנא כו', ואם מפני שהמצות תלויים בבחירה לבחור בטוב ולמאוס ברע וכמ"ש ובחרת בחיים כו' וכן התשובה וכאן יש בחירה ע"כ מועיל תשובה ומע"ט ובעוה"ב וג"ע לא יתכן בחירה רק תמיד' התענוג באלקו' בבחי' הטוב לבד מאחר שאין שם רע כלל ולא נטי' לרע כו' אי"כ כ"ש הוא שיהי' שם שלימות מעשה הטוב דמצות (כמו בימות המשיח כנ"ל), ועוד היא גופא קשיא למה בעוה"ז יש בחירה באדם ובעוה"ב וג"ע אין ענין הבחירה כלל אלא כמו שהוא כך יהי' לא יהופך כלל וכלל (כמשי"ת).

(ז) **דהנה באמת יפלא מאד על ענין מ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים שהוא בג"ע ונפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע דמשמע מזה דכמו שנשמה האלקי' אחר צאתה מגוף החומרי תעלה למקורה בג"ע תדבק ותצרר בצרור החיים באהבה בתענוגים בלתי שינוי והפסק כלל רק תמידית בצרור וקשר אחד כמאמר רשב"י בחד קטירא אתקטרנא ב' אחידא כו' כך להיפוך נפש אויבך שהוא נפש הרע דקליפה שנק' נפש החוטאת שהוטמאה בכל טומאת עון וחטא בעוה"ז יקלענה כו' כשהיא קשורה ודבוקה תמיד ברע דקליפה בלי שינוי כלל שזהו עיקר ענין כף הקלע, דהיינו כידוע בענין כף הקלע שמשליכים הנפש החוטאת בידי היכלות החיצונים ותשוטט ותלך שם ככל דרכה והילוכה בעולם הזה בכל מיני תאוות חומריות עד שנדמה לה כאילו היא בעוה"ז ממש באותו אופן שהיו מעשיו ועניניו בעוה"ז בכל אשר חשב ועשה כל ימי חיי הבלו בחומריות עניני גופו כו', ובאמת אין ענין זה מובן למה יתלוצצו בנפש הזאת ומה התועלת מזה, וגם בגוף הענין אינו מובן לכאורה איך תהי' נפש זאת שם בחומריות התאוות אחר שהיא בלא גוף חומרי שכל תאוה אינו אלא מחוס הטבעי הבהמית שבדם שבגוף דוקא כידוע.**

(ח) **אך הענין הזה הוא בבחי' הרוחניות דוקא היות ידוע שכל דבר רוחני אין לו הפסק וכליון כלל שאין הפסק וכליון רק לגשם גופני שכלה והולך ליסודו יסוד העפר כמ"ש כי עפר אתה ואל עפר תשוב אבל הרוח תשוב אל כו' וכן כל רוחניות שבנפש הטבעית ג"כ לא תפסד אפי' כוחות חיצוניות שבה כמו כח התנועה והילוך שזהו כח המעשה וכ"ש כח המחשבה והדיבור וכוחות הפנימים דמדות שבלב ושכל ורצון וכה"ג, והגם שבהיותם**

ובחרת בחיים: נצבים ל, יט.

והיחה נפש אדוני צרורה: שמואל"א כה, כט.

כמא' רשב"י בחד קטירא . . . ב' אחידא: ראה זח"ג רפת, א. רצב, א. ס' מאמרי אדהאמיצ דברים ח"ב ע'

שפה. רש"י.

כי עפר אתה . . . הרוח תשוב: בראשית ג, יט. קהלת יב, ז.

מלובשים בהרכבת ד"י דגוף גם הן מורכבים בבחי' חיי בשר גשמי' מ"מ בכליון והסתלקות החיות הרוחנית מן הגוף הרי הן יוצאים כמו שהן במהותם הרוחני בלי שינוי והפסד כלל כידוע, וא"כ יובן דגם כל פרטי הסתעפות הכוחות הרוחניים שנמשכו בגילוי כאותיות מחוד' וכח פועל התנועה ומעשה וכ"ש פעולת התפעלות רוחניות דמדות ושכל כו' נשארים קיימים לא יעדר ויבטל אפי' אות א' מן המוד' וכח א' מן המעשה החיצוניות כו'. ולפ"ז הרי יובן מאחר שכל ימי חיי האדם הוא מעורב בטו"ר כמו מחשבות רעות ומחשבות טובות וכן בדיבור יש טוב ורע וכ"ש במעשה כו' הכל נשאר קיים וכל המחשבות ודיבורים ומעשים הרעים בכל פרטי פרטיהן הולכים אחר הנפש בצאתה מגופה לא יעדר אף אות א' כו', וכ"ש התפעלות מדות רעים בתאו' חומרי' הגופני' בכל אש זרה דחום הטבעי בעניני עוה"ז החומריים אפי' בדברים המותרים אשר לא לה' המה הרי אותו כח המתאוה תאו' גופני' הגם שהיתה בהרכבה גשמי' דחום הדם הגשמי מ"מ בצאת הנפש תלך עם כל התפעלות רוחניות התאו' שהי' לה בגוף לא יעדר אף א' מן התפעלות הכחות כו', וכמ"כ הלבושים דמוד"מ שנתלבש בהן אותו כח המתאוה כו' הולכים כולן אחרי' ונק' לבושי מסאבותא ובגדים צואים כמו הסירו הבגדים הצואים מעליו כו' (וכן כל תענוג שברצון ושכל המלובש במוד"מ הולכים וכה"ג רק שהן מופשטים יותר מן הגשם הגופני שהיו מורכבים בדם הוא הנפש כו') כי כולן אינן נפסדים במות האדם אלא הולכים ומשוטטים אחר הנפש (וראי' מן השינה שכל הרהורי הלב והתפעלות מדות' וכו' הולכים אחרי הנפש בצאתה לג"ע הארץ כו' והן ענין החלומות שמעורבים טו"ר שקר ואמת כו') וזהו שאמרו עבירה מלפפתו כו', וכאו"א מן הכוחות פנימי' אמצעי' חיצוני' עומדים במעמד ומדרגתם המח' עומדת בבחי' לבוש פנימי והדיבור בלבוש אמצעי' כו' כמו שהי' התלבשותם בכלי הגוף רק שברוחניות הנפש הן בבחינת הרוחניות (כידוע שיש לנפש הרוחניות כל פרטי האיברים ומוד"מ כמו ילכו מחיל כו' וכמו ב' רוחות שהיו מספרי' כו').

(ט) ולפ"ז הרי גם כל המחשבות ודיבורים ומעשים הטובים כמו כל הרהורי תשובה בלב נשבר בנפש הטבעי' שבחומר הגופני וכל הכל דיבור דד"ת שהוא יוצא מהגוף וכן המעשה הטוב בגשמיות במצות בפועל ממש כצדקה ושאר מצות בפועל ממש כטלית ותפילין ושבת ומילה וכו' וכל מצות הוא שנעשו בכח טבעיות הגוף גם מצות אוי"ר הרי הוא בעבודה שבלב ומוח הגשמי בק"ש כו' שזהו ג"כ מכחות הנפש הטבעית רק שהוא בחי' הטוב שבק"נ כידוע וגם הן הולכים אחרי הנפש הטבעית בצאתם

הסירו הבגדים הצואי' מעליו: זכרי' ג, ד.

עבירה מלפפתו: סוטה ג, ב. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קד, ובהמ"מ שם.

ילכו מחיל . . . ב' רוחות' שהיו מספרי': תהלים פד, ח. ברכות יח, ב.

מן הגוף ונק' לבושי דכיא כמו הלבש אותו מחלצות כו' שכודאי ק"ו וכ"ש הוא שלא יעדר אפי' אות א' מן המחשבות הטובות ודו"מ וכ"ש התפעלות אהבה ויראה ושכל ורצון ותענוג שהי' לו בתפלה ותורה ומצות כל ימי חייו כו' כידוע במ"ש והלך לפניך צדקך כו'. והנה כל בחי' הטוב שבנוגה דנפש הטבעיות מתברר בגיהנם לברר וללכך היטב כל לבושים מו"ד הטובים שהיו מורכבים בגשמיות הגוף ונעשים לבושים דכיא לנשמה האלקית ואח"כ בטבילה בנהר דינור והוא המלבוש לנשמה בג"ע וכמו הלבישו אותו מחלצות והוא ענין ובחי' הצרור החיים כו'.

(י"ד) **אבל** לבושים הצואים דרע דנוגה ככל אשר עשה וחשב ונתפעל לרע בעוה"ז שנק' לבושי מסאבותא עושים לנפש צרור וקשר הנק' כף הקלע קודם בואה לגיהנם והוא כמו שזורקים בכף הקלע ממקום למקום רחוק ביותר וחוזרים וזורקים אותו ממקום זה למקום אחר שאין לו מנוחה והשקט במקום א' כך הנפש החוטאת עם כל כוחותי' ולבושי' הרעים וחטאי' זורקים אותה שתלך בדמיונות שוא כמו שהיא בעוה"ז ככל מיני מ"ז וחוזרים ומטלטלים אותה בדרך זריקה כזריקת הצרור (שזהו בפיזור הנפש בטרדות שונות וקשות שנשתנה מזה ממהות למהות כמה פעמים וכו' או כמו בגלות קשה ובטלטול רב וקשה שמטלטלים אותו) שמחמת זה נתברר ונופל ממנו הרע הגס כמו הזורה ברוח שמחמת טלטול הרוח ונענוע גדול שמנענע אותו יבורר ויפול ממנו פסולת הגס ביותר ואז יוכל לבא בביורר בגיהנם ללבן את הרע כו' והרע הגמור יאבד באבדון והטוב שבו כתאות היתר ומ"ז כו' יעלו להיות לבושים טובים ומתוקנים לנפש דנוגה להתחבר עם לבושי דכיא דמוד"מ דתו"מ שמלבישים לנשמה בג"ע כנ"ל וד"ל.

(יא) **אך** הנה עדיין יש להבין איך יתכן שתהי' הנפש הטבעיות נמשכת אחר חומריות התאוות גופניות אחרי צאתה מן הגוף שאין בה גשם דחום הטבעי הגופני כלל כנ"ל ואיך תלך שם כמו שהי' הילוכה ודרכה ממש בעודנה בגוף חומרי בעוה"ז. אך הענין הוא דהמשכחה שם בבחי' הרע אינו בא בגשמיות בתאות הגופניות אלא בבחי' הרוחניות דקליפת שנק' כתר"י דמסאבות' או שערי טומאה שמשפיעים כל רע ברוחניות ורו"ח איית' רו"ח כו' שנדבק רוח הרע הרוחני אל שרשו במקור הרע שכל דבר הולך לשרשו (כמו בסטרא דקדושה הרוח תשוב אל האלקים מקור חוצב כל טוב וקדושה כו') וקשורה ודבוקה במקורה בתמידות ע"כ ודאי תשוטט שם בהיכלות דקליפה כאשר גזרקה שם ואין בה טוב כלל וכלל, וחלק הטוב שבה שהן כל

הלבש אותו מחלצו: ע"פ זכרי' שם.

והלך לפניך צדקך: ישעי' נח, ת.

ורוח אייתו רוח: ראה זחי"ב קסב, רע"ב. אוה"ת חנוכה רפז, א.

מו"ד ומעשים ומדות הטובות עולים לשרשם במקור הטוב דקדושה רק שצריך ליבון והזדככות בלבד כנ"ל ואמנם לזה הוא התועלת מזריקה זאת בכף הקלע להסיר עי"ז ממנה כל רע הקשה ותוכל לבא לבחי' התיקון בגיהנם אח"כ כנ"ל (ודוגמא לזה גם בעוה"ז הוא ענין שיעבוד הקשה בטרדות הפרנסה בגליות שזהו כמו כף הקלע ממש מה שיחוגו וינועו כשיכור יעלו שמים בעליו וירדו תהומו' בירידו' כו' וכן חוזר חלילה בלתי מנוח כלל שנק' פיזור הנפש ביותר וזהו תיקון לנפש החוטאת שתטהר מטומאתה וכמא' שביקש א"א ע"ה שיעבוד גליות שיפטרו מכף הקלע וגיהנם כו').

(יב) **והנה עכ"ז יש להפלא ביותר בענין זה** דהאיך תוכל הנפש להתמשך שם אחר הרע אחרי שמופשטת מגוף חומרי הרי רואה הנפש ומשגת ברוחניות דאור האלקי שמשתלשל ויורד גם למטה מטה בע' שרים והיכלות דנוגה שהן עולמות הנפרדים ביותר שהרי יש בהם ג"כ בחי' ביטול לאלקות וקרו ל' אלקא דאלקי' וכמ"ש מי לא יראך מלך הגוים כו' וגם בשאול ואבדון כמ"ש יונה מבטן שאול שועתי כו' משום דגם חושך לא יחשיך ממך כו' וכמ"ש ועל הארץ מתחת אין עוד כו' וכ"ש בחי' ביטול דמלאכים וחיות הקדש דכתיב וצבא השמים לך משתחוים בשירה תמיד כידוע, וא"כ איך יתכן שתמשך הנפש ברע בלבושים צואים כמנהגה בעוה"ז ממש שלא יתכן ענין המשכות בתאות רעות כ"א בהתלבשות הנפש בחומר גופני ממש כבהמה גשמית ולא כאשר היא ברוחניות ועומדת בעולם הרוחני כו' ואיך אפשר שתראה הנפש גילוי אלקות ולא תוכל להתבטל ממציאיות חומריות וגסות הרע שבה ולשלוט בנפשה לצאת מחושך הגס דקליפה ולהתפשט מן לבושים צואים שלה אלא תלך ותשוטט ותתנהג בלבושים הצואים כמו שהיתה כאן ממש כו'. ואמנם קושיא זאת יקשה יותר על כחות הקליפות עצמן שהן שרש ומקור לרע דלבושים צואים שלה איך לא יתבטלו ממציאיותן בהגלות נגלות אור האלקי בעולמות התחתונים ג"כ כנ"ל ובאמת הן באים לבחי' הביטול גם הן לפרקים כשרו של עשו שאומר שירה כו'.

(יג) **אלא צריך לומר** שבעולמות הרוחניים שם אין הטו"ר כלולים ומיוחדים זע"ז אלא אדרבה הטוב מובדל מן הרע לגמרי והרע מובדל מן הטוב ואין לרע מקום בטוב שמציאיות שלו בעצם רע וא"א להיות בבחי' טוב

שביקש א"א ע"ה שיעבוד גליות: ראה ב"ר פמ"ד, כא. תרי"ח נח נח, ד. נט, ג"ד. שם שמות ח, א. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תתכג. במדבר ח"ד ע' א'שמו.
וקרו ל' אלקא דאלקי' . . . מי לא יראך: סוף מנחות. ירמי' יו"ד, ז.
מבטן שאול . . . דגם חושך . . . ועל הארץ מתחת: יונה ב, ג. תהלים קלט, יב. ואתחנן ד, לט.
וצבא השמים לך משתחוים: נחמ"י ט, ו.
כשרו של עשו שאו' שירה: ראה חולין צא, סע"ב ואילך.

כלל וכן אין לטוב מקום ברע לפי שמיוחד ומובדל במציאות טוב בפ"ע וא"א להיות במציאות רע כלל כי כאו"א יש לו מקומו מיוחד בפ"ע וכמו אין לך דבר שאין לו מקום בפ"ע כו', וע"כ אין למלאכים שמסטרא דטוב דקדושה שום חיבור ושייכות כלל עם מלאכים שמסטרא דרע דקליפה ולא יתפעל זה מזה כלל, ולכן אע"פ שמלאכים רעים דקליפה רואים ומשיגים בכח" הביטול דמלאכים דקדושה האלקית השורה עליהם המה במעמדם ומהותם עומדים בסטרא דרע ואינן יכולים להחליף ולשנות מדרגתם מרע לטוב כלל מטעם שנבדל כאו"א בפ"ע עפ"י מאמר קו המדה שקץ שם לחושך כו' רק לפרקים כאשר יאיר אור האלקי גם בהיכלות דקליפה ביתר מכפי הצמצום והמדה מתבטלים גם ממציות הרע וגטות שלהם כמו שמצינו במחנה סנחרב וכה"ג גם בעומקי הקליפות דשאל ואכדון כו' כנ"ל. ומזה הטעם יובן גם בנפש הטבעית שנלקחה מק"נ שא"א שתחליף ותהופך ממציות הרע שבה לטוב כלל אלא תמיד היא בעצם מציאותה כמו שהיא לפי ששם הרע מובדל מן הטוב ואין לו מקום ושייכות וחיבור כלל עם הטוב כמו שגם בח" הטוב דמלאכים וכה"ג א"א שישונה ויהופך לרע כלל וכלל כנ"ל, ולזאת המשכת הנפש ברע דנוגה שם בלתי חילוף ושינוי אף שרואה ומשגת בביטול המלאכים דקדושה רק לפרקים כשיאיר אור האלקי גם בחושך דקליפה תעלה גם היא וכמ"ש מוריד שאול ויעל כו'. וזהו שציוו להסיר הבגדים הצואים מעליו דוקא דהיינו לברר ולזכך אותן בגיהנם וכף הקלע ולמה לא יועיל לו שם התשובה והחרטה שהוא ביטול והיפוך הרע עצמו לטוב כו' לפי שא"א שיהופך שם הרע לטוב מצד שמובדלים טו"ר כאו"א בפ"ע ולא יתפעל זה מזה כלל כנ"ל במלאכים כו' וד"ל.

(יד) **אבל** הנה בעוה"ז החומרי אנו רואים ההיפוך מזה לגמרי שיכול להיות ענין ההיפוך מרע לטוב ומטוב לרע להחליף ולשנות מן הקצה לקצה ממש כו'. דהנה אנו רואים שיש בנפש הטבעיות בגוף ענין היפוך מן הרע עצמו לטוב כמו גם לאחר שיחטא האדם באיזה חטא ועון ונטמאת הנפש החוטאת ונתמשכה כבר בהיכלות הטומאה עכ"ז תוכל לשנות טעמה לעשות תשובה שלימה מקירת הלב ותטהר לגמרי מטומאה זאת של אותו עון וחטא והיינו שאותו כח התאוה הרעה עצמה נתהפך לטוב שנק' היפוך חושך לאור וכתשובה דראב"ד שיצאה נשמתו בבכי' שנתעלה כל כחות הרעים

אין לך דבר שאין לו מקום: אבות פ"ד מ"ג.

מאמר קו המדה: ראה זח"א טו, א. ובסי' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' א"ג. וש"נ בארוכה.

שקץ שם לחושך: איוב כח, ג.

במחנה סנחרב: ראה סנהדרין צה, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' מט, ח"ב ע' חו. ח"ג ע' א"מא.

ח"ד ע' איתקעה. וש"נ.

מוריד שאול ויעל: שמ"א ב, ו.

וכתשובה דראב"ד: ע"ז יג, א.

למעלה להיות בבחי' הטוב דקדושה האלקית כו' (דמה שיש באדם טו"ר כמו לפעמים יחשוב הרהורים רעים וחטאים ולפעמים יחשוב מחשבות טובות וכן בדו"מ ומדות ושכל ורצון כו' זהו בא בהבדל זה מזה דלפעמים בחי' חלק הטוב מתגבר ולפעמים חלק הרע מתגבר ולזה יפול באדם שינוי מטוב לרע ומרע לטוב בעיתים שונים כידוע אבל מ"מ אין זה נק' חילוף ושינוי כלל בעצם הטו"ר שהרי לא נשתנה הרע עצמו לטוב ולא הטוב לרע כו' משא"כ ע"י תשובה אמיתית יהופך כח הרע עצמו לטוב ע"י לב נשבר מאד כבחי' דראב"ד וכה"ג), וכמ"כ יכול להיות להיפוך שיפול הנופל ויהופך בחי' הטוב לרע כמו הנפלים בתענוגי עוה"ז שיחשך אור הטוב כמו תענוג ורצון ומדות הטובים נהפכו לרע שיהופך אור לחושך כמ"ש במ"א בענין פרות הרעות שבלעו את פרות הטובות ולא גודע כו' וכמ"ש נבלע ישראל בגוים כו' וכמו נשמות גבוהות שנהפכו לרע כמו הנפילים היו בארץ כו'.

(טו) **ונמצא** יכול להיות בעוה"ז מעלי' לירידה ומירידה לעלי' שהוא מריחוק קירוב ומקירוב ריחוק שהעולים ועומדים למעלה יפלו למטה והיורדים למטה כשואל תחתית יעלו למעלה כמנשה ששב לה' בכל לבו ונתעלה משאול תחת' וכן להיפך כו' וזהו לפי שאין הטו"ר מובדלים זה מזה ויכולים להתחלף מזה לזה מן הקצה לקצה, וכמ"ש בכללות ענין התשובה שובה ישראל עד ה' אלקיך הרי ע"י התשובה אמיתית יוכלו לעלות ולהתקרב מן הריחוק הגדול לתכלית הקירוב להיות ה' אלקיך ממש לפי שתוכל הנפש החוטאת להחליף ולשנות לבושי' מרע לטוב בתכלית כנ"ל. ודבר זה פלא גדול למה אין הענין בעוה"ב או בג"ע שאין הנפש החוטאת דבחי' נוגה דעשי' יכולה להחליף ולשנות כלל אפי' אפס קצהו מרע לטוב כנ"ל ואע"פ שמשגת ורואה ענין גילוי אלקות בש' • דקדושה נשארה במעמדה ובמקומה להמשך אחר הרע מקור חוצנה בהיכלות הקליפות כמו הקליפות עצמן שלא יתבטלו מציאותם כנ"ל, ואם מחמת שבעוה"ז בעוד הנפש בגופה יש בה בחירה לבחור בטוב וכן להפוך גם הרע לטוב ושם אין כנפש בחירה זאת אלא נשארת כמו שהיא אם רע או טוב (דגם בחי' הטוב דנוגה מכל אשר עשה וחשב טוב בעוה"ז כנ"ל נשאר במעמדו הטוב ולא יפול ויהופך כלל לרע אע"פ שרואה בפירוד וטומא' היכלות הקליפות כו') היא גופא קשיא כו'.

במ"א בענין פרות הרעות . . . נבלע ישראל בגוים: ר"פ מקץ. הושע ת. ת. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' איתח.

הנפילים היו בארץ: בראשית ו, ד.

כמנשה ששב לה' בכל לבו: סנהדרין קא. ב. וראה שם קב, סעי'ב ואילך.

שובה ישראל: הושע יד, ב.

בש' דקדושה: תיבות אלו אינן ברורות בנוכח.

(טז) **אלא** צריך לומר בדרך כלל שזהו עיקר ההפרש בין העוה"ז והעוה"ב שבעוה"ז מועיל כח התשובה להפוך מרע לטוב ובעוה"ב אין מועיל התשובה כלל כנ"ל לפי שהעוה"ב הוא הנק' עולם ברור (כמא' ריב"ל לבנו עולם ברור ראית) שכבר הוברר כל דבר על מקומו ע"כ אין הטו"ר מתחלפים כו' כמ"ש בעוה"ב אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ודראון כו' וכן אין תיקון לרע שם כלל ע"י תשובה כ"א ע"י יסורים דגיהנם וכף הקלע כנ"ל, אבל העוה"ז אינו עולם ברור אלא עדיין הוא צריך בירור ועומד להתברר וכמו עד"מ הכור ומצרף שמעורבים שם כסף נקי ופסולת שמתברר באש שיעלה הטוב והפסולת ירד למטה וחוזר להיות להיפוך כו' עד אחר גמר הצירוף ובירור אז דוקא כל א' על מקומו יבא הטוב בפ"ע כו', וזהו ענין התשובה שמועיל בעוה"ז דוקא וכן המע"ט שיכולים להפוך הרע לטוב לעשות מחושך אור וממר מתוק (וכן יכול להיות להיפך שהטוב יהופך לרע כמו משל הבישול באש המצרף כו'), ומוכרח לומר שיש כח עליון יותר בעוה"ז שמשם בא זה הכח של הבירור שיכול להפוך ולהחליף מרע לטוב מן הקצה כנ"ל ולשנות עצם מעמדם שאין כח עליון כזה בעוה"ב שאין התשובה ומע"ט מועיל שם כלל והוא מפני שנק' עולם ברור שכבר הוברר ובא כאו"א על מקומו שלא יוכל להתחלף כלל כנ"ל וד"ל.

(יז) **ולהבין** שרש ענין זה בתוס' ביאור, הנה יובן מענין הידוע בשני מדרגות בהשתלשלות דשם הוי' ואלקים שזהו בחי' ממלא כ"ע ובחי' טוב כ"ע דידוע שבחי' ממלא כ"ע הוא בבחי' אור בכלי דוקא עד"מ מגילוי אור התפשטות חיות הדם הוא הנפש באיברי הגוף שציור אדם זה בראש ואיברים אינו מצד הנפש עצמה שאין בה ציור התחלקות איברים כלל שאע"פ שבודאי יש כח הראי' ושמיעה ודיבור וכל הכוחות בנפש עצמה אבל הן בבחי' התכללות שכל הכוחות כלולים בה כא' בלי התחלקות כלל כל א' בפ"ע אלא הכל כלולים בכח א' פשוט והיולי (כמו שאנו רואים גם בחיות הנפש שבגוף מאשר האדם יכול להרגיש א"ע מראשו לרגלו כא' בלי התחלקות מדרגות כלל שזה בא מכח עצם הנפש הפשוטה כמ"ש במ"א), אבל בבוא הנפש להתלבש באיברים מתחלק כל כח וכח מיוחד בפ"ע כח הראי' בעין ושמיעה באזן וכן באיברים פנימים כאו"א מובדל ומיוחד בפ"ע ואין לזה עם זה חיבור שא"א שהאזן יראה והעין ישמע אלא כל א' במזגו ופעולתו וא"א שיהופך מטבע פעולת אבר זה לזולתו אלא כל א' על מקומו ומדרגתו הוא בא לפעול פעולתו כו'.

(יח) **(ואע"פ** שכל האברים משתתפים יחד לפעול פעולה אחת כמו הרצון מתלבש בשכל שבמוח ולראות בעין ולעשות ביד איזה פעולה

כמא' ריב"ל לבנו עולם ברור ראית: פסחים נ, א.
אלה לחיי עולם: דניאל יב, ב.

עד שכל האיברים יש להן שיתוף במלאכה ופעולה זו (והוא ע"י גידי המוח המקשרים ומחברים כל האיברים כמו שמיד שיעלה במח' להניע רגלו ילך ברגל וכה"ג בכתיבה ביד), הנה זהו מצד בחי' התכללות הכוחות שבכל האיברים בנפש עצמה וכמ"ש במ"א שאחר התחלקות הכוחות יש התכללות בהם שכל א' עוזר לזולתו ואין לאחד שלימות בלא זולתו עד שהראש מקבל מרגל כו' מבלי שימצא ראש וסוף דהיינו שבין אמצעות כולם יחד נעשה כמו דבר א' ממש וזהו עיקר בחי' אד"ם כו' וראי' מן הקזה שברגל שירפא הראש וכה"ג. אמנם גם סיבת התכללות זאת באיברים באדם חיצוני באה מצד עצם הנפש שנק' אדם פנימי להיות שכל הכוחות כלולים בה כא' ממש כנ"ל מבלי שימצא ראש וסוף דהיינו שיכול להיות מסוף ראש ומראש סוף ויכול להחליף מכה זה לכח היפוכו מן הקצה לקצה להיותו כח כולל פשוט והיולי כנ"ל וד"ל, והוא בחי' יושר שלמעלה מבחי' עיגולים דגם שבעיגולים יש ג"כ בחי' התכללות כאופנים וחיות שמסבכים בהשתחוואה שלהם בבת א' מבלי קדימה לרצון ושכל על המדות ולמדות על המעשה אלא המעשה עם רצון ושכל ומדות בבת א' וכעיגול כדורי שסיבוב תנועתו מתנועע בבת א', וכן בעבודת ה' יובן זה בהתפעלות כל הנפש בבת א' שכלול מרצון ושכל עם מעשה כא', עכ"ז אינו כמו התכללות דאדם מראש לרגל שאחר ההתחלקות דוקא שאין לא' שלימות בלא זולתו שהעליון מקבל מתחתון ובין אמצעות כולם יחד דוקא נעשה א' שמחמת זה יוכל להיות הראש רגל והרגל ראש וכח א' יהופך לכח היפוכו ממש, משא"כ בבחי' עיגולים שכל א' מציאות בפ"ע רק שכלולים ומתאחדים יחד כהתפעלות החיות ואופנים שא' בווהר דכלילן דא בדא ושליבן דא בדא כו' וכן א' וקרא זא"ז ומקבלים דין מן דין כו' לפי שבכל א' בפרט בא בהתכללות וכמרכבה שנושא הכסא שמשותפים יחד כו' ועכ"ז לא יהופך מפני ארי' להיות במהות דפני שור ממש ולא משור ארי' כו' שלא ישנו תפקידם כו', משא"כ בהתכללות דבחי' יושר דתיקון שיכול להחליף ממהות למהות היפוכו כמו התכללות דאור החסד בכלי הגבורה כו' ושיהי' עליית המל' למעלה מן החכמה להיות מסוף ראש ומראש דחכמה סוף, וכה"ג גם במדות או' יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך שיהופך הדין לחסד מן הקצה לקצה וכמו י"ג מדה"ר שמרבה לסלוח לעוברי רצוני ג"כ להיותו למעלה גם מן הרצון כו' והוא מטעם הנ"ל וד"ל).

(יט) ואחר כל זה יובן ההפרש למעלה בין בחי' ממלא כ"ע בכלל ובין בחי' סובב כ"ע בכלל שזהו עיקר ענין ההפרש בין העוה"ז והעוה"ב

וכמ"ש במ"א שאחר התחלקות הכוחות יש התכללות בהם: ראה ס' מאמרי אדהאמצ' דברים ח"ג ע' תשמח [ובהנשמך שם בתחילת המאמר ע' תשל"ט].
 בוהר דכלילן דא בדא: ראה זח"ב קע"א, א.
 וקרא זא"ז ומקבלין דין מן דין: ישע"י ג. ותי"י שם.
 יהי רצון מלפניך: ברכות ז, א.

(כמשי"ת). דהנה ידוע שבחי' ממלא כ"ע הוא בחי' כח האלקי הבא בהתחלקות רבות בכלים מכלים שונים בריבוא רבבות עולמות ומלאכים עד אין קץ ושיעור כלל, וכללותם הוא בבחי' ציור אדם ברמ"ח איברים כמו שא' בס"י שנק' שיעור קומה של יוצר בראשית כו' ויש מלאכים שנק' עיני ה' ויש שנק' אזני כו' ויש שנק' אצטומכ' וקרביים וכמ"ש וכל קרביי כו' כמ"ש בווהר עד בחי' רגלי השכינה, ויש בהן חילוק מדרגות מעליון לתחתון וכא"א הוא כח אלקי מיוחד ומובדל מחבירו באופן פעולתו והמשכתו ואין לזע"ז חיבור כלל ולא יוכל א' לעשות פעולת זולתו כלל ואין א' מתפעל מזולתו כלל וע"כ ממילא שיוכל להיות ב' הפכים ואין א' סותר לזולתו כמו מיכאל וגבריאל שר של אש ושר של מים ואין מכבים זאי' לפי שכל א' מהות בפ"ע כו', וכך הוא בענין מעלה ומטה, דהעליון מהכל הוא געה"ע שנהנין הנשמות כו' בביטול כו' והתחתון בתכלית מכולם בחי' ע' שרים דנוגה שהן בפירוד שזהו כערך צפון הרגל לגבי מוח שבראש שאין חיבור ושייכות לרגל עם הראש כו' (ואע"פ שבמרכבה כלילן דא בדא כו' כנ"ל מ"מ אין א' מתפעל מזולתו רק שמשתתפים יחד כמו בבחי' עיגולים הנ"ל) וא"א שיהי' היפוך מראש לרגל ומרגל לראש ומדבר להיפוכו רק כא"א על מקומו דוקא.

(ד) אב"ל הנה בחי' טובב כ"ע הוא כמו עצמות הנפש שכלולים בה כל הכוחות כנ"ל שיכול להחליף מראש לרגל כו' והוא בחי' מקור כל חיי העולמות שנק' מקיף וסובב כל סדר מעמד ומצב ההתחלקות של ההשתלשלות דממלא הנ"ל מריש כל דרגין עד סוף הכל יחד בהשוואה א' ממש בלי התחלקות כלל (כמו שאדם מרגיש א"ע בבת א' שנק' ידיעה ומח' כללי' שצופה ומביט כו' בסקירה א' כידוע) מצד ששם אין כל כח אלקי מובדל מזולתו להיותו מושלל מכל כח וספי' דלאו מכל אינון מדות כלל רק אחדות פשוטה בתכלית כידוע ע"כ גם בהארתו למטה נק' מקיף וסובב כולם יחד ע"כ הוא שיכול לעשות מראש סוף ומסוף ראש מבלי שימצא ראש וסוף כלל מאחר ששוה ומשוה גדול וקטן יחד בשוה כמו געה"ע עם מה שתחת לארץ דכחשיכה כאורה ממש כמו אם אסק שמים כו' לפי שעצמות א"ס ב"ה

בס"י שנק' שיעור קומה של יוצר בראשית: מובא בכ"מ בשם ס"י (סה"מ תקס"ב ע' קפט. תקס"ז ע' מג. תקס"ט ע' מה. שערי אורה לו, ב) וליתא בספר יצירה לפנינו. ובכ"מ מובא בשם פרקי היכלות (לקרית ויקרא גד, ב. שלח ג, ג). וראה בהנסמן ע"ז עוד בארוכה לספרי קבלה ב.מילואים להמ"מ בסריס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ר"ע דש.

מלאכים שנק' עיני ה' . . . אזני: ראה תקוני זהר ת"ע (קלא, א). וראה אוה"ת וירא (כרך ד) תשלו, א"ב. ויש שנק' אצטומכ' . . . וכל קרביי כו' כמ"ש בווהר: ראה זח"א פו, א. זח"ג רלד, ב ואילך. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' חרטה. דברים ח"א ע' קנה, ובהמ"מ שם נסמן למקומות רבים בדא"ת. מיכאל וגבריאל שר של אש: במדבר פ"ב, ח.

שצופה ומביט כו' בסקירה א' כידוע: ע"פ נוסח ברכת זכרונות וגמ' ר"ה ית, א (וע"ש בחדא"ג). וראה לקו"ת שה"ש ית, ד. שער היחוד לאדהאמ"צ פט"ז. עטרת ראש שער ר"ה פ"ד ואילך. אמ"ב שער הק"ש פ"י ואילך. ובכ"מ.

אם אסק שמים: תהלים קלט, ח.

למעלה מבחי' התחלקות להיותו למעלה מכל ספי' אפי' מרצון וחכמה דלית מחשבה תפיסא ב'י' כלל כלל אלא הוא ית' כח אחדות פשוטה בתכלית (וזהו שגם בהתחלקות הע"ס באו"כ יש בהן בחי' ההתכללות כמו שראש מקבל מרגל כו' וסוף נעשה ראש כנ"ל בבחי' יושר משום דאד"ם אדמה לעליון ממש כו').

(כא) והנה עפ"י הקדמה זאת יובן ג"כ בענין ההפרש בין עוה"ז לעוה"ב שבעוה"ז מועיל התשובה ומע"ט ובעוה"ב אינו מועיל כנ"ל לפי שעה"ז הגם שעיקר שרשו בעלמא דאתגליא שהוא בחי' המל' ה"א אחרונה בה"א בראם כו' עכ"ז מאיר בו מבחי' טובב כ"ע דוקא שהרי אנו רואים מענין התשובה בעוה"ז שיכול התחתון לעלות למעלה מעלה דהיינו שמבחי' הרגל יהי' בבחי' ראש כו', כי זהו עיקר ענין ופי' התשובה תשוב ה"א כמ"ש והרוח תשוב אל האלקים כו' שזהו להשיב את האור וחיות הנפש שירדה כבר למטה בק"נ ונתקשרה שם בטומאה דעומק רע שזהו בתחתית המדרגה שאול כו' ישוב ויעלה אותו חיות הנפש למעלה מעלה להיות בבחי' ראש דישראל עלה במחשבה כו' ויותר מזה דצדיק גמור א"י לעמוד וכראב"ד שקנה עולמו בשעה א' ונתן דצוציתא וכה"ג והרי מה שירד בבחי' רגל נעשה בבחי' ראש דהיינו שהראש מקבל מהסוף כי סוף מעשה עלה במחשבה כו' וכמ"ד ארץ קדמה, וכך הוא עליית המל' בפנימיות הכתר כמ"ש אשת חיל עטרת בעלה אבן כו' היתה לראש פנה ע"י תשובה שהוא בבחי' או"ח או ע"י מע"ט רק שבמצות מאיר ונמשך מבחי' הראש שהוא רצה"ע וח"ע בסוף מעשה בפ"מ דוקא הרי בחי' הראש נעשה בבחי' סוף שהוא בבחי' או"י ונעוץ תב"ס וסכ"ת וכן ע"י המ"ע שנק' רמ"ח איברים דמלכא נעשה התכללות דבחי' אד"ם דיושר"ר הנ"ל שהוא מבלי שימצא ראש וסוף כו' מפני שאין לא' שלימות כלל בלא זולתו רק בין כולם יחד כו' והיינו המצות שכללותם יחד נק' אד"ם כו' וזה משפיע לזה כמו מצות צדקה שברגל משפיע למצות ת"ת שבראש וכן אין שלימות למצות שבימין דחסד בלא מצות שבשמאל דגבורה כו' והוא על

משום דאדם אדמה לעליון ממש: ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ז. במדבר ח"ב ע' תרעט.

דברים ח"א ע' קנב. ושי"ג.

בה"א בראש: מנחות כט, ב.

והרוח תשוב: קהלת יב, ז.

דישראל עלה במחשבה: ביר פ"א, ד.

וכראב"ד . . . ונתן דצוציתא: ע"ז יו, א [רבי אלעזר בן דורדיא]. שבת נו, סעיב ורש"י סנהדרין לו, ב [חיל

רש"י שם: ומצאתי בספרי הגדה שהי' מר עוקבא בעל תשובה שנתן עיניו כו' וכבש יצרו כו' וכשהי' יוצא

לשוק הי' נר דולק בראשו מן השמים וע"ש כך קרי ל"י ר' נתן צוציתא כו']. ובסדר הדורות מע' נתן דצוציתא

וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' א'תרא, ושי"ג לכ"מ בדא"ח.

וכמ"ד ארץ קדמה: חגיגה יב, א.

אשת חיל . . . לראש פנה: משלי יב, ד. תהלים קיח, כב.

רמ"ח איברים דמלכא: ראה תיז תיל (עד, סע"א). וח"ב קיח, א. תניא פ"ד. ובכ"מ.

ג' דברים העולם עומד תורה ועבודה וגמ"ח כו', וכל זה א"א שיהי' מראש רגל ומרגל ראש כ"א ע"י בחי' הארת סובב כ"ע דוקא שמובדל ומרומם מכל התחלקות השתלשלות העולמות דקמ"י כחשיכה כאורה יכול לעשות מראש סוף ומסוף ראש דנעוץ תב"ס כו' משום דשוה ומשוה קטן וגדול משום דמצ"ע * הוא אח"פ כו' דלאו מכל אינון מדות כלל כנ"ל.

(כב) וזוהו היום לעשותם בעוה"ז דוקא שמאיר בחי' סובב כ"ע דמועיל המעשה והתשובה להיות מסוף ראש כו' כמ"ש סוף דבר כו' את האלקים ירא כו' כי זה כל האדם כו' מטעם הנ"ל בבחי' ההתכללות דאד"ם שהוא מעצמות הנפש כו' ולא למחר בעוה"ב שאין מועיל שם תשובה ומע"ט להיות שהעוה"ב בא בבחי' גילוי אור ממש לנשמות בבחי' או"כ דוקא כמ"ש להנחיל אוהבי י"ש ממש שזהו בבחי' ממלא כ"ע שכל א' על מקומו דוקא ולא יוכל התחתון לעלות למעלה כלל ולא העליון יורד למטה כו' וכנ"ל במלאכים שזה לא יתפעל מחבירו כו' וא"כ לא יועיל התשובה שהוא להשיב היורד למעלה כו' שא"א להיות מרגל ראש כו' ואין גילוי וירידת הראש ומוחי' בסוף דמעשה המצות כלל וע"כ עיקר תשובה ומע"ט בעוה"ז ולא בעוה"ב רק שכר המצות לבד הוא בעוה"ב (כמשי"ת).

(כג) ובכל זה יובן מ"ש ז"ל דיפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב כו'. דהנה מבואר למעלה ששרש העוה"ב הוא בבחי' ממלא כ"ע ויש להבין לכאורה דהלא בחי' ממלא כ"ע דעכשיו אינו רק בבחי' צמצום דשם אלקים שיורד ובא בהשתלשלות במיעוט אחר מיעוט עד שנעשה הסתר אלקות ממש כמו בע"ש דנוגה בבחי' הפירוד ממש, ובעוה"ב יהי' להיפך שיהי' גילוי עצמות א"ס ב"ה למטה כמו למעלה ממש וכמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו ז"ה לנוכח כו' וכת"י ונגלה כבוד ה' וראו כ"ב ממש ויהופכו גם העמים להיות בבחי' ביטול גדול לאלקות וגם בהמות וחיות כו' וכמא' יראוך כל המעשים כו' כידוע, א"כ זה ודאי מבחי' גילוי אור סובב כ"ע הכללי ששוה לפניו עליון ותחתון ע"כ יאיר למטה כמו למעלה ממש בשוה, וראי' ממש דלע"ל יוציא חמה מנרתקה שהוא שיסיר נרתק דשם אלקים משם הוי' ונגלה כבוד הוי' דוקא שזהו בחי' סובב דוקא, ולמעלה

על ג' דברים: אבות רפ"א.

דמצ"ע: חיבה זו אינה ברורה בגומ"ק.

סוף דבר: קהלת יב, יג.

להנחיל אוהבי יש: משלי ת, ל.

דיפה שעה א': אבות פ"ד מ"ז.

ואמר ביום ההוא... ונגלה כבוד ה': ישעי' כה, ט. מ, ה.

יראוך כל המעשים: נוסח תפילת ימים נוראים.

לע"ל יוציא חמה: נדרים ת, ב.

מבואר שהעוה"ב בבחי' ממלא דוקא דלכאורה היפוך גמור הוא דעוה"ז שבא בירידות המדרגות בצמצומים דשם אלקים עד עוה"ז הוא בבחי' ממלא והעוה"ב הוא בבחי' טובב כו'. אך הנה הענין הוא דנאמת עיקר גילוי האור דעוה"ב הוא מבחי' מהו"ע א"ס ב"ה ממש שלפני צמצום הראשון דוקא וכמ"ש יקימנו ונחי' לפניו ממש והוא העדן דעין לא ראתה אלקים זולתך כו', אבל בחי' גילוי אור זה דעצמות שיתגלה מן ההעלם וצמצום הראשון (כמ"ש יוציא חמה מנרתקה כו' שבחי' חושך סתר"ו לא יסתירונו ויעלימנו כלל) וע"כ יאיר למטה בעוה"ז השפל כמו שהוא למעלה ממש כנ"ל יבא בבחי' התחלקות גילוי אור בכלים מכלים שונים דוקא בכאו"א לפי מדרגתו ופעולתו וכמו שא' שאין צדיק א' נכוה מחופתו של חבירו כו' (כנ"ל במיכאל וגבריאל שאין מכבים זא"ז לפי שאין א' מתפעל מזולתו מאחר שכאו"א מובדל במדרגתו בפ"ע כו') שא"א לו להיות בהיפוך ממעמדו ומקומו כלל, והוא כמו שהי' במ"ת שס"ר נש"י הי' כאו"א מקבל לפי הכלי שלו דוקא משה מחיצה לעצמו ואהרן מחיצה לעצמו כו' (משא"כ בקי"ס אפי' שפחה ראתה כו' שהי' מאיר לכולם בשהו וא' זה אלי אע"פ שהי' מעין דעוה"ב שהוא בחי' גילוי ההעלם כנ"ל אבל לא בבחי' כלים רק בבחי' מקיף כו'), וכן עכשיו בגילוי אור וזיו דתענוג האלקי דמל' דאצי' המאיר בגעה"ע לנשמות בבחי' בינה שבמל' שנק' אור וזיו המתפשט בכלים מכלים שונים בכאו"א לפי השגתו ומדרגתו דוקא ואין אחד מתפעל ונכוה מהשגת אור זולתו כלל וכלל (עד"מ הנ"ל באיברים שבאדם שכאו"א על מקומו בלי חיבור וע"ז כלל כו').

(כד) **ונמצא** דבחי' עצמו' אור א"ס ב"ה שהוא בחי' מל' דא"ס כמו שהוא קודם הצמצום הראשון הוא שבא לכלל גילוי לנשמות בגופים אחר תח"ה בעוה"ב שנא' להנחיל אוהבי י"ש ממש בכאו"א לפי מדרגתו דוקא כמו בחי' ממלא כ"ע דעכשיו שאחר הצמצום דשם אלקים ועכ"ז יאיר אור א"ס למטה כמו למעלה בעצמותו ממש רק שיבא בהתחלקות בכלים רבים עפ"י מדה ושיעור (בדקדוק מדת הדין דשם אלקים דוקא כמ"ש אלקים זולתך כו') והוא לפי שזה האור בא ממקום ומדרגה גבוה מאד נעלה כנ"ל ע"כ א"א שיבא כ"א לפי ערך הכלי כו' ולא למי שאינו ראוי שהרי א' אלה לחיי עולם ואלה לחרפו' כו' שלא יזכו לחיי העוה"ב, והאות לזה הוא מה שמקבלים הנשמות כמה יסורי גיהנם וכו' עד שיזכו לחיי העוה"ב (וכן להיות נהנין מזיו השכינה בג"ע צריך לבא בגיהנם תחלה והוא מטעם הנ"ל וד"ל), ואם הי' האור האלקי דעוה"ב בבחי' טובב ומקיף הכללי ממש הרי הי' הכל

יקימנו ונחי' לפניו: הושע ה, ב.

העדן דעין לא ראתה: ישעי' סד, ג. וראה ברכות לד, ב.

משה מחיצה לעצמו: ראה מכילתא ורשי' יתרו יט, כד.

בקי"ס אפי' שפחה ראתה... זה אלי: בשלח טו, ב ומכילתא ורשי' שם.

אלה לחיי עולם: דניאל יב, ב.

יכולים לקבל דקמי' כחשיכה כאורה שזה ומשוה קטן וגדול כנ"ל ואנו רואים להיפוך כנ"ל, אלא צריך לומר שהעוה"ב הוא דוקא בבחי' ממלא עפ"י דקדוק בהתחלקות האור בכלים כו' כנ"ל רק שהאור הזה הוא בחי' עצמות אא"ס ב"ה שהוא בחי' מל' דא"ס שלפני הצמצום כנ"ל וכמ"ש ה' ימלוך לעולם ועד וכן א' וע"י יתיב כו' מלכותי כו' וכמשל המלך שמתפשט על אנשי מדינתו שאימת מלך על כאו"א לפי מדרגתו דוקא וכך בחי' פחד ה' לע"ל יהי' על כל הברואים אבל ככאו"א לפי מדרגתו מטעם הנ"ל וכמו שאנו או' גלה כבוד מלכותך עלינו כו' ואו' ממקומך תופיע ותמלוך כו' וידוע דבחי' שם ומל' הוא בבחי' ממלא כו' וד"ל.

(כה) וזהו פי' יחיד חי העולמים מלך משובח, פי' מה שהוא בבחי' יחיד לבדו וממנו מקור כל חיי העולמים דאבי"ע אינו אלא בחי' מלך לבד שהוא מל' דא"ס עצמו שנק' מלך יחיד מלך מרומם לבדו כידוע והוא בחי' מח' אחת דאנא אמלוך כו', ומשובח ומפואר שם ומל' זה לאין שיעור וקץ בעולמות עדי עד עד בחי' נצחיות דמל' דא"ס לע"ל שנק' שמ"ו הגדול דוקא כידוע בפ"י אתה קדוש ושמ"ך קדוש ונק' מלך הקדוש ומתצמצם להיות מלכותך זה מל' כ"ע בצמצום דקו"ח כו' (וזהו שא' ביו"ד נברא העוה"ב וגוף העוה"ב הוא בה"א שנא' כי ב"ה כו' שהוא בבחי' בינה שבא האור לכאו"א לפי מדרגתו ע"י צמצום דשם אלקים וראי' מיו"כ מעין העוה"ב או' ז"פ כי הוי' הוא האלקים שלמעלה הימנו מטעם הנ"ל וד"ל).

(כו) אך הנה העוה"ז אע"פ שנברא בה"א אחרונה בה"א כראם כו' וע"י בחי' הצמצום והסתר ממש כמא' ברישא חשוכא כו' עד צמצום האחרון דעוה"ז יש בו יתרון מעלה ע"י תשובה ומע"ט יותר מכל חיי העוה"ב אע"פ שהעוה"ב הוא בחי' גילוי העלם העצמות כנ"ל והוא מפני שבחי' התשובה ומע"ט בעוה"ז מגיע בעצמות א"ס ממש שנק' יחיד ממש שלמעלה גם מבחי' מל' דא"ס שנק' שמ"ו הגדול (כמא' שהי' הוא ושמו בלבד) (והוא כמשל עצמות הנפש ממש הנ"ל שמושלל מכל כחות כו') שלמעלה מבחי' העלם

ה' ימלוך לעולם ועד . . . וע"י יתיב: בשלח טו, יח. דניאל ז, ט.
גלה כבוד . . . ממקומך תופיע: נוסח מוסף ליריט. וקדושה דשחרית לשבת ויריט.
דאנא אמלוך: אדרא רבא — הובא בדרימ"צ קע, סע"ב. וראה לקרית נשא כא, ד ובהמ"מ לשם [הוצאת קה"ת התשד"מ ואילך].
כידוע בפ"י אתה קדוש: ראה סה"מ תקס"ב ע' לא. סידור רג, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקסו.
במדבר ח"ד ע' א'חע, ועוד.
מלכותך זה מלכות כ"ע: תהלים קמה, יג.
ביו"ד נברא העוה"ב . . . כי ב"ה: מנחות כט, ב. ישעי' כו, ד.
ברישא חשוכא: שבת עז, ב.
שהי' הוא ושמו בלבד: פדרי"א פ"ג.

וגילוי כו' (וכמא' אין זולתך לחיי העוה"ב לפי שאינו רק יו"ד א' והוא צמצום הראשון דישת חושך סתר"ו שיבא לידי גילוי ואין לזה ערך לגבי אמיתת עצמותו ית' ממש כידוע). והענין הוא לפי שהתשובה בעוה"ז דוקא עולה למעלה בבחי' או"ח במהו"ע ית' ממש בבחי' סובב האמיתי כו' שלמעלה מבחי' מל' דא"ס שאינו רק שמו לבד בחי' אור וזיו לבד וכמ"ש שובה ישראל עד ה' אלקיך ממש דתשובה קדמה לעולם כו' לפי שסוף מעשה עלה במחשבה תחילה, והוא הטעם שבמעשה המצות בעוה"ז דוקא שנק' סוף מעשה שעלה במוזשבה תחילה שמבחי' סוף נעשה ראש והראש נעשה בבחי' סוף כמו גילוי שכינה בהיכל ק"ק שלמטה ובגילוי אור הנבואה בנביאים נשמות בגופים וכן הניסים ונפלאות וכה"ג במצות כפ"מ שורה דוקא מבחי' מהו"ע ית' שאין זה בחיי העוה"ב אע"פ שהוא שכר המצות שזהו בחי' גילוי התענוג העצמי שכרצון המצוה כו', וראי' לזה ממה שהעוה"ב עצמו אינו בא רק מן קיום המצו' כפ"מ בעוה"ז ומן התשובה שהוא לאהפכא חשוכא לנהורא בהאי עלמא דוקא ומאן דלא מהפך כו' לית ליה חולקא בההוא עלמא שהוא העוה"ב מטעם יתרון האור הבא מן החושך העליון וזהו דוקא ע"י היפוך חשוכא כו' בעוה"ז דוקא ע"י נעשה בחי' גילוי העלם דעצמות דחושך סתר"ו בעוה"ב כו', א"כ ממילא מובן שיש כח עליון בתשובה ומע"ט בעוה"ז למעלה גם מבחי' גילוי העלם דעוה"ב שלזה א' שכר מצוה מצוה עצמה שהיא למעלה מקיבול שכרה וע"כ צריך לעבוד שלא ע"מ לקבל פרס כו' והוא לפי שהתשובה ומע"ט בעוה"ז מגיע באמיתת מהו"ע ית' ממש שנק' יחיד לבדו כו' כנ"ל וע"כ נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן מראש לסוף ומסוף לראש בעוה"ז דוקא ולא בעוה"ב שהוא בא בבחי' ממלא לבד וכערך מעלת בחי' סובב על בחי' ממלא כך ערך מעלת תשובה ומע"ט בעוה"ז על חיי העוה"ב כנ"ל. וזהו שגזרו אומר דיפה שעה א' בתשובה כו' וד"ל.

(כו) **ואע"פ** שבעוה"ב מאיר למטה כמו למעלה ממש א"כ אין הפרש כלל בין מעלה ומטה שהוא בחי' סובב כידוע, זהו בחי' סובב דנק' העלם שגם הוא בא לידי גילוי להיות בבחי' ממלא כנ"ל וכמ"ש ה' ימלוך כו' דמל' דא"ס כמו שהוא קודם הצמצום יבא לגילוי להיות בבחי' ממלא במל' דאצי' עכשיו בג"ע כך יהי' בגילוי גם למטה עד עוה"ז השפל כמ"ש אני ראשון ואני אחרון וכמא' כסא דמלכא כו' וזהו רק כמו בחי' הכלל של

אין זולתך לחיי העוה"ב: נוסח ברכת יוצר דשבת.

דישת חושך סתר"ו: תהלים יח, יב.

שובה ישראל . . . דתשובה קדמה לעולם: הושע יד, ב. פסחים נד, א.

ומאן דלא מהפך: ראה זח"א ד, א.

שלא ע"מ לקבל פרס: אבות פ"א מ"ג.

ה' ימלוך: בשלח טו, יח.

אני ראשון . . . כסא דמלכא: ישעי' מד, ז. יומא עו, א: כסא דדוד לעוה"ב רכ"א לוגין מחזיק שנאמר כוסי

הפרט שנק' מח' אחת שיבא לגילוי בפרט והוא בחי' המקיף דד' עולמות שנק' טה"ת בכלל ע"כ גם הוא בא במדה ושיעור כנ"ל, אבל בחי' מהו"ע דא"ס הוא למעלה מן הכלל אל הפרט (והוא ג"כ למעלה מבחי' ההתנשאות דמל' דא"ס שנק' מלך הקדוש כו') בזה לא שייך לומר גם דמעלה ומטה שוין לומר לשון נעוץ תחילתו בסופן וסופן בתחילתו אלא שאין בחי' מעלה ומטה ותחלה וסוף כלל (ואפי' בבחי' מעלה ומטה שבעצמות א"ס שלפני הצמצום שהוא ענין אור א"ס למעלה עד אין קץ ולמט' עד אין תכלי' הרי גם זה שייך להיו' מקור לקו"ח עכ"פ), והעוה"ב הוא שלימות דעליות העולמות בכלל שזהו ענין תכלית העילוי שלמעלה עד אין שיעור כמ"ש ילכו מחיל כו' שיבא לידי גילוי למטה מטה כו' ואין זה ערך לגבי מהו"ע ית' ממש שלמעלה גם מבחי' מעלה ומטה זאת אלא שאין לפניו בחי' מעלה ומטה כלל כו'.

(כח) ויובן זה בדוגמא קצת ממה שאנו רואים במלאכים שאו' קדוש הוי' כו' איה מקום כבודו לפי שהמלאכים הן מבחי' ממלא כו' ומשיבים להם מלא כה"כ מפני שבבחי' סובב בכלל אין מעלה ומטה כלל וא"כ הרי הוא למטה כמו למעלה באופן זה דכמו שהוא למעלה אינו מושג דלית מחשבה תפיסא ב' כלל כך למטה אינו מושג בשניהם בשוה ואין בזה חילוק מדרגות כלל לומר שלמטה יותר אינו מושג מכמו שבלתי מושג למעלה באור העליון יותר מאחר שהוא למעלה מבחי' מעלה ומטה ושניהם שוין ממש, וזהו שאו' והקדוש בשמים וארץ בשוה ממש וכן בשמים ממעל אין עוד וכן ממש מתחת לארץ אין עוד בשניהם בשוה, וכן להיפוך מה שיוכל להיות בו השגה למעלה גם למטה הוא מושג בלתי יתרון מעלה להשגת העליון ביותר מהשגת התחתון ביותר מטעם זה עצמו ששוין מעלה ומטה כו', וז"ש השמים והארץ אני מלא בשוה כו'. וזהו שמשיבים להם מלא כה"כ שהוא מושג גם למטה כמו למעלה ממש ולא שייך השאלה אי"ה מקום כו' למעלה יותר מלמטה וכמ"ש במ"א. משא"כ בעוה"ב שיש בחי' מעלה ומטה רק שמאיר למטה כמו למעלה להיות בחי' הכלל לפרט, ועכ"ז הרי בא דוקא בחילוק מדרגות בבחי' ממלא מטעם הנ"ל וד"ל (ויובן זה בנפש שיש הפרש גדול בין הארת הנפש הפשוטה שכוללת כל חלקי החיות שבאיברים מראש לרגל ומרגיש א"ע כא' כנ"ל שמתחלק גם הוא לבחי' ראש וסוף, משא"כ עצמות הנפש ממש כמו שהיא בלא השפעה בגוף שבלתי מתחלקת כלל שלא יתכן לומר בה גם מקור לראש ורגל כא' אלא כמו שאינה נמצאת

רוי' כו'. וראה מזה בתורא יט, א. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תתעה. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תז. תקס"ז ע' קכט. ס' מאמרי אדה"מ צ' בראשית ע' רעט ואילך. דברים ח"א ע' כג ואילך (ובהמ"מ שם). יהל אור ע' פז. ועוד.

ילכו מחיל: תהלים פד, ח.

והקדוש בשמים וארץ . . . בשמים ממעל: ברכת ישתבח. ואתחנן ד, לט.

בראש ג"כ אינה נמצאת ברגל כמו בראש, והוא בחי' מקיף דיחידה כידוע בענין א' דצלם ע"כ יכול לעשות מסוף ראש ומראש סוף כנ"ל וד"ל).

(כט) והנה באמת עדיין יש להפלא על ענין התשובה בעוה"ז שעה א' שיפה יותר מכל חיי העוה"ב כו', דגם אם עוה"ז הוא זמן הבירור דעה"ד טו"ר שיש בו כח עליון יותר מן העוה"ב שנק' עולם ברור' דהיינו בחי' סובב האמיתי (שנק' טה"ע והעוה"ב הוא בבחי' ממלא שזהו בחי' טה"ת שבא בגילוי מן ההעלם כנ"ל), היא גופא קשיא למה יהי' זה תשובה בעוה"ז דוקא ולא בעוה"ב שאז עליות העולמות בתכלית כו'. אך הנה יש להקדים תחלה בשרש מהות התשובה הפשוטה בפ'י הפשוט דתשובה. שהוא ל' השבה שישוב ויחזור דבר מה כמו והשיב את הגזילה וכה"ג מהו ענין השבה וחזרה זו, וידוע שיש ב' מיני תשובה תשובה תתאה תשובה ה"א תתאה ותשובה עילאה תשב ה"א עילאה וזהו תשב ה"י ביו"ד (שהוא העוה"ב ויו"כ שהוא בפנימי' בינה כידוע), וידוע דענין תשובה תתאה היינו שישוב מדרכו הרעה ממש כמ"ש שובו שובו ב"י מדרכיכם כו' וכת'י יעזוב רשע דרכו כו' והיינו שאותו כח המתאווה תאוה רעה וזרה בעבירה בפ"מ שהוא אש זרה דקליפ' דרע גמור שישוב ויחזור למעלה להיות עולה לה' כמ"ש ושבת עד ה' כו' שעיקר התשובה לשוב אל ה' כמו ישוב אל ה' וירחמהו כו', וזה פלא לכאורה איך יעלה דבר רע וזר דקליפ' למעלה ששנאו ותרעב מאד בעיני ה' וטהור עינים מראות ברע כו' וכת'יב לא יגורך רע כו'. אך הענין הוא דע"י לב נשבר ונדכא ברשפי אש מרירות עצומה מקירת לבו ביותר על אשר חטא עד שיהי' מואס בחייו ממש ויבחר מות מחיים כו' כמו תשוב' דראב"ד שנתמרמר בנפשו ביותר על חטאיו עד שיצאה נשמתו בבכ'י וכה"ג בכל בע"ת אמיתי כשבוכה כמר נפשו ביותר כמו בעש"ת ככלל נש"י אפילו קל שבקלים כו', הנה אז נהפך האש הזרה דכח התאוה הרעה דקליפ' שעשה בחטאו וכל תשוקות זרות ונכריות שלו לבחי' רשפי אש התשוקה האלקית שנק' שלהבת י"ה ממש והוא במה שתגדל תשוקתו מאד לידבק נפשו באחד לבדו ואין זר אתו כו' (וכמנשה ששב לאל בכל לבו כו'), שתשוקה נפלאה זאת הגם שהיא באה בבכ'י גדולה כענין מ"ת בוכי"ז אנן בעינן למהוי קדם מלכא ולא ליפול בשאול תחת' כו' ונקרא אש שחורה מצד המרירות ביותר אבל הרי נהפך עי"ז

והשיב את הגזילה: ויקרא ה' ז.

שובו שובו ב"י מדרכיכם . . יעזוב רשע דרכו . . ושבת עד ה' . . ישוב אל ה': יחזקאל לג, יא: שובו שובו מדרכיכם הרעים גוי בית ישראל. ישע"י נה, ז: יעזוב רשע דרכו גוי וישוב אל ה' וירחמהו גוי ואתחנן ד, ל, ושבת עד ה'א, ועד"ז נצבים ל, ב.

וטהור עינים מראות ברע . . לא יגורך רע: ע"פ חבקוק א, יג ומנחת שי שם [וראה גם ס' מאמרי אדאמ"צ ויקרא ח"א ע' ע, דברים ח"ב ע' תיב וע' תקלו, ועוד], תהלים ה, ה, תשוב' דראב"ד: ע"ז י, א.

וכמנשה ששב לאל בכל לבו: ראה לעיל ריש אות טו, ושי"ג.

מ"ת בוכי"ז: ראה מדרש עשרת הדברות ס"ב, בחיי ויקרא ב, יג, תקוני זהר ת"ה יט, ב, ועוד.

לכחי' אש האלקי שהוא גודל רשפי אש תשוקתו לשוב אל ה' באמת לאמיתו כו' כניצוץ הנמשך אחר השלהבת כו', ולכך יצאה נשמתו בככי' כו', ונמצא שבזה השיב והחזיר הדבר הרע דאש זרה שנפל בהיכלות הקליפות בבחי' רע גמור ועלה למעלה מעלה להיות בבחי' אש שלהבת י"ה העולה מאל"י שנק' אש יו"ד כמ"ש לזאת תקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת דהיינו הנשמה שבגוף חומרי כשבאה בבחי' תשובה בלב נשבר ותגדל תשוקתה לעלות כמו צמאה לך נפשי מצד הריחוק העצום שמוזה דוקא תגבר התשוקה ביותר כמ"ש רשפי' רשפי אש בגלותא דוקא נק' אש ה"א תתאה שהוא הנק' אשא אוכמא השחור שסמוך לפתילה שדולק ועולה ששורף ומכלה הפתילה שהוא הגוף, וזהו ואל אישך תשוקתך שזהו כחי' רשפי אש האלקי שגובר מזה ביותר לעלות ולידבק למעלה בה' אחד לבדו דוקא (וכן ע"י ביטוש ויסורים גדולים שמגלים נקוד' תעלומ' הלב למסינ' כו' כמו ופרעה הקריב כו') וכאשר אל אישך תשוקתך הרי עולה לבחי' א"ש יו"ד העליון שנקרא אשא חוורא אש הוי' ממש וא"כ חוזר הדבר למקור חוצבו בתחלה כמ"ש כי מאיש לוקחה זאת כו' אי"ש העליון שהוא בחי' הוי' טובב כ"ע בכלל כידוע. וזהו פי' התשובה בכלל שישוב ויחזור דבר מה למקורו והוא שישוב ויחזור נשמתו לשרשה לידבק ברשפי אש י"ה כו'.

(ל) א"כ אין כאן עלי' יותר ממקור חוצבה בא"ש דא"ש יו"ד לפי שבאמת ידוע שיש שרש לאש שחורה למעלה יותר מאשא חוורא והוא באש היסודי שהוא עצם אויר חשוך ודק מאד שלמעלה הרבה מן האור המאיר (ונק' או"ר קדמון כו') וע"כ מראהו שחור דוקא, וכך הוא בענין התשובה באש המרירות שנק' אש שחורה כנ"ל שתעלה למעלה גם מאש יו"ד שאינו אלא אור המאיר שהוא מקור כל הנשמות, אבל אש שחורה הוא בבחי' חושך סתריו (שנק' או"ר קדמון כו') שמשם מקור מוצא האור ואש הוי' דנשמות, ולכך בע"ת גדולים מצ"ג שא"י לעמוד במקום בע"ת כלל מטעם זה, וכידוע בענין טהרה שמביאה לידי קדושה שהוא התשובה לטהר מטומאת החטא עולה למעלה להמשיך הקדושה דצ"ג שבתו"מ והוא העוה"ב שמן המצות שאינו בא כ"א אחר תח"ה שהוא הטהרה כו' והוא מטעם שטהרה זו

שלהבת י"ה . . לזאת תקרא אשה: שה"ש ת, ו. בראשית ב, כג.

צמאה לך נפשי: תהלים סג, ב.

רשפי' רשפי אש בגלות: שה"ש שם. ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' ז.

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.

ופופרעה הקריב: בשלח יד, יו"ד. ראה שמו"ר פכ"א, ה. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקנ"ג, ובהמ"מ

שם.

כי מאיש לוקחה זאת: בראשית ב, כג.

בע"ת . . שא"י (= שאין יכולים) לעמוד: ברכות לד, ב. רמב"ם הל' תשובה פי"ז הי"ד. וראה בהנסמן ע"ד

הגירסאות בזה בלקוטי שיחות ח"ז ע' 186.

טהרה שמביאה לידי קדושה: ע"ז כ, ב.

וכה"ג, ויסוד המים יש בו התפשטות כמו הצומח והוא מה שאנו רואים שטבע המים לגדל ולהצמיח כל צמח כמ"ש זורעי על כל מים והי' כעץ שתול על פלגי מים כו' וכמו שנראה בחוש שכל אילן או עשב הגדל בשפת המים יותר משובח בצמיחה משאר מקומות והשקאת מים מועיל מאד לצמיחה וגשמים יוכיח שנא' והרוה את הארץ והולידה והצמיחה ועפר יבש וקשה כמדבר אינו מצמיח כלל כידוע, ויסוד האש הוא למעלה מזה שהוא בכחי' החי שלמעלה מן הצומח כמו שנראה בחוש שהחי עיקר מהותו יסוד האש דוקא שהוא חום הטבעי שבו יחי' האדם וכשכלה חום הטבעי כמו בזקן יכלה חיותו, והוא מה שאנו רואים בבהמות וחיות שעיקר מהותן הוא יסוד האש וע"כ נק' הבהמה בע"ר וכמו ושלח את בעיר"ו כו', וגם בחי' החי שבנפש אדם הוא ביסוד האש שזהו מה שהחיות רצוא ושוב בדפיקו דלבא וכמ"כ בחיות הקדש בפני אר"י ושור דכתי' והחיות רוי"ש כו' והן בוערות כמראה הלפיד' כו' וכן השרפי"ם כו' וכת"י משרתיו אי"ש ליה"ט כידוע, ויסוד הרוח הוא בחי' מדבר דכתי' ויהי האדם לנפש חי' ות"א לרוח ממלא שהדיבור מיסוד הרוח דוקא כידוע ונק' נפש המדברת נפש השכלית ועיקר נפש השכלית נק' בשם רוח כמ"ש כי רוח האדם כו' כידוע וד"ל.

(לד) **והנה** הקרבנות שהיו מן הבהמ' ובקר כו' הרי הן בבחי' יסוד האש כנ"ל ולקחו בהמה ושרפיה ע"ג המזבח ואדם הוא המקריב את הבהמה כו', הענין הוא דבחי' יסוד האש דכתי' החי שלמטה בגשמיות עולה ונכלל בבחי' אש של מעלה שהוא בחי' פני שור שבמרכבה ששרשו ג"כ יסוד האש העליון והוא שרש ומקור לנפש הבהמה שלמטה כידוע ועד"ז עולה ונכלל גם אש העליון דפני שור העליון במקור חוצבו באלקים חיים שז"ש כי ה' אלקיך אש אוכלה (והיינו בחי' אר"י דאכיל קרבנין) שנק' אש של מעלה ממש שהי' יורד מלמעלה למטה ואוכל הקרבן (והוא מ"ש לחמי לאישי אש י"ד כמשי"ת). אך אי"א שירד אש האלקי של מעלה בלתי העלאת אש של

זורעי על כל מים והי' כעץ שתול: ישעי' לב, כ. תהלים א, ג.
והרוה את הארץ: ע"פ ישעי' נה, י (וראה ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' קנד, ובהמי"מ שם).
נק' הבהמה בע"ר וכמו ושלח את בעיר"ו: משפטים כב, ד. ראה גם ד"ה בינו בוערים — בסה"מ אתהלך לאוניא ע' פד. ס' מאמרי אדהאמי"צ: ויקרא ח"א ע' יג. במדבר ח"א ע' קנו. ח"ג ע' תתקי. ח"ד ע' אישצא. דברים ח"ג ע' תתקסא.

והחיות רוי"ש והן בוערות: יחזקאל א, יג"ד.

משרתיו אש לוחט: תהלים קד, ד.

ויהי האדם לנפש חי': בראשית ב, ז.

כי רוח האדם: ע"פ קהלת ג, כא.

כי ה' אלקיך אש אוכלה: ואתחנן ד, כד.

אר"י דאכיל קרבנין: ראה זח"א ו, ב. זח"ב רעה, א. זח"ג לב, ב. ר"א, א. רכד, ב. רלה, א. רמא, א. ועוד.
וראה יומא כא, ב.

לחמי לאישי: פנחס כח, ב.

מטה תחלה שנק' אש הדיוט שמצוה להביא תחלה אש ע"ג המזבח מן ההדיוט כמ"ש וערכו בני אהרן כו' והוא אש הקרבן דבהמה שהיא בבחי' יסוד האש וחום הטבעי שיכלה ויעלה למעלה בשעה שנשרפת ע"ג המזבח ועי"ז יורד ונמשך אש של מעלה מלמעלה למטה. ואמנם איך יתכן שע"י העלאת אש של מטה הגשמית יומשך אש של מעלה האלקית, הנה יובן זה בדוגמא ממה שאנו רואים בסדר התפלה שהתפלה במקום קרבן ממש תיקנו כידוע ותפלה של שחר במקום תמיד של שחר. והנה תיקנו אנשי כנסת הגדולה לומר ברכות יוצר אור לפני ק"ש וש"ע שזהו ענין הכנה לש"ע דוקא להיות שמזכירים בברכות יוצר מענין התפעלות רשפי אש דמלאכים עליונים וגודל תשוקתם באוי"ר ליכלל ולידבק באלקים חיים, והוא מה שאומר יוצר משרתיו ואשר משרתיו כולם עומדים כו' (יוצר משרתים אותן שבכל יום נכללו בהעלאת מ"ן כמ"ש בזהר ע"פ מצמיח חציר כו') עד והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול כו', שזהו כדמיון הקרבת הבהמה שלמטה ע"ג המזבח בבחי' אש שלמטה כן למעלה נכללים ועולים המלאכים וחיות הקדש באש רוחני שלהם כמ"ש משרתיו אש כו' ליכלל ולידבק באש האלקי דבחי' מל' שנק' אש אוכלה כנ"ל שהוא הנק' אש של מעלה בכלל כנ"ל, וצריך האדם שכלול ג"כ מבחי' חלק החי דבהמה שהוא נפש הטבעיות ששרשה מפני שור כו' שיתפעל ג"כ ברשפי אש התשוקה בחום הטבעי שבלב בשר דוקא כמו המלאכים וחיות הקדש למעלה ויעלה למעלה ליכלל באש האלקי כו', ולכך תיקנו לומר ברכות יוצר לפני ק"ש בשביל המשכות המלאכים דמרכבה על נפש הטבעיות שבאדם להתפעל באוי"ר טבעיים כבהמה וזהו הכנה לק"ש שהוא התפעלות הנשמה שנק' רוח האדם העולה למעלה כו' בשמע ישראל ואהבת כו' וד"ל.

(לה) והנה עיקר הכנה דברכות יוצר הוא בשביל ש"ע דוקא (אחר שאד"ם שהיא הנשמה מקריב מן הבהמה דנפש הטבעית בק"ש באמרו ואהבת בכל לבבך בשני יצרי"ך דוקא כו'), כי בש"ע (שזהו כמו תמיד ש"ש) אז הוא זמן ירידת אש של מעלה דוקא לאכול הקרבן דהיינו לאכול לאש שלמטה דנה"ט והוא בחי' ברכות דש"ע באמרו בא"י כו' שזהו המשכות דשם הוי' שנק' אש הוי' כמ"ש כי ה' כו' אש אוכלה הוא אש של מעלה שאוכל אש שלמטה, ועי"כ צריך להיות תחלה העלאת אש של מטה בברכות דיוצר אור שזהו אש דמלאכים כמו שמצוה להביא מן ההדיוט תחלה כנ"ל. ויובן זה בהתפעלות רשפי אש התשוקה של מטה בנפש האדם שנפשו הטבעית נשרפת

שמצוה להביא . . מן ההדיוט . . וערכו בני אהרן: יומא שם. ע"פ ויקרא א, ז ואילך.

שהתפלה במקום קרבן: ראה ברכות כו, א"ב.

כמ"ש בזהר ע"פ מצמיח חציר: תהלים קד, יד. ראה זח"א ית, ב. ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"ב ע'

תרמג. במדבר ח"ג ע' א"לא. וש"נ.

רוח האדם העולה למעלה: קהלת שם.

בכל לבבך בשני יצרי"ך: ברכות נד, א.

וכלה בבחי' אש של מטה תחלה והוא ע"י התבוננות בגדולת ה' עד שיתפעל בהתלהבות בבחי' רצוא דוקא כמו כלה שארי ולבכי כו' והוא באהבה ברשפי אש חום הטבעי שעולה גם הוא לה' לבדו דוקא, ואז בש"ע יורד ונמשך בחי' אש הוי' מלמעלה למט' שנק' בחי' שלהבת י"ה שע"ז נשרף וכלה כל בחי' אש זרה המעורב באש של מטה דלב בשר כו', וזהו ואחרי הרעש אש לא באש הוי' אלא באש אלקים דמלאכים ואחרי הא"ש קול דממה דקה דתמן קאתי מלכא כו' שהוא בש"ע דוקא כידוע, ועיקר ההפרש בין אש דהדיוט שבברכות יוצר ע"י התבוננות דממלא כו' לבחי' אש הוי' שבש"ע הוא ההפרש בין אתכפי' לאתהפכא דהיינו שבאש דיוצר אור הגם שמתפעל בהתלהבות הלב אין זה רק שגבר ההתפעלות לפי שעה לאכפייא בלבד להיות רק סור מרע בפ"מ אבל עדיין לא נהפך כל הרע שבלבו בעצם, אבל בש"ע שיוורד שלהבת י"ה בלבו נהפך גם הרע שבלבו ונעשה מואס ברע (וזהו שרבים תמהים למה לא נהפך הרע בעצם כלל אע"פ שמתפעל בהתלהבות גדולה כו' לפי שכל שלא נתפעל לבו הטבעית ברשפי אש שלהבת י"ה ממש רק בלב בשר כחום הטבעי לבד לא נכלה ונשרף הרע עדיין כו').

(לו) וזהו צו את בני' ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאישי כו'. דהנה ע"פ הנ"ל בענין אש של מטה דקרבן שנמשך ע"ז אש של מעלה הרי זהו ענין קרבני' שמביא לבחי' קירוב וחיבור דסובב כ"ע שהוא שם הוי' למטה כו', וזהו שא' את קרבני לחמי, דהנה עד"מ הלחם שהאדם אוכל הוא גורם המשכת וחיבור הנפש בכלי איברי הגוף הגם שבאמת אין ערוך כלל להיות חיבור חיות הרוחני דנפש להתחבר בחיי בשר הגשמי כידוע אך ע"י המאכל שנהפך לדם הוא הנפש חוזר וממשיך כחות הנפש הרוחניית לבא ולהתמשך באיברי הגוף מחדש ממש, וכמו שאנו רואים בחוש שבלתי מאכל ב' וג' ימים יסתלקו כל כחות החיות שבגוף מכל אבר, כח השכל יתחלש במוח וכח הראי' יסתלק כו' עד גם כח ההילוך יסתלק מן הרגל וע"י המאכל הנה תשוב נפשו אליו ברוח וחיות מלמעלה למטה שמתפשט בכל האיברים כח השכל יתחזק במוח כו', וא"כ הרי המאכל הוא כמו בחי' ממוצע להחזיר ולהשיב חיי הנפש בגוף, ומוכרח לומר שיש במאכל מגשם החיות שבדמים ומרוחניות החיות שבנפש כו' לפי ששרש המאכל גבוה מנפש האדם רק שנפל בשה"כ נעשה בחי' צומח למטה מן החי ומדבר כמ"ש במ"א. וכך יובן ג"כ בענין קרבני לחמי' שנק' לחם למעלה והגם שהוא ית' אין לו גוף וכו' אך הנה ידוע בכללות השתלשלות העולמות דבחי' ממלא כ"ע שהוא בציוור

כלה שארי ולבבי: תהלים עג, כו.

ואחרי הרעש אש . . . דתמן קאתי מלכא: מלכים"א יט, יב. תקוני זהר בהקדמה ג, ב. וראה גם זחיג רכג, ב. וראה סה"מ תקס"ב חיב ע' תקמ. סה"מ תקס"ג חיב ע' תרסא ואילך. ס' מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' קיא (ובהמ"מ שם). ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים חיב ע' תו. שם דרושי חתונה ע' רעו. ועוד.

אדם בגוף כמאמר מה הנשמה ממלא כו' וכמ"ש על הכסא דמות כמראה אדם וכמו נפש האדם שמח' כל האיברים כך ואתה מחי' את כולם שהוא בחי' אור וחיות האלקי המתפשט בכל העולמות להחיותם מאין ליש שנק' ממלא כ"ע ומלאכים נק' איברים דשכינתא כמו עיני ה' כו', וזהו מסטרא דבריאה אבל מסטרא דשכינתא נא' כי לא ראיתם כל תמונה וכמו עצמות הנפש שמושלת מציוור איברים כידוע, וכמו שהוא באד"ם תתאה דבחי' המל' בבי"ע כך הוא באד"ם עילאה דאצי' שאור המאציל בע"ס דאצי' באו"כ נק' גופא וכמ"ש אי את תסתלק מנייהו אשתארו כגופא בלא נשמתא כו' וכן א' גופין תקינת לון כו' ונק' גופא דמלכא שהן רמ"ח איברים ובחי' נשמה בכלל הוא אור עצמות המאציל שמצד עצמו' לאו דאית לי' מכל אינון מדות כלל רק מצד התלבשותו בע"ס דאצי' באו"כ נק' חכים ומבין כו', וא"כ הרי כדי שיהי' בבחי' אד"ם באו"כ באצי' ובבי"ע צריך להיות ע"י בחי' ממוצע שהוא בחי' לחם דקרוב דוקא.

(לז) **והענין** הוא כמבואר למעלה בשרש הקרבן דבהמה שלמטה שנכלל ועולה בשרשה בבחי' פני שור העליון שבמרכבה וגם בחי' פני שור העליון הוא שעולה למעלה במקור חוצבו בבחי' המל', וזהו כמו הצומח וחי שאוכל האדם למטה שנהפך לדם ועולה ללב המובחר ומן הלב עולה למוח המובחר ממנו ועי"ז חוזר ונמשך המשכת אור חיות הנפש הרוחניות אל המוח ולב וכל האיברים מחדש כנ"ל, כך אמר בזוהר דתלת שליטין אינון לעילא מוחא ולבא וכבדא כו' והקרוב העולה ע"ג המזבח שנק' לחמ"י עולה למעלה מעלה לבחי' לב ומוח האדם העליון דאצי' ובי"ע וחוזר ונמשך עי"ז המשכות המוחין ה'שים במוחא ולבא כו', והוא ענין ובחי' החיבור והיזוק המשכות אור המאציל באו"כ העליונים במוחא ולבא כו' שיהי' נק' חכים ומבין, כמו עד"מ באדם למטה שע"י המאכל יתחזק כח השכל במוח ורוח החיים בלב כו' ומלב נמשך לכל האיברים כך נמשך אור וחיות חדש מעצמות המאציל בכל העולמות דאבי"ע כו' לפי שהלחם דקרוב בשרשו בבחי' פני שור כו' הוא כמו בחי' ממוצע שיש בו מבחי' ומדרגה העליונה שלמעלה מבחי' אד"ם, וכנ"ל בלחם למטה שבשרשו הי' גבוה מבחי' אד"ם והוא בחי'

מה הנשמה ממלא: ראה ברכת י', א. ויקר פי"ד, ח. מדרש תהלים ר"ס ק"ד.

ועל הכסא דמות: ע"פ יחזקאל א, כו.

ואתה מחי' את כולם: נחמ"י ט, ג.

ומלאכים נק' אברים' דשכינתא: ראה פרדס שכ"ד פי"א. וראה לעיל סי"ט.

מס"ט דשכינתא נא' כי לא ראיתם כל תמונה: ואתחנן ד, טו. ראה זח"א רנב, ב. זח"ג רלט, א. סה"מ תקס"ז

ע' רמז, שעז. ס' מאמרי אדה"ז-ענינים ע' עט. עטרת ראש שער ר"ה פי"ב. להלן בדיה ודבר משה אל ראשי המטות (קרוב לסופו). ועוד.

אי את תסתלק מנייהו . . גופין תקינת . . לאו דאית לי': ע"פ תקוני זהר בהקדמה דיה פתח אליהו.

בזוהר דחלת שליטין אינון: ראה זח"ב קנג, א.

בהמ"ה רב"ה שלפני האצ"ו כו' כידוע בענין ואלה המלכים כו' שהן בבחי' ב"ן כו', וע"כ יש בכח הקרבן דבהמה דוקא להיות לריח ניחוח להוי' דאד"ם דאצ"ו להוסיף ולחדש האור והשפע גם בחו"ב ורצון ומדות העליונים וכל האיברים כמו וירח ה' את ריח הניחוח כו', והוא ענין קרבנות התמידים בכל יום דוקא שנק' לחמ"י כמ"ש כי לחם אלקיך הוא מקריב כו' כדי לחדש חיבור אור א"ס בנאצלים ונבראים בכל יום כמו הלחם שאדם אוכל בקר וערב שגורם השבת חיי הנפש בגוף מחדש בכל יום כו' וכך למעלה דכתיב אכלו ריעים כו' וכן באתי לגני כו' אכלתי כו' והוא לחם הקרבנות שנק' קרבני לחמ"י בכלל, וזהו שנק' כנסת ישראל דוקא רעיית"י פרנסת"י שמפרנסין לאביה"ם שבשמי"ם להיות חיבור הארת א"ס באבי"ע כנ"ל, וכך הוא עכשיו ע"י התפלות שבמקום תמידים כנ"ל שמקריבים נפש הבהמיות כו' כנ"ל שמפרנסים לאביה"ם שבשמים ע"ד הנ"ל בקרבנות התמידים ממש וד"ל.

(לח) וזהו את קרבני לחמי לאישי כו', ויש להבין למה נק' אישי מה שייכות יש ללח"ם עם האש כו'. אך הנה מבואר למעלה בענין ד' מדרגות דארמ"ע שבחי' יסוד האש הוא בחלק החי דוקא שמהו' החי דבהמה הוא בבחי' אש וחום הטבעי כו' וע"כ הי' מקריבים הבהמה ע"ג המזבח שהוא להעלות אש של מטה מן ההדיוט תחלה ועי"ז יורד ונמשך אש של מעלה אש האלקי שנק' אש אוכלה אש כו' בחי' אש יו"ד כו' וזהו לחמי לאישי א"ש יו"ד כו'. וביאור הענין הנה עד"מ כאשר מעמידים אש למטה תחת אש הדולק למעלה נמשך מאש העליון למטה אך באופן שיכבה ויכלה אש שלמטה שיעלה עשנו למעלה באש הדולק אז יומשך מיד האש העליון למטה ונאחו בו להדליקו (וכמו דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח שהוא ג"כ באופן שהרוח יעלה למעלה בכליון כו' וכמו כח הצומח שבחטה שיעלה ויוכלל בכח הצומח שבארץ שחוזר וממשיך להצמיח מחדש וכה"ג). וכמ"כ יובן בענין העלאה אש של מטה דקרבן הבהמה בשרשו בפני שור וכן מפני שור עולה ג"כ למעלה בניטול והתכללות דוקא באש האלקי שהוא בחי' אש אוכלה כו' הרי עי"ז חוזר וממשיך מאש האלקי הנה שהוא בחי' המל' למטה להאיר ולהדליק תמיד, וזהו מ"ש אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה כדי להמשיך תמיד

כידוע בענין ואלה המלכים: וישלח לו, לא. ראה זחיג קכת, א. ע"ח שער הכללים פ"א, שער דרושי הנקודות (ש"ח) פ"ד.

וירח ה' את ריח הניחוח: נח, ת, כא.

כי לחם אלקיך הוא מקריב: אמור, כא, ת.

אכלו ריעי... באתי לגני: שה"ש, ה, א.

רעיית"י פרנסת"י שמפרנסין: שהש"ר עה"פ א, ט: מהו רעיית"י אמר ר"י מפרנסתי כו' בשני תמידין כו'. ובזחיג ז, ב: ישראל מפרנסי לאביה"ם שבשמים תנינו. ועי"ז בילקוט שמעוני פקודי רמז ת"ח.

אש אוכלה אש: ימא, כא, ב.

דרוח אייתי רוח: ראה זחיב קסב, ריש ע"ב. זחיא צט, ריש ע"ב. אוה"ת תנוכה (כרך ב) רפז, א.

אש תמיד תוקד: צו, ו, ו.

מבחי' אש העליון האלקי למטה כו'. אך הנה גם בחי' א"ש העליון הזה שיוּרד למטה נק' אש אוכמא דאכיל ושצי כו' וזהו אש אוכל"ה כו' שהוא בחי' המל' בכלל שנק' ממלא כ"ע וע"ז נא' לזאת יקרא אש"ה אש ה"א תתא' כי מאי"ש לוקחה זאת מבחי' א"ש יו"ד דדכורא שהוא אשא חוורא דבחי' ז"א דאצי' שיוּרד עלי' מלמעלה כו'. וביאור הדבר הנה ידוע מ"ש בזהר עמ"ש אלקי' אל דמי לך כו' דנהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך לעלמין והוא מ"ש למען יזמרך כבוד ולא ידום, והענין הוא דבחי' ממלא כ"ע בכלל הוא בבחי' אש כמו שא' והחיות רו"ש בפרט הנבראים וכל פעולה דומה לפועל א"כ ודאי שגם בחי' התפשטות כח האלקי במלאכים הוא בבחי' א"ש שו"ש והחיות רצוא ושוב בכללות בנשמות בגוף שנק' נשימה כו' ונק' אש של מטה בכלל שעולה למעלה תמיד בבחי' רצוא כו', וז"ש דנהורא קארי תדיר לנהי"ע שהוא אש אלקי' דמל' בחי' אש ה"א שעולה תמיד ליכלל בשם הוי' דאש יו"ד וכמ"ש ואל איש"ך תשוקתך וכמ"ש לזאת יקרא אש"ה אש ה"א דמל' כי מאי"ש העליון לוקחה זאת ע"כ אל אישה תשוקת' תמיד כמ"ש למען יזמרך כו' כידוע וד"ל.

(לט) וז"הו כללות ענין הקרבנות שנק' אשה ריח ניחוח אש ה"א דוקא (כמ"ש אש תמיד תוקד כו' שהוא בחי' ה"ג דמל' שעולה תמיד בהעלאת מ"ן ונק' עולת תמיד והן תמיד של שחר ושל בין הערביים כו') וכמ"ש כאן ואמרת להם זה האש"ה אשר תקריבו כו'. אך מ"ש תחלה לחמי לאישי אש יו"ד קודם שא' שיקריבו אש"ה אש ה"א תתאה דודאי לא יומשך אש יו"ד דדכורא בלתי העלאת מ"ן דאש ה"א דאל איש"ך כו', הענין הוא כידוע שיש ב' מדרגות באתדל"ע שנק' המשכת מ"ד בחי' אש יו"ד דחסדים דדכורא א' הנמשך אחר אתדל"ת בהעלאת מ"ן דאש ה"א דאל איש"ך תשוקתך והב' אתדל"ע דאש יו"ד הנמשך לעשות התעוררות במקבל שיוכל לעלות העלאת מ"ן באש ה"א הנ"ל ונק' כח המעלה מ"ן כידוע. וביאור הענין הנה תחלה יש להבין מהו בחי' אש יו"ד דדכורא היורד מלמעלה למטה כו', דהנה ידוע דכמו שכמים הפא"פ כו' כמו שיש במקבל תשוקה לקבל מן המשפיע כך יש במשפיע תשוקה להשפיע שהוא תאובתא דדכורא לגבי נוק' וכמאמר יותר משהעגל כו' הפרה רוצה להניק, אך כדי שיתעורר המקבל

אש אוכמא דאכיל ושצי: ראה זח"א ג, ב ואילך.

לזאת יקרא אשה: בראשית ב, כג.

בזהר עמ"ש אלקי' אל דמי לך כו' דנהורא תתאה קארי . . . למען יזמרך: תהלים פג, ב, ל, יג. וראה זח"ב קמ, א (והובא בס' מאמרי אדה"ז – מארזיל ע' רלב: בזהר ע"פ מזמור לדוד בהיותו במדבר). ובכ"מ. ונסמנו בארוכה בלקו"ת במדבר ת, רע"ב. אה"ת שלח ר"ע תקכו. ובהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א בסו"ס קונטרס ומען לע' 73.

שכמים הפא"פ: משלי כו, יט.

תאובתא דדכורא . . . יותר משהעגל: ראה זח"א פה, ב. זח"ב קסה, א. פסחים קיב, א.

לקבל השפע צריך שימשיך המשפיע במקבל התעוררות זו והוא מצד שמעורר באהבה רבה למקבל ברשפי אש שמחמת זה יתעורר המקבל בתשוקה נפלאה אל המשפיע ונק' רשפי אש האהבה הזאת דמשפיע בשם אש יו"ד שהוא בחי' המשכת האהבה שברשפי אש שנק' שלהוב' דרחימותא כו' שהוא תוקף החסדים דאה"ר כו' בחי' גבורה שבחסד עד שבכחו לפעול התעוררות תשוקה במקבל כו', וכמו שהמקבל יוכל לעורר התשוקה במשפיע כך ודאי יותר מזה יוכל המשפיע לעורר את המקבל (כמ"ש במ"א בענין הנשיקין שלפני הזיווג שמעורר האהבה ותשוק' במקבל כו').

(מ) וזהו ענין שמאלו תחת לראשי ואח"כ וימינו תחבקיני שכל זה לפני גוף היחוד דו"ג שהוא קודב"ה ושכינת' אמר שמאלו תחת לראשי לעורר את האהבה והתשוקה במקבל ע"י שמאלו שתחת לראשי לעלות ולהגביה את המקבל שיתעורר ליחוד והוא בא ע"י רשפי אש האהבה שמו המשפיע ברשפי אש דשמאל וחיבוק דימין מקרבת כו' ואח"כ יוכל להיות גוף היחוד כידוע, וכך הוא בסדר התפלה שנא' ואחרי הרעש אש לא באש הוי' דהיינו אחר הרעש דמלאכים כאופנים ברעש גדול כו' א"ש דבחי' אש הנשמה האלקית בואהבת כו' בק"ש, אך עדיין אין בזה בחי' אש הוי' רק בש"ע נמשך בחי' אש הוי' ממש כנ"ל, אבל גם הוא עדיין לפני היחוד עצמו דבחי' גוף היחוד עצמו הוא ענין המשכות קול דממה דקה כו' (כמשי"ת בסמוך בענין ריח ניחוחי) רק המשכות אש הוי' בש"ע הוא לעורר התשוקה במקבל שהן נש"י כו' שע"ז נעשה גוף היחוד כנ"ל, אבל לפני ק"ש כמו בברכות יוצר במלאכים שנמשך אש של מעלה שנק' אש אוכלה כו' היינו בחי' אש ה"א דמל' שאינו אש הוי' אלא אש אלקים ולגבי המלאכים ששרשם משם אלקים נק' אש של מעלה אבל כנשמות ששרשם משם הוי' נק' אש זה אש של מטה ויורד עליהם אש הוי' דאש יו"ד לעורר היחוד בש"ע וד"ל (ובמ"א מבואר דברכת אה"ע אהבתנו לנשמות הוא לעורר את האהבה דואהבת בק"ש שזהו המשכת אש יו"ד דדכורא לעורר האהבה במקבל ואח"כ בש"ע הוא גוף היחוד כו').

(מא) וזהו לחמי לאישי לחם דקרבו הבהמה בהעלאת אש של מטה גם זה אינו בא כ"א בשביל אש יו"ד שצריך לעורר לבחי' אש יו"ד דמשפיע ע"י לחם הקרבן וזהו לאישי ביו"ד כו'. ומפרש הדבר לאיזה טעם צריך לעורר לבחי' המשכות דאישי הוא משום שיהי' ריח ניחוחי (שהוא ענין גוף היחוד עצמו כנ"ל). ודרך כלל סדר הדברים כך הוא, את קרבני לחמי כו' כדי לעורר המשכת וחיבור דטובב כ"ע בממלא כנ"ל הוא ע"י

שמאלו תחת לראשי: שה"ש ב, ה, ת, ג.
ואחרי הרעש אש: ראה לעיל סליה. וש"נ.

לחמ"י לאיש"י דוקא שיהי' מזה ריח ניחוחי כו'. וביאור ענין ריח ניחוחי הנה ידוע בענין הריח הגשמי שעולה למוח ומחזקו דהיינו שיחזק כלי המוח להשיב את הנפש בבחי' אור וחיות חדש ממש (שאפי' בעת שגובר השינה יש בכח הריח העולה למוח להקיצו מן השינה מפני שמעורר ומחזק לעצם כח הנפש או בעת חלישות ועייפות או אפי' בהתעלפות הריח משיב את הנפש עד שמתחזק ביותר וכמ"כ בעת מורת רוח וצער ישיב נפשו ורוחו בתענוג שנק' נח"ר וכן בבחי' החכמה יפקח הריח להשכיל שכל חד וכמא' חמרא וריחא פקחין כו', וממילא מוכן שגם במדות יהופך מרוגז לחסד ומשנאה לאהבה ואפי' במחשבה יהפוך מדין ורוגז לחסד וטוב, וכל זה מפני שעולה הריח הטוב למעלה בעצם כח התענוג שבנפש בבחי' גבורה שבתענוג להוסיף כח ועוז התענוג עד שחוזר ומשיב את הנפש בכלי המוח לעשות נח"ר שנק' נייחא דרוחא כו', וכמו בקרבן נח דכתי' וירח את ריח הניחוח ויאמר לא אוסיף עוד כו' שניחם על הרעה ודין לחסד וטוב וע"כ נק' ריח ניחוח ל' נחות דרגא שיורד ונמשך למטה בבחי' השבת נפש שנק' נייחא דרוחא ונק' נח"ר כו' שמזה יהפוך מדין לחסד ורב טוב, וכמו ביצחק שא' וירח ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה' הרי מן הריח הטוב שהריח בבגדיו כמו ריח שדה כו' שמשם נמשך מקור כל טוב וברכה כו'.

(מב) וגם כאן יובן בפי' ריח ניחוחי דקרבנות שא' קרבני לחמי לאישי שזהו מצד טעם הקרבן דלחם שנק' מאכיל שמבואר למעלה שיש בכח המאכל לקשר ולחבר את חיי הנפש הרוחניות באיברי הגוף להיותו בחי' ממוצע כו'. ועוד זאת אומר דבר נוסף על גופו של לחם שהוא בבחי' אש דבחי' החי ונק' לחמי לאישי כו' הנה גם יש בו עוד מדרגה גבוה מחיזוק וחיבור רוחני בגשמי אלא הוא החיזוק באור הנפש הרוחני מצד עצמו והוא להשיב את הנפש מחמת תענוג רוחני של הריח, וכמא' על מ"ש כל הנשמה כו' שהריח הוא מה שהנשמה נהנית ולא הגוף ועכ"ז בחי' חיזוק הנפש שע"י הריח הרי הוא בא לגוף דוקא במוחא ולבא כו' וגם הלא ריח זה הוא העולה מן המאכל דוקא (וכמ"ש במ"א בענין הפרש בין ריח הקרבנות שהוא ריח המאכל לריח דקטורת שהוא ריח הכושם שיותר גבוה כו'). וכמ"כ יובן במ"ש

חמרא וריחא פקחין: יומא עו, ב.

וירח את ריח הניחוח: נח ת, כא.

וירח ריח בגדיו: תולדות כז, כז.

נייחא דרוחא: ראה זח"ב נח, ב, ע, א. וראה גם סידור עם דא"ח קיז, ד. קלט, ג, רסב, ד. שער האמונה

פס"ז. ועוד.

כל הנשמה . . שהנשמה נהנית: תהלים קנ, ו. כרבת מג, ב.

במ"א בענין הפרש בין ריח הקרבנות . . לריח דקטורת: ראה להלן ע' אתרפד ואילך.

כאן ריח ניחוחי שהוא ריח הקרבן שעולה למעלה יותר מגוף לחם הקרבן ונק' ניחוחי' ל' נח"ר כנ"ל אבל עכ"ז ריח הקרבן הוא וד"ל.

(מג) וזהו שארז"ל במ"ש ריח ניחוחי נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני כו', ולכאורה נח"ר זה שא' ונעשה רצונו ישנו גם בכל המצות שעושין רצונו ומה שייך זה לקרבנות דוקא. אך הענין הוא דנח"ר זה שבקרבנות הוא למעלה הרבה מנח"ר שבכל המצות שהרי ענין נח"ר זה הוא ענין ובחי' הנחת והשבת הנפש שנק' נייחא דרוחא שנמשך מעצם כח התענוג שבנפש מלמעלה למטה כנ"ל מצד בחי' הריח העולה מלמטה למעלה כנ"ל כפי' ריח ניחוחי' כו' שזה אינו אלא בקרבנות דוקא ולא בשאר המצות, שאע"פ ששאר המצות ג"כ הן בחי' פנימית רצונו וחכמתו ומדותיו ית' ויש בזה נח"ר לפניו ממה שא' ונעשה רצונו כו' אבל אין זה מגיע רק באותו מדרגת הרצון וחכמה שנק' טעם לרצון וכן במדות שנמשך מן החכמה כו' ולא יותר נעלה מזה, כמו מצות ת"ת (או מצות שבת וכה"ג) שהוא בבחי' החכמה שבראש וע"כ ת"ת כנגד כולם מ"מ אין זה מגיע רק בבחי' החכמה לבד שהתורה היא חכמתו ית' כידוע דאורייתא מח"ע נפקת (וכן מצות שבת שנק' קד"ש שאע"פ ששבת הוא נייחא דרוחא אבל הוא רק ענין השביתה ומנוחה"ה שהוא התענוג העולה מכל אשר עשה בלבד כו'), וכן מצות טו"ת וכה"ג במצות שתלויים במדות כמצות צדקה וחסד שהוא בבחי' חסד עליון דרועא ימינא כו' וכללות המצות נק' רמ"ח איברים דמלכא שהוא ציור אד"ם כו' ואע"פ שיש נח"ר לפניו שא' ונעשה רצונו הכל הוא ברצון ותענוג שמלוכב בחו"ב ומדות שנק' גופא דמלכא כו', אבל יש רצון ותענוג העליון שלמעלה הרבה מרצון ותענוג שיש במצות והוא הנק' רעוא דכל רעוין בחי' רצון ותענוג הפשוט העצמי שבמהות ועצמות א"ס ב"ה (כמו בנפש האדם הוא עצם כח התענוג שבנפש עצמה שבבחי' יחידה כו') (שמשם יוכל להיות סליחת העונות לעוברי רצונו ג"כ שנק' הארת פנים העליונים שלמעלה מן מקור החכ' כמ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא כו' כידוע), דמה שהחכמה מאי"ן תמצא היינו מבחי' אין דפנימית הכתר שע"ז א' חכמת אדם תאי"ר פניו אינו רק הארה בעלמא מהארת פני' דעצמות התענוג ורצון שבעצמות ממש שנק' רעוא דכל רעוין כו'.

(מד) וזהו בריח הקרבנות דוקא שבחי' העלאת ריח הקרבן עולה למעלה מעלה בעצמות התענוג הפשוט וממשיך השבת עצם התענוג

שארז"ל . . נח"ר לפני: ספרי פינחס כה, ח.

ת"ת כנגד כולם . . דאורייתא מח"ע נפקת: פאה פ"א מ"א. זחיב סב, א. פה, א. קכא, א. ועוד.

חסד . . דרועא ימינא . . רמ"ח אברים דמלכא: תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו. ראה לעיל ע'

איתרלד. ושינ.

ויעבור ה' על פניו: תשא לד, ה.

שהחכמה מאין תמצא . . חכמת אדם תאי"ר פניו: איוב כה, יב. קהלת ה, א.

לחדש גם מקור אור החכמה באור חדש כו'. והוא ענין מה שא' נח"ר לפני כו', פי' ע"י בחי' ריח ניחוחי דקרבתות הוא שנמשך מעצמות התענוג הפשוט שנק' רעוא דכ"ר להיות נח"ר לפניו במה שאמרת' ברצון וחכמה דתו"מ ונעש"ה רצוני פי' שנמשך רצוני כו' רצה"ע שבתו"מ שהוא בחי' טובב למטה להיות יחודים עליונים מכל מצוה ומצוה ביחוד דקודב"ה ושכינת' שהוא יחוד דטובב וממלא בפרט. ולזה א' במצות קרבנות דוקא נח"ר לפני כו' לפי שהוא מקור כל נח"ר שא' ונעשה רצונו שבכל המצות ומטעם הנ"ל שהקרבתות הוא בבחי' מחשבה וכונה שבמוח ולב דוקא כו', וכמו התפלה דעכשיו שעולה למעלה בבחי' ריח הקרבן כמו אם ה' הסיתך בי ירח מנחה כו' שעושה בחי' ניחוח השבת הנפש (שהוא בבחי' חוטמא דע"י כמו שא' לבעל החוטם אני מתפלל, שז"ש ותהלתי אחטם לך כו' כמ"ש במ"א דבחוטם יש ב' נקבים והעל"י דנשימה בריח בנקב הא' לבחי' חיי דחיין ובנקב הב' יורד ונמשך בחי' חיי דחיין כו'), וכן התשובה הוא בבחי' או"ח דריח הקרבן כו' וכמ"ש וירח ריח בגדיו שהוא הריח מבחי' הברורים דבגדי עשו החמודות כו' וע"כ יכול לעשות מסוף ראש ומראש סוף כנ"ל בענין המא' יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב להיותו עולה בעצמות התענוג הפשוט ממש שמשם ירד האור בגילוי לנשמות בעוה"ב שנק' עד"ן כו' כנ"ל וד"ל.

(מה) **תשמרו להקריב לי כמועדו**. הנה מבואר למעלה שיש ג' מדרגות בקיום המצות במחשבה ודיבור ומעשה והקרבתות דתמיד שרשן בבחי' מחשבה והרהור הלב שעולה למוח כו' שזהו בחי' כונה ורעותא דלבא שכולל כל המצות שבדו"מ כו', וזהו שאחר שפירש שרש ענין הקרבן שנק' לחמי לאישי ריח ניחוחי א' תשמרו להקריב לי כו' שמירה זאת הוא בבחי' הדיבור כנ"ל בג' מדרגות הללו דמח' דו"מ שהן שמיעה ושמירה ועשי' כו' וכמו שאמרו שמור זו משנה כו' וידוע בזוהר דשמור לנוק' וזכור לדכורא והענין הוא כידוע דמתניתא מלכתא כמלך שגוזר אומר בדבר מלכות כך יהי' דבר פ' באופן כך דוקא שמכלכל דבריו במשפט חכ' זה יהי' כך ולא כך כו' וכך הוא ענין תשבע"פ מל' קרינן לה שהם הגוזרי' ואומרי' באיכות אופן רצה"ע שבמ"ע והיינו באופן פרטי ההלכות ודיניהן כך וכך דוקא יוכשר

אם ה' הסיתך בי ירח מנחה: שמו"א כו', יט.
 לבעל החוטם אני מתפלל . . . ותהלתי אחטם . . . במ"א . . . חיי דחיין: זח"ג קל, ב. ישע"י מח, ט. וראה להלן
 ע' איתרפד ואילך. ובסי' מאמרי אדהאמ"צ-דרושי חתונה ח"א ע' קכה וע' קלו. ושי"ג.
 שמור זו משנה: ראה לעיל ע' איתרכא. ושי"ג.
 בזוהר דשמור לנוק' וזכור לדכורא: זח"א מח, ב. זח"ג צב, ב.
 דמתנית' מלכתא: כתובות טא, ב.
 תשבע"פ מל' קרינן לה: תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

למעלה לרצון ומצוה ואם יחסר מאופן זה לא יוכשר להיות לרצה"ע כלל וכן בל"ת בהרחקת הרע יגזרו אומר זה טמא וזה טהור זה פסול וזה כשר כו' שהוא הכל באופן שיהי' אור העליון בא למטה בבחי' כלי בית קיבול באופן כזה וכזה דוקא יהי' שמירה מן החצונים ויש כאן ב' דברים א' השמירה לגוף הדבר שהוא אשר יהי' מתקיים האור העליון כשהוא בבחי' כלי בית קיבול כזה דוקא שהו כללות מעשה המ"ע כטו"ת וכה"ג והב' השמירה מן החיצונים בל"ת שהו פרטי הדינין שבל"ת שלא יומשך ויושפע יניקה מן הקדושה לחצונים כלל, וזהו הכל ע"י בחי' הדבור דתשבע"פ מל' קרינו לה כמ"ש דשמור לנוק' דוקא משום דמתניתא מלכתא. והענין הוא דודאי מה שיש בכח החכמים לשער שיעורים באיכות רצה"ע שבמצות מוכרח לומר שיש להם שרש בבעל הרצון עצמו שיוכלו לכיין לאמיתית עצמות מקור הרצון להיות מגליו אמיתית רצונו שיהי' באופן כך וכך דוקא ולעשות בחי' כלי בית קיבול לרצה"ע באופנים כאלה דוקא, וזהו כמו שמצינו במשה שא' עליו בכל ביתי נאמן הוא וכמ"ש תורה צוה לנו משה שהוא תשבע"פ דוקא וכך יש בכל דור בחכמי ישראל כח ועוז זה לשער באמיתית רצה"ע לומר זה כשר וזה לא יכשר כו' וה"ז כמו שרי המלוכה שיש בהם כח ועוז לגזור גזירות המלך כאלו המלך בעצמו גוזר שז"ש בכל ביתי נאמן כבעה"ב עצמו. ונמצא שכל המצות אע"פ שהן רצה"ע ממש והוא כל המצות שבתשכ"כ שע"י הקריאה בתשכ"כ קורא בשמותיו ממש שהוא כמו הקורא לחבירו וכמו קורא הדורות מראש שיצא מן ההעלם לגילוי כידוע, אבל אע"פ שבא רצה"ע שהוא סוכ"ע לגילוי אין לו שלימות וקיום כ"א ע"י הדבור דתשבע"פ דוקא שמגליו אופן הרצון ממקורו איך ומה יהי' שזהו לעשות בחי' כלי בית קיבול לרצה"ע שיהי' שורה בדבר שיהי' לו בזה קיום.

(מו) וזהו ענין השמירה כמ"ש שמור זו משנה ועד"מ מלך שגזור ואומר שאין יכולים לקיים רצונו כ"א ע"י שרי מלוכה שמגלים ומפרשים דבר מל' באופן זה בפרט אז יש בחי' כלי קיבול לרצון המלך ויתקיים כו', וזהו ודברי אשר שמתני בפיד דוקא שהוא תושבע"פ שדברים שבתושב"כ בא לגילוי באופן פרטי בדבור דתשבע"פ דוקא, וזהו זכור לדכורא דוקא ושמור לנוק' פי' זכור לדכורא היינו תושב"כ שהוא בבחי' משפיע שהרי כל דינין והלכות דתשבע"פ מקבלי' מן המקרא דוקא כמו יש אם למקרא כו' כמ"ש

בכל ביתי נאמן הוא . . . תורה צוה: בעלותך יב, ז. ברכה לג, ב. שע"י הקריאה בתושב"כ קורא בשמותיו ממש: ראה זח"ב פז, א: תנינו אורייתא כולא שמא קדישא היא. פתיחת רמב"ן עה"ת. עבודת הקודש ח"א פכ"א. לקו"ת פינחס ד"ה וידבר גו' את קרבני עו, ב [ובהמ"מ שם — הוצאת קה"ת תשד"מ ואלד]. ס' מאמרי אדהאמ"ציוקרא ח"א ע' נב [ובהמ"מ שם].

קורא הדורות מראש: ישעי' מא, ד.
ודברי אשר שמתי בפיד: ישעי' נט, כא.
יש אם למקרא: סנהדרין ד, א. ועוד.

מ"ט דר' פלוני אמר קרא כו' ונק' פנים מאירות, שבתושב"כ נמשך גילוי רצה"ע של כל מצוה כמו ויאמר ה' אל משה ועשו להם ציצית כו' אך איך לעשות הציצית זהו בתושב"ע בהל' ציצית שמגלים אור פרטי שפע רצה"ע זה ונק' פנים מסבירות, ויש בזה שרש ומקור עליון יותר במה שיכולים להורות פרטי אופן הרצון כנ"ל וז"ש דבינה יתירה נתנה באשה שהיא תושב"ע יותר מבאיש כו' (וכמו הולד שגדל בבטן אמו בפרטי רמ"ח אברים כו' כמ"ש במ"א) וכמו ר"ע שהי' דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות, וזהו שמור לנוק' שהוא תושב"ע דכתי' בה אשת חיל עטרת בעלה.

(מז) (וכמ"ש במ"א בענין איה סופר כו' דספר וסיפור הוא תשב"כ שנק' ספר ותושב"ע נק' סיפור וכמ"ש בס"י בסופר וספר וסיפור כו' ושרש דסיפור תושב"ע הוא בבחי' סופר שלמעלה מבחי' ספר מאחר דיכול להורות ולכוין בשרש איכות הענין איך שיבא הדבר בספר כו' וזהו איה סופ"ר שסופרים כל אותיות דתשב"כ כו' ונק' דברי סופרי"ם שטובים מיינה של תורה כו'). וזהו מטעם שעיקר השגת הרצה"ע על בוריו הוא בתושב"ע דוקא ועי"ז הוא שמור מן החצונים והוא ע"י שמירה של גזירות ודקדוקי סופרים דוקא וד"ל, ועד"מ הנותן כלי יקר לחכם יודע לשמור אותה ולתקנה יותר בטוב כמו מי שתורתו אומנתו כו' ולהיפוך השוטה מאבד מה שנותנים לו שישלטו בו זרים והיינו פי' מאבד מ"ה דחכמ"ה שנותנים לו כו'. וזהו תשמרו להקריב לי במועדו לפי שהקרבות דתמידים הוא במחשבה וכונה שבלב ומוח ע"כ צריך שיהי' בבחי' שמירה אח"כ בדבור שהוא מצות ת"ת בדבור תושב"ע כמ"ש ואשים דברי בפיך כו' כנ"ל בשרש התמידים שהוא עבודה שבלב ומוח שבתפלה שנק' לחמי לאישי ריח ניחוחי להיות יח"ע דבחי' סובב בממלא, וכדי שיהי' שמירה לבחי' יח"ע זה דסובב בממלא עד רום המעלות שהוא ענין ריח ניחוחי הנ"ל ע"ז א' תשמרו להקריב לי כו'

ונק' פנים מאירות . . . פנים מסבירות: ראה פסיקתא רבתי פ' עשה"ז. ובס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' ארז. שם דרושי חתונה ח"א ע' טו. ושי"נ לכמה מקומות בספרי אדהאמ"צ. ויאמר . . . ועשו להם ציצית: ע"פ שלה טו, לו ואילך. דבינה יתירה נתנה באשה: גדה מה, ב. ובכל המבואר כאן. וכמו הולד . . . כמ"ש במ"א: ראה בכ"ז בארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"א ע' לב ואילך. ר"ע שהי' דורש על כל קוץ: מנחות בט, ב. אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד. וכמ"ש במ"א בענין איה סופר . . . בס"י בסופר וספר וסיפור: ישע"י לג, יח. ספר יצירה בתחילתו. ראה ד"ה א' סופר בס' מאמרי אדה"ז-נביאים ע' קכג [שם הנחת אדהאמ"צ, ומקבילו בתו"א שמות נב, ג ואילך]. ובהנסמו ע"ז עוד בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"א ע' טו. השוטה מאבד מה שנותנים לו . . . והיינו פי' מאבד מ"ה דחכמה: ראה גם לקרית פינחס ד"ה וידבר גו' את קרבני עו, ב. שם מסעי צא, סע"ג. וראה גם לקרית להה"מ (הוצאת קרית) סכ"ב (ח, א). ארית קג, א (בהוצאת קרית התשד"מ ואילך — סתכ"ג). ואשים דברי בפיך: ישע"י נא, טו.

שיהי' בבחי' שמירה שבדבור כמו כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה כנ"ל בענין שמירה ושמיעה ועשי' שהן ג' מדריגות דמחדו"מ כו' וד"ל.

(מח) **להקריב לי במועדו.** פי' הפשוט במועדו הוא בזמנו, אבל הטעם שנק' זמן מועד הוא ל' יעוד שמיועד לבא בזמנו כי כל דבר שיבא בעתו עת קצוב ומיועד נק' מועד, וכן במקום כאשר מתחברים בני"א לפרקים במקום מיוחד נק' בית מועד או בית הוועד כי ועד הוא לשון וענין התחברות שזהו פי' יעוד כמו הרי את מיועדת לי וכמ"ש ואם לא יעדה כו' וכמו הילכו ב' יחדיו בלתי אם לא נועדו וכן כי הנה מלכים נועדו כו' וע"כ נק' מקום שבו מתאספים החכמים או שרים להתחבר יחד בזמן קבוע בשם בית הוועד כו'. וגם כאן בתמידים שיהי' זמנן קבוע בקר וערב א' להקריב לי במועדו וזמנו כו' אבל הכונה הוא ג"כ ענין יעוד והתחברות, ולכאורה מה שייך בזה ענין יעוד והתחברות. אך הנה ידוע ג"כ בענין המועדים דכתי' אלה מועדי הוי' כו' בטעם שנק' מועד לפי שבאים בזמן מיוחד דוקא, וגם בזה יתפרש ענין יעוד והתחברות כנ"ל דבג' רגלים פסח שבועות וסוכות הוא זמן היעוד והתחברות דכנ"י בשם הוי' ולכך א' אלה מועדי הוי' דוקא שבזמנים אלה נועדו יחדיו שיתחברו כנ"י בשם הוי' דהיינו חיבור וקשר דשם הוי' בחי' סובב בממלא כו' שבכל יו"ט זמן מיוחד לזה שיהי' יעוד וחיבור דשם הוי' באלקים שהוא סובב בממלא, וראי' לזה דהכל חייבים בראי' בג' רגלים כמ"ש ג"פ בשנה יראה כו' את פני ה' אלקיך כו' שזהו בחי' יעוד והתחברות דשם הוי' בכנ"י דכשם שבא לראות כו', ודרך כלל הנה לא יש רק ג' זמנים קבועים ומיוחדים לבחי' יעוד וחיבור זה דהוי' בכנ"י והן ג' המועדים פסח ושבועות וסוכות לכד וע"כ א' ג"פ בשנה כו' והוא לנגד ג' מדות עליונות דאצי' חג"ת שמאיר בהן מוחי' חדשים מאור אימא דאצי' ולכך נקראים מקרא"י קד"ש כידוע פסח בבחי' החסד כו', ודרך פרט יש ג' זמנים הכלליים הנ"ל בכל יום והן ג' תפלות שבכל יום שחרית ומנחה וערבית כמ"ש דוד בקר וערב וצהריים אשיחה ואהמה כו'. והנה יו"ט דפסח שהוא בבחי' החסד הוא לנגד תפלה של שחרית דאברהם איש החסד כו' ושבועות הוא בבחי' הגבו' דבחי' יצחק שתיקן תפלת המנחה וסוכות הוא בבחי' הת"ת

הרי את מיועדת לי . . לא יעדה: ע"פ קידושין ה, א. משפטים כא, ח.

הילכו ב' יחדיו בלתי אם לא נועדו: עמוס ג, ג [בשינוי].

כי הנה מלכים: תהלים מח, ה.

אלה מועדי ה': אמור כג, ד. ועוד.

דהכל חייבים בראי' . . ג"פ בשנה יראה . . דכשם שבא לראות: חגיגה ב, א. ראה טז, טז.

בקר וערב וצהריים: ע"פ תהלים נה, יח. וראה ברכות כ, ב. לא, סע"א.

יו"ט דפסח . . דאברהם . . ושבועות . . יצחק . . וסוכות . . דיעקב: ראה זח"ג רנז, ב. טור אר"ח ר"ס תי"ז. לקו"ת פינחס ד"ה וידבר גו' את קרבני עו, ב. ר"ה נח, א. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תג. ד"ה וידבר גו' את קרבני בסידור עם דאי"ח לד, א: לו, ב. תו"ח ויצא לה, ב. ועוד.

דיעקב שנק' בריח התיכון והוא תפלת ערבית שתיקן יעקב כמ"ש במ"א ע"פ ויעקב נסע סוכתה כו', ולמטה בנפש האדם הן ג' מדרגות דאהבה ויראה ורחמים בחי' אהבה דאברהם אוהבי ובחי' יראה ופחד אלקים דיצחק ובחי' רחמים על נפשו האלקית ממוצע מאהבה ויראה וז"ש אלקי אבי אברהם כו' והן ג' תפלות דשחרית ומנחה וערבית וד"ל.

(מט) והנה להבין ביאור כל זה יש להקדים תחלה בטעם ושרש ענין היו"ט דג' מועדים הללו שנק' מקראי קדש (כמ"ש בסידור באריכות) כידוע שעיקר בחי' יו"ט היינו בחי' רצוא שבא ע"י בחי' ההתבוננות בהשגה האלקית דבינה בהתפעלות שמחה כמ"ש אם הבנים שמחה כו' שמזה יתפעל הלב בבחי' רצוא דבינה לבא כו' כידוע ואחר בחי' רצוא דבינה בא לבחי' הביטול במציאות דבחי' מ"ה דחכמה שזהו הנק' בחי' שר"ב כידוע דח"ב הן בחי' רו"ש שר"ב בחכמה ורצוא בבינה אי"ן וי"ש כו', ובשבת שנק' קד"ש דבחי' כח מ"ה דחכמה זהו רק בבחי' ביטול דאין דחכמה כמ"ש וקראת לשבת עונג שהוא עונג דחכמה בבחי' ביטול וביו"ט עיקר הוא השמחה כמ"ש ושמחת בחגך מועדים לשמחה ונק' חג מל' התלהבות כו'.

(ג) אך עכ"ז יש בכל יו"ט התחברות גם מבחי' קד"ש דחכמה שמאיר בבינה ולכך נק' מקראי קד"ש דוקא כידוע ובשבת א' כי קד"ש היא לכם קד"ש עצמו מלה בגרמי, וע"כ מבחי' קד"ש דחכמה הוא מקור ושרש לג' המועדים דפסח ושבועות וסוכות שנק' מועדי הוי' שזמן מיוחד בכל יו"ט מהארת שם הוי' דחכמה בבינה להיות מוחין חדשים דאימא במדות עליונות כפסח בבחי' החסד דאצי' כו'. וא"כ הרי יובן מן הכלל אל הפרט שהן ג' תפלות שבכל יום שג' מועדים הנ"ל הן בחי' ממוצעים שעל ידם תעבור השפע ממקורו שהוא בחי' החכמה שנק' קדש דשבת להיות מציאות הסתעפות ג' תפלות הללו בכל יום ויום כו' מאחר שהמועדים נק' מקראי קד"ש העליון דחכמה ועיקר גילוי אא"ס אינו אלא בחכמה בחי' מ"ה דוקא כידוע, וג' מועדים הן ג' זמנים כלליים לזה ומסתעף מהם הארה זאת בפרטיות בכל יום ויום שיהי' נמשך ומתגלה אור א"ס שבחכמה בג' תפלות שהן ג"כ בחי' חג"ת דאברהם ויצחק כו' בפרט וכמו שאומר בכל תפלה מג'

במ"א ע"פ ויעקב נסע סוכתה: וישלח לג, יו. וראה הנסמן בהערה הקודמת.

אלקי אבי אברהם: וישלח לא, מב.

כמיש בסידור באריכות: שער המועדים ריו, א ואילך.

אם הבנים שמחה . . . דבינה לבא: תהלים קיג, ט. ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

וקראת לשבת עונג . . . ושמחת בחגך: ישע"י נח, יג. ראה טו, יד.

ונק' חג מל' התלהבות: ראה גם סידור שם רכא ג: ועל כן נקרא חג מלשון חגים ינקפו שהוא לשון התלהבות אש שלהבת שנקרא חג. וסי' מאמרי אדה"ז, אתהלך-לאזני' ע' מט. סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קלב. במדבר ח"ג ע' תחקסט. דברים ח"ב ע' תתי. ושי"נ.

כי קדש היא לכם . . . מלה בגרמי: תשא לא, יד. זחיג צד, ב.

תפלות הללו בא"י אלקינו ואלקי אבותינו אלקי אברהם כו' לפי שכ"א כלול מג' כו' (וזמן מועד הו"י דפסח בבחי' החסד מקור כללי לכל תפלות שחרית דכל יום כו' וזמן מועד הו"י דחכמה בבחי' הגבו' דשבועות מקור כללי לכל תפלת מנחה דיצחק דכל יום ומועד הו"י דבחי' הת"ת בסוכות ודבחי' יעקב מקור כללי לכל תפלת ערבית דיעקב שבכ"י כו', ונמצא דגם בחי' הראי' דג' רגלים ג"פ בשנה שמאיר בהעלם בכל יו"ט כמו שאנו אומרים ואין אנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות כו' מאיר בדרך פרט בג' תפלות בכל יום ג"כ מטעם הנ"ל).

(נא) והנה יובן עכ"פ מכ"ז שבדרך פרט נמשך בכל יום ויום ג' תפלות דאבות אברהם יצחק ויעקב בשחרית ומנחה וערבית ודרך כלל הן ג' רגלים שנק' מועדי הו"י כנ"ל ובאמת הרי האבות הן השרש לענפים ואבות סימן לבנים וכודאי תפלה דאברהם אוהבי שרש כללי לבחי' המשכת חסד במועד דפסח לכנס"י בעלותם בבחי' רצוא וכן בתפלה דיצחק במנחה שרש כללי לבחי' הגבו' דשבועות ברגל וכן יעקב בתפלת ערבית כו', וראי' לזה ממ"ש מה יפו פעמיך בנעלים כשעולים לרגל בת נדיב בתו של אברהם כו', ומה שבאבות ה"י בכל יום ברוחניות ג' תפלות ביח"ע בג' מדרגות דחג"ת דאצי' הוא שנמשך לבני' בג' מועדים להיות מועדי הו"י רק בג' זמנים הללו כמ"ש ג"פ בשנה. וא"כ גם התפלות שלנו שבמקום תמידין תקנו הן שרש לג' רגלים שמחמתם וע"י יהי' גילוי אור שם הו"י בכל רגל ורגל כו' ובהיפוך מהנ"ל. ובוזה יתפרש יותר ענין להקריב לי במועדו דקאי על התמידין דוקא שמועד שלהם בוקר וערב שע"ז יהי' גילוי אור דמועדי הו"י ולכך א' במועדו לשון יחיד ולא א' במועדם כו' וכידוע דהתמידים שבכל יום כוללים כל הקרבנות של מוספים דבכל יו"ט שהרי נק' עולת תמיד העשוי' בהר סיני לריח ניחוח כו' שיהי' לריח ניחוח בכל הקרבנות כמ"ש במ"א, ומבואר למעלה שיש ג' מדרגות מחדו"מ וא"כ ודאי שג' אלה המועדי הו"י וג' התפלות בכל יום הם בחי' ג' מדרגות דמחדו"מ דהיינו שיש ג' אלה המועדים במחדו"מ, וכן בג' התפלות א' בבחי' המח' שהוא הכונה שבלב ומוח, דהנה התפלה עיקרה בבחי' כונה שבמוח ולב ונחלקים לג' מדרגות, תפלה דשחרית הוא בבחי' רצוא מלמטלמ"ע בבחי' התפעלות אהבה דאברהם כמו בברכות שתיים לפני' ביוצר אור או' מהתפעלות המלאכים בבחי' רצוא כמו יוצר משרתים ואשר משרתיו ובברכה שניי' אה"ע עד הבוחר בעמו ישראל באהבה שהוא אהבה דאברהם אוהבי ומוזה באים לואהבת שבק"ש כו' ואח"כ בחי' שוב כש"ע בחי' ברכות והעיקר ברכה ראשונה דאברהם ומביא גואל לב"ב כו' באהבה רק שכ"א כלול מג' ע"כ או' ג"ר בכל תפלה, ובמנחה הוא בחי' פחד יצחק שבא ע"ז בחי' הביטול במציאות מלמעלה למטה שהוא

בחי' שוב כמו וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק כו' וע"כ אין במנחה בחי' רצוא קודם לשוב בברכת יוצר וק"ש רק ש"ע לבד וזהו לשון מנחה לשון מנוחה ונייחא דרוחא שהוא מלמעלמ"ט וכמ"ש יר"ח מנחה כו' שהוא כמו הריח שמיד משיב את הנפש, וזהו יתרון מעלת קרבן מנחה על קרבן הבהמה שצ"ל הקטרת חו"ד לעלות באש כו' (ולכך במנחה דשבת נסתלק משה ואו' אז ואני תפלתי כו' עת רצון כו') והוא ענין עקידת עולה דיצחק כידוע, ותפלת ערבית כלול משניהן מבחי' רו"ש יחד והוא בבחי' רחמים דיעקב שכלול מחו"ג דאברהם ויצחק וע"כ תפלת ערבית רשות שע"י רו"ש דשחרית ומנחה ממילא נעשה היחוד העליון וכמ"ש ימינא ושמאלא ובניהיה כלה כו' דכד אתייהבת בין תרין דרועין כו' תו לא אצטריך כמ"ש בווהר, וע"כ לא הי' רק שני תמידיו של שחרית ושל ערבית ולא הי' קרבן ג' לנגד תפלת ערבית דיעקב כו' רק הקטר חלבים ואמורים כל הלילה שאינו נחשב קרבן בפ"ע כו'.

(גב) וכמ"כ יש ג' מדרגות אלה שבכונה ורעותא דלבא בג' תפלות בכל יום וג' המועדים בכלל ג"כ בבחי' רו"ש וממוצע, בפסח בחי' רצוא שהוא יצי"מ לצאת מן המיצר דנש"ט מאפילה לאור גדול כו' באמונה פשוטה דאברהם כו', ובשבועות הוא מ"ת שהוא רק בחי' שוב בחי' המשכה עליונה מלמעלמ"ט בחי' כ"ח מ"ה דחכמה דתורה כמו וירד הוי' כו' שהי' עי"ז בחי' ביטול במציאות בכני"י כמ"ש וירא העם וינועו כו', וסוכות הוא בחי' ממוצע כלול מחו"ג והוא בחי' הת"ת דרחמים דמדת יעקב והוא הסכך שנק' צלא דמהמנותא כענין ופרוס עלינו סוכת שלומיך כו' אימ' דפריסת גדפהא על בנין כו' וכידוע דעיקר בחי' הסוכות בחי' מקיפים דאימ' שזהו הרחמי' דיעקב שנאמר והאכלתיך נחלת יעקב וז"ש ויעקב נסע סוכת"ה ולמקנהו עשה סוכות כו'. ונמצא שיש ג' מדרגות דג' רגלים וג' תפלות בכל יום הכל בבחי' מח' וכונה שבמוח ולב, וכמ"כ יש ג' מדריגות דג' רגלים בדו"מ (כמשי"ת) וד"ל.

(נג) וזהו להקריב לי במועדו דוקא, פי' להקריב לי להיות יחוד וחיבור וקירוב דבחי' סובב כ"ע בממלא כ"ע שהוא יחוד דהוי' אלקים

וירא העם וינועו: יתרו כ, יח.

ירח מנחה: שמואל א כו, יט.

חו"ד: חלב ודם.

במנחה דשבת נסתלק משה . . ואני תפלתי: זחיב פח, סעיב ואילך. רנג, סעיב. ועוד. תהלים סט, יד.

ימינא ושמאלא . . דכד אתייהבת בין תרין דרועין . . כמ"ש בווהר: פיוט. אומר בשבחיך. זחיא קלג, א.

לצאת מן המיצר דנש"ט: דג' שערי טומאה. וראה להלן ע' איתשיט. ושי"ג.

הסכך שנק' צלא דמהמנותא: זחיג קג, א ואילך. וראה סידור עם דאי"ח רנו, א. ובכ"מ.

ופרוס עלינו . . אימא דפריסת גדפהא: גוסס ברכת השכיבנו. ראה זחיא מח, א. זחיג רנו, א.

והאכלתיך נחלת יעקב . . ויעקב נסע סוכתה: ישעי' נח, יד. וישלח לג, יז.

וזהו ל"י ממש. אך יש בזה ב' אופנים א' התקרבות המשפיע אל המקבל שיורד מגבוה לנמוך והב' התקרבות המקבל אל המשפיע מלמטה למעלה שעולה למעלה להתייחד כו', וכידוע המשל בזה משני בנ"א א' עומד למעלה והשני עומד למטה שיש ב' אופנים בקירובם או שהעליון המשפיע יורד למטה להתחבר עם המקבל או שהמקבל שלמטה עולה למעלה כו', והן ב' שילובים דהוי' באד' או אד' בהוי' כידוע בענין סמיכת גאולה לתפלה ביחוד עליון דזו"נ כו', וגם כאן יש ב' אופנים בפ"י קרבן שהוא ענין קירוב וחיבור כמ"ש את קרבני שסובל ב' הפ"י קרבני לקרב אותי להתחבר למטה או שיקריבו אליו מלמטה למעלה כו', וכן יתפרש מ"ש להקריב לי כלומר בשבילי שאתקרב לבא למט' או להקריב ולהעלות אלי כו', ושניהם אמת משום דבכל יח"ע יש עליית המקבל וירידת המשפיע במקום הממוצע כמו בהיכל ק"ק דבריאה (כמו שראה ר"י כה"ג בחי' כת"ר מל' דאצ"י). וזהו להקריב לי במועדו דוקא דהיינו בקר וערב דתמידין שהן באי' בדרך פרט אבל יהי' במועדי הוי' דג' רגלים שהן בחי' הכללות ומקור שלהם כנ"ל שעל ידם דוקא תעבור השפע ואור יח"ע דשם הוי' למטה להיות יחוד דסובב וממלא בפרט דכל קרבן תמיד של שחר ושל ערבית בכל יום כו'. וזהו סדר הדברים את קרבני לחמי כו' שבכל יום לעשות יח"ע הזה באתדל"ת להיות אתדל"ע בבחי' ריח ניחוח כנ"ל תשמרו להקריב לי במועדיו דוקא במועדי הוי' דרגלים שאין הזמן הכללי לזה רק בג' מועדים הללו ומהם מסתעף בדרך פרט בכל יום בשני תמידין דשחר וערבית ועכשיו בג' תפלות שבכל יום כנ"ל (ולפי הנ"ל דבמועדו קאי על התמידין דוקא הכונה להיפך כפי פשוטו שתשמרו להקריב התמידין במועדם דוקא בכל יום בקר וערב שמזה דוקא יהי' המשכות דמועדי הוי' בג' זמנים בשנה מטעם הנ"ל וד"ל).

(נד) **והנה** כל זה הוא בבחי' המחשבה וכונה שבמוח ולב שזהו עיקר ענין התמידין כנ"ל ויש בזה ג' מדרגות דג' תפלות כנ"ל וכמ"כ בג' מדרגות דג' רגלים כנ"ל, וכמ"כ יש ג' מדרגות דג' רגלים וג' תפלות גם בבחי' הדיבור ומעשה כו'. דהנה ע"ד הנ"ל בחילוק מדרגות דרו"ש וממוצע בג' רגלים בכונה שבמוח ולב כנ"ל כך הוא בבחי' הדיבור דתורה. דהנה מבואר למעלה בענין זכור לדכורא ושמור לנוק' שהוא ענין תושב"כ ותשב"עפ דזכור תושב"כ דכתי' בי' שמע בני מוסר אביך ושמור לנוק'

וכידוע המשל בזה משני בנ"א: ראה סה"מ תקס"ג ע' תרסו [ומציין אליו בענין זה באוה"ת מקץ שמו, ב]. לקרית ראה כו, רע"א. כו, סע"ד. ר"ה נה, סע"ג. ובכ"מ. וראה שער הפסוקים להאריז"ל משלי ס"ט: הנה שני מינים של השפעה הם הא' הוא כאשר העליון משפיע אל התחתון הב' הוא כאשר התחתון עולה עד העליון לקבל כו'.

כידוע בענין סמיכת גאולה לתפלה: ע"פ ברכות י, ב. זח"ב קכח, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' שב, דברים ח"א ע' יב [וכהמ"מ שם]. ח"ב ע' תו. ועוד.
שואה ר"י כה"ג [רבי ישמעאל כהן גדול]: ע"פ ברכות ז, א.
חושבי"כ דכתיב בי' שמע בני מוסר אביך: משלי א, ה. וראה זח"ב פה, א: מוסר אביך דא היא חכמה תורת

תשבע"פ דכתי' ב' ואל תטוש תורת אמ"ך וכמו אנהגך אביאך אל בית אמ"י תלמידני' כו', וזהו ענין פסח וסוכות, דבפסח הוא בחי' זכור דתשב"כ שנק' מוסר אבי"ך כו' דכתי' וארשתיך לי באמונה כו' וכתי' זכרתי לך חסד נעוריך כו' בבחי' אירוסין, וסוכות הוא בבחי' שמור לנוק' שהוא תשבע"פ מל' קרינן לה שהוא בבחי' ה"א עילאה דבינה כמ"ש כי אם לבינה תקרא והוא בחי' אימא דרביע' על בנין כו' שע"ז א' ואל תטוש תורת אמ"ך כו' והן עניי כבוד שהיו במדבר שהוא לשמירה מן החיצונים וזהו שמור לנוק' כו' כנ"ל, ובשבעות שהוא מ"ת שכלול מחו"ג דכתי' ב' מימינו אש דת כו' וזכור ושמור בדיבור א' נאמרו כו' וכמ"ש ביום חתונתו כו' שנק' נישואין וגם הי' כלול מב' מדרגות שבתורה פנימיות וחיצוניות שעל כל דיבור כו' כמ"ש באור פניך כו' דחכמת אדם תאיר פניו כו' (וזהו שלא כסדר הנ"ל בבחי' המח' וכונה שבלב בתפלה דרו"ש ששבעות הוא בחי' שו"ב שהוא בבחי' דין וגבורה דפחד יצחק שהוא רק מלמעלה למטה כו' לפי שהתורה היא בבחי' ת"ת דוקא שהוא בבחי' מול"מ * מן המשפיע אל המקבל והתפלה היא בבחי' רו"ש כידוע). וכמ"כ יש ג' מדרגות דג' רגלים בבחי' המעשה בלבד והן מעשה הקרבנות דכל רגל ורגל יש לו קרבנות מיוחדים לפי אופן מדרגת הרגל והוא בפ"מ בזריקת דם ע"ג המזבח כו', ובחי' המעשה יש לו שרש גבוה יותר מן המחשבה ודיבור שע"י המעשה יהי' בחי' גילוי דסוכב בממלא ביותר מכל מה שיהי' ע"י מחשבה ודיבור דתפלה ותורה כו' משום דנעוץ תחילתו בסופן וסופן בתחילתו דוקא כידוע, וע"כ גם התפלות דעכשיו הגם שהן ככונה שבלב אין היח"ע כ"כ כמו בתמידין שבזמן בהמ"ק וכמ"כ לענין ג' הרגלים דעכשיו שהן מועדי הוי' ג"כ אבל אין זה בא רק ברוחניות ולא בבחי' המעש' דקרבנות רק בזמן בהמ"ק וראי' מראי' דעולי רגל שנא' יראה כל זכורך כו' שלא הי' רק בבהמ"ק ולא עכשיו שאין א"י לראות ולהשתחוות כו' לפי שעכשיו אין בהמ"ק ואין קרבנות בפ"מ משום דהמעשה עיקר דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה (וזהו אף עשיתיו לרבנותא כמ"ש במ"א וד"ל).

נה) ובכל הנ"ל יובן סדר הפ' ויתורצו כל הקושיות דלעיל. דהנה מ"ש תחלה צו את בניי ואמרת אליהם את קרבני לחמי כו' הוא

אמך דא היא בינה. שם רעו, כ: כבד את אביך דא תושב"כ ואת אמך דא תושבע"פ. וראה מדרש משלי עה"פ. וראה עוד לקו"ת שמע"צ פה, ב (ובהנסמן באורך בהמ"מ לשם — הוצאת התשד"מ ואילך). סה"מ תקס"ב ח"א ס"ע לג. ועוד.

אנהגך אביאך אל בית אמ"י שה"ש ת, ב.

וארשתיך לי באמונה . . . זכרתי לך: הושע ב, כב. ירמ' ב, ב.

תשבע"פ מל' קרינן לה . . . כי אם לבינה תקרא: תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו. משלי ב, ג. מימינו אש דת . . . זכור ושמור בדיבור א' נאמרו: ברכה לג, ב. לקח טוב ואתחנן ה, יב. וראה ר"ה כו, א. ופיוט לכה דודי.

ביום חתונתו . . . באור פניך . . . דחכמת אדם: שה"ש ג, יא. נוסח ברכת שים שלום. קהלת ת, א.

מול"מ: [תיבה זו אינה ברורה כאן בגוכי"ק] = מטי ולא מטי זח"א טז, ב. סה, א.

אף עשיתיו . . . כמ"ש במ"א: ישעי' מג, ז. וראה ס' מאמרי אדאמ"צ במדבר ח"ד ע' איתקו ואילך.

מדבר בכח' המחשבה וכונה שבלב ומוח שהוא בקרבן התמידין דוקא שהן כמו התפלות דעכשיו שעיקר התפלה הוא הכונה בלב ומוח שנולד מזה אהבה ויראה שכליים וטבעיים שהן שרש המ"ע ול"ת במעשה כידוע דאהבה שרש המ"ע ויראה הוא שרש השס"ה ל"ת כו' וגם מצות ת"ת שבדיבור נכלל בזה כמ"ש ואהבת והיו הדברים כו' וכנ"ל בג' מדרגות דמחשבה דו"מ שכל א' כלול מג' אלה וא"כ ודאי במחשבה כלול בחי' הדו"מ שבמצות. וזהו ואמרת אליהם הראשון דאמירה זאת הוא לבחי' המחשבה שבמוח שבתפלה שהן קרבנות התמידין כו' (כמ"ש במ"א בעיקר ההפרש בין אמירה לדיבור דאמירה בלב הוא הכונה שבמוח ודיבור הוא בפה דוקא). וזהו שאח"כ א' לחמי לאישי ריח ניחוחי כו' וארז"ל בפ"י דניחוחי נח"ר לפני שאמרת ונעשה רצוני ולא א' זה בשאר מצות משום דקרבנות הללו הן מקור כל התו"מ שמנח"ר דניחוחי דקרבנות יהי' כל יח"ע שבמצות בדו"מ שיהי' נח"ר שאמרת"י בכל תו"מ ונעשה רצוני כנ"ל (וכמ"ש עולת תמיד העשוי' בהר סיני כו') והוא לפי שהקרבנות הן לחמי לאישי בחי' ממוצע המחבר ומקשר לעצמות אא"ס ב"ה שיהי' לנח"ר לפניו מה שא' ונעשה רצוני בתו"מ כו' בבחי' או"כ דרמ"ח איברים כו'. ואח"כ א' תשמרו"ו להקריב לי כו' שמירה זו הוא בבחי' הדיבור שהוא במצות ת"ת כנ"ל כמו העוסק בתורת עולה כו' ואפי' בשאר מצות הרי תלמוד מביא לידי מעשה וכנ"ל בפ"י שמור זו משנה כו'. ואח"כ א' ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו כו' שהוא בבחי' המעשה בפ"מ אחר שא' תשמרו להקריב לי לשמור ע"מ לעשות כו' והוא מדרגה הג' שבמצות בקיום המעשה שגם בזה מעשה הקרבנות דתמידין הם הכוללים לכל המצות שבמעשה (וכמ"ש עולת תמיד העשוי' בבחי' מעשה שבמחשבה כו').

(נו) **ומעתה יש להבין מה שמצות קרבנות בכלל אינן אלא בזמן בהמ"ק** דוקא ולמה לא יהיו גם התפלות עכשיו כמו התמידין שבזמן בהמ"ק מאחר שתפילות במקום תמידין תקנו והאבות תקנום שהיו קודם מ"ת ולמה לא היו התפלות מועילים בזמן בהמ"ק כמו התמידין כו'. ועוד יש להבין למה מצות ת"ת שהיא בדיבור נוהגת גם עכשיו כמו בזמן בהמ"ק

כידוע דאהבה שרש המ"ע: ראה תניא רפ"ד. רפמ"א. הקדמה לשעיהוה"א בתחילתו. וראה פיה"מ להרמב"ם אבות פ"א מ"ג: ואמרו האהבה לא ישכח דבר ממה שצוה לעשותו והירא לא יעשה דבר ממה שהוזהר לעשותו. וראה "פירושי להרמב"ם בהל' יסוה"ת רפ"ב. ועד"ז הוא בוח"ג קכב, סעי"ב. רמב"ן עה"ת יתרו כ, ת. של"ה ג, ב. ובארוכה סידור קפת, א. ס' הערכים חב"ד כרך א' ערעג"ד. וש"נ.

ואהבת והיו הדברים: ואתחנן ו, ה'.

כמ"ש במ"א בעיקר ההפרש בין אמירה לדיבור: ראה סה"מ תקס"ד ע' רנו. ס' מאמרי אדה"ז, אתהלך לאוניא' ס"ע קד ואילך.

וארז"ל . . . נחיר לפני: ספרי פינחס כח, ת.

עולת תמיד העשוי': פנחס כח, ו.

העוסק בתורת עולה: ראה לעיל ע' א' תרכג. וש"נ.

ממש וכן מצות ק"ש וטו"ת וכמה מצות. אמנם הנה דרך כלל יש בזה הפרש בין ב' המדרגות דמח' ודיבור שהן בבחי' הרוחניות ובין המדרגה שהיא בבחי' המעשה, שהמו"ד שהן בבחי' הרוחניות יכול להיות גם עכשיו יח"ע עי"ז כמו בזמן בהמ"ק כמו ע"י התפלה שהיא במחשבה ות"ת שהוא בדיבור וכן מצות ק"ש בכונה במוח ואהבה ויראה בלב וכה"ג מצות ציצית ותפילין ושבת וסוכה וכה"ג, אבל מצות שבבחי' מעשה ממש כתרומות ומעשרות וקרבתנות בהקרבת חלב ודם בפ"מ זה א"א כ"א כשיש בהמ"ק דוקא שבנוי במקום מיוחד ששם גילוי שכינה אשר נחר ה' לשכן שמו שם דוקא ושיהי' בו מזבח בנוי מאבנים גשמיים כו', אבל כשאין בהמ"ק ומזבח ובח"ל לא יועיל מעשה הקרבן כלום אדרבה נאסר להקריב קדשים בחוץ כמעשה דתודוס איש רומי כו' כידוע, וראי' לזה ממה שאמרו דפתח במזבח וסיים בשולחן דעכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו במקום מזבח ובודאי אין שולחנו של אדם דומה לאכילת מזבח שהי' בבהמ"ק ואין בחי' אכילת אדם על שולחנו עכשיו דומה לאכילת אדם דכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים שהי' בזמן בהמ"ק (וכמ"ש במ"א ע"פ כי הוא יברך הזבח כו' וע"פ האכל יאכל כו' בסידור), ועכ"ז בבחי' הרוחניות עכ"פ שולחנו מכפר כמו המזבח, ואמנם העיקר הוא בבחי' העשי' דוקא משום דנעוץ תב"ס (וכמ"ש אף עשיתיו לרבנות כו' וסוף מעשה עלה במחשבה תחילה כנ"ל). וכך הוא בענין התפלות דעכשיו שהן בבחי' הרוחניות ע"כ נוהגים גם עכשיו, ועכ"ז יש גלות השכינה והקטרוגים רבים ביותר משא"כ בתמידין שבזמן בהמ"ק שהיו ממתיקים כל דינים וקטרוגים כי מעשן המערכה הי' נמשך המותרות לע"ש דנוגה כו' (כמ"ש בדרוש דעולת תמיד כו'), אבל מצות ת"ת נוהגת עכשיו כמו בזמן הבהמ"ק ואדרבה הרי אמר משחרב בהמ"ק אין לו בעולמו רק ד"א של הלכה במקום היכל ק"ק ממש כו', אבל התפלות אינן כתמידים ממש שא"כ לא הי' גלות השכינה כלל כו' (ועכ"ז מ"ש תשמרו בדיבור דהיינו שכל העוסק בתורת עולה כו' גם עכשיו הוא מועיל שהוא כאילו הקריב עולה בפ"מ ואז מועיל ענין התפלה שתכפר כמו קרבן התמיד בפ"מ וד"ל).

כמעשה דתודוס איש רומי: פסחים נג, א ואילך.

דפתח במזבח . . . דכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים: ברכות נה, א. פסחים נט, ב (וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' תתקנא, ובהמ"מ שם).

וכמ"ש במ"א ע"פ כי הוא יברך הזבח כו': שמואל א ט, יג. ראה ד"ה זה בסה"מ תקס"ה ח"א ע' קסב. וע"פ האכל יאכל כו' בסידור: ראה סידור קיד, ג ואילך. [שם הוא על מארז"ל בברכות: פתח במזבח כו' ששולחנו של אדם מכפר עליו כו', אמנם מבואר שם בכללות ענין אכילת אדם ואכילת מזבח — שהוא דרשת חז"ל ע"פ ואם האכל יאכל (צו ז, יח) בשתי אכילות הכתוב מדבר אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח (זבחים יג, ב. כה, ב).]

מעשן המערכה הי' נמשך המותרות לע"ש [לע' שריים]: ראה זחיב קל, א (ומפרשי הזוהר שם). קמא, א. רמב, ב. ע"ח שער ק"ג (שמ"ט) פ"ד. סי' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' תתקנא, ובהמ"מ שם. משחרב ביהמ"ק . . . ד"א של הלכה: ברכות ת, א.

עולת תמיד העשוי בהר סיני כו', ויש להבין מהו העשוי' בהר סיני דמשמע שכבר עשוי' והוכנה עולת תמיד בשעה שעמדו בה"ס ולא נזכר בשום מקום שעשו עולת תמיד בה"ס וגם לא נאמר פ' תמיד בה"ס אלא אח"כ כידוע. וגם יש להבין מהו ענין לריח ניחוח לה', איך יתכן שריח גשמי דחלב ודם יעלה למעלה לריח ניחוח שאין לו גוף כו', וגם לאדם למטה אין ריח החלב ריח טוב כלל. ועוד יש להבין בכלל ענין הקרבנות שהעיקר הן לריח ניחוח ולמה א' לחמי לאישי הלחם אינו לריח אלא למאכל ומהו ההפרש בין ריח ניחוח דקרבנות לריח הקטרת כו'.

אך הנה ידוע ענין המאמר דקודם שנברא העולם הי' הוא ושמו בלבד, ויש להבין הלא גם עכשיו הוא ושמו בלבד וכמ"ש אני הוי' לא שניתי כו' וכמו שאנו אומרים אתה הוא כו', וגם מ"ש הוא ושמו בלבד מהו בא לשלול דהלא גם הע"ס אינו רק רזא דשמי' קדישא כמ"ש בזהר. אך הענין הוא דנאמת מה שהי' הוא שמו בלבד לשון בלבד היינו כמו שמהו"ע ממש נק' יחיד לבדו כמ"ש אתה הי' לבדך כך שמו העצמי שהוא הנק' מל' דא"ס קודם הצמצום ומקום פנוי כו' ג"כ בבחי' אח"פ ויחידי דלבדך ואינו בבחי' נבדל מעצמו' כלל אע"פ שאינו רק בחי' האור וזיו לבד ממהו"ע שנק' מאור ולא אור מ"מ גם מה שנק' אא"ס גם הוא בבחי' א"ס ממש (ולא אור של א"ס כאור השמש) שהרי נק' שמו, וכמו השם של אדם שמורה על עצם מהותו ממש ונכלל השם במהו"ע ממש רק כאשר קוראים אותו בשמו אז שם זה כמו כלי להתפס בו לקוראו לקרות אותו בשם ואם אין שם אין במה שיהא נתפס זהו הנק' בחי' התגלות העצם (ולא כדמיון זיו השמש שאינו בחי' התגלות העצם רק אורו), וזהו דוקא בשמו העצמי שקודם הצמצום שנק' שמו הגדול שהוא בחי' התגלות עצמותו ממש ונכלל בו ממש. וז"ש הי' הוא ושמו בלבד הי' קודם האצי' ובריאה אבל לאחר הצמצום אע"פ שחוזר ומאיר בבחי' קו"ח וזהו הנק' בחי' אור וזיו המתפשט מן העצמו' כזיו השמש שמאיר ומתפשט והוא ע"י נרתק השמש כו' כמ"ש כי שמש ומגן הי' אלקים שאין זה התגלות מהו"ע ממש רק בחי' הודו וזיוו ואורו לבד כמ"ש באורך נראה אור כידוע

עולת תמיד: נדפס מכת"י 651 קמט, א. חלק מהמאמר [עד פיסקא: ונמצא מוכן מכ"ז] נמצא גם בכת"י 754 קיג, א בכותרת: „בעזרה פ' פינחס שנת תקפ"ד לפ"ק, הועתק מגוף כתיבת י"ק אדמו"ר".
המאמר מיוסד על ד"ה זה בסה"מ תקס"ט ע' רה. ובשינויים וקיצורים והגהות באוה"ת פינחס ע' א'קכה. א'קלז. א'קמ. שם כרך ה' ע' א'תרעט.

עולת תמיד העשוי': פינחס כה, ו.
דקודם שנברא העולם: פדריא פ"ג.
אני הי' לא שניתתי מלאכי ג, ו.
אתה הוא: נוסח ברכות השחר.
אתה הי' לבדך: ע"פ נחמ"י ט, ו.
כי שמש ומגן הי' אלקים: תהלים פד, יב.
באורך נראה אור: תהלים לו, י"ד.

(וכמו השם בדרך פרט בחכם וחסדן שהוא רק בחי' אור המתפשט מן העצם שקורין אותו בשם זה והיינו דמיון לע"ס דנק' שמו כמו שם ע"ב דחכ' ושם ס"ג דבינה כו' שנק' בשם חכים ומבין כו' כידוע), ואמנם גם לאחר הצמצום דעצמות האור דא"ס שנק' שמו העצמי ג"כ הוא ושמו בלבד כמו קודם הצמצום ממש, וז"ש אני ה' לא שניתי גם אחר הצמצום דאלקים כו', ופי' לא שניתי שהוא ושמו כמו קודם כו' דגם בע"ס דאבי"ע • יש הארת מל' דא"ס שלפני הצמצום כמ"ש בע"ח וכן בזהר שהרי א' דאיהו וחיוהי חד וגם גרמוהי כו' איהו בחי' מהו"ע המאציל וחיוהי וגרמוהי בחי' או"כ דאצי' וגם עד לאחר המסך שמפסיק בין אצי' לבריאה ששם נפסק הקו"ח כו' מ"מ הרי א' דאני ראשון מל' דא"ס שלפני הצמצום ואני אחרון מל' דמל' דעשי' וכן ראו כי אני הוא ממש ובלעדי אין אלקים שאין הצמצום דשם אלקים מסתיר כלל, ומזה מוכרח לומר דגם בבחי' הזיו ואור דקו"ח הנ"ל אין שינוי להיותו גם הוא כמו בבחי' עצמות דאא"ס הנ"ל שהוא ושמו בלבד, וז"ש אני הוי' שד' אותיות הוי' הן ע"ס דאצי' לא שניתי ג"כ דאיהו וחיוהי חד ממש כנ"ל, והוא מה שיכול להיות יחוד והתכללות בג' קוין דאצי' ולהחליף ימינא בשמאלא כמו אור החסד בכלי הגבו' שזהו מצד עצם האור דא"ס שמאיר גם בקו"ח זה שנק' זיו השכינה עילאה דשמו העצמי כמו הודו על ארץ הוד של שמו, וז"ש אתה הוא הוא לשון נסתר ול' עצם הוא בעצמו והיינו הוא ושמו שהוא התגלות עצמו' ממש כנ"ל אין שינוי מקודם שנברא לאחר שנשתלשל מקו"ח ד' עולמות דאבי"ע ג"כ הוא ושמו דאתה הוא בלבד כנ"ל וכמ"ש אתה ה' לבדך אתה הוי' בע"ס דאבי"ע לבדך גם עכשיו כקודם שהאציל כו' ואתה זה עצמו עשית השמים וארץ שזה אתה מחי' כו' גם בבחי' הארה דהארה שאחר הפסק המסך הנ"ל הוא הכל אתה בעצמך שהוא שמו הגדול הנ"ל דאתה הוא משנברא כו' וד"ל.

וזהו מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, פי' שמו הגדול ונק' שמי' רבא היינו בשמי' העצמי' דמל' דא"ס שלפני הצמצום הראשון כנ"ל ונק' מלך מרומם לבדו כו', וזהו יחיד חי העולמי' מלך שמבחי' יחיד הוא ושמו בלבד נמשך בחי' מל' דא"ס להיות נק' חי העולמים וכמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים כידוע, ומלך זה משובח ומפואר עדי עד כו', והוא מה שידוע דבחי' אא"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, וכן יש כאן ב'

דאבי"ע: בכתי' ב: דבי"ע.

הארת מל' דא"ס . . כמ"ש בע"ח . . דאני ראשון מל' דא"ס . . ראו כי אני אני הוא: ישע"י מד, ה. האוינו לב, לט. וראה ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמי"ב) פ"א.
 דאיהו וחיוהי חד: תקוני זהר בהקדמה (ג, ב).
 מלך משובח ומפואר: נוסח ברור שאמר.
 מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.
 דבחי' אא"ס למעלה עד אין קץ: ראה זהר חדש יתרו לד, ג. סה"מ תקס"ב חיב ע' שע (ובהמ"מ לשם).
 סה"מ תרס"ז ע' קסה.

פירושי א' מלמעלה למטה והוא מה שמלך זה משובח ומפואר בריבוי השתלשלות דקו"ח באבי"ע עד מלאכי דעשי שמקבלים ממל' דעשי לפי שבמקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו שירד וצמצם אורו ברוב צמצומים בהשתלשלות דע"ס שמצד עצמו לאו מכל אינון מדות כלל ונק' חכים ומבין כו' וכמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה כו' כידוע אך ע"י ריבוי הצמצומים מצד רב טובו העצמי נמשך השפע מגילוי אור א"ס דשמו הגדול עד למטה מטה מאד דהיינו עד בחי' מל' דעשי שמהווה השמים וארץ וכל אשר בהם בגשמי' כמו גם לדומם וצומח גשמי' שאין לך עשב שאין לו מזל כו' כמו אתה עשית בעשי' גשמי' וכמ"ש ומלכותו בכל משלה אף בתחת לארץ בהיכלות הק"ג ובג' קליפות טמאות כמו בז' ארצות שלמטה ושאל ואבדון כמ"ש ומתחת לארץ ממש אין עוד וכן א' אם אסק שמים שם אתה ואציע שאל הנך דשוה ומשוה כל היותר עליון בהשתלשלות עם היותר תחתון משום דכולא קמי' כלא ממש חשיבא ע"כ כחשיבא כאורה כו', וכ"ז ענין בחי' התפשטות אא"ס למטה מטה עד אין תכלית בירידה אחר ירידה כו', וז"ש משובח ומפואר בפי כל מריש כל דרגין עד סוף הכל משמו הגדול הנ"ל וד"ל.

ופי' הבי' בבחי' העלאה מלמטה למעלה והוא מה שא' דא"ס למעלה מעלה עד אין קץ והיינו בבחי' עילוי אחר עילוי עד אין קץ כו'. והענין הוא דכל העלאה מלמטה למעלה הוא בשירה דוקא וע"כ כל הברואים אומרים שירה אפי' דומם וצומח כו' להיות שאין לך עשב שאין לו מזל כו' ועולה לשרשו ברוחני' דמזל המגדלו כו' ועד"ז גם המזל הרוחני עולה גם הוא בשיר למעלה בשרש מחצבו מחיצוני' דשמרי האופנים כידוע ועד"ז גבוה כו' כל עלול עולה לעילה שלו עד אופנים דעשי' וחיות הקדש דיצי' עולים בבריאה ובריאה באצי' ואצי' למעלה מן האצי' עד רום המעלות בראשית הקו"ח הנ"ל לפי שבמל' דעשי' שמהוו' מלאכים דעשי' מלובש מל' דיצירה ובמל' דיצירה מלובש מל' דבריאה ובמל' דבריאה מל' דאצי' עד מל' דא"ס שבקו"ח כנ"ל, עד גם בבחי' מל' דא"ס עצמו שנק' שמו הגדול כנ"ל גם שם יש ריבוי עליות עד אין שיעור כלל והכל בבחי' עולם הא"ס עצמו, וזהו ענין נז"ן אלפים יובלות דז' אלפי' שנין הוי' ז' שנים ונק' שמיטה ויש ז' שמיטות

שבמקום גדולתו: ע"פ מגילה לא, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ הש"ת ע' 40. ובלקו"ת ואתחנן ח, ד בהמ"מ.

לאו מכל . . . לך ה' הגדולה: תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו. דהיא כט, יא.
 שאין לך עשב: ב"ר פי"א, ה. ובכ"מ.
 ומלכותו בכל משלה: תהלים קג, יט.

בז' ארצות שלמטה ושאל ואבדון: ראה זח"א ט, ב [ז' ארצות]. ובעירובין יט, א [ז' שמות יש לגיהנם ואלו הן שאל ואבדון כו']. ובהנסמן בארוכה עד"ז בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשמו"ח.

ומתחת לארץ . . . אם אסק שמים: ואתחנן ד, לט. תהלים קלט, ח.

נז"ן אלפים יובלות: ראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תסב (ובהמ"מ שם). תקס"ט ע' פג (מס' התמונה). סי' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רסח (ובהמ"מ). עט"ר סו, ב. ד"ה אל תצר מ"ק אדהאמ"צ (כפ"ח תשל"ז) ע'

ועד"ז יובל וכן ז' שמיטו' אחרי' ויובל והכל בעילוי אחר עילוי כו' עד נו"ן אלפים יובלות והכל בטילי' ונכללי' כולן בבחי' שמו הגדול (שזהו בחי' חקיק' אותיות בטה"ע מה ששיער בעצמו בכח בין בירידה עד אין תכלית ובין בעלי' עד כו') שאינו רק בחי' התגלות אור עצמותו לכד ולפי שהוא בעצמותו ומהותו בבחי' א"ס גם שמו הגדול א"ס ממש (הגם שהי' ראוי לומר על בחי' העליו' אין לו תחלה קדמון לכל כו' דא"ס היינו אין סוף להתפשטותו, מבואר במ"א דגם העליו' הוא בבחי' ההתפשטות רק שהוא בבחי' העלאה וצמצום לעלות בעילוי אחר עילוי כנ"ל אבל אין זה ערך כלל לגבי מהו"ע ממש שמרומם לבדו ומובדל מבי' מדות אלו דחו"ג הכלולי' בעצמותו כו' וד"ל). וזהו כי עמך מקור חיים מקור כל אור התענוג העליון הפשוט שעולה בעילוי אחר עילוי ברום המעלות ומאיר ומתפשט למטה מטה בכל עוה"ב ועוה"ב שנברא ביו"ד כו' שבכל שמיטה ושמיטה דנ"א יובלות. וזהו עדי עד בבחי' נצחי' דא"ס ממש כו' משובח ומפואר בחי' מלך יחיד זה למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית (ויתפרש עדי עד בנצחי' דא"ס בין בירידה למטה מטה כמו חי וקיים לעד ימלוך לעולם ועד כו' בין למעלה עדי עד בנצחי' דעצמי' ממש), והכל בשמו הגדול לבד משובח ומפואר עדי עד בלי הפסק ושיעור כלל (וכמו נשמות הגבוהות דאבות ומשה כו' יהללו שמו הגדול הנ"ל סלה בלי הפסק למעלה מעלה ונשמו' צ"ג למטה מטה ממשיכי' ממהו"ע ית' בתו"מ והכל א' ממש שהרי א' אני ה' לא שניתי ואתה הוא עד שלא נברא ואתה הוא משנברא כו' דבי' בחי' דעלי' וירידה מעצמו' אא"ס אין זה שינוי ולא ב' הפכי' כלל לגבי בחי' מהו"ע ממש כמשל העיגול עצמו שאין בו בחי' מעלה ומטה כידוע וד"ל).

והנה בכדי להמשיך מבחי' שמו הגדול הנ"ל שלמעלה מן כל ההשתלשלות דקו"ח הנ"ל בע"ס דאצי' להיות נק' חכים ומבין גדול וגבור כו' וגם להיות מקור לעוה"ב למטה שנק' עדן שיתגלה למטה כמו למעלה ממש, הנה זה צריך שיהי' ע"י בחי' ממוצע שנק' אמצעי שיוכל לחבר מראש לסוף הכל, והיינו ע"י בחי' יעקב שנק' בריח התיכון שמבריח מן הקצה לקצה (שזהו

52 (ובהמ"מ). אהיה ר"ה ס"ע ארפח (ע"ש בשם הבחי' פ' בהר). סה"מ תרע"ח ריש ע' דש (מס' התמונה, ע"ש).

חקיק' אותיות בטה"ע [=בטהירו' עילאה] מה ששיער בעצמו בכח: ראה זח"א טו, א ומק"מ שם. שער היחוד לאדהאמיצ' פ"י ואילך. ס' מאמרי אדהאמיצ' דברים ח"א ע' כה. ושי"נ. סה"מ תשי"ט ס"ע 38 (השני) ואילך. ושי"נ. ספר הערכים-חביד כרך ג' ע' ער ואילך.

קדמון לכל: ראה תקוני' זהר תיי"ט (מב, א): קדמון לכל הקדומים. ועד"ז שם ת"ע (קכ, א. קלג, א). ועוד. ובפיוט יגדל אלקים חי: קדמון לכל דבר אשר נברא כו'.

מבואר במ"א דגם העליו': ראה ד"ה להבין מ"ש בע"ח דבחי' הקו — בס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' שלו. ד"ה להבין ענין אור א"ס — בסה"מ תקס"ז ע' ככ. ד"ה לה"ע המרגלים — בס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תרכג.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י"ד.

בחי' קו האמצעי דת"י שבאצי' שגם שאינו אלא באצי' שמתחלקים הג' קוין מאור הכתר אבל שרשו עולה הוא בפנימי' הכתר הכללי שהוא כתר מל' דא"ס ששם שורה בחי' עצמו' א"ס ב"ה ממש וכמ"ש בתיקוני' דאור א"ס מלגיו כתרא עילאה מלבר אא"ס ממש מלגו כו'), ומאחר שנק' בריח התיכון הרי זהו כמו עמוד התוך שמחבר הגג לרצפה כך מבריח מקצה העליון שבפנימי' הכתר הכללי הנ"ל עד מל' דמל' דעשי' היותר אחרון כו', והיינו בחי' שם מ"ה מלגו דא"ק דאיהו אורח כו' ואיהו שקיו דאילנא כו', והוא בחי' הקו"ח עצמו שעובר בראשית דקומת א"ק עד העקב דא"ק שמסתיים בסוף העשי', ואע"פ שנפסק הקו"ח בין אצי' לבריאה הרי הוא מאיר דרך מסך עכ"פ (וכידוע דכל ההשתלשלות דבי"ע • אינו מלביש רק לנהי' דא"ק כו').

ויובן זה ע"פ הקדמה בענין קריאת ב' שמות דיעקב וישראל דלכאורה רחוקים זמ"ז בערך דיעקב יו"ד עקב דרגל וישראל לי ראש וה"ז כערך רגל לגבי הראש וע"כ א' לא יעקב יקרא עוד שמך כ"א ישראל כי שרית עם אלקים כו'. אך הנה יש ג' מדריגות דאדם והיינו בחי' נר"ן נשמה במוח ורוח בלב ונפש בכבד כו' וישראל לי ראש בנשמה שבמוח כמאמר ישראל עלה במח' כו' ונק' בני בכורי ישראל בטפה שבמוח האב כו' ומה שנק' יעקב הוא בבחי' רוח ונפש שהן במדות שבלב ובגו"ה שנק' ירכי' והן ע' נפש יוצאי ירך יעקב כו' וכמ"ש הבאי' ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל כמו הבן שגם ששרשו בפנימי' מוחין שבאב והוא בדומה לו מ"מ נק' כרעא דאבוה כשנולד ונעשה ברי' בפ"ע והכל א' דנעוץ ראש בסוף ולפי שישראל לי ראש ונק' ראשית ע"כ נק' כרעא דאבוה כו' וד"ל. ויש להקדים לזה ענין נר"ן שהן בג' כלים דמוח ולב וכבד כנ"ל. דהנה ג' מיני אדם הן א' אדם בחב"ד שבמוח וב' אדם שבמדות וג' אדם שבנה"י שבכ"א יש התכללות מדבר והיפוכו שזהו הנק' אדם כידוע. אך ג' מיני אדם הללו משתלשלים זמ"ז והתחתון נכלל בעליון הימנו וכולל הוא לתחתון הימנו כו'. דהנה אע"פ שהאדם כלול מרמ"ח אברי' פרטיים יש בהם ג' אברים שהן המוח והלב וכבד שנק' ג' אברים כלליים שכוללים כמה אברים פרטיים לפי שהן ג' כלים כלליים לג' אורות שהן כלליים והם בחי' נר"ן, וגם הם נכללים זב"ז, כי הנה ג' כחות הללו נר"ן הם בחי' כוחות כלליים הנק' היולי ולא כשאר כוחות שבאדם שהן רק כח פרטי' לבד כמו הכח שבכל אבר בפרט אינו אלא כח

בתיקוני' דאוא"ס מלגיו כו': ראה תקוני' זהר סת"כ (סח, ב).

שם מ"ה מלגיו כו': תקוני' זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

דבי"ע: בכת"י ב: דאבי"ע.

לא יעקב יקרא עוד שמך: יוצא לב, כט.

נר"ן . . . ונפש בכבד: ראה אבן עזרא משפטים כג, כה.

ישראל עלה במח' . . . בני בכורי ישראל: ב"ר פ"א, ד. שמות ד, כב.

הבאי' ישרש יעקב: ישע"י כו, ו.

פרטי מצומצם רק לפ"ע אותו מזג חיותו של האבר הזה בפרט בלבד ואין בו שיתוף והתכללות מכח אבר זולתו כמו כח הראי' בעין לפי חומר מזגו בפרט לבד וכן כח השמיעה באוזן וכל אברי הראש כ"א מיוחד בפ"ע וכן שאר אברי הגוף כו', אבל כחות הללו זכח המוח שבראש וכח המדות שבלב שנכללים בהן כמה כחות פרטי' של אברים פרטי' רבים כמו במוח שבראש כלולים כח הראי' וכח השמיעה וכל פרטי אברי הראש כו', וענין התכללות הזאת היינו שהוא כח כולל לכל מה שיבא בהתחלקות פרטי' לפרטי ניתוח האברים בגשמיות וברוחניות לכל או"א כפי מזגו וטבעו הכל כלולים כא' בהעלם במוח שאינו בא עדיין לבחי' התחלקות הפרטים אלא ממנו יבא לבחי' התחלקות ריבוי הפרטים של כל האברים בניתוח גשמי ורוחני כחומר וצורה שבכ"א לפי טבעו (וכמו ביצירת הולד שתחלתו נוצר מן המוח שבראש שהוא הכולל כל הסתעפות חילוקי אברים וכחות פרטי' שמצטייר אח"כ וכטפה הרוחני' שהי' כולל ברוחני' ובהעלם גדול כל פרטי ניתוח הכוחות ואברים כמו שרואים בכלי האצטרולוג כל חלקי התפוח בגרעין שזורעין כו', וזהו הנק' כח היולי ברוחניות, וכך הוא בגשמיות גם בבנין הכלים שיש כלי כללי והיולי).

אמנם הנה ג' מיני כחות נר"ג שבמוח ולב וכבד הנ"ל זה נכללים בזה, דהיינו הכח היולי היותר עליון נק' כללי יותר והוא כלי המוח וכלי הלב התחתון הימנו נכלל בו לפי שמקבל ממנו דרוח שבלב מקבל מבחי' נשמה שבמוח וא"כ כלי המוח כולל הכל, אבל כלי הלב אינו כללי כ"כ רק לכלול מה שמסתעפים ממנו בלבד ולא למעלה הימנו והוא לגבי בחי' נפש שמקבל מרוח שבלב נק' כללי כידוע דלב פליג לכל שייפין דהיינו שרוח החיים שבלב משפיע לדם הוא הנפש שבחלל השמאלי ששם עולה המובחר מדם שבכבד, וכלי הכבד ששם בחי' דם הוא הנפש נק' פרט וענף לגבי בחי' הרוח שבלב אבל גם הוא נק' כללי לגבי ענפים המסתעפים ממנו שהן תיצוני' החיות שבאברים שבגידי הדם שסובבים והולכים כו' אלא שהוא במיעוט וצמצום היותר אחרון ונכלל ברוח החיים שבלב כמו שרוח נכלל בנשמה שבמוח שהוא בחי' כח הכללי המקור הראשון הכולל הכל עד צפורן הרגל שכל הב' כוחות דלב וכבד בחי' רו"ג כלולי' בו, וכידוע דגידי המוח מתפשטים עד סוף העקביים, וגם מה שהלב פליג לכל שייפין בגידיים ועורקים נכלל הכל במוח, וגם מה שהדם הוא הנפש מתפשט בתנועה והרגשה הכל מן המוח שהרי ברצון שבמח' שבמוח יניע כל תנועה וירגיש

שרואים בכלי האצטרולוג כל חלקי התפוח בגרעין שזורעין: ראה גם ביאורו קג, ב [ונדפס גם כסה"מ תקס"ח ע' ער]. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת חי"ב ע' תרלד. פיה"מ לאדהאמי"צ מז, ג. דרך חיים סג, ד. ס' מאמרי אדהאמי"צ שמות ח"א ע' ט. במדבר ח"ג ע' אקנו. דברים ח"ד ע' איתנא. [בכמה מהגיל הוא בשם ספרי הפלסופים או ספרי הטבע].

דלב פליג לכל שייפין: ראה זחי"ג קסא, סע"א ואילך. רכא, ב. ועוד.

כל הרגשה פרטי' כמו יוסיף דעת יוסיף מכאוב כו', וע"כ נק' כח היולי היותר כללי מכולם, ואחריו מסתעף כח הלב שהוא כח היולי פרטי יותר שהוא כח הרוח שבלב שגם * הוא היולי על כל החיות שבדם האברים שלמטה הימנו המלוכש בכבד, והדם הוא הנפש שבכבד שולח חיות חיצוני' לכל האברים וגם הוא כח היולי כוללם יחד אבל הוא כח היולי פרטי יותר שהרי הוא מקבל מן הלב תחלה ונכלל בו והלב מקבל מן המוח ונכלל בו כנ"ל, והן ג' כלי' לנר"ג בכחי' כוחות היולי' כללי' והתחתון נכלל בעליון הימנו, והן ג' מיני אדם בפרט חב"ד חג"ת נה"י והכוללם יחד הוא חב"ד שבראש וזהו הנשמה שבמוח שנק' אדם כללי שכולל לאדם שבמדות ואדם שבנה"י כו' וד"ל.

וזהו כי האדם עץ השדה עד"מ אילן ששרשיו יונקים בארץ ומן היניקה שבשרשיו עיקר הצמיחה של גוף האילן עם הענפי', וגם שמן הענפים יסתעפו עוד ענפים לענפים עד ראש האילן הכל הוא מן השרשים שאם יבש לחלוטית יניקה שבשרשים יבשו כל הענפים ולא יצמח מאומה, ועכ"ז הענפים הראשונים יותר כללי' ליניקות השרשים והענפים שהן באמצע יותר פרטי' ונכללים בראשונים והאחרונים יותר פרטי' (וא"א לומר שהענפים האמצעים כוללים רק לענפים שמסתעפים מהם כי יוצאים אחריהם ענפים מן האילן בפ"ע רק שהן כוללים ליניקת הענפים שיוצאים אח"כ והראשונים כוללים ליניקת הענפים שבאמצע כו', ואין זה דומה עם ציור אדם בג' כוחות הנ"ל שראש האילן הוא הצמיחה המשובח יותר וסמוך לשרשו גרוע והוא אחרון מכולם כו'), וזהו כמו ציור אדם בג' כוחות הנ"ל שכח הראשון כולל כולם כו', וזהו כי האדם בבנין קומתו ובצמיחתו דומה לעץ השדה שיצמח מן השרש שבארץ בכלל ומסתעף לפרט ופרטי פרטיות וכנ"ל וד"ל.

ונמצא מובן מכ"ז בג' כחות הכללי' הנ"ל שע"י בחי' הנשמה שבמוח שהוא בחי' אדם הכללי יותר הרי מתפשט על ידו דוקא כל פרטי החיות של הנפש בכל האברים פנימי' וחיצוני' עד צפורן הרגל בקשר וחיבור א' מראש לסוף, כי גם מה שהלב משפיע לכל האברים ומה שנפש מקבל מרוח ומשפיע לחיצוני' האברים כנ"ל הכל הוא מן המוח שבראש כי הכל כלולים בו, ולפ"ז הרי הנשמה שבמוח בחי' ממוצע ממש לחבר ולקשר מעצם הנפש ממש שהוא רוחני לגמרי מושלל מכל חיות גשמי להביא ולהמשיך החיות בכל הגוף בכל פרט ופרט בכל אברים שבגוף בניתוח הרוחני וגשמי עד האבר האחרון יותר מכולם כו' (וזהו כמו הלחלוטית שביניקת השרשים שבאילן שעובר והולך בגוף האילן מתחלתו לסופו ומתפשט בכל ענף עד

יוסיף דעת יוסיף מכאוב: קהלת א, יח.
שגם הוא היולי על: בכתי' ב: אבל הוא על.
כי האדם עץ השדה: שופטים כ, יט.

הענף האחרון יותר כו' (ובאדם היינו מה שיכול להרגיש א"ע הרגשה כללית מראש לרגל בכת א' שזהו האו' שיש בזה בחי' התקשרות וחיבור מעצם הנפש מראש לרגל כא' וכמ"ש במ"א), וזהו בחי' נר"נ דאדם שבציור קומה ומקיף דחי' יחידה שבא משם הארה כללי' לכלול ראש ורגל כא'.

ואחכ"ז יובן הדוגמא מכ"ז בענין ציור קומה של יוצר בראשית שהוא בחי' אדם העליון שעל הכסא כו' שהוא כולל ג' מדריגות דנר"נ הנ"ל שמלובשים בג' כלים דמוח ולב וכבד כנ"ל באורך, והוא מ"ש בזהר דתלת שליטין אינון לעילא מוחא ולבא וכבדא כו' שהן ג' כלים כללי' לנר"נ דאצי', והכולל יותר הוא בחי' המוחין העליונים שבראש והוא בחי' ישראל דלעילא לי ראש שישראל שלמטה עלה שם במח' ומוחין שבראש כו' וכמ"ש בני בכורי ישראל ששרשם במוח האב שהוא בבחי' פנימי' או"א שבז"א כו' (ובכללות כל ההשתלשלות הוא בחי' מוחין דא"ק שנק' אדם דבריאה בכלל וע"י וא"א נק' אדם דיצירה ואו"א שבז"א נק' אדם דעשי'), וזהו שא' לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהן ג' מיני אדם דבי"ע שהן ג' מדריגות הנ"ל בנר"נ שנשמה בבריאה ורוח ביצירה ונפש בעשי' בפרט, וכך הוא בכללו/ דקו"ח ששרש נש"י במח' ומוחין פנימי' דא"ק שנק' אדם דבריאה כו' ואדם זה הוא אדם הכללי יותר שכולל עד סוף העשי' כידוע דעקב דא"ק מסתיים בסוף העשי', וע"כ ע"י ישראל דוקא בשרשם למעלה מעלה בבחי' נשמה שבמוחין העליונים דא"ק נמשך ומתחבר מבחי' הארת אא"ס ממש שלפני הצמצום דקו"ח שנק' שמו הגדול כנ"ל (שהוא כדמיון חיבור אור עצם הנפש הרוחני' באדם התחתון למטה כנ"ל) לכל פרטי פרטי' ההשתלשלות דקו"ח שמתחלק מראש דא"ק עד סוף העשי' כמו שהולך ומתפשט ממוח שבראש עד עקב הרגל כנ"ל, רק שבא בג' מדריגות דנר"נ בג' כלים כללי' לפרטי' שמסתעפים מהם והולך ובא מכלל לפרט שלו המסתעף ממנו ותחתון נכלל בעליון הימנו כנ"ל בג' כחות כללי' דנר"נ בג' כלים שלהם כו', ובכללות הכל היינו שנמשך מבחי' נשמה כללית דא"ק דבריאה (כמו אדה"ר למטה דכתיב ויפח באפיו נשמת חיים נשמה כללית) לבחי' רוח דאדם דיצירה שהן בחי' ע"י וא"א שהוא בבחי' המדות שבלב בד"כ ונכללים במוחין דא"ק והם מקוריי' לבחי' נפש דאדם דעשי' שהוא בחי' ז"א דאצי' שהוא בבחי' נה"י בכלל ומשם לבחי' מל' דאצי' בבי"ע ממש, דהיינו שכללי' היותר כולל הוא הארת אור הנשמה דאדם דבריאה ממש שזהו ה' אדה"ר קודם החטא שראשו במוחין דחב"ד דבריאה (כמו בבחי' א"ק בכללות דבי"ע שבאצי' כמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו כו'), ומאדה"ר שראשו בבריאה מקבלים האבות שהן המרכבה

וכמ"ש במ"א: ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תשמת. ובכ"מ.

בזהר דחלת שליטין אינון: זחיב קנג, א.

לכבודי בראתיו: ישעי' מג, ז.

ויפח באפיו: בראשית ב, ז.

בבחי' מדות חג"ת דרוח דאדם דיצירה, ומהם מתפשט בע' נפש דיעקב שמתחלקים לס"ר נש"י שנק' יעקב שהוא ענין ברא כרעא דאבוה כנ"ל, ושרש נש"י במח' ומוחין עליונים שבראש לי ראש והכל א' רק שזה בשרש הכולל ראשון ויעקב הוא היוצא ומסתעף אחרון וע"כ נק' בריח התיכון שמבריח ממוח שבראש לעקב הרגל והוא מבחי' מל' דא"ס שנק' שמו הגדול עד סוף נפש דעשי' (כידוע דל' כלים דז"א כלולים מג' מדריגות פנימי' ואמצעי' וחיצוני' ראש תוך סוף ונעשי' נר"ן בבי"ע, ונמצא גם בחי' נפש דעשי' שרשו בחיצוני' כלים דז"א שזהו בחי' יעקב בע' נפש הכלולים בי"ב שבטים שמתחלקי' ומתפשטים בבי"ע לס"ר כו' וד"ל), לפי שבדרך כללות הכל בבי"ע שבאצי' כנ"ל הרי נשמה דבריאה דאצי' הוא בחי' א"ק ויצירה דרוח בע"י וא"א ונפש דעשי' בז"א שהאבות היו מרכבה בשרש שרשם בחג"ת דע"י וא"א שנק' ימי קדם, ומשם נמשך לנה"י כו' שהוא בחי' ע' נפש דיעקב, וכידוע בענין שמע שם ע' שהוא מל' דאצי' שכוללת ס"ר נש"י. וזהו דרך כללות הוא שנק' יעקב בריח התיכון שמבריח מקצה העליון דמוחי' דא"ק שיומשך משמו הגדול דמל' דא"ס עצמו עד קצה האחרון דע' נפש דיעקב בבי"ע כו' וד"ל. וכך הוא ג"כ בדרך פרט בס"ר נש"י עצמן שיצאו למטה בגופים שיש בהן ציור קומה מראש לרגל, כמו אדה"ר ה"י כולל הכל כמ"ש ויפח באפיו נ"ח נשמה דפרחא מחי העולמים שהוא מל' דא"ס עצמו ומתפשט עד האבות שהן המדות כנ"ל ומאבות לבנים שהן ס"ר שעמדו בה"ס כו', וגם בס"ר הללו הרי נק' שרשים לכל דורות המסתעפים מהן בציור קומת אדם בג' מדריגות דנר"ג הנ"ל והוא שדורו של משה ה"י הס"ר בבחי' נשמה במוחין דחכ' שבראש שהרי כשקיבלו התורה פב"פ כו' וכוללים מה שמסתעף מהם במדות שבלב דבחי' רוח דיצי' כמו עד דורו של דוד ושלמה ועד דורות הנביאים האחרונים שהן בבחי' נו"ה כו' שזהו עד דורות התנאים ואמוראים ואחריהם הוא הדורות אחרונים שהן בבחי' עקביים ונק' עקבו' משיחא ואמנם נק' בנים ג"כ והוא ענין ברא כרעא דאבוה שזהו ענין יעקב שמבריח לקצה האחרון דעקביים ממוחין שבראש בכללות כנ"ל ובפרטות יותר, וגם בכל דור ודור יש ציור קומה דראשי אלפי כו' בחי' עיני העדה שזהו בחי' מוח שבראש ויש נשמות לאלפי' שהן בבחי' מדות אוי"ר רוח דיצי' בחי' חיצוני' שבלב וכוללים כל המסתעף מהם בבחי' מעשה המצות לבד שהוא נפש דעשי' שנק' עקביים כו', ובכללות דא"ק נק' דור האחרון כולו עקבו' משיחא והוא ישראל לי ראש, וז"ש ולא יקרא עוד שמך יעקב בעקביים לבד אלא ישראל שהוא ישראל ישר א"ל בחי' אדם דבריאה בכללות, וע"כ ע"י נשמות דישראל דוקא

כידוע דל' כלים דז"א . . . נר"ן בבי"ע: ראה ע"ח שער השמות (שער מ"ד).

וכידוע בענין שמע שם ע': זחיג רלו, ב. וראה ד"ה, שמע ישראל שמע שם ע' בס' מאמרי אדהאמ"צ-

דברים ח"א ע' ריד, ובהמ"מ שם.

נשמה דפרחא מחי העולמים: זחיב קלת, א.

ולא יקרא עוד שמך יעקב: ע"פ וישלח לה, יו"ד.

יהי נמשך ממל' דא"ס שנק' שמו הגדול כנ"ל עד למטה מטה בסוף בחי' עקביים דעשי, וגם על ידו יהי בחי' עליות העולמות מלמטה למעלה מעלה עד מקור כל התענוגים עליונים שבא"ס עצמו בעילוי אחר עילוי דנ"א יוכלות הנ"ל, עד שגם יוכל לחבר מראש לסוף גם בענין השתלשלות עונג העליון להיות נמשך ממקור הראשון שבתענוג הפשוט בעצמי' ממש להיות מקור לכל חיי העוה"ב ולחבר למטה מטה מאד עד שיהי נמשך במדריגה היותר אחרונה שהוא ג"ע הארץ דעשי' עד תענוגים גשמי' דכל טוב אי' ארץ זבת חלב ודבש וכה"ג, ומי הוא המחבר ממקור כל התענוגים שלמעלה מקור' כו' למטה כ"כ הוא בחי' בריח התיכון דיעקב שמבריה מקצה העליון לקצה התחתון מפני שנק' בחי' ממוצע כנ"ל, וז"ש והאכלתיך נחלת יעקב נחלה בלי מצרי' למעלה מעלה עד אין שיעור ולמטה מטה עד אין תכלית שהן ב' מדריגות דאוי' ואור' שבמהו"ע המאציל כנ"ל בפ"י משובח ומפואר כו' וד"ל.

והנה עדיין יש להבין דהגם שישראל עלה במח' ויעקב שנק' בריח התיכון כנ"ל עי"ז נק' אמצעי להמשיך לבחי' מהו"ע אא"ס ב"ה מראש לסוף כנ"ל, האיך אפשר להיות בחי' ממוצע בזה מאחר ששרש נשי' אינו רק במח' ומוחין דחכ' שבראש ומהו"ע אא"ס למעלה הרבה מן החכ' דלאו מכל אינון מדות כלל וכמ"ש חכים ולא בחכ' ידיעא כו' וכמאמר דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל לית מח' וחכ' אפי' מח' ומוחין דא"ק כידוע, ואע"פ שא' כל הנק' בשמי לכבודי בראתי כו' שזהו א"ק אדם דבריאה ונק' בשמי ממש שהוא בחי' שמו הגדול הנ"ל, מ"מ אין זה רק בבחי' המוחין דחכ' שבראש לכד כנ"ל.

אך הנה יש להקדי' המאמר דג' קשרין הן ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה ואורייתא סתים וגליא וקוב"ה סתים וגליא וישראל סתים וגליא, וג' קשרים הללו בבחי' סתים היינו ישראל שעלה במחה"ק מתקשרא' באורייתא בבחי' סתים שהוא התורה הקדומה שבמהו"ע א"ס ב"ה ממש שנק' משל הקדמוני כו' וכמ"ש ואהי' אצלו אמון אצלו ממש כידוע, וא"כ הרי יש עוד בחי' ממוצע למעלה מעלה שמחבר קוב"ה שנק' סדכ"ס

והאכלתיך נחלת יעקב נחלה בלי מצרים: ישעי' נח, יד. שבת קיח, ב.
 דלית מחשבה . . . אפי' מח' ומוחין דא"ק כידוע: ע"פ תיקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו. ובס' הדרת מלך (קרוכ לסופו בהפ"י על פתח אליהו) מפרש: אפי' ח"ס דאריך אינה משגת כו', וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שפב: כידוע המאמר דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל ואפי' מחשבה דא"ק כו', ועד"ז הוא בכ"מ.

דג' קשרין הן: ראה זחי"ג עג, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' צט. וש"נ.
 שנק' משל הקדמוני: ראה פירשי' לשמו"א כד, יג. ולמשפטים כא, יג. ולמכות י, ב (ד"ה והאלקים). וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שמו. וש"נ. דברים ח"ב ע' תב. וש"נ.
 ואהי' אצלו אמון: משלי ת, ל.

דלמחת"ב כלל עם ישראל שבמח' דא"ק והוא אורייתא שמתקשר' בקוב"ה וישראל מתקשרי' בה כו'. וביאור הענין הנה א' ברוך ה' אלקי ישראל העליון הנ"ל מן העולם דא"ס עצמו שנק' סדכ"ס עד עולם דקו"ח שנק' חי העולמים שבא מן ההעלם דעצמי' לגילוי בע"ס דאבי"ע שנמשכו מקו"ח כו' שנק' עלמא דאתגליא בכללות, והיינו ברוך בחי' המשכת כללי' מעצמי' אא"ס שלמעלה מקו"ח להיות גילוי ההעלם ויהי' נק' אלקי ישראל בקו"ח עד סוף עולם העשי' בנשי' בגופי' שנק' אלקי ישראל ממש, וע"י מה יהי' ברכה והמשכה זו הרי ישראל עצמו אין שרשו רק במוחי' דא"ק שע"ז א' בראתיו יש מאין כו' הנה הוא ע"י התורה שבעצמות א"ס ב"ה דלתבונתו אין מספר כלל דמתקשרא' בעצמותו ממש דהוא המדע כו' שנק' חכמתו העצמי' והוא וחכמתו הכלולה בו א' ממש וכמ"ש ואהי' אצלו כו', וכידוע דמל' דא"ס בחי' שמו הגדול הנ"ל אינו רק הארה א' ממהו"ע התענוג הפשוט שבעצמותו ית' ממש שנק' בל' המקובלים שעשועי המלך בעצמי' כו', ומ"ש דאורייתא מתקשראה בקוב"ה היינו שמתקשראה בעצמות השעשועים והתענוג הפשוט שבמהו"ע ממש הנ"ל משום דבחי' החכ' שבתורה כמו שהיא בשרשה במהו"ע מתכלל בעצמותו ונק' בבחי' עצמי' דא"ס ממש, ודוגמא לזה הי' במ"ת שחכ' אדם העליון תאיר פניו באור פניך נתת לנו כו' היינו כל בחי' פנימי' ועצמי' התענוג הפשוט הנ"ל נתגלה באור פניו כמ"ש אנכי כו' וע"כ פרחו נשמתן כי נשי' מתקשראי' בעצם התענוג הפשוט דח"ע דתורה כמו שהיא במהו"ע דג' קשרין הן כנ"ל וד"ל, וכמו עד"מ באדם למטה כאשר משכיל שכל וחכ' חדשה ע"ז נא' חכ' אדם תאיר פניו ברוב תענוג ושמחה ויאירו ויצהבו פניו כו' לפי שפנימי' עצם התענוג דיחידה שכנפשו מאיר ומלוכש בפניו מצד שחידש מכה חכמתו העצמי' איזה שכל וחכמה חדשה כו' כמו ר' אבהו שצהבו פניו מפני שמצא תוספתא חדתא כמ"ש במ"א, והיינו לפי שחכ' העצמי' ההיולי שמשם מקור מוצא לכה המשכיל להשכיל כל שכל חדש בגילוי כו' הוא כלול בעצמו' הנפש ממש (דהיינו בכל מהות עצם התענוג הפשוט שבמהו"ע הנפש, וע"כ נק' נפש השכלית ע"ש החכ' שבה או שנק' נפש המדברת שהדיבור בחכ' ואם הי' החכ' אינו רק בחי' כח פרטי אידך נק' הנפש עצמה על שמה, ועוד ראי' מכה המוליד נפש שכלית בדומה לעצם כו' כמ"ש במ"א). ולפי' עיקר גילוי מהות ועצם התענוג העצמות הוא בכח החכ' העצמית. וכך יובן למעלה שראשית ופנימי' ועצמי' השעשועי' הנ"ל שנק' שעשועי המלך כו' שבמהו"ע ממש הוא בח"ע דתורה שנק' כח חכמתו

ברוך ה' אלקי ישראל: תהלים קו, מה.

שחכ' אדם . . באור פניך: קהלת ח, א. ברכת שים שלום.

אנכי . . פרחו נשמתן: יתרו כ, ב. שבת פח, ב.

ר' אבהו שצהבו פניו . . כמ"ש במ"א: ירושלמי שבת פ"ח ה"א. וראה לקו"ת מסעי צג, רע"ב. ולהלן

בהביאור השני לדי"ה אלה מסעי, ובהנסמן בהמ"מ שם בתחילת המאמר.

מכה המוליד . . כמ"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-דרושי חתונה ח"א ע' מג. ובהמ"מ.

העצמי' ממש, וז"ש ואהי' אצלו ממש כו' שעשועי' העצמי' יום יום, וזהו דאורייתא דח"ע העצמי' מתקשרא' בעצמי' השעשועי' דעצמו' א"ס וישראל מתקשרא' בשרשם בפנימי' המוחי' שהוא מה שנק' בנים בטפה רוחני' במוח האב כו' בעצמי' התענוג ושעשועי' דח"ע דתוה"ק שנק' חכ' דא"ס ממש (שהוא כמו שנק' נפש השכלית וכמ"ש מ"ה שמו מ"ה שם בנו שהן יש"ס בחי' א"ק בכלל). וזהו ישראל מתקשרא' באורייתא. ונמצא דע"י בחי' התענוג ושעשועי' העצמי' שבח"ע דתוה"ק הנ"ל הוא בחי' ממוצע ממש להמשיך מבחי' עצמי' השעשועי' שבמהו"ע א"ס ב"ה בכל השתלשלות דקו"ח עד ג"ע הארץ וגם תענוג העוה"ב כו' רק ע"י ישראל שמתקשראי' באורייתא וד"ל.

ובזה יתורץ הקושיא הנ"ל איך נק' ישראל ממוצע כו', דודאי שניהם אמת, דהגם שאין שרש נש"י רק במח' וחכ' דא"ק בכלל ובעצמות א"ס ב"ה למת"ב אפי' מח' וחכ' דא"ק שהוא נק' אדם דבריאה מאין ליש כנ"ל, אבל מצד התקשרות ישראל באורייתא ששרש חכ' שבתורה הקדומה היא מתקשרא' בעצמות התענוג והשעשועים דמהו"ע כו' לפי שהוא עצמות חכמתו ית' דא"ס ב"ה ממש במהו"ע נתפס ומתאחד בה, ואע"פ דלית מח' תפיסא בי' היינו מח' דא"ק אבל מח' וח"ע דתורה הרי היא בבחי' עצמותו ומהותו ממש כנ"ל, ולזאת גם ישראל נק' בחי' ממוצע ע"י התורה לקשר ולחבר מבחי' התענוג העצמי דא"ס ב"ה בכל השתלשלות דקו"ח עד סוף כל המדריגות דעולם העשי' (וראי' לזה ממה שא' בזהר ע"פ השמיעני את קולך דקוב"ה אתא לאשתעשע בג"ע בתורה שלומדי' הנשמו' של צדיקי' לפי שג' קשרים הנ"ל הרי מתקשראן כחד ממש וע"כ מיד שנשמות צדיקים מתענגים בענג העליון ושעשועים דאורייתא שמתקשרא' בקוב"ה עצמו ממש קוב"ה עצמו אתא לאשתעשע כו' להמשיך ממהו"ע השעשועים באורייתא זו שלומדים הנשמות כו' וד"ל), וכמו במ"ת שפכ"פ דבר ה' עם כנ"י נמשך מפנימי' ועצמי' השעשועים דא"ס ב"ה בכל דיבור ודיבור לישראל כו' לפי שג' קשרי' הנ"ל בבחי' סתים וגליא מתקשרא' כחד ממש, וגם עתה בכל נשמה ורוח ונפש גם היותר אחרון דעשי' שלומד התורה הקב"ה יושב ושונה כנגדו כו'. וז"ש ורב שלום בניך שעוסקים בבנינו של עולם כו'. דהנה גם בירידות והמשכות עליונות מעצמות המאציל לחדש מקור לרצונו וחכמתו ומדותיו כו' למע"ב בעולמות העליונים ביותר עד עולם התחתון יותר הכל הוא ע"י בחי' הממוצע דתורה וישראל כמ"ש בראשית ברא כו' בשביל התורה שנק' ראשית שנא' ה' קנני ראשית דרכו, פי' ראשית דרכו בהתעוררות חפץ

מ"ה שמו מ"ה שם בנו: משלי ל, ד.

בווהר ע"פ השמיעני: שה"ש ב, יד. ראה זחי"ג סא, א. ריג, א. וראה סה"מ תקס"ג ח"א ע' צט.

במ"ת שפכ"פ: [שפנים בפנים]. ע"פ ואתחנן ה, ד.

ורב שלום . . . בבנינו של עולם: ישע"י נד, יג. שבת קיד, א.

בראשית . . . כשביל התורה . . . ה' קנני: רש"י ר"פ בראשית. משלי ח, כב.

חסד ותענוג העצמי להיות לו רצון להאציל ולברוא כו' הי' ע"י התורה הקדומה לעולם אלפים שנה דאסתכל באורייתא כו' וכמ"ש ואהי' אצלו אמון אומנא כו', וגם עתה כשמחדש מע"ב בכ"י הכל ע"י התורה שנק' ראשית דרכו כו', וגם בשביל ישראל שנק' ראשית תבואתו כו' מטעם הנ"ל, אך התורה נק' ממוצע הראשון לחבר קוב"ה וישראל כנ"ל וישראל נק' ממוצע שני לחבר ולהמשיך למהו"ע א"ס ב"ה בעולמות ע"י התורה כנ"ל בענין סדר הג' קשרי' הללו, וע"כ א' בשביל ישראל אחר שא' בשביל התורה משום דישראל מתקשרא' באורייתא ואורייתא בקוב"ה כנ"ל וד"ל. וכמו שבחיצוני' השפיע בא ע"י אמצעי' ג' קשרי' הנ"ל, כך ממש בבחי' פנימי' השפיע בכללות כל ההשתלשלות ג"כ הוא רק ע"י אמצעות קשר וחבור דג' קשרי' הנ"ל ישראל ואורייתא וקוב"ה, והוא מה שנמשך ממהו"ע התענוג הפשוט שנק' שעשועי המלך בעצמותו ממש בתורה, ומתורה נמשך בישראל כנ"ל עי"ז נמשך ויורד העונג העליון ברוב ההשתלשלות הארת אור אותו העונג העליון ממש עד למטה מטה גם בג"ע העליון וגעה"ת דנשמות נהנין מזיו השכינה ברזין וסודות טעמי תו"מ כו' (והוא מ"ש דקוב"ה אתא לאשתעשע כו' כנ"ל) ולהיות בחי' מקור לכל חיי העוה"ב להנחיל לנשמות גילוי אור עצמי התענוג הפשוט דוקא כמ"ש להנחיל אוהבי יש ממש וכמ"ש יקימנו ונחיי' לפניו ממש (עד גם בחי' תענוג הגשמי דארץ חטה ושעורה כו' שנמשך מג"ע דעשי' בא"י כנ"ל), עד שבא לכלל תענוג גשמי וגופני ממש שהרי יקומו בתהה"מ ויחיו חיי בשר ועצמות וכמ"ש ועצמותיך יחליץ כעצמות שהחי' יחזקאל שקרם עליהם עור ובשר ובא הרוח בעצמות כו' וחיות גופם יהי' מחיי החיים דהיינו מעצמו' א"ס ב"ה כמ"ש ונחיי' לפניו ממש וד"ל.

ובזה יתורץ ענין א' שא' במשנה כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנאמר ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ שהוא העוה"ב, ולכאורה מה זה שתלה בישראל שנק' צדיקים בתו"מ ע"כ ירשו ארץ שהוא העוה"ב. אך לפי כל הנ"ל יובן הטעם היטב, לפי שישראל מתקשרא' בתענוג הפשוט ועצמי' שבתורה ונק' ממוצע להמשיך להיות מקור לחיי העוה"ב א"כ הרי מצד שרש התקשרותם ע"י התורה בעצמי' השעשועים דא"ס ב"ה עי"ז נמשך שרש ומקור העוה"ב, ולפי שמשרשם נמשך התענוג של העוה"ב ומצד מעשיהם ועסקם בתו"מ ע"כ א' כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב לפי שצדיקים ירשו ארץ, פי' ירשו שורשים את שלהם ממש כו' כמו כל ירושה שאינו יורש רק

אלפיים שנה דאסתכל באורייתא . . . אומנא: מדרש תהלים צ, ד. זחיב קסא, א.ב. ביר בתחילתו.
 להנחיל אוהבי יש . . . יקימנו ונחיי' לפניו: משלי ה, כא. הושע ה, ב.
 ועצמותיך יחליץ . . . שקרם עליהם עור ובשר . . . מחיי החיים: ישעי' נח, יא. יחזקאל לו, ו. יומא עא, א
 [שם לשון: מחייה חיים כו'].
 כל ישראל . . . ועמך כולם: סנהד' צ, א. ישעי' ס, כא.

מי ששלו הוא והוא מה שירש מאביו, וכך חיי העוה"ב נק' ירושת ארץ
שצדיקי' ירשו ארץ מפני ששלהם הוא מצד שרשם במח' וחכ' הק' כנ"ל וד"ל.

ובכל זה יובן מארז"ל על חורבן ב"ר שנחרב מפני ג' עבירות חמורות גדול
ועריות וש"ד ויתר הקב"ה להם והחזירם וב"ש חרב מפני עון ביטול
תורה ולא ויתר להם כו' (ובגמ' דיומא א' להיפך ב"ש שאנו בקיאי' בהם
שעוסקי' בתו"מ ובגמ"ח ונחרב מפני שנאת חנם כו'), ואין זה מובן דאיך
יתכן שהעון ביטול תורה שאינו אלא ביטול מ"ע א' יהי' חמור מג' עבירות
חמורות הנ"ל ואיך אפשר לומר במי שעבר על ג' עבירות חמורות הנ"ל
ועוסק בתורה תמיד שויתר לו דודאי ע"ז נא' ולרשע מה לך לספר חוקי כו'
אם עובר על מ"ש בתורה, וכן בכלל אם עברו על ג' עבירות הנ"ל מה יועיל
מצות ת"ת (ומ"ש על מה אבדה הארץ על עזבם כו' היינו שעזבו לקיים
ועברו על מ"ש בתורה כו'), ולהיפך אם לא עברו עמ"ש בתורה למה לא
ויתר על עון ביטול תורה לבד שהרי לא המדרש עיקר אלא המעשה ואם
במעשה קיימו כל התורה למה יענשו על ביטול לימוד ת"ת שהרי לא א'
דתלמוד גדול רק מפני שמביא לידי מעשה וזיל בתר טעמא כו'. אך הנה
הכונה כך הוא שלא מצד העון דביטול ת"ת שהוא חמור מג' עבירות הנ"ל
דודאי הן חמורים הרבה יותר, רק מפני ענין חורבן הארץ שהוא בחי' גלות
השכינה מישראל שזהו ענין הסתלקות גילוי אור אלקי מכני' להתלבש בע"ש
דק"נ כו' הנה גם ע"י ג' עבירות הנ"ל אין הסתלקות בגלות השכינה כ"כ כמו
ע"י ביטול ת"ת, וז"ש דויתר כו' דהיינו מפני שגם בריבוי העונות חמורים
יומחל ויסלח ע"י המשכות י"ג מדה"ר ביו"כ וכה"ג וכמ"ש אם יהי' חטאיכם
כשנים כשלג ילבינו כו' דהיינו מ"ש ויתר לוותר ביתר מכפי המדה להיות
מרבה לסלוח מצד י"ג מדה"ר שהוא אל רחום וחנון כו' נושא עון ופשע כו',
אבל על עון ביטול תורה לא ויתר ולא מצד העון דביטול ת"ת שהוא חמור
יותר מגזל ועריות וש"ד אלא מטעם שביטול תורה הוא הגורם כל עיקר
כללות הסתלקות השכינה להיות בגלות בע"ש כו' הרבה יותר מכל העונות
וחטאים גדולים ואין לו תיקון והמתקה כלל ביי"ג מדה"ר כו'.

וללהבין זה הנה ידוע השרש של המצות שהן בבחי' רמ"ח איברים דמלכא
דרמ"ח מ"ע הן כמו רמ"ח איברים ושס"ה ל"ת הן כמו שס"ה גידין

מארז"ל על חורבן . . . ובגמ' דיומא א' להיפך: ראה איכ"ר פתיחתא ב. יומא ט. ב. וכמ"ש כאן ראה גם
תו"ת נח סד, ב. וראה שער האמונה ג, ב. ולהלן רד"ה התלצו.
ע"ז נא' ולרשע מה לך לספר: ע"פ תהלים ג, טז. וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג.
על מה אבדה הארץ: ירמי' ט, יא"ב.
לא המדרש עיקר . . . דתלמוד גדול: אבות פ"א מ"ז. קידושין מ, ב.
אם יהי' חטאיכם: ישע"י א, יח.
בע"ש: = בע' שרים.
רמ"ח אברים דמלכא: ראה תקוני זהר ת"ל (עד, א). זח"כ ק"ת, א. תניא פ"ד. ועוד.

כו', וכל אבר כלול מבשר וגידין ועצמות כו' דעצמות ובשר הוא בחי' הכלי ממש וענין הגידין הוא המחבר בשר ועצם שהוא להמשיך אור וחיות לכל אבר ע"י סיבוב והילוך הדם הוא הנפש להתחלק החיות בכא"ו ע"י איד' דקים והוא השומר ומקיים לכל אבר כפי מזגו וטבעו כו', וכך יובן למעלה בבחי' רמ"ח איברים דמלכא שזוהו ענין גילוי אור האלקי מעצמות אא"ס שבא"כ דאצי' בבחי' כלים מכלים שונים כמו חסד דרועא ימינא דקוב"ה כו' וכה"ג וזהו שכתוב ועשיתם אתם כאלו עשאוני כו', ושרש השס"ה ל"ת הוא בשס"ה גידין העוברים בכל רמ"ח איברים (להיות כי הל"ת הוא מבחי' הגבורות דדם הוא הנפש, וכידוע בענין אדם א' ד"ם כו' ורמ"ח מ"ע הן בחסדים דו"ה כו' ושמי עם י"ה שס"ה ל"ת וע"כ הן גבוהים ממצות עשה ונק' מקיפים לשמור ולקיים כל רמ"ח מ"ע כמ"ש במ"א). והנה כאשר כנ"י פוגמים באיזה מצוה אם שאין מקיימים איזה מ"ע א' או שעוברים על ל"ת ודאי נעשה הפגם וחסרון ברמ"ח איברים דמלכא למעלה כמ"ש בזהר הפושעים בי בגופא דמלכא כו' שמונעים מהיות בחי' המשכה וגילוי אא"ס בא' מאיברים דמלכא שזוהו נק' גופא דמלכא כו' (וכללותם הוא ד' אותיות דשם הוי' והפגם בו"ה הוא הכולל כל רמ"ח מ"ע ועובר על ל"ת הוא שנעשה תיק ונרתק בין י"ה לו"ה כמ"ש עונותיכם מבדילים כו'), אך לזה הפגם יש תיקון והמתקה למלאות החסרון והפגם שברמ"ח איברים והוא ע"י המשכת ר"ר העליונים ע"י י"ג מדה"ר לסלוח לעוברי רצונו כו' (לפי ששרש י"ג מדה"ר הוא בבחי' רעדכ"ר שמשם נמשך ר"ר כו' וכמ"ש במ"א בענין כי עמך הסליחה כו'), אבל ע"י ביטול תורה הנה הפגם וחסרון הוא בהעדר האור מכלי החכ' שבראש (שהוא יו"ד דשם הוי') דאורייתא מח"ע נפקת כנ"ל מח"ע העצמי דא"ס עצמו ואין אור חכ' דא"ס עצמו מאיר בכלי הח"ע דאצי' מפני שנעשה הפגם בכלי החכ' שהוא ע"י ביטול ת"ת בדיבור בקריאת אותיות התורה שנק' שם וכלי לבחי' האור דח"ע וממילא אינו נמשך כלל מעצמי' התענוג הפשוט שבעצם החכמה דא"ס עצמו בתורה מפני העדר וביטול הכלי כו', והיינו שנעשה בחי' מסך והסתר בכלי הח"ע שלא יאיר האור דתענוג הפשוט שנק' שעשועי' העצמי' הנ"ל שמלוכש בחכמתו העצמי' למטה כלל וכלל, וענין

ועשיתם אתם כאלו עשאוני: ראה בחוקתי כו', ג. זח"ג קיג, סע"א. ויק"ר פל"ה, ו. לקרית בחוקתי מה, סע"ג. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' רלא.

דדם הוא הנפש וכידוע בענין אדם א' דם: ראה יב, כג. ראה של"ה כא, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רצו. ח"ב ע' תנא.

ושמי עם י"ה שס"ה ל"ת: תקוני זהר בהקדמה (ד, ב ואילך). ובכ"מ.

וע"כ הן גבוהי' ממצות עשה . . . כמ"ש במ"א: ראה ד"ה אלה פקודי כלקרות ר"פ פקודי, ובתו"ח שמות תרמו, ב ואילך. תרנה, ב ואילך.

הפושעי' בי בגופא דמלכא: ישעי' סו, כד. זח"ב פה, ב.

עונותיכם מבדילי: ישעי' נט, ב.

במ"א בענין כי עמך הסליחה: תהלים קל, ד. ראה ד"ה ע"פ זה, בסה"מ תקס"ב ח"א ע' יד ואילך. ובעטרת ראש סד, ב ואילך. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תקסה. ח"ג ע' א"א. אקב. ח"ד ע' אקפט. אית"א.

העדר וביטול הכלי עד שנעשה כמסך והסתר להסתיר האור ומקור הראשון דח"ע לגמרי הוא רק מה שמבטלים מצות ת"ת בדיבור דוקא, וכמ"ש אין קורא בשמך פי' בשמך העצמי שהוא אור חכמתו העצמית דתורה הקדומה שאין קורא בשמך היינו שאין קול קורא באותיות התורה שנק' שמך ממש להמשיך מעצמי' השעשועים שבחכ' דא"ס העצמי' למטה והוא עד שמו הגדול הנ"ל שיתפשט למטה בקו"ח להאיר בח"ע דאצי' ושמו הגדול שהוא מל' דא"ס הוא מקור כל התענוגים עליונים שנמשך בקו"ח עד ע"ס דאצי', ומפני שאין קורא וממשיך לשמך אין נמשך שום גילוי אור דתענוג העצמי' בחכ' שבתורה ואז ממילא בסיבת זה מסתלק ראשית גילוי אא"ס שבקו"ח כו' מכל ההשתלשלות דציור אדם בכלל ובפרט כי בחי' אור פנימי' התענוג והשעשועים העצמי' שבא ומאיר בפנימי' החכ' שבראש הוא הכולל הראשון שכולל כל פרטי התחלקות הע"ס באו"כ מכלים שונים דרמ"ח מ"ע הנ"ל (ואע"פ שבחי' רעדכ"ר שבסליחת העונות חמורים הנ"ל בא להאיר במצחא דע"י כו' שהוא למעלה מן החכ' שבראש שהרי הרצון העליון שעבר נמחל ונסלח מצד הארת מקור כל רצון שלמעלה מן המצוה ששם נאמר אם צדקת כו' כידוע שהוא למעלה מן חכ' שבתורה שאינו אלא טעם לרצון העליון כו', עכ"ז בחי' טעמי תורה כמו שהיא בשרשה בעצמי' התענוג הפשוט שבעצמי' א"ס ממש כנ"ל הוא למעלה הרבה מן המצות בשרשן בתרי"ג ארחין דגלגלתא כו' ע"כ בהעדר האור דתענוג העצמי' מחכ' שבתורה אין קיום כלל לכל בחי' טעם ותענוג פרטי שבכל רצה"ע שבמצות שאינה רק הארה פרטי' שירד ונמשך ממקור ועצמות התענוג ושעשועים העצמי' שבתורה הקדומה הכלולה במהו"ע א"ס ב"ה ממש וכמ"ש ואהי' אצלו כו' כנ"ל וע"כ מזה הטעם אין י"ג מדה"ר שרשם רק ברעדכ"ר שגם הוא אינו רק הארה פרטי' מעצמי' השעשועים הנ"ל מועיל לתקן ולהמתיק עון דביטול ת"ת וד"ל).

וזהו הטעם דע"י עון ביטול תורה הוא הגורם להיות גלות השכינה למטה הרבה יותר מכל העונות וחטאים רבים וגדולים ולא ויתר הקב"ה למחול העון כי אין זה מצד העון עצמו אלא מטעם שהוא הכולל הכל כנ"ל ובביטול תורה נעשה כלי החכ' עילאה בבחי' הסתר והעדר האור ממקורה הראשון שאינו מאיר בה מבחי' עצמי' התענוג ושעשועי' דחכ' דא"ס עצמו שנתפס ומתאחד בה ממש כנ"ל, וזהו אין קורא בשמך שהוא שמו ממש העצמי' שנתפס מהו"ע בה אע"ג דלית מח' אחרת תפיסא בי' כלל כו' ואם יש קורא בשמך שהוא בקול תורה הרי ע"ז א' קרוב ה' כו' לכל אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תורה שנק' שמך ממש שע"י יקראוהו לאמיתת עצמותו

אין קורא בשמך: ישעי' סד, ו.

אם צדקת: איוב לה, ז.

קרוב ה' . . ואין אמת אלא תורה: תהלים קמה, יח. ראה ברכות ה, רע"ב. ירושלמי ר"ה פיג ה"ח. ועוד.

כמו שהוא ממש ואז ממילא נתמלא כל פגם וחסרון שברמ"ח מ"ע העליונים הרבה יותר מע"י י"ג מדה"ר כו' (ולא שהיו עוברי' על כל מ"ש בתורה ואינן עושי' תשובה דבזה א' ולרשע כו' רק כשעושי' תשובה ויש בהם מצות ת"ת הרי נתמלא כל חסרון ופגם מצד שיש בכלל מאתים מנה והיינו מה שא' דת"ת כנגד כולם כו', ובביטול ת"ת הפגם ביותר מכולם שגורם גלות השכינה ביותר וכמ"ש על מה אבדה הארץ שנפלו ישראל באוה"ע על עזבם את תורת פ"י ארץ הוא השכינה כמו השליך משמים ארץ כו' הארץ הדום רגלי ואבדה ארץ בגלות לפי שעזבו מצות ת"ת, ואע"פ שעזבו משמע שלא קיימו התורה הרי מובן ממא' אחר דעזבם זה היינו שעזבו מצות ת"ת וכמו שא' מפני מה חרב הבית מפני שלא ברכו בתורה תחלה ומשמע מזה דהיו עוסקים בתורה רק שלא ברכו בתורה תחלה על עון כזה חרב הבית, אך גם זה שאמר ברכו בתורה אינו מובן דהל"ל שלא ברכו על התורה שהברכה הוא קודם לקריאה בתורה כו', אך הענין הוא דברכו זה היינו בחי' המשכה מעצמי' התענוג הפשוט שככח חכמתו העצמי' דא"ס ב"ה בחכ' שבתורה שלמעלה עד שנמשך ג"כ בתורה הנגלי' לנו, וזהו שלא ברכו בתורה בתוך התורה לא המשיכו מעצמות החכ' של מעלה (וכמו שא' דוד הי' מחבר תורה של מעלה בהקב"ה) כי בתורה נמשך מפנימי' ועצמי' השעשועים העליונים (והוא העדן והעוה"ב שנק' עין לא ראתה אלקי' זולתך כו') והוא נמשך בכרכת התורה דוקא כאמרו נתן התורה ממקורה הראשון דוקא שנק' חיי עולם היינו עולם הא"ס עצמו, וכידוע שז"ש יחיינו מיומיים בתורה דעכשיו הנגלית לנו יקימנו ונחי' לפניו בחיי עולם דשעשועים העצמי' שבתוה"ק הנ"ל מטעם הנ"ל וד"ל. וז"ש דויתר על גזל כו' ולא ויתר על ביטול תורה שהוא עיקר הגורם הסתלקות השכינה מישראל להיות בהתלבשות בע' שרים כו' ובמצות ת"ת נמשך שרש חיי העוה"ב כנ"ל בפ"י לעולם ירשו ארץ ששלהם הם יורשי' כנ"ל וד"ל.

והנה עם כל הנ"ל יובן ג"כ שבעון ביטול ת"ת שגורמים יותר בחי' גלות השכינה הוא עצמו שגורמים בחי' שינה למעלה כבי', כידוע שגלות השכינה נק' בשם שינה כמ"ש אני ישנה בגלותא כו' ולמעלה כתיב עורה למה תישן ה' וכן ויקץ כישן ה' וכה"ג, לפי שבביטול תורה גורמים בחי' השינה למעלה שהוא בחי' הסתלקות המוחין דח"ע שנק' דורמיט' כידוע לפי

דת"ת כנגד כולם: פאה רפ"א.

דוד ה' מחבר: ראה זח"ג רכב, ב. ובהמובא ע"ז עוד כס' מאמרי אדהאמצ' במדבר ח"ב ע' תתסו. דברים ח"ג ע' תשפג.

עין לא ראתה: ישע"י סד, ג. ראה ברכות לד, ב.

יחיינו מיומיים: הושע ו, ב.

אני ישנה בגלותא . . . עורה למה תישן . . . ויקץ כישן ה': שה"ש ה, ב. וזח"ג צה, א. תהלים מד, כד. עת, סה.

שאינן קורא בשמך לעורר מן השינה ממקור הראשון דחכ' דתורה כנ"ל, וע"י מצות ת"ת בדיבור נמשך מעצמי' התענוג ושעשועי' בקול תורה להאיר תוס' אור רב בכל המוחי' דח"ע דאצי', וה"ז כמו שמתעורר אדם מן השינה מפני שאור מקור השכל מאיר לחדש האור וחיות ממקורו הראשון, וז"ש השמיעני את קולך קלא דאורייתא דוקא כו'. והיינו מארז"ל דמשחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו רק ד"א של הלכה במקום היכל ק"ק וקרבות כו', וזהו פלא גדול דמאיזה טעם יהי' ד"א של הלכה כבהמ"ק ממש ולמה ד"א דוקא כו'. אך הנה בזמן בהמ"ק לא הי' בחי' שינה כלל למעלה וכמו שא' יוחנן כה"ג ביטל את המעוררים שהי' או' עורה למה תישן כו' והוא מפני הקרבות תמידין דוקא שהוא כמו מצות ת"ת ממש לעורר מבחי' שינה כמ"ש הנה לא ינום ולא יישן כו' וראי' לזה ממה שתמיד של שחר הי' מכפר על עון ביטול תורה דלילה ותמיד של בין הערביים מכפר על ביטול תורה דיום א"כ הי' כמו שקיימו מצות ת"ת, ואע"פ שעכשיו התפלות במקום תמידין עכ"ז א' משחרב בהמ"ק שאין קרבן התמידין אין לו רק ד"א של הלכה כו'.

וליהבין הטעם לזה שיוחנן כה"ג ביטל המעוררים כו', הנה תחלה יש להבין מהו ענין השינה למעלה הלא א' וכי יש שינה לפני המקום כו' דאין לו גוף ואין לו דמות הגוף כו'. אך הנה ענין השינה למעלה הוא ממש ענין הנ"ל בגלות השכינה שזהו בחי' הסתלקות המוחין דח"ע שבראש בשרש ומקור הראשון שנק' לי ראש שמסתלק משם הארת אור עצמות הא"ס שלפני הצמצום דקו"ח כו' (במוחין דא"ק בכלל ובז"א בפרט כו' כנ"ל), וסיבת הסתלקות המוחין שנק' דורמיטא (כמו תרדמה שנפלה על אדה"ר) כו' הוא בא מצד בחי' המכסה וההסתר שנעשה על המוחין בכיסוי אידי' גסי' שגורמי' השינה שהוא הסתלקות אור השכל שאין השינה באה רק ע"פ סיבות נפילות אידי' גסי' שעולין מן הקיבה ונעשה כמו מכסה והסתר להיות הסתלקות המוחין, כמו עד"מ באדם למטה שסיבת השינה באה רק ע"י המאכל שאוכל הוא המביא לידי שינה כי אם לא יאכל לא יפול בשינה רק כאשר יאכל ולא נברר עדיין ולא נתעכל המאכל כלל אזי הפסולת שמעורב במאכל שבקיבה עולין מהן אידי' גסי' על כלי המוח והמוח להיותו כלי חומר זך רק לצורת השכל שהוא בחי' מדבר ע"כ כל קיטור מדבר זר כמו מאכל דלחם ובשר שהוא בחי' צומח וחי נק' דבר זר ונבדל ומרוחק מבלבל ומסלק לצורת אור השכל בלתי יאיר בכלי המוחי' ומזה יבא סיבת השינה, עד שגם כלי העינים

השמיעני . . . קלא דאורייתא: נסמן לעיל ע' אתרעה.

דמשחרב בהמ"ק . . . ד"א של הלכה: ברכות ת, א.

יוחנן כה"ג ביטל את המעוררי' . . . הנה לא ינום: סוטה מת, א. תהלים קכא, ד.

שתמיד של שחר הי' מכפר כו': במדבר פכ"א, כא. תנחומא (באבער) פינחס יב. וראה תניא אגה"ת פ"א

(ק, ב).

וכי יש שינה לפני המקום: סוטה שם.

יסגרו בסיבת השינה שאין זה כשאר אברים לפי שכח הראי' שרשו במוח כו', וזהו דוקא מחיצוני' המאכל כ"ז שלא נתעכל אבל כאשר נתעכל המאכל אדרבה הרי בחי' הפנימי' שבו עולה למוח ומחזקו כמו אין התינוק יודע לקרות כו' והחיצוני' שבו נברר ויצא למטה ואינו עולה עוד למעלה, וזהו שלאחר עיכול המאכל בו' שעות אינו גורם שינה כלל וגם אחר שעה ושתיים כו', אבל לחם לבב אנוש יסעד גם כמו שהוא לבד המוח להיותו בחי' מדבר שבו בחי' חי וצומח כזר נחשב להפריד האור דשכל מן הכלי כו' והן הקיטורי' העבים שעולי' מפסולת המאכל כמו שהוא מעורב כו' כמ"ש ברמב"ם (ומה שגם התינוק ישן לפי שיונק חלב כו' וגם הבהמה תישן ששעורי' מאכל בהמה יעלו לבלבל כח הדמיון שלה כו').

והנמשל מזה יובן שנשמה אלקי' שבמוח האדם ומזה יובן למעלה שהוא נק' אדם בצלם אלקי' כידוע ומצד בחי' ענין התמשכות שלו בעיני גופני' דבהמה בנפשו הבהמית הטבעית שהוא בחי' חי ואינו מבורר כלל מהפסולת רע שבו כו' ה"ז עולה כמו קיטורי' אידי' גשמי' על גבי רוחני' אור המוחי' דנשמה שבמוח שכמו זר נחשב ממש כנ"ל ונעשה כמו מכסה והסתר גמור במוחי' שבו לבלתי ישכן שם אור השגת אלקי' ונק' שינה בבחי' הסתלקו' גילוי אלקו' (כמו גשמי' המאכל שמגשם כלי המוח מאד וכן גשמי' הטרדא בדברי' גשמי' שמחמתם יפול הנופל במחשבות זרות כו' לפי שאין אור העמק' השגת אלקו' שבנשמה מתיישבת כלל ומסתלק כישן ממש כו'). וכך הוא ענין השינה בשרש הנשמה למעלה במקורה בנר"נ דבי"ע כו' עד שמה מובן ענין בחי' השינה בנשמה העליונה שבבריאה ורוח ביצי' כו' עד באדם העליון דאצי' כו' בנר"נ דאצי' ובמוחא וליבא כו', ועד"מ בשינה למטה הרי גם הלב והכבד נכללים במילא בשינה שבמוח שהוא הכולל הראשון כי פסולת המאכל שלא נברר בקיבה עולה מן הכבד והלב למוח כו', וא"כ ממילא גם ב' כוחות ההיולי' דלב וכבד שהן בחי' רוי"נ עולי' בבחי' הסתלקות למעלה ונכללים בכח היולי שבמוח שנסתלק בשינה כנ"ל בג' כוחות הללו דכ"א נכלל בעליון הימנו כו', וזהו שבשינה לא נשאר גם בלב רק קיסטא דחיותא שהוא הדפיקו דליבא שנשאר מרוח החיים שבלב ומבחי' הנפש שבכבד לא נשאר רק כח התנועה (בלתי בחירה ברצון שבמוח כלל) וכן כח ההרגשה נשאר ממנה רק החיצוני' לבד לפי שפנימי' ההרגש והתנועה שברצון הוא במוח דוקא ובשינה הוא הסתלקות המוחין הפנימי' ומצד זה בלתי מתפשט' ג' כוחות הללו מן הכלל אל הפרט מעליון לתחתון כמו בהקיץ שהשכל מאיר במוח שמתפשט בראי' ושמיעה כו' ומתפשט ללב ומלב מתפשט בכל פרטי חיות פנימי' האברי' לכבד ומנפש שבכבד מתפשט לפרטי חיצוני' החיות שבאברים עד שגם התנועה והרגשה החיצוני' הכל נעשה

ברצון פנימי שבמוח שבראש משא"כ בשינה, שממילא מובן שבחי' שינה שבמוח כולל גם שינה שבמדות שבלב שהוא בחי' רוח ונפש שבכבד כו', וכ"ז רק מפני פסולת המאכל כנ"ל. וכמ"כ יובן למעלה בבחי' שינה דאדם העליון בנר"ג שבמוח ולב כו' (בבחי' א"ק בכלל ובז"א בפרט) שע"ז א' עורה למה תישן ה' כו' כמו בזמה"ג שנק' שינה כנ"ל שממילא נכלל בזה שינה בשאר האורות דרו"ג בכלל ובפרטי האו"כ שמתחלקים עד סוף חיצוני' הכלים דאצי' (שנעש' נפש בעש' כנ"ל). וז"ש בזה קוב"ה בגלותא אסתלק לעילא לעילא פי' דנר"ג דז"א עולים למעלה מעלה מבחי' נר"ג שבכלים דמוחא וליבא כו', וע"כ יש מקום אז ליניקת החיצוני' מחיצוני' דחיצוני' הכלים והן ע"ש דק"ג כמו עד"מ הישן שאינו מרגיש בזבובים וכה"ג שיונקים מנקבי עורו כו', וז"ש הן גבורותיו גוים מרקדים בהיכלו כו'. אך מ"מ אין בזה גרעון בעצם האו"כ כלל רק שצריך להקיצו כמ"ש ויקץ כישן ה' וכן עורה למה תישן ה' כו' שאז מאיר פנימי' המוח' עד חיצוני' האברי' לבלתי יקבלו החיצוני' יניקה כו' כאדם שניער משנתו שמדקדק גם על הזבוב או דבר מה שנדבק ברגל וכו' וד"ל.

וזהו שא' דיוחנן כה"ג ביטל המעוררים שאו' עורה למה תישן כו' לפי שאין בחי' שינה שייך רק בזמה"ג דע' שרים שלמטה אינם מתבררים כלל וה"ז כמשל הנ"ל בענין עיקר סיבת השינה שבאה רק מפסולת המאכל שלא נברר כו' שעושה כמו מכסה על כלי המוח' כו' (וכמ"כ למעלה בזמה"ג הוא שנק' שינה, ואמנם אז עיקר זמן הבירור דק"ג שזהו כמו משל השינה באדם שעיקר זמן העיכול של המאכל לפי שכח המעכל שהוא מכח החיצוני' גובר יותר לעשות פעולתו בשינה שאז הסתלקות כח הפנימי' על המוח' שהרי בהקיצ שהשכל מאיר וגובר כח הפנימי על כח המעכל החיצוני' אינו פועל פעולת העיכול כ"כ כו', וז"ש ותקם בעוד לילה דוקא שהוא זמן הגלות שנק' שינה ותתן טרף רפ"ח ע"ה ולא ביום כו' כמ"ש במ"א, אבל הנה בזמן בהמ"ק אין בחי' שינה כלל למעלה וא"צ לעוררו מן השינה, והוא מפני הקרבנות שמקריבים כמו התמידין של כל יום, וידוע בענין הקרבנות דגם שנק' לחמי אישי כו' אבל הקרבן הוא רק הבירור של הפנימי' מן החיצוני' ע"י הקטרת חלב ודם כו' עד שרש הבהמה בבחי' פני שור שבמרכבה כו' ובחי' חלק התמצית והפסולת נמשך לע' שרים דק"ג בעשן המערכה כו',

בזה קוב"ה בגלותא אסתלק לעילא לעילא: ראה זח"א ר', א. זח"ג כ, ב.

הן גבורותיו: יומא טט, ב.

ויקץ כישן . . . עורה למה תישן: תהלים עת, סה. תהלים מד, כד.

ותקם בעוד לילה דוקא שהוא זמן הגלות: משלי לא, טו. ראה שהשיר פי"ג, א. זח"ג סו, ריש ע"ב, רלת, ב.

ותתן טרף רפ"ח ע"ה [= עם הכולל] . . . כמ"ש במ"א: ראה רמ"ז לזח"ב סו, ב. מק"מ לזח"ג ס, א. ס' מאמרי

אדהאמצ' במדבר ח"א ע' א וע' ירד [וב, מילואים להמ"מ שם בע' שג].

לע' שרים דק"ג בעשן המערכה: ראה לעיל ע' א'תרסג. וש"נ.

ומאחר שאין פהילת כלל לפי שמתבררים כל בחי' התערובות טו"ר שבנוגה ע"כ אין בחי' שינה כלל במאכל לחם דקרבות ולזה ביטל יוחנן כה"ג המעוררים כו' כי לא ינום ולא יישן כו', רק בזמה"ג שנק' שינה צריך לעורר בהעלאות מ"ן שיקיץ כמו ויקץ כישן ה', ואין זה אלא בקול דתורה דוקא ולא ע"י קול דתפלה אע"פ שהוא במקום קרבן לפי שקרבן דמזבח לבדו לא הי' מועיל רק ע"י גילוי אא"ס בהיכל ק"ק דוקא, וזהו שא' דמשחרב בהמ"ק אין לו בעולמו רק ד"א של הלכה שהוא במקום היכל ק"ק דאורייתא היכלא עילאה דקוב"ה כו' כי במצות ת"ת בקול קורא בשמך העצמי כנ"ל בזה מעורר לבחי' שינה עליונה וכנ"ל בענין השמיעני את קולך כו' לפי שע"י קול דתורה נמשך מעצמי' התענוג הפשוט שבעצמי' א"ס להאיר בכלי המוחי' דח"ע דאצי' כמו עד"מ באדם שמאיר במקור השכל מן התענוג העצמי שמאיר תמיד לאור השכל עד שיסיר המכסה המכסה כלי המוח שעלה מן הפסולת המאכל שהן בירורים דנוגה בזמה"ג כו', וזהו יותר טוב מן הקרבנות שבזמן בהמ"ק שמבררים לע"ש כו' מפני שלא יבא לבחי' שינה כלל אבל בעון ביטול תורה גורמים גלות השכינה שהוא בחי' שינה ודוקא ע"י ביטול תורה יותר מכל העונות מטעם הנ"ל ודוקא בזמה"ג לפי שבזמן בהמ"ק אין שינה לפני המקום כנ"ל מפני הקרבנות ומפני גילוי שכינה בהיכל ק"ק, וז"ש משחרב בהמ"ק דוקא אין לו אלא ד"א של הלכה וד"ל.

אך הנה עדיין אין זה מתיישב שהרי בקרבנות נק' לחמי כו' ומתברר ועולה בג' כלים דנר"ג מכבד עולה ללב ומלב עולה למוח כו' כמו שבאדם המאכל נהפך לדם בכבד ועולה ללב כו' וכמ"ש בזהר בכללו' ענין הקרבנות שהן בירורים דנוגה שזהו כמו ענין העלא' דמאכל ממש וזהו ג' שליטי' דלעילא כו', ואיך לא יאמר בלחם דקרבת ענין השינה שהוא הסתלקו' המוחי' עד שיוחנן ביטל המעוררים כו' כנ"ל. אמנם הנה באמת בענין הקרבנות יש טעם אחר שלא יפול בו ענין שינה כלל והוא מצד בחי' הריח שבקרבנות דכתיב בהו לחמי לאישי ריח ניחוחי כו', ושרש הריח הוא למעלה מבחי' נר"ן והוא מבחי' מקיף דחי' יחידה שאינן מוגבלים בכלי' כלל, וזהו למעלה מענין הלחם עצמו שאינו מגיע רק בכלי המוח אחר הבירור העליון יותר ולמעלה היינו כמ"ש אכלו ריעי' כו' ובזה שייך בחי' שינה כשלא נברר המאכל או שעומד להתברר, אבל בחי' ריח המאכל הוא בבחי' חוטמא דהיינו בעצם הנפש שלמעלה מבחי' נשמה שבמוח שנק' חכ', וכמו שאנו רואים בחוש שהריח הטוב והחזק עולה למעלה מעלה מכלי המוח ומשיב את הנפש באור וחיות חדש ממש בבחי' התענוג שבעצמי' ע"כ גם כאשר כבר נסתלקו המוחי'

דאורייתא היכלא עילאה דקוב"ה: זח"ב ר, א.

בקרבנות נק' לחמי: פינחס כח, ב.

אכלו ריעי': שה"ש ה, א.

בשינה יש בכח הריח חזק וטוב לעורר מן השינה מה שאין כח זה בכל מאכל טוב ובעונג רק הריח בלבד מפני שנתעורר ע"י הריח כח פנימי התענוג שבעצם הנפש שנק' יחידה כו' עד שנמשך משם כמו אור חיות חדש ממש (וזהו ההפרש בין ריח הבושם דקטרת לריח המאכל, דריח המאכל אינו אלא להסיר מן המוח' המכסה שעלה מפסולת המאכל כו' כי המאכל שרשו במוח החכ' רק שריח המאכל הוא במקיף דחי', אבל שרש ריח הבושם דקטרת הוא במקיף דיחידה עצמה שנק' חיי' דחיי'ן ובוזה גדול ריח הקטרת מריח מן הקרבן וד"ל), וז"ש כל הנשמה תהלל י"ה כו' זה הריח שהנשמה נהני' ממנו ולא הגוף היינו במקיף דכלי המוח ששם משכן הנשמה כו'. וזהו ענין המעלה יתירה שבקרבנות שנא' בהן ריח ניחוחי כו', וכמו בקרבן נח דכתיב וירח ה' את ריח כו' ויאמר לא אוסיף עוד כו' מפני שע"י הריח מתעורר מבחי' כח התענוג שבעצמי' א"ס ב"ה וממילא נמתקו כל הדיני' וקטרוגי' שעולי' מחיצוני' ואחוריי' דק"נ כו', וכמ"כ יובן בקרבן שריח הקרבן שע"ג המזבח הוא העולה למעלה מעלה מבחי' המוחי' עליוני' כו' ומאיר אור חדש מלמעלה למטה והוא הנק' ניחוח ל' נחות כו', וע"כ יש בכח הריח לעורר מבחי' שינה שלא יסתלקו המוחי' אדרבא יאירו בתוס' אור וחיות ותענוג כריח שמשיב את הנפש כו', ויש בו ב' מעלות שבכח הריח החזק וטוב מעביר כל האידי' שבאו ועלו לכסות כלי המוח ומצחצח כלי המוח ביותר והב' שחוזר וממשיך מעצמי' הנפש אור וחיות חדש לחזק המוח, ומן המוח נמשך ללב וכבד כו' עד שמתחדש גם חיות חיצוני' האברים וכנ"ל בג' כחות הללו דמוח ולב כו' שמאיר מעליון לתחתון בכל פרטי ההתחלקות שלהם עד סוף הכל, ועוד יש כח ההמשכה וירידה מן הריח (כנקב הב' שבחוטם שבו נמשך מבחי' חיי דחיי'ן כו') שיומשך מן המוח ללב, וזהו ניחוח ל' נח"ר ללב וכמ"ש ויאמר אל לבו כו' כאיש שמריח ריח טוב שתשוב נפשו ויגיע נח"ר ללבו ג"כ כו' וד"ל.

וכ"ז מהקטרת החלב והדם, דהנה הגם שהחלב ודם הן גשמי' ה"ז בחי' העלאה ובירור מן הגשם עד שרש נפשות הבהמות הראשון שהוא בחי' פני שור דעשי' כו' ועד"ז עוד למעלה מעלה שהיא למעלה מבחי' פני שור שבמרכבה דמל' דאצי' כו', הנה עיקר הריח הוא מן החלב דוקא כידוע שזהו עיקר הקרבן בהקטרת החלב, ואע"פ שאינו ריח טוב למטה כו' אבל הנה החלב הוא המובחר שנתברר מן הדם הוא הנפש כו' כי חלק הדם שנעשה ממנו חלב יותר טוב ומובחר מחלק הדם הוא הנפש שבחיי בשר כו' לפי שזהו מבחי' התענוג שבנפש, כידוע שכל חלב מתהווה מן התענוג וכמו שמנת עבית כו' שכל בעל תענוגים ירבה חלב דוקא לפי שאור התענוג

כל הנשמה תהלל י"ה . . . זה הריח: תהלים קנ, ו. ברכות מג, ב.
 וירח ה' . . . ויאמר לא אוסיף: נח ח, כא.
 שמנת עבית: האוינו לב, טו.

שבנפש מלובש בחלב, וע"כ כל בעל תענוגים יהופך חלק המובחר שבדמו לחלב יותר מזולתו וכמו חלב ודשן תשבע נפשי, וראי' מבשורה טובה שתדשן עצם כו' כמו בריב"ז כו'. ולמעלה יובן מזה במ"ש כל חלב לה' כו' שהקטרת החלב דקרבו אע"פ שהוא בא מתענוג גשמי דבהמה גשמי מעורר למעלה בריח העולה מזה לבחי' תענוג העליון שהוא הנק' ריח ניחוחי הנ"ל, והוא ע"י העלאה דריח הקטרת החלב שגורם ירידת אור התענוג העליון שנק' ניחוחי מלמעלה מעלה עד למטה מטה, עד"מ מריח טוב שבתענוג הנפש נתמלא תענוג ויורד עד למטה מטה כו' כנ"ל בקרבן נח כו' וד"ל. וזהו פי' ריח ניחוח לה' שנו' בכל הקרבנות בד"כ. ועם זה יובן הטעם שביטל יוחנן המעוררים כו' לפי שריח הקרבנות מעוררים מבחי' השינה מפני אור התענוג העליון היורד בכלי מוח החכ' כו' שנק' ריח ניחוחי כנ"ל, וע"כ היו התמיד' מכפרי' על עון דלילה ויום שממתיקי' כל הדיני' קשים דאף וכמו ויאמר לא כו' וד"ל.

אך הנה לפי הנ"ל בתמידין מפני שהן לריח ניחוח כו' אין בזה בחי' שינה כלל וע"כ ביטל כו' א"כ גם עכשיו ובזמנה"ג הרי התפלות במקום תמידין כידוע והי' ראוי שיהי' התפלה ש"ש ושבה"ע מעורר לשינה כו' ואינו כן שהרי הגלות נק' שינה גם כשמתפללים בכוונה רק ע"י קריאת התורה דוקא מעורר לבחי' שינה עליונה כמ"ש השמיעני את קולך קלא דאורי' דוקא (וכמ"ש אין קורא בשמך) ולא קלא דצלותא. אך הנה יש להקדים תחלה איך שיש בחי' ריח ניחוח גם בתפלה מאחר שתפלות במקום תמידין תקנום (ועכ"ז אין התפלות מכפרות על עון ביטול תורה כתמידין אדרבה תפלה בלא תורה אינה כלום וכמ"ש והחיות רו"ש ותפלה נק' חיי שעה ותורה נק' חיי עולם כמ"ש למאריך בצלותא מניחא כו' ואין לו בעולם רק ד"א של הלכה במקום בהמ"ק וקרבנות כנ"ל). דהנה א' בזה דשעת צלותא שעת קרבא וכמ"ש בחרבי ובקשתי ותרגומו בצלותי ובבעותי וא' עוד בזה מאן דקטיל לחוי' יהבין לי' ברתא דמלכא דא צלותא כו'. דהנה עיקר התפלה היא שפיכת הנפש שהוא ביטול העצמי' מכל וכל כו' שזהו בחי' אתכפי' ואתהפכא כו', אתכפי' היינו כמו הבע"ת ממש שצ"ג א"י כו' שהוא הכובש את יצרו וכמ"ש

חלב ודשן . . . שתדשן עצם כו' כמו בריב"ז: תהלים סג, ו. משלי טו, לו. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-דרושי חתונה ע' מג, וש"נ.

והחיו דויש [= רצוא ושוב]: יחזקאל א, יד.

ותפלה נק' חיי שנה . . . למאריך בצלותא: שבת י, א: רבא חזי' לרב המנונא דקא מאריך בצלותי אמר מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה.

בוהר דשעת צלותא שעת קרבא . . . בחרבי ובקשתי: מובא בכ"מ בשם זוהר, וראה זח"ג רמג, א. זח"א רמ, ב. תקוני זהר ת"ג (כט, ב). וראה ביאורו' להצ"צ כרך ב' ע' תרצב בשם הרה"ק ר' אברהם נ"ע ממעוררש. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' תכח, ובהמ"מ שם נסמן לכ"מ בדא"ח. בוהר מאן דקטיל לחוי': ראה תקוני זהר סתי"ג (כא, ב). תכ"א (מג, א). תקונים שנסוף זהר חדש ד"ה קם ר"ש רבון העולמים (צט, ד).

איזהו גבור הכובש כו' שיש בזה גבו' וכח גדול וחזק מאד שיוכל לכבוש ולהכניע לכה יצרו הקשה ובווער כאש והוא כובשו ואינו מניחו לפעול לתאוות לבו גם בהרהור בעלמא כו' וע"כ בע"ת הן נק' גבורי כח כו' וכמ"ש בזהר משום דמשכי' ל' לקוב"ה בחילא יתיר כו' פי' בחילא יתיר בגבורה יתירה שכובשים יצרם הרע מעוררים למעלה המשכה שנמשכת בגבו' עליונה מאד כו' שלמעלה מהמשכות דצ"ג כו', וראי' ממה שבכה ר' על ראב"ד שיצא נשמתו בכ"י כו', וע"כ צ"ג א"י לעמוד במקום בע"ת, וכה"ג גם במי שעושה תשובה על תאות היתר לעמוד לנגד טבע גופו בכל המדו' הרעות וגם במעשה הטוב כמו לקיים מצות צדקה לעניים ביתר מכפי טבעו אם כילי הוא יפזר ביותר הרבה מדרכו וטבעו, וכמ"כ בשאר מצות כמו במ"ת * שא' אינו דומה שונה פרקו ק' פעמים לק"א פעמים שזה הפעם שיתר הוא מכפי הטבע שלו כחמרא בי"א זוזי כו' הרי זה עומד לנגד הטבע שלו. וזהו עיקר המכוון לאכפ"י לרע שבטבעיות גופו דוקא בכל הדברים בסו"מ וע"ט ובכל המדות מגונות אע"פ שאינן אסורים מן התורה כמו התנשאות ואכזריות וכעס וניצוח כו' וכה"ג, וזהו הנק' עובד אלקים דוקא וכמ"ש ושבתם וראיתם בין כו' בין עובד אלקי' לאשר לא עבדו כו' פי' עובד אלקים הוא המתקן ומברר לחיצוני' דשם אלקי' שנפלו למטה עד התגשמות הטבע ([דאלקי' גי' הטבע]).

ויובן זה בתוס' ביאור בהקדים ענין מ"ש ז"ל על השמחים ביסורים ונעלבים ואינן עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, ולכאורה מה פסוק זה שייך לענין נעלבים ואינן עולבים כנ"ל. אך הענין הוא כידוע בפ"י כי שמש ומגן ה' אלקי' דשם אלקים הוא כמו מגן ונרתק לכסות ולהסתיר על שם הוי' ולע"ל ה' יוציא חמה מנרתיקה כו', וכאשר כובש יצרו ומהפך הטבע הגסה שלו שמתקן לשרש הראשון של הטבע שהוא בחיצוני' דשם אלקי' שנק' עובד אלקי' כנ"ל אז נא' עליו ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, פי' שמש הוא אור דשם ה' למעלה וגבורתו של שמש זה הוא כשיוצא מנרתיקו המסתירו וגובל עליו להאיר בתקפו דוקא זהו כצאת השמש בגבורתו דוקא, וכח וגבו' זה

איזהו גבור: אבות פ"ד מ"א.

בזהר . . בחילא יתיר: זח"א קטט, א.

שבכה ר' [= רבי] על ראב"ד: ע"ז יז, א.

צ"ג א"י לעמוד במקום בע"ת: ברכות לד, ב. רמב"ם הל' תשובה פי"ז ה"ד.

במ"ת [וכ"ה בהכתי' ואוצ'ל: במס' חגיגה] שא' אינו דומה שונה פרקו ק' פעמי': חגיגה ט, ב. וראה סה"מ

תקס"ט ע' כ. ובכ"מ.

ושבתם וראיתם: מלאכי ג, יח. וראה תניא פט"ו.

דאלקי' גימט' הטבע: פרדס ש"ב פ"ב. תניא ח"ב ריש פי', וראה בהמ"מ לשם.

השמחי' ביסורים . . ואוהביו כצאת השמש: שבת פח, ב. שופטים ה, לא.

כידוע בפ"י כי שמש ומגן . . ולעיל ה' יוציא חמה: תהלים פד, יב. נדרים ת, א. וראה שער היחוד

והאמונה פ"ד, ס' מאמרי אדהאמי' צ וקרא ח"ב ע' תקד, ובהמ"מ שם.

דשמש שהוא תוקף גבו' העליונה דשם הוי' לצאת מנרתיקו שהוא שם אלקי' היינו על • בחי' הגבו' שלמטה דוקא, והוא כמו איזהו גבור בכח הכובש ליצרו בסו"מ להפוך הטבע מרע לטוב גם בתאות היתר כמו קדש עצמך במותר לך כו' למשול ברוח התאו' ולעצור אותו עד שיהי' לבו ברשותו תמיד כו' הרי בזה נכבש שרש הראשון של הטבע שהן הגבורות קשות דנוגה בשרשו בגבורות עליונות דשם אלקים כו' שלא יסתיר לאור דשם הוי' כלל ואז יגבר שם הוי' שזהו בחי' גבורות שבחסד דוקא וכמו כי גבר עלינו חסדו, כך צאת השמש בגבורתו הוא תוקף כח החסד בגבורתו שיגבר ויצא להאיר בגילוי רק בלא העלם כלל, ולמעלה היינו בחי' התגברות החסדים עליונים דשם הוי' בחי' סוכ"ע שיצא וישפע עד למטה מטה להאיר אור החסד גם בחשך ואפילה שלא יחשיך אורו כל דין קשה וקטרוג כלל כו' מצד תגבורת אור החסד וכמו כ"ו כי לעולם חסדו שאו' בשבת כידוע וד"ל. וזהו שא' על הנעלבים כו' פסוק זה ואוהביו כו' לפי שהן גבורים על הטבע ומקבלים עלובם וסובלים ושותקים וכן השמחים ביסורים כו' שכ"ז קטרוגים קשים שמסתעפים מחיצוני' דשם אלקי' כידוע וכאשר כובשים רוחם ומקבלים היסורים או קללות וחרפות באהבה ורצון עי"ז נמתק כח הדין בשרשו ויתגבר אור החסדי' דשם הוי' לצאת מנרתק דשם אלקי' וז"ש עליהם הכתוב ואוהביו אהבה דכלולה מגבורה דוקא שזהו כצאת השמש בגבורתו דוקא כנ"ל וד"ל.

ובזה יובן ג"כ מ"ש בענין התפלה דמאן דקטיל לחוי' דקטיר לרגלוהי דנוק' שהן בחי' גבו' קשות דק"ג דמפת' לאיתתא כו' באתכפי' ואתהפכא בסו"מ כו' שנק' עובד אלקי' כנ"ל ייבין לי' ברתא דמלכא שהוא שם אד' ושם אלקי' שהוא בחי' המל' שנק' תפלה וכמ"ש ואני תפלה כו', ופי' ייבין לי' שתכלל בשם הוי' ולא יהי' לבחי' מסתיר כלל ויכול להמשיך גם במל' כל בחי' אור החסדים הטובים שבעצמי' התענוג הפשוט בעצמות א"ס ב"ה בכל העולמות דאבי"ע עד עוה"ז השפל ממש וד"ל.

והנה כמו שע"י בחי' הגבו' לכבוש יצרו או נעלבים ושותקים וכה"ג מעוררים לבחי' גבו' עליונה שבחסד דשם הוי' כך ע"י בחי' החסדים כשיעשה בגבור' וכח יתירה על המדה כמו ע"י צדקה וחסד גדול נתעורר למעלה בחי' גבו' שבחסד עליון לגבור חסדו ביתר מכפי המדה הרבה וכמ"ש

על בחי': כ"ה בהכתי'.

קדש עצמך: יבמות כ, א.

כי גבר עלינו חסדו: תהלים קיח, ב.

דקטיר לרגלוהי דנוק': ראה תקוני זהר תכ"ו (עב, א): ס' מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ע' רח. דברים ע' עז. ובהמ"מ שם.

ואני תפלה: תהלים קט, ד. וראה זח"ג מט, ב.

כי גבר עלינו חסדו כו' להיות ח"ס דלי"ת בחי' המל' דלית לה מגרמה כלום כו' באופן שלא יהי' יניקה לחיצונים כלל מפני שיגרשו לגמרי מצד התגברות האור דחסד וכמ"ש ימינך ה' תרעץ אויב וכן ימין ה' עושה חיל כו' וכן כתיב קומה ה' ויפוצו אויבך קומה בהתגברות החסדים כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן ענין ריח ניחוחי שבתפלה שבמקום תמידין כאשר מתבטל כל עצמי' רצונותיו הזרים רק לה' לבדו בבחי' גבורות דוקא כנ"ל עי"ז נעשה בחי' ריח העולה בבחי' גבורות וחזק ולעורר כח התענוג העליון שיומשך ברב חסד בתגבורת שנק' ניחוח כנ"ל, והוא ע"י גבורות שלמטה במלחמה דתפלה שמתגבר על יצרו והוא ברמ"ח תיבין דק"ש ובקשת"י דתפלה כו' דקטיל לחויא יהבין לי' ברתיא דמלכא דא צלותא שהוא גילוי אור הוי' באד' כנ"ל וד"ל. ולפ"ז גם ע"י התפלות דעכשיו מכפרי' על עונות דיום ולילה כמו ע"י תמיד'י, אך מפני שאין זה רק ברוחני' למעלה ולא למטה כי התפלה נק' סולם שראשו בשמים ע"כ למטה ממש אין הדינים קשי' נמתקי' בשרשן כמו ע"י התמידין שהיו מקריבין חלב ודם גשמי כו' רק ע"י מצות ת"ת דוקא מטעם הנ"ל וד"ל (וכמו שיתבאר בפ"י עולת תמיד העשוי' בהר סיני דוקא כו').

וזהו עולת תמיד העשוי' בהר סיני כו' פי' העשוי' מכבר בה"ס אע"פ שלא נאמר עדיין פ' התמיד כלל כו', דהנה כל הנ"ל בענין התפלה והתמידין שבזמן בהמ"ק שנק' ריח ניחוח כבר היא עשוי' בה"ס שיהי' לריח ניחוח לה' כל הקרבנות דתמידין והתפלות דעכשיו קודם שנא' פ' התמיד, ואם לא שעולת תמיד זה כבר עשוי' בה"ס לא היו התמידין לריח ניחוח כו'. וביאור הענין דלכאורה מה שייכות זה לה"ס ולמה מצות קרבנות דתמידין דוקא כו'. הנה יש להקדים תחלה בשרש ענין מ"ת דכתיב וירד ה' על ה"ס כו' ירידה גדולה זאת לאיזה טעם הי' כו'. להיות ידוע שבמ"ת הי' בחי' גילוי אור מהו"ע א"ס ב"ה ממש מבחי' פנימי' התענוג ושעשועים העליונים שיתאחד ממש בפנימי' כח חכמתו העצמי' בא' אנכי כו' אנכי ממש דלא ידע לי' בר איהו כו' שנק' סתימא דכל סתימין דלית מחשבה תפיסא בי' כלל כו' וישראל שעמדו בה"ס וקיבלו הארת אור פנימי' ועצמי' דא"ס ב"ה ממש בבחי' פב"פ כמ"ש פב"פ דבר ה' עמכם כו'. והנה זה הי' סיבת ענין ירידה זאת כ"כ מפני שסוף מעשה בתו"מ בפ"מ בישראל הוא שעלה במח' ורצון ותענוג הפשוט שבמהו"ע ממש, והוא מ"ש שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה

ימינך ה' תרעץ אויב . . . ימין ה' עושה חיל . . . קומה ה' בשלח טו, ו. תהלים קיח, טו. בהעלותך י, לה. וירד ה' על הים: יתרו יט, כ.
אנכי . . . דלא ידע לי' בר איהו: יתרו כ, ב. זח"ג רפת, א. וראה שם קמ, ב. קכט, ב.
פב"פ דבר ה' עמכם: ואתחנן ה, ד.
שנתאוה הקב"ה: תנחומא נשא טו, ראה תניא פל"ו, ובכ"מ.

בתחתונים לו ממש בסומ"ע דוקא כידוע, וזהו טעם וענין הירידה הגדולה הזאת שירד ה' על ה"ס בכבודו ובעצמו כמו שהוא בבחי' פנימי' אא"ס למטה בגילוי הדיבור וכמ"ש וידבר אלקי' כו' וישראל קיבלו בתוכם ג"כ בגילוי נשמות בגופים, וידוע ומבואר למעלה בענין ג' קשרי' דאורייתא מתקשרא בקוב"ה וישראל מתקשרא באורייתא שהן בב' מדריגות דסתים וגליא, וכך הי' במ"ת שנתקשרו נש"י בדיבור דאנכי דאנכי ולא יהי' לך שמפי הגבו' עצמו שמעו בב' מדריגות דסתים וגליא, והיינו כמו שישראל עלו במחה"ק ואורייתא בתוה"ק הרי קיבלו בחי' פנימי' התענוג ושעשועי' הסתום דתורה וגם בבחי' גליא בדיבור שיצא מפי ה' באמרו אנכי כו' ונעוץ תחילתן בסופן דוקא לפי שסוף מעשה עלה במחשבה תחילה כנ"ל וד"ל.

וזהו מ"ש עולת תמיד העשוי' בהר סיני, פי' כל מה שיהי' בחי' העלאה ובירורים דרפ"ח כו' בכללות המצות בסומ"מ וע"ט בה"ח וה"ג כנ"ל בשרש המצות שזהו הנק' עולת תמיד בכלל (כמשי"ת) היא העשוי' מכבר במ"ת שיעלה לריח ניחוח לה' תמיד מבחי' הבירורים דק"נ בסומ"מ וע"ט בכל אשר יעשו דור אחר דור שהוא ענין התמידין בכלל שנק' עולת תמיד דוקא. ואמנם איך יכול להיות גם עכשיו כח העלאה ובירור דק"נ בסומ"מ וע"ט במ"ע ול"ת כמו במ"ת שהוא גילוי אור עצמותו פב"פ ממש בא' אנכי ולא יהי' לך כנ"ל, הענין הוא כידוע שבמ"ת מפני שהי' בחי' התגלות עצמו' א"ס ב"ה ממש בירידתו על ה"ס ונזדכך כל הרע בחטא עה"ד באותה שעה וכמא' ישראל שעמדו בה"ס פסקה מהן וזהמא של נחש הקדמוני לגמרי והי' חירות ממות לגמרי לולי שהי' חטא העגל וכמו שאנו אומ' בהגלותך מלכנו על ה"ס גם בריות בראשית חרדו ממך כו' לפי שירדו כל האורות עליונים שבהעלם העצמי' ממש וכמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו זה מ"ת כו' כידוע, וזהו שעל כל דיבור ודיבור פרחא נשמתן ממש לפי שגופות שלהם נזדככו בתכלית מחומרי' שלהם וכמ"ש וכל העם רואים את הקולות כו' ואת קול השופר כו' ויחרד כל העם כו' שנתבטלו ממציאותם לגמרי ממש, וכאשר פרחא נשמתן על כל דיבור ודאי עלה שרש נשמתן למעלה מעלה במקור חוצבם הראשון שהוא בהתקשרות באורייתא דסתים כו' והוא בעצמי' כח חכ' ית' הכלולה באא"ס שלפני הצמצום כו', שז"ש על כל דיבור דוקא והוא דיבור דאנכי ולא יהי' לך כידוע שמפי הגבו' עצמו שמעו רק ב' הדי' דאנכי

דאנכי ולא יהי' לך שמפי הגבו': ראה מכות כד, א ורש"י שם.
 במחה"ק . . בתוה"ק = במחשבה הקדומה . . בתורה הקדומה.
 ישראל שעמדו בה"ס פסקה מהן וזהמא: ראה שבת קנא, ב.
 בהגבגלותך מלכנו על ה"ס: נוסח ברכת שופרות במוסף דר"ה.
 בעטרה שעטרה . . זה מ"ת . . שעל כל דיבור: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב. שבת פח, ב.
 וכל העם רואי' . . ויחרד: יתרו כ, יח. יט, טז.

ולא יהי' לך שבדיבור א' נאמרו ושאר הדברות מפי משה שמעו וכמ"ש קרב אתה כו' דבר אתה עמנו ואל ידבר עמנו אלקי' פן נמות כו' וכמ"ש משה ידבר והאלקי' יעננו בקול וקאי על שאר הדיברות, וא"כ מ"ש דפרחה נשמתן על כל דיבור היינו דוקא על דיבור דאנכי ולא יהי' לך דוקא ששמעו מפי הגבו' עצמו ע"כ פרחה נשמתן כו' וד"ל.

והנה ידוע דבדיבור דאנכי כלול הי' כל רמ"ח מ"ע ובדיבור דלא יהי' לך כלול הי' כל שס"ה ל"ת וע"כ בדיבור א' נאמרו שהן בחי' ה"ח וה"ג שבפנימי' הכתר שהוא פנימי' ומקור כולל רצה"ע שמתחלק בזה ברמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת, וכאשר ישראל פרחה נשמתן על כל דיבור דאנכי כו' הרי הי' יחוד וקשר חזק למעלה מעלה בשרש נשמתם הראשון במהו"ע א"ס ב"ה עם הדיבור דאנכי כו' כמו שהוא למעלה מעלה שכוללי' כל התרי"ג מצות למעלה, וממילא כאשר נחזרו נשמתן לגופם ע"י טל תורה שהחי' אותם כידוע הרי נקבע בחי' היחוד עליון וקשר זה גם למטה כנשמות שבגופים שיוכלו לקיים את התו"מ בפרט בכל רמ"ח מ"ע שכלול באנכי ובסו"מ דשס"ה ל"ת שכלול בלא יהי' לך עד כל הדורות שיסתעפו מס"ר אלה שנק' שרשי' עצמי' כידוע, והוא מה דישראל מתקשרא' באורייתא בבחי' הגלי' כמ"ש והנגלות לנו לשמור ולעשות כפוי"מ, והיינו לפי דבר ה' די' הדברות יקום לעולם, וא"כ גם עכשיו בכל דו"ד דבריו חיים וקיימים כמו במ"ת ממש (שהרי מברכים נותן התורה ל' הוה), ולכך א' מה להלן באימה ויראה כו' לפי שגם עכשיו יש אותו גילוי האר' פנימי' ועצמי' דא"ס שבדי' דאנכי ולא יהי' לך כמו במ"ת ממש עד שיכולים להמשיך מבחי' פנימי' ועצמי' התענוג שבעצמי' א"ס ב"ה בבחי' הח' במעשה דרמ"ח מ"ע בפ"מ הכלולים באנכי וע"י ביטול רצון בשס"ה ל"ת לאכפ"י לסי"א כו' לברר הרע דק"נ כו' ג"כ מכח העליון שכלול בדיבור דלא יהי' לך שהן בחי' ה"ג שבא ג"כ מבחי' העצמי' שהרי בדיבור א' נאמרו שהוא בחי' חו"ג שבפנימי' אור הכתר בכלל כנ"ל וכמ"ש במ"א וד"ל. וא"כ יובן דכל שרש ומקור ליח"ע שנעשו בכל המ"ע וברור והעלאה דרפ"ח שע"י ל"ת שנק' עולת תמיד בכלל כו' מדריגות דחו"ג שנק' או"י ואו"ח כו' הכל נעשה ונגמר שרשו ומקורו בכללות למעלה ולמטה בבחי' סתים וגליא במ"ת דוקא כשמעו אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה כנ"ל וד"ל.

וזהו עולת תמיד העשוי' בה"ס לריח ניחות, דבחי' ריח ניחות בהעלא' והמשכות התענוג הפשוט שבכל המ"ע ול"ת כו' כבר עשוי' במ"ת

קרב אתה . . . דבר אתה . . . משה ידבר: ואחזן ה' כד. יתרו כ. יט. יט. יט.
 ידוע דבדיבור אנכי . . . רמ"ח מ"ע: ראה זחי"ב צ"א, א. רעו, א. שליה שטו, ב. תניא פ"כ. וראה ס' מאמרי
 אדהאמצ' במדבר ח"ד ע' איתפו — מ"ש שם בשם הרמב"ן, ובהמ"מ שם.
 והנגלות לנו לשמור ולעשות: ע"פ נצבים כט, כח.
 מה להלן באימה ויראה: ברכות כב, א.

ונגמר הדבר אז בקביעות לדורות, וקאי על כנ"י שנק' עולת תמיד ע"י שמעלין תמיד בחי' הריח טוב העולה מבחי' הביורורים דנוגה ע"י סו"מ וע"ט, היא עשוי' מכבר במ"ת כו' וד"ל. אך הטעם שנק' עולת תמיד דוקא, הנה ע"ד הפשוט לפי שהתמידין תמיד של שחר מכפר על עבירות דלילה ותמיד של בין הערביים מכפר על עבירות דיום ונמצא ע"י התמיד' יש סליחת העונות תמיד כמו והי' על מצחו תמיד לרצון כו', ואין זה רק מפני שכבר עשוי' בה"ס ע"י שנתקשרו באנכי ולא יהי' לך למעלה מעלה ומטה מטה שמפני זה נמשך הכח ועוז להבא שיהי' בסו"מ וע"ט בחי' ריח ניחוח תמידי והוא בקרבנות התמידין שהן של צבור דוקא שבכחן להמתיק כל בחי' גבו' קשות דק"נ יום ולילה בתמידות דוקא. וז"ש בקרבן התמיד את קרבני לחמי לאישי ריח ניחוחי תשמרו להקריב כו' לפי שנק' עולת תמיד שלמעלה מעולת שבת וחדש מפני שהיא עשוי' בה"ס לריח ניחוח תמידי שהוא בחי' מקור כל התו"מ להיות עולה למעלה בא"ס עצמו לריח ניחוח כו' וד"ל.

ומעתה יש להבין מ"ש העשוי' בה"ס לריח ניחוח אשה לה' כו', ויש להבין דבקרבת התמיד בפ' תמיד א' את קרבני לחמי לאישי ריח ניחוחי כו' הרי הזכיר תחלה אישי ואח"כ ריח ניחוחי וכאן א' תחלה לריח ניחוח ואח"כ אשה לה' כו', וכן יש להבין בכל מקום שמזכיר בענין הקרבנות ריח ניחוח כו' שפעם א' אשה ריח ניחוח לה' ופעמי' מקדים ריח ניחוח לאשה כמו כאן כו'. אך הענין הוא כידוע דבפי' אשה לה' כו' יש ב' מדריגות אש א' אש דבחי' דכר כמו לחמי לאישי ביו"ד כו' וב' אש היא דבחי' נוק', כי איש ואשה שניהם לשון אש הוא ושרש תיבת אשה הוא כי מאיש לוקחה זאת כו', וא"כ בחי' אש היא דנוק' כלול באש יו"ד דדכורא שנק' איש וז"ש ואל אישך תשוקתך כו' לפי שמאיש לוקחה זאת כו'. וביאור הענין הנה א' באיש ואשה זכו שכינה ביניהם לא זכו אש אוכלתן, דזכו היינו להתייחד בקדושה כמ"ש קדש עצמך כו' שאז אין יניקה לאש זרה דקליפה לא באש יו"ד דדכר ולא באש היא דנוק' ע"כ ודאי שכינה ביניהם שזהו אותיות שם י"ה דאש יו"ד דאיש הוא היו"ד ואש היא דנוק' הרי מתייחד י"ה, וא"ל רק אש זרה דקליפה בתאווי' גופני' בלא קדושה אלקי' כלל אש זרה דקליפה אוכלתן דנק' אשא תכלא דאכיל ושצי כו'. וכמ"כ בנשמה האלקי' שתשוקתה ברשפי אש התשוקה דאש היא נק' אשה כי מאיש לוקחה זאת שהוא על הכסא בחי' אדם כו' וכמ"ש בכנ"י שנק' אשה יראת ה' רשפי' רשפי אש שלהבת י"ה זהו בחי'

והי' על מצחו תמיד: תצוה כח, לת.

כי מאיש לוקחה . . . ואל אישך תשוקתך: בראשית ב, כג. בראשית ג, טז.

באיש ואשה זכו: טוטה יז, א.

אשא תכלא דאכיל ושצי: ראה זח"א ג, ב ואילך.

רשפי' רשפי אש . . . ביום ההוא תקראי אישי . . . כלחה . . . צמאה לך נפשי: שה"ש ת, ו. הושע ב, יח.

תהלים פד, ג. שם סג, ב.

הגבורות שהוא התשוקה וההעלאה לקבל השפע אלקי' כמו ואל אישך תשוקתך בחי' תאובתא דנוק' לגבי דכורא וכמו ביום ההוא תקראי אישי כו' וכמ"ש כלתה כו' צמאה לך נפשי כו' וכה"ג, וזהו אש ה"א דנוק', אבל אש יו"ד דדכורא היינו בחי' השפעת אור הנמשך מלמעלה למטה שנק' בשם המשכת מ"ד שנמשך ג"כ ברשפי אש התשוקה להשפיע גילוי אור אלקי בתר"מ שנק' אש יו"ד דחכ' שהוא בבחי' החסדים דאו"י כמו במ"ת דכתיב וה"ס עשן כולו מפני אשר ירד עליו הוי' באש באש יו"ד דחכ' להשפיע אור דתורה ונק' אש הוי' ולא אש אלקי' דנוק' וכמ"ש במ"א ע"פ ואחרי הרעש אש לא באש הוי' כו'. ונמצא דיש כאן יחוד שם י"ה באמצעו' חיבור העלאת מ"ן דאש ה"א דנוק' שהוא רשפי אש התשוקה ליכלל ולידבק באלקי' לקבל שפע ובהמשכת מ"ד דאש יו"ד דדכר להשפיע כו', וזהו כמו יחוד דו"נ בקדושה למטה שזהו שכינה ביניהם כו' כנ"ל וד"ל.

וכך יובן בענין הקרבנות במ"ש פעמים אשה ריח ניחוח לה' או ריח ניחוח אשה לה' כמו בפ' תמיד עצמו שתחילה א' עולת תמיד העשוי' בה"ס לריח ניחוח אשה לה' ובסוף הפ' אמר בכבש של בין הערביים אשה ריח ניחוח לה' (וכן ברוב קרבנות א' אשה ריח ניחוח לה' רק בר"ח א' עולה ריח ניחוח אשה לה' ובפסח א' לחם אשה ריח ניחוח לה' ובשבעות א' עולה לריח ניחוח לה' ולא הזכיר אשה כלל ובר"ה א' לריח ניחוח אשה לה' ובסוכות א' עולה אשה ריח ניחוח לה' וכן בש"ע א' עולה אשה ריח ניחוח לה' כמ"ש בפ' פנחס). דהנה ידוע באש הקרבנות שמצוה להביא אש המערכה מן ההדיוט כמ"ש ונתנו בני אהרן אש על העצים כו' ונק' אש של הדיוט וכמו אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, וכשמקריב הקרבן באש של הדיוט אח"כ נמשך מלמעלה אש של מעלה הרוחני' האלקי', והוא מ"ש בזהר שהוא בחי' ארי' דאכיל קרבניו כו' דהיינו מבחי' פני ארי' להימין שבמרכבה עליונה הי' יורד אש עליון אלקי' ואכיל הקרבנות, ואע"פ שפני ארי' להימין בבחי' חסד דוקא ואיך יבא בבחי' אש שהוא בחי' הגבו', הענין הוא דזהו בחי' גבו' שבחסד שזהו בחי' אש יו"ד הנ"ל כידוע דארי' גי' גבורה והוא אותיות רא"י דחכ' כו' שמברר לקרבן דבהמה בחי' ב"ן דבכח' אתברירו, והיינו דוקא אחר ההעלאה דאש של הדיוט שהוא כמו התכללות ותשוקה דרשפי אש

וה"ס עשן כולו: יתרו יט, יח.

וכמ"ש במ"א ע"פ ואחרי הרעש אש: מלכים א' יט, יא. ראה לעיל ע' אתרמו. וש"ג.

עולה ריח ניחוח . . . עולה אשה ריח ניחוח לה' כמ"ש בפ' פנחס: כח, יג ואילך.

ונתנו בני אהרן אש על העצים: ע"פ ויקרא א, ז.

בזהר . . . ארי' דאכיל קרבניו: ראה זח"א ה, ב. זח"ב רעח, א. זח"ג לב, ב. ריא, א. רכד, ב. רלה, א. רמא, א.

ועוד.

דארי' גי' גבורה: ראה פי' הראב"ד לס' יצירה פי"א מי"ב.

דבכח' אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח (קמח, א).

המקבל לקבל שנק' אש ה"א דנוק', ע"כ נק' הקרבן אשה אש ה"א דוקא וכמ"ש אשה עולה ריח ניחוח כו' בחי' העלאה דאש שעולה מלמטה למעלה כמו התשוקה ברשפי אש בחום הטבעי בלב בשר לעלות ולדבק באלקי' כמו כמה לך בשרי כלה שארי ולבכי כו' שזהו כמו בחי' אש של הדיוט דבהמה גשמי' על המזבח, ועי"ז נמשך המשכה עליונה דאש של מעלה שהוא אש יו"ד דארי' דאכיל כו' מלמעלה למטה באש יו"ד דמשפיע שהיא תיאובתא ותשוקת רשפי אש יו"ד דדכר להשפיע בהמשכות מ"ד כנ"ל, וה"ז בחי' יחוד משפיע ומקבל בב' אותיות ד"ה דדכר ונוק' שנק' איש ואשה כנ"ל. וז"ש פעם אשה ריח ניחוח לה' ולפעמים לרי"ח אשה לה' אשה בה"א לפעמי' הוא קודם לריח ניחוח ולפעמי' הוא מאוחר כו', דהיינו לפי אופן הקרבנות שבמועד ורגל, אם צריך שיהי' באופן שיוקדם המשכות מ"ד דדכר להעלות מ"ן דנוק' מזכיר ריח ניחוח תחלה שיומשך מלמעלה למטה תחלה, ונמצא אשה בה"א שאחר ריח ניחוח הוא הבא מאש יו"ד שמלמעלה דוקא, וכמו שאנו רואי' שיש כח בדבר המעורר אתעדל"ת להעלות מ"ן וכמו עד יערה עלינו רוח ממרום עד שיתפעל אדם בתשובה וכך אש ה"א דמקבל להיות לו כח בתשוקת רשפי אש ה"ז בא מלמעלה, וכמו בתמיד שא' ריח ניחוח תחלה ואח"כ אשה לה' שזהו אש יו"ד ואח"כ א' אשה ריח ניחוח לה' בתמיד של בין הערביים שהוא מדת לילה כמ"ש נפשי אויתך בלילה אף רוחי כו', וגם בר"ח א' עולה ריח ניחוח אשה לה' לפי שא' הביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח כו' וצריך להמשיך מריח ניחוח העליון אשה לה' למלאות פגם הלבנה כו'. וזהו שפעמים מזכיר אשה בבחי' אש דדכר מלמעלה למטה תחלה ולפעמים מקדים לומר אשה ריח ניחוח לה' (כמו בפסח ובסוכות ובש"ע כנ"ל), שהוא לפי אופן הצריך בקרבן שיהי' בחי' אש ה"א דנוק' בהעלאת מ"ן תחלה (כמו בפסח שיעוררו מלמטה אתעדל"ע בחסד עליון ובסוכות לעורר המשכות המקיפים דסכך כו' ובש"ע שיומשך מ"ד דגשם כו') שיעלה למעלה לריח ניחוח לה' להיות אח"כ המשכות מ"ד כו' וד"ל.

אך מ"ש אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה הוא בחי' העלאת מ"ן התמידי' שלא תכבה לעולם וכמ"ש בזהר ע"פ אלקי' אל דמי לך דנהורא תתאה קארי תדיר לנה"ע ולא שכיך לעלמין וכמ"ש למען יזמרח כבוד ולא ידום כלל, וזהו עיקר ענין עולת תמיד שלמעלה מעולת שבת וחדש ורגל שהוא רק לפרקי' כו' דהיינו שעולה תמיד בהעלא' מ"ן דאל אישך כו', וא"כ

כמה לך בשרי כלה שארי ולבכי: תהלים סג, ב. עג, כו.

עד יערה עלינו רוח ממרום: ישעי' לב, טו.

נפשי אויתך בלילה אף רוחי: ישעי' כו, ט.

הביאו עלי כפרה: חולין ס, ב.

בזהר ע"פ אלקי' אל דמי לך דנהורא תתאה . . למען יזמרח: תהלים פג, ב. ראה זחיב קמ, א. זחיא קעת,

ב. עז, ב. פו, ב. תהלים ל, יג. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רלו. וש"נ.

יש להבין מ"ש עולת תמיד זה הוא הוא עשוי' מכבר בה"ס לריח ניהוח אשה לה' שהוא בחי' המשכת מ"ד דאש יו"ד מלמעלה למטה דוקא ואיך תקרא בשם עולת תמיד בלשון העלא' דאש ה"א דנוק' כמ"ש אש תמיד תוקד כו' כנ"ל. אך הנה יש להקדים מארז"ל ע"פ האכל יאכל בבי' אכילות הכתוב מדבר אכילת מזבח ואכילת אדם, אכילת מזבח הוא מה שמקריבים הקרבן ע"ג המזבח בהקטרת חלב ודם בחיבור ויחוד דאש שלמטה ואש ש"מ מארי' דאכיל כו', ואכילת אדם הוא מה שאחר ההקרבה והקטר' ע"ג המזבח אוכלים הכהנים בשר הקרבן וכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים באכילה זו דוקא כו' זהו הנק' אכילת אדם. ויובן זה למעלה ג"כ ע"ד הנ"ל באש הדיוט ואש של מעלה דארי' כו' שעולה העלא' מ"ן הבהמה הגשמי' בשרשה בפני שור כו' ויורד ונמשך מבחי' פני ארי' להימין דחסדים שנק' אש ש"מ כו', הרי כ"ז אינו אלא רק בבחי' המרכבה דפני ארי' ופני שור כו' לבד וזהו הנק' אכילת מזבח העליון כו', אבל אכילת אדם הוא כדוגמא זאת ביחוד וחיבור דבחי' אדם עילאה ואדם תתאה שלמעלה מעלה מבחי' מרכבה דפני ארי' ופני שור כו' שאינו בחי' אדם כו', וכידוע במ"ש כמים הפא"פ כן לב האדם לאדם כו' שזהו אדם העליון שעל הכסא לאדם התחתון שבמרכבה והוא דכתיב ופני אדם לארבעתו, ובוהר נק' אנפי זוטרא והוא ענין הכרובים כרבי' כו' שזהו עדי"מ אדם קטן כמו רבי' ונער ששכלו ומדותיו מצומצמי' מאד, ואדם הגדול הוא ששכלו רב מאד ומדותיו גדולי' כו', וכמו במ"ת דבניי נק' נער ורבי' אנפי זוטרי בקטנות המוחי' ומדות מאד וקיבלו פנ"פ מחכמות אדם העליון בא' אנכי כו', וז"ש כמים הפא"פ כו' דלפי ערך העלא' מאדה"ת שנק' אנפי זוטרי שזהו נשמי' שנק' אדם ולמעלה הוא אדם שבמרכבה דבריאה כמ"ש אד' במ כו' כן המשכות מ"ד דאדם עילאה דאצי' כו' למהוי אחד באחד ממש כמ"ש ה' אחד ושמו אחד כידוע בענין יחוד דזו"ג כו' וכמו לבתני אחותי כלה וכן כלתה נפשי כו' כמובן בשה"ש וד"ל.

וזהו ענין יחוד תמידי דאש יו"ד ואש ה"א הנ"ל בבי' מיני אדם בדרך הנ"ל ממש, אך זהו בבחי' המוחין דמדות דאדם שלמעלה מבהמה וחיות דמרכבה כו', ומה שנק' גם בזה בשם אש יו"ד ואש ה"א היינו כמ"ש רשפי' רשפי אש שלהבת י"ה דוקא שאין שלהבת י"ה כלל במלאכי' כפני שור וגם

מארז"ל ע"פ האכל יאכל: צו ז, יח. זבחים יג, ב. כח, ב. ועוד.

כמים הפא"פ: ע"פ משלי כו, יט.

דכתיב ופני אדם לארבעתו: ע"פ יחזקאל א, יו"ד [שם התוכן ולא הלשון] — ראה הנסמן ע"ז בארוכה

במילואים להמ"מ בסר"ס מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"ג ע' ארע"ז.

הכרובי' כרבי': חגיגה יג, ב.

אד' בס: תהלים סח, יב.

למהוי אחד באחד . . . ה' אחד ושמו אחד . . . לבתני אחותי כלה . . . כלתה נפשי: זחיב קלה, א. זכרי' יד,

ט. שה"ש ד, ט. תהלים פר, ג.

רשפי' רשפי אש: שה"ש ה, ה.

פני ארי' הנ"ל שנק' אש אלקי' ולא אש ה' כו'. והענין הוא כידוע דנשמת אדם נק' נר ה' וכלולה מב' אורות נה"ת אוכמא אש שחורה שאוכל הפתילה, והוא חלק נשמה שבגוף שתשוקתו ברשפי אש בהתלבשות בחום אש הטבעי שזהו אש ה"א הנ"ל אש של הדיוט, אבל חלק אור העליון הוא נק' שלהבת י"ה ממש שאינו מעורב כלל בחום אש הלב החומרי כו' כמו בתפלה דשבת שרשפי' רשפי אש התשוקה אלקי' לבד הוא שנק' שלהבת י"ה ממש וע"ז א' אש על המזבח אש אלקי', ואש תמיד תוקד בהעלא' מ"ז וכמ"ש נהורא תתאה קארי תדיר לנה"ע, נהו"ת בחי' אור המאיר ולא אור השורף כו' וממשיך כמים הפא"פ כו' מאדם העליון שנק' נה"ע מאור העליון שנק' אש הוי' ממש כמו אש לבנה דאור הוי' שבמ"ת בחי' אור פני אדם דח"ע כו' שזהו אש של מעלה דאש העליון לאש ה' ג"כ ברשפי אש אה"ר שנק' אהבה בתענוגים כמו מה יפית כו' אהבה בתענוגים שרשפי אש שבתענוג דאיש המשפיע הוא התלהבות אור התענוג העליון שמזה חכמת אדם תאיר פניו כו' וכנ"ל ביחוד אש של מעלה עם אש שלמטה בפני שור ובפני ארי' כו', אך זהו נק' אכילת אדם העליון כמו כהנים אוכלים שהן בבחי' אדה"ע ובעלים מתכפרים שהוא לכפר על נפש אדם התחתון החוטא שהוא לאחר הקרבת הקרבן בהמ' באש התחתון כו' שנק' אכילת מזבח כו' (וב' מיני יחודים הללו דמזבח ואדם הוא ההפרש בין שולחנו של אדם מכפר עליו דמזבח והוא בעלי"י האש הטבעי אחר שנבררו עולה לה' כו' ובין היח"ע דו"ג שבתפלה שזהו שלהבת י"ה דוקא באש ה"א ואש יו"ד כנ"ל וד"ל). וזהו עולת תמיד שיחוד זה בפנימי' האור דאש הוי' הוא העשוי' בה"ס לריח ניחוח תמידי כמ"ש אש תמיד תוקד כו' והוא מאש הוי' שבמ"ת שהי' יח"ע דאדם עילאה עם אד"ת דבנ"י מזה נעשה מקור להיות עולת תמיד בהעלאת מ"ן והמשכת מ"ד, וזהו לריח ניחוח אשה לה' מלמעלה לפי שעשוי' בהר סיני דוקא וד"ל.

וידבר משה אל ראשי המטות לבני כו' איש כי ידור נדר כו', והנה ארז"ל
עד שידור בדבר הנדור דוקא שיאמר דבר זה אסור עלי כקרבן כו'.
 והנה אמרז"ל דנדרים סייג לפרישות כו' וידוע בסדר המדריג' במאמר ר'
 פינחס בן יאיר דפרישות מביאה לידי טהרה וטהרה מביאה [לידי] קדושה וקדושה
 מביאה לידי ענוה וענוה לידי יראת חטא כו', וצ"ל דהלא יראת חטא היא
 מלתא זוטרתא ונק' ראשית והתחלה לבד בעבודת ה' כמ"ש ראשית חכמה
 יראת ה' ואיך א' שאחר כל מדריג' הגבוהות שעלה מזו לזו עד קדושה וענוה
 אזי יבוא לידי יראת חטא כו' (ועוד מ"ש דענוה מביאה ליראה הלא עקב
 ענוה יראת ה' מה שעשתה ענוה עקב לסולית' עשתה יראה עטריה לראשה
 כו' משמע הענוה גדולה מכולן גם מיר"ח שקודם לחכ' כו'). ועוד הרי א'
 סוף דבר הכל נשמע את אלוקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם הרי
 היראה נק' סוף דבר וכתוב ראשית חכמה יראת ה' אלא לפי שסוף דבר
 דיראה נעוץ בתחילתו שהוא הקדושה וענוה כו'. והנה תתי' י"ל ביאור ענין
 הקדושה מה הוא דהנה ידוע בפ"י קדושה ל' הבדלה בערך כמו קדוש יהי'
 כו' אל תיגע בי כי קדשתך שקודש אסור בנגיעה כמו בכל קודש לא תיגע
 מעוצם ההבדלה כו' שמובדל ומופרש ומושלל מכל דבר מה עד שאין בו
 שום תפיסא והשגה כלל (ורש"י פי' קדושי' תהיו מובדלים תהיו והוא על
 ענין הפרישו' מעריות דפרישות מביאה לידי טהרה וטהרה לידי קדושה
 ממש) וכמ"ש בזוהר קדש מלה בגרמי' כו' וכמה קדושי' אית לעילא ישראל

וידבר משה אל ראשי המטות: נדפס מכת"י מעתיק 146 צו, א [ובדף ק, א נפסק באמצע וחסר סיום
 המאמר]. בתחילת המאמר שם כותרת: „תורת אדמו"ר שאמר בק"ק ניוין פ' מטות תקצ"ו לפ"ק. [תאריך זה
 הוא מתקופת אדמו"ר הצי"צ אחרי הסתלקות אדמו"ר האמצעי, אמנם סגנון המאמר הוא כרגיל במאמרי כ"ק
 אדהאמ"צ, וכנראה שהתאריך קאי רק על התוכן שנשנה אז ע"י אדמו"ר הצי"צ. בדומה להתאריך כאן נמצא גם
 בכת"י 956 כא, א על ד"ה הגידה לי [נדפס באוה"ת שה"ש ע' קד] „תורת אדמו"ר שנאמרה בק"ק נעוין יום
 שב"ק פ' מטות מסעי שנת תקצ"ו לפ"ק. וראה עוד ע"ד נסיעת אדמו"ר הצי"צ באותו קיץ בחוברת יגדיל
 תורה (ניו-יורק) שנה ששית ע' צד].

אחר המאמר רשום בהכת"י (דף ק, ב): הכתב הלז שייך לה"ה הרבני הנגיד והקצין מופלג ומפורסם חו"ג
 ווי"ח י"א כשת"ה מוהר"ר אלימלך ביה מופלג ומפורסם ווי"ח י"א חו"ג וכו' כשת"ה מריה מרדכי בהרב הגאון
 המופלג ומפורסם צדיק מרנא ורבנא מוהר"ר אלימלך שטאלבערג חוור דהרב מורנו ורבנו צדיק הדור
 כשת"ה מוהר"ר שניאור זלמן זצוק"ל. ע"כ.

המאמר מיוסד על ד"ה זה בסה"מ תקס"ד ע' קפו [ושם המשך נוסף להמאמר]. ונו"א (בתוס' הגהות)
 בלקי"ת מטות פא, א.

וידבר משה אל ראשי המטות: מטות ל, ב"ג.

עד שידור בדבר הנדור . . דנדרים סייג לפרישות . . דפרישות מביאה לידי טהרה: נדרים יג, א. אבות
 פ"ג מ"ג. ע"ז כ, ב.

עקב ענוה יראת ה' מה שעשתה ענוה: משלי כב, ד. ראה שהש"ר פ"א, א (ט). ע"ח שער לאה ורחל
 (שליח) פ"ג.

סוף דבר הכל נשמע: קהלת יב, יג.

קדוש יהי' . . אל תיגע בי . . בכל קודש לא תיגע: אמור כא, ח ונשא ו, ה. ישעי' סה, ה. תוריע יב, ד.
 ורש"י פי' קדושי' תהיו מובדלים תהיו: ראה רש"י קדושים יט, ב.

בזוהר קדש מלה בגרמי' וכמה קדושי' . . אין קדוש כה: ראה זח"ג צד, ב. שם מד, א. שמואל"א ב, ב.

קדושים ואורייתא קדישא, אבל אין קדוש כה' כו' דקדוש סתם הוא בחכמה שבתו ומצות שעי"ז נק' תורה וישראל קדושי, אבל קדושת העצמיות ממש למעלה מקדושתו שזהו מ"ש קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני כו' וכתוב ונקדשתי בתוך בניי אני ה' מקדישכם והוא מה שמברכים על המצות אשר קדשנו במצותיו קדושה עליונה ממש כו', והנה תחילת הברכה הוא מ"ש בא"י אלקינו מלך העולם וידוע דבחי' מל' דא"ס היא מקור הראשון לכל בחי' השתלשלות דקו"ח כו' והוא מ"ש יחיד חי העולמים מלך כו', וכמ"ש מלכותך ממש מלכות כל עולמים עד עולם האחרון שנאמר ומלכותו בכל משלה וגם מלך אלקים על גוים שהן ע' שרים דנוגה וכמו מי לא יראך מלך הגוים כו', וזהו שנק' מלך העולם אך בחי' מלך זה בשרשו הראשון בבחי' מל' דא"ס שהוא מה שעלה במח' הקדומה אנא אמלוך כו' זהו לפי שה' אלוקיני דווקא, כמ"ש ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם א"ס עד עולם האחרון כו' לפי שישראל עלה במח' הקדומה שמה עלה במח' להיות מלך על עם כשיבאו נשמות בגופים ונק' מלך ישראל וכמו שאומרים אנינו מלכנו מלכנו דוקא, ומזה נמשך להיות מלך העולם כו' והוא מה שנתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים בכניי ע"י תו"מ בפועל ממש לקיים מצות המלך כמלך על עם כו', וזהו אלוקיני מלך העולם כו' וכמ"ש כי הוא עשנו ולא אנחנו עמו וצאן מרעיתו כו' כי יעקב חבל נחלתו כמ"ש כי יעקב בחר לו י"ה ישראל לסגולתו וטעם שהי' במח' טרם שעלה במחשבה דאנא אמלוך כו', וע"כ בכל ר"ה ור"ה יש בכח בכניי לעורר מחדש הרצון ומח' דהתפשטות המל' לחדש כל ההשתלשלות לפי שבזאת המח' ורצון במל' עצמי נמשך מקור כל חיות העולמות עליונים ותחתונים כנודע וד"ל. והנה כתיב אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלוהים וי"ל מהו ומבלעדי כו' ובזוהר א' ומבלעדי באמצעיתו כו'.

וביאור הענין הנה המכוון במ"ש אני ראשון ואני אחרון דאני זה שנק' ראשון שהוא מל' דא"ס קודם הצמצום הראשון הוא אני אחרון דבמל' דאצי' בבי"ע אחר הצמצום האחרון וכמ"ש ראו כי אני אני הוא כו' באין שינוי כלל וכמ"ש אני ה' לא שניתו כו', והיינו דכמו שהי' קודם שנברא ונאצל כו' הוא ושמו בלבד שזהו מל' דא"ס שנק' שמו הגדול שהי' כלול

יכול כמוני . . ונקדשתי בתוך בניי: ויקר פכ"ד, ט. ויקרא כב, לב.
ומלכותו בכל משלה . . מלך אלקים . . מי לא יראך: תהלים קג, יט. תהלים מז, ט. ירמ"י י, ז.
אנא אמלוך: ראה לעיל ד"ה וידבר גי' את קרבני, סכ"ג. ושי"נ.
שנתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים: תנחומא נשא טז.
כי הוא עשנו . . כי יעקב חבל . . כי יעקב בחר: תהלים ק, ג. האזינו לב, ט. תהלים קלה, ד.
אני ראשון . . ובזוהר א' ומבלעדי באמצעיתו כו': ישעי' מד, ואי. תקוני זחר ת"ע (קכ, סע"א).
ראו כי אני אני הוא . . אני ה' לא שניתו: האזינו לב, לט. מלאכי ג, ו.
דכמו שהי' קודם שנברא ונאצל: ע"פ פדרי"א פ"ג. [ובס' עבוה"ק להר"מ גבאי חלק היחוד פ"ב מוסיף עד שלא נאצל. וראה גם בספרו דרך אמונה ע' מט [הוצאת קה"ת]].

בעצמו' ממש והוא בחי' מח' ורצון דמל' כלול הי' בהעלם העצמות ממש ונק' מלך מרומם לבדו ממש גם לא בבחי' מקור ושורש להתפשטות והשתלשלות העולמות מבחי' מל' זה (ונק' מלך הקדוש כו'), כך גם אחר שנאצל ונברא העולם בריבוי ההשתלשלות עו"ע עד שנמשך התהוות עולם הנפרד יש מאין כו' מבחי' המל' דמלכותו בכל משלה כו' ג"כ הוא ושמו בלבד כמו קודם שנאצל ונברא כו' בלי שום שינוי כלל וכלל וזה שכתוב אני ראשון קודם ההשתלשלות ואני אחרון אחר ההשתלשלות בלי שינוי כלל וכמ"ש אתה הוא עד שלא נברא כו' קאי גם על בחי' צמצום האחרון שלאחר הבריאה שזהו אני אחרון שהוא כמו אני ראשון שלפני צמצום הראשון ממש כו' אך איך אפשר שלא יהי' בזה שום שינוי כלל מאחר שמצד הצמצום הראשון נאצל עולם הראשון ע"י בחי' קו"ח כידוע וע"י צמצום האחרון שבין אצ"י לבריאה נברא עולם הבריאה יש מאין עד בזמן ומקום דעולם העשי' בכל ו' אלפין שנין דהוי עלמא כו', אמנם הנה זהו מפרש הטעם מפני מה אני ראשון ואני אחרון לפי שמבלעדי אין אלוקים פי' מבלעדי באמצעיתו כו', והענין הוא דכל השתלשלות דקו"ח בבי"ע עד ו' אלפים שנברא בזמן ובמקום ה' מלך ימלוך כו' הוא הנק' בחי' אמצעי וממוצע בין בחי' ההעלם העצמי דא"ס ב"ה קודם ההשתלשלות דקו"ח כו' ובין הצמצו' האחרון שלאחר ההשתלשלות שנק' צמצום גמור, וז"ש מבלעדי באמצעיתו אין אלוקים כו' פי' אלוקים הוא הצמצום ומבלעדי אין אלוקים לפי שגם בחי' הצמצום דשם אלוקים הוא המהווה את הבריאה מאין ליש בבחי' גבול, וכמו בראשית ברא אלוקים ויאמר אלוקים הכל נברא בשם אלוקים דווקא ואע"פ שמחי' מאין ליש בבחי' צמצום וגבול להיות בריאה הווה ונפסד כו' מ"מ זה הכח האלוקי המצמצם האור כדי להחיות בע"ג כו' זהו ג"כ בבחי' א"ס ממש כמו שהי' הוא ושמו בלבד קודם ההשתלשלות כו' וד"ל.

וביאור הדברים הנה יש ג' מדריגות במדת המלכות, א' בחי' מל' שבמלכות כו' והוא בחי' אותיות אלקי' שנברא בהם העולמות עליונים ותחתונים בצרופי' כמ"ש בספר יצירה ה' אבנים בונים ק"ך בתים והוא הנק' בשם שכינ' תתא' וממלא כ"ע ששוכן ומתלבש בעולמות כמו בבחי' דירה ולבוש כמו ה' מלך גאות לבש כו' שמה שנק' מלך על עם ישכון בתוך כל העולם בבחי' ממלא כי הוא רק בחי' לבוש וזה הנמשך אחר בחי' הצמצום וההסתר דוקא שהוא שם אלוקים המסתיר ומעלים כו' וכמ"ש באורך נראה אור רק הארה דהארה לבד כאור של תולדה שנראה בתוך המסך כו' כידוע שהמל' בוקע המסך שבין אצ"י לבריאה שהוא שם אלוקים עצמו ואינו מאיר

בראשית . . ויאמר אלקים: בראשית א. א. ג.

ה' מלך גאות לבש: תהלים צג, א.

באורך נראה אור: תהלים לו, י"ד.

רק בבחי' מל' שבמל' שהוא בחי' האותי' וצירופי' לבד כו' והוא בחי' כח האלוקי שנק' כח הפועל בתוך הנפעל ונכרא ממש כו' וכמ"ש אד' בס' ממ"ל' כו' שזהו אחר ההסתר והעלם אור האלוקי שבמל' עצמו לגמרי בחי' צמצום גמור כמא' כבריאתו ש"ע ברישא חשוכא והדר נהורא כו' אז נק' אדון כל המעשים כו' עד שמלך אלקים גם על ע' שרים כמ"ש מלך אלקים על גוים והן הצירופים היותר אחרונים עד שמתהווה הטבע מרוחני' לגשמי' דאלקי' בגי' הטבע שהוא במ"ח צרופי' האחרונים דשם אלוקי' כו' שמושל על ע' שרים להשפיל ולהרים כרצונו כו' ונק' רגלי השכינה כמו הארץ הדום רגלי כו' וד"ל. והמדרגה הב' במל' הוא הנק' זיו השכינה שהוא בחי' כתר מל' שלמעלה מעלה גם מחכמה ומדות שבמל' שבלתי מלוכש בעולמות כלל וכמ"ש לעולם דברך נצב בשמים העליונים שהוא בחי' המקור של מדת מלכות כמו שהוא טרם שבא בבחי' התלבשות בעולמות והוא בחי' זיוא עילאה דע"י שהוא פנימיות התענוג ורצון קודם שהי' התפשטות מדת מל' שא"א שיאיר בעולמות כלל וכלל רק בג"ע העליון מאיר לנשמות לפרקים כמו בכל שבת וחדש דכתיב יבא כל בשר להשתחוות לפני ה' ממש שהוא ענין מה שנהנין מזיו השכינה הנ"ל (ונק' טובב כ"ע בכלל והוא מה שאו' מלאכים דבריא' קדוש ה' כו'), והיינו ענין הנ"ל בבחי' מחשבה ורצון ותענוג דאנא אמלוד שכלול הוא בהעלם העצמיות כו' ונק' מלך מרומם לבדו (או המלך הקדוש כו') בבחי' מל' דא"ס שלפני צמצום הראשון דקו"ח דאני ראשון כו' כך הוא במל' דאצילות דאני אחרון כו'. והמדרגה הג' בבחי' המל' הוא למעלה מבחי' זיו השכינה דכתר מל' הנ"ל, שהרי עכ"פ נק' בשם זיו שהוא גילוי אור התענוג ורצון הפנימי' כמו במחשבה ורצון הפנימי דמלוכה שנק' כתר מל' כנ"ל, אבל יש עוד מדרגה שלמעלה מבחי' זיו זה והוא בחי' העלם העצמות דאוא"ס שלמעלה מעלה גם מהיות מקושר למדת מלכות ברצון ותענוג כו', שהרי בחי' רצון ותענוג זה דמת המל' כלול הוא בהעלם אור העצמות כנ"ל כו' שהוא כלא חשיב ממש לגבי בחי' התנשאות ורוממות העלם העצמות שמצד עצמותו ממש שנק' שעשועי המלך בעצמותו ממש שאין למחשבה ורצון דמל' בעולמות ערוך לזה כלל וכלל, וזהו שבר"ה הוצרך שיעוררו למח' ורצון ותענוג למל' שע"י פסוקים דמלכיות כמו עד"מ כאשר מכתירין למלך שמפצירין בו להשפיל א"ע לקבל כתר מל' בראשו להיות מלך על עם

אד' בס': תהלים סח, יח.

ממ"ל כו': כ"ה בהכת"י. ואוצ"ל: מלכותך מלכות כל עולמים.

כבריאחו של עולם: שבת עז, ב.

מלך אלקים על גוים: תהלים מז, ט.

הארץ הדום רגלי: ישעי' סו, א.

לעולם דברך נצב בשמים: תהלים קיט, פט.

זיוא עילא דע"י: ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ-דרושי חתונה ח"א ריש ע' רפב.

יבא כל בשר: ישעי' סו, כג.

כו' כך במקום גדולת עצמותו ממש כו' (והוא הנק' בחי' סדכ"ס דלית מחשבה תפיסא ב' כלל וכמ"ש ישת חושך סתרו כו' שזהו בחי' העצמות ממש שלמעלה מבחי' זיו וגילוי אור תענוג ורצון כו' רק שמבחי' ההעלם שבעצמות ממש יוצא לגילוי אור וזיו זה לתענוג ורצון שנק' כתר מלכות דא"ס למעל' ולמטה נק' כתר מלכות דאצילות וכו', וכמ"ש מגלה עמוקות מני חושך כו' וכך יושב בסתר עליון בצל שדי כו' דמבחי' חשך סתרו יוצא מהעלם וחושך זה לגילוי אור והוא הנק' זיו השכינה למע' ולמטה כנ"ל עד שנמשך בחי' זיו השכינה זה לנשמות בג"ע העליון ותחתון מידי חודש ושבת שיבא כל בשר להשתחוות לפני ה' כנ"ל גם עד לנשמות בגופים בכל שבת וי"ט וכה"ג וד"ל. ולפי זה הרי יובן מכל הנ"ל דבחי' מדרי' היותר אחרון הנ"ל במל' שהוא מל' דמל' אחר צמצום וחשך והסתר גמור כברייתו של עולם ברישא חשיכא כו', הגם שהוא צמצום לגמרי כנ"ל עכ"ז שרשו יותר גם מבחי' זיו השכינה שהוא כתר מל' ולמטה כנ"ל מפני ששרש בחי' צמצום שלמטה ממש בהסתר אלוקות בנבראים בע"ג כו', הוא בבחי' הסתר והעלם העצמות ממש שזהו שכתוב ישת חשך סתרו הנ"ל שממש יוצא לגילוי אור וזיו השכינה הנ"ל וכידוע דשרש המסך המסתיר מן אצילות לבריאה שנק' חשמל התחתון שרשו בחשמל העליון דישת חושך סתרו כו' דאין ערך לגילוי אור וזיו הנ"ל לבחי' העלם האור שבעצמות שנק' סדכ"ס דלית מחשבה תפיסא ב' אפי' מחשבה דמל' דא"ס כו' כנ"ל וד"ל.

וזהו ומבלעדי אין אלוקים, דבחי' אלוקים הוא בחי' הצמצומים המסתיר כנ"ל שעי"ז נמשך כח אלוקי' בעולמות בע"ג כו' וד"ל וכמו ויאמר אלוקים כו', ושרש צמצום דשם אלוקים שלמטה צמצום הראשון שהוא מ"ש ישת חשך סתרו וכמו ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלוקים כו' שנק' סדכ"ס בהעלם עצמותו ממש כו' והיינו שאמר מבלעדי ממש אין אלוקים המצמצם למטה כלל דהיינו שהצמצום הזה בא מכוח העלם וצמצום העצמי' ממש ויש בו בחי' א"ס ממש, וע"כ א' אני ראשון ואני אחרון אחר צמצום האחרון דמל' דמל' לפי שמבלעדו אין אלוקים המצמצם לכך שוים לפני צמצום הראשון וצמצום האחרון ממש עד שאני ראשון דמל' דא"ס הוא אני אחרון בצמצום האחרון דמל' דמל' הנ"ל באין שינוי כו' כנ"ל וד"ל.

וזהו ומבלעדי באמצעיתו כו' שכל בחי' ההשתלשלות דקו"ח שאחר צמצום והעלם העצמות עד צמצום האחרון דמל' דמל' בעולמות הנפרדים בע"ג בזמן ומקום כו' הרי הוא בחי' אמצעי וממוצע ממש בין בחי' העלם

ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

מגלה עמוקות . . יושב בסתר: איוב יב, כב. תהלים צא, א.

ומשה נגש: יתרו כ, כא.

העצמות ממש שנק' סדכ"ס העצמי' ובין התהוות העולמות בע"ג כו' שאחר צמצום האחרון, כי לפי שמבלעדי אין בחי' אלקים המצמצם שזהו הטעם שאין שינוי כלל בין קודם השתלשלו' דקו"ח דאני ראשון והארה דהארה דמל' שאני אחרון קודם שנברא העולם בין אחר השתלשלות דקו"ח כו' ואחר שנברא העולם יש מאין כנ"ל, וזהו שבאמצעותא אין אלקים המצמצם עושה שום שינוי כלל וכמ"ש אני ה' לא שניתי כלל אע"פ שאלוקים הוא המצמצם למעלה מעלה ומטה מטה כנ"ל, וכמו לע"ל שיוציא חמה מנרתקה שהוא שם אלקים שנק' מגן ונרתק לשם הוי' ונגלה כבוד הוי' ממש למטה מטה כמו למעלה ממש, והוא לפי שגם למעלה מעלה ממש לא יהי' בבחי' הסתר והעלם העצמות בבחי' חושך סתרו הנ"ל, וממילא לא יהי' צמצום למטה כלל דהא בהא תלי' כו' והוא עיקר הענין העוה"ב שלמעלה מזיו השכינה שבג"ע מידי חודש ושבת כנ"ל שזיו זה אינו רק הארה א' מהעלם העצמות כנ"ל ובעוה"ב יתגלה ממהו"ע בלא העלם והסתר כלל כמ"ש ולא יכנף עוד כו' ע"כ יתגלה למטה ממש בלי שינוי כלל מטעם הנ"ל בענין אני ראשון כו' גם עכשיו שהוא ושמו בלבד כמו שהי' קודם הצמצום הראשון כו', והוא מטעם הנ"ל שמל' דא"ס בחי' תענוג ורצון למלוכה כלא חשיב לגבי התנשאו' שבעצמותו למעלה עד אין שיעור כו' ולע"ל יתגלה בחי' שעשועי המלך שבמאצי' דוקא כו' והוא הנק' אדון סתימאה אד"ק לא ראתה אלקים זולתיך ממש כו' וכנ"ל, וזהו פי' הברכות שעל המצות בא"י פי' ברוך אתה בחי' התגלות אור עצמותו ממש שלפני צמצום והעלם עצמותו כמו שהוא ושמו בלבד יבא לגילוי מהעלם עצמותו כמו גילוי זיו השכינה בג"ע ועוה"ב שיתגלה כל עצמותו כנ"ל, והוא שיהי' נק' אתה לנוכח כמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה ממש כו', והוא ה' אלקינו ממש כנ"ל למטה כמו למעלה בשרש ישראל שעלו במח' טרם שעלה מח' ורצון דמל' דא"ס כנ"ל ואזי יומשך להיות מלכותך מכ"ע ויהי' מלך העולם כנ"ל, וכן אנו מבקשים גלה כבוד מלכותך עלינו דוקא והוא לע"ל דכתיב ה' ימלוך כו' בבחי' נצחי דא"ס עצמו ממש וד"ל.

והנה ע"י מעשה המצות נמשך ג"כ בחי' זיו השכינה בג"ע הנ"ל עיקר ענין העוה"ב שיבוא בשכר המעשה דמצות בפ"מ דוקא כמ"ש במשנה כל ישראל יש להם כו' שנאמר ועמך כו', והוא הטעם שא' יפה שעה א' כו', והיינו הכוונה שבברכו' המצות באמרו בא"י אלקינו מלך העולם שיהי' גילוי העלם העצמו' כו' והוא אשר קדשנו לפי שקדשנו במצותיו דוקא כו' וד"ל.

ולא יכנף עוד: ישעי' ל, כ.

ואמר ביום ההוא: ישעי' כה, ט.

גלה כבוד מלכותך . . ה' ימלוך: מוסף ליר"ט. בשלח טו, יח.

כל ישראל . . ועמך: סנהד' צ, א. ישעי' ס, כא.

ולהבין זה יש להקדים ענין א' והוא מ"ש על התורה לכו לחמו בלחמי כו' דהתורה נק' לחם ומזון כמו ותורתך בתוך מעי כו' ונק' מזונא דחכמתא לנשמות האלקי' בג"ע כידוע בענין שמכריזין בג"ע אשרי מי כו'. אך יש להבין דבשלמא בנשמות שייך לומר שהתו' נק' מזון ולחם וז"ש לכו לחמו כו' אבל מ"ש בלחמי שהתורה נק' לחם ה' ממש איך יתכן זה למעלה כו' (וגם מה שא' בקרבנו' לחמי לאישי כו' איך יתכן למעלה בחי' אכילה הלא אין לו גוף כו'). והנה יש להקדים מ"ש כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם כו'. וביאור הדבר ידוע שבא לתרץ בזה קושי' הידוע איך המאכל דצומח יחי' לאדם האוכלו הלא בחי' צומח וחי שפלים בהרבה ממדריגת אדם שהוא בחי' מדבר בעל שכל ובחירה כמעט כערך שפלות המדריגה דגשמי' לגבי הרוחניות יותר אין ערך לדומם וצומח וגם לחי לגבי מדבר שהוא נפש אדם ואיך ישפיע הנמוך מאד לגבי העליון הימנו הרבה עד שיחי' לאדם ממש, ומאחר שנפש האדם מקבל השפעת חיותו מן הצומח וחי דלחם ובשר וכה"ג מזה מוכרח שאין שלימות לאדם כלל בלא צו"ח כו' וצו"ח יש להם שלימותם בלעדי אדם, וזה פלא גדול לכאורה, ועל זה כוונת פסוק זה לתרץ כ"ז והוא במ"ש כי לא על הלחם עצמו יחי' את נפש האדם רק על כל מוצא פי הוי' שבלחם כו', והוא מאמר תדשא הארץ ותוצא הארץ כו' שמלוש בצו"ח כו' שהמאמרות האלה הן דבר ה' מ' מאמרות שהוא שורש ומקור התהוות כו' צו"ח כידוע כו' ונק' מוצא פי הוי' שבי' מאמרות כו' והוא עיקר המחי' לאדם שאוכל הלחם ולא גשם הלחם מצד עצמו. אך עדיין הקושי' במקומה עומדת שהרי בנפש האדם יש ג"כ מאמר אלקי דנעשה אדם בצלמנו כו' שגבוה הרבה ממאמר תדשא הארץ כו' ולמה יוצרך לנפש האדם לקבל שפע חיותו ממאמר תדשא הארץ כו' ובלחם דוקא.

אמנם הנה יש בזה טעם אחר דהוא מפני שיש שורש ומקור לצו"ח למעלה מנפש האדם על כן יקבל האדם חיות מצו"ח ממוצא פי הוי' שבלחם כו', וכמ"ש במ"א על פ' אחור וקדם צרתני כו' אחור למע"ב כו' וקדם למע"ב, וענין אחור למע"ב ידועה ממה שאמרו אפילו יתוש קדמך כו' והוא מפני שאדם נברא ביום וי"ו אחר כל הברואים והוא ע"י מאמר דנעשה אדם

לכו לחמו . . . ותורתך . . . מזונא דחכמתא . . . אשרי מי: משלי ט, ה. תהלים מ, ט. ראה וחי' סב, א. פסחים ג, א.

לחמי לאישי: פנחס כה, ב.

כי לא על הלחם: עקב ת, ג.

תדשא הארץ ותוצא הארץ: בראשית א, יא. כד.

במ"א על פ' אחור וקדם: תהלים קלט, ה. ראה ב"ר פ"ח, א. ויקיר פי"ד, א. וראה גם ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' יו, ס' מאמרי אדה"ז ויקרא ח"ב ע' תרנו. במדבר ח"ב ע' תעט. ס' דרך חיים פט, ג. יתוש קדמך: סנהד' לח, א.

כו' שהוא המא' האחרון במע"ב אחר כל המאמר' שהקדים תחילה כמו ויאמר אלקי' יהי אור כו' יהי רקיע ואח"כ ויאמר אלקי' תדשא הארץ כו' ויאמר אלקי' תוצא הארץ נפש חיה כו' הרי כל בחי' צו"ח קדמו לאדם כו'. והנה הטעם בסדר המא' שקדם • נמוכים תחילה עד מא' נעשה אדם הוא באחרונה לפי שי' מאמרות אלה במקור מוצא פי הוי' יצאו לגילוי מן ההעלם עצמו' המאציל כו' מלמעלה למטה כסדר הזה ממש שיצאו בגילוי הדיבור שא' וצוה שתוציא הארץ כו' מלמטה למעלה ג"כ מן ההעלם לגילוי וכו' תוצא הארץ או תדשא הארץ שכל מה שיש בה בהעלם מכבר תוצא לגילוי לבד כו'. והענין הוא כידוע שהי' מאמרות הן למעלה בעולם האצ"י שיצאו מן ההעלם שבעצמו' המאציל יצאו תחי' בחי' צו"ח שהוא בבחי' התוהו שקודם לבחי' התיקון שהוא פרצוף אדם וכמ"ש בזהר [באני] עלמי' ולא אתקיימו עד שנאצל בבחי' אדם וזהו ואלה המלכים אשר מלכו כו', ונמצא שבבחי' התוהו קודם בחי' דצ"ח לאדם וכמ"ש והארץ היתה תוהו כו' שדומם למעלה מצומח וצומח למעלה מחי, ומדבר שהוא בחי' אדם יצא אחרון. וזהו שממוצא פי ה' מקור הי' מאמרות מא' נעשה אדם אחרון שבכולם, וכך הי' בי' מאמרות דצו"ח קודם לאדם והוא כאשר צוה לארץ שתוציא מן ההעלם לגילוי מלמטה למעלה כמ"ש תוצא הארץ כו' א' תחילה תדשא הארץ דשא בחי' צומח ואח"כ תוצא הארץ נפש חיה ועוף יעופף כו' (והן למעלה ממלאכים דבי"ע שהן בחי' בהמות וחיות ועופות כמו במרכבה דפני שור ופני נשר ופני ארי' כו' שכולם קדמו להאדם כמו באצ"י). והטעם הוא כמ"ש במ"א באריכות לפי שהאדם הוא בחי' שם מ"ב דתיקון ע"כ יצא אחרון שע"י יתקן ויבורר כל בחי' דצ"ח דתוהו, ובזה יתרון מעלות האדם גם למטה על המאכל דצ"ח שהוא מעלה אותם ומתקן אותם, אבל לאחר שמעלה אותם ומתקן ומברר אותם מבחי' תערובות טו"ר שנפלו למטה בשה"כ אזי נהפך הוא שהדצ"ח מעלה לאדם ומשפיע' בו אור ושפע חיות רב בהיות שדצ"ח קדמו לאדם גם בבחי' ההעלם דמקור מוצא פי ה' שביו"ד מאמרות העליונים כנ"ל וע"כ יש בכוחם להשפיע חיות לנפש האדם גם עכשיו לאחר שבאו היו"ד מא' לגילוי מן ההעלם מלמטה למעלה הגם שהן נמוכי' הרבה במדריגה ממנו לפי שגם למטה דצ"ח קודם לאדם כפי סדר היו"ד מאמ' שיצאו מן ההעלם לגילוי במקור מוצא פי ה' מלמעלה למטה כנ"ל וד"ל.

ומ"ש קדם למע"ב היינו במחשבה שקדם אדם לדצ"ח והוא נשמ' של אדם שעלה במח' קודם לכל היו"ד מאמרות שבא בדיבור וגופו נברא

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִי יְהִי אֹרֶךְ . . . יְהִי רְקִיעַ: בראשית א, ג. ה.
שקדם: בהכח"י נשאר כאן מקום פנוי לכמה תיבות.
בזהר (באני) עלמין . . . ואלה המלכים: ראה זח"ג קלה, א. קמב, א. וישלח לה, לא.
והארץ היתה תוהו: בראשית א, ב.

אחרון ע"י מא' נעשה אדם בדיבור שבא בעשי' בפ"ע וכמ"ש וייצר את האדם עפר מן האדמה כו' וכמ"ש במ"א, וזהו אחר למע"ב בדיבור וקודם למע"ב במח'. והקדים אחר לקדם לפי שנעוץ תב"ס שכל יריד' הנשמה בגוף היא לצורך העלי' גדולה לעצמו' לתקן ולהעלות כל העולמות כמ"ש ויניחהו בג"ע כו' לפי שהאדם הוא שם מ"ה דתיקון שהעיקר הוא בבחי' הכלים כו' וע"כ יצא באחרונה בין למעלה בין למטה לפי שגבוה מכולן כו' וד"ל.

ובזה יתורץ הקושי' דלעיל במ"ש כי לא על הלחם לבדו כו', דודאי מצד הלחם לבדו כו' שהוא למטה שהוא ע"י מאמר תדשא הארץ הרי מא' נעשה אדם גבוה ממנו במעלה להיותו בחי' אדם בצלם אלקים ממש ואיך יוכל לתת לו שפע וחיות, אך מצד שרש הלחם למעלה בבחי' מקור מוצא פי ה' שביו"ד מאמרות למעלה יוצא מהעלם העצמו' לגילוי שקדם דצ"ח לאדם כנ"ל לצאת מהעלם ע"כ יש בכח מקור מוצא פי ה' שנמאכל להחיות גם למטה וד"ל.

ומעתה הנה יובן ע"ד הנ"ל גם למעלה מעלה בבחי' אדם העליון שעל הכסא כו' שע"ז אמר נעשה אדם בצלמנו, כי הנה כתיב ועל הכסא דמות כמראה אדם ולא אדם ממש כמ"ש כי לא אדם הוא להנחם כו', שע"ז אמר כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם העליון [כי] על כו' יחי' האדם דלעילא כו', והוא ע"י מעשה המצות דוקא, ונק' מוצא פי הוי' ממש וכמ"ש אלה המצות אשר יעשה [אותם] האדם האדם דלעילא וחי בהם ולא על הלחם דתורה לבד כו' וכמ"ש סוף דבר כו' את האלקים ירא ו[את] מצותיו שמור כי זה כל האדם דלעילא שהוא עיקר חיות הגוף דלעילא שהוא ע"י שמירת המצות בפועל ממש דוקא, והוא מ"ש על כל מוצא פי הוי' שבתורה שהיא בחי' המעשה לקיים את התורה מזה יחי' האדם העליון כמו שאדם התחתון יקבל חיות מן הצומח כו' כנ"ל וד"ל.

ויש להבין תחילה בפ"י מוצא פי ה' שיש בו ב' פירושים, א' לשון מקור כמו מוצא מים שהוא המקור שממנו נובע' ויוצאים מים אח"כ בגילוי כך פ"י מוצא פי הוי' מקור מוצא פי ה' שממנו יוצא פי ה' בגילוי בדיבור בה' מוצאות הפה שנק' פי המדבר, והוא מקור פי ה' שבתורה שלמעלה מי' מא'

ויוצר את האדם . . . וכמ"ש במ"א: בראשית ב. ז. ראה תו"א ג. ד. ומקבילו בס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' טו. ועוד.

ויניחהו בג"ע: בראשית ב. טו.

נעשה אדם בצלמנו . . . ועל הכסא . . . כי לא אדם: בראשית א. כו. יחזקאל א. כו. שמו"א טו. כט.
אלה המצות . . . וחי בהם: ע"פ אחרי ית. ה. וראה בהנסמן ע"ז בארוכה בס' מאמרי אדה"א"צ במדבר ח"א ריש ע' שח בהמילואים להמ"מ.
סוף דבר כו': קהלת יב. יג.

כמו י' הדברות שנאמר וידבר אלקים כו' שנק' פי ה' שמקור מוצא פי ה' הוא בכח חכמתו העצמי שבמהות ועצמות א"ס ב"ה, ומזה יחי' האדם דלעילא כמו שאדם של מטה יחי' נשמתו ע"י דיבור בד"ת בפה דוקא כמ"ש כי חיים הם למוציאיהם למוציאיהם בפה שנק' מוצא פי ה' שבי' הדברות כי דבריו חיים וקיימים משרשם ומקורם כו' וד"ל, והפי' הב' במוצא פי ה' כפשוטו דמוצא זה אינו ל' מקור אלא מציאה כפשוטו, והוא מה שכבר יוצא בגילוי מפי ה' שנק' פי המדבר שכולל ה' מוצאות הפה שנק' פי ה' כו', והיינו ענין הי' מא' שבאו בגילוי מפי ה' דבחי' טובב כו' להיות בבחי' ממלא כ"ע כו', וכמו ויאמר אלקים תדשא הארץ כו' וכה"ג שנעשה בחי' צומח וחי בגשמיות, וגם ברוח פיו יתכרך נתהוו כו' צבא השמים וכמ"ש וברוח פיו כל צבאם. וזהו שכ' על מוצא פי ה' שמוצא פי ה' בי' מא' בעשי' בפועל ממש דייקא מזה יחי' האדם דלעילא, והוא ע"י ענין המעשה של המצות בפ"מ שהוא בעשי' גשמי' שנלקחו מבחי' מוצא פי ה' שהן הי' מא' כו', וע"ז א' סוף דבר כו' כי זה כל האדם דלעילא כו' וכן אלה המצות כו' וחי בהם, שזהו מלמטה למעלה דוקא כמו האדם שניזון מן הצו"ח, אבל פי' הא' במוצא פי ה' לשון מקור לפי ה' שבי' הדברות דבתורה כנ"ל א"כ מ"ש יחי' האדם העליון הוא מלמעלה למטה דוקא, והוא מבחי' עצמות א"ס ב"ה שנק' מקור מוצא לפי ה' דתורה כנ"ל וד"ל. וזהו כי לא על הלחם דתורה מצד עצמו שנק' מזון לאדם העליון רק על כל מוצא פי ה' דח"ע דתורה כו' יחי' האדם כשמוציאם בפה כמו שא' ג' שעות ראשונות יושב ועוסק בתורה כו' כמו שיחי' האדם התחתון ע"י דברי תו"מ כמ"ש כי אמרתך חייטני כו'.

והנה ב' הפירושים הנ"ל אמת והא בהא תליא, ויש להבין תחילה ביאור בחי' אדם העליון שיש ב' מיני אדם כידוע אדם עילאה דאצילות ואדם תתאה דבי"ע וכמ"ש כמים הפנים אל פנים כן לב האדם לאדם כו'. דהנה ידוע בענין ע"ס דאצילות שנאצלו מן המאציל אינו רק בחי' התפשטות הארה בעלמא מעצמות המאציל כמו ויאצל מן הרוח כו' כמ"ש במ"א באורך, וכמו עד"מ אור וחיות המתפשט מעצם הנפש מהעלם לגילוי בגוף האדם חכמה במוח ומדות בלב שאין זה רק דמיון וציור בעלמא בבחי' הארה דהארה לבד לגבי עצמות הנפש שנעלמים וכלולים בעצמותה ממש כחכמה ומדות שבנפש עצמה כו', וזהו כמו המצייר בלוח מה שעולה במחשבתו וכה"ג או כחותם בשעוה כו', וכך יובן למעלה ועל הכסא דמות כמראה כו'.

כי חיים . . . למוציאיהם בפה: משלי ד, כב. עירובין נד, א.

וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.

ג' שעות ראשונות . . . כי אמרתך חייטני: ע"ז ג, ב. תהלים קיט, ג.

כמים הפנים: משלי כז, יט.

ויאצל מן הרוח . . . במ"א באורך: בהעלותך יא, כה. ראה תרי"ג, א. יד, א. סה"מ תקס"ז ע' כג. לב. סה"מ

תקס"ט ע' ר"ט. ולהלן ד"ה להבין שיש ענין הפרסא (קרוב לתחילתו). ועוד.

דמות וציור אדם ולא אדם ממש כו', והוא בחי' התחלקות הקוין חחי' מימי' ובג'ה משמאל כו' באו"כ בבחי' ציור אדם דחוי"ב וחגי' ונהי' כו', כמו עדי' ציור אדם התחתון במוחין ולב כו' וצורת רמ"ח אברים כו' כך חסד דרועא ימינא כו'. ואמנם באמת הרי מצד אוא"ס עצמו נק' ע"ס בלי מ"ה בלי מהות כלל וכמ"ש חכים ולא בחכמה ידיעא כלל כו' עד ולא מכל אינון מדות כלל רק שנאצל ע"ס לאחזאה לאתנהגא בהון עלמין כו'. וז"ש כמראה אדם בציור לבד ולא אדם כמ"ש כי לא אדם הוא כו' שעצמו' א"ס ב"ה למעלה מבחי' אדם (וז"ש כי לא אדם הוא להנחם במדה להיפוכו מאחר דלאו מכל אינון מדות דאדם כלל וכמ"ש במ"א), והיינו עדי'מ באדם למטה שגילוי אור וחיות שנמשך בציור איברי גופו הוא הארה בעלמא וכלא חשיב ואינו נחשב בשם אדם ממש בעצם הנפש רק בציור אדם הוא שדומה לעצם הנפש שכלולה מכוחות הרוחניות שבה וכמצייר בלוח מה שעולה במחשב' כו' ועכ"ז בדומה הוא רק שנק' דמות לבד. וזה יובן גם למעלה במ"ש דמות מראה אדם כו' דכל ע"ס דאצילות שבא בקוין אינו רק כמו בחי' דמות וציור לגבי עצמי' המאציל, וזהו פי' אדם אדמה לעליון כו' פי' עליון הוא עצמו' המאציל וע"ס דאדם דאצי' הוא רק בדומה לגבי ע"ס הגנוזים בהעלם עצמיות המאציל כמראה דמות לבד, וזהו אדמה לעליון בדמיון וציור לכד כמ"ש נעשה אדם בצלמינו כדמותנו לבד, ובאמת הרי חכים ולא כו' כנ"ל וד"ל.

וזהו בחי' אדם עילאה שבאצי' שנא' בו נעשה אדם כו' אדמה לעליון שבעצמיות א"ס ב"ה אע"ג דלאו מכל אינון מדות כלל כו', הענין הוא דחכמתו ומדותיו ורצונו שבתו' הקדושה שכלולה בעצמותו ממש כמ"ש ואהי' אצלו אמון אצלו ממש כו' כידוע שנמשך מן ההעלם דעצמו' להיות למקור לגילוי ע"ס דאצי' להיות נק' חכים ומבין חסדן ורחמן כו' באו"כ כמו חכמה מוחא חס' דרועא כו' שזהו בחי' אדם אדמה לעליון כנ"ל. וזהו מ"ש וזאת תורת האדם כו' שתו' של מעלה שבעצמותו נק' תורת האדם העליון וע"כ התורה באה בציור אדם בפירוקין ושייפי' כמ"ש בזוהר והוא בחי' פנימי' ומקור כל אורות עליונים דציור אדם שעל הכסא כו'. וז"ש כי על כל מוצא פי ה' דהיינו מקור מוצא שבהעלם העצמי יבוא לגילוי בפי ה' שהוא חכמה שבתורה שלמעלה להיות מקור האצי' בפי' הא' בפי' מוצא כו' מזה יחי' האדם דלעילא שבו כל ציור הקוין דע"ס דאצי' במוחין ומדות כו' להשפיע לעולמות, וכמא' ג"ש כו' יושב ועוסק בתורה דהיינו בתו' של מעלה שנק'

חכים ולא בחכמה ידיעא: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

אדם אדמה לעליון: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' איקמ. ושי"נ.

ואהי' אצלו אמון: משלי ח, ל.

וזאת תורת האדם... בפירוקין ושייפין כמ"ש בזוהר: שמואל"ב ז, יט. וראה וחי' קלד, ב: כמה דבר נש כו' אורייתא כלא שייפין ופרקין כו' חד גופא. וחי"ב ק"ז, ב עה"פ זאת התורה אדם. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קצח וע' רפת. חי"ב ע' תרעה. ועוד.

חכמה של מעלה העצמי' שנובע ונמשך מן ההעלם לגילוי להיות מקור למוחין דחו"ב דאצי' ואח"כ יושב ודן כו' במדות חג"ת עפ"י התורה דוקא כמ"ש במ"א כמו חסד דרועא ימינא, ולא על הלחם דתו' כשמתלבש ובא בבחי' מאכלי מזון כמו אכלו רעים כו' יחי' האדם העליון אלא על מוצא פי ה' במקור הח"ע דתו' כשבא בדיבור דוקא כמו למוציאיהם בפה, וכמו עד"מ באדם למטה ד"ת שיוצא מפיו נעשה בחי' מקיף לשורש נשמתו כו' וד"ל.

והנה אחר שבחי' אדם עילאה דאצי' מקבל אור ושפע ממוצא פי ה' דתו' שלמעלה שמשם נמשך השפע למטה לבחי' אדם תתאה דבי"ע כו', שזהו בחי' כח האלקי דמל' דאצילות בנשמות ומלאכים דבי"ע שנק' ג"כ אדם בציוור, כי באמת גם בחי' מל' דאצילות לגבי הנבראים שנק' בורא ומובדל בערך כמו המאציל שמובדל בערך מן הנאצל וכמ"ש כי לא ראתם כל תמונה כו', וכאשר בא בהתלבשות המל' במלאכים ונק' בציוור אדם כמו מלאכי' שנק' עיני ה' ואזני ה' וישיבה ועמידה והילוך וכה"ג כל תוארי אדם שאין לו גוף ולא דמות הגוף ח"ו, וכמ"ש בזוהר דמסטרא דשכינה כי לא ראתם כו' אך מסט' דבריא' יש מאין נק' בחי' אדם ע"י כוחות המלאכים שנק' כלים ואיברים דשכינתא כמו עיני ה' משוטטות מארי דאשגחותא ומארי דאודנין ודידין כו' עד שמלאכים דעשי' נק' רגלי השכינה וכה"ג, וכ"ז רק בבחי' ציוור שנק' הארה דהארה כמ"ש באורך נראה אור אחר המסך המפסיק בין אצי' לבריאה כנ"ל, והוא הנק' מראה דמות כבוד ה' כו', וכידוע שהפרש בין אדם דאצי' לאדם דבי"ע זהו הפרש בין צלם לדמות דצלם בדכורא ודמות בנוק' (ומ"ש ועל הכסא דמות היינו בחי' אדם תתאה שעל כסא דבריאה שהוא רק בבחי' דמות כבוד ה' דז"א דאצי' וזהו כמראה אדם העליון, ומשם מקור הנבראים כמ"ש ביד הנביאים אדמה כידוע). וגם על בחי' אדם זה שבבי"ע שמקבל מאדם עילאה נא' כי לא על הלחם כו' רק על כל מוצא פי ה' דאדה"ע כו' והיינו בחי' מוצא פי ה' דתורה שבכתב שנמשך לתשבע"פ מל' קרינן לה וזהו ספר וסיפור כידוע יחי' גם אדם תתאה וכו' וד"ל.

ואח"כ יושב ודן . . . כמ"ש במ"א: ע"ג ג, ב. ראה ס' מאמרי אדה"ז מארז"ל ע' צו, רל. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קסד, שטז, תנב.
 כי לא ראתם כל תמונה . . . בזוהר דמסטרא דשכינה: ואתחנן ד, טו. ראה זח"א רנב, ב. זח"ג רלט, א. וראה לעיל ד"ה וידבר גו' את קרבני, סוף סל"ו. ושי"ג.
 עיני ה' משוטטות מארי דאשגחותא ומארי דאודנין ודידין: ע"פ זכר"י ד, י"ד ודה"ב טז, ט. תקוני זהר ת"ע (קלא, א). וראה ס' מאמרי אדה"ז ויקרא ח"א ע' צו, ושי"ג בארוכה.
 באורך נראה אור: תהלים לו, י"ד.
 דצלם בדכורא ודמות בנוק': ראה זח"ג לה, ב. סידור קיג, ד. שערי אורה לח, א. שערי תשובה ח"ב לו, ב. אה"ת ואתחנן ריש ע' פו.
 ביד הנביאים אדמה כידוע: הושע יב, יא. ראה ס' מאמרי אדה"ז ויקרא ח"א ע' רנה. ח"ב ע' תרכג. שערי תשובה ח"ב (חינוך) פמ"ב. שער היחוד פמ"א.
 ספר וסיפור: ס' יצירה בתחילתו.

והנה הפי' הב' במוצא פי ה' כפשוטו שהוא הגילוי דיו"ד מאמרות שיצא מפי הוי' דתורה שאם לא בריתי כו' ועל כל מוצא פי ה' שבא בי' מאמ' בעשי' דוקא יחי' האדם העליון, דהיינו ע"י קיום המצות בפ"מ כמשי"ת, והא בהא תליא דאם נמשך מוצא פי הוי' באדם י' ליון דאצי' ממקור הראשון יחי' האדם גם מן המוצא פי ה' שבמצות מעשיו וחכמתו באדם למטה במוצא פי ה' בד"ת תלמוד מביא לידי מעשה כו', ורגמת עי' מה שיחי' האדם הוא במעשה המצות דוקא כמ"ש אלה כו' וכמ"ש סוף דבר כו' את מצותיו שמור כי זה כל האדם פי' כי זה כל האור וחי' העליון דאדם העליון שמקבל ממוצא פי ה' משום דנעוץ תחב"ס דוקא דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה כמשי"ת וד"ל (וגם מה שנק' אדם אדמה לעליון ממש אינו אלא בסוף מעשה דוקא, וז"ש כמים הפנים אל פנים מלמטה למעלה בהעלאו' מ"ן דמצות כן לב האדם לאדם כו' וכמשי"ת).

והנה מעתה יש להבין מ"ש סוף דבר כו' ומצותיו שמור כי זה כל האדם דלעילא כו' והוא מ"ש כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם כו'. דהנה מבואר למעלה שמצד עצמות א"ס ב"ה לאו מכל אינון מדות כלל ומה שנמשך בציוור קוין שז"ש יחי' האדם הוא על כל מוצא פי ה' שבמצות דוקא כמ"ש כי זה כל האדם, והוא בחי' רצון העליון שבמצות בפ"מ שהוא למעלה מבחי' החכמה דאדם, שאע"פ שנק' סוף דבר לכד הוא למעלה מראש דחכמה עד שמשפיע כל אור וחיות לכל בחי' אדם, וזהו כי זה כל האדם כן מ"ש כי על כל מוצא פי מוצא ז[ה הוא] בחי' מקור לפי ה' דחכ', וכי' ריבוי הוא כו'. ויובן זה בהקדים תחי' שיש ב' מיני רצון א' רצון התחתון והב' רצון העליון וכמ"ש בווהר דאית [רצון] ואית רצון כו' שנק' פנימיות הרצון וחיצוניות הרצון וכן נק' רצון פשוט ורצון המורכב כו', וביאור הדבר ידוע שרצון הבא בהתלבשות והרכבה בשכל ומדוי' נק' רצון התחתון עד שגם האיברים בתנועה נמשכים אחר הרצון, כל זה נק' רצון חיצוני לכד שבא בהרכבה בדרך וסדר השתלשלות מעילה לעלול, כמו תחילת הרצון לדבר מה הוא רק התפשטות כח מן עצם הנפש בחיצו' שבה להיות נמשך לדבר מה כמו שחפץ ורוצה לבנות בנין וכה"ג שנמשך הרצון במעשה הבנין שזה ענין דכר מורכב ולא פשוט ועצמי שיבוא בו חילוף ושינוי כו' וע"כ רצון זה מיד מתפשט בטעם ושכל למה שירצה ומן השכל וטעם יתפשט במדוי' הרי נשתנה מהות הרצון כשבא להתלבש בשכל ומן השכל משתנה בבואו במדות שבלב כרצון שבאהבה או יראה חסד או דין נק' רעותא דליבא כו', וכ"ש כשמתלבש

שאם לא בריתי: ירמי' לג, כה, וראה נדרים לב, א.

אלה . . . סוף דבר: נסמן לעיל ע' א'תשה.

בוהר דאית (רצון) ואית רצון: מובא בכ"מ בשם הווהר (ראה ס' מאמרי אדהאמי' ויקרא ח"א ע' רטו. ח"ב ע' תרמו. תתטו. דברים ח"ג ע' תתלב. אמיב פצי"ט. דרך מצותיך פת, ב). וראה הנסמן ע"ז בהערת כ"ק אדמו"ר שליטיא בסה"מ תשי"ט ע' 113.

במחשבה נק' רצון שבמחשבה וכן ממחשבה לדיבור ומדיבור למעשה כמו במעשה הבנין ובהילוך הרגל וכה"ג, והכל רצון אחד שהוא כח הטיית והמשכת הנפש לדבר מה שבא במוכב בשכל ומדות ומחשבה ודבור ומעשה בדרך התלבשות והשתלשלות מעילה לעלול כמו משכל למדות ומדות למוד"מ כנ"ל. והנה זה הרצון נק' רצון התחתון שבא בבחי' ציור אדם בג' קוין מימין ומשמאל ואמצע וחב"ד חג"ת נה"י כו' שהרי מיד שהרצון בא במורכב הטי"י לימין ושמאל וממוצע ויתכוף עצמו מימין לשמאל כו', והוא עפ"י אופן הרכבת הרצון, וע"כ נראה בו שינוי מחסד לדין ומדין לחסד גם בטרם בואו בהתלבשות והרכבה בשכל וטעם גלוי (והוא שנק' טעם כמוס לרצון כידוע שמתחלק לחג"ת שברצון עצמו כו' והוא שורש המשכ' הג' קוין דחח"ג כו' בגילוי כידוע). וזהו ענין המוחין חב"ד שהן מלבישי' לרצון ג"כ ג' קוין ימין ושמאל וממוצע חח"ג מימין כו' וכן יורד עוד ממוחי' חב"ד למדות ומחג"ת נה"י כו', שכל זה הוא בחי' ציור אדם בג' קוין חח"ג מימין ודתי' כאמצע ובג"ה משמאל וציור קו"ח דמות ומדות וכל פרטי התחלקות שלהם באו"כ והתכללותם בכמה ריבוי אופנים שונים בשנוי תמיד מדבר להיפוכו מתחלת הרצון שנק' כתר עד סוף מעשה שבבחי' רגל כו' שלפעמים אור הרצון וחסד בחכמה ומדות עד סוף מעשה ולפעמים להיפך כו'.

והנמשל מכל זה יובן למעלה ענין ההשתלשלות דע"ס דאצילות בג' קוין כו' ובציור אדם בג' מדריגות מוחין ומדות עד מדו"מ שהוא מע"ב שבא אור הרצון בהתלבשות בחכמה ומחכמה למדות ומדו"מ עד שברא אלקי' שמים וארץ וכל צבאם בפ"מ שהוא בחי' המעשה וכמ"ש בראשית ברא בחכמתו וברצון שמלוכש בחכמה כנ"ל בענין רצון המורכב שנק' רצון התחתון, ויש בו ג' קוין חג"ת מימין ושמאל כו', וזהו יהי אור חסד יהי רקיע בחי' גבורות והן בחי' מדות דו' ימי בראשית שנמשכים מחכמה כנ"ל עד בחי' המעשה שנק' סוף הכל כו' כידוע, ובה הרצון יש [שינויים] רבי' באופני' שונים מתחילת הרצון עד סוף מעשה, וכמו בענין המבול שאו' אמחה שהקריב נח קרבן וירח את ריח ניחוח ויא' אל לבו לא אוסיף כו'. וזהו ענין בחי' אדם שהן המדות שמשתנים עפ"י הרצון שמשתנה בשכל כנ"ל (וזהו שא' כי לא אדם הוא להנחם כנ"ל), וכך הוא עד רום המעלות גם ברצון הקדום כשעלה ברצונו להתפשט כו' כנ"ל וד"ל.

ואמנם מדריג' הב' ברצון הוא הנק' רצון העליון שנק' רצון פשוט ועצמי, והוא בחי' רצון העליון שבמצות דוקא שמזה יחי' האדם העליון כנ"ל. וביאור ענין רצון הפשוט יובן מרצון פשוט ועצמי שבאדם למטה שזהו כל בחי' פנימי' ועצם הנפש נמשך ברצון זה שנק' הטיית המהות ועצם בלי שיור דבר בעצמו זולת זה לפי שזה הרצון הוא כל עצמותו ומהותו ממש זהו

חח"ג מימין: ראה זח"ג קנ"ג, כ. פרדס שי' פ"א. ע"ח דרוש עגולים ויושר ענף ב'.
אמחה . . . וירח את ריחו: ע"פ בראשית ו', ז. נח ת, כא.

הנק' רצון פשוט בפשטות העצמות, כמו ע"ד דוגמא ברצון הפשוט לחפוף בחי' נפשו שהוא מצד אהבת עצמו שאוהב חיי נפשו בבחי' עצמיות ממש וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו כו' וע"כ גם הרצון הנמשך למצוא [טרף] לנפשו הוא רצון פשוט מעצמי' הנפש שנק' יחיד' כו', וכן ימצא באהבת אב לבנו או לריעו כנפשו שאהבתו עצמית כאהבת יונתן לדוד שאהבת נפשו אהבו וכו'. ורצון כזה הוא בלתי מורכב ובלתי מתחלף ומשתנה כלל להיותו בחי' עצמי' ממש שכל עצם אין בו שינוי וחילוף כלל כו' מפני שהוא למעלה מבחי' כחות הנפש לגמרי שאינו בא בבחי' התפשטות והארה כלל ע"כ לא יוכל רצון זה לבא בהרכבה כלל בלבוש השכל ומדות שהן המצמצמים ומגבילים מהות הרצון ובא בנטי' וחילוף ושינוי כו' וברצון הנפש עצמה ממש א"א להגביל ולהלביש שום דבר מורכב להיות[ו] פשוט ועצמי' כו', ולכך נק' בשם רצון העליון, פי' שהוא עליון מכל התלבשות והשתלשלות דכחות הנפש הבאים בציור אדם כנ"ל מפני שא"א שיבוא בציור קוין ואו"כ בחב"ד וחגית כנ"ל ע"כ הוא למעלה מבחי' אדם לגמרי, וכידוע שבעבודת ה' הוא אה"ר דכל מאדך שהוא ענין מס"ג ברצון פשוט ועצמי' שלא יוכל לבא בסדר המדריגות בשכל ומדות דאדם כלל משא"כ בכל נפשך הוא נפש האדם שהוא רצון שבחכ' ומדות כו', וכמו [כן] יובן למעלה רצון הפשוט ועצמי' שהוא בפנימי' ועצמיות דאוא"ס ב"ה ממש שנק' סתימא דכל סתימין דלית מחשבה תפיסא בי' כלל אפי' מח' וחכ' הקדומה כו' שא"א שיוכל לבוא בהתפשטות בציור אדם כלל וכלל וכמ"ש כי לא אדם הוא להנחם, והיינו בחי' אה"ר העצמי' ממש שכל מהותו ועצמותו ית' נמשך בה, כמו עד"מ ענין אהבת נפש הנ"ל, והוא מ"ש לע"ל שתיקרא חפצי בה כו' וכמו שא' ואהבתך אל תסור כו' כאהבה עצמי' בכ"י שאין בזה שינוי וחילוף ולא נטי' כלל להיות' בחי' עצמי' ממש כאב את בן ירצה ברצון פשוט ועצמי' שכל מהו"ע נמשך בו, וכמ"כ לע"ל כתיב והשיב לב אבות [ע]ל בנים כו' שיהי' בלי שינוי וחילוף כלל גם מפני שאינו מתלבש ובא בהרכבה ד[חכ'] ומדות כו' כלל, וז"ש כי לא אדם הוא להנחם כו' (וכמ"ש במ"א שזה שכתוב רמה קרני כו' שזהו מל' משיח שנא' ישכיל עבדי ירום כו' ו[ג]כה מאד למעלה מבחי' אדם ע"כ דוד חי וקיים וד"ל).

וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו: איוב ב, ד.

שאהבת נפשו אהבו: שמ"א כ, יז.

כי לא אדם הוא להנחם: שמ"א טו, כט.

שתיקרא חפצי בה: ישעי' סב, ד. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שמ. ח"ב ע' חשכב. במדבר

ח"א ע' צו. דברים ח"א ע' פז. קז. קמה. ח"ב ע' שע. ועוד.

ואהבתך אל תסור: ע"פ ברכת אה"ע ב"י.

והשיב לב אבות: מלאכי ג, כד.

במ"א שזה שכתוב רמה קרני . . . ישכיל עבדי . . . דוד חי וקיים: שמ"א ב, א [ונת' ב"ה זכור את יום

השבת בטה"מ תקס"ט ע' קנט, ומקבילו בתו"א עב, ג]. ישעי' נב, יג [וראה הנסמן ע"ז עוד בס' מאמרי

אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קיב]. ר"ה כה, א.

ומעֵתָּה יובן ג"כ בשרש ענין המצות למעלה מעלה שהוא הנק' בשם רצון העליון דוקא כנ"ל, שזהו למעלה מבחי' רצון התחתון הנ"ל שמורכב ומלוכש בבחי' אדם כו', ולכאורה יש להבין בזה דהלא רמ"ח מ"ע נק' רמ"ח אברים דמלכא שהיא דוקא בציור אדם כו'. אך יש במצות ב' מדריגות, הא' מה שירד האור דרצון העליון הפשוט ובא ונמשך בחכ' ומצות דתורה ומתלבש בבחי' או"כ דוקא כו', ונק' מצות הוי' וכמ"ש אשר קדשנו במצותיו כו' וכן התורה נק' תורת הוי' היא תורת האדם דוקא, דו"ש כי על [כל] מוצא פי הוי' יחי' האדם וכן על מצות הוי' שו"ש כי זה כל האדם כנ"ל כמו המצות שעושה אדם למטה וד"ל. ומדריג' הב' במצות הוא הנק' רצון העליון ממש כמו שהוא בבחי' פנימיות ועצמי' או"כ ב"ה ממש שנק' פנימיות • ורצונו דוקא שע"ז א' רחבה [מצותך] מאד בבחי' או"כ ממש למעלה מבחי' אדם כו' שהוא ורצונו הפנימי ועצמי הכל א' בבחי' עצמי' ממש להיות המצות מורי' על בחי' מהר"ע ממש שאינו בבחי' התפשטות רצון בהשתלשלות העולמות בבחי' אדם וד"ל שאין זה בחי' עצמי' שלו כלל, ולזה א' רחבה מצותך מאד התרחבו' בבחי' או"כ עצמי' ממש, והוא אנכי ולא יהי' לך שכלל בהמצות שנאמרו מפי הגבורה כו' סדכ"ס שאינו מתלבש בבחי' אדם כלל וד"ל.

אך א"כ יש להבין בחי' רצון העליון זה בשרש המצות א"א שיוגבל ויתפשט בבחי' קוין בציור אדם באו"כ למה אמר דרמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא בציור אדם, וגם התו"מ נק' תורת האדם דוקא כנ"ל. הענין הוא שזהו בחי' השפעה וההמשכה מעצמו' רצונו וחכמתו שבבחי' או"כ עצמו ממש להתמצם ולבוא בהתלבשות או"כ מכלים [שונים] בציור אדם העליון אשר על הכסא כו' להיות לו למזון אור וחיות במוחין עליונים, ונק' תורת הוי' תורת האדם, ומתפשט במדות ובציור רמ"ח אברים כו', לפי שיש בא"ס ב"ה גם מבחי' כח הגבורות להגביל האור דרצה"ע הפשוט שיבוא בבחי' גבול ומדה באו"כ בציור אדם אעפ"י שבעצמי' הרי הוא למעלה מבחי' אדם ואינו מוגבל בגבול ומדה כמ"ש רחבה מצותך מאד וכתוב בתו' הקדומ[ה] ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים, ועכ"ז נתצמצם בג' קוין דאדם דאצי' כו' לפי שכל יכול הוא, אך דוקא במה שהוא פנימי' ועצמיות ש[אין] לפניו מעלה ומטה ממש ויכול לשכון בבחי' הגבול והצמצום כמו בבלתי גבול דבר והיפוכו כ"א כמו בגילוי שכינה בהיכל ק"ק שלמטה ואעפ"י ששמי השמים לא יכלכלוך כו' משום דהיא הנותנת •

רמ"ח מ"ע נק' רמ"ח אברים: ראה תקוני זהר ת"ל (עד, א). זח"ב ק"ח, א. תניא פ"ד. ועוד.
 פנימיות ורצונו: כנראה חסר כאן.
 רחבה מצותך . . מפי הגבורה: תהלים קיט, צו. מכות כד, א.
 ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט.
 ששמי השמים לא יכלכלוך: מלכים"א ח, כו.
 דהיא הנותנת: בהכתי"י חסר הסיום.

ואשה כי תדור נדר לה' ואסרה איסר בבית אבי' בנעורי' כו', הנה ידוע דאשה היא כנ"י למטה שנק' אשה יראת ה' כו', ולמעלה זהו בחי' מל' דאצי' שנק' שכינה והוא שנק' ג"כ בחי' מטרוניתא ואימא תתאה והוא מקור כנ"י . שנבראו מאין ליש (ובל' הגמרא נק' אוצר שכל הנשמות גנוזי' ונעלמי' שם כו' וכמא' אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות מן האוצר ששמו גוף כו') ששם נמשך מבחי' אור הזרוע לצ"ע שהוא בחי' יסוד ז"א בבחי' המשכת מ"ד כו' והוא שנק' איש כמו ה' איש כו', וזהו שא' בסמוך איש כי ידור נדר כו' לא יחל דברו כו' (כמשי"ת). והנה לפי שבתוכה זו דואשה מרמו על מקור נשי' למעלה שעולה ומתייחדת בבעלה שנק' איש העליון (כמ"ש במ"א ע"פ לזאת יקרא אשה כהיא כי מאיש לוקחה זאת כו' אש יו"ד דדכורא שהוא חסדי' דהוי' כו') וכמ"כ עליי' המל' למעלה יותר עד פנימי' הכתר שלמעלה מחו"ב (שהוא כמו חיריק שנעשה חולם ע"ג האות כו', ומשום דנעוץ תחילתו בסופן וסופן בתחילתו כו') ע"כ טעמו בזקף גדול שהוא גרשיי' שמורה הנגינה שלו בעלי' וזקיפה כלפי מעלה ביותר, והיינו כמו ענין ב' עליו' זו למעלה מזו שמורה בב' הקוין דטעם זה דגרשיים (כמ"ש במ"א ע"פ ה' יחתו מריביו כו'), שהוא מצד שרש בחי' המל' שהן כנ"י שבאו ממקום גבוה מאד נעלה ע"כ הן עולין למעלה כ"כ שזהו למקור חוצבם הראשון שזהו במל' דא"ס שהוא מה שארז"ל דישאל עלו במח' פי' במח' הקדומה שהוא במל' דא"ס עצמו כמו שהוא בפנימי' ועצמי' שלו ממש

ואשה כי תדור: נדפס מכת"י 651 קנה, א. ונמצא עוד בהכתבי-יד: 116 קלה, א [בכותרת: תורת אדמו"ר שי שבת פ' מטות]. 1051 פב, ב [רק חלק]. 1374 קיד, א [וחסר קצת]. 1749 י"ד, ב [וחסר קצת. בתחילת המאמר בתורת: ב"ה תקפ"י. ובסוף המאמר רושם: .סליק מוגה היטב מכל צד ופינה, נשלם כתיבת הדרוש הנ"ל יום ב' כ"ג סיון שנת הגאולה לישראל לפ"ק] [פיענוח הגימט' הוא תרכ"א, אמנם התאריך, יום ב' כ"ג סיון אינו מתאים לשנה זו].

המאמר מיוסד על ד"ה זה בלקי"ת מטות פג, ג. ובשינויים בסי' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' ק ואילך [שם הנחת כ"ק אדהאמיצ]. ובשינויים בסי'מ . אתהלך-לאוניא' ע' ט. ובשינויים והגהות באוה"ת מטות ע' אישכו.

ואשה כי תדור: מטות ל, ד.

אשה יראת ה': משלי לא, ל.

מל' . . שכינה . . מטרוניתא ואימא תתאה: ראה תניא פנ"ב (עכ, ב) ובהנסמן בליקוט פירושים שם ע' א'קד.

כנ"י: = כללות נשמות ישראל [כ"ה בכת"י ב].

ובל' הגמרא נק' אוצר . . אין בן דוד בא: ראה ע"ז ה, א ורשי' ותוס' שם. רשי' יבמות סב, סע"א ד"ה משום. סג, ב ד"ה גוף.

ה' איש . . איש כי ידור: בשלח טו, ג. מטות ל, ג.

במ"א ע"פ לזאת יקרא אשה . . אש יו"ד: בראשית ב, כג. וראה ד"ה והי' לכם לציצית: בסידור עם דא"ה ע"ר הקיש פ, א ואילך. ומקבילו בלקי"ת שלח מד, ג. וסי' מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"ג ע' א"רס ואילך.

חיריק שנעשה חולם ע"ג האות: ראה זח"ג י, א. וראה גם סה"מ תקס"ב ע' רכו. סה"מ תקס"ה ע' רצה. ביאוריהו מה, ג. דרך חיים מו, ב. ובכ"מ.

במ"א ע"פ ה' יחתו מריביו: ראה לקי"ת נשא כה, ד. ועוד.

דישראל עלו במח': ב"ר פי"א, ד. ועוד.

כמו כי אתה אבינו אתה ממש (כמו הבן שנמשך בתולדה מאביו מכח המוליד בדומה לו ממש אע"פ שנולד רק מטפה שבמוח האב במהות ברי' בפ"ע כו'), והיינו ב' עליו' המל' א' למוחי' דא"א כמ"ש ויבן ה' אלקי' את הצלע דא"א תקינו לה ונק' בונים, וכמ"כ נש"י בשרשם במוחי' דא"א דאצי' כבן ממוח האב כו', ועליו' הב' בעצמי' א"א"ס כמ"ש כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו בחי' ח"ס כו' וכמ"ש אבן מאסו הבונים שהן א"א היתה כו' בבחי' כתר שבכתר דמל' דא"ס כו', ואע"פ ששרש המל' מבחי' אור אבא דאבא יסד ברתא כידוע). וז"ש אשה כי תדור נדר כו' שהן כנ"י למטה שטעמו בזקף גדול שהוא מורה על היותו ממקום גבוה מאד (וקאי אדסמיך לי' שא' באיש כי ידור כו') וכמ"ש ביום ההוא תקראי לי אישי כו'. ובאמת יש להבין למה דוקא ביום ההוא תקראי לי אישי ולא עכשיו שהרי גם עכשיו נק' כנ"י אשה והקב"ה נק' איש כידוע (וכמארז"ל איש ואשה זכו שכינה ביניהם כנ"ל), וגם מ"ש ולא תקראי לי עוד בעלי מהו ההפרש בין אישי לבעלי כו'. אך הנה ארז"ל דשלשה גאולות הן גאולה ראשונה הי' בזכות אברהם (שזהו גאולה דמצרים שא' ע"ז זכרתי לך חסד נעורייך כו' שחסד זה הוא בחי' חסד דאברהם כמ"ש וחסד לאברהם (כמשי"ת), וגאולה שני' הי' בזכות יצחק (שהוא בבחי' הדין ונק' פחד יצחק כידוע) וע"כ לא הי' גאולה שלימה (שזהו גאולה דבית שני אחר ע' שנה שבב"ש חסר הי' ה' דברים ארון ואו"ת ונבואה כו' וגם נחרב ויצאו בגלות לזמן רב מאד וברוב צרות כו'), אבל גאולה שלישית יהי' בזכות יעקב שנק' איש תם יושב אהלים בתשב"כ ושבע"פ, והוא בחי' מדת אמת כמ"ש תתן אמת ליעקב כו' ואין אמת אלא תורה כמ"ש קרוב ה' כו' יקראוהו באמת דתורה וכתוב ויקם עדות ביעקב

כי אתה אבינו: ישע"י סג, טז.

ויבן היא . . . דא"א תקינו לה: בראשית ב, כב. זח"א מט, א.

אבן מאסו הבונים . . . דאבא יסד ברתא: תהלים קיח, כב. זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנת, א. תקוני זהר תכ"א

(סא, ב). תסי"ט (קה, ב).

ביום ההוא תקראי לי אישי: ע"פ הושע ב, יח.

נק' כנ"י אשה והקב"ה נק' איש כידוע: ראה סוטה מב, ב. במדבר פ"ט, מד. ובכ"מ.

איש ואשה זכו שכינה ביניהם כנ"ל: סוטה יז, א. ונת' לעיל בדי' עולת תמיד [ובכתי' 651 הוא רשום לפני מאמר זה. ושם הסדר ד"ה: וידבר גר' את קרבני, עולת תמיד, ואשה כי תדור דילן. ואולי גם בנוכ"ק אדהאמ"צ גרשמו מאמרים אלו בסמיכות וע"כ מצוין כאן בתיבת כנ"ל לדי' עולת תמיד. אמנם כשאר כתי' מופיעים מאמרים אלו בתאריכים שונים]. תיבת כנ"ל כאן היא רק בכתי' 651. וכשאר הכתי' רשום כאן במקום כנ"ל, ביניהם כו'.

ארז"ל . . . גאולה ראשונה הי' בזכות אברהם: ראה גם לקרית מטות [ד"ה ואשה כי תדור] פג, ג [ושם מצוין לדומה לזה בוח"א קסט, סע"א: שלש גאולות ע"י שלשה צדיקים משה מרדכי משיח כו'].
זכרתי לך . . . וחסד לאברהם: ירמ" ב, ב. מיכה ז, ב.

פחד יצחק . . . שבב"ש חסר הי' ה' דברים: ויצא לא, מב. יומא כא, ב.

יעקב . . . יושב אהלים בתשב"כ ושבע"פ: תולדות כה, כו. ראה לקרית ואתחנן ה, סע"א. מאמרי אדהאמ"צ

דברים ח"א ע' ו. ושי"ג.

תתן אמת ליעקב . . . ואין אמת אלא תורה . . . קרוב ה' . . . ויקם עדות: מיכה שם. ע"פ ברכות ה, רע"ב [ואבות פ"ו מ"ג. ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. איכ"ר פתיחתא ב. ת"ז תכ"א (ג, סע"א)]. תהלים קמה, יח. עת, ה.

ותורה שם בישראל דוקא, ובתשבע"פ דוקא כמארז"ל שאין הגליות מתקבצות אלא בזכות המשניות דוקא כמ"ש גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם כו' דתשבע"פ מל' קרינן לה, שז"ש אשת חיל עטרת בעלה כנ"ל בשרש בניי שנק' אשה כו' שעולה למעלה מעלה בפנימי' הכתר וכמא' מתניתא מלכתא כו' (וכמשי"ת), וז"ש (במלאכי ב') בריתי היתה אתו כו' תורת אמת היתה בפיהו ועולה כו', ויש להבין למה בבחי' מדתו של יעקב דוקא נק' בשם אמת כמ"ש תתן אמת ליעקב כו' שזהו התורה שנק' תורת אמת כו', וכי אפשר לומר שבאברהם ויצחק שהיו בבחי' מרכבה כמא' האבות הן הן המרכבה לא ה' בהם מדת אמת, כי הרי ודאי בחי' החסד דאברהם שזהו בחי' האהבה והדביקות שה' קשור ודבוק תמיד למעלה באלקי' חיים בלי פירוד אפי' רגע כמ"ש התהלך לפני כו' ודאי ה' זה בתכלית האמת לאמיתו וכמו שאנו או' ומצאת את לבבו נאמן כו' לפי שעמד בנסיונות רבים כידוע, וגם כמ"כ בפחד יצחק ה' בודאי בתכלית האמת ביראה פנימי' ועצמי' בתמידות כל היום עד שארכבותיו דא לדא נקשן כו' (וכמו שיהי' פחד ה' לע"ל על כל הברואי', שזהו ענין ר"ה עכשיו שהוא בבחי' גבורה ופחד דיצחק שנעקד ע"ג המזבח כעולה כו' ועקידת יצחק לזרעו יזכור לעולם ולכך יש מ"ד דזכות אבות לא תמו כו'), וידוע דיראה דיצחק כלול ה' מאהבה דאברהם ואמנם היראה ה' בו מבחוש בגילוי והאהבה מבפנים בהעלם, ואהבה דאברהם ה' כלול מיראה דיצחק כמ"ש עתה ידעתי כי ירא אלקי' אתה כו' רק שהיראה ה' בו מבפנים בהעלם כו', וא"כ למה במדת יעקב שהוא בחי' הרחמי' שכלול מאהבה ויראה (והיינו בחי' פני נשר לארבעתן כו') נק' בשם אמת ואוי"ר דאברהם ויצחק אינם בבחי' אמת אחר שכל בחי' יעקב אינו רק מה שכלול מחו"ג כו' ואם מפני שידוע דשרש אוי"ר דאברהם ויצחק ה' בב' קוין דחו"ג דאצי' שכ"א מנגד לזולתו כחסד שאינו אמת לפי שמדה"ד סותרו ומדה"ד אינו אמת לפי שמדת החסד סותרו ואין לשניהם קיום כ"א לקו האמצעי שהוא ת"ת בחי' המכריע הממוצע מחו"ג שהוא הרחמי' כידוע שנק' בריח התיכון שכלולי' בו ב' הקוין בלי נטי' לימין ושמאל שהנטי' בימין ביותר יכול להיות יניקה ממותרי החסדי' דקדושה כמו אברהם שיצא ממנו ישמעאל ובנטי' לשמאל

שאר הגליות מתקבצות אלא בזכות המשניות . . גם כי יתנו: הושע ה, י"ד. ויק"ר פ"ו, ג.
 דתושבע"פ מל' קרינן: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
 אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.
 מתניתא מלכתא: כתובות סא, ב. [ובביצה כה, ב: מתניחין מלכתא].
 התהלך לפני . . ומצאת את לבבו: לך לך י, א. נחמי' ט, ת.
 שארכבותיו דא לדא נקשן: דניאל ה, ו.
 דזכות אבות לא תמו: ראה שבת נה, א.
 עתה ידעתי: וירא כב, יב.
 פני נשר לארבעתן: יחזקאל א, י"ד.
 שנק' בריח התיכון: ראה זח"ב קעה, ב. זח"ג פסו, א. ועוד.
 אברהם שיצא ממנו ישמעאל: פסחים נו, א.

ביותר יכול להיות יניקה לגבו' קשות ממותרו' דגבו' דקדושה כמו יצחק שיצא ממנו עשו כמא' רישא דעשו בעטפוהי דיצחק כו' וכמ"ש ויאהב יצחק את עשו כו' ואברהם א' לו ישמעאל יחי' כו', משא"כ יעקב נק' איש תם להיותו בבחי' קו האמצעי שנק' ישר וישורו"ן וע"כ הי' מטתו שלימה ונק' בחור ושלימו דאבהן כמו כי יעקב בחר לו י"ה כו', וזהו שנק' אמת המתקיים לפי שאין לו מנגד כו', ולכך גאולה שלישיית בזכות יעקב שהוא בבחי' אמת יהי' שלם בשלימות דנצחיות בלי הפסק וביטול לעולם כמ"ש שפת אמת תכון לעד וכתוב תורת אמת כו' בלי נטי' כלל לימין ושמאל לו"ק (שזהו בלוי"ם דוקא), אבל גאולה ראשונה שהי' בזכות אברהם הי' מותרות יניקה גם לאוה"ע כעמון ומואב ובני ישמעאל ועשו הוא אדום ופלשתים משלו גם הם בישראל ונחרב בית ראשון כו', וכן בגאולה שני' בזכות יצחק בבחי' היראה לא הי' גאולה שלימה בב"ש ונחרב גם הוא בעון שפיכות דמים שהוא בחי' גבו' קשות דרציחה כו' ושנאת חנם דענפי' מתפרדי' כו' והי' ריבוי צרות ושמדות במשך זמן רב מאד עד גאולה אחרונה שבזכות יעקב שתהי' נצחית מטעם הנ"ל וד"ל.

אך עכ"ז לא יתיישב שמאיזה טעם לא הי' לגאולה שלימה בזכות אברהם ויצחק, וגם זה עצמו יש להבין למה יקבלו חו"ג דק"נ מהם אחר שהי' בהם התכללות זע"ז כנ"ל דאברהם הי' כלול מיראה ויצחק מאהבה כו' ועוד זאת שבשעת מ"ת הי' ביטול גם בעשו וישמעאל כמ"ש וזרח משעיר כו' הופיע מהר פארו ואח"כ ואתא מרבבות קדש דיעקב כו' וגם בגלות מתבררי' עשו וישמעאל דוקא כמא' בנוהי דאברהם בגלותא דאדום כו' ובנוהי דיצחק בגלותא דישמעאל ולא הזכיר בנוהי דיעקב כו' (וגם * כוס של ברכה לע"ל אברהם לא יברך לפי שיצא כו' ויעקב נשא ב' אחיות כו'). ועוד יש סתירה לכל זה ממה שא' לע"ל כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא

רישא דעשו בעטפוהי דיצחק: תרגום יונתן בן עוזיאל ויחי נ, יג: והוה ריש' דעשו מתגלגל עד דעל לגו מערתא ואתנח בגו עיטפי' דיצחק. וראה הנסמן ע"ז עוד באורך בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' איתקעד. ויאהב יצחק . . . לו ישמעאל יחי': תולדות כה, כח. לד לך ית, ית.
ונק' בחור ושלימו דאבהן . . . כי יעקב בחר לו י"ה: ראה ב"ר פע"ז, א. זח"ב כג, א ועוד. תהלים קלה, ד. שפת אמת . . . תורת אמת: משלי יב, יט. מלאכי ב, ה [הובא לעיל]: ברייתא את לוי גי' תורת אמת היתה בפיהו גי'.

ונחרב גם הוא בעון שפיכות דמים . . . ושנאת חנם: ראה יומא ט, ב שבית ראשון נחרב בעון ע"ז ג"ע ושפיכות דמים, ובית שני בעון שנאת חנם [ומ"ש כאן שפ"ד לכא' כונתו שפ"ד הבאה מתוך שנאת חנם כו']. וראה להלן ד"ה החלצו קרוב לתחילתו [פיסקא: אבל הנה בזמן בית שני]: שמסיבת שנאת חנם הי' שפיכות דמים בפועל ממש בסוף בית שני ע"י פריצי ישראל כמבואר ביוסיפון.

וזרח משעיר . . . מרבבות קודש: ברכה לג, ב.

בנוהי דאברהם בגלותא דאדום: ראה זח"ג רית, סע"ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קט [ובהמ"מ שם נסמן לכ"מ בדא"ח].

וגם [בכתי"ב: וגבי] כוס של ברכה לע"ל אברהם לא יברך: פסחים קיט, ב.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

יכירנו גואלינו מעולם שמך הרי גם ישראל שהוא יעקב לא יכירנו אלא גואלינו כו' שזהו גאולה השלימי מעצמי' אא"ס דוקא שנק' אבינו וכמ"ש אם יגאלך טוב יגאל וא"ל וגאלתיך אנכי כו' (וכן מה שא' למה תתענו ה' מדרכיך שהוא דרך הוי' שצוה אברהם לבניו ושמרו דרך ה' שהוא בבחי' האהבה, ותקשיח לבנו מיראתך זהו בחי' היראה ופחד דיצחק שזכות אבות באהוי"ר תמו, שוב למען עבדיך כו' שהן שבטי יעקב דוקא ולא יעקב עצמו כי הי"ב שבטי' בסדר ד' דגלים הן י"ב גבולי אלכסון בי"ב צירופי' דשם הוי' שנק' צבאות הוי' בבחי' פני אדם דוקא (שהוא בחי' המל' דוקא) ולא בזכות יעקב לבדו שאינו אלא בחי' פני נשר ולא פני אדם כמ"ש במ"א) וד"ל.

אך הנה יש להקדים תחלה ביאור מ"ש בשה"ש הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים כו', דהנה פסוק זה כנ"י או' להקב"ה שהוא בחי' סובב בכלל, הגידה לי שאהבה נפשי שהוא השכינה בכללו' שנק' נפשי בחי' נפש דוד שהוא אהבת המשפיע למקבל כמו ביונתן ודוד שא' כי אהבת נפשו אהבו כו' כמו שאדם אוהב את נפשו כן אהבת האיש לאשתו שהוא כל אשר לאיש יתן בעד נפשו שהוא בחי' המקבל, וזהו שאהבה נפשי שנדבק הקב"ה באה"ר כאהב' • בכנ"י באהב' נפשו כמו נשבע ה' בנפשו כו' (כמו ותדבק נפשו בדינה כו') וכמו ונפשו קשורה בנפשו צדיק עליון בצדיק תחתון, וכך ממילא נמשך • ונקשר אה"ר במקבל אל המשפיע מצד התקשרות דמקבל אל המשפיע שזהו כמו ואל אישך תשוקתך כו', ולפי' פי' שאהבה את • נפשי שאהבה שאהבת לנפשי כו', ובפרט היינו הטעם והסיבה אשר כל ניצוץ אלקי' שבכאוי"א מישראל שיש בו אהבה לדבקה בו ית' בכל לב ונפש רק שאינו מרגיש בעצמו כלל וכלל כי האהבה וההתקשרות הזאת היא בהעלם בתוך תוך נקודת הלב ונקראת בשם אהבה המסותרת בהסתר והעלם, ולפרקי' יש עת רצון שתבא מן העולם לגילוי כמו בעת צרה וצוקה שתלחץ הנפש במרירות עצומה וכמו בעבודה קשה בטרדות פרנסה בעוני עד מיצוי

אם יגאלך טוב: רות ג, יג.

למה תתענו: ישעי' סג, יז.

הי"ב שבטי' . . . י"ב גבולי אלכסון בי"ב צירופי' דשם הוי': ראה סי' שערי אורה לר"י גיקטיליא שער ה'. ת"א מט, ד. ועוד.

הגידה לי שאהבה נפשי: שה"ש א, ז.

כי אהבת נפשו אהבו . . . כל אשר לאיש: ע"פ שמואל"א כ, יז. איוב ב, ד.

כאהב': כ"ה בכתי' 651, 116. ובכתי' 1051 ליתא חיבה זו.

נשבע ה' בנפשו . . . ותדבק נפשו בדינה . . . ונפשו קשורה בנפשו: ירמ' נא, יד. ועוד. וישלח לד, ג. ויגש מד, ל.

נמשך: בכתי' 116: נמשך להם.

ואל אישך תשוקתך: כראשית ג, כא.

את: כ"ה בכתי' 651. ובכתי' 116 ליתא חיבה זו. ובכתי' 1051 ליתא כל חיבות אלו, כ"א: תשוקתך כו'

וזהו שאהבה שאהבת לנפשי כו'.

הנפש ממש כו' וכה"ג בביטוש' גדולים ביסורי' דגליות בצרות רבות ובכני חיי כו' אז תצא מן ההעלם לגילוי, ומה שלא תבא בכל עת לגילוי זהו מצד חומר מחשך הגוף שנק' משכא דחוי' כו' שהנשמה בגלות קשה בגוף כמו במאסר ותפיסא ממש, ויציאה זו מן המיצר והדוחק כמו מן המיצר קראתי כו' וכמו בזמן יצ"מ דכתיב וימררו את חייהם בעבודה קשה כו' ותעל שועתם כו' ואז צעוק יצעק מקירות לבו באה"ר כמו הבן שיצעק אל אביו בעת צר לו שיצילנו מרודפו וכמו בקי"ס דכתיב ופרעה הקריב כו' וארז"ל שהקריב את לבם לאביהם שבשמים והוא במה שצעקו אל ה' מן המיצר כו', אבל כל זמן שאין הבן בצרה ולחץ ודחק ישכח על אהבת האב ולא יש בלבו אהבה ניכרת בהתפעלות במורגש כלל וכלל, ועכ"ז אהבה העצמי' שנפשו קשורה באביו יש בלבו תמיד רק שאינה מורגשת בו בהתפעלות ברשפי אש רק בקרירות והעלם כי הרי הבן ברי' בפ"ע ואע"פ שנמשך מעצמו' האב מ"מ נק' ברא כרעא דאבוה שהוא בחי' יש ודבר בפ"ע כו' וד"ל.

והנה אהבת הבן אל האב ישנה בב' אופני' הפכיי' הא' בעת הקירוב הגדול כשהאב מקרבו בכל עוז ועושה לו כל טוב ומראה לו חיבה יתירה שאז אהבת הבן נפלאה אל אביו בתשוקה מורגשת מאד באה"ר בתענוגי' ושעשועי' שתכסוף נפש הבן לידבק בקירוב באביו. וכך הוא בכני' שנק' בנים בהיותם בבחי' הקירוב הגדול כמו במ"ת ובבהמ"ק שהיו קוראי' אל ה' מתוך אה"ר בתענוגי' להתענג על ה' כמו בכל חדש ושבת ויו"ט ג"פ בכל שנה בעולי רגל בראי' מקרוב כו', והתענוג והנח"ר להקב"ה לכני' ג"כ באופן זה שמתענג עליהם ברוב עוז וחדוה יתירה כמו הבן יקיר לי כו', אבל האופן הב' הוא בזמנה' שגלו בנים משולחן אביהם כמא' גלו לאדום שכינה עמהם דאתתא אתתרכא מבעלה, וכמו כל נשמה בפרט היא בגלות קשה בגוף החומרי כני' שנק' גלות השכינה בפרט, ואמנם כאשר נתעורר האה"ר הנק' אה' המסותרת דבן לאב שישנה בהעלם בנקוד' פנימי' הלב כני' אזי צעק יצעקו בני' מן המיצר כו' לאביהם שבשמים, אע"פ שבצעקה זו אין בה שום תענוג כלל אדרבה צועק מן המיצר והמרירות על אשר נתרחק מאביו שבשמים והפץ שיקרבנו אליו ע"כ צועק במר נפשו לאביו שיוציאנו מחשך ואפילה דתאות חומרי' עוה"ז ויקרבנו אליו, הנה עכ"ז יש לאביו שבשמים

שנק' משכא דחוי': ראה תקוני זהר בהקדמה (י, ב). תניא פליא, ובלקוט פירושים ומ"מ לשם. מן המיצר . . . וימררו . . . ותעל שועתם: תהלים קיח, ה. שמות א, יד. ב, כג. ופרעה הקריב כו' וארז"ל שהקריב את לבם: שמות יד, יו"ד. שמור' פכ"א, ה. ברא כרעא דאבוה: ע"פ רש"י כתובות צב, א ד"ה ככע"ז. וראה בהנסמן עוד בס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' צה.

הבן יקיר לי: ירמי' לא, כ. שגלו בנים . . . גלו לאדום . . . דאתתא אתתרכא מבעלה: ע"פ ברכות ג, א. ספרי מסעי לה, לד [וראה בהנסמן ע"ז עוד בלקוטי שיחות ח"ז ע' 210]. זחיב רטז, ב.

תענוג ונח"ר גדול מזה יותר מאה"ר בתענוגי' בחדוה שהי' לבן בהיותו בקירוב כמו בזמן בהמ"ק וכל שהבן יצעק יותר האב מקבל תענוג ונח"ר יותר, וראי' מיצי"מ שצעקו אל ה' להצילם ולהוציאם מנש"ט כו' הי' זה לתענוג ונח"ר למעלה יותר מאהבתם בקירוב במ"ת ובא"י וכמ"ש זכרתי לך חסד נעורייך דוקא שהוא ביצי"מ אהבת כלולותיך כשנק' כלה בבחי' אירוסין ולא בבחי' אשה בנשואי' כמ"ש וארשתיך לי כאמונה כו' שזהו אמונה פשוטה שיצאו בה ממצרים מנש"ט בהפקירות גדולה שהוא למעלה מן הטעם ודעת לגמרי שבזה הי' ניכר יותר מפנימי' ועצמי' ההתקשרות דכנ"י שנק' בנים לאביהם שבשמים במה שצעקו ביותר, וע"כ כל מה שצעקו בני' יותר יותר הי' נח"ר ותענוג לאביהם כו' כמו האב בראותו צעקת הבן היקר ונחמד אליו בהסתיר פניו ממנו יקבל עונג ונח"ר מזה הרבה יותר מעצם השעשועי' שמשתעשע בו בקירוב לפי שצעקה זו על הריחוק ניכר יותר פנימי' התקשרותו אליו (וכמ"ש במ"א על מ"ש כן בקדש חזיתיך הלואי כן בקדש כו') שזהו ענין יו"ט שני של גליות דרשפי' רשפי' אש בגלותא דוקא מצד עוצם הריחוק יותר יגדל מבזמן בהמ"ק).

וזהו אכלתי יערי עם דבשי, יערי הן המלאכים שנבראו בבחי' דיבור ורוח פיו ית' משם אלקי' כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם שהן נכללי' בשרשם בשם אלקי' לבד, והיינו ב' ברכות שלפני ק"ש יוצר אור ואה"ע שביוצר אור אומרי' איך שהמלאכי' או' קדוש כו', וז"ש אכלתי יערי כמ"ש אז ירננו עצי היער שהמלאכי' נק' עצי היער שאינם רק בחי' צומח כעץ בלי מורגש בהן טעם ומתיקות כלל כי אין בהם רק התפעלות המדות דאוי"ר טבעי' כבהמות וחיות בבחי' הקטנות דמוחי', ואע"פ שא' פני אדם לארבעתן זהו בחי' אנפי' זוטרי' כו', אבל דבשי זהו בק"ש שאו' שמע ישראל דוקא שהן הנשמות שנכללי' במקורם הראשון שהוא בשם הוי' אחד אח"פ כו' שבזה יש בחי' טעם ותענוג למעלה בטעם מתוק הדבש ע"כ נק' דבשי, וכמו טעם ותענוג שבפנימי' הרצון ופנימי' החכ' וכמ"כ באה"ר בתענוגי' ושעשועי'

מנש"ט: מנרין שערי טומאה. ראה זהר חדש יתרו לא, א. פרדס שי"ג פ"א ופ"ג. ולעיל ע' איתרנט. ובהנסמן בארוכה במילואים להמ"מ בסו"ס מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"א ע' דש. זכרתי לך . . . וארשתיך לי: ירמי' ב, ג. הושע ב, כא. במ"א על מ"ש כן בקדש חזיתיך הלואי: תהלים סג, ו. וראה סה"מ תקס"ד ע' רמה-רמו [ומקבילו בלשית שמע"צ צב, ב]. דרך חיים לת, א. ובכ"מ מובא זה מרבינו הזקן בשם הבעש"ט, ראה הנסמן בכ"ז בארוכה בס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' קה. ח"ב ע' תקנט. דרשפי' רשפי' אש בגלותא דוקא: שה"ש ת, ו. וראה לעיל ד"ה וידבר גוי' את קרבני, סכ"ט. וש"נ. אכלתי יערי עם דבשי . . . המלאכים: שה"ש ה, א. ראה זח"ג רכו, א"ב. בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו. אז ירננו עצי היער: תהלים צו, יב. וראה סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשפא. תקס"ח ח"א ע' שלא. ובכ"מ. פני אדם לארבעתן . . . אנפי' זוטרי': ע"פ יחזקאל א, יו"ד [וראה בהנסמן ע"ז במילואים להמ"מ בסו"ס מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"ג ע' ארעז]. חגיגה יג, ב.

דאב לבן כנ"ל, ואע"פ שמס"נ זו בק"ש בואהבת בכל נפשך כו' אין זה בא מכח הדביקות והתלהבות ברשפי אש האהבה כלל רק בבחי' קרירות כמים ואינו מרגיש בעצמו שום התפעלות הלב כנ"ל מ"מ אהבה זו אמיתי' בנקוד' לבו בהעלם כמו בחי' טבעי' ונק' אהמ"ס כנ"ל כי ברא כרעא כו' שאהבת הבן אל האב אינה באה במורגש בהתפעלות ברשפי אש כלל כנ"ל רק כאשר יצר לו ויצעק אל אביו אז מתגלה עוז האהמ"ס זו, וזהו כמו אהבה דבכל נפשך אפי' נוטל את נפשך, ובש"ע בשפיכת נפש בצעקה מקירות הלב במר נפשו שחפץ ומבקש שתשוב רוחו ונפשו האלקי' אליו ויחי' בחיות האלקי' ולא ימות במות ורע דקליפה המחשיך ומסתיר אור נשמתו האלקי'. והנה גם שאין נפשו מרגיש גם בזה שנתרחק מאור פני מלך חיים וגודל הרחמנות שעליו לפי שניצוץ האלקי שבתוכו נחשך אורה ונדבק ונתלבש בה מדברי' זרי' שהן רצונות זרות דתאו' הגופני' וע"כ אין אור האהבה האלקי' שנשמה זו בבחי' רשפי אש שלהבת י"ה כטבע הנשמה שנק' נר ה' העולה מאלי' למעלה (וכן רוח האדם העולה כו') כי החמימות ואש זרה דתאו' הגופני' שבעוה"ז השפל כיבו את השלהבת האלקי' ונעשה בנשמ' בחי' קרירות כמים (כמו אשר קרך בדרך כו') וגם נשחר תוארה וצורתה מחום הזר כמו אל תראוני שאני שחרחרת ששזפתני השמש (כמשי"ת), אך עכ"ז הרי ניכר בצעקה זו מן המרירות וצער דוקא גודל עוצם האה"ר המסותרת בעצמי' הנפש ממש וע"כ נר אלקי' טרם יכבה מן המים הרעים דתאו' הגוף יעורר עליו רוח ה' להעלותה למעלה בהתעוררות האהבה במס"נ דכל לבבך וכל נפשך ויקובל לרצון ולנח"ר לפני ה' יותר מאה"ר בתענוגי' שבקירוב בדביקות האלקי' וההתלהבות העולה מאלי' כו' מטעם הנ"ל. וז"ש יערי עם דבשי כי דבש בפ"ע הוא התענוג ומתיקות בעצם שיש בנשמה האלקי' כנ"ל, אבל יערי עם דבשי היינו כמו שהדבש עדיין בעץ היער מעורב עמו יחד, וזהו דמיון לנשמה האלקי' שמלובשת בחומר גופני ומתלבשת בלבושי' זרים דרצונות זרות דנה"ב ששרשה במלאכי' כמו פני שור כו' שנק' יערי, ומפני גודל התענוג ונח"ר של מרירות מצעקה זו שבנשמה בהיותה במאסר הגוף כבן שצועק אל אביו שישבו נפשו אליו כנ"ל זהו כמו שאוכל העץ עם הדבר שבו שגם היער מתקבל עם הדבש, והיינו שבברכות יוצר שנק' יערי נאכל גם הוא עם דבשי שהן הנשמו' במס"נ שלהם בק"ש וד"ל.

וכל זה הוא בכנ"י רק כשנק' בבחי' כלה כמו הכלה באירוסין שאין בה רק התחלת התעוררות הלב לעזוב אבי' ואמה לילך אחר החתן להיות לו

אפי' נוטל את נפשך: ברכות נד, א.

כטבע הנשמה שנק' נר ה' . . . רוח האדם העולה: ע"פ משלי כ, כז. וראה תניא פי"ט. קהלת ג, כא.

אשר קרך בדרך: תצא בה, ית.

אל תראוני שאני שחרחרת: שה"ש א, ה.

לאשה כמו ברבקה ששאלו ממנה התלמי עם האיש ותעזוב בית אבי' ותאמר אלך כו' שאין בזה אהבה ברשפי אש עדיין רק בקרירות אבל נמשכת בהתעוררות הלב לעזוב כל בית אבי' ולילך אחר בן זוגה, וכך הוא האהבה דכנ"י עכשיו שאינה ברשפי אש כלל כי רצונו' זרים יש בגוף לקרר' כנ"ל, ועכ"ז נמשכי' נש"י אחרי ה' בהילוך בדרכי ה' בתו"מ כמ"ש אחרי ה' תלכו כו' והוא רק בקבלת עומ"ש באהבה ורצון בהסכם הלב לבד והוא מה שיעזוב כל אשר מקושר בהבלי עוה"ז ויצעק אל ה' שיקרבנו אליו בתורתו ועבודתו כנ"ל. וזהו שא' זכרתי לך חסד נעוריד דוקא שזה ה' ביצ"מ שהלכו אחרי ה' כמ"ש לכתך אחרי כו' שאין זה רק כמו עכשיו בהתחלת העבודה האלקי' שרצה לעזוב ולשכוח על עניני עוה"ז לעבוד את ה' באמת ובתמי', שזהו כאהבת הכלה לחתן בנעורי' בבית אבי' קודם הנישואין שלא ה' לה עדיין יחוד וקירוב בפנימי' כלל.

ו"ז ש' זכרתי לך חסד נעורייך כימי הנעורי' שתעזוב בית אבי' כמ"ש שמעי • בת כו' שכחי עמך ובית אביך כו' ואז ויתאו המלך יפיד לנשואי' ממש כו', וזהו שנק' אהבת כלולותיך שפי' כלה שכלולה מהכל וזהו פי' כלולותיך שזהו בחי' התקשרות דעצמי' במקיף דנר"ג שזהו בחי' יחידה ע"כ נמשכ' בכל עצמה ממילא ולזאת יש בה בהעלם בהתכללות מכל פרטי האהבות דנר"ג באוי"כ כו' מה שעתידי להיות ביחידה אח"כ כו', וכך בבני' שיצאו ממצרים בכחי' כלה באירוסין כמ"ש וארשתיך לי באמונה בחי' אמונה רבה העצמי' שזהו כולל כל הפרטי' דיח"ע שיהי' עי"ז אח"כ בקבלת התו"מ כמ"ש ז"ל בא חבקוק והעמידן לתרי"ג מצות על אחת כו'. לכתך אחרי במדבר, פי' בא לפרש יותר עוצם כח של בחי' החסד הזה שזוכר לה שנק' חסד נעוריד ואהבת כו' לבד עצם מעלתה שכולל הוא כל מה שיהי' מסתעף בתולדה ביחוד אח"כ כנ"ל, הנה החסד זה דנעורייך ה' בו כח ועוז הזה אשר כנ"י הלכו אחרי ה' במדבר בארץ לא זרועה, ויש בזה ב' חידושי' גדולי' א' מה שהלכו רק אחרי ה' ולא ראו בבחי' פנימי' דתו"מ עדיין עד מ"ת ועכ"ז נתחזקו לילך באמונה פשוטה כנ"ל, והב' לכתך אחרי במדבר כו' שזהו בחי' מדבר העמי' ששם מדור הקליפות בחי' כתרין דמסאבותא כו' כידוע בענין ושלח השעיר המדברה שנשלח לשם כל עונות כנ"י ליניקה וחיות למקור דכל רע שנק' עומ"ר והו' ג' קליפות הטמאות לגמרי שהן נחש שרף ועקרב

התלמי עם האיש: חיי"ש כד, נח.

אחרי ה' תלכו: ע"פ ראה יג, ה.

שמעני בת: בכת"י ב ליתא. [תהלים מה, יא].

וארשתיך: הושע ב, כא.

בא חבקוק והעמידן: מכות כד, א.

כתרי' דמסאבותא . . . ושלח השעיר: ראה זח"ג מא, ב, ע, א. אחרי טו, כא"כב.

עומ"ר: = עומק רע. ראה סי' יצירה פ"א מ"ה.

שבמדבר שנק' מדבר הגדול והנורא כו' וגם שם נתחזקו לילך אחרי ה' אע"פ שהמדבר הזה ריקן מכל אור האלקי ולא זרוע שם מאור הזרוע לצ"ע כו' כמדבר הגשמי שאין בו אור ושפע כלל רק שממון מצד החום היבש ביותר והוא בארץ לא זרוע שזרוע שם לא דל"ת כו' כמ"ש במ"א, וגם בזמ"ג שכינה עמהם כמו גלו לאדום כו' ונק' מדבר שהן כל הדברי' בטלים ומחז' שנמשכי' ונובעי' מבחי' עמ"ר שבמדבר העמים שהוא בחי' שממון וצי' מכל אור האלקי שלא נזרע ונמשך שם כלל מצד תוקף החום הקשה שהן בחי' גבורו' קשות לגמרי דק"נ דעשי' רובו רע ומיעוטו טוב כו' כידוע, וכתוב מי זאת עולה מן המדבר שגם במדבר הזה בתוך טומאתם בטומאה דעמ"ר שהוא מ"ם פתוחה דמדבר מפעיל כל רצון זר ודיבורי' ומחז' שנובעי' כולם משם יצאו משם בתשובה שלימה ובבכי' כענין מים תחתוני' בוכי' אנו כו' במרירות וצעקה אל ה' כמו קודם התפלה שאו' שלא עשני גוי ועבד כו' שהן ג' מדריגו' דק"נ דבי"ע כו', וזהו כח גדול יותר לצאת מנש"ט ולילך במדבר הגדול כו' לצאת מכל רע בלב נשבר בצעקה כצעקת הכן לאביו ששיבנו אליו כך א' השיבנו ה' אליך ונשובה כו' שהוא בא רק מכח ההתקשרות האמונה העצמי' דבחי' חסד נעורייד דוקא בבחי' כלה הנ"ל שהולכת ונמשכת אחר בן זוגה ועוזבת כל בית אבי' כענין שכחי עמך ובית אביך כו', וע"כ זכו ממילא לקירוב הגדול ביחוד גמור כמו בחי' נישואי' במ"ת בבחי' פכ"פ שז"ש ויתאו המלך יפיד בקבלת התו"מ בבחי' היחוד דת"ת ומל' כו'.

וזהו משכני אחריו נרוצה, פי' כי כנ"י בהיותם משועבדי' בחומר גופני בטרדות הבלי הזמן אין בהם כח מעצמם להתעורר באהבה אלקי' או בתשובה בלב נשבר ונדכא כי גם כח האלקי' שבנשמתם הרי ידע אינש בנפשי' בכאו"א לפי מדריגתו ומקומו ושעתו שמוטרד ומושקע בכל עומקי עיני החומרי' דעוה"ז השפל עד שמחשיך אור הנשמה האלקי' ומסתיר ע"י חומרי' הגוף שנק' משכא דחויא שהוא * נחה"ק בארס דזוהמא שלו בחום התאוה הרעה המאבדת ומטמאת הנפש ומסתיר ומחשיך אור הקדושה האלקי' לגמרי וסר צל אלקי' ממנה כענין אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו כו', ולפי שאין חבוש מתיר א"ע מן המאסר והתפיסא ע"כ כנ"י מבקשי' משכני

דק"נ דעשי' רובו רע ומיעוטו טוב כו' כידוע: ע"ח שער הקליפות (שמ"ח) פ"ג. לקרית במדבר ד, ב. ועוד.
מי זאת עולה: שה"ש ג, ו, ח, ה.

מים תחתוני' בוכי': ראה תקוני זהר ת"ה (יט, ב). מדרש עשרת הדברות פ"ב. בחי' ויקרא ב, יג.
שלא עשני גוי ועבד . . . דק"נ דבי"ע: ראה גם סי' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא חי"ב ע' תשג, ובהמ"מ שם נסמן בארוכה.

השיבנו ה' אליך: איכה ה, כא.

משכני אחריו נרוצה: שה"ש א, ד.

שהוא נחה"ק: = נחש הקדמוני (ובכתי' ב ליתא תיבות אלן).

אין אדם עובר עבירה . . . שאין חבוש מתיר א"ע: טוטה ג, א. ברכות ה, ב.

אחריך שאתה תמשיך ותעלנו מן המאסר והשבי' שהן רצונות זרי' דקליפה שיושבת הנשמה בגלות בגוף, ואז אחריך נרוצה ממילא כו', ופי' נרוצה ל' רבים לפי שגם רצון הטבעי דנפש הטבעית יסכים גם הוא לרוץ וליכלל בה' אחד באמת בכל לבו כמ"ש בכל לבבך בשני יצריך אפי' ביצה"ר כידוע, ובמה משכני באה"ר העליונה שנמשך מלמעלה בימין מקרבת כמו וימינו תחבקני לעורר אהבה בלב כנ"י, וכמו שא' זכרתי לך חסד נעוריך כו' דגם זה החסד דנעוריך לכתך אחרי במדבר כו' הי' מצד המשכה דאה"ר העצמי' דאב לבן שמושכו אליו לילך אחריו כו' וד"ל.

וזהו הגידה לי שאהבה נפשי שכנ"י או' להקב"ה שאוהב לנפש דכנ"י באה"ר העצמי' עד שמושך את לבם ומעוררם בתשובה ואהבה כנ"ל להיות אה"ר ותשובה בכל לב ונפש בכא"א מ"ש כענין משכני כו', שזהו הכל רק מצד שאהבה נפשי דכנ"י כמו שאו' אה"ע אהבתנו ואה"ר כו' שמזה יכולי' למסור נפשם באחד בק"ש, אך כנ"י או' בזמה"ג הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה כו' שכנ"י נק' צאנו ומרעיתו ובחי' המל' מקור נש"י כנ"ל שהיא בחי' רחל רועה לצאן אשר לאבי' וכמ"ש בזהר ע"פ ורחל בתו באה כו' כי רועה היא, וע"כ נק' רעייתי שמפרנסין לאביהם שבשמים והוא ע"י שרועי' הצאן קדשי' שהן נש"י בגופי' גשמי' בארץ בתו"מ בפ"מ שמבחי' הנירורי' דרפ"ח כו' שעולי' מע' שרים דנוגה בדצח"מ הגשמי' שמלובשי' בהן המצות מזה יש בחי' המשכו' מוחי' חדשי' לאביהם שבשמים שהוא הנק' הקב"ה כידוע, אך בחי' פרנסה זו שמכנ"י שנק' רעייתי פרנסתי הי' זה בא"י בזמן בהמ"ק בגילוי אור אלקי בהיכל ק"ק כו' שידעו כנ"י דרך ה' בכל המצות שתלוי' בא"י שה' דורש אותה כו', אבל בפיוור וגלות ישראל בין אוה"ע שנשקעי' בשעבוד הקשה בצרכי גופם המסתיר מאד על נשמתם כו', ע"כ או' איכה תרעה בזמה"ג כי הקב"ה נק' רועה ישראל כו' שירעה צאנו צאן קדשים לפרנסם במרעה טובה וכמו ורעה אמונה כו' שהוא לחזק כח האמונה האלקי' בנש"י ובמאכל דלחם ומים דתורה ומצות כמ"ש דוד ה' רועי לא אחסר בנאות דשא ירביצני כו', אבל בזמה"ג יש חום קשה מגבורות קשות שהן הקטרוגי' של החיצוני' שנעשי' מן הרצונות הזרות ומח"ז כנ"ל שמבלבלי' הנשמות ונדחי' בחומרי' גופם עד שנחשך אורם לגמרי כמו כל אוכל כו' כי נבלע גם הטוב ברע, כפרות הרעות שבלעו את הטובות שהן ז' מדות רעות

בכל לבבך בשני יצריך: ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א.

בימין מקרבת . . וימינו תחבקני: סוטה מז, א.

בוהר ע"פ ורחל בתו באה: ויצא כט, ז.ט. זחיג קפו, סע"א.

נק' רעייתי שמפרנסין לאביהם שבשמים: שהשיר א, ט. זחיג ז, ב.

שה' דורש אותה: ע"פ עקב יא, יב.

רועה ישראל . . ורעה אמונה . . ה' רועי: תהלים פ, ב. לו, ג. כג, ב.

כל אוכל . . כפרות הרעות שבלעו: תהלים קו, יח. ר"פ מקץ. ראה לעיל ע' אתרל. וש"נ.

דנה"ב שבולע" לו' מדות הטובות דנשמ' כו' ובגשמ' ג"כ ממילא זהו" מה שישאל נלחצי' בלחץ ודחק בין אוה"ע ויאכלו את ישראל כו' כי שה פזורה ישראל כפירש"י איכה תרעה צאנך בין הזאבי' ואיכה תרביצם בגלות הזה שהוא בצהרים שהוא חום קשה שהוא עת צרה להם כמו חום הקשה של הצהרים שהוא עת צרה לצאן כו', ומרמז בזה על בחי' הגבו' הקשות דק"ג שהם חום התאוה הרעה באש זרה שהוא כחום הצהרים מתוקף חום השמש שמחממי' לנשמה האלקי' בחמימות דאש זרה מרצונות זרי' כחום הגיהנום כו', וע"כ איכה תרביץ לנשי' בצהרים בתוקף הגבו' קשות דצהרים (כמ"ש בזהר במ"ש הוציאוה ותשרף הוציאוה לכנ"י בגלותא ותשרף בשלהובי טיהרא שהן גבו' קשות דחום התאו' בק"ג שנק' שלהובי טיהר' שנשרפת הנשמה האלקי' באש זרה כו').

שלמה אהי' כעוטי' על עדרי חביריך, פי' בא לפרש הטעם לזה דאיכה תרעה ותרביץ בצהרים שהוא עת לחץ וצרה לצאן קדשים מחום היום הקשה שגבר עליהם חום זרה להשחיר תוארם וצורתם עד להשחיתם לגמרי כי בהכרח בגלות הנשמה בגוף כחום הזר דתאו' נכרי' נתלבשה ועוטה (בלבוש שק דנוגה) בבושה וכלימה כאבילה שמעוטה בלבוש לכסות על שפה וראש לכל יראו בה זרי' שגם היא תרעה בצאנה בחום תאות רצון זר כשאר עדרי הצאן שהולכי' בשרירות לבם שובבים בכל מיני תאו' רעה לפי שנמשך בהם משרים של מעלה שמעורבי' טו"ר כל מיני רצון ומח"ז וכן דיבורי' ומדו' שלא לה' המה שכ"ז נמשך ממזלות ושרים עליוני' כי אין לך מח' ודיבור וחפץ ורצון ותשוקה למטה שנופל לאדם בעניני' זרי' בתאו' נכרי' כ"א שנמשך לו רוח מלמעלה להתעורר בזה, וכך כל פרטי הדברי' בעניני גופו גם במזון ולבוש וכל צרכיו הפרטי' הכל במזלא תליא כמו גם בני חיי ומזוני דלאו בזכותא תליא אלא במזלא וכמו גם מזל מחכים ומזל מעשיר וגם מזל מוליד בני' ומזון וחיי' כו' וגם בדצ"ח א' אין לך עשב למטה שאין לו מזל למעלה שאו' לו גדל כו', רק ישראל חלק ה' המה ואין מזל לישראל רק שעובר השפע להם דרך המזלות ושרי' כו', וזהו שלמה אהי' דקאי על כנ"י בשרשם למעלה בבחי' מל' דגלו לאדום שכינה עמהם, ובפרט זהו חלק הנשמה האלקי' בגוף שמתלבשת בלבושי' זרים דמו"ד ורצונות זרים ממזלות

זהו: בכת"י 1051 והן.

ויאכלו את ישראל . . . שה פזורה: ישעי' ט, יא. ירמי' ג, יז.

כפירש"י איכה תרעה: שה"ש שם.

בזהר במ"ש הוציאוה וחשרף: וישב לח, כד. זח"ג עב, א. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ כמדבר ח"א ע' ז.

וש"נ.

בני חיי ומזוני . . . במזלא: מו"ק כח, א.

אין לד עשב . . . ואין מזל לישראל: ביר פי"א, ו. שבת קנה, א.

דגלו לאדום שכינה עמהם: נסמן לעיל ע' אתשיח.

ושרים שעי"ז אהי' כעוטי' על עדרי חבירך, פי' עוטי' ל' בושה כמתבייש שמתעטף ומכסה ראשו ושפתיו כו', וגם פי' עוטי' לשון לבוש כמו עוטה אור כשלמה, והכל א' דשכינה א' קלני מראשי כו' דרישא שכיבת לעפרא בגלותא מלובש בלבושים זרים דק"ג ונמשך מזה תוס' יניקה לשאר הרועי' שרועי' צאן שהן עדרי חבירך שעיקר חיותם הוא המשכת המזלות במו"ד * ומדו' זרות דק"ג וזהו שפרש"י וא"ת מה איכפת לך אין זה כבודך שאהי' כאבילה עטופה ועוטה על שפה בוכי' על צאנה שנשתקעו בגבו' קשות דחום הצהרים דק"ג כו' על עדרי אצל שאר הרועי' כו' הסמוכי' על כו"מ כו', ובאמת על * זה למעלה מהם כמו אשר שלט האדם באדם כו' דמ"מ שרש המנהיג לכל הרועי' דאוה"ע היא השכינה הגם שהיא בגלות אצלם כידוע ותשוב' הקב"ה לכני' שנק' רועה ישראל אם לא תדעי לך היפה כנשים להיכן תלכי לרעות צאנך בצהרי' כו' בזמנה"ג אשר חדל הרועה בעצמו להנהיג אותם (דקוב"ה בגלותא אסתלק לעילא לעילא בבחי' שינה שנק' דורמיטא), צאי לך בעקבי הצאן, פי' הסתכלי בפסיעות דרך שהלכו הצאן קדשי' מאליהם שעקבותיהם ניכרי' (והיינו עצם המעשה דמצות בהתקשרות דאמונה פשוטה שזהו גורם הילוך הכלה אחרי החתן מעצמה לעזוב בית אבי' כנ"ל במ"ש לכתך אחרי כו' מצד חסד נעורייך, וגם בזמנה"ג גם בצהרים תלכי בעקבו' הצאן שילכו מעצמם כדרכי ה' בתו"מ שכבר קיימו וקיבלו במ"ת ועקבותיהן נודעו מכבר ובוהו הדרך תלכי ותרעי אותם כו', ורעי את גדיותיך על משכנות הרועי' בין משכנות שאר הרועי' כו' ולא יתערבו בגוים ולא ילמדו מעשיהם מצד עקבות הצאן בעצם שלא יטו ימין ושמאל מדרך ה' כו' ובוהו תנצלי אותם מיד המציקי' לה להיות השה בין הזאבים ולא יאבדו בניך כי תתבונן בדרכי אבותיהם שקיבלו התו"מ ע' רש"י). אך עדיין אינו מתיישב מה שא' עדרי חבירך היאך קורא לשרים עליוני' בשם חבירך, וכן מ"ש על משכנות הרועי'. אך מבואר במ"א דרועי' הללו הן האבות ומשה ואהרן ויוסף ודוד שנק' ז' רועי' וכמו והקימותי עליו ז' רועי', ובחי' המל' בגלותא א' שלמה אהי' כעוטי' בבושה (בלבוש שק דנוגה) בין עדרי חבירך שהן הצדיקי' עליוני' כאבות שרועי' לנשי' בכל מרעה טוב, ועי' השיבה צאי לך בעקבי הצאן בבחי' סוף מעשה שעלה במחשבה תחילה למעלה ממשכנות הז' רועים הנ"ל, וז"ש

פי' עוטי' ל' בושה . . . ל' לבוש כמו עוטה אור: תהלים קד, ב. ראה לקראת מטות [ד"ה ואשה].

קלני מראשי . . . דשכינה שכיבת לעפרא: ע"פ סנהדרין מו, א. זח"ג קיט, ב.

במו"ד: = במחשבה ודיבור. בכת"י 1051: כדו"מ.

על: בכת"י 1051 ליתא.

אשר שלט האדם: קהלת ה, ט. ראה זח"ב צה, ב. פרדס שער ט"ז פ"ז. תניא אגה"ק סכ"ה (קמ, ב).

אם לא תדעי: שה"ש שם א, ת.

דקוב"ה בגלותא אסתלק: זח"א רי, ב. זח"ג כ, ב.

מבואר במ"א דרועי' הללו הן . . . רועים . . . והקימותי עליו: ע"פ מיכה ה, ד. סוכה נב, ב. וראה תו"א

ורעי את גדיותיך גדי ל' מזל אע"פ שהן תחת ממשלת דמזלות דנוגה כמו בצהריים כו' יתעלה למעלה על משכנות הרועים שהן המקיפי' (וכמ"ש יעקב להרועי' הן עוד היום גדול כו' כמ"ש בזהר).

והנה כל הנ"ל הוא כשכנ"י נקראו בשם כלה כמ"ש זכרתי לך חסד נעורייך כו' (או כמו בת שרועה צאן אבי' כנ"ל במ"ש הגידה לי כו' איכה תרעה), אבל יש עוד מדריגה עליונה ביותר והוא כאשר כנ"י נק' בשם אשה שזהו לאחר הנשואי' ביחוד שאין האשה כורתת ברית אלא לבן זוגה בלבד ולא תתן עיני' באחר זולתו כלל (והוא לפי שעשאה כלי בביאה ראשונה כמו כי בועליך עושיך כו' שזהו מכח בחי' רוחא דשביק בגוה כו' שמזה נמשך תמיד תשוקת האשה לבעלה לבד) וכמו ואל אישך תשוקתך אל אישך דוקא ולא לאחר, והתשוקה שלה הוא ברשפי אש דוקא כמו שרואי' באהבת האשה לאישה שהיא אה"ר ברשפי אש התשוקה תמיד לאישה בלבד ואין לה רצון זר לאיש זר זולתו כלל כי אינה כורתת ברית רק לבן זוגה לבד. וכך יובן בכנ"י שנק' אשה יראת ה' שאז האהבה למעלה לבחי' שם הוי' שנק' סוכ"ע והוא שנק' איש אש יו"ד כו' כנ"ל בבחי' רשפי אש התשוקה הגדולה ביותר כמו רשפי' רשפי אש שלהבת י"ה וכמו ואל אישך תשוקתך כו' ואין לה רצונות זרים לאיש זר כלל דהיינו כמו רק לב א' לאביו שבשמים לבד שזהו עיקר פנימי' הרצון ומה שנמשך רצון לעניני העולם זהו בדרך הכרח וכפי' ולא בחשק ותשוקה עצמי' כלל ועל ה' ישלך יהבו שאין מזל לישראל כנ"ל, וכ"ז אינו רק מכח ההתקשרות עצמי' שנמשך בכנ"י מלמעלה דוקא כמו שהאשה אינה כורתת כו' כנ"ל, וזה ה"י במ"ת שנמשך בנש"י מעצמי' אא"ס ב"ה שירד על ה"ס שנקלט בנשמתם אור ה' בתו"מ גם לדורות הבאי' שהן הענפי' שנסתעפו מס"ר הללו בכל דור (שזהו כמו ענין רוחא דשביק בגוה שעשאה כלי כו' כנ"ל וכמ"ש במ"ת קול ה' יתולל איילות שזהו שעשאה כלי בבחי' חלל בית קיבול כל גילוי אלקי' כו'). ונמצא יש כאן במדריג' אשה ב' מעלות יתירות על בחי' בת וכלה בבית אבי' כנ"ל, א' מה שהאהבה היא ברשפי אש דוקא שלכך נק' אש היא כו' (והוא ה"ג דנוק' שמעלה מ"ן תמיד כמ"ש בזהר ע"פ אש תמיד תוקד על המזבח ונק' עולת תמיד כנ"ל), וגם עתה יש בכאור"א

וכמ"ש יעקב . . . הן עוד היום גדול כו' כמ"ש בזהר: ויצא כט, ז. ראה זחיג ער, א.
 כורתת . . . כי בועליך . . . רוחא דשביק בגוה: ע"פ סנהדרין כב, ב. ישעי' נד, ה. זחיב צט, ב. ע"ח שער מ"ן ומ"ד דרוש ז, ח.
 ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.
 רשפי' רשפי אש: שה"ש ח, ו.
 רק לב א' לאביו שבשמים: ע"פ ברכות נז, א. סוכה מה, ב. ועוד.
 קול ה' יתולל איילות: תהלים כט, ט.
 ונק' עולת תמיד: פינחס כח, ה. ראה זחיג רנו, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ-בראשית ע' כ. במדבר ח"א ע' צו.
 ח"ד ע' א'תמו. ושי"נ.

בחי' אהבה זו ברשפי אש כו' (רק שנק' אש שחורה בגלותא כמ"ש שחורה אני מצד המרירו' העצומה עד שיצעקו במר נפשו כנ"ל) (ושרש אש שחורה דמרירות מצד הריחוק למעלה מאור האש העליון הלכן שבאה"ר בתענוגי' שהי' במ"ת כידוע דשרש האש שחורה כאש היסודי שהיא עצם חשוך לבד שממנו מקור התהוות מציאות אור המאיר (כמ"ש במ"א), והב' במה שאין לה אהבה ברצונות זרו' לאיש זר מבלעדי אישה כלל ולא נמשך משרים ומזלות שום שפע מו"ד זרים והרהורי' לסור מדרך ה' מאחר שנק' לב א', וכענין מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כלה שארי כו' ואף לא בחיי העוה"ב כו' כ"א למהו"ע ית' לבדו. כמו אליך ה' נפשי אשא אליך ממש, וכמו שאנו רואי' שיש לכאוי' מס'נ בכח בק"ש באחד וכמ"ש בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך כו' כנ"ל. וזהו מעלה יתירה מאהבת הבת שנק' כלה וגם יותר מאהבת הבן שצועק אל אביו כו' שיכולי' להפרידו (וכמו אשר קרך בדרך ויזנב בך כו' כי האהבה הזאת בקרירות והמשכה כמים לבד כנ"ל).

ועכ"ז יובן בדרך כלל ענין ההפרש בין ב' גאולות ראשונות שהי' בזכות אברהם ויצחק לגאולה השלישית שתהי' בזכות יעקב איש תם שהוא במדת האמת דתורה דוקא כמ"ש תתן אמת ליעקב וחסד לאברהם כו' כנ"ל. דהנה גאולה ראשונה שהי' בזכות אברהם שזהו בבחי' החסד באהבה בקרירות שנמשך כמים לבד דהיינו מ"ש זכרתי לך חסד נעורייך דוקא ככלה שעזבה בית אבי' כו' לכתך אחרי כמו אחרי ה' ילכו כארי' ישאג כארי' שבמרכבה שהוא פני ארי' להימין בחי' חסד דאברהם שהי' מרכבה ג"כ לבחי' החסד עליון דאצי' כידוע, וזהו שהי' הגאולה דמצרים בזכות אברהם דוקא כמ"ש וארא כו' וגם הקימותי את בריתי כו', וזכות זה דחסד דאברהם הי' בו כח להמשיך התעוררות אה"ר בנשי' לקבלת התו"מ במ"ת באו' כל אשר כו' נעשה ומה גם לשמור ולקיים המצות בא"י כל ימי יהושע והזקנים ושופטי' ונביאי' עד זמן בהמ"ק דשלמה וכל ימי זמן קיום בהמ"ק שהי' ביחוד וקירוב עד החורבן כו' שאז נק' כנ"י אש"ה והוא האהבה ברשפי אש התשוקה דוקא וכמבואר ומובן בכל הפסוקי' דשה"ש שזהו כאהבה שבין איש לאשתו (אע"פ שנק' לכנ"י אחותי כלה וכנ"י קוראו דודי כו'). ולכך גאולה ראשונה שבזכות חסד דאברהם נפסק בחורבן בית ראשון לפי שלא הי' גאולה זו שלימה כי

שחורה אני: שה"ש א, ה. וראה זחיג נט, ב.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

לבדו כמו: בכת"י ב: לבד וכמו.

אליך ה' נפשי אשא: תהלים כה, א.

בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך: ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א.

אשר קרך בדרך: תצא כה, ית.

וארא כו' וגם הקימותי: וארא ו, גיד.

כל אשר כו' נעשה: יתרו יט, ת.

גם שא' אשר יצוה את בניו ושמרו דרך ה' כו' אף בגלות כמ"ד דזכות אבות לא תמו דהיינו שטבע ירושה זו דאהבה דאברהם ישנו בכל זמן עד ביאת משיח, מ"מ נפסק היח"ע דקוב"ה ושכינתו בחורבן ב"ר ושכינה בגלות (וכמ"ש ונהר יחרב כב"ר ויבש כב"ש כו'). וכמ"כ גאולה שני' כב"ש שהי' בזכות יצחק שהוא בחי' היראה ופחד אלקי' כנ"ל והוא בבחי' התלהבות ברשפי אש כתשוקת האשה לבעלה כו' גם זה נפסק מיד בחורבן ב"ש, ואע"פ שאחר חורבן ב"ש הי' גילוי אלקו' בב"ק ורוה"ק בתנאי' ואמוראי' והיו עוסקי' בתו"מ כו' עכ"ז לא נגאלו ונתארך הגלות הזה האחרון ביותר (ומה גם שגאולה זו לא הי' שלימה אף בב"ש שהי' חסר בו ה' דברים ארון ונבואה כנ"ל), ומפני שבקו השמאל דיצחק מקבלי' הדיני' הקשי' ביותר ע"כ יש בגלות זה האחרון רוב צרות כנ"ל (רק לאחר הבירור יהי' מעלת יצחק למעלה יותר אף מיעקב והוא מ"ש כי אברהם כו' וישראל כו' כי אתה זה יצחק דוקא וכתוב ישחק כי צחוק עשה לי כו' כמ"ש במ"א, וגם יובן מענין חפירות הבארות שא' וישב יצחק ויחפור כו' עד כי הרחיב ה' לנו שזהו בימוהמ"ש ועוה"ב כו', וזהו סתירה לענין דכאן שגאולה הג' בזכות יעקב כו'). אך הנה גאולה הג' יהי' בזכות יעקב שהוא בחי' אמת דתורה כו' כנ"ל, וע"כ תהי' גאולה שלימה בימוהמ"ש כו' שיהי' בנין בהמ"ק נצחי' וכמ"ש והביאנו לציון עירך כו' ולירושלים כו' בשמחת עולם כו'.

ולהבין זה הנה יש להקדים תחלה בטעם מה שא' ביום ההוא תקראי לי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי כו' מהו ההפרש בין אישי לבעלי אחר ששניהם הוא לאחר הנשואי' ביחוד גמור כו'. דהנה מבואר למעלה בהפרש שבין כלה לאשה שהכלה אע"פ שלא תלך אחר זרים ג"כ כ"א אחר בן זוגה לבד כמו לכתך אחרי במדבר כו' מ"מ קודם היחוד אינה כלי בית קיבול כלל עדיין לקבל אור ושפע הפנימי' דמשפיע וגם מטעם זה אין האהבה ברשפי אש כלל ויש לה גם רצונות אחרי' שיכולי' לפרוד אותה משא"כ אחר הנשואי' דעשאה כלי כו' (ורוחא דשביק בגוה מושך אותה להיות אל אישה תשוקתה תמיד כנ"ל ומולדת תולדות), כמו במ"ת דכתיב ביום חתונתו כו' שקול ה' יחולל אילות ונעשי' כנ"י בית קיבול לקבלת

אשר יצוה את בניו: וירא ית, יט.

דזכות אבות לא תמו: ראה שבת נה, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' עת.

ונהר יחרב כב"ר: איוב יד, יא. זח"א כו, א.

בב"ש שהי' חסר בו ה' דברים: יומא כא, ב.

כי אברהם . . יצחק דוקא: ישעי' סג, טו. פסחים קיט, ב.

ישחק כי צחוק עשה לי כו' כמ"ש במ"א: ירמי' לג, כו: עמוס ז, טו. טז: תהלים קה, ט. וירא כא, ו. וראה

סידור עם דא"ח כח, ד. תריח ויצא כד, ד ואילך.

וישב יצחק ויחפור: תולדות כו, יט ואילך.

שקול ה' יחולל אילות: תהלים כט, ט. וראה ע"פ זה בס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' רו ואילך. סה"מ

תקס"ד ע' יז.

התו"מ ולהתייחד עם שם ה' בנשמתם האלקי' כמו כל ימי בהמ"ק ראשון והעיקר בימי שלמה דקיימא סיהרא שהוא המל' באשלמותא בבנין שלם בע"ס באו"כ ביחוד פב"פ כו', וזהו כי בועליך עושיך ה' צבאות שמו שזהו יחוד שלם בה' וצבאות ת"ת ומל' כידוע. אך כ"ז הוא בדרך משפיע ומקבל כדכר ונוק' שהמקבל הוא בחי' בריאה בפ"ע בפרצוף שלם כמו שהי' בנין חוה מאדה"ר מן הצלע כו' רק שע"י היחוד שלה במשפיע נמשך בה התקשרות תמידי' אליו כנ"ל, ולזאת יכול להיו' הפסק וביטול לפרקי' בהפרד המקבל מן המשפיע כמו בחורבן בית ראשון שיצאו בני' בגלות ושכינה עמהם כו' דאתא אתתרכת מבעלה וכמו ע"י ספר כריתות שנותן בידה כו' וכמו בפשעכם שולחה אמכם כו' וכתוב איה ספר כריתות כו', ובב"ש חזרה לבעלה וחזרה ונתגרשה בגלות האחרון כו'. וכ"ז לפי שקורא להקב"ה בשם בעלי שאע"פ שאין האשה כורתת ברית אלא לבעלה כמו שהי' התחלת היחוד במ"ת מ"מ יכול ליפסק כנ"ל. אבל לע"ל א' ביום ההוא תקראי לי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי כו'. והענין הוא דבבחי' אישי היחוד בהם תמידי' ועצמי' ממש בלי פירוד לעולם משא"כ בבחי' בעלי שיוכל ליפסק כי המקבל מהות נפרד בפ"ע אבל בבחי' אישי זהו כמו שהי' המקבל כלול בעצמו' המשפיע והיו לאחד' ממש בעצם בלי התחלקות ופירוד למהות בפ"ע כלל וכלל כו'.

וביאור הענין הנה ידוע שבחי' המל' קודם הנסירה הי' בבחי' דו פרצופי' (ויש מ"ד פרצוף ממש הי' כו') כמ"ש אהור וקדם צרתני כו', והיינו שרש ענין תשבע"פ מל' קרינן לה שכלול בתשבי"כ והיו לאחד' ממש בלי שום פירוד כלל ולא כמו שהמל' נעשה בנין בפ"ע אח"כ. וזהו בחי' אמת דיעקב שבזכותו תהי' גאולה שלימה כנ"ל. דהנה כמו שמבואר למעלה בענין יחוד משפיע ומקבל בשם הוי' ואלקי' שנק' יחוד קוב"ה ושכינת' בבחי' טובב וממלא כנ"י שנק' כלה או אשה והקב"ה שנק' חתן או איש כו', כך הוא ג"כ בבחי' פנימי' יותר, והוא בתשבי"כ ושבע"פ דתושבי"כ נק' איש בחי' דכר משפיע לתושבע"פ שנק' אשה בחי' מקבל (או חתן וכלה דהלכ"ה אותיו' הכלה) והיינו מה שבחי' ח"ע דתושבי"כ משפיע לתושבע"פ בחי' ח"ת שהוא מהות בפ"ע, וכמו עכשיו שאותיו' דתשבי"כ משפיע' להלכות דתושבע"פ שלמידי' מן המקרא' וכל בנין המל' שהוא תשבע"פ רק משפע החסדי' הנמשכי' מח"ע דתשבי"כ וכמא' מתניתין מלכתא מל' קרינן לה בפ"ע כו'

בימי שלמה דקיימא סיהרא . . באשלמותא: ראה זח"א קנ, א. שמ"ר פט"ו, כו. [וראה בארוכה בהמ"מ בס"ס מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ג ע' ארפ"א].
 בפשעכם שולחה אמכם . . איה ספר כריתות: ע"פ ישע"י נ, א.
 דו פרצופי' . . אהור וקדם: ברכות סא, א [וראה גם ע"ז יח, א וכ"ר ריש פ"ח]. תהלים קלט, ה.
 תשבע"פ מל' קרינן לה: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
 דהלכה אותיות הכלה: פ"ע"ח שער הנהגת הלימוד (שי"ז) ד"ה גם העוסק בתורה. ראה גם פיה"מ לאדהאמי"צ פקמ"א (צג, ב). תרי"ח שמות ג, סע"ב. ועוד.
 מתניתין מלכתא: ביצה כה, ב.

(וכמו במ"ת שנמשך אור ושפע דח"ע בנש"י ביו"ד הדברות וכנ"י נק' בחי' גוף מקבל) כלבנה שמקבל מן השמש דסיהרא לית לה מגרמה כלום כו' וזהו ג"כ יחוד ת"ת ומל' כנ"ל באיש ואשה שיכול להיות הפסק ופירוד ביניהם לפרקי' (כמו התורה חוגרת שק דקליפה בזמה"ג כמו בפלפול של הבל ובעוסקי' שלא לשמה שמפרידי' ה"א דחכמא תתאה מו"ו כו'). וכ"ז לפי שבא' התורה בלבושי' גשמי' בבירורי' דעה"ד טו"ר כמו כשר פסול טו"ט, כידוע שבדרך כלל אורייתא סתים וגליא שפנימי' התורה שנק' סתים הוא למעלה מהתלבשות שלה בעה"ד טו"ר בעניני' גשמי' דדצח"מ כמו בד' אבות נזיקין כו' ובדיני נגע'י ואהלות וכן בכל דיני או"ה וכה"ג גם במ"ע שמתלבשי' בדברי' גשמי' כמו בצמר דציצית ובקלף דעור בהמה בתפילין וסכך דסוכה וכה"ג שזהו בחי' גליא כמ"ש והנגלו' לנו כו', אבל בחי' סתים דאורי' היינו כמו שהתורה היא בבחי' עה"ח ממש ששם היא מופשטת מכל לבושי' גשמי' דעה"ד טו"ר וכמו שלומדי' בג"ע בסודו' ורזין דאורי' בטעמי המצות וכמו שיתגלה פנימי' התורה בטעמי' וסודות הרוחני' דח"ע בימי משיח שיהי' אז שלימות הכירור דעה"ד וכמ"ש בר"מ דאילנא דטו"ר יתעבר מעלמא ולא יהי' טמא ופסול כו' ועכ"ז יהי' כל דינין והלכות דתשבע"פ בימי משיח דוקא וכמא' הלכתא למשיחא כו' אבל הכל יהי' בבחי' הרוחני' דעה"ח כמו שהתורה בשרשה למעלה כו' (כידוע ומבואר במ"א בענין ג' קשרי' דישראל מתקשראן באורי' ואורי' בקוב"ה שהן בב' מדריגו' דסתים וגליא שהוא פנימי' וחיצוני' דאדם שם מ"ה כמו פנימי' אדם בנר"נ וחיצוני' שלו באברי' ברמ"ח אברי' ושס"ה גידי' ואין הפרש בין פנימי' לחיצוני' רק בבחי' הגילוי מן ההעלם כשהאור מלוכש בכלי דוקא כגוף ונשמה שיכול להיות מחיצוני' הכלי' מהות דבר נפרד בפ"ע כאותיו' הדיבור שבא בחקיקה וגליפה בדבר נבדל כחותם באותיו' כו', אבל בבחי' ההעלם דנפש עצמה אע"פ שמלאה אותיו' וכלולה מן השכל ומדו' ומוד' כו' אין בזה הפרש כלל בין פנימי' לחיצוני' לפי שמתאחד החיצוני' בפנימי' והיו לאחד' ממש במהות א' בלי פירוד כלל כו'. וכך יובן בג' קשרי' הנ"ל בכלל דענין סתים וגליא שבתורה שהוא פנימי' וחיצוני' בהבדל ופירוד ביניהן זהו כאדם בגוף שהאברי' הן חיצוני' וכמו ולד הנולד מן הטפה הרוחני' בציור רמ"ח אברי' כו', כך הוא בענין תושב"כ שנק' ספר וסיפור דתשב"כ הן בחי' אורות עליוני' שבאו למטה באותיו' דכתב במספר קצוב שהן בחי' עצמי' דח"ע שמלוכש בכלים וכלים הללו הן המשפיע' להיות בחי' מקור לתשבע"פ, שזהו

אורייתא סתים וגליא: זח"ג עג, א.

והנגלו' לנו: נצבים כט, כח.

בר"מ דאילנא דטו"ר יתעבר: זח"ג קכד, ב. ראה אגהיק סכ"ו.

הלכתא למשיחא: ראה לעיל ד"ה וידבר גו' את קרבני, ס"ו. וש"נ.

כידוע ומבואר במ"א בענין ג' קשרים: ראה ס' מאמרי אדהאמיצ דברים ח"ג ס"ע תשעח ואילך, ובהמ"מ

ש.פ.

כולד הנמשך מן הטפה בגידול ברמ"ח אברי' בט"ח ונעשה ברי' בפ"ע כו', וכך בח"ע שבראש שבאותיות דתשב"כ נמשך בהתפשטות בתושבע"פ בריבוי אותיות הדיבור דח"ת בחי' המל' במהות דבר בפ"ע בהגדלה וריבוי בפירוש וביאור בפרטי הבנין של רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת בששה סדרי משנה ותלמוד כו' הנגלה בשכל להלכה למעשה ממש כו', אבל כשהתשב"כ ג"כ בבחי' למעלה מהתלבשות בעה"ד טו"ר בדברי' גשמי' כנ"ל שם אין הפרש כלל בין פנימי' לחיצוני' וגם בחי' ח"ת דמל' שבתשבע"פ כלולה ומתאחד' בעצמו' דח"ע הפנימי', כמו שהשכל שבדיבור כלול עדיין בכח השכל הרוחני שבנפש שנק' נפש השכלי' טרם בואה למוח החכ' אע"פ שנק' רוח ממלא משא"כ בחכ' שבדיבור ממש שמקבל מחכ' שבמוח שהוא מהות בפ"ע כנ"ל. וכך יובן גם בב' מדריגו' דסתים וגליא בקוב"ה שהוא בחי' טובב וממלא בכלל והוא הוי' ואלקי', דשם אלקי' במהות דבר בפ"ע שהן אותיות דו"מ להחיות העולמות מאין ליש כו' כמא' דאתוון אתגליפו בחקיקה לחקיקה כו' נק' גליא, ובחי' טובב דשם הוי' נק' סתים בנר"ג דאדם פנימי כו', ויחוד דהוי' ואלקי' שנק' קוב"ה ושכינתו' לפרקי' כמו בשבת ויו"ט כו', אך זהו בבחי' הגילוי דאור"כ דע"ס דאצי' בבחי' אדם דעשי' ויצ' כו', אבל בבחי' ההעלם דעצמי' המאציל שנק' סדכ"ס כו' אין שם הפרש בין הוי' ואלקי' פנימי' וחיצוני' שכלולי' כא' בעצמי' בלי פירוד כלל מטעם הנ"ל בח"ע וח"ת דתשב"כ ושבע"פ שהן פנימי' דהוי' ואלקי' דהשתלשלות וכמ"ש בראשית בשביל התורה כו' כידוע דאסתכל באורי' כו', וכן ב' מדריגו' סתים וגליא דישראל שעלה במחנה"ק שלמטה הן בבחי' הפירוד במהות בפ"ע משרשם בוק' דז"א דאצי' באור הזרוע לצ"ע שנמשך במל' כמו בבנין הנוק' מן הצלע שנק' אשה כנ"ל, אבל בשרש הנשמו' דישראל למעלה כמו שעלו במחשבה הקדומה בעצמי' המאציל אין הפרש כלל בין פנימי' לחיצוני' שכלולי' שם כא' כנ"ל (וכמשי"ת) וד"ל.

והנה באמת הגם שהתורה באה מלמע' למטה בהתלבשות בעה"ד טו"ר בדברי' גשמי' כנ"ל מ"מ אין לבושי' הללו מסתירי' כלל לאור העצמו' דתורה כמו שהוא למעלה ממש עד שאין הפרש כלל וכלל בין התורה הנגלי' לנו עתה בלבושי' גשמי' בין התורה הפנימי' שיתגלה לע"ל כימי משיח (כמ"ש ז"ל יבא טוב זה משה ויקבל טוב זה התורה כו') והוא אור תורה הפנימי' דמשיח שהוא משה כידוע), ואע"פ שא' הנסתרות לה' אלקינו

דאתוון אתגליפו: ראה זח"א טו, ב. רכד, א. ועוד. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' שעט. ס' מאמרי אדהאמ"צ דרושי' חתונה ח"א ע' קפד. ושינ.
 בראשית בשביל החורה . . דאסתכל באורי': רשי' ר"פ בראשית. זח"ב קסא, א"ב.
 יבא טוב: מנחות נג, ב.
 הנסתרות לה' אלקינו: נצבים שם.

דוקא והנגלות לנו כו' דאורי' סתים וגליא, זהו כשבא למטה דוקא שאז בחי' הפנימי' מוסתר ונעלם והחיצוני' נגלה ונראה במהות בפ"ע (כנ"ל בתשב"כ ושב"ע"פ וקב"ה וישראל כו'), וכן אע"פ שא' מגילה כתובה פנים ואחור כו' וכה"ג וכן אמרו דנובלות חכ' של מעלה תורה שזהו כשבאה בהתלבשות בעה"ד כנ"ל, וראי' לזה מלוחות הראשונ' שהיו כתובי' משני עבריהם בשהו כלי הפרש בין פנימי' לחיצוני' כלל (ועוד ראי' ממה שאין ד"ת מקבלי' טומאה בב"ע"ק וכמ"כ אין הגיהנם שולט בת"ח ואין עבירה מכבה אור תורה לפי שעה"ד טו"ר אינו מסתיר לאור דתורה כנ"ל אף בהיותה בהתלבשות בעה"ד כו' וע"כ גם מתוך שלא לשמה יעסוק לשמה כו', ועוד ראי' ממה שמשא קיבל תורה מסיני פב"פ בבחי' הרוחני' דפנימי' האצי' כו' ונמשך מכלי אל כלי בריבוי המקבלי' בכל הדורות עד שתלמיד ותיק מחדש אומרי' לו משה שפיר קאמרת כו' כאלו ניתן למשה לפי שהכל ניתן למשה אף שתלמיד כו' ואין שינוי וגרעון כלל באור זה דתורה מכמו שהיתה במשה בסיני וכן בכל הדור ההוא שקבלו התורה פב"פ אף גם עתה הרי דבריו חיים וקיימי' כמו שא' בכל יום יהיו כו' ואו' נותן התורה בכל יום ובאימה ויראה ורתת כמו במ"ת ממש בלי שינוי כלל והכל מטעם הנ"ל וד"ל) (ושרש הענין הוא כמ"ש במ"א שבבחי' פנימי' ועצמי' ממש דאור הח"ע הפנימי' ועצמי' דתורה אין הפרש וחילוק כלל בין או"כ פנימי' וחיצוני' עד שאין הכלי מסתיר לאור כלל, שז"ש מי כמוך באלים הוי' דוקא שהוא בחי' ח"ת דתורה ששזה הכלי דתורה עם האור ממש משא"כ בשם אלקי' ומל' כו', ולכך ג' אלה דוקא קוב"ה ואורייתא וישראל אין הפרש בהן בין פנימי' לחיצוני' כנ"ל וג' קשרי' מתקשרא' כא' לפי שישראל ג"כ בבחי' ת"ת כמ"ש ישראל אשר בך אתפאר כו' וכמ"ש במ"א וד"ל) והיינו אכלתי יערי עם דבשי שזהו התלבשות התורה בעה"ד טו"ר שנק' יערי ודבשי שהוא המתברר מרפ"ח כו', שתיתי ייני עם חלבי זהו בחי' פנימי' התורה כמו שהוא למעלה שמופשטת מלבושי' גשמי' דק"נ.

מגילה כתובה פנים ואחור: יחזקאל ב, י"ד.

דנובלות חכ' של מעלה תורה: ביר פי"ז, ה.

שאי' ד"ת מקבלי' טומאה בב"ע"ק: [בבעל קרי]. ברכות כב, א.

אין הגיהנם שולט בת"ח ואין עבירה מכבה: תגיגה כו, ב. סוטה כא, א.

מתוך שלא לשמה יעסוק לשמה: פסחים נ, ב. ועוד.

משה שפיר קאמרת: שבת קא, ב.

שהכל ניתן למשה אף שתלמיד: ע"פ מגילה יט, ב. ובהמובא ע"ז עוד מכריכ מקומות, בלקוטי שיחות ח"ט ע' 252.

בכל יום יהיו . . . באימה ויראה ורתת: לקח טוב ואתחנן ה, ו. ברכות כב, א.

כמ"ש במ"א . . . שאין הכלי מסתיר . . . מי כמוך באלים: בשלח טו, יא. ראה תריח בראשית מא, ד. נח סד,

ג. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-יוקרא ח"ב ע' תתו. במדבר ח"א ע' קלו. ח"ד ע' איתקעה. וש"נ.

ישראל אשר בך אתפאר: ישע"י מט, ג.

אכלתי יערי: שה"ש ה, א.

ובכל זה יובן מ"ש ויבן ה' אלקי' את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי כו', פי' ויבן הוי' ואלקי' בחי' חו"ב של מעלה שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא מבין כו' שלתבונתו אין מספר כלל ונק' חכ' הקדומ' בעצמי' המאציל (כמו כח השכל בעצם הנפש שנק' נפש השכלי' רוח ממלא בלא גוף שכלול כח הדיבור בכח עצם המשכיל והי' לאחדי' כנ"ל) שמשם נמשך מקור החכ' דתשב"כ ומקור הבינה דתושבע"פ במדה ושיעור כבנין אדם או"כ וכמו וזאת תורת האדם כו' בפנימי' וחיצוני' כנ"ל ע"פ קו המדה כמ"ש מי מדד בשעלו מים מים דאורי' (כמו המקרה במים עליותיו שהן העצמו' וגרמי' על מיא) שהוא תושב"כ ח"ע, מי אסף רוח כחפניו זהו בחי' הדיבור דח"ת כו' כמשנה וברייתא, מי הקי' כו' במעשה המצות בחיצוני' אדם מ"ה שמו חכ' הקדומה מה שם בנו בחכ' ומדות דתורה דאצי' באו"כ בציור אדם פנימי וחיצוני כמ"ש בצלמינו כדמותינו שהוא תושב"כ ותושבע"פ שהצלם צורה עצמי' בדכורא ודמות בנוק' שהוא דיבור דח"ת כנ"ל. וזהו ויבן ה' אלקי' את הצלע שזהו בנין המל' ח"ת דתושבע"פ אשר לקח מן האדם שהוא ח"ע דתשב"כ כנ"ל להיות לבנין פרצוף בפ"ע לבחי' אשה אש ה"א תתאה (שהוא בחי' הדיבור דח"ת שנעשה במהות בפ"ע כנ"ל), ויאמר האדם בחי' האדם דלעילא שהוא בחי' חכ' ומדו' דתורה דאצי' דאורייתא מח"ע נפקת וכמו ועל הכסא דמות כמראה אדם (רק שהוא בב' מדריגו' פנימי' וחיצוני' סתים וגליא כנ"ל), זאת הפעם עצם מעצמי, פי' זאת לשון נוק' זהו בחי' ח"ת דתושבע"פ שנק' זאת בחי' המל' כמו שמסיים כי מאיש לוקחה זאת, דתשב"כ נק' איש ונק' זה ל' זכר, ואמר בחי' האדם העליון שכולל חו"ב ומדות דתוה"ק שנמשך בו מן ההעלם לגילוי באו"כ כנ"ל במ"ש מי מדד כו', זאת הפעם דגם בחי' דיבור דח"ת דתושבע"פ שנק' זאת אע"פ שהובדלה ממנו כבנין בפ"ע כמ"ש והתקין לו ממנו בנין כו' מ"מ הרי הוא עצם מעצמי ממש כי בחי' העצמו' דאדם הוא בחי' העצמי' והפנימי' שלו ממש כמו כל עצמותי תאמרנה כו' והן עיקר בנין האדם כידוע והן נמשכי' מן המוח שבראש דוקא ועור ובשר שעל העצמו'

ויבן ה' אלקים . . . ובשר מבשרי: בראשית ב, כב-כג.
 חכים ולא בחכ' . . . שלתבונתו אין מספר: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו. תהלים קמז, ה.
 וזאת תורת האדם . . . מי מדד: שמואל"ב ז, יט [וראה לעיל ע' איתשו. ושינ]. ישעי' מ, יב.
 המקרה במים עליותיו: תהלים קד, ג. ראה זחיג ערה, א: ומי מעידיו על האדם קורות ביתו גרמין בניין
 על מוחא דאיהו מיא ועלייהו קא רמיו המקרה במים עליותיו כו'.
 מי אסף . . . מה שם בנו: משלי ל, ד.
 בצלמינו כדמותנו . . . ודמות בנוק': בראשית א, כו. ראה זחיג לה, ב.
 ועל הכסא דמות כמראה אדם: ע"פ יחזקאל א, כו.
 והתקין לו ממנו בנין: נוסח ברכות נשואין.
 כל עצמותי תאמרנה: תהלים לה, י"ד. ראה זחיג ערה, א שם, וביאוה"ז לשם ככא, סעיג ואילך.

אינו רק בחי' לבוש להלביש העצמות מבחוץ וכמו ועור ובשר תלבישני כו' (ועצמות שהחי' יחזקאל דכתיב וקרם עליהם עו"ב כו'), וכך בחי' הח"ע שבאותיו' דתשב"כ שנק' עצמו' שהן גרמי' דבניי' על מיא מוח שבראש שהוא בבחי' קר ולח (כלחלוחי' הרוחני' שבפעם כח המשכיל שנק' נפש השכלי' כנ"ל) והוא מ"ש מי מדד בשעלו מים כו', והן עצמו' הרצון העליון שבח"ע העצמי' שנמשך באותיו' דתשב"כ שנמשך מעצמו' של אא"ס וע"כ א' דגם זאת הפעם שהוא ח"ת דמל' בתושבע"פ שהיא צלע אחת מצלעותיו הרי נחשבת כעצמי' דתשב"כ ממש בלי פירוד כלל מאחר שכל בנין החכ' דתושבע"פ הוא מצלע א' שנק' עצם מעצמי ממש כתשב"כ בבחי' פנימי' הרצון ופנימי' החכ' שבמוח (כמו שנפש השכלי' הוא שנק' נפש המדברת רוח ממלא בהתכללות כא' ממש כנ"ל). ומ"ש זאת הפעם בא לפרש בזה רבותא יתירה דגם זאת הפעם עתה שירדה חכ' דתורה בהתלבשות בעה"ד טו"ר שאע"פ שלא תתפשט מלבושי' הגשמי' דעוה"ז כאו"ה כשר ופסול כו' עד לע"ל, מ"מ אף עתה הפעם שנק' זאת תורת האדם מלובשת בלבושי' רבים דעה"ד בדברי' גשמי' דק"ג לברר הרע מן הטוב כנ"ל אעפ"כ היא גם עתה עצם מעצמי מעצמיותו ופנימיותו כמו שהיא בפנימי' ועצמי' דרצון וחכ' דתושב"כ כנ"ל וד"ל (והיינו מטעם הנ"ל דאין בחי' הכלי מסתיר לאור דחכ' דתורה ואף שמלובשת בעה"ד כו' אין בה שינוי כלל מכמו שניתנה למשה בסני כו'). ובשר מבשרי, פי' בשר היינו כמו בשרא סומקא שהוא אדום שהוא בחי' הגבו' שבדם ובשר שנק' לבוש לעצמי' האדם, והוא מה שחכ' דתושבע"פ מל' קרינן לה באה לבחי' התפשטות בחילוקי' רבים ושנוי' של פרטי' הדיני' והלכות וגם בדקדוקי' סופרי' לעשות בריבוי' הסייגי' וגזירות וחומרות שהוסיפו על עצם רצה"ע שבתורה שזהו מצד בחי' הגבו' דיראה ופחד אלקי' שלא ליגע בדבר תורה (כמו לבך יהגה אימה א' סופר כו'), גם בחי' בשר זה נחשב מבשרי ממש שהוא מבחי' גבו' דבינה של מעלה שנמשך בבחי' בשר ודם דאדם עילאה במוח הבינה שהוא חם ויבש שזה א' דם ואין בחי' חו"ב שבתושבע"פ באדם תתאה בבחי' בנין המל' בעצמו' ובשר כו' בחי' פירוד כלל מח"ע דתשב"כ שנק' עצם מעצמי ובשר מבשרי אף בהיותה בבנין בפ"ע ומלובשת בעה"ד כו', וא"כ גם עתה ראוי ליחוד תמידי להיות נק' אשה אש היא שהוא ה"ג דמל' ברשפי אש התשוקה התמידי' לאישה בלי פירוד כלל כמו שיהי' לע"ל דכתיב תקראי לי אישי דוקא ולא בעלי במהות נפרד בפ"ע כנ"ל, וז"ש לזאת יקרא אשה כי מאיש העליון לוקחה זאת מחסדי' דחכ' שבראש שנמשך בעצמי' כמ"ש עצם מעצמי, וגם בבחי' הגבו' דבינה דאו"א

ועור ובשר תלבישני . . וקרם עליהם עו"ב [= עור ובשר]: איוב י, יא. יחזקאל לו, ו ואלך.
גרמי' דבניי' על מיא: זח"ג שם.
לבך יהגה אימה: ישעי' לג, ית.
תקראי לי אישי: ע"פ הושע ב, ית.

דאצי' תקינו לה שז"ש ויבן ה' אלקי' דוקא כו' (ואבא יסד ברתא כו' ואדרב' בינה יתירה ניתנה כאשה שהוא תשבע"פ יותר מבאיש בתושב"כ כמ"ש אשת חיל עטרת בעלה, וזהו מטעם דסוף מעשה בהלכה ברורה שרשו בעצמי' בעל הרצון וח"ע דתשב"כ, וזהו אבן מאסו הכוני' כו').

וזהו כי ה' יתן חכ' זהו ח"ע דתשב"כ שנק' איש, מפיו דעת ותבונה זהו ח"ת דדיבור דתשבע"פ בחי' אשה כמ"ש כי מאיש לוקחה זאת דהיינו מ"ש מפיו דעת כו', ומאחר שמפיו ית' נמשך בחי' הדעת ותבונה הזאת דתשבע"פ אי"כ הלומד בתשבע"פ בדבר ה' זו הלכה דוקא הרי מקשר מו"ד שלו בדבר ה' והרי אין הלכה זו בבחי' פירוד כלל מעצמי' כח חכמתו ובינתו ית' שמלוכב בתשב"כ בחכ' שבראש כנ"ל במ"ש עצם מעצמי' כו', וזהו כמו הטפה שנמשך ממוח האב דאע"פ שנמשך הטפה אח"כ בגילוי והתפשטות ברמ"ח איברי' מ"מ כלולה ומתאחדת בעצמי' מוח האב כו', כך הוא דבר ה' זו הלכה שמדבק בה נשמתו כאתדבקות רוחא ברוחא דבור העליון שמפיו דעת כו', וכ"ש כאשר נקלט במוחו ולבו דבר ה' בהלכות שלומד בזכרון היטב ואינו נשכח ממנו כלל שזהו מכח הזכרון שבמוח אבא דוקא (כמו כי זכר חסדו שהזכרון מחסדי' דאבא שהוא בחי' עצמי' דעצמות הנ"ל משום דאבא יסד ברתא כו') שאז ודאי הרי נקלט בנשמתו חו"ב שלמעלה שהוא שרש תושב"כ ושבע"פ, וכמו שישראל עלה במחשבה הקדומה שג' קשרי' הן כא' כנ"ל בלי הפרש כלל בין פנימי' לחיצוני' כנ"ל, וע"כ אין בו שכחה כלל וכבן שנמשך ממוח האב שאינו שוכח על אביו כו', וע"כ גם עתה כשהתורה באה בלבושי' אין זה הסתר כלל וה"ז כמו שהי' קודם חטא עה"ד דכתיב ויהיו האדם ואשתו שניהם ערומים ולא יתבוששו כו' עד אחר חטא עה"ד שעשה להם כתנות עור וילבישם כו', וכך יובן בתשב"כ ושבע"פ (וקוב"ה ושכינתי' שהן כנ"י עכשיו) שאחר חטא עה"ד הוצרך לבא בלבושי' דנוגה שנק' חשמל לברר הרע מן הטוב כו' וזהו שנק' כתנות עור דלבוש שק לכסות בו (ולאחר הבירור דחשמל זה נק' כתנות אור בא' כו'), אבל קודם החטא דעה"ד לא הי' התורה בג"ע דעשי' בלבושי' זרים כלל אלא כמו שהן בעצמו' ועו"ב בבנין המלי' מאדה"ר העליון, וז"ש ששניהם ערומים כו' וכך יהי' לעיל ולא יכנף עוד מוריך כו' (וכן כנ"י או' פשטתי את כותנתי כו')

ואבא יסד ברתא . . בינה יתירה . . אשת חיל . . אבן מאסו: נסמן לעיל ע' אתשיד. נדה מה, ב. משלי יב, ד. תהלים קיח, ככ.

כי ה' יתן חכ' משלי ב, ה.

בדבר ה' זו הלכה: שבת קלח, ב.

כאתדבקות רוחא ברוחא: זחי"ב קכד, ב.

כי זכר חסדו: תהלים צח, ג [ושם בלא תיבת כ"י, אבל הוא לשון המובא בכ"מ — ראה הנסמן ע"ז בס' מאמרי אדהאמצ' במדבר ח"א ס"ע שג].

ויהיו האדם ואשתו . . שעשה להם כתנות עור . . כתנות אור בא': בראשית ב, כה, ג, כא.

ולא יכנף עוד מוריך . . פשטתי את כותנתי: ישעי' ל, כ, שה"ש ה, ג.

דהוא בבגדו והיא בבגדה יוציא ויתן כתובה שהוא ענין הפשטה מכל רצון זר דק"ג בתכלית כמו אפשיט מלבושהא כו' ואין זה רק לב א' ורצון א' רק לבן זוגה וכן באתעדל"ת אתעדל"ע מן המשפיע למקבל ולא יכנה עוד כו', לא כמו עכשיו בזמה"ג דכתי' שלמה אהי' כעוטי' בלבוש שק דק"ג כו' וכמו שא' הרועי' יוצאי' בשקי' כו' וכמו ורחל בתו באה עם הצאן כי רועה היא כו', ולע"ל אחר הבירור השלם דעה"ד כו' כנ"ל יופשטו הלבושי' דעה"ד מתשב"כ ושבע"פ כמו שהי' קודם החטא וד"ל.

ובזה יובן טעם ענין הנ"ל בגאולה הג' דלע"ל שתהי' שלימה בזכות יעקב דוקא שנק' איש תם יושב אהלים בתשב"כ ושבע"פ, דהיינו כמו שיהי' לע"ל בלי העלם דלבושי' דנוגה לפי שיהופך גם חשך לאור לגמרי כמו קודם החטא דעה"ד ממש דכתיב ויהיו שניהם ערומים כו'. וזהו תתן אמת ליעקב תתן להבא אמת דתשב"כ וחותרו של הקב"ה אמת בתשב"כ דוקא שהתקין לו ממנו בנין עדי עד כו' ואינה בבחי' פירוד כלל כנ"ל במ"ש זאת הפעם עצם כו' ואדרבה בינה יתירה כו'. ולכך תהי' גאולה שלימה שלא יהי' בזה שום מנגד כלל. וזהו שארז"ל שאין הגאולה באה אלא בזכות המשניות שנא' כי יתנו בגוים כו', דהמשנה ביצי' שהוא הבירור דשם ב"ן בשלימות הבירורי' דעה"ד משום דנעוץ תחלתו בסופן דוקא (וכידוע דאותיות אמת הוא ראש תוך סוף דקו האמצעי דתורה ראש בח"ע ותוך במדות דת"ת וסוף במעשה ודיבור שנק' חותמו כמו חתום תורה בלימודי דוקא שהוא בקו אמצעי דתו"מ שבאמת דתו' שאין בו נטי' כלל לחו"ג דק"ג כנ"ל).

וזהו ואשה כי תדור נדר לה' ואסרה כו' בנעורי', דהנה מבואר מכל הנ"ל שיש ג' מדריגו' א' כמו בחי' כלה בנעורי' בית אבי' והב' כשתהי' לאיש ונק' אשה בחי' מקבל ביחוד בנשואי' והג' בחי' איש משפיע כו'. והנה ידוע בשרש ענין הנדרים שהוא לאסור על גפשו דברים המותר' כבשר ולחם

דהוא בבגדו והיא בבגדה: ראה כתובות מח, א. ראה גם סה"מ תקיע ע' פג. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ר"ע תצג.
 אפשיט מלבושהא: ראה תקוני זהר סוף תסי': ואתפשט מלבושו כו' הכי צריך לאפשטא מיני כל מחשבין אחרנין בזמנא דמייחד לקוביה כו'.
 שלמה אהי' . . הרועי' יוצאי' בשקי' . . ורחל בתו באה: שהי' א, ז. שבת סב, א: הרועים יוצאין בשקין (ורשי': שמתכסין בהן מפני הגשמים). ויצא כט, ז.
 איש תם . . בתשב"כ ושבע"פ: נסמן לעיל קרוב לתחילת המאמר.
 תתן אמת ליעקב: מיכה ז, כ.
 שאין הגאולה באה אלא . . יתנו בגוים: ויק"ר פ"ז, ג. ראה לעיל קרוב לתחילת המאמר.
 דהמשנה ביצי': פע"ח שער הנהגת הלימוד (שי"ז). טעמי המצות ושער המצות ר"פ ואתחנן. תניא פ"מ (בהגה"ה אחרונה). ועוד.
 וכידוע דאותיות אמת הוא ראש תוך סוף: ראה כ"ר פפ"א, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' עט. ח"ב ע' תרמט. ועוד.

ויין וכל דבר המותר שיהי' עליו כקרבן קדש, ולכאורה למה נאסר דבר המותר ע"פ תורה דיין במה שאסרה תורה עליך כו' והלא א' אל תוסף על דבריו כו'. אך הענין הוא כידוע דנדרים סייג לפרישות, בהיות שבאמת גם שע"פ תורה יש הרבה דברים מותרים באכילה והנאה, אבל עיקר ההפרש בין איסור להיתר ידוע שהאיסור הוא קליפה דרע גמור שורה עליו שהוא ל' איסור כמו האסור וקשור בברזל שאי אפשר להעלותו למעלה כלל דלא יגורך רע כו' וכמו שא' אר"י דרביע' עלי' כו', אבל ההיתר יכול לעלות למעלה בקדושה האלקי' כמו בהמות לקרבן ע"ג המזבח וכבשר ולחם שיסעד הלב ומברך עלי' לה' ויעלה למעלה וכך כל דברי' המותר' שנק' טוב דק"ג שיש להם עלי', אך כל זמן שאינו עולה למעלה עדיין ונשאר בגסותו וחומריותו בעולם הפירוד למטה הרי גם ההיתר כאיסור יחשב להיות מסתיר ומכסה ומחשיך ג"כ לאור הקדושה האלקי' כמו הרע גמור דאסור ופסול וטמא כו' כי מהו החילוק אם לא יוכל לעלות למעלה באיסור או שאינו עולה למעלה במותר, וכמו כל תאו' היתר ברשפי' אש זרה דתאות המאכל ותאו' המשגל וכה"ג שאם נשאר למטה בכחי' פירוד מאלקי' באוכל אכילה גסה לתאוה וכמ"כ אם אינו מקדש עצמו במותר לו בזיווג וכה"ג ברדיפת הממון וכל תענוגי עוה"ז אף שהם מותר' ע"פ תורה וכל הון ה"ז מטמטם הלב ומגשם אותו ונשחתה נפשו לבלתי יוכל לעלות למעלה בעבודה שבלב באו"י בתפלה ותורה, אע"פ שעבירה גמורה דאיסור וטומאה מטמטם לבו של אדם כאבן בפירוד גמור מ"מ גם כל תאו' היתר מטמטם הלב ומגבי' אותו להיות בכחי' נפרד מאלקי' וכמו וישמן ויבעט ותענוגי עוה"ז קפחו י' השבטי' וכתוב ורם לבבך כו'. ולזה כל עיקר ענין הנדרי' שנודר ואוסר ע"ע גם דבר המותר שזהו כמו סייג לפרישות מן התאוה החומר' וכמו קדש עצמך כו' שזהו לעשות גם היתר כאיסור ממש כו'.

וזהו ואשה כי תדור כו' בנעורי' כשהיא בכחי' כלה ארוסה, שזהו בחי' אהבה שנמשך כמים בקרירות לילך אחר כו' כנ"ל במ"ש חסד נעורידך, עדיין אין בה כח להפוך גם מתאות היתר לאסור איסור על נפשה מכח עצמה, ע"כ אבי' מפר נדרה ואסרה כו' (משום דאבא יסד ברתא כו'), וכן בת • ובן בבית אביהם כו'. אך מדריגה הב' ואם היו תהי' לאיש ונדרי' עלי'

דיין במה שאסרה תורה . . אל תוסף על דבריו: ע"פ ירושלמי נדרים פ"ט הא. משלי ל, ה.
 דנדרים סייג לפרישות: אבות פ"ג מ"ג.
 דלא יגורך רע: תהלים ה, ה.
 אר"י דרביע' עלי': ע"פ עירובין עה, ב. ועוד.
 וישמן ויבעט . . קפחו י' השבטי' וכתוב ורם לבבך: האוינו לב, טו. שבת קמו, ב. עקב ת, יד.
 קדש עצמך: יבמות ב, א.
 דאבא יסד ברתא: נסמן לעיל ע' א'תשיד.
 בת ובן: בכתי' ב: בן ובת.

כו' והפר את נדרה כו', לפי שגם שנק' אש ה' באהב' ברשפי אש בלי רצון זר כלל כנ"ל, מ"מ הרי אין בכח האשה שהיא בבחי' מקבל לבד לברר ולהפוך גם לדבר המותר שיעלה להיות סייג לפרישות כנ"ל (שזהו לעשות מחול קדש כאשר נודר בדבר הנדור כקדש דקרנן שהוא היפך דאיסור ממש שלא יוכל לעלות למעלה כלל כו'), רק ע"י אישה, ולכך יוכל אישה להפר נדרה שלא יהי' המותר אסור כקדש כידוע דהאיש דוקא דרכו לכבוש המלחמה ואין האשה דרכה לכבוש לפי שכח הדכר דוקא יוכל לברר בירורי' דק"ג להפוך חשך לאור וחול יהי' קדש שהוא ע"י בחי' שם מ"ה דחכ' דתורה שנק' איש. וז"ש איש כי ידור כו' מדריגה הג' הנ"ל לא יחל דברו כי כל דבריו קדש ככל היוצא מפיו יעשה אף לעשות מחול קדש, והיינו כענין הסייג' ונדרי' דתושבע"פ שהן ע"פ כח דשם מ"ה דוקא כאשר בחי' מל' מתאחדת בו"א ואו"א בלי העלם דלבושי' זרים דעה"ד כו' אז יש בכחם לאסור גם המותר כו' כמו האיש בחי' מקור דחכ' שלא יחל דברו כו', אבל ואשה בחי' נוק' אע"פ שמקבל טפה דדכר מבחי' חו"ב דתשב"כ הרי אין אשה דרכה לכבוש המלחמה דשם ב"ן מעצמו אע"פ שמקבל משם מ"ה אין בכחו לברר גם לטוב דנוגה כתאו' היתר רק דבר האסור לגמרי בסומ"ר. במוח ולב לפי שנשים דעתן קלות ויכול להתפתות בתאו' זרות אע"פ שאל אישה תשוקתה כו' רק כמו לע"ל שיהי' כמו קודם החטא דעה"ד כנ"ל וד"ל (ובאמת טעם דגרשיי' על ואישה שמורה ב' עליות כנ"ל זהו עליי' המל' למעלה מאיש (כמו איש ואיש יולד בה כשהן שוי' כו'), והוא בכתר שבכתר שלמעלה מן החכ' לגמרי כידוע, והיינו ע"י מצות מעשיו' בעומ"ש בעצם הרצון ולמעלה מח"ע דתשב"כ הנק' איש כו', וזהו וחסד לאברהם גי' רמ"ח מ"ע שסוף מעשה עלה במחשבה תחילה למעלה מן הח"ע שבראש הנ"ל, וזהו ואשה כו' בנעורי' דוקא בחסד נעוריך שהוא חסד לאברהם שלמעלה גם מאמת דתורה דיעקב לפי שנעוץ תחילתן בסופן בסוף מעשה דוקא שעולה בכתר שבכתר שנק' כתר שם טוב דמשיח שלמעלה גם מכתר תורה וד"ל).

כידוע דהאיש דוקא דרכו לכבוש: יבמות סה, ב.
 בסומ"ר [= בסור מרע] במוח ולב: בכת"י ב: בסומ"ר גמור לבד.
 איש ואיש יולד בה: תהלים פז, ה.

בעזרה"י

וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדין לתת נקמת הוי' במדין אלף למטה כו' לכל מטות ישראל תשלחו לצבא. הנה מה שיש להבין ולדקדק בזה הן ב' דברים, הא' מה שא' לתת נקמת הוי' במדין דמשמע שכל עיקר ענין המלחמה הזאת עם מדין רק להיות נקמת שם הוי' במדין ולכאור' מה שייך זה לשם הוי' דוקא הלא לא עשו מדין רעה רק לישראל כמי' צרור את המדיני' כו' כי צורר' הם לכם כו' וכמי' כאן נקום נקמת בני' מאת המדינים כו' נקמת בני' ולא נקמת הוי', אלא מובן מזה דקליפה דמדין פגם בשם הוי' ע"כ ציוה לנקום נקמת שם הוי' מהם שיתוקן הפגם שעל ידם, ובאמת לכאור' מה שהי' יכול להיות פגם בשם הוי' אינו רק מז' מדות דקליפה שהן ז' אומות הכנעני כו' ואין מדין נחשב עמהם כלל. אך הענין דרך קצרה שאע"פ שקליפה דמדין אינה בכלל ז"מ הרעות כחם אבי כנען שהוא חוס התאוה כו', אבל בחי' מדין הוא בחי' מדון ומריבה שזהו ענין שנאת חנם שעושה פירוד הלבבות, והתחלקו' ופירוד הוא היפוך בחי' האחדות דסט' דקדושה, שזהו עיקר ענין יחוד דשם

וידבר משה וגו' החלצו: המאמר מיוסד על ד"ה זה בסה"מ תקס"ו ע' רפה. ונרא' כשינויים בלקו"ת פ' מטות פה, ד [וראה בהמי' ללקו"ת שם — בהוצאת ה'תשד"מ ואילך]. וכמה הגהות השייכות להמאמר באוה"ת מטות כרך ו' ע' איתתקנו. וראה ד"ה וידבר גו' החלצו בסה"מ תרנ"ט ע' ג — שמיסוד על מאמר זה [ובכ"מ שם הלשון מקביל לכאן].

נדפס כאן מכת"י 23 קמ"ד, א. ונמצא עוד בהכתבי יד: 70 קע"ד, א [רק חלק]. 116 קמ, א. 255 רנג, א. 373 תעב, א [ובסימו רשם המעתיק: "ב"ה ואודה אותו בכל לבב ונפש שיוכני לגמור התורה הזאת החלצו, כי מצאתי סוף ע"י ר' שמואל יעווערא מויליז' יאריך ימים בעד זה". ושם לפני 15 שורות רשם: "מהתו' הזאת נחסר רק עד סוף העמוד הזה כי נאבד ממני, אם יוכני ה' להשיג במ"א התורה הזאת לגמרה, אז אגמרנה א"י"ה]. 620 ע"ז, א [רק חלק]. 628 קב, א [בכותרת: "תורת אדמו"ר פ' מטות פה קיק שקלאור"]. 2009 לו, א. 2016 סא, א. 2018 קנג, א. 2038 צד, א. 2042 מד, ב. 2115 רג, א.

וידבר משה . . . לצבא: מטות לא, ג"ד.

דמשמע שכל עיקר ענין המלחמה . . . נקמת שם הוי': בסה"מ תרנ"ט שם הלשון: דעיקר הכוונה בזה הי' לנקום נקמת בני' מהמדינים לא בכדי לרשת את ארצם כו'. ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בשולי העמוד שם מצוין: ראה רמב"ן מטות לא, כג. בחי'. ועוד. ועפ"י דמלחמת מדין לא הייתה בכדי לרשת את ארצם, סרה ג"כ השגת הראב"ד על הרמב"ם סוף הלי' שמיטה ויובל ודלא כהכס"מ. ואכ"מ. ע"כ.

צרור את המדינים: פנחס כה, יז.

נקום נקמת בני': מטות שם ב.

מז' מדות דקליפה שהן ז' אומות: ראה גם סה"מ תקס"ב ח"א ע' קסח. תקס"ה ח"א ע' תיד. תקס"ו ע' רפה. ס' מאמרי אדהאמצ' דברים ח"א ע' ג ואילך. לקוטי שיחות חכ"א ע' 229 והערה 39 שם.

כחם אבי כנען שהוא חוס התאוה: נח ס, כב. ראה מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' קפד [ומקבילו בתריח]. סה"מ תקס"ב ח"א ע' קסט. תקס"ז ע' קפא. ס' מאמרי אדהאמצ' שמות ח"ב ע' תקנח [ובהנסמן עוד בהמי' שם].

מדון ומריבה: ראה זח"ב סח, א. ובלק"ת ובספר הליקוטים ר"פ יתרו (הובא במק"מ שם): מדין . . . בקדושה הוא אהבה, ובקליפה איבה ומריבה. [ע"פ הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תרנ"ט שם]. וראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' ש.

הוי' שהוא יחוד והתכללות בחכמה ומדות דקדושה כו' כי זלעז"ו עשה כו', ולהיות כי הקליפה דמדין הוא הגורם ועושה בחי' פירוד בשם הוי' כמו שאין השם שלם כו' (כמשי"ת) ע"כ אמר לתת נקמת שם הוי' במדין כו' (כמשי"ת). והדקדוק ה' הוא במ"ש אלף למטה לכל מטות והל"ל מכל מטות מהו לכל כו', דמאחר שא' ברישא החלצו מאתכם כו' ראוי לסיים מכל מטות, דאם ה' מתחיל בלשון זה יחלצו מאתכם אנשי' (כמו שא' ויהיו ולא א' ותהיו כו') ה' נכון לסיים לכל מטות שאינו מדבר ל' נכח אלא ל' נסתר כמו יחלצו מאתכם, אבל כאשר מדבר לנכח שא' החלצו מאתכם הל"ל מכל מטות ולא לכל מטות כידוע למדקדקי' (ומ"ש ויהיו על מדין קאי על האנשים שיחלצו מאתם שהם יהיו על מדין, וגם זה אינו מובן מ"ש ויהיו על מדין מהו זה שיהיו עליהם הל"ל יצאו על מדין כו').

אך הנה כבר ה' הכנעת קליפת מדין קודם מ"ת בדרך כלל בבחי' מקור וראש דמדין שהוא יתרו כהן מדין כו' שהלך לקראת משה במדבר להכניע א"ע באמת כמו שהודה בעצמו ואמר עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלהים כו', וכמ"ש וישמע יתרו כהן מדין כו' וא' בזהר שיתרו ה' ראש הכומרי' לכל ע"ז, ובסט"א יש ג"כ בחי' מלך כהן וכזה משמש תחותי' כו' ונק' כהן און כמו ויאמר אפרים כו' מצאתי און לי כו' והוא בחי' מקור הממשיך שפע לחצוני' לע' שרים דק"נ בכלל ומקבל מבחי' מלך זקן כו' שזהו מחצוני' ואחוריים דשם אלקי' במ"ח צרופי' האחרוני' שנק' ארץ ח"ם וכמ"ש מלך אלקי' על גוים כו', וע"כ כשאמר יתרו עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלקי' בזה נתבטל לכל חצוני' ואחוריים דשם אלקים דקדושה שנק' אלקים אחרים כו', ומחמת הודאה זו דיתרו ניתנה התורה לישראל בשם הוי"ה ואלקי' כו' (כמ"ש במ"א). ולפי שהי' כבר ההכנעה וביטול במקור דקליפה דמדין ע"י יתרו ראש שלהם שהוא בחי' כתר וחכמה שבקליפת מדין ע"כ ה' ציווי ה' לגמור ההכנעה וביטול דמדין במלחמה זו לגמרי דהיינו אף במדות שלהם שכוללם יחד שאינו רק ענין פירוד והתחלקו' כמו שנאת חנם בין איש לרעהו שמחמת זה לא יוכל לשכון שם הוי' דאחדות (כמשי"ת) שזהו מ"ש לתת נקמ' שם הוי' במדין (שהוא ע"י חלוצי צבא י"ב אלף).

זלעז"ו עשה: קהלת ז, יד.

שארן השם שלם: ראה תנחומא ס"פ תצא. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דכרים ח"ב ע' סזו.

עתה ידעתי: . . . וישמע יתרו: יתרו יח, יא, א.

בזהר שיתרו ה' ראש הכומרי' . . . וכהן משמש תחותי' . . . ויאמר אפרים . . . מלך זקן: זח"ב סז, ב. והשע

יב, ט. קהלת ד, יג.

במ"ח צרופים: . . . מלך אלקים: תהלים מז, ט. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' אשעד. וש"נ.

ומחמת הודאה זו: . . . התורה: . . . כמ"ש במ"א: ראה זח"ב סז, ב. סח, ב. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' ש

ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' תתקצה.

והנה להבין כ"ז ילהק"ת במשאמרז"ל דכמ"ת נקבצו כל האומות ואמרו מה כתוב בתורה כו' עד שפתחו כולם ואמרו ה' עוז לעמו יתן עוז דתו' ה' יברך את עמו בשלום כו', ומשמע דהתו' נק' עוז ונק' שלום וכמ"ש או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי דהעוסק בתו' שנק' מעוזי או עוז עושה שלום בפמליא של מעלה ובפמשמ"ט וכמשארז"ל, וכ"ה במ"ש ורב שלום בניך כו' א"ת בניך אלא בוניך כו'. ולהבין ענין ב' שלימות הללו בפמשמ"ע ובפמשמ"ט ומה הוא פשמ"ע ופשמ"ט ולמה בעוסק בתו' לשמה דוקא כמ"ש כל העוסק כו' משים שלום בפשמ"ע ובפשמ"ט כו'. אך הנה תחילה יש להבין הטעם בהפרש שבין בית ראשון שהי' בהם ג' עבירות חמורות גזל ועריות ושפיכות דמים וחזר לע' שנה, ובית שני הי' בהן תו"מ הרבה כמ"ש שלא נחרב בהמ"ק שני רק בעון שנאת חנם בלבד ונתארך הגלות האחרון עד ח"י מאות שנה, וזה פלא גדול ביותר האיך יענשו על עון שנאת חנם שאינו מאיסורי התו' החמורים רק מדה מגונה ביותר לקבל לה"ר ועובר רק על לא תשנא את אחיך בלבד ועל לא תקום כו' ולזה הי' לעון גדול כ"כ יותר מג' עבירות דגזל ועריות וש"ד עד שנמשך ואינו חוזר זה זמן רב כ"כ וגלות בכל הי' רק ע' שנה בלבד כו'.

אך הנה ידוע שבתחלת בואם לא"י נצטוו להכרית הז' אומות שבא"י לבד שהן הכנעני והחיתי כו' שהן ז' מדות הרעות שאולע"ז עשה האלקי, וכמו שיש ז' מדות בקדושה האלקי' אהבה ויראה ורחמים ונצח והוד כו' כמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה כו', כך יש מבחי' פסולת שלהם בחצוני' בסט' דקליפה כמו בחומר הגופני בחום התאוה הרעה ברשפי אש זרה או במדות רציחה וכעס או יראה רעה חצוני' שזהו בחי' הגבו' דחם וכה"ג באהבה רעה שנדבק ונמשך כמים בכחי' חסדים כו' וכה"ג בשארי המדות שהן ברע דק"נ וצריכי' ברור ותיקון, וידוע דשרש הזמ"ר הללו הן מז' מדות

דכמ"ת נקבצו כל האומות . . . ה' עוז: תהלים כט, יא. ראה ספרי דברים לג, ב. ועוד.

או יחזיק . . . עושה שלום בפמליא . . . וכמשארז"ל: ישעי' כו, ה. סנהדרין צט, ב.

ורב שלום בניך . . . בניך: ישעי' נד, יג. ברכות סד, א.

בית ראשון . . . ג' עבירות חמורות גזל ועריות ושפיכות דמים: ע"פ יומא ט, ב: בית ראשון מפני מה חרב כו' ע"א וג"ע וש"ד כו', ובפתיחתא דאיכ"ר פיסקא ב: שו"ת הקב"ה על ע"ז ועל ג"ע ועל שפ"ד כו' על מה אבדה הארץ כו'. ועד"ז הוא בירושלמי חגיגה פ"א ה"ז. אמנם בכ"מ מובא הלשון: גזל ועריות וש"ד — ראה סה"מ: תקס"ה ע' קכח. תקס"ז ע' ש"ד. תקס"ט ע' רל. ס' מאמרי אדהאמ"צ: בראשית ע' שמה. דברים ח"א ע' קטו. ח"ג ע' תתקצג. ס' אמרי בינה שער הקיש פק"א ולוח התיקון לשם [בהוצאת שנת תשמ"ה ואילך]. וראה לעיל ד"ה עולת תמיד ע' איתרעו. ולהלן במאמר זה ע' איתשנג.

כמ"ש שלא נחרב בהמ"ק שני רק בעון שנאת חנם בלבד: יומא שם. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א

בסה"מ תרנ"ט ע' סו.

לא תשנא . . . לא תקום: קדושים יט, יז"ח.

לך הוי' הגדולה והגבורה: דה"א כט, יא.

דתהו שנפלו בשה"כ והן אנשי מדות שבארץ כנען, וניתן לאברהם לתקן אותם וכמ"ש וזרות עמו הברי' לתת כו' והיינו ע"י ישראל דוקא ששרשם בבחי' שם מ"ה דתיקון כידוע וע"י בחי' שם מ"ה דחכמה דתורה משום דבחכמה דוקא אתברירו לפי שהחכ' נק' אור ואור דוחה ומהפך גם חשך לאור וזהו כל התורה ומצוות לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למתקא ולהבדיל בין טמא לטהור כו'. והנה בתחלה נצטוו להכרית כל הז' אומות לגמרי מכל וכל כמ"ש לא תחי' כל נשמה והוא לפי שהיו בתכלית הרע והטומאה בכל התועבות יותר מכל אוה"ע כמבואר בכמה כתובי' (כמו בפ' אחרי אל תטמאו בכל אלה כי בכל אלה נטמאו הגוים אשר אנכי משלח מפניכם ותטמא הארץ כו' ותקיא הארץ את יושבי' כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ כו' וכה"ג רבים), להיות ששרש הז' אומות הללו הן פסולת הגסות ביותר כמו הנפילים בני ענק שהיו בארץ כו' שצריכי' בירור וביעור לגמרי מכל וכל שלא ישאר אפי' שמץ מיני' לפי שהן אבי אבות הטומאה ובכחם לטמא כל הנלוה ונדבק עמהם, וכמ"כ למטה הן המדות הרעות לגמרי שאין בהם טוב כלל וכלל שאין להם תיקון וביורור כלל וכמו האסור והטמא והפסול ע"פ התו' שצריך לבערם לגמרי מכל וכל וכמ"ש ובערת הרע מקרבך רע גמור שאיבודם זהו תיקונם, וז"ש ב' אומ' דא"י לא תחי' כל נשמה כו' שצריך לאהפכא חשול"נ להפוך לגמרי מן הקצה לקצה לא לאכפי' בלבד (וכמו שיהי' לע"ל דכתי' אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו' וכמו שהי' קודם חטא עה"ד כו') והוא שלא ישאר אפי' שמץ מיני', וזהו הטעם שלא ניתן רשות לישראל להשאיר מן הגוים עד א' שלא ליתן להם שמץ יניקה פן יוסיפו לקבל תוס' יניקה מהקדושה ויפגמו ויחללו לאור הקדושה כמ"ש ואשר תותירו מהם יהיו לשיכים בעיניכם ולצניני' בצדיכם כו' וצררו אתכם כו', פי' כי אף משמץ יניקה שיקבלו מכם יוכלו להתגבר ולפעמי' יקחו תוס' יניקה מהקדושה האלקי' בבחי' גבורות בשרשם בז"מ דתהו שלמע' מן האורות דתיקון שהן תקיפי' וחזקי' ביותר כידוע עד שיהיו לשיכים ולצנינים כו' דהיינו שיפגמו אתכם בטומאתם לטמא אתכם בכל התועבו' שלהם וממילא יהיו צוררים אתכם בקטרוגים קשים למעלה, ולמטה יהיו רודפים אתכם בגשמיות כמו שהי' כן בפועל כאשר נתערבו במעט הגוים שנשאר בהם בא"י אחר כיבוש יהושע הגם שעדיין היו כפופים בתכלית לישראל עד

וכרות עמו הברית: נחמ" ט, ח.

דבחכמה דוקא אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח (תניא קמח, א), ובהנסמן בליקוטי הגהות שם.

לא תחי' כל נשמה: ראה כ, טו.

בפ' אחרי: יח, כד"כז. וראה תוי"כ ובפירש"י ורמב"ז שם פסוק ג.

ובערת הרע מקרבך: פי' ראה יג, ה.

אז אהפוך: צפני' ג, ט.

ואשר תותירו מהם יהיו . . . בצדיכם כו' וצררו אתכם כו': ע"פ מסעי לג, נה: והי' אשר תותירו מהם . . .

בצדיכם וצררו אתכם על הארץ אשר אתם יושבים בה. [ותיבת „כו" הראשונה, אילי טעות המעתיק ומיותר].

בימי השופטים שנתגברו כמה אומות שבתוכם עליהם כמבואר בשופטים עד שמואל ודוד שהכניעו אותם ועד שלמה שהי' כסאו שלם בשלימות ובנין בהמ"ק בגילוי שכינה כו'. אך אח"כ כשחטאו ישראל בע"ז וג"ע וש"ד בימי מלכי ישראל עד שנחרב בית ראשון וזה הי' מצד התגברות האומות שבא"י וכל סביבותיהם והיינו מן העונות דישאל נתגבר תוס' יניקה לו' מדות רעות דק"ג עד שמשלו עליהם כו', ואמנם הנה אע"פ שהיו עונות בני' בימי ב"ר בעבירות חמורות מאד כגזלי ועריות וש"ד וכה"ג הרי עכ"ז לא הי' גלות בכל רק ע' שנה לבד וחזרו למעלתם בבנין ב"ש בירושלים כי בע' שנה הללו נתברר ונתלבן הפגם שפגמו בעונות שלהם שהן בכלל כו' מדות דקדושה ע"י ז' מדות הרעות דקליפה שפוגמים בשם הוי', ביו"ד בעון ע"ז ובה' בג"ע, וש"ד בוי"ו וה"א, ובדרך כלל נתקנו בגלות ע"י ע' שנה הללו כידוע דכל מדה כלולה מי' כשהמדה כלולה גם מכחב"ד ולכך בוז"מ דקדושה שכלוליה' כ"א מי' שהן ע' שנה נתקנו ונשלמו והיו ראויים לקירוב ויחוד עליון ולבנין חדש כפרצוף שלם בבית שני כו' וד"ל.

אבל הנה בזמן ב"ש הרי ארז"ל שהיו יודעין ובקיאים בהם שהיו עוסקים בתו"מ כו' וכהלל ושמאי והזקנים עד שמעון הצדיק ואנשי כה"ג כו' ולא הי' בהם חטא ועון גמור כע"ז וג"ע כו' ולא פגמו בו' מדות דקדושה שכלולים בשם הוי' ע"י ז"מ דק"ג כתאווה רעה ורציחה כו' אלא רק בעון שנאת חנם בלבד נחרב בית שני כידוע בדרשת רז"ל (שמסכת שנאת חנם הי' שפיכות דמים בפ"מ בסוף ב"ש ע"י פריצי ישראל כמבואר ביוסיפון כו'). וזהו פלא גדול לכאן' כנ"ל דשנאת חנם אינו איסור גמור מן התורה רק מלא תשנא את אחיך כו' ואם אינו עושה לו רעה ואינו נוקם ונוטר לו כלל וכלל רק שלא יכול לסבול את רעהו בלבבו ואע"פ שאינו דורש רע עליו כלל הרי זה עכ"פ ענין פירוד הלבבות בתכלית עד שאיש את רעהו לא יכול לדבר עמו ולא להתערב עמו בשום דבר אף בדבר שבקדושה, וכמו שנמצא בעוה"ר בדורו' האחרוני' בכל מקומו' מושבו' בני' שנצמח שנאת חנם בין איש לרעהו בלי טעם ודעת בדבר רק שלא יסבלנו ורואה עליו רק בעין רעה עד שנמאס ונבזה בעיניו גם כל הטוב שבו ואע"פ שלא עשה לו רעה מעולם וכן גם הוא אינו חורש עליו לעשות לו רעה בפ"מ רק שבלבבו אינו שלם עמו בלי שום טעם ודעת כו' וממילא ישמח בנפילתו ואינו שמח בשלותו ומקנא בכל אשר

כמבואר בשופטים: סי' ב ואילך.

גזול ועריות וש"ד: בכתי' ב: בג"ע וש"ד. וראה לעיל ע' איתשנא.

ארז"ל שהיו יודעין . . . בעון שנאת חנם בלבד: יומא ט, ב [כמובא לעיל]. לפיסקא זו, ראה סה"מ תרנ"ט

שם [ד"ה החלצו] סוף פ"ח, פ"ט-יו"ד.

והזקנים: בכתי' ב: והזוגות.

כמבואר ביוסיפון: פס"ד ואילך [ובדפוסים אחרונים פני"ט ואילך].

מלא חשנא את אחיך: ויקרא יט, יז. וראה רמב"ם הל' דיעות פ"ו ה"ה.

לו וכן מרעהו אליו בגדולים וקטנים. וזהו שנק' בלשון שנאת חנם שנאה זו כחנם היא ממש כי לא שונא לו רעהו ולא עשה לו רעה מאומה ויושב לבטח עמדו ולא מצא בו שום שמץ ופסול כלל לא במילי דעלמא ולא במילי דשמיא ועכ"ז שונאו שנאה גמורה בלבבו וזהו שנאת חנם באמת, וזהו כמו שנמצא בכל המון ישראל בכל דור ודור עון שנ"ח זה עד שיבאו לידי מעשה לרדוף איש את רעהו עד לחייו כמו אמרו אחיכם שונאיכם מנדיכם כו' ואע"פ שאינה באה מסיבת לה"ר המפריד הלבבות בדבר נרגן כו' אלא רק מחמת קנאה לבד וכידוע דשנאה שמחמת קנאה אין לה תקנה כלל, ובקנאת איש על רעהו ברוחניות בעבודה שבלב בתו"מ וקנאה גשמית על הצלחתו ורוב עשרו כו'. ואמנם יש שנאה גם על העניים ושפלים ונמוכי רוח וגם אם אינם במעלת העובדים כצדיקים וחסידים רק על כח המדמה שמדמה בנפשו שמחזיקים עצמם לעובדי ה' ביותר וכה"ג יפול ע"ז שנאה גדולה שז"ש אחיכם מנדיכם כו' כידוע, וגם שיש מהם רבים שאוהבים לעובדי ה' ובעלי תורה ויראה ויחזיקו אותם בכבוד ואהבה רבה ולא יפול שום קנאה ושנאה עליהם, אך השטן מרקד ביניהם לעשות פירוד הלבבות שנקרא שנאת חנם באמת כידוע, וכל אשר עינים לו לראות יראה בעין ממש עד היכן הדברים מגיעים משנאת חנם עכשיו בדורינו זה שצמחה עד הנפש בכלל המון ישראל בלא טעם ודעת גם ביראים ושלמים שבהם שיודעים ומכירים זה את זה באמת שכל א' והמנגד שלו יראים ושלמים בתורה ומצות ועובדי אלקים ומתחתנים זה עם זה ומדברים שלום איש את רעהו בכל העינים ולא נמצא דופי מכל א' על זולתו, ועכ"ז יש טינא ושנאה כבושה בהעלם בלב בלתי יודע בעצמו מה זה כו' רק שלא יוכל לסבול עבודתו ודרכו רק מאשר מתחסד בעצמו באיזה דבר פרישות או טהרה או שינוי נוסח כו' וכידוע. ולא יפלא מזה על עון שנאת חנם שהי' בבית שני אף בין גדולי ישראל בתלמידי חכמים ויראים ושלמים שאין כל אלה רק פירוד הלבבות למעלה מן הטעם ע"י מעשה שטן בלבד כדי שלא תהי' אחדות ה' שורה בישראל שזהו קשה יותר מכל הפגמים שנעשו ע"י עבירות חמורות כע"ז וג"ע וש"ד כו' שע"י ז"מ רעות דק"נ, ולכך נחרב בית שני בעון שנ"ח בלבד כו' שלא יועיל לזה בירור ותיקון בגלות כי אין הגלות רק בירור לתקן הפגם לבד אבל בשנ"ח לא נעשה פגם כלל בעצם המדה דקדושה רק מה שהוא מפריד בין

אחיכם שונאיכם מנדיכם: ישע"י סו, ה.

בדבר נרגן: ע"פ משלי טז, כח: איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. ושם יז, ט: מכסה פשע מבקש אהבה ושונה בדבר מפריד אלוף.

וכידוע דשנאה שמחמת קנאה אין לה תקנה: כד הקמח אות קנאה. ועיי"ג מבחר הפנינים שער מ"ח [הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ חרנ"ט שם ע' סה].

שמדמה בנפשו: בכת"י ב: שבנפשם.

בדורינו זה: בכת"י ב: בדורותינו.

מתחסד: בכת"י ב: מחזיק.

כע"ז וג"ע וש"ד כו': בכת"י ב: כגול וגילוי עריות כו'. [וראה בהנסמן לעיל קרוב לתחלת המאמר].

הדבקים בכללות הקדושה דשם הוי"ו ששורה בישראל שיסתלק מהם כי שם הוי"ו דאח"ד אינו שורה רק במקום אחדות וחיבור דוקא כמו במ"ת שהי' ת"ר אלף דעות מחולקות ולב כל א' משונה מזולתו ועכ"ז נתכללו כולם כאיש א' ממש כמ"ש ויחן ישראל כו' ע"כ זכו לקבלת התורה פנים בפנים בשלימות דשם הוי"ו, משא"כ בבחי' פירוד והתחלקות היפוך האחדו' שהשכינה מסתלקת מיד מישראל, וכ"ז עיקר כוונת השטן שמפריד הלבבות בכל דור ודור כי בכל זה פועל רעתו לישראל יותר מע"י כל עונות קשים שלהם וד"ל.

ובזה יתורץ הקושי' דלעיל על ענין חורבן בית שני שהי' בעון שנאת חנם שקשה יותר מג' עבירות דע"ז וג"ע וש"ד שהי' בכ"ר, וע"כ נתארך הגלות האחרון הזה כ"כ, כי אם הי' הגלות האחרון הזה בשביל תיקון ובירור לז"מ דקדושה הרי כבר הי' שלימות ע"י מעשה המצות וגם ע"י תשובה במס"נ, וכבר היו שמדות גדולים ועמדו רבים בנסיונות ועכ"ז נתארך זמן הגאולה, אך כל אורך הגלות הוא מחמת עון שנ"ח שמפריד בין הדבקים שזהו כמפריד בין י"ה לו"ה ובין יו"ד ל"ה שלא יתחברו בציר קומה בלב א' בו"ה ונמנע יחו"ע ב"הי וכן בו"ה נפרד ו' מה' כו' (כאשר קטגוריא נמצא בין ת"ח וגדולי הדור ויראים ושלמים כו' שכ"א לא יסבול זולתו), וזה קשה יותר מכל הפגמים כי הפירוד וההתחלקות בשם הוי"ה קשה יותר מן הפגם בעצם אותי א' כו' מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו ג"כ ענין קליפת מדין הנ"ל שאינה נחשבת בכלל הז' מדות הרעות דק"נ כלל כי אין בקליפה זו דמדין עניני' מדה רעה מצד העצם כמו התאוות והכעס והנצחון וכה"ג אלא עיקר בחי' הרע שלה אינו אלא ענין השנאה והפירוד בלב שנק' מדון וריב כנ"ל, שזהו עניני' שנ"ח הנ"ל שעושה פירוד והתחלקות למעלה בשם הוי"ו שלא ישכון בו אור א"ס שהוא בחי' אחדות פשוטה ששורה באחדות דוקא, והיינו כמו שידוע דע"ס דאצ"י הן בתכלית היחוד והאחדות האמיתי שהוא בבחי' התכללות זע"ז דוקא אף בדבר והיפוכו כח"ג וח"ב, דחכמה נק' אי"ן ובינה נק' י"ש והן תרין ריעין דלא מתפרשין ביחו"ע וכן ביחוי"ת במדות ודיבור שזהו כללות דע"ס דאצ"י וגם במל' דאצ"י בכריאה שז"ש הוי"ו אחד ושמו א' כידוע, ועוד מלבד היחוד

הוי"ו בכת"י ב: מ"ה.

ויחן ישראל: יתרו יט, ב. וראה מכילתא ופירש"י עה"פ.

יו"ד: בכת"י ב: וי"ו.

ב"ה וכן בו"ה נפרד ו' מה': בכת"י ב: בו"ה וכן ב"ה נפרד מהיא עלאה.

קטגוריא: בכת"י ב: קטרוגים.

אות א' כו': בכת"י ב: אור אחדותו כו'.

ענין: בכת"י ב: עין.

תרין ריעין דלא מתפרשין: זח"ג ד, א.

וגם במל' דאצ"י בכריאה: בכת"י ב: מבחי' המל' דאצ"י בבי"ע.

ה' אחד ושמו א': זכר"י יד, ט.

והתכללות מצד עצמן (כענין טרף אש ומים ובללן יחד זע"ז כידוע) הנה הע"ס דאצי' מיוחדים וכלולים בעצמות המאציל ממש (כמו ' כחות הנפש שכלולים בעצם הנפש ממש כידוע) וכשלהבת הקשורה בגחלת כו', וכמו שא' דאיהו וחייהו חד ואיהו וגרמוהי חד שגם בחי' הכלים המגבילים האורות מתיחדים בעצמות אור א"ס ב"ה בתכלית היחוד האמיתי כידוע, וכמ"כ ביחוד דמל' דאצי' בבריאי' וכמ"ש כגונא דאינון מתיחדין כו' אוף הכי איהו כו' (ואף במרכבה דמלאכים דבריאה כו' ויצ' כו' הן בבחי' היחוד וההתכללות זע"ז כמ"ש וקרא זא"ז כו' ותרגומו ומקבלין דין מן דין כו' וא' בזהר דכלילן דא בדא כו' וכעושה שלום כו' בין מיכאל כו' כידוע). אבל הנה בחי' קליפה זאת דמדין באמת' היא זלעו"ז כו' הוא רק בבחי' הפירוד היפוך האחדות והיחוד שבקדושה אלא רק להפריד בין הדבקים ולהיות בבחי' הבדלה ופירוד זה בפ"ע וזה בפ"ע כי לא יסבלו זא"ז כלל כמו ענין שנאת חנם הנ"ל שזה הי' ענין עון בית שני שגדול יותר מעון דע"ז וג"ע כו', ע"כ נתארך הגלות הזה כ"כ עד כ"ה פעמים ע' שנה ויותר כידוע.

והנה באמת י"ל עדיין למה יגדל עון הפירוד דשנאת חנם כ"כ יותר מגוף הפגם בשם הוי' דעון ע"ז וג"ע כו' דגם שאין אחדות הוי' שורה במקום הפירוד כנ"ל הרי לא נפגם כל א' בפ"ע כמו שהוא באשר הוא שם בעסקו בתו"מ והי' גילוי אלקות שנשמתו שהרי אפילו יחיד שעוסק בתורה שכינה עמו וכ"ש עשרה ויותר (וראי' מן פירוד ופיזור ישראל בד' רוחו) העולם כו' ועכ"ז אמר גלו לאדום שכינה עמהם) (ועוד ראי' ממה שא' אברהם אולי ימצאו כו' דא"א שלא יהי' שלום ואחדות בעשרה בכ"מ שאכל עשרה כו' כמו שית').

אך הנה יש להקדים תחלה שרש ענין בחי' האחדות שבקדושה האלקית, וי"ל תחלה ביאור ענין ד' אותיות דשם הוי' בכלל ובפרט שע"ז אומר שכל העוסק בתורה עושה שלום בפמליא של מעלה ובפשמ"ט. דהנה ידוע

טרף אש ומים ובללן יחד: ראה חגיגה יב, א. ובהנסמ באורך בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' א'שפט.

וכשלהבת הקשורה בגחלת . . דאיהו וחייהו חד: סי' יצירה פ"א מ"ז. תקוני זהר בהקדמה ג, ב. בבריאה: בכת"י ב: בני"ע.

כגונא דאינון מתיחדין: זחיב קלה, א.

וקרא זא"ז . . בזהר דכלילן דא בדא: ישעי' ו, ג. זחיב קעא, א.

וכעושה שלום: במדב"ר פ"ב, ח.

באמת היא זלעו"ז: בכת"י ב: בזלעו"ז (וליתא תיבות: כאמת היא).

גלו לאדום שכינה עמהם: ספרי מסעי לה, לד. ועוד.

אולי ימצאו: וירא ית, לב.

שאכל עשרה: סנהדרין לט, א: כל בי עשרה שכינתא שריא.

אך הנה יש להקדים . . שכל העוסק בתורה . . ובפשמ"ט: סנהדרין צט, ב. ראה לעיל בתחילת המאמר. ולהבא להלן — ראה ד"ה החלצו בסה"מ תרנ"ט שם פ"ח (בתחילתו) ופ"ט.

בכללות ההשתלשלות שהוא הכל בשם הוי' בכלל ובפרט, בכלל היינו ענין התהוות ד' עולמות אבי"ע שידוע בע"ח ובוהר דאצי' באות י' דחכמה דאור אבא מקנן באצי' וה' אימא עילאה בכריאה ווא"ז ז"א מקנן ביצי' ה' אחרונה מל' מקנן בעשי', ודרך פרט יש שם הוי' בכל עולם ועולם שהוא ענין התהוות כל מציאותו מאין ליש שאינו אלא בד' אותיות הללו י' וה' שהוא בחי' צמצום ואח"כ התפשטות ו' ה' המשכה והתפשטות, ובאמצעות סדר ד' אותיות אלה בצמצום והתפשטות והמשכה והתפשטות מתהווה כל עולם ובריאה מאין ליש ממש, כידוע שמתעם זה נק' שם זהו בשם הוי' ע"ש מקור כל התהוות היש שמהוה את הכל, ויו"ד דהוי' ל' להבא ולשון תמידיות לפי שתמיד הוא מקור מוכן לכל התהוות בגילוי רק שהוא בבחי' צמצום והעלם עדיין כו' והוא אות הוי"ד דשם הוי' שמורה על בחי' הצמצום והעלם דוקא להיותה רק כמו נקודה א' בלבד בלתי התפשטות לאורך ורוחב כלל כו', וטעם הדבר ידוע לפי שזהו הכלל בכ"מ שכאשר המשפיע רוצה להמשיך אור ושפע למקבל שאינו בערך לגביו כלל מוכרח שיצמצם אור עצמותו מכל וכל כי לא יוכל המקבל לקבל כמו שהאור והשפע בהתפשטות גדולה ורחבה במשפיע [כ"א ל]אחר שיניחו ויצמצם כל עצמותו ומהותו וישאיר ויבדיל בצמצום רק כחלק קטן מאד הנצרך וראוי לבא לידי השפעה שמזה יומשך האור ושפע למקבלים עכ"פ, והיינו ענין נקודה דיו"ד שיש בו ב' מיני צמצומים א' מה שנתצמצם ונתעלם כל אור העצמות דמשפיע ולא נשאר בגילוי רק הנקודה הזאת דיו"ד שזהו הנשאר מן הצמצום והעלם לגמרי הראוי להיות בא בהשפעה והמשכה בגילוי למקבלים עכ"פ, אך גם הוא עדיין בבחי' הצמצום והוא מה שאינו רק כנקודה אחת בלתי בא בהתפשטות והרחבה עדיין שזהו צמצום והעלם דאי"ן וזהו דנקודה זו בלתי נמשך בדרך המשכה והתפשטות כלל. וכך יובן למעלה בדרך כלל בענין אות הוי"ד דשם הוי' ובחי' קוצו של יו"ד הפונה למעלה שזהו מטעם שעצמות אור א"ס ב"ה הוא אור פשוט בתכלית בלתי יוכל לבא בגילוי אור להיות אפילו מקור לכל השתלשלות העולמות דקו וחוט באבי"ע כידוע במ"ש כי עמך מקור חיי' כו' לפי שנק' סתימא דכל סתימין דלית מחשבה תפיסא בי' כלל כו' (וושארז"ל דקודם שנברא (או נאצל) העולם הי' הוא ושמו בלבד בבחי' העלם וסתימות

שידוע בע"ח ובוהר דאצי' באות י' דחכמה דאור אבא מקנן באצי' . . מל' מקנן בעשי': ראה תקוני זוהר תיקון ו' (כג, א), תיקון ל"ח (מא, א), ע"ח ש"ג פ"א, שמי"ב פ"ג, שמי"ז פ"ג, ועוד.
זה: בכת"י ב: מ"ה.

כידוע . . הוי' ע"ש מקור כל התהוות: ראה זחי"ג רנז, ב, גינת אגוז הובא ונתבאר בהקדמת שלי"ה חלק בית הוי', טור ארי"ח סי' ה', ועוד. [ע"פ הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תרנ"ט שם ע' טז].
ויו"ד דהוי' ל': בכת"י ב: וי"ו משם הוי' לשון.

עכ"פ: בסה"מ תרנ"ט שם נוסף כאן: והב' הוא שמה שנשאר מן השפע.
כי עמך . . סתימא דכל סתימין: תהלים לו, י"ד. תקוני זוהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
דקודם שנברא (או נאצל): פדרי"א פ"ג, [שם, נברא"י, ובלשון, נאצלי' בעבודת הקודש חלק היחוד פ"ב ועוד].

דעצמות אור א"ס ממש) ולזאת לא הי' יכול להיות גילוי אור ושפע מקוריים להשתלשלות העולמות כ"א ע"י צמצום האור בעצמותו תחלה כדי שיבא אח"כ לידי בחי' גילוי אור כפי הנצרך לענין השפע לעולמות בכללות שהוא היו"ד כו' והי' כמה צמצומים והעלמות בהעלם אחר העלם בעצמותו תחלה טרם שיומשך למטה גילוי אור כנקודה דיו"ד מטעם הנ"ל, וזהו שנק' בחי' חשך סתרו, וכתי' מגלה עמוקות מני חשך והעלם העליון שנק' סתימין דכל סתימין כו' דהיינו שאחר כל הצמצומים והעלמות שנק' עמוקות דחשך סתרו כשמתגלה מהעלם אור העצמות אינו מתגלה רק כמו בחי' נקודה בעלמא שהוא אות היו"ד (והקוץ העליון דיו"ד זהו שמורה על בחי' ההעלם דאור הכתר שלמעלה מן החכמה שנק' ראשי' הגילוי ע"כ פונה כלפי מעלה כמ"ש במ"א), והוא מ"ש בע"ח דיו"ד דשם ס"ג נבקע מן ההעלם במקום פנוי כמו יבקע כשחר אורך או ויצא כברק כו' שזהו גילוי אור כנקודה א' המבריק מן בחי' ההעלם דעננים שגם הוא אינו בא ונמשך בהתפשטות והתרחבות כלל שאינו רק הארה בעלמא המאיר ומבריק מעצמות ההעלם דמשפיע רק מה שנצרך לבא להשפיע למקבלים כנ"ל וד"ל.

והנה אחר התגלות בחי' נקודה דיו"ד יש בו ב' מדרגות, א' כמו שהוא בבחי' צמצום והעלם בעצמותו עדיין שהוא מה שלא יוכל לבא בהתפשטות השגה לאורך ורוחב כפי הצריך לבא למקבלים רק כנקודה המבריק לבד, והוא הנק' בחי' אי"ן דחכמ"ה שנק' כ"ח מ"ה כמו מ"ה פשפשת והוא לשון אי"ן והעלם דבר (ונק' פלאות חכמה או תעלומות חכמ"ה והוא בחי' ח"ס) והיינו שעדיין אינן בתמונת אות יו"ד כלל אלא רק כנקודה א' לבד שהנקודה מורה בחי' ההעלם והעדר ההתפשטות שבלתי אפשר שיבא בהגשמי' שכל וסברא כלל (וכמו המצאות שכליים שנובעים בהעלם ומבריק כברק על המוח שלא ישיג עדיין גם לעצמו ולא יוכל להביאו בהסבר עדיין (בליצט בל"א)). ואמנם מדרגה הב' הוא כאשר נעשה מן הנקודה ציור אות יו"ד בבחי' התפשטות קצת ברוחב יותר ובב' קוצין למעלה ולמטה, והעיקר הוא ענין קוץ התחתון שבו שמורה על ענין כח הנטי' של ההתפשטות דה' שהוא בחי' בינה שנק' יש בהשג' באורך ורוחב לימין ושמאל כידוע, וקוץ

חשך סתרו . . מגלה עמוקות: תהלים יח, יב. איוב יב, כב.

בע"ח דיו"ד דשם ס"ג נבקע . . יבקע כשחר . . ויצא כברק: ראה ע"ח שער הכללים פ"ח. ישעי' נח, ח. זכרי' ט, יד. וראה סי' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"ב ע' תשכה בשם הזוהר וסי' עמק המלך.

והנה אחר התגלות בחי' נקודה דיו"ד יש בו ב' מדרגות: להבא להלן, ראה ד"ה החלצו בטה"מ תרנ"ט שם פכ"ב:כ"ג (ע' ער ואילך). ובהערות שם.

שנק' כ"ח מ"ה: זחי"ג כח, א. לד, א.

מה פשפשת: זחי"א בתחילתו.

בהגשמת שכל: בכת"י ב: בהשגה.

ההתפשטות דה': בכת"י ב: ההתפשטות שלה.

הזה יש בו כח המחבר הזה שיהי' נמשך מאין והעלם דחכ' הנ"ל להשגה מושגת בבינה ממש שמזה יש מקור' בגילוי ממש להיות מציאות העולמות מאין ליש ממש כמ"ש כי ביה' ה' צור עולמים ביה' דוקא כאשר מן ההעלם דנקודה דיו"ד נעשה ונמשך בה' דבינה כידוע כמ"ש בראשית ברא אלקים בראשית דחכמה שמאין תמצא מהעלם האור דעצמות א"ס ביה' ממש שנק' ראשית הגילוי כנקודה דיו"ד כנ"ל ברא אלקים שהוא בחי' ה' דבינה (כמ"ש בזהר דאבא אמר לאימא) לפי שע"י התגברותי והתפשטות דבחי' בינה דוקא יוכל להיות המשכה למציאות העולמות משא"כ מבחי' ההעלם דאין דחכמה דיו"ד לא הי' יכול להיות מציאות העולמות בבחי' יש ממש כידוע. וזה"ע היחוד תמידי דחו"ב דאצי' בשביל בנין העולמות כידוע וד"ל. אך זהו דוקא כאשר היו"ד דחכמה בבחי' נקודה נמשך בציור אותיות ביו"ד בתמונה כו' שאז נעשה מן הנקודה קו ומן הקו שטח שזה"ע מלוי דאות יו"ד וא"ו דלי"ת, יו"ד נקודה ו' קו ד' שטח כי כלולה ביו"ד ו' ד' שהו"ע קו ושטח דהיינו מה שיומשך מחכמה לבינה ומבינה למדות ודבור כו' כמ"ש במ"א בכלל בענין נקודה קו שטח כו'.

ואמנם י"ל בזה דמאחר שבחי' החכמה נק' אין והעלם כנקודה דיו"ד שבלתי אפשר לבא להשגה דבינה כלל (וכמו שנק' שכל הנעלם מכל רעיון דבינה כו' וכמו פלאות חכמה כנ"ל), ובחי' השגה דבינה נק' יש מוגבל ומורגש שהו' ב' הפכים בתכלית כידוע, וא"כ מאין יוכל להיות כח החיבור הזה שיתחבר ויומשך הצמצום והעדר ההתפשטות דיו"ד דחכמה להיות בא ונמשך הגילוי בהשגה שהוא היפוכו בתכלית שא"א שיובא ויומשך בתפיסא והשגה ממש כנ"ל, ואם מחמת בחי' קוץ התחתון דיו"ד כנ"ל (שזהו בא מכח המלוי ד' ו' ד' שבי"ד), ג"ז עצמו י"ל מאין יש ככח הקוץ הזה לחבר ב' הפכים כאלה מאי"ן דחכמה לייש דבינה שהוא צמצום והתפשטות בכלל שהו' ב' הפכים בתכלית כאור וחשך כידוע. אך הנה צ"ל שיש בחי' ממוצע שהוא כח המחבר ב' הפכי' הללו דנקודה דיו"ד להיות מתפשט בה' לאורך ורוחב דוקא, והיינו בחי' קוץ התחתון דיו"ד הנ"ל להיות ששרשו בבחי' קוץ העליון שלמעלה ע"ג היו"ד שפונה למעלה כנ"ל, וכמ"ש בזהר

מקור: בכת"י ב: מקום.

כי ביה' ה' צור עולמים: ישע"י כו, ד.

בזהר דאבא אמר לאימא: זח"א כב, א.

התגברות: בכת"י ב: התלבשות.

כמי"ש במ"א בכלל בענין נקודה קו שטח: ראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תקעג. שם כתובים ח"ב ע' רכז. ס' מאמרי אדה"א מצ' במדבר ח"ב ע' שלג וע' שלז ואילך. דברים ח"א ע' שמו. שם דרושי חתונה ס"ע קכו ואילך.

שכל הנעלם מכל רעיון: לשון זה הוא בפיוט. אל מסתתר. ונסמו ע"ז בארוכה בהמ"מ בס' מאמרי אדה"א מצ' במדבר ח"א ע' שי.

ע"פ ועבד הלוי הוא דא הוא עתיקא בחי' הוא דח"סי שיבא לגלויי בבינה והוא ע"י המחבר שהוא הלוי ששרשו בפנימיות הכת"ר שזהו דא הוא עתיקא כו'. וביאור הענין מבואר במ"א שזה"ע ב' קוצין דיו"ד, דנקודה דיו"ד עצמה כולל ב' הפכים ממש בב' מדרגות שבחכמה עצמה, שפנימיות שבה זהו בחי' אי"ן דחכמה בבחי' נקודה העצמית שנתעלם ונתצמצם בלי יוכל לבא בגילויי שנק' מ"ה כנ"ל, ומדרגה הב' הוא בחי' התפשטות דנקודה להיות נמשך מאין ליש דבינה דוקא שזהו פי' מ"ה לשון מהות דוקא וכחכמה דמ"ב שנמשך ליש ממש כמ"ש כולם בחכמ' עשית שמוכרח שיש בחכמה בחי' התפשטות דוקא, וז"ש בס"י הבן בחכמה וחכם בבינה, הבן בחכמה זהו מה שנקודה דיו"ד בלתי בא בהשגה כלל יש כח בבינה כשרשה לעשות בנקודה זו דחכמה בחי' התפשטות דחכמה בבינה וזהו שנקרא פנים מסבירות כו' שמוכרח לומר מזה ששרש בינה למעלה מנקודה דחכמה והוא ענין נבונים שמבין דבר כו' וחכם בבינה זהו לאחר שבא בהשגה והכנה ממש יש כזה בחי' כח מ"ה ואי"ן דחכ' דוקא שלמעלה מן ההשגה דבינה כענין מ"ה פשפשת מ"ה ידעת שזהו במה שכבר ידעת ופשפשת בהשגה ומציאות לא השגת מאומה שזהו בחי' ביטול ההשגה דבינה לאין דחכמה ממש כמו שהוא מבחי' נקודה שבלתי אפשר שתושג בהשגה כלל וכלל וכנ"ל וד"ל. ולפי' הרי יש כאן דבר

בוהר ע"פ ועבד הלוי . . . עתיקא: קרח יח, כג. זח"ג קעה, ב.
הוא דח"סי: בכת"י ב: יו"ד דחכ'.

מבואר במ"א שזהו"ע ב' קוצין דיו"ד: ראה תו"ח לך לך פכ, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ דכרים ח"ב ע' תרמו וע' תרנ. ח"ג ע' תשפה. ועוד.

ב' קוצין דיו"ד . . . בב' מדרג' שבחכ' עצמה . . . הבן בחכ' וחכם בבינה: עדי' הוא בסה"מ תרנ"ט שם. וכותב ע"ז בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם: כן הוא בפרדס שי"ט פ"ב. ושער כ"ז ספ"ג, בפע"ח שער התפילין רפ"ז, שער הכוונות ענין התפילין ד"ב בסופו, שער מאמרי רשב"י ר"פ ויקרא. וכ"כ בתו"א ר"פ לך, בתו"ח שם ובכ"מ בדא"ח. — אבל בכ"מ מבואר דהבן בחכמה זו ו' ד' דמילויי הו"ד. ראה פע"ח שם רפ"ז, ע"ח שט"ו פ"ד, מבואר שער שער ד' ח"ב פי"ז, שער ההקדמות ד"ב בד' אותיות ההוי'. ועוד. וראה במ"ח מס' תיקון תפילין פי"ב מ"א, ב' שהביא ב' הרמזים. עיי"ש. — ואולי אפ"ל דתלוי בשני הפי' שנמצאו בדא"ח כמאמר הבן בחכ' וחכם בבינה אם זהו בפנימ' חו"ב (שערי אורה ד"ה יביאו לבוש מלכות פס"ד. שער היחוד פכ"ז. ועיי"כ אמרי בינה שער הק"ש רפ"ס וד"ה בהעלותך תרע"ג). או רק בחיצוניות (ע' ד"ה ביום השמיע' תרס"ז). ולכאורה ל"מ כן בתו"ח ר"פ נח. ואולי יש לומר דמתאים לשני הענינים דישנם בהבן בחכמה וחכם בבינה: התכללות ויחוד חו"ב או זה שיהי' בחכמה גופא בחי' ההמשכה כו'. וע' בד"ה אמר ריב"ל בכל יום תפריח פי"ד. ועצ"ע. ע"כ הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.

הבן בחכמה וחכם בבינה: ס' יצירה פ"א מ"ד. וראה פע"ח שער התפילין פס"ז. ע"ח שער ט"ו פי"ד. תו"א ותו"ח שם. לקרית פי' תצא ביאור ד"ה ולא אבה. ביאורי זוהר ס"פ וארא. אמרי בינה שער הק"ש פניה ואילך. ד"ה אריב"ל בכל יום תפריח. ועוד. — ע"פ הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בד"ה החלצו בסה"מ תרנ"ט שם ע' עג. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"א ע' טל, וכהמ"מ שם. להבא להלן — ראה ד"ה החלצו שם פכ"ד (ע' עד ואילך).

פנים מסבירות: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"א ע' טו, ובהמ"מ שם.

שמבין דבר: חגיגה יד, א: מבין דבר מתוך דבר.

מה פשפשת מה ידעת: זח"א בתחילתו.

והיפוכו ממש במקום אחד שהוא מה שיוכל להבין בחכמה בהתפשטות מהשגה דבינה אע"פ שהוא היפוך בחי' נקודה דיו"ד שכל הנעלם מכל רעיון וכמו סודות התורה שיתגלה מן ההעלם בימות משיח דכל רז לא אניס לי' וכמ"ש סוד ה' ליראיו ואע"פ שנק' סוד ה' בחי' ח"ס דנקודה הנ"ל [בענין מה פשפשת כו' שזהו חכם בבינה כנ"ל וא"כ הרי נעשה מהעלם דנקודה דחכמה], והיפוך זה ממש היינו מה שנעשה מגילוי ההשגה דבינה בבחי' אין והעלם דכ"ח מ"ה דנקודה דחכמה גילוי ההשגה ומגילוי דהשגה דבינה העלם דנקודה דחכמה דבר והיפוכו כא', שזהו בהכרח בא מכה הממוצע בין העלם דחי' לגילוי דבינה שגבוה הוא משניהם דוקא כידוע שזהו בחי' שער הנו"ן דבינה (דבי' עייל אבא לאימא כו' ונק' נתיב לא ידעו כו') שזכה משה במותו דוקא כידוע כמ"ש ותחסרהו מעט מאלהים דבינה כו' (וכמ"ש במ"א בענין מה שארז"ל על מ"ש ולא ידע איש את קבורתו לעליוני' נדמה להם שהוא למטה כו' דהיינו לעליונים שבבחי' אי"ן דח"ע הנ"ל נדמה להם שהוא למטה בבינה שנק' יש כנ"ל כוהבן בחכמה ולתחתונים שבבחי' בינה נדמה להם שהוא למעלה בבחי' אי"ן דח"ע שזהו בחי' שער הנו"ן דבינה שכולל לב' הפכי' דאי"ן וי"ש דחוי"ב כא' כנ"ל). וכמו שהי' במ"ת דכתי' וכל העם רואים את הקולות וא' שהיו רואים את הנשמע ושומעין את הנראה כו', דהיינו ג"כ ענין הנ"ל הבן בחכמה וחכם בבינה דרואין את הנשמע זהו בבחי' ראי' דחכמה בחי' אי"ן הי' מאיר בשמיעה דבינה כענין חכם בבינה בביטול והשגה דמ"ה פשפשת הנ"ל ושומעין את הנראה זהו בחי' שמיעה דהשגה דבינה הי' בראי' דאין דחכמה כענין הבן בחכמה הנ"ל, והתכללות זו בב' הפכים (כעליונים למטה ותחתונים למעלה שאמר ריב"ל לבנו עולם ברור ראית ולא עולם הפוך כו') [כמשי"ת שזהו בחי' חכמה דתורה כו'] זהו בחי' הממוצע המחבר לב' הפכים הללו דחוי"ב שגבוה משניהם ע"כ כוללם יחד, וכמו שידוע הכלל בכל ממוצע המחבר לב' הפכים או עליון ותחתון בהכרח ששרשו למעלה משניהם יחד כענין עושה השלום במרומיו בין אש ומים כו'

דכל רז לא אניס לי': ע"פ דניאל ד, ה.

סוד ה' ליראיו: תהלים כה, יד.

דבי' עייל אבא . . . נתיב לא ידעו: ראה זח"א יג, ב. זח"ג רע"א, א. ועוד. איוב כח, ז. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר חיב ע' שכו. סה"מ תיש ע' 49. ועוד.

שזכה משה במותו . . . ותחסרהו מעט: תהלים ח, ו. ראה זח"ב קיד, ב ואילך. לקו"ת וספר הליקוטים להאריז"ל ואתחנן ע"פ ויתעבר ה' בי. של"ה שסט, א ואילך. וראה בהנסמן ע"ז באורך במילואים להמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר חיג ס"ע ארע"ט.

וכמ"ש במ"א . . . ולא ידע איש . . . לעליונים נדמה להם שהוא למטה: ברכה לד, ו. סוטה יג, סע"ב ואילך. וראה לקו"ת במדבר יב, א. סה"מ תקס"ד ע' לא. תקס"ה ע' קפד.

וכל העם רואים . . . רואי' את הנשמע: מכילתא ורש"י יתרו כ, יח. וראה אמרי בינה שער הק"ש פני"ט-ס. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא חיב ע' תרפת. דברים ח"א ע' רנא.

שאמר ריב"ל לבנו עולם ברור ראית: פסחים ג, א.

דחוי"ב: בכתי' ב: דחוי"ג.

כענין עושה השלום במרומיו בין אש ומים: איוב כה, ב. במדבר פי"ב, ח.

כידוע, והוא בחי' נקודה דיו"ד הנ"ל דחכמה עצמה שכולל ב' הפכים דצמצום והתפשטות שהן ב' הקוצין שכלולים בו קוץ העליון בבחי' העולם דחכמה וקוץ התחתון שמביא לידי גילוי בנינה כנ"ל (כמשי"ת) וד"ל.

והנה באמת עדיין י"ל מהיכן יש כח הזה במוצע הנ"ל שמחבר נקודה דיו"ד דחכמה לבנינה ב' הפכים, ואם לפי שהוא גבוה משניהם כנ"ל מהו אותו אור העליון שנעלה מחו"ב, ולכאורה גם בחי' שער הנ' דבינה למטה מן החכמה מאחר שנק' שער הנור"ן דבינה עכ"פ כו'. אך הענין הוא שזהו שרש התורה שהוא בבחי' קו האמצעי דת"י שנק' בריח התיכון כו' שכולל ב' הפכים דחו"ב וחו"ג כידוע, והוא בחי' הדעת בכלל שיש בו ב' מדרגות בחי' ד"ע דכתר שנק' ממוצע בהעלם דאור הכתר בין בחי' חו"ב שבכתר שבכחה לזווג ולחבר יו"ד דחכמה בנינה שבכתר, וכידוע במ"ש כי אל דעות הוי' ב' דעות ד"ע דכתר וד"ת המתפשט במדות דחו"ג כו' וארו"ל גדולה דעה שנתנה בין ב' אותיות י"ה שזהו בחי' דעת דכתר הנ"ל (והוא שעושה שלום בפשמ"ע בי"ה (כמשי"ת) וד"ל), והב' בחי' ד"ת שכולל לחו"ג שעושה שלום בפשמ"ט דו"ה (כמשי"ת). וזהו ועבד הלוי הוא בחי' לוי זהו בחי' קו האמצעי דדעת שיעולה לבחי' הכתר בד"ע הנ"ל שיכול לעשו' מהעלם גילוי לחבר מ"י לה' כנ"ל (וזהו תשו"ע ותשו"ת, תשו"ע תשוב ה"א ביו"ד שהוא גילוי ההעלם תשו"ת בה' עילאה שנמשך בו"ו או תשובי ה' תתאה לו"ו כמ"ש במ"א דתש"ב אותיו' שבי"ת והן ב' מיני שבת שבת עילאה ושבת תתאה ע"ד הנ"ל וד"ל).

ולהבין ביאור הענין הנה ידוע בע"ח דקודם הצמצום הראשון הנק' מק"פ וחלל ריקן הי' האור דא"ס ב"ה ממלא כל החלל כו' ולא הי' רק גילוי אור א"ס כמו שהוא לבדו כענין שאמרו הי' הוא ושמו בלבד כמו שאומרים אתה קדוש ושמך קדוש אתה אחד ושמך אחד שזהו בחי' מל' דא"ס שנק' שמו הגדול שמי' רבא שכלול במהו"ע ית' ממש, ואח"כ צמצם א"ע

עצמה: בכת"י ב: עילאה.

דחכמה: בכת"י ב: דח"ס.

וכידוע במ"ש כי אל דעות: שמואל"א ב, ג. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רסב, וש"נ.

גדולה דעה שנתנה בין ב' אותיות: ברכות לג, א.

דעת דכתר: בכת"י ב: ד"ע שבחכ.

דדעת שעולה לבחי' הכתר: בכת"י ב: דד"ת שעולה לפנימיות הכתר.

תשוב: בכת"י ב: תשו"ת.

במ"א דתשב אותיות שבת: ראה אגה"ת סוף פ"י (ובמהדור"ק שם — קה"ת תשמ"ב — ע' תקלא). סה"מ

תקס"ד ע' קעט. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' ארמג. וש"נ.

בע"ח דקודם הצמצום: ממלא כל החלל: דרוש עגולים ויושר (ש"א) ענף ב. ד. שם שער סדר אצי'

(ש"ג) פ"א. — ולהבא להלן, ראה ד"ה החלצו בסה"מ תרנ"ט שם פכ"ז.

שאמרו הי' הוא ושמו בלבד: פד"א פ"ג. וראה לעיל ע' אתשנא.

ונסתלק האור הראשון ונכלל בעצמות א"ס ולא נשאר רק בחי' רושם אור שאינו כאור הראשון ומן הרושם הוא (שזהו כנקוד' דיו"ד הנ"ל) נמשך הקו"ח שהוא שרש כל ההשתלשלות דאבי"ע (והוא ו' דוהנוראי כידוע). וזהו מ"ש ישת חשך סתרו דזהו בחי' צמצום הראשון הנ"ל שמסלק אור עצמותו וכוללו בעצמו להיות בבחי' ההעלם וההסתר לבלי יאיר האור דעצמות כמו שהוא ממש שלא יוכל להיות גם מקור למקור להשתלשלות העולמות כנ"ל כמשל הרב המשפיע שצריך להניח ולצמצם כל עצמו ולא ישאיר בעצמו רק כנקודה דיו"ד לבד בשביל צורך השפע למקבלים כנ"ל, וזהו בחי' נקודה דרושם האור שנשאר אחר הצמצום הראשון הנק' מק"פ כו' כנ"ל, ומן הרושם דיו"ד נמשך הקו כמו ציור וא"ו שהוא הנק' קו המדה המודד כל אור ושפע דמקיפים ופנימים לכל הפרצופים דא"ק וע"י וא"א ואו"א וזו"נ ונוק' עד מל' דעשי' בסוף העשי' כידוע בע"ח. והנה לפ"ז הרי יובן עכ"פ שיש ב' מיני אור א' אור העצמות שלפני הצמצום הראשון שנק' חשך סתרו והב' האור שאחר הצמצום הזה שמאיר ונמשך בקו"ח כו', ויש באור הזה שבא אחר הצמצום וחשך העליון מבחי' אור העצמות ממש וע"כ יש בכחו למדוד כל מדה והוא עצמו אינו מן המדה להיותו כולל ב' הפכים דחו"ג יחד להתפשט בלי גבול ומדה למטה ולהגביל כל גבול ומדה כידוע, וכמ"כ יש בכחו לאכללא שמאלא בימינא גבורות בחסדים וימינא בשמאלא חסדים בגבורות ולהחליף האור בכלי היפוכו כאור החסד בכלי הגבורה כמ"ש במ"א בענין ו' דוהנורא בחי' הת"ת שכולל חו"ג, וב' הפכי' הללו כלולים בעצמות אור א"ס ממש שמפני זה יש כאן ג"כ דבר והיפוכו כא' שהוא מה שמבחי' גילוי נעשה העלם תחלה בבחי' גבו' דאוי"ח דהיינו מה שנתצמצם ונתעלם גילוי אור הראשון ונכלל

רושם אור . . . שזהו נקודה דיו"ד: כ"ה ג"כ בד"ה החלצו שבטה"מ תרנ"ט ע' עז, וכותב ע"ז בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם: אולי הכוונה למ"ש בשער היחוד ר"פ ט"ז שהוא יו"ד דס"ג שבטה"ע כמ"ש בספר עמק המלך. ובעמ"מ שער ג' ובמק"מ זח"א ט"ו, א', הובאו בלקו"ת שה"ש ביאור לד"ה שחורה אני פ"ג, מוכח דהיינו יו"ד של מילוי ה"י אחרונה דס"ג. — בעמ"מ שער א"ג' ובמק"מ שם מובא דבמקום פנוי נמצא ג"כ רשימו של א"ס ונק' אור קדמון ורשימו של המלבוש שמכנים אותו בשם נקודה דהיינו יו"ד (ולכן נק' מקום פנוי זה או"ר קדמון). אבל מקום פנוי זה אינו החלל ומקום פנוי שבו מדבר בע"ח בתחלתו באוצ"ח מבו"ש מ"ח ושהוא כמ"מ בדא"ח, כי הוא לפני הצמצום שבבחי' עגול, מרובע ולא עגול וכו'. ובדברי רבותינו ע' עז"ז ד"ה העושה סוכתו רדע"ת. ע"כ הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ו' דוהנורא כידוע: [בכתי"ב ליתא תיבת 'דוהנורא']. וראה בהגסמו ע"ז להלן בסמוך.

ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

ומן הרושם דיו"ד נמשך הקו: בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם: כן הוא גם בשה"י שם ובכ"מ. ולכאורה אינו מובן דהרי הקו נמשך מהעיגול הגדול וכמ"ש בע"ח מבו"ש ושער ההקדמות בתחלתו, או מאו"ס מבחי' שלא הגיע כה הצמצום וכמ"ש בהגהת אוצ"ח בתחלתו (ממל' דא"ס או מת"ת הנעלם. וזהו הפרש בין חיצוניות הקו ופנימיותו. ובמ"א מבו"א שתלוי בהשיטות אם האורות הם פשוטים א"ל. ראת ד"ה אדם כי יקריב רס"ו. ביום השמע"צ תרע"ו. זה היום תרע"ט). אבל הכוונה כאן שהקו נמשך ע"י הצמצום והרושם, אף שנוגע ודבוק במקורו הנ"ל. — הביאור ע"פ דא"ח ראה ד"ה שובה צ"ח, כי עמך מקור חיים תש"א, כימי צאתך מארץ מצרים תש"ח. ע"כ הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

במ"א בענין ו' דוהנורא בחי' הת"ת שכולל חו"ג: ראה ס' מאמרי אדמו"ר ענינים ע' נח, ובהמ"מ שם.

בעצמותו כנ"ל ואח"כ מהעלם והסתר הזה עצמו נעשה גילוי אור שהוא הנקודה דיו"ד שנק' רשימו שזהו חסד דאורי, וא"כ ב' הפכים הללו דמגילוי נעשה העלם ומהעלם נעשה גילוי זהו ענין גולל אור הראשון מפני חשך וצמצום הראשון וחשך מגלה לאור שהוא אור הב' שאחר הצמצום הראשון כמ"ש יהי אור אור קדמאה כו', הרי בהכרח לומר שיש ב' הפכי' הללו בעצמות א"ס לעשות מאור חשך ומחשך אור שמחמת זה יש באור דקו"ח ג"כ ב' הפכים הללו בבחי' חו"ג בהתכללות כא' כנ"ל להיותו בא בכח הב' הפכים הללו דצמצום והתפשטות דחשך העליון דגילוי והעלם יחד (והיינו מה שבבחי' נקודה דיו"ד יש ב' הפכים מההעלם לגילוי כנקודה ומגילוי להעלם כנ"ל), והוא ענין גליף גליפו כטה"ע בחי' רושם חקיקה שנשאר מאור הראשון הנק' טה"ע כו', והיינו כמו שפי' האריז"ל שזהו מה ששיער בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל בגילוי הרצון דחכמה ומדות במעשה בראשית וכה"ג, דאע"פ שנק' גילוי העלם דעצמות ממש שהוא אור פשוט ממש קודם ששיער בעצמו בכח ג"כ ומה ששיער בעצמו בכח מה שעתיד כו' זהו ע"י צמצום והסתלקות אור עצמותו כנ"ל במשל המשפיע למקבל כו' מ"מ נק' בחי' העלם לגבי גילוי הרצון והחכמה לברוא ולהאציל בפ"מ כו' שזהו רק מה ששיער בעצמו בכח לכד בחי' ההעלם דרצון המוחלט שזהו שאמר בהעלם העצמות והי' העולם בגילוי כו' וד"ל, וזהו כמשל מי שצמצם א"ע להיות משפיע שהוא הרושם הנשאר כנקודה דיו"ד שזהו מה ששיער בעצמו בכח מה שצריך להשפיע בפועל הרי מהעלם העצמות נעשה הגילוי דנקודה דיו"ד והיו"ד נק' העלם מגילוי הרצון דחכמה ומדות שזהו הקו"ח שנק' אור ממש משא"כ הרשימו הוא בבחי' ההעלם עדיין שאינו רק מה ששיער בעצמו בכח. ונמצא לבד אור העצמות ממש יש כאן ב' מדרגות העלם וגילוי דנקודה העלם לגבי וי"ו דקו"ח הרי מהעלם הראשון נעשה גילוי דנקודה ומגילוי דנקודה נעשה העלם לגבי למטה רק שתחלה גולל אור הראשון מפני חשך שזהו שגילוי נעשה העלם כנ"ל.

אך הנה כ"ז אינו שייך רק כאשר הוצרך להיות השפעה והמשכה מעצמות אור א"ס ב"ה בשביל שיהי' בחי' מקור כללי להשתלשלות העולמות מאין ליש כנ"ל שבהכרח צ"ל תחלה ע"י צמצום והעלם דאור העצמו' ממש שנבדל ומרומם בערך כנ"ל במשל דמשפיע שנבדל בערך מן המקבל שמוכרח לצמצם כל בחי' עצמותו כו', וזהו שנק' חשך סתרו ואח"כ יוכל

יהי אור אור קדמאה: בראשית א, ג. זח"א ל, ב. זח"ב קסז, א. ועוד. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ וקרא ח"א קצה. במדבר ח"א ע' קפא.

גליף גליפו . . שפי' האריז"ל שזהו מה ששיער בעצמו בכח: זח"א טו, א ומק"מ שם. וראה שער היחוד לאדהאמ"צ פ"י ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' כה. סה"מ תש"ט ס"ע 38 (השני) ואילך. וש"נ. ספר העריכ"ם חב"ד כרך ג' ע' ער ואילך.

אך הנה כ"ז: להבא להלן ראה ד"ה החלצו תרניט שם פכ"ח.

להיות הארת אור ושפע הראוי בצמצום רק לפי הערך בעולמות, וג"ז הוצרך להיות גילוי אור דנקוד' זו שזהו מה ששיער בעצמו בכח מה שצ"ל בשביל ההשפעה בכלל ובפרט בבחי' סובב וממלא מקיף ופנימי כו' ג"כ בבחי' הכח בעולם עדיין וכענין גליף גליפו בטה"ע כנ"ל, וזהו כענין שא' כבריייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא פי' כברייתו של עולם דוקא כאשר בא לכלל בחי' השפע להיות נק' משפיע מלמעלה למטה בדילוג ערך אז ברישא חשוכא בבחי' ההעלם דישת חשך סתרו והדר נהורא כו' דהיינו גילוי אור ברשימו דנקודה דיו"ד שבא להמשכת אור ממש מן המאציל לנאצלים בקו"ח כנ"ל וכמ"כ ממש מאצ' לבי"ע כידוע. אבל הנה קודם שנבה"ע וכמו שנאצל עולם האצ' ע"י בחי' צמצום והתפשטות הנ"ל הרי ה' הוא ושמו הגדול והקדוש בלבד דהיינו מאחר שלא ה' רק גילוי האור דעצמות דא"ס ב"ה כמו שהוא שלא בא עדיין לכלל בחי' השפעה והמשכה מעצמותו ית' כלל (והיינו כמו שה' האור הראשון מאיר וממלא כל החלל ומקיפ דעכשיו כו') והוא טרם ששיער בעצמו אף בכח מה שצריך להמשיך בגילוי, וכמו הרב טרם שחפץ להשפיע שכל וחכמ' לתלמיד או האדון ומלך טרם שעולה ברצונו הטוב להטיב לעמו מעצם טובו וחסדו כו' שאז אינו נצרך לצמצם א"ע כלל, ולזאת כל מה שיש בחי' צמצום והתפשטות שנק' העלם וגילוי בענין ההשפעה שוין הן ממש בבחי' אור העצמות דא"ס ולא שיך לומר בו שהעלם קודם לגילוי או מגילוי נעשה העלם אלא שניהן שוין ממש, דהיינו שגם בחי' כח ההעלם והצמצום נק' גילוי קמי' ממש וגם בחי' הגילוי נק' העלם, שזה"ע חשך ואור דקמי' כחשיכה כאורה כמ"ש וגם חשך לא יחשיך פי' גם בחי' חשך סתרו הנ"ל אינו נק' חשך והעלם כלל לגבי אור העצמו' דא"ס ב"ה והגילוי שאחר ההעלם שנק' אור, גם הוא לא נק' אור בגילוי כ"י מבחי' הגילוי נעשה העלם (כענין שא' דאפי' אור צח אוכם הוא לגבי עה"ע כו'), שזהו כענין שארז"ל דאור וחשך היו משתמשים בערבוביא יחד ואין בזה ב' הפכים כלל (עד שהבדיל אלקים בין האור והחשך ויקרא לאור יום כו') ואיך יכול להיות אור וחשך כא' בלי יהי' הבדלה ביניהן כלל ומה גם לשמש יחד בערבוביא כו' שהרי במקום חשך אין אור ובמקום אור אין חשך כו' (ומשמעות הכתוב שאומר יהי אור ויהי אור כו' שבזה לא הוסר החשך שהי' תחלה כמ"ש והארץ היתה כו' וחשך כו' שהיו משתמשים בערבוביא כו' עד ויבדל אלקי' בין האור כו'), אלא בהכרח צ"ל שיש מעלה ומדרגה למע'

כבריייתו של עולם: שבת ע"ג, ב.

וכמו שנאצל עולם האצ' ע"י: בכתי' ב: מקודם שנאצל העולם אפי' ע"י.

וכמו הרב טרם: לקטע זה ראה החלצו תרניט שם פכ"ט.

וגם חשך לא יחשיך: תהלים קלט, יב.

כו': בכתי' ב: כ"א.

דאפי' אור צח: ראה תקוני זהר תסיט (קטו, ריש ע"ב). ת"ע (קלה, ב).

דאור וחשך היו משתמשים בערבוביא . . . ויקרא לאור יום: בראשית א, ה. ורשי' שם א, ד. יד.

מחשך ואור שנק' העלם וגילוי כנ"ל ששניהם שוין שם ממש עד שמהעלם נעשה גילוי ומגילוי נעשה העלם כנ"ל והוא כמו שקמי' כחשכ' כאורה ממש כו' (ורא' לזה ממה שגולל אור הראשון מפני החשך סתרו כנ"ל שמגילוי נעשה העלם וחשך מפני אור הבא אחריו שההעלם נעשה גילוי, הרי נתחלפו בפעולתם מכמו שהן בעצמן שהחשך יאיר כאור והאור בכחי' חשך, וזהו שמשמשים בערכוביא שמתכללים זע"ז עד שהבדיל ביניהם והאור משמש כיום והחשך בלילה ויקרא לאור יום ולחשך קרא לילה).

ו'יובן דבר זה בתוס' ביאור ע"פ המבואר במ"א בענין הנסיב שנק' נפלאות שהן למע' מן הטבע שיש בהן ב' אופנים, א' כאשר הנסים והנפלאות שלמעלה מן הטבע הם בגילוי ג"כ דהיינו שהנס נק' פלא מענין העלם והסתר שהוא בכחי' עלמא דאתכסיא הוא עצמו שבא בכחי' גילוי מן ההעלם שבו אע"פ שאין טבעו לבא בגילוי כלל והיינו שבא בכחי' צרופי אותיות דמע"ב שנק' גילוי בכחי' אותיות הדבור שנק' עלמא דאתגליא בה' בראם כידוע, וכמו הפך ים ליבשה שהים עצמו נמשך בצירוף דיבשה בגילוי מן ההעלם היפוך מהותו ממש, וכמו שאמר ר' חנינא בן דוסא מי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק שנמשך לחומץ הגשמי צירוף דאותיו שנברא בהן השמן, הרי בא מן ההעלם בגילוי יש ודבר מה (כמו פס של זהב דר"פ), וכן הם כל הנסים שנק' פלאות כנפלאות שהיו במצרים, וע"כ הרואה מקום שנעשה בו נס חייב לברך במקום זה הוא בחי' כלי ממש לגילוי אור הוי' שנעשה ונמשך בו מפלא העליון כו', וממילא יש בנס זה להיפוך שמבחי' גילוי האותיות וצירוף דטבע הראשון הוא שנסתלק ונתבטל כביטול היש לאין דפלא שהרי זהו עיקר הנס מה שנהפך הטבע הראשונה מיש לאין שזהו מגילוי נעשה העלם שהוא חידוש גדול כמו שמהעלם דפלא שא"א לבא לגילוי בא לגילוי כנ"ל הרי זהו ב' הפכים כאחד ממש, ולפ"ז בחי' ההעלם פועל ועושה כמו בחי' גילוי ובחי' גילוי דאותיות נעשים בכחי' העלם כמו שהי' מתחלף ממח' לדבור ומדבור למח' כו'. וזהו דמיון להבין ענין אור

אחריו: בכתי' ב: אחריו.

במ"א בענין הנסים: ראה ספרי מאמרי אדהאמ"צ: ויקרא ח"א ע' שכתה. דברים ח"ב ע' תשיח ואילך. דרושי

חתונה ע' קטז ואילך.

שלמעלה מן הטבע הם בגילוי: בכתי' ב: הן למעלה מן הטבע הגילוי.

בה' בראם: מנחות כט, ב.

הפך ים ליבשה: תהלים סו, ו.

שאי' רחב"ד מי שאמר לשמן וידליק: תענית כה, א. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שכתה. ח"ב ע'

תסה. תשצא. דברים ח"א ע' רעו. ח"ב ע' תשיט. ח"ג ע' תשצט. וש"נ.

פס של זהב דר"פ: כ"ה בהכתבי"ד. וראה תענית כה, א. ובס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' ג וז"ל:

מארזיל בההוא עובדא דר"ח בן דוסא כשהושיטו לו מן השמים כמין פס של זהב וביקש רחמים וקיבלוהו

דגדול הנס האחרון כו'.

הרואה מקום שנעשה בו נס חייב לברך: ברכות נד, א.

וחשך שהיו משתמשין בערבוביא כנ"ל וד"ל. והאופן הב' בנסים ונפלאות שלמעלה מן הטבע כנ"ל כאשר אין באין בהיפוך הטבע כלל אלא דוקא מלובשים בדרכי הטבע האנושי, כנס דפורים ואחשורוש ואסתר, וכה"ג עכשיו בזמן הגלות שאמרו אותותינו לא ראינו כו' שבימי קדם היו נסים ונפלאות בהיפוך הטבע בגילוי כנ"ל ובגלות דכתי' אלביש שמים קדרות שמתלבש הכל בדרך הטבע דוקא והן אותן הנפלאות עצמן רק שיתנהגו בלבושים דטבע כמו שיש נסים רבים שאין בעל הנס מכיר בנסו כלל כמו לא ינום ולא יישן שומר ישראל ובכל צרות ישראל נעשה הנס ע"פ סיבות שונות בדרך הטבע דוקא כידוע ונק' אותותינו ממש רק שלא ראינו אותם בדרך פלא והיפוך הטבע מצד לבוש שק דנוגה המסתירים ומעלימים כו'. ולפ"ז אין כאן ביטול היש לאין כלל בהיפוך והסתלקות הצירוף דטבע הראשון ואינם ב' הפכים כלל. וזהו דמיון להבין ענין אור וחשך העלם וגילוי משתמשים יחד בלי הכדל כלל באופן שאינם מנגדים כלל. (שזהו עליון יותר מנסים שלמעלה מהלבשת הטבע כמו שיהי' לעיל שגם הטבע עצמו לא יהי' בכחי' יש נפרד כלל וכלל כמו להנחיל אוהבי יש כמ"ש במ"א, ולזאת גם בדרך הטבע יהי' אותו הנס שנק' פלא עכשיו בלי הפרש כלל בין אין ליש ולא שיצטרך להיות ביטול היש לאין אוי' גילוי אין ליש כו', וזהו אראנו נפלאות למטה כמו למעלה ממש, והוא מפני שיתגלה אור העצמות דא"ס שלפני העלם וגילוי דחשך ואור שוין ממש כנ"ל). ויובן זה עוד כה"ג בענין סודות התורה שנק' ג"כ פלאות חכמה ונפלאות ועכשיו הן מלובשים בהעלם וסוד דוקא וכאשר מתגלים לפרקים כמו ליראי ה' בגן עדן העליון וכה"ג נק' פלא כנס ממש וצריך שיהי' ביטול היש שהוא השגה הראשונה. לאין כנ"ל בנסים שהן היפוך הטבע, וכך הי' במ"ת שנתחלף מראי' דחכמה בחי' אי"ן לשמיעה דבינה וביטול היש דבינה לאי"ן דחכמ' כנ"ל שזהו ב' הפכים דמהעלם נעשה גילוי ומגילוי נעשה העלם כנ"ל לפי שיש בזה מאור העליון יותר משניהם כו'. אבל למעלה גם מזה היינו כאשר הנפלאות דסודות התורה המה מלובשים דוקא בנגלה שבתורה כמו עכשיו בנסים אותותינו כו' ואינם מתגלים. כלל כאופן הב' הנ"ל שזהו כמו שיהי' לע"ל שסודות התורה יתגלה לכל אדם כמו טבע גילוי בנפשינו ממש כמ"ש ולא ילמדו עוד איש כו' כי כולם ידעו אותי כו' לפי שיתגלה אור העצמות דא"ס ב"ה ששם שוין בחי' העלם וגילוי דהיינו סתים וגליא דתורה עד שיהי' הסתום דאורייתא כמו בחי' גילוי דתורה שלנו

אוחותינו לא ראינו . . אלביש שמים קדרות: תהלים עד, ט. ישעי' נ, ג.

שארין בעל הנס מכיר . . לא ינום: ע"פ נדה לא, ב. תהלים קכא, ד.

להנחיל אוהבי יש כמ"ש במ"א: משלי ת, ל. וראה ביאורו לאדהאמי"צ מג, ג. ועוד.

או גילוי אין ליש: בכתי' ב: ליתא.

הראשונה לאין כנ"ל: בכתי' ב: ראשונה כנ"ל.

מתגלית: בכתי' ב: מנגדים.

ולא ילמדו: ירמי' לא, לג.

עכשיו ממש בלי שום הבדל והפרש כלל מטעם הנ"ל בנסיים שבאים בדרך הטבע לפי שהטבע עצמה אינה בבחי' פירוד כלל, שזהו למעלה ממ"ת שהיו רואין את הנשמע בביטול היש לאין וע"כ על כל דבור ודבור פרוחה נשמתן שגילוי נעשה העלם כו' אלא כמו לע"ל שיהי' בבחי' יש מיש (כמשי"ת) וד"ל.

והנה עפ"י כ"ז יובן ג"כ ענין הנ"ל במה שיוכל להיות חיבור וקשר בין ב' הפכים דחו"ב שהוא מנקודה דיו"ד שהוא בבחי' העלם לכינה שנק' גילוי כו'. כי הנה מה שנעשה בחי' העלם דנקו' ד' זהו רק לצורך ההשפעה לצמצם א"ע רק כפי הנצרך להשפיע ואח"כ יומשך למקבל באורך ורוחב כפי שיעור המקבל לבד, ונמצא דאין בחי' צמצום והתפשטות הזה שייך רק לענין ההשפעה מן המשפיע למקבל בלבד כענין העלם וגילוי דחשך ואור הנ"ל דאין ענין העלם וגילוי שייך רק בבחי' השפעה לחוץ ממנו אבל קמ"י עצמות המאציל שניהן שוין כנ"ל דקמ"י כחשכה כאורה כו'. וכך יובן שכאשר יאיר האור מעצמות המאציל ממש אז יהופך מן ההעלם דאין דחכמה דיו"ד להיות בגילוי דה', ומבחי' ה' דהשג' דבינה יוכלל באין דחכמ' שזהו הנק' בחי' יחוד והתכללות זע"ז בלי סדר והדרגה מעליון לתחתון כלל (וכמו ענין כחשכה כאור' דמשמע שאין להם קדימה זע"ז כלל דאין החשך נק' העלם בראש ואין האור נק' גילוי בסוף אלא מבלי שימצא בהן ראש וסוף כלל כו'), וע"כ אינם ב' הפכים כלל, וכענין הנ"ל דאור וחשך משתמשים בערבוביא בב' אופנים כנ"ל אם שמתכללים שמהעלם דחשך יאיר כאור ואור נעשה חשך והעלם כמו שהי' במ"ת שהיו רואים כו' וכמו הבן בחכמה וחכם בבינה הנ"ל או שהחשך והעלם אינו מנגד להאור כלל כנסיים שמלובשי' בדרך הטבע וכסודות התורה שהן בנגלה כנ"ל שא"צ לממוצע כלל לפי שהטבע עצמה אינה בחי' נפרד כלל ואין הכלי מסתיר לאור וחצוני' ופנימי' שוין ממש לפי שמתגלה אור א"ס למטה כמו למעלה שנק' מיש ליש שלא ע"י אמצעי דאין דחכמ' וע"כ אינם ב' הפכים כלל דאין ויש שוין ממש כנ"ל. וכך הוא בענין התחברות ד' ה' אי"ן וי"ש דחו"ב בב' אופני' הללו, אם שיהי' ע"י בחי' ממוצע שעושה בהן התכללות והיחוד שיהופך מעליון לתחתון ומתחתון לעליון שמהעלם יהי' גילוי ומגילוי יהי' העלם שזהו ע"י כח הממוצע שלמע' משניהם שזה רק הארה א' מעצמו' אור א"ס ב"ה שבכת"ר דחו"ב (שזהו בחי' ד"ע דתורה כמשי"ת) שע"ז יוכל להיות מן ההעלם דיו"ד גילוי דה' דבינה ויחדיו יהיו תמים כמו תרין רעין דלא מתפרשין כלל ויאירו יחדיו למטה עד שאינם ב' הפכים כלל. אך צ"ל בזה מדה ושיעור באופן התגלות הנקודה דחכמה מאין ליש דבינה ובאופן ביטול היש דבינה לאין דחכמה עד שיתחברו יחד לצורך שפע העולמות דאוי"א זיווגייהו תדיר לצורך העולמות וכמ"ש כי ב"ה ה' צור עולמים שנק' שלום בפמשמ"ע (כמשי"ת). אבל אופן הב' כשיהי' התגלות אור א"ס למטה כמו למעלה כמו לע"ל שא"צ לממוצע כנ"ל אזי ההעלם והגילוי ד' וה' אין ויש שניהם שוין ממש וא"צ לעשות שלום והתחברות ביניהם כלל כי אינם ב' הפכים כלל בעצם כמו הנסיים

שבטבע כשאין הטבע מסתיר כלל ונגלה נסתר דתורה שאין הנגלה מסתיר לנסתר דתורה עד שאינו נק' נפלאות וסודות כמו כולם ידעו אותי ממש כי יהי' גילויי העולם דסדכ"ס למטה כמו למעלה ממש עד שיהי' בהם כמו טבעיות ממש וכמו שהי' קודם המבול שנק' בני אלקים וכמ"ש אשפוך את רוחי על כל בשר כו' (וכך יש מעין זה בכלי דור ודור ביחיד שיש בו מניצוץ משיח שיאיר אור האלקי בגופו כמו שנשמתו בלי דבר חוצץ כלל עד שגם בגופו אינו בבחי' נפרד כלל וא"צ לביטול היש לאין כלל כידוע).

והנה בחי' כח הממוצע הזה שעושה בחי' היחוד וחיבור בין בחי' העלם וגילוי די' וה' צמצום והתפשטות ע"י בחי' התכללות זע"ז דוקא שמהעלם נעשה גילוי ומגילוי נעשה העלם כנ"ל, הנה זהו בחי' אור דתו' דוקא שע"כ אמרו דכל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפשמ"ע שהוא כיון ב' אותיות דחוב"ב דאצי' שנק' פשמ"ע כו' לפי שהתו' נק' שלום כמ"ש ה' עוז לעמו יתן ואין עוז אלא תו' וגם נק' שלום כמ"ש ה' יברך את עמו בשלום וכתוב או יחזיק במעו"זי יעשה שלום לי שלום יעשה לי כפשמ"ע כו' כנ"ל. דהנה הגם ששרש התורה הוא בחכמה דאורייתא מח"ע נפקת כידוע, אבל באמת שרש הח"ע דתורה הוא בבחי' ד"ע שלמעלה מבחי' חוב"ב, וע"כ נק' עדו"ת שהוא הדעת, והוא בחי' בריח התיכון כנ"ל שנק' קו האמצעי שכולל ב' הקוין דחוב"ב וחוב"ב בהעלם ובגילוי כנ"ל, וראי' לזה מה שמצינו בזהר בכמה דוכתי שכל התורה עיקר ענינה לאכללא שמאלא בימינא כו' שזהו בחי' התכללות דגבורות בחסדים וחסדים בגבורות במדה ושיעור בדקדוק דוקא וכמ"ש מימינו אש דת למו הרי ימין הוא בחי' החסד ואש בחי' הגבורה ומתכללים בתורה במיצוע שזהו בחי' הרוח ודיבור דתורה שכולל אש ומים יחד שזהו שכל התורה אינה רק בחי' התכללות דחוב"ב במדה, כמו בחסדים דרמ"ח מ"ע באים בדקדוקים גדולים כך וכך יוכשר למצוה ולא באופן אחר כמו בג' דפנות סוכה בד' בתים וד' פרשיות בתפילין ול"ב חוטין דציצית כו', וכמ"כ בל"ת בבחי' הגבו' בא הכל בדקדוק כך וכך כשר וטהור ומותר באופן פרטי דוקא וגם דקדוקי' בגזירו' וסייגי' וגם כל האסור וטמא ופסול בא בדקדוק ומדה כו', לפי שזהו הכלל דתורה שבאה רק לשקול ולמדוד אופן

אשפוך את רוחי: יואל ג, א.

בכל דור ודור: בכת"י ב: בדורנו זה.

דכל העוסק בתו' לשמה: סנהדרין צט, ב. וראה לעיל קרוב לתחילת המאמר.

ה' עוז . . ואין עוז אלא תורה: תהלים כט, יא. ראה ספרי ברכה לג, ב. ועוד. וראה תניא פל"ז (מו, א)

ובהנסמן לשם.

או יחזיק: ישע"י כה, ה.

דאוריית' מח"ע נפקת כידוע: זחי"ב סב, א. פה, א. קכא, א. זחי"ג פא, א. קפב, א. רסא, א.

בזהר בכמה דוכתי שכל התורה . . לאכללא שמאלא: ראה זחי"ג קעו, א. קעח, א"ב. וראה בהנסמן ע"ז

בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' א"שח.

מימינו אש דת: ברכה לג, ב.

הנצרך להעלאת הביירוים דרפ"ח ניצוצים בכירור הרע דל"ת ואופן המשכת אלקות בחסדים דמ"ע כמה יהי' ההעלאה בביטול היש לאין וכמה יהי' ההמשכה מאין ליש שזהו בחי' חו"ג בכללות שמתכללים במיצוע נכון ע"פ התו' שהוא בבחי' דעת שהוא קו האמצעי שכולל ב' הקוין כנ"ל שמודד כל מדידה ושיעור בהעלאה והמשכה ברו"ש בכלל ובפרט, ששרש הראשון לזה היינו בבחי' חו"ג דחו"בי דאצי' בהמשכת חסדים דאבא מאין ליש ובהעלאה דגבו' דאימא שהוא ביטול היש לאין שזהו ג"כ בחי' רו"ש בכללות, ומזה נמשך המדה ושיעור לכל המצות, וזהו מי מדד בשעלו מים דחסדי' דחכמה בתשב"כ באותיות קצובים במספר, ומי אסף רוח בחפניו בדבור דתשב"ע"פ (וכמ"ש במ"א), וכידוע בענין איה סופר איה שוקל שסופרים כל אותיות כו' ושוקלים כל העלאות והמשכות כו', והוא מפני ששרש התורה בבחי' ד"ע שמחבר חו"ג באו"א בשרשם בפנימיות הכתר כמ"ש דגדולה דעה כו' כנ"ל וכמ"ש ועבד הלוי כו' וכמ"ש בלוי בריתי היתה אתו כו' תורת אמת היתה בפיהו כו' בשלום ובמישור הלך איתי כו' (כמ"ש במ"א בפ' קרח) דבלוי א' יורו משפטיך ליעקב כו' מטעם הנ"ל. והנה מאחר שיש בכח התורה לאכללא שמאלא בימינא כו' בחיבור ב' הפכי' דחו"ג. בהתכללות דרו"ש שזהו מאין ליש מהעלם לגילוי ומיש לאין מגילוי שנעשה העלם כנ"ל והכל במדה ושיעור דוקא כנ"ל, א"כ הרי זהו בחי' הממוצע שע"י יתחברו ב' הפכים די' וה' באופן שיהי' הצמצום תחלה ואח"כ ההתפשטות שזהו מאין ליש בכלל שצ"ל ע"י התכללות זע"ז דוקא כנ"ל וד"ל.

וזהו שאמרז"ל כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפשמ"ע כו'. דהנה מבואר למעלה בשרש ענין סיבת החיבור דשני הפכים די' וה' שזהו בחי' חשך ואור צמצום והתפשטות הוא בא מבחי' אור העליון משניהם יחד דוקא דהיינו מעצמות אור המאציל דקמי' כחשכה כאורה ממש כו', וזהו ג"כ ע"י עסק התורה לשמה שהוא הגורם להיות בחי' גילוי אור ההמשכה וההשפעה מז' עצמות אור א"ס שבפנימי' הכתר. (שהוא מבחי' ד"ע דכתר. כנ"ל) לחבר ב' הפכים די' וה' שיהי' ביניהם שלום ויחוד בהתכללות שזהו כל התורה כולה שמחבר בחי' חו"ג במדה ושיעור במיצוע הכלול מחו"ג כנ"ל, והטעם הוא לפי שהתורה נק' שלום כנ"ל וכמ"ש בשלום ובמישור הלך אתי

דחוי"ב: ככת"י ב: דחכ.

ומי אסף רוח בחפניו: משלי ל, ד. וראה ביאה"ז קח, א.

איה סופר . . . שסופרים כל אותיות: ישע"י לג, ית. קידושין ל, א.

בריתי היתה אתו . . . (במ"א בפ' קרח): מלאכי ב, ב ואילך. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע'

אישכד. אישכז ואילך.

יורו משפטיך ליעקב: ברכה לג, י"ד.

דחוי"ג: ככת"י ב: דחוי"ג וכמו"כ בחיבור דחו"ב.

הכתר . . . דכתר: ככת"י ב: החכ. . . דחכ.

שהוא בחי' קו האמצעי, שמפני זה נק' התורה בשם ספר הישר וכמ"ש כי ישרים דרכי הוי' כו' בלי נטי' לימין ושמאל רק במיצוע נכון כנ"ל. ולכך אמרו דעוסק בתו' לשמה משים שלום בפשמ"ע שהוא השלום והחיבור בין י' וה' כמ"ש או יחזיק במעוזי שלום יעשה לי ממש לפי שאין אור א"ס מאיר ושורה רק במקום היחוד והשלום בין ב' הפכי' דוקא וד"ל.

אך הנה עדיין יש להבין למה אמרו זה בעוסק בתורה לשמה דוקא שהוא המשים שלום בפשמ"ע כו' אם הוא מצד עצם מעלת ומדרגת דאור התורה שהוא בבחי' שלום מטעם הנ"ל, ועוד דהלא שרש אור התורה אינו אלא בחכמה דאורייתא מח"ע נפקת כידוע ואיך יהי' ביכולתה לחבר י' בה' שזהו חיבור דחכמה בכינה מן ההעלם לגילוי כנ"ל, ואע"ג דאורי"י סתי' וגליא ויכול להיות שיבא מן ההעלם דסוד ה' דפנימיות התורה לגילוי כמו בימהמ"ש וכמו במ"ת שיצא לבחי' גילוי בדברים פשוטים וגם מה שיכול להיות גילוי ההעלם מתשב"כ לתשבע"פ שזהו מחכמה לבינה כידוע שנק' ספר וסיפור כו', אך זה עצמו י"ל מאין יש כח זה באור דתורה מצד עצמה (ואע"פ שמבואר למעלה דשרש התורה בבחי' הדעת, הלא א' כי ה' יתן חכמה מפיו דעת כו' שהו תשב"כ ותשבע"פ כידוע). והנה ידוע שהתו' נק' אמת כמ"ש תורת אמת היתה כו' וכמ"ש אמת קנה ואל תמכור כו' שזה"ע קנה חכמה קנה בינה כו', לפי שמדת האמת הוא מדת הממוצע בין חו"ג שאין לו מנגד כלל, כי למדת החסד יש מנגד שהוא מדת הדין ולמדת הדין יש מנגד שהוא מדת החסד, אבל ההכרעה הכלולה במזיגה נכונה מחסד ודין יחד אין לו מנגד ע"כ מתקיימין וכמו שפת אמת תכון לעד וכאותיות של אמת א' מ' ת' ראש תוך סוף שמתקיימין בסוף כמו בראש כמ"ש ראש דברך אמת ואמת ה' לעולם כו' שאין העולם מתקיים אלא באמת דתורה דוקא, וכענין שאמרו חותמו אמת כו' כמ"ש חתום תורה בלימודי שזהו תשבע"פ שהוא סוף דבר והלכה למעשה בגילוי רצה"ע בדרך פרט כמ"ש סוף דבר כו' ונעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן דוקא כמ"ש כי זה כל האדם, וזהו קרוב

נק' התורה בשם ספר הישר: ראה שמואל-ב א, יח ותרגום ומפרשים שם. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר, ח"ג ע' אקיה. ושי"ג.

כי ישרים דרכי הוי' הושע יד, יו"ד.

כידוע שנק' ספר וסיפור: ע"פ ס' יצירה בתחילתו. ראה גם תו"א נב, ג. לקו"ת סוכות פ, ב. שה"ש ז, א. מו, ג. ועוד.

כי ה' יתן חכמה: משלי ב, ו.

והנה ידוע שהתו': לפיסקא זו, ראה ד"ה החלצו בטה"מ תרנ"ט שם פ"ל.

אמת קנה ואל תמכור . . קנה חכמה: משלי כג, כג. ד, ה.

שפת אמת תכון לעד . . אמת ראש תוך סוף: משלי יב, יט. ירושלמי סנהדרין פ"א היא. דב"ר פ"א, יו"ד.

ראש דברך אמת ואמת ה' לעולם: תהלים קיט, קס. קיז, ב.

חותמו אמת . . חתום תורה: שבת נה, א. ישעי' ת, ז.

סוף דבר . . ונעוץ תחילתן . . כי זה כל האדם: קהלת יב, יג. ס' יצירה פ"א מ"ז.

קרוב ה' . . ראש דברך אמת: תהלים קמה, יח. קיט, קס.

ה' כו' לכל אשר יקראוהו באמת באמת דתורה דוקא כידוע, ופי' יקראוהו באמת שיקראו וימשיכו למהו"ע אור א"ס ב"ה באמת דתורה שהוא בחי' החכמה דתורה שנא' בה ראש דברך אמ"ת כו'. והיינו ענין עוסק בתורה לשמה דוקא דהיינו לשם התורה עצמה דוקא ואז הוא משים שלום בפשמ"ע כנ"ל.

דהנה ידוע במ"ש ה' בחכמה יסד ארץ שזהו בחכמה דתורה דוקא לפי שאין התלבשות וגילוי אור א"ס ב"ה רק בחכמה דתורה דוקא, והטעם הוא לפי שהתורה קדמה לעולם כמ"ש ואהי' אצלו אמון שעשועים כו' שזהו מבחי' שעשועים העצמיים (שנק' שעשועי המלך בעצמותו שהוא בבחי' התענוג הפשוט העצמי שלמעלה מבחי' החכמה לגמרי שהוא כלול מאו"ח ואו"י שהוא פי' שעשועים ב"פ ש"ע כו' תענוג הכלול מאו"ח ואו"י יחד כשעשועי האב בכנו ברשפי אש והמשכה כמים בכליון הנפש והמשכת הנפש יחד כו' כמ"ש במ"א), אך ירד מבחי' שעשועים העצמיים דא"ס ב"ה להיות משתעשע בחכמה דתורה הקדומה כמ"ש ואהי' אצלו אמון שעשועים כו', וזהו בהתכללות דחוי"ג שבתענוג הפשוט שבא"ס עצמו שזהו מה שאור א"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית כו' כידוע, וזהו ירידת הארת אור א"ס בחכמ' דתו' שנק' אמת כי התו' נק' אור וכמ"ש ותו' אור והוא רק אור והארה בעלמא מבחי' המאור שהוא עצמו אור א"ס, אמנם בחי' אור זה כלול מחוי"ג דתענוג הפשוט שבעצמות אוא"ס כנ"ל ולכך נק' התורה אמת שהוא מדת הממוצע הכולל לעלי' וירידה דחוי"ג הנ"ל, וע"כ אין התלבשות אוא"ס רק בחכ' דתו' דוקא, וזהו קרוב ה' כו' שיקראוהו למהו"ע א"ס משעשועים העצמיים הנ"ל באמת דתורה, והיינו לשמה לשם התורה שהוא רק להמשיך גילוי אור א"ס עצמו באותיות דתורה שזהו כל עיקר ענין כונת מצות ת"ת כידוע בפע"ח, והוא ע"י הקריאה שקורא ושונה בתשב"כ ותשב"ע"פ דוקא כמו שא' שכל הקורא בתשב"כ ושונה בתשב"ע"פ הקב"ה יושב וקורא ושונה כנגדו

דהנה ידוע . . . ה' בחכ' יסד ארץ: משלי ג, יט. לפיסקא זו ראה ד"ה החלצו תרניט שם פ"א. ואהי' אצלו אמון . . . שעשועי המלך בעצמותו . . . בכליון הנפש והמשכת הנפש יחד כו' כמ"ש במ"א: משלי ה, ל. עמק המלך שער א. ד"ה בספר עמה"מ שער שעשועי המלך, בסי' מאמרי אדה"ז-ענינים ע' תיא, תיד [ובהמ"מ שם נסמן למאמר ד"ה הנ"ל בהרחב הביאור מכ"ק אדמו"ר האמצעי שנמצא בכתי', ויודפס בעז"ה בסי' מאמרי אדה"ז-קונטרסים מלוקטים]. וראה בהנסמן שד' בכ"ז בהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תרניט שם ע' פ.

שאר א"ס למעלה עד אין קץ: ראה זהר חדש יתרו לד, ג. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שע' (ובהמ"מ לשם). סה"מ תרס"ו ע' קסה.

ותורה אור: משלי ו, כג.

וזהו קרוב תו"י: לקטע זה ראה החלצו תרניט שם פ"ב.

שזהו . . . כונת מצות ת"ת כידוע בפע"ח: ראה פע"ח ריש שער הנהגת הלימוד. לק"ת שה"ש לב, ד. שכל הקורא . . . ושונה כנגדו . . . ה' צ"ל . . . הקול קול יעקב: תדא"ר פי"ח [וראה בהנסמן ע"ז עוד בהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תרניט שם]. תהלים קכא, ה. תולדות כו, כב.

ממש כמ"ש ה' צילך כו' וכתוב הקול קול יעקב זה קול תורה דהיינו לפי שבקול זה דאותיות התורה מעורר למעלה להיות המשכת אור א"ס בחכמה עילאה דתורה שלמעלה בבחי' קול ה' שהוא קורא ושונה ג"כ אותו המקרא ואותה ההלכה כנגדו שזהו התלבשות אוא"ס בקול דתורה כמו שהיתה התורה אצלו שעשועים כו', וזהו שיקראוהו ממש באמת דתורה, והיינו לשמה לשם התו' שבקריאה זו ה[קב"ה] קורא וממשיך עצמו בתורה בבחי' שעשועים העצמיים ממש כנ"ל, ובזה ודאי נעשה שלום בפשמ"ע שהוא היחוד וההתחברות בין י' וה' דחוי"ב שיהי' נק' תרין רעין כו' בצמצום והתפשטות כו' בהעלם וגילוי כנ"ל במדה ושיעור דוקא כפי הצריך להשתלשלות העולמות כמ"ש ב"ה דוקא ה' צור עולמים כו', וזהו שלא יהי' ב' הפכים כלל אלא כאחד יאירו בתמידות כתרדל"מ כמעין הנובע מן ההעלם לגילוי בתמידות וע"י צמצומים דוקא, וזהו ע"פ הארת אור א"ס בחכמה דתשב"כ ותשב"ע שנק' ספר וסיפור בבחי' אמת שהוא הממוצע מחוי"ג כנ"ל שזהו שיקראוהו באמת דתורה דוקא. וזהו יעשה שלום לי לי ממש כי בשלום הזה בפשמ"ע ביחוד עליון ד"ה דחוי"ב ע"י קריאה בקול תורה יעשה שלום לי לעצמות א"ס שבאותיות יו"ד ה"א דשמו שם הוי' כו' שיומשך בעולמות בבחי' שלום ואמ"ת כמ"ש ואמ"ת ה' לעולם שהוא אמת דתו', והיינו שפתחו כולם ואמרו ה' יברך את עמו בשלום שהוא שלום דתורה שהוא בבחי' הממוצע לעשות שלום בפשמ"ע וישראל מתקשראן באורייתא ע"כ יברך את עמו דוקא כו' וד"ל.

ואמנם מבואר למעלה שיש ב' אופנים בסיבת היחוד וחיבור דהעלם וגילוי שאינם ב' הפכים, הא' ע"י התכללות זע"ז דבר והיפוכו דוקא שמהעלם נעשה גילוי ומגילוי נעשה העלם כנ"ל שזה"ע השלום דתו' מצד שהוא בחי' ממוצע שנק' אמת כנ"ל ושרשו הראשון בהתכללות דחוי"ג שבתענוג דאוי"ח ואוי"י שנק' שעשועים העצמיים כנ"ל ולזאת באה התורה במדה ושיעור דוקא לכל אופן העלאה והמשכה כנ"ל וגם הנגלה דתורה מסתיר על הנסתר ולא נגלה סוד ה' רק ליראיו כנ"ל, ואופן הב' כמו שיתלבשו הנסים בדרך הטבע שהטבע עצמו אינו בפירוד כנ"ל לפי שלא יבא גילוי אור א"ס ע"י בחי' ממוצע הכולל מאין ליש כו' אלא מיש ליש, ולפ"ז גם בענין עוסק בתורה שמשים שלום כנ"ל א"ז שלום הנעשה ע"י בחי' ממוצע כנ"ל אלא שאינם ב' הפכים כלל בעצם מטעם הנ"ל שיהי' גילוי אוא"ס ב"ה למטה כמו למעלה ממש, ואז גם בחי' השלום בפשמ"ע אינו ע"י ממוצע כלל אלא מצד עצמות א"ס שלמע' מבחי' ב' הפכ"י דהעלם וגילוי שהוא אין ויש כו', שמטעם זה לא יהי' אז הפרש כלל בין פנימיות לחצוניות וכמו שבפנימיות התורה אמרו ארוכה מארץ מדה כו' כך בחצוניות דנגלה,

תורה לא יהי במדה וגבול כי עה"ד טו"ר יבורר לגמרי עד שגם אוה"ע יבוררו כמ"ש אז אהפוך אל עמים כו' כי הטבע אינו בפירוד כלל מאלקות כנ"ל, וזהו גם עכשיו בעוסק בתורה לשמה כב"ע שהי' שונה ואש מלהטת סביביו וכר"י הנשיא וכר"י דכולהו תנויי בנויקין שנק' תורתו אומנתו שא"צ לביטול היש כלל בתפילה אלא בבחי' ישי' האמיתי ממש כו', ואז אין הפרש כלל בין פשמ"ע דיח"ע ד"ה לפשמ"ט דיח"ת דו"ה כמו יהי"ה ב' פעמי' יהי' כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

ומעתה י"ל ענין שלום השני בפשמ"ט שא' ע"ז שלום יעשה לי ביחוד דו"ה דשם הוי' כנ"ל. דהנה ידוע דהוא"ו הוא בחי' הששה מדות דקדושה האלקי' כמו לך הוי' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל, בחי' יסוד, עד לך הוי' הממלכה בחי' המל' שזהו ה' אחרונה דשם הוי', וידוע דאת זה לעומת זה עשה כו' ויש לנגדם ז' מדות דק"נ שהן ז' אומות הכנעני החיתי כו', ושרש יניקתם למעלה הוא מבחי' קו השמאל מבחי' פסולת הגבורה דשם ב"נ דמל' דקדושה באחוריים וחיצוניות הכלי' כו' ונק' גבורות קשות דנגה כעשיו שיצא מפסולת הגבורה דקדושה דיצחק וכת' בי' ועל חרבך תחי' (שהו"ע הכעס ורציחה) והוא החום הטבעי בתאוה ברשפי אש זרה כו' (וכמו פסולת החסד דאברהם באהבה רעה שנמשך בקרירות כמים כמ"ש במ"א), אבל שרש כל המדות דק"נ כמו ח"ם אבי כנען והחיתי כו' כולם מקבלים מפסולת הגבורה דקו השמאל דקדושה (כמ"ש בזהר בענין פרה אדומה דפרה סוררת מל' דנגה מקבלת מפני שור העליון כו') וכמ"ש בזהר דאית לעילא ימינא ושמאלא (שהן ב' קוין דחח"נ ובג"ה דאצי') דמבחי' שמאלא דוקא שהוא בחי' הגבורה נמשך תוס' יניקה לז"מ דק"נ ששרשם

אז אהפוך: צפני ג, ט.

כב"ע [= כבו עזאי] שהי' שונה . . . וכר"י דכולהו תנויי בנויקין: ויקר' פט"ז, ד. ברכות כ, א [וראה בהנסמן עוד ע"ז בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"ב ע' שעד].
יש האומרים: בכת"י ב: מיש ליש אמיתי.

יהי"ה ב' פעמים י"ה: לקרית וס' הליקוטים להאריז"ל, זכרי' יד, ט. ועוד.

ומעתה י"ל ענין שלום השני בפשמ"ט: ע"כ נמצא התוכן בד"ה החלצו בסה"מ תרנ"ט, הכולל לב פרקים. [והתוכן הבא להלן בפיסקא זו (עד פיסקא: "הנה מבואר למעלה") אמנם נדפס בהקונטרס "החלצו — רני"ט" בהוצאה הראשונה (הושענא רבא דשנת תש"ט, ברוקליו, נ"י), בתור פרק נוסף. אך בהוצאה השני' של הקונטרס (כ"ד תשרי תש"ט, ברוקליו, נ"י, וכן בהוצאות שלאחריו) נשמט כל פרק זה, ונרשם בסוף פל"ב "עד כאן ניתן להעתיק מגוף כתי"ק"].

לך ה' הגדולה: דברי הימים"א כט, יא.

דאת זה לעומת זה: קהלת ז, יד.

ועל חרבך תחי': תולדות כז, מ.

דק"נ: בכת"י ב: דקליפה.

חס אבי כנען: ראה לעיל ע' איתשלט.

בוהר . . . דפרה סוררת: זח"ג קפ, ב.

בוהר דאית לעילא ימינא ושמאלא: זח"א נג, א. זח"ב קצב, ב.

בבחי' גבו' דבין דז"מ דתהו כידוע (וע"כ הלויים ששרשם בשמאלא בגבו' דבינה עילאה דמינה דינין מתערין בסופה כמ"ש אני בינה לי גבו' צריכי' להעביר תער על כל בשרם כו' שלא יקבל משערות שלהם תוס' יניקה לק"נ כו').

והנה מבואר למעלה בשרש ענין התורה שהוא בקו האמצעי רק לעשות בחי' התכללות המדות דחו"ג דקדושה שהוא בבחי' הדעת והת"ת המכריע ועושה מיצוע במזיגה נכונה כמו מי מדד כו' אי' שוקל כו' כנ"ל, ולכאורה יש סתירה לזה ממש כזהר דכל התורה כולה אינה רק לאכללא שמאלא בימינא דוקא שזהו התכללות הגבורות בחסדים דוקא שנק' ימינא כנ"ל ולא התכללות דימינא דחסדים בגבורות דשמאלא (שזה הי' טעות מחלוקת דקרח שרצה לאחלפא תיקונא דלעילא ותתא שהי' מקו השמאל דגבורה כנ"ל והי' חפץ שיוכלל ימינא דחסדים דאהרן' בגבורות דלויים כמו שיהי' לעיל שיעלה קו השמאל ויהיו הלויים כהנים כו'), ולפי הנ"ל שהתורה בבחי' דעת ות"ת המכריע אין בו נטי' לימין ושמאל שהוא כשוקל במאזנים בקו המשקולת ואיך יוכלל השמאל בימין שהוא נטי' דחסדים לימין יותר וכתיב לא תסור כו' ימין ושמאל, שהן בכלל בחי' חו"ג דרמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת להיות הבירור בסומ"ר וע"ט בין במ"ע ובין בל"ת הכל בדקדוק ומדה שהוא בחי' המיצוע כנ"ל ולא לאכללא שמאלא כו' שאיז מיצוע ויטה מדרך הישר והאמת דתו' וכמ"ש כל אמרת אלוה צרופה כו' ואל תוסף כו' להטות הדין משמאל לימין ומימין לשמאל אפי' כמלא נימא. אך הענין הוא דודאי בחי' היושר והאמת דתורה חכמה ברורה היא במזיגה ממוצעת בלי נטי' לימין ושמאל כמו שא"א לשנות אפי' בדקדוקי סופרי' אפי' כקש"י ואפי' נביא אין רשאי לחדש דבר שלא ניתן למשה מסיני שנק' מחוקק וסופר כו', רק שעכ"ז עיקר כל התו' בזה עצמו במה שמודד ושוקל בבירור והבדלה זו בין טו"ר הכל במשפט אמת ויושר כו' זהו הכל בשביל שיהי' בחי' המתקותי הגבורות בחסדים דוקא שזהו שנק' לאכללא שמאלא בימינא דוקא שהן בחי' הגבורות קשות דק"נ שמקבלים מקו השמאל דקדושה יומתקו בחסדים העליונים דקדושה שבקו הימין וא"ז נטי' לימין יותר במשפט התורה אדרבה באופן מיתוק זה דגבורות קשות דנגה בחסדים בזה דוקא ניתן השיעור ומדה בקו המשקולת דדעת המכריע במשפט של אמת ויושר דקו האמצעי דתורה

דמינה דינין מתערין . . . אני בינה לי גבורה: משלי ה, יד. ראה זח"ג י, א. יא. א. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' שעו.

בוהר דכל התורה . . . לאכללא שמאלא בימינא: נסמן לעיל ע' א'תשנ"ט.

דאהרן בגבו' דלויים כמו: בכת"י ב: דאה"ר כמו.

לא תסור: דברים יז, יא.

כל אמרת אלוה צרופה: משלי ל, ה.

המתקות הגבו': בכת"י ב: המתקות הדינים הגבו'.

שבאופן כך וכך דוקא יומתקו הגבורות דנוגה ויעלו למעלה אם במ"ע כמו בכשרות המצוה בדברי' גשמי' דק"ג כצמר דציצי' וקלף דתפילין וסכך דסוכה וכה"ג וכן בקרבנות בבהמה טהורה למזבח שיעלה לריח נחוח ולא באופן אחר שאם לא יהי' כדין וכהלכה אינה מ"ע כלל שלא יוכל להיות באופן זה העלאה ובירור מגבורות דק"ג בחסדים העליונים וכן בל"ת באה בדקדוק מה שיוכל להיות טהור כשר ומותר שימתק הרע ויעלה למעלה ומה שלא יוכל להתברר נקרא טמא ופסול ואסור ונשאר בעולם הפירוד דק"ג, וא"כ הרי כל התו"מ אינן רק ענין המתקות הגבורות בחסדים דוקא שזהו רק לאכללא שמאלא בימינא כנ"ל, אבל אופן המתקה זו יש בה משקל בשיעור ומדה ממוצעת שלא יוסיף להטות כלפי חסד דימין להכשיר גם את הפסול ע"פ דין התורה ולטהר גם הטמא כו' ולא להטות כלפי דין שנק' שמאל ביותר מכפי המדה כמו לפסול גם את הכשר ולאסור את המותר ולטמא הטהור ולחייב לזכאי כו' וכמ"כ במ"ע שלא יוסיף במצוה ביותר מכפי המדה ולא לגרוע ממנה אפי' כמלא נימא וגם בדקדוקי סופרים כנ"ל שנצטוו ע"ז לא תסור מן הדבר, וכ"ז הוא רק בענין המתקות הגבורות קשות דק"ג שיומתקו בחסדים, וכללות מדה"ז זו הוא רק בהעלאה והמשכה ברו"ש שזהו להמתיק הגבורות בחסדים כמו בפרה אדומה שנמתקו במים חיים כמ"ש במ"א שנק' חקת התורה בכללות על כל פרטי דיני התורה במ"ע ול"ת שניתן במדה לפי הנצרך להעלאת הבירורים דרפ"ח ולא להוסיף ולא לגרוע במדה זו בין בהעלאה בין בהמשכה בכלל ובפרט דבחכמה אתברירו כו' וד"ל. והנה כאשר נמתקו הגבורות בחסדים ע"פ מדה ושיעור במשפט התורה דוקא בזה נמתקו כל הדינים קשים שבק"ג ולמעלה ע"ז נכלל כח הדין שבקו השמאל בחסד העליון שבקו הימין וניתוסף כח גדול וחזק יותר בקו הימין דחסד כמו עד"מ כשנכלל כח היד השמאלי בכח יד הימין שתתחזק כח הימין יותר, וכך בבחי' ימינא ושמאלא למעלה בבחי' האצילות מבחי' ימינך הוי' נאדרי בכח שנאדר ונתחזק כח הימין העליון מצד שנכלל בו כח השמאל שזהו שגם מדת הדין נמתק ונעשה להטות כלפי חסד וכמו כי גבר עלינו חסדו שגבר חסד העליון על כח הדין שבשמאל ואז נעשה כח גדול ותקיף יותר לעמוד גם נגד האויב הוא בחי' גבורות קשות דק"ג לגמרי שאין להם תיקון ומיתוק כלל שיאבדו לגמרי וכמו ימינך ה' תרעץ אויב ימינך דוקא, ואע"פ שהימין הוא חסד אבל זהו מבחי' גבו' שנכלל בחסד כנ"ל וד"ל.

בכשרות המצות: בכתי' ב: ככל רוב המצות.

מדה: בכתי' ב: מדרגה.

בפרה אדומה שנמתקו במים חיים כמ"ש במ"א: ראה סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תערב ואילך. ס' מאמרי

אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' אישצב ואילך.

דבחקי אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. אנה"ק סכ"ח [תניא קמח, א].

כי גבר עלינו חסדו... ימינך ה' תרעץ אויב: תהלים קיו. בשלח טו, ו.

והנה להבין ענין המתקת הגבורות בחסדים למעלה כנ"ל שנק' גבורות ממותקות הנה ידוע שכל היסורים הבאים על האדם הן במשפט התורה דוקא כמו הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט כו' וכמ"ש דאין יסורים בלא עון כו' וכמ"ש תיסרך רעתך כו' והיינו מעונות האדם שעובר על התו"מ ועי"ז נעשה להיפוך שנתגברו מקטרגים הרעים שנעשים מן העונות כי נמשך תוספת יניקה לגבורות קשות דק"ג בקו השמאל היפך בחי' ההמתקה דגבורות בחסדים הנ"ל. אך הנה הגם שיסורים הללו באים מן המקטרגים הרעים שהן דינים קשים כמו רצועה לאלקאה ממש הרי ע"י יסורים הללו נמתקו העונות ונזדכך נפש החוטאת בפ"מ, ואע"פ שיסורים כאלה הם באים לעונש ממש הרי זה כעונש מלקות וכה"ג שמאחר שקיבל יסורים במלקות נזדכך מטומאות העון והרי הוא כאחיך ויש לנשמתו עלי' כאחד הכשרים מ"ש, ונמצא היסורים דמלקות תיקון לנפשו ולא עונש כנקמה רק להאכידו לבד שזהו נק' גבו' קשות לגמרי כרציחה דרוצח וכמזיק וטורף שאין בזה כונה לתקן רק להאכידו כמו הנידונין באבדון לעולם כרשעים גמורים שלא עשו תשובה מעולם שאיבודם זהו תיקונם כי אין להוציא מהם שום טוב כלל, אבל עונות שאינם קשים כ"כ שיש להם תיקון אף דנידונים בגיהנם זמן רב הרי יעלה למעלה כמו מוריד שאול ויעל שזהו בחי' הטוב הנברר גם מן הרע גמור כידוע, ואפי' ד' מיתות ב"ד הן לתקן לנפש הרשע' החוטאת לבלתי תכרת משרשה באלקים חיים לבלתי ידח ממנו כו', וא"כ גם היסורים קשים הבאים על האדם לעונש כמו תיסרך רעתך יש בהן טוב הרבה שהוא למרק ולזכך לנפש החוטאת שיגיע לה הטוב האלקי שהוא חיי עולם כמ"ש באחר מוטב דלידייני' וליתי כו', ולכך חייב אדם לברך על הרעה כמו על הטובה ממש כי יש ברעה זו טובה ממש וא"ל ה"ז ברכה לבטלה, וזהו כמשל אב המכה לבנו ומייסרו ביסורים קשים שאין כוונת האב לאבדו ולהשחיתו לגמרי בהכאות ויסורים אלה כי רחמי האב על הבן בטבע אדרבה מצד האהבה והרחמנות שלא ילך בשרירות לבו רק רע ולא טוב ותאבד נפשו בשאול ואבדון ובאר שחת ע"כ מייסרו ומכהו על שעשה רע לנגד הטוב והישר, ואע"פ שזה עונש קשה אבל מתקן נפשו בזה ויוציאו מן האבדון לחיי עולם כו', וכל שמייסרו יותר על הרעה בזה ניכר יותר עוד אהבתו וחמלתו על הבן שחפץ בתיקונו ולא יאבד וידח לגמרי, וכל שאינו מייסרו ומעלים עיניו ממנו מזה ניכר שאין האהבה אל הבן שלימה

הצור תמים . . דאין יסורים בלא עון . . תיסרך רעתך: האיזנו לב, ד. שבת נה, א. ירמ" ב, יט.
 רצועה לאלקאה: ראה זח"א יא, ב. תקוני זהר בהקדמה (י, ב). ותיקון ל' (עג, א). ע"ח שער הכללים פ"ב.
 נמתקו: בכת"י ב: נתמרקו.
 והרי הוא כאחיך: מגילה ז, ב.
 מוריד שאול ויעל: שמואל-א ב, ה.
 באחר מוטב דלידייני': חגיגה טו, ב.
 חייב אדם לברך על הרעה: ברכות נד, א.

וכאלו עזבו ונזרק ונתרחק מלבו ליאוש והפקר כו', ועכ"ז רחמי האב גוברים ביותר וחוזר ומקרב לבנו בימין מקרבת ביותר שע"ז יוכל להטות לבבו אליו שישוב מדרכו הרעה לטובה ולא בשמאל דוחה לבד כו'. והנמשל מכ"ז יובן בענין היסורים שנמשך על האדם בפרט ובכלל בכללות נש"י בעברם על התו"מ ורבו העונות על הזכויות שנידונין ביסורים ולחץ לפי שרבו המקטרגים הרעים למעלה ולמטה כידוע. וזהו ענין הקללות שבתורה שנאמר על עוברי רצונו ית' כמו ראה נתתי לפניך כו' את הברכה אשר תשמעון כו' ואת הקללה כו', וכן והי' אם שמוע כו' פן יפתה לבבכם וסר ה' כו' וחרה אף כו', וכן אם בחוקתי כו' ואם לא כו' שהן צ"ח קללות שנק' חץ וכמו חיצו אכלה במ, וכ"ז נק' מוסר אביך שנתסרו כנ"י ע"פ משפט התורה דוקא שאין יסורים בלא עון כנ"ל, אך נק' גבורות ממותקות בחסדים דוקא כנ"ל שהרי הן באים רק לתיקון ולתועלת לנפשם כמו שמיסר האב לבן כדי שיתקן נפשו בזה כנ"ל ואינם לעונש מצד עצמם לבד רק למרק העון שלא ידח ממנו נדח כלל. רק שיש עיתים מיוחדים לפרקים כמו בעת רצון שמקרב ה' לכנ"י בימין דחסד וטוב ביותר מכפי המדה ומשפט דתורה כמו שמאריך אף לרשעים עד שישובו בתשובה ונמשך להם זה החסד וטוב מ"ג מדה"ר דרעוא דכל רעיון למחול ולסלוח העונות כמו בכל יו"כ כדי שישובו אל ה' ע"ז כאב לבן כו' וד"ל.

והנה כמו שיש בחי' חסד וטוב ביותר מכפי מדת היושר והאמת דתו' שבאה רק בדקדוק לאופן המתקו' הגבו' בחסדים (וכמו רבוי החסד וטוב לבני נח עכשיו ביותר מכפי מדת הדין ומשפט דתו' בז' מצות שלהם) וריבוי הטוב והחסד גדול שיש לבנ"י בארץ ישראל הי' רב טוב וחסד לפנים משורת הדין כמו בימי אחאב שהצליח מאד וכמ"ש לא נפל מכל הטוב כו' שהי' זה ביותר ממשפט התורה לעוברי רצונו כו' וראי' שהרי נתקלקלו מזה וכמו וישמן ישורון ויבעט כו', כך יש גם בהיפוכו במה"ד שיוכל להיות ביותר מכפי המדה ומשפט דתו' אע"פ שאינו ראוי לדין קשה כזה ע"פ הדין ומשפט דתו' כלל כמו יסורי הצדיקים בעוה"ז, כידוע שיש ב' מיני יסורים א' יסורים שבאים במשפט התורה למרק העון כנ"ל דגם שנק' ג"כ בחי' גבורות ממותקות מאחר שבאים בשביל תיקון הנפש וגם עכשיו יש שלוח לרשעים ויסורים לצדיקים מ"מ הרי הן עונשים חמורים כמדה"ד הקשה רק שהוא נמתק בחסדים שגנוז בו, ואמנם מין יסורים הב' הוא כמו יסורים דצדיקים

ראה נתתי . . . ואת הקללה . . . והי' . . . וחרה אף: ע"פ ראה יא, כו ואילך. עקב יא, יג ואילך.
 אם בחוקתי . . . ואם לא . . . צ"ח קללות שנק' חץ . . . חיצו אכלה במ: בחוקתי כו, ג. יד ואילך. האוינו לב,
 כג. וראה גם ס' מאמרי אדהאמצ' במדבר ח"ב ע' תשסו. אוה"ת ויחי תיד, ב.
 וישמן ישורון ויבעט: האוינו לב, טו.
 ויבעט: בכתי' ב: ויבעט וגם עכשיו יש שלוח לרשעים ויסורים לצדיקים. [וראה חיבות אלו להלן בפנים
 אחר כמה שורות].

בעוה"ז שאינם באים עבור חטא ועון כלל כצ"ג שלא חטאו מעולם לעבור על רצונו ית' אפילו באיסור קל של ד"ס ועכ"ז סובלים יסורים קשים ממש (כר"י הנשיא שהי' חולה ומעונה ביסורים כל ימיו והי' יחיד בדורו בתו"מ וכר"ע וחביריו שנהרגו ביסורים קשים ואמרו וכי זו תורה וזו שכרה והשיב שתוק כך עלה במחשבה לפני פי' למעלה מחכמה ומשפט דתורה ושכרה כמ"ש במ"א) וכראב"ש שקבל יסורים ואמר חביבים יסורים, וכה"ג גם בצ"ג הראשונים כדוד שהי' אביון ונרדף גדול וכיסורי איוב וכיוסף צ"ע שהי' בבור כמה שנים ועינו בכבל רגלו כו' (והוא משיח בכל דור שאמרו בו והוא מחולל מפשעינו מדוכא כו' בחבורתו נרפא לנו, וכה"ג גם ביחודי סגולה בצדיקים גמורים בכל דור ודור כמו ת"ח הענים ומדוכאים ביותר ולפי ערך זה גם בצדיק ורע לו בכלל ישראל שא' ועמך כולם צדיקים בתו"מ בפ"מ), ונק' יסורים של אהבה דוקא דהיינו שאין היסורי' כאלה באים בשביל מירוק לעון וחטא לתקן הפגם שבנפש החוטאת כנ"ל אלא רק מצד האהבה לבד ע"כ נק' יסורים של אהבה כמ"ש כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכתוב אשרי הגבר אשר תיסרנו י"ה כו'. וזה דבר פלא לכאורה איך יולד דבר מהיפוכו מצד האהבה שראוי לטוב וחסד יוכיחנו ביסורים ודין קשה (כמו ר"ע וחביריו וכה"ג בכל יסורי הצדיקים בעוה"ז בעניות ודוחק כר"ח בן דוסא ור"א בן פדת וכריב"ח וכה"ג), וכשארי יסורים ולחץ ועוני לכלל ישראל בפרנסה ודוקא לכשרים ויראים ביותר כנראה לעין משלות הרשעים והצלחתם ויסורי הצדיקים בתו"מ בפ"מ עכ"פ (ואם לפי שמשלמים לרשעים עבור מעט הטוב הנמצא בהם בעוה"ז להאכידם בעוה"ב וצדיקים נפטרים ביסורים מדין קשה עבור מעט הרע שנמצא בהם למרק אותו להוסיף שכון בעוה"ב, ה"ז נגד משפט התורה דעפ"י משפט התורה איתא אם בחוקתי תלכו ונתתי גשמיכם, ואעפ"י ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא רק בעוה"ב מ"מ יאכלו פירותיהם כו'.

אך הענין הוא שיסורים של אהבה הללו הוא רק לזכך החומר ביותר כדי שיהי' מוכן יותר לקבל הצורה האלקית בעלי' גדולה יותר, וכל שצריך

כר"י הנשיא שהי' חולה: ראה ב"מ פה, א: אמר רבי חביבין יסורין כו'. ועד"ז ב"ר פצ"ו, ט.
 וכר"ע . . . וכי זו תורה . . . שתוק . . . כמ"ש במ"א: מנחות כט, ב. וראה ביאורו' מו, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ
 ויקרא ח"ב ע' תקעב. במדבר ח"ב ע' תסו. ועוד.
 וכראב"ש . . . חביבים יסורים . . . כדוד שהי' אביון . . . ועינו בכבל רגלו: ב"מ פד, ב ואילך. תהלים פו, א:
 תפלה לדוד גו' כי עני ואביון אני. תהלים קה, יח.
 והוא מחולל מפשעינו: ישעי' נג, ה. ראה סנהדרין צח, א ותוס' שם.
 ועמך כולם צדיקים בתו"מ בפ"מ [=בתורה ומצות בפועל ממש]: ישעי' ס, כא.
 כי את אשר יאהב . . . אשרי הגבר: משלי ג, יב. תהלים צד, יב.
 כר"ח בן דוסא ור"א בן פדת וכריב"ח: תענית כד, ב ואילך (בר' חנינא בן דוסא ור' אלעזר בן פדת).
 ברכות כח, א [בר' יהושע בן חנניא]: מכותלי ביתך אתה ניכר שפחמי אתה כו' בצערן של ת"ח במה הם מתפרנסים ובמה הם ניזונים כו'.
 ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא: קידושין לט, ב.

להעלותו למעלה ומדרגה עליונה יותר צריך להוכיחו ולצערנו [ולייסרו] ביסורים יותר מכפי המדה אע"פ שאין בו חטא ועון כלל, וכמשל האב שמייסר לבנו בלחץ ודוחק גדול בכמה מיני עינוי ושפלות כו' ולא עבור חטא ועון כלל כי הבן שלם הוא והולך בדרך הטוב כו' רק כדי לזכך וללבן היטב לתערובות רע שיש בחומר גופו בהעלם ודקות מאד כדי שיהי' כלי מוכן בטוב יותר לקבל כל מעלה ומדרגה עליונה ביותר ולפום צערא אגרא כו', וכמו שכדאי לסבול הגיהנם למרק הרע ליכנס לגעה"ת כך ממש כדאי לברר עוד בדקות ביותר בנהר דינור שטובלים בו הנשמות ומתמרקים שם כדי שיעלו משם לגעה"ע ולעוה"ב וכה"ג יש עלי' אחר עלי' ולכל א' צריך בירור ביותר ותיקון בטהרה והזדככות יתירה נוסף על הבירור הראשון כו', וזהו ענין יסורים של אהבה לצדיקים לזככם יותר גם במעט הרע הדק הנעלם שבהם שיעלו למעלה יותר והיינו רק מגודל האהבה דוקא כאה"ר דאב לבנו שמייסרו רק לזככו ביותר מפני שרוצה בתקנתו שיהי' בתכלית העלי'. ונמצא יסורים אלה אינם בסוג וגדר עונש לתקן פגם ואינו נק' בחי' דין כלל רק בחי' חסד וטוב לבד רק שהוא מלובש בהיפוכו בדינים קשים למעלה ממשפט התורה שזהו רק אשר יאהב ה' ביותר יוכיח כנ"ל בצ"ג כר"ע ור"י הנשיא וכה"ג. וכך הוא גם באורך הגלות דעכשיו שהוא למעלה ממשפט התורה למרק העון כי אף עונות הראשונים כבר נפטרו בשמדות רבות שנגזרו עליהם ומסרו נפשם על קדה"ש כו', רק לזכך את הרע עד שיוכלו לעלות בדור האחרון בביאת משיח שיושלם אז הבירור האחרון כו' וד"ל.

והנה* מוכן מזה עכ"פ שיש ב' מיני גבוי' ממותקות, א' להמתיק את הרע שנעשה מן העונות ע"י יסורים ממרקים שזהו בחי' טוב וחסד הגנוז בדין קשה זה דיסורים ונק' גבורה שבחסד, ולהיפוך לשלם טוב וחסד לרעים עבור מעט הטוב שבהם שנק' חסד שבגבורה שהדין שנעשה ע"י החסד, היפוך גבורה שבחסד שהחסד נעשה ע"י הדין היפוכו (אבל ימין מקרבת לצדיקים נק' חסד שבחסד, וזהו נק' צדיק וטוב לו בעוה"ז כו', רשע וטוב לו חסד שבגבורה, צדיק ורע לו גבורה שבחסד לזככו ביותר כנ"ל, רשע ורע לו למרק העון בגבוי' שבחסד כו'), וכמ"ש משלם לשונאיו על פניו להאבידו, ובחי' חסד שבגבורה כרשע וטוב לו מתכלל עם גבוי' שבחסד כצדיק ורע לו, שזהו ב' הפכים מתחלפים מדין שנעשה חסד בחסד שבגבורה וחסד שנעשה דין בגבורה שבחסד שבגבורה שביקר הוא החסד וחסד שבגבורה העיקר הוא הדין, ואין זה נגד משפט התורה כלל, דגם שצדיק בתו"מ מגיע

1907 צערא אגרא: אבות ספ"ה.

והנה: באחד מהכת"י מופיע לפני פיסקא זו כותרת: „ביאור ענין צדיק וטוב לו צדיק ורע לו וכו"ו.

צדיק וטוב לו . . . רשע וטוב לו: ברכות ז, א.

משלם לשונאיו ע"פ להאבידו: ואתחנן ז, י"ד.

לו ברכות טוב וחסד לבד ולא רע כלל ולרשע העובר על התו"מ אין חלקו רק בקללה דרע ולא בטוב וחסד כלל כמבואר בכתובים תמיד, עכ"ז הרי עונש לצדיק עבור מעט הרע שבו זהו עולה גם כפי הדין ומשפט דתורה, וזהו צדיק ורע לו בעולם הזה, וכן התשלום גמול טוב לרשע עבור מעט הטוב שבו יתכן דוקא גם ע"פ התו" אע"פ שהוא היפוך הפשוט דברכה וקללה שבתו" כי הרשע טוב לו והצדיק רע לו עכ"ז נק' בחי' משפט בהעלם דחכמה דתורה אע"פ שאינו כפי בחי' הגילוי דתורה, והוא מה שנהפך מחסד לדין ומדין לחסד ממה שנתלבש בלבוש כח המנגדו דוקא כי הרי הטוב לרשע הוא דין בעצם כדי להאבידו בעוה"ב וכה"ג והרע לצדיק זהו חסד אמיתי לתקנו בזה למרק מעט העוין שבו, וא"כ זהו ממש כמו בטו"ר לצדיקים ורשעים בגילוי כפי מעשיהם כי אתה תשלם לאיש כמעשהו דוקא רק שנחלף ונתלבש דבר בהיפוכו, שהטוב וחסד לרשע הוא הדין, ועונש לצדיק הוא החסד, שזהו שנעשה בבחי' ההעלם, שהחסד הזה שבדין לצדיק הוא בהעלם היפוך הגילוי שלו, וכן הדין שמלוּבש בחסד לרשע הוא בהעלם דבר, ועכ"ז זהו נעשה דוקא ע"פ משפט התורה שהוא לאיש כמעשהו דוקא רק שהוא בהעלם היפוך הגילוי (וזהו שיש צדיקים שמגיע אליהם רעה כמעשה הרשעים ויש רשעים כו') (והוא על כל בחי' העלם דרע הגנוז בצדיק יענש ביסורים כאיוב שהרהר בלבו כו' ועל הטוב שבהעלם ברשע יקבל טוב בגילוי, שעיקר המשפט הוא על בחי' ההעלם דטו"ר ונק' משפט הנעלם מן גילוי השכל כו') (אבל צדיק וטוב לו רשע ורע לו זהו לכאורה כמשפט הגילוי שבתו" לטו"ר לצדיקים ורשעים גמורים, ובאמת יש גם בזה בחי' משפט הנעלם כנ"ל, כי צדיק וטוב לו אם מצד הטוב גמור גם בהעלם כמו בגילוי שתוכו כברו כצ"ג הרי יש כמה צ"ג כמוהו וסובלים עונשים ויסורים קשים כנ"ל, ורשע ורע לו הרי יש רשעים יותר ממנו וטוב להם עבור מעט הטוב שבהם כו', אלא שיש בזה בחי' משפט הנעלם מן השכל וטעם לגמרי כמו מצד סוד ענין הגלגולים של הנשמות שצריכים תיקון כו' שיש צדיק נולד מרשע ורשע בן צדיק ויש שרשעים מתקנים לצדיקים במעט הרע שבו או גם הצדיקים מתקנים לרשעים כמ"ש במ"א בענין מוריד שאול ויעל שמוריד לצדיק עם הרשע כו', והיינו מה שיש יסורים לצ"ג ושלוחה לרשעים גם שלא כפי משפט התורה בבחי' ההעלם דטו"ר הנ"ל וזה"ע המתקת הגבורות בחסדים ביותר מכפי המדה בטו"ר לצו"ר, כמו שיש צדיקי' שתורה וגדולה במקום א', ויש רשעים ורע להם בתכלית, ויש צ"ג ביסורים קשים, וגם יש

העון: בכתי"ב: הרע.

כי אחת תשלם לאיש כמעשהו: תהלים סב, יג.

יש צדיקים שמגיע אליהם: קהלת ח, יד.

כאיוב שהרהר בלבו: ביב טז, א.

מוריד שאול ויעל: שמואל"א ב, ז.

צדיקים שנתפסים בעון הדור וכמ"ש כי מפני הרעה נאסף הצדיק וכמ"ש בזהר, ויש נשמות צ"ג שהם נולדים בפגימת הלכנה וסובלים כאבים כמ"ש בזהר או במזל דעניות כר"א בן פדת וכה"ג, ויש רשעים שנולדים בעת טוב וחסד כו' והכל במשפט יבוא אלקי' על כל נעלם כו'. ומזה יובן כל שנויי הזמני' בטו"ר בחילוף משפט התורה לחיים ולמות לעושר ועוני וכנשמות שנולדים ומתים קטנים וגם המאריכים ימים בשביל איזה תיקון הנצרך לנשמה אחרת כמובן בס' הגלגולים ובוהר משפטים).

והמדרגה הב' בענין המתקת הגבורות בחסדים זהו כנ"ל ביסורים של אהבה לצ"ג ושלות הרשעים כו' שלמעלה ממשפט התורה אפי' בהעלם של טו"ר הנ"ל שלא למרק עון כלל אלא רק מפני אשר יאהב ה' יוכיח ואשרי הגבר כו' שהוא רק כדי לזכך נפשו יותר שיבא לעלי' יותר כנ"ל (וכמו משיח שיעשה לצ"ג בע"ת שזהו לזכך חומרם ביותר עד שיהיו בעיניהם כחוטאים גמורים לעשות תשובה ממש, וכמו שבכה ריב"ז שאינו יודע באיזה דרך מוליכים אותו כו') (וכן משה זכה לתשו' קודם מותו דוקא כו'), וא"א לומר זה אלא בצ"ג כיחיד בדורו כדי לזככו יותר, וכמשיח וכיוצא בו שבחבורתו נרפא לנו מעונות בני' וכיו"ד הרוגי מלוכה וכה"ג, וכ"ש שא"א לומר זה על כל ההמון עם שלא נזדככו כלל ביסורים רק למרק העון ואי' יסורים של אהבה כו' אלא אם ישראל עושין תשובה פשוטה דוקא נגאלין כו', אלא צ"ל בכללות הענין הזה כידוע שיש ב' מיני בירורים דא"ח ואו"י, שזהו בירור הנקי ובירור הפסולת, ובירור הפסולת והוא ביעור ובירור הרע מן הטוב בתכלית הקצה עד שנקרא נקי בתכלית והוא הזדככות הצורה שזהו נקרא יסורים של אהבה גם לצדיקים גמורים כנ"ל ובירור וביעור הפסולת היינו להוציא הטוב מן הרע בתכלית עד שלא ישאר רק רע בתכלית הקצה שנזרק לאיבוד כמו יתבררו ויתלבנו רשעים כו', עד שלע"ל ישחוט ליצה"ר כו' וכה"ג שאין לרע לבד קיום כלל ואדרבה הרע מכלה א"ע והוא עיקר הדין לרשעים שיהיו לחרפות עולם כו' כידוע, ואמנם שלות הרשעים בעוה"ז הוא להוציא מעט הטוב לבד כו'. ואמנם גם בב' מיני בירורים הללו יש ב' אופנים ע"פ התורה הנגלית לנו דבחכמה אתברירו טו"ר בתכלית

כי מפני הרעה נאסף הצדיק וכמ"ש בזהר: ישע"נ, א. ראה זח"ב י, ב. ועוד. וראה גם סה"מ קונטרסים ח"ב ע' 712 ואילך, 716 ואילך.

שהם נולדים בפגימת הלכנה וסובלים כאבים כמ"ש בזהר: תקוני זהר תיקון ס"ט (קא, ב). והכל במשפט יבוא אלקים: ע"פ קהלת יב, יד.

ובזהר משפטים: ראה זח"ב צו, ב. ועוד.

משיח שיעשה לצ"ג בע"ת: ראה זח"ג קנג, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שיב. וש"נ.

שבכה ריב"ז שאינו יודע: ברכות כח, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' עט.

משה זכה לתשו' קודם מותו: ראה זח"ב קיד, ב. ובהמובא ע"ז עוד במילואים להמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' ארעט.

יתבררו ויתלבנו רשעי' . . . שלע"ל ישחוט ליצה"ר: ע"פ דניאל יב, י"ד. טובה נב, א.

הקצה כנ"ל, וזה ה' הכונה בא"י לברר כל הפסולת דרע דו' אומות בלי ישאר שמץ מיני' ולהיות תכלית הטוב ונקי כי א"י הוא מקום המוכן לזה למעלה שהוא בחי' שם בני דמל' כו', ולא נתקיים זה כי ה' בהיפוך שבעונות בני' הוסיפו יניקה לרע גמור ונחרב בהמ"ק א' ונעשה ענין גלות השכינה בחו"ל בארץ העמים כידוע, וידוע שבגלות מתלבש בלבוש שק דנגה כמו אלביש שמים קדרות כו' ונק' מלך הגוים כו' כמו מי זה בא מאדום כו', ואז הביוררים דנקי ופסולת הנ"ל מתחלף בלבושים שווים דין בחסד וחסד בדין כבחי' משפט הנעלם הנ"ל לצדיק ורשע כו', והיינו למעלה גם מבחי' חכמה הנעלמה דתורה שנק' תעלומות ופלאות חכמה דאורייתא סתים וגליא כמו שכל הנעלם מכל רעיון כו' כמ"ש גבי ר"ע שתוק כך עלה במחשבה לפני ממש שלמעלה גם מטעם כמוס דתורה כו' וכה"ג בכל ההנהגות בצדיק ורשע (כמ"ש נורא עלילה כו'), והכל הוא בסוד הגלגולים דנשמות בזמה"ג ואורך הגלות בכמה שנויים כו' וגם בכלל ביסורי צ"ג ושלות רשעים הכל הוא בא במשפט הנעלם לגמרי כמובן בטענת חברי איוב על שהי' צדיק בעיניו כו' ובסבא דמשפטים כו').

ובכ"ז יובן מ"ש ימינך ה' נאדרי בכח, כי הנה מובן מכל הנ"ל בענין המתקת הגבורות בחסדים בכל אופנים הנ"ל אם למרק העון או לזכך הצורה ביותר או לזכך החומר בתכלית אע"פ שנעשה בכל אלה בחי' דין קשה בעונש גמור מ"מ אינו בחי' דין כלל וכלל אלא רק חסד וטוב כדי לתקנו ולהעלותו יותר וכה"ג שמפני זה נק' גבורות שבחסדים שהוא תגבורת החסד, אך באמת זהו דין שבחסד ונכלל בו בחי' הדין שבקו השמאל ונהפך לחסד ממש כו', אע"פ שכח הדין שבקו השמאל הוא בחי' מנגד ממש לבחי' חסד דקו הימין ואיך אפשר להיות מוסיף כח בימין הלא כל מנגד מחליש כח שכנגדו ואיך יאמר ימינך ה' נאדרי בכח ע"י התכללות דקו השמאל כנ"ל, הענין הוא לפי שנהפך כח הדין דשמאל בחסד דימין ממש לפי שהחסדים דימין גוברים על הדינים קשים שבשמאל ומהפכים אותם לחסדים ממש והוא ע"י המתקת הגבורות בחסדים כנ"ל שזהו ענין גבורות שבחסד בדין שבחסד עצמו שמהפך הדין לחסד ממש, שזהו כמו ענין יסורים של אהבה לצדיקים שאשר יאהב ה' יוכיח בדין וכת' ואוהביו כצאת השמש בגבורתו הן השמחים ביסורים ושומעים חרפתם כו' שע"ז יש התגבורת החסד על הדין אם למרק העון או להעלותו יותר, והיינו רק מה שבחי' הטוב שבקו השמאל מתהפך

אלביש שמים קדרות . . מי זה בא מאדום: ישע"י נ, ג, סג, א.

נורא עלילה: תהלים סו, ו, תנחומא וישב ד, וראה גם ביאורו לאדמו"ר הצ"צ ח"א ע רסו ואילך.

ובסבא דמשפטים [בכתי' ב ליתא תיבות אלו]: ראה זחיב צד, א ואילך.

ימינך ה' נאדרי בכח: בשלח טו, ו.

ואוהביו כצאת השמש . . השמחים ביסורים: שופטים ה, לא. שבת פח, ב.

לבחי' חסדים דימין ממש בהתגברות החסדים כמו כי גבר עלינו חסדו כו' כמו ברוב עוזך יכחשו לך אויבך כו' וכקטיגור שנעשה סניגור כי גם בחי' הדין מצד עצמו יש בו רב טוב וחסד והוא שנכלל בעצם החסד וכמו וימתקו המים כו', וכמו הרפואה שהוא מתוק הגבו' ע"י הדין שבחסד כמו כי הוא יך וירפאנו שאין רפואה אלא אחר מכה וא"כ הכאה זו רק בשביל החסד שאח"כ שהוא הרפואה שהוא רק התגברות החסד ע"י הדין הקדום שהוא החולי רעה שנמתק בחסד כו', והוא רק התכללות הטוב שבדין ולא נשאר רק הפסולת הקשה ביותר שנק' רע גמור ויוצא ע"י זיעה לחוץ וכמו המקיז דם שיוצא פסולת הדם שהי' מזיק לכל הגוף וכעלוקה שמושכת פסולת הדם ומתה כך תמותת רשע רעה עצמה כאשר הוברר מן הרע כל בחי' הטוב שבו בחסד ואז ממילא מובן דכל מה שיש אחיזה ויניקה לחצונים מגבורה דקו השמאל אחר שנותר כל בחי' הטוב שמשם נהפך להם לדין ועונש ממש ולא לחסד וטוב כלל מאחר שכל הטוב וחסד שבקו השמאל נכלל בכך בחסד דקו הימין א"כ לא נשאר להם רק הדין הקשה לבדו שהוא מן הרע גמור ולא טוב כלל וכלל כפסולת הקשה שאין לו מיתוק עוד שיוזק לנפש ורק איבודו זהו תיקונו כנ"ל וד"ל. וזהו ימינך ה' נאדרי בכח בחי' חסד העליון שבימין נתחזק ונאדר בכחו מצד ההתכללות דבחי' הטוב וחסד שנברר מקו השמאל ונכלל בימין ולא נשאר רק כח מן הרע ודין גמור שנהפך לאויב ודין קשה כנ"ל, וזהו ימינך ה' תרעץ אויב בימין דוקא לפי שנתגבר החסד דימין לפי שכלול מקו השמאל ע"כ נהפך להם דין קשה מטעם התכללות דשמאלא בימינא בטוב וחסד דקדושה שנחלש לגמרי כח הדין דקליפה כי אין לרע קיום מצד עצמו שהוא פסולת קשה רק ביניקתו ותערובות שלו בטוב כו'.

ואין זה מובן עדיין דמשמעות הפשוט הוא דימין ה' עצמו תרעץ אויב שהוא מצד בחי' החסד דוקא לפעול בהם דין קשה ולא מצד בחי' הדין הקשה דקו השמאל שנשאר אחר הבירור ממנו הטוב שזהו בגבורה דשמאל ולא בחסד דימין כו'. אך הענין הוא שיש הפרש בזה בין זמן בהמ"ק ובין זמ"ג כנ"ל, דבגלות מתלבש בחלוף חסד בדין בהעלם ודין בחסד בהעלם, בגבו' שבחסד דין שבחסד וחסד שבגבו' חסד שבדין, אבל בבחי' גילוי אור ממש שלא ע"י העלם ולבוש כלל כמו בזמן בהמ"ק שהי' להם כל חסד וטוב בלי העלם כמדת הדין היפוכו, וכן כמדת הדין כשלא הלכו בדרכי ה' ועברו על רצונו נידונו בדין קשה מאוה"ע שמשלו בהם בלי העלם בחסד וטוב כלל כו', וכך הי' בקי"ס שהי' בגילוי ממש כמ"ש זה אלי כו', והגם דקמי' כחשכה

כי גבר עלינו חסדו . . . ברוב עוזך יכחשו: תהלים קיז, ב. תהלים סו, ג.

וימתקו המים . . . כי הוא יך וירפאנו: בשלח טו, כה. ע"פ הושע ו, א.

וכעלוקה . . . תמותת רשע רעה: תהלים לד, כב. וראה במשל העלוקה כו' — תר"א ה, ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשו. במדבר ח"ב ע' תשסו. ח"ד ע' אישפכ. וש"נ.

זה אלי: בשלח טו, ב.

כאורה ובפרט שלא קבלו ישראל את התורה עדיין ולא היו ראויים לחסד כלל ועכ"ז גבר החסד על הדין ולא שמע אל טענתו מה נשתנו אלו מאלו כו'. וזהו ימינך ה' נאדרי בכח שגבר על הדין והוא מצד התגברות תוקף החסד בעצמות הרצון שלמעלה מן הטעם ומשפט התורה כחסדי ורחמי האב לבנו יחידו כו', וזהו נק' גבורה שבחסד כמו כי גבר כו' ונכלל בו כח הדין שגם הוא הסכי' לחסד ולא הי' מנגד כלל וכלל ואדרבה הוסיף כח להתגברו' החסד ומצד התגברות החסד נעשה דין למצרים, וזהו ימינך ה' דוקא תרעץ אויב כי כל מה שיגבר האהבה לישראל נתגבר כח הדין והשנאה למצרים כענין שא' וירד ה' על הר סיני שירדה שנאה לאומות העולם כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

והנה אחר כל הנ"ל יובן ענין השלום בפשמ"ט שהוא החיבור והיחוד באותיות דו"ה שבשם הוי' כנ"ל, כי הלא מבואר למעלה שכל עיקר ענין התורה היינו רק לאכללא שמאלא בימינא שהוא המתקת הגבורות בחסדים כנ"ל וכל שרש הגבורות הוא בקו השמאל שמחיצוניות דשם מקבלים ו' אומות כו' שהם ז' מדות הרעות דק"נ וזהו כל התורה לברר כל המדות דק"נ ולהעלותם למדות דקדושה, וכאשר מתבררים ומתכללים במדות דקדושה נתחזק כח הימין דחסד כנ"ל מצד התכללות דקו השמאל דוקא במיתוק הגבורות קשות, ונמצא שנעשה בזה בחי' שלום בפשמ"ט. כי הנה השלום הוא התכללות בין ב' הפכים דחו"ג דוקא וכמו עושה השלום במרומיו בין חסד דמיכאל שר של מים ובין גבורה דגבריאל שר של אש ואין מכבים זא"ז כלל (לפי שיש במים אש ומים באש כמ"ש בס"י הוציא מים מאש כו') וזהו שטרף אש ומים ובללן יחד שנק' שמים כו' וזהו התכללות דגבורה שבחסד אש שבמים עם חסד שבגבורה מים שבאש כו'), וזהו פי' שלום ע"ד הפשוט שהוא כאשר יש לו שלום עם המנגד שלו שאינו עומד לנגדו ומשלים אתו כמו ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו והוא שיושב בשלוה והשקט ובטח ושאנן מבלי יזיזו אותו מכל בחי' מנגד כמו והי' בהניח כו' וכמו ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד כו', וכן פי' הפשוט דשלום בכ"מ שאינו אלא כשיש מחלוקת שנעשה שלום בלי יהי' לו מנגד עוד, וכמו

מה נשתנו אלו מאלו: ע"פ זח"ב קע, ב. ילקוט ראובני בשלח יד, כח. ועוד. [שם הלשון: הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז כו'. וראה גם בשבת נה, א לשון: מה נשתנו אלו מאלו כו'].
וירד ה' . . . שירדה שנאה: יתרו יט, כ. שבת פט, סע"א.
עושה השלום במרומיו בין חסד דמיכאל שר של מים: איוב כה, ב. במדבר פי"ב, ח.
בס"י הוציא מים מאש: ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' רטב. ח"ד ע' איתלא. וש"נ.
שטרף אש ומים ובללן יחד: ראה חגיגה יב, א. ובהנסמן ע"ז באורך בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' א'שפט.

ברצות ה' דרכי איש: משלי טז, ז.

והי' בהניח . . . ונתתי שלום בארץ: תצא כה, יט. בחוקתי כו, ו.

וישם לך שלום ויברך את עמו בשלום וכן אמרו לדוד שלום לך וכמלך שלמה שהשלום שלו כו', וכך בת"ח אמרו ורב שלום בניך שמרבים שלום בעולם כו'. והענין הוא שכל [ה]מנגדים מכניעים א"ע ומשלימים עמהם שהתורה נק' שלום, ולכך העוסק בתורה משים שלום בפשמ"ע שלא יהי' ב' היפוכים כנ"ל באותיות ד"ה כו' וכך עושה שלום כו"ה בבחי' המדות דחוי"ג כנ"ל שזהו דוקא כאשר שמאלא נכלל בימינא שלא יהי' למנגד כלל ע"י המתקת הגבורות בחסדים שנהפך הדין לחסד ממש ואז נק' שלום לשון השלמה ולשון שלימות כידוע וד"ל.

אך הנה באמת אע"פ שהמתקת הגבורות בחסדים בא ע"י התורה שהוא לאכללא שמאלא בימינא והוא מצד בחי' הדעת והת"ת המכריע בין המשקולת כמו באופן כך וכך דוקא יומתקו גבו' דקו השמאל בימין במ"ע ול"ת כנ"ל באורך, אבל כח הזה עצמו שיש בתורה לעשות שלום בפמשמ"ט במדות כו' זהו בא מכח העליון דעצמות אור א"ס שמאיר בחכמה דתורה דוקא כנ"ל בענין עוסק בתורה לשם התורה עצמה שממשיך גילוי א"ס בתורה שע"ז משים שלום בפשמ"ע כו'. וכמ"כ בענין השלום השני בפמשמ"ט במדות כנ"ל אין זה אלא מכח העליון שלמעלה מהתחלקות דימין ושמאל כו' והוא מאור עצמות המאציל שבפנימית הכתר שלמעלה מהתחלקות הקוין דימינא ושמאלא כו' ששם אינם ב' הפכים מנגדים כלל, וכמו ענין עושה שלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל כנ"ל דעושה שלום זה היינו מפני שמאיר האור ושפע אלקי עצמו שלמעלה משניהם ע"כ הם מתבטלים ממציאותם לגמרי ומתכללים זע"ז, כמו עד"מ ב' שרים גדולים שמנגדים זל"ז בתכלית כאשר באים לפני המלך מצד אימת המלך מתבטלים לגמרי ונעשה שלום ביניהם, וכמו"כ שני תלמידים המנגדים בהלכה זה אוסר וזה מתיר כשבאים לרבם שלמעלה מהשגת שניהם אינם ב' הפכים כלל כמ"ש במ"א. וכך יובן ג"כ בבחי' התכללות דחוי"ג למעלה במה שהחסדים דרחמים גוברים על הגבו' דקו השמאל להמתיקם זהו לפי שמאיר מאור א"ס שלמעלה מן המדות וכמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו' פי' לך הוי' שמתכללים ומתבטלים בשם הוי' ב' הפכים דחוי"ג שהם גדולה וגבורה (וקאי זה עד רום המעלות בעצמות אור א"ס ג"כ דגם בחי' חוי"ג שבעצמות כידוע דאור א"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית כו' גם הם מתכללים ומתבטלים בעצמות שלמעלה מעומק רום ועומק תחת כו'), משום דאור א"ס עצמו ממש למעלה מהתחלקות דימין ושמאל ואף למעלה מהתכללות שלהם כמו בקו

וישם לך . . . ויברך את עמו . . . שלום לך . . . וכמלך שלמה שהשלום שלו . . . ורב שלום בניך: נשא ה' כו'.
 תהלים כט, יא. שמואליא כ, כא. שה"ש ג, יא. במדבר פ"ב, ד. ישעי' נד, יג.
 לך ה' הגדולה: דברי הימים א כט, יא.
 דאור א"ס למע' עד אין קץ: ראה לעיל ע' איתשסב. וש"נ.
 מעומק רום ועומק תחת: סי' יצירה פ"א מ"ה.

האמצעי כו' דאין התחלקות דג' קוין רק בציור אדם באורות וכלים ובראש תוך וסוף אבל בעצמות אור א"ס אמר ולא מכל אינון מדות כלל כידוע כי לא אדם הוא כו', וע"כ כאשר מאיר מאור העצמות דא"ס גם במדות דחויג נעשה שלום ואחדות ביניהם עד שאינם ב' הפכים כלל משום דאיהו וחיהו וגרמוהי חד כו' שכלולים בביטול בעצמותו ית' בתכלית היחוד ונק' הוי' אחד כידוע ולכך נעשה יחוד והתכללות ממש במדות דאצ' ונכלל שמאל בימין כנ"ל. אך מה שנכלל עי"ז שמאל בימין דוקא ולא ימין בשמאל מאחר שב' המדות דחויג מתבטלים ומתכללים באור העצמות כנ"ל, הענין הוא לפי שבבחי' אור העליון של העצמות דא"ס הוא רק בחי' טוב וחסד ולא דין כלל כמ"ש אך טוב לישראל כו' דלית שמאלא בהאי עתיקא כו' וכמ"ש במ"א בענין פקח עינך כו' ולכך מכח עצם הטוב והחסד נהפך הדין דשמאל לחסד שהוא התכללות שמאל בימין כנ"ל במ"ש ימינך ה' נאדרי בכח כו' (דכד אנפוהי דמלכא נהירין כו' קטיגור נעשה סניגור כו') וכמ"ש במ"א בענין גביע הכסף דיוסף צ"ע כו', וזהו ויורהו ה' עץ בחי' עץ החיים שכולו טוב כו' (והוא ענין ד' שנכנסו לפרד"ס לגבור כח החסד דימין על הדין דשמאל באור הכתר ע"י המשכת אור א"ס בכתר ע"י התורה שעושה שלום בפמשמ"ע ובפמשמ"ט, וזהו שר"ע דוקא נכנס בשלום ויצא בשלום כמ"ש במ"א וד"ל).

והנה עדיין י"ל בענין השלום הב' בפמשמ"ט מאחר שעיקר ענין השלום הזה אינו רק בבחי' התכללות המדות דחויג שנק' שלום כשקו השמאל נכלל בימין כנ"ל א"כ מהו שא' בשלום בפמשמ"ט שהוא בוי"ה דשם הוי' דמשמע שעיקר ענין ב' הפכי' דחויג הוא בנ' אותיו' הללו דו"ה כמו ששלום בפמשמ"ע הוא בין ב' אותיות ד"ה שהוא בחי' צמצום והתפשטות כנ"ל, ולפי הנ"ל אין שלום זה רק במדות שהוא בוי"ו לבד ולא שייך בזה ענין אות ה' כלל. אך הנה באמת דגם שעיקר ההתכללות הוא במדות דחג"ת נה"י (כענין י"ב גבולי אלכסון) והן כל מיני אופני המתקות הגבורות בחסדים שע"פ החכמה דתורה לאכללא שמאלא בימינא כו', אבל מ"מ עיקר השלום

ולאו מכל אינון מדות . . כי לא אדם: תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו. שמואל-א טו, כט.
 אך טוב לישראל . . דלית שמאלא בהאי עתיקא . . וכמ"ש במ"א בענין פקח עינך: תהלים עג, א. א. זחיג
 קכט, א [וראה גם זחיג רפט, א]. תיח וירא קיד, א ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' רד ואילך [ושם ע'
 רפד מפרש: וכמ"ש בדרוש דארדה נא כו' בענין המאמר דלית שמאלא כו' ובענין פקח עינך].
 ימינך ה' נאדרי בכח: בשלח טו, ו.

דכד אנפוהי דמלכא נהירין: ראה זחיג קלג, ב: באור פני מלך חיים דכד נהירין מתברך עלמא כו' ולא
 אשכח רוגזא כו'. וראה בהנסמן עוד ע"ז בס' מאמרי אדהאמ"צ-דרושי חתונה ע' קצו.
 וכמ"ש במ"א בענין גביע הכסף: ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ח"א ע' רפ ואילך.
 ויורהו ה' עץ: בשלח טו, כה.

והו"ע ד' שנכנסו לפרד"ס . . ויצא בשלום כמ"ש במ"א: חגיגה יד, א [וראה ע"ד הגירסאות שם בסה"מ
 תרמ"ט ע' רנט]. שהש"ר פ"א, ג. ראה תיח וישלח נג, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקעג. במדבר
 ח"ד ע' אשכד. דברים ח"א ע' כו.

הוא בהמשכה דמשפיע אל המקבל לחבר העליון בתחתון שהוא להיות המשכת והתחברות המדות העליונות דאצי' שבקו האמצעי ע"פ התורה בבחי' המל' שהוא מצות המלך להביא לבחי' מעשה בקבלת עומ"ש ביראה שנק' ה"א תתאה שמקבל מו"ו שהן המדות, שזהו יחוד קוב"ה ושכינתו ו"ו שבקול דתורה בה"א, במצות בפו"מ כמ"ש והתורה והמצוה דמשמע שיש ב' דברים ו"ו דתורה בהתכללות המדות כנ"ל והמצוה המעשה בפו"מ להקים את דברי התורה כו' דסוף דבר כו' ומבחי' וא"ו נמשך בה"א מן המשפיע אל המקבל אעפ"י שהן ב' הפכים דחו"ג ג"כ כי טבע המשפיע בבחי' החסדים כמו כי זכר חסדו וטבע המקבל בבחי' גבורות כמו ואל אישך תשוקתך כו', וזהו שנק' שלום בפמשמ"ט בו"ה דשם הוי' להיות יחודא תתאה בזו"ג שהן תושב"כ ושבע"פ, כמו יחוד קול ודבור שהקול יש בו התכללות המדות דחג"ת מהבל הלב שכלול מאש מים ורוח כו' ונמשך בדבור שמקבל מ[ה]הבל ואין משפיע בלא מקבל שבלעדו לא יושלם שלימותו ואע"פ שהן ב' הפכים מתכללים ומתייחדים זע"ז, והוא בחי' שלום של המשפיע במקבל ומקבל במשפיע באותיות דו"ה כמ"ש והנגלות לנו ולבנינו לשמור ולעשות כו' אבל הנסתרות לה' אלקינו שזהו יחו"ע דחו"ב באותיות ד"ה כנ"ל שלמעלה מקול דמדות בדבור ונק' פמליא של מעלה. וזהו ב' שלימות כמ"ש או יחזיק במעווי שהוא התורה ויעשה שלום לי בפמשמ"ע באותיות ד"ה ביחודא עילאה דחו"ב דאצי' שלום יעשה לי בפמשמ"ט ביחוד' דו"ה דזו"ג כו' שנק' יחוד קודב"ה ושכינתו שזהו יחוד והתכללות המדות שבלב בקול ודבור שנמשך בדרך פרט שהוא ג"כ לאכללא שמאלא בימינא בהמתקת הגבורות בחסדים דוקא בכל מצוה ומצוה בפ"ע ביחוד פרטי וד"ל (או יש לומר להיפוך דהתכללות במדות בוי"ו יומתקו הגבורות בחסדים בדרך פרט בכל מדה ומדה בכמה מיני אופנים שונים ואח"כ יומשך בקול ודבור בדרך כלל שזהו יחוד והתכללות המדות בדבור בכלל ובפרט כו').

והנה להבין כ"ז ומהו ההפרש בין שלום העליון דפמשמ"ע ב"ה דיחו"ע שאמר ע"ז יעשה שלום לי ובין שלום התחתון בפמשמ"ט ביחוד' דו"ה כנ"ל שע"ז אמר שלום יעשה לי, דלכאורה אין חילוק בין יעשה שלום לי ובין שלום יעשה לי כו'. אך הנה כללות ענין ההפרש ביניהם הוא מה שבשלום בפמשמ"ע ב"ה זה השלום נמשך מלמעלה למטה מאת ה' עצמו

והתורה והמצוה: משפטים כד, יב.

להקים את דברי התורה . . . דסוף דבר: ע"פ מלכים ב כג, כד. קהלת יב, יג.

כי זכר חסדו: תהלים צח, ג [שם כלא תיבת כ"י, אבל הוא לשון המובא בכ"י — ראה הנסמן ע"ז בס'

מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ס"ע שג].

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טו.

והנגלות לנו ולבנינו: נצבים כט, כח.

או יחזיק במעווי: ישע"י כו, ה.

שהוא העושה השלום הזה מלמעלה למטה כענין עושה שלום במרומיו כנ"ל והוא מצד גילוי המשכת אור א"ס עצמו בחכמה דתורה שזהו בתושב"כ כהקורא בתורה קורא בשמותיו כו' שנק' עוסק בתורה לשמה לשם התורה כנ"ל, ושלום הב' בפמשמ"ט ב"ה זהו שלום הנעשה מלמטה למעלה ע"י עסק התורה מצד עצמה שזהו לימוד בתושבע"פ שהן ת"ח שעוסקים בתושבע"פ דכתיב בהם ורב שלום בניך כו' שת"ח מרבים שלום בעולם ועוסקים בבנינו של עולם כו' (ובמשיח כתיב למרבה המשרה ולשלום אין קץ כו' ונק' מלך שהשלום שלו עד אין שיעור למעלה כו').

ו'ש' להקדים תחלה בענין שלום הראשון שמן המשפיע אל המקבל כמו הנני נותן לו את בריתי שלום וכן אדברה נא שלום בך וישם לך שלום ויברך את עמו בשלום וכה"ג, שכ"ז ענין השלום הנעשה מלמעלה למטה דוקא כנ"ל. דהנה במ"ת אמר אנכי הוי' אלקיך כו' לא יהי' לך כו' דמשמע מפשוטו דהכי קאמר דא"א להיות אנכי הוי' אלקיך כ"א כאשר לא יהי' לך כו', כידוע שאנכי כולל רמ"ח מ"ע בבחי' החסד ולא יהי' לך כולל שס"ה ל"ת שזהו בחי' חו"ג שבכתר שבדבור א' נאמרו מפי הגבורה היינו שבחי' הגבורות נכללו בחסדים כענין הנ"ל לאכללא שמאלא בימינא כנ"ל, וכמ"ש מימינו אש דת למו הרי התורה נתנה בימין דחסד דוקא וכמ"ש ותורת חסד על לשונה שהן רמ"ח מ"ע שהן ה' חסדים הכוללים המשכת גילוי אלקות למטה בכלים מכלים שונים שנכללו באנכי זה וכמ"ש קול הוי' על המים שהן בבחי' החסדים דוקא שירידים מגבוה לגמוך כידוע, וכתיב קול הוי' חוצב להבות אש כו' שנתנה באש דוקא כמ"ש קול אלקים מדבר מתוך האש כו', ושניהם אמת דניתנה במים ואש בהתכללות דחו"ג יחד שהוא בחי' רוח שכלול מחו"ג דאש ומים, וזהו קול הוי' בהדר בחי' ת"ת שכולל ב' הפכים דחו"ג כו' (והוא קול הוי' על המים וקול הוי' ככח דבחי' הגבו' כמ"ש במ"א באריכות), וז"ש מימינו אש דת שאש זה נכלל בחסד דימין לפי שמימינו דחסד דוקא נמשך האש, והוא בחי' גבורה שבחסד (כענין הוציא אש ממים כו'). וכך הוא ענין מארז"ל שהתורה ניתנה באש שחורה על גבי אש לבנה

כהקורא בתורה קורא בשמותיו: ראה זחיב פז, א. רמב"ן בפתיחתו על התורה. ועוד.
 ורב שלום . . . שת"ח מרבים . . . ועוסקים בבנינו . . . למרבה המשרה: ישע"י נד, יג. ברכות סד, א. שבת
 קיד, א. ישע"י ט, ו.
 הנני נותן לו . . . אדברה נא . . . וישם לך . . . ויברך את עמו: פינחס כה, יב. תהלים ככב, ח. נשא ו, כו.
 תהלים כט, יא.
 אנכי . . . לא יהי' לך: יתרו כ, ב"ג.
 כידוע שאנכי כולל רמ"ח מ"ע: ראה לעיל ע' אתרצא. ושי"נ.
 מימינו אש דת למו . . . ותורת חסד: ברכה לג, ב. ואתחנן ה, כג.
 קול ה': תהלים כט, ג ואלך.
 הוציא אש ממים: נסמן לעיל ע' אתשעה.
 שהתורה ניתנה באש שחורה: ראה ירושלמי שקלים פ"ו סה"א. תנחומא ר"פ בראשית. זחיג קלב, א. רשי
 ברכה לג, ב. ושהש ה, טז (ד"ה שחורות).

כו' דהיינו שבחי' אש שחורה דבחי' הגבורה נכלל ובטל באש לבנה שהוא בחי' חסד שנק' אש יו"ד דחסד עילאה דשמאלא אתכליל בימינא תדיר כנ"ל וד"ל.

וביאור הענין הנה יובן ע"פ המבואר למעלה בענין נקודה וצמצום דיו"ד שמורה בחי' ההעלם וגילוי יחד דהיינו מה שהמשיע מצמצם א"ע להיות בבחי' ההעלם לגמרי לפי שנבדל בערך לגמרי מן המקבל, ועכ"ז אחר הצמצום והעלם הזה מניח ומשאר בעצמו חלק קטן כנקוד' דיו"ד שהוא רק מה שנצרך להביא לידי השפעה למקבל לבד אע"פ שגם נקודה זו בהעלם בלתי התפשטות עדיין מ"מ נק' בחי' גילוי לגבי המקבל ולגבי ההעלם שקודם לו, ונמצא שכל עיקר בחי' הצמצום והעלם שהי' בתחלה לא הי' רק בשביל שיוכל להשפיע בנקודה זו עכ"פ, שזהו התכללות הגבורה בחסדים ג"כ שזהו שנכלל שמאל בימין דחסד כנ"ל בענין ישת חשך סתרו וכברייתו של עולם ברישא חשוכא כו' שההעלם רק בשביל הגילוי בלבד, וכך ענין נקודה דחכמה, תורה אור בכלל אע"פ שיצא מן ההעלם וצמצום בתחלה אבל עיקרה בחי' חסד ונק' תורת חסד כנ"ל. וזהו כי ביה"ה צור עולמים ביה"ה דוקא נמשך שם הוי" ע"י צמצום והתפשטות דאותיות י"ה בתחלה להיות צור עולמים צור זה הוא שם העצם קודם שמתפשט כמו אין צור כאלקינו כו' והוא יו"ד דשם הוי' שמשמעו להבא ולעתיד שיהיה כל הנמצאים ולשון תמידיות דהיינו בחי' נקודה הנ"ל שנשאר במשפיע עצמו שכולל כל מה שעתיד להיות בא בגילוי בשפע אף ברצון וחכמה ומדות ומחשבה ודיבור דמע"ב כי מנקודה זו מוכן להיות כל השפע עדיין ולא בא בגילוי וכמו ענין שיער בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל כמו שיצייר אדם במח' איד שיבא בציור בפועל שהוכן בהעלם במח' בעצמו (וכן כי הוא ציוה במח' ונבראו ממילא וכן שאמרי' במח' והי' כו')], שבודאי גם אחרי ההתגלות דע"ס ברצון וחוב"ב כו' הבא בהשתלשלות דאבי"ע עד סוף העשי"י הכל הי' נכלל ונסקר בנקודה זו הנ"ל ונק' מח' א' כללי' בהעלם וממנה נובעים כל גילוי אור ברצון וחכ' מאין ליש שזהו בשם הוי' דאצי' כו', ופי' עולמים והן ב' עולמות העוה"ב ועוה"ז שנק' עדאת"כ ועדאת"ג כידוע דבה"א נברא העוה"ז וביו"ד נברא העוה"ב להיות שיו"ד זה הוא בבחי' ההעלם וסתימו' כלול בעצמו עדיין מה שרוצה להשפיע וצריך להיות מזה בחי' גילוי והתפשטו' בעצמו אף טרם שבא ויוצא לגילוי גמור למקבלים (וזהו לשון

כי ביה"ה צור עולמים . . . אין צור כאלקינו: ישע"י כו', ד. שמואלא ב, ב. שיער בעצמו בכח: נסמן לעיל ע' א'תשנ"ד.

כי הוא ציוה במח' ונבראו: תהלים קמח, ה.

שאמר במח' והי': [ע"פ ברוך שאמר והי' העולם]. ובכת"י ב סאן: אמר במח' והי' [ע"פ תהלים לג, ט:

הוא אמר והי'].

סוף העשי"י: בכת"י ב: ע"ס דעשי.

שיער בעצמו שיער ממש בהתפשטות כו'), וזהו היו"ד שנברא בו העוה"ב עלמא דאתכסיא לבא בגילוי התענוג לנשמו' בה"א עילאה בבחי' השגה דבינה בסוד ה' הנעלם כמו שהוא בעצמו ממש בשעשועים דעצמות אור א"ס שבתורה הקדומה כו' (ובה"א אחרונה שמקבל מה"א עילאה נברא העוה"ז בכח משום דסוף מעשה עלה במחשבה תחלה, וע"כ העוה"ז נברא בגילוי בדבור קודם לעוה"ב ובהעלם בכח המחשבה נברא העוה"ב תחלה ביו"ד כו', ולפי שהצמצום הוא בשביל ההתפשטות שאח"כ דוקא ע"כ יש מעלה יתירה בעוה"ז יותר מעוה"ב כמו ע"י תשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא וכל השכר דעוה"ב אינו רק מצד מעשה המצות בעוה"ז דוקא לפי שנועץ תחילתו בסופן דוקא כידוע וד"ל).

וזהו שא' ר"י בן לוי לבנו שראה עליונים למטה ותחתונים למעלה שזהו עליונים שבבחי' אין דיו"ד דחכמה למטה ותחתונים שבבחי' יש דבינה במדות ומעשה למעלה, ואמר לו עולם ברור ראית ולא עולם הפוך לפי שזהו עיקר בירור דתחלה בסוף דוקא. וזהו ענין המתקות הגבורות בחסדים שמאלא בימינא כנ"ל, כמו במ"ת שא' אנכי ולא יהי' לך כנ"ל. דהנה פי' אנכי זה היינו בבחי' ההעלם והסתיומות דוקא כמ"ש אנכי מי שאנכי דלא ידע לי' בר איהו בלחודוהי כו', כי פי' אני הוא כמו שאומר אדם על עצמו אני הוא שזהו דידוע במציאותו לכל, אבל אנכי זה מורה על אשר נסתר ונעלם מציאותו בהיותו בהתנשאות ורוממות בערך נבדל מכל אדם כמו אנכי הרואה כו' כמ"ש במ"א, וזהו ההפרש בין פנימיות הכתר שנק' אין וזהו כ"ף דאנכי כתר שבכתר ובין אני שהוא חצוניות אין דכתר הנמשך בחכמה מאין ליש בכינה כו', וזהו היש הוי' בקרבנו אם אין כידוע, וזהו ההפרש בין נקודה דיו"ד ציור אות יו"ד. וזהו אנכי הוי' שמבחי' נקודה דיו"ד שבהעלם העצמות דא"ס עדיין שנק' סתימא דכל סתימין דלית מחשבה תפיסא בי' כלל הוא שנמשך ובא בגילוי מן ההעלם דתורה ומצות בשם הוי' דוקא והוא בחי' פנימי' דשם הוי' להיות הוי' אלקיך דוקא בבחי' יחוד פכ"פ כידוע (ואמנם בחי' אנכי זה עצמו הוא בהעלם עדיין ואינו מאיר רק בהארה בעלמא ובלבושים דמעשה המצות עכשיו להיות הוי' אלקיך למטה ממש, ולע"ל כמו בימות המשיח והעוה"ב יתגלה מהעלמה בפנימיות התומ"צ שזהו שם אה"י, ועכ"ז לפי שסוף מעשה עלה במחשבה תחלה כנ"ל ע"כ עיקר המכוון

שא' ריב"ל לבנו . . . עולם ברור ראית: פסחים נ, א.

אנכי מי שאנכי דלא ידע לי' בר איהו . . . אנכי הרואה כו' כמ"ש במ"א: ראה זחי"א קסז, ב. זחי"ג י"א, א. לקרית לארזיזיל תולדות כז, יט. שמואל"א ט, יט. סה"מ תקס"ב ח"א ע' יד, ובהמ"מ לשם. ולשון "דלא ידע לי' בר איהו" — ראה זחי"ג רפת, א. קכט, ב. קמ, ב.

כ"ף דאנכי: בכתי' ב: כתר דאנכי.

היש הי' בקרבנו אם אין: בשלח יז, ז. ראה זחי"ג קנה, ב.

אה"י: בכתי' ב: הוי' כו'.

בצמצום והעלם דאנכי זה רק בשביל התפשטות החסדים בגילוי עכשיו בתו"מ כפ"מ שמה יהי דוקא העוה"ב כנ"ל, דאין הצמצום רק בשביל ההתפשטות דוקא, וז"ש מימינו אש דת כו', שהעיקר המכוון הוא בחי' החסד להשפיע מנקודה זו רק שהוא בהעלם וצמצום זה רק כדי שתוכל לבא בגילוי באור ושפע למקבלים כנ"ל, ונמצא שמאלא אתכללא בימינא כו' ולכך נק' תורת חסד דוקא כנ"ל וד"ל.

אך עדיין י"ל מ"ש אנכי ולא יהי' לך בדבור א' כנ"ל, דאם עיקר הכונה בצמצום זה דאנכי הי' בשביל גילוי דחסד שהן רמ"ח מ"ע הכלולים באנכי זה כנ"ל א"כ מהו שאמר מיד לא יהי' לך שזהו בחי' הגבורות דלא תעשה דוקא כנ"ל דמשמעו פשוטו דאנכי הוי' באופן שלא יהי' לך כו' א"כ בחי' הגבורות עיקר והחסדים טפל דממילא באים כמ"ש במ"א ע"פ ולא תחללו כו' בשס"ה ל"ת ואז ממילא ונקדשתי ברמ"ח מ"ע, וכידוע דמטעם זה שס"ה ל"ת בי"ה דשם הוי' דוקא דלאו קודם להן, וכאן אנכי כמ"ע הו', קודם ללאו דל"ת דלא יהי' לך כו'. אך הענין הוא כידוע שמלמעלה למטה מן המשפיע אל המקבל הוא נמשך בבחי' מטי ולא מטי יחד כענין ורוח אלקים מרחפת, נוגע ואינו נוגע, על גוזליו ירחף כו', וכך הוא במ"ת ירד הוי' על ה"ס כמו שעל גוזליו ירחף כו' וכרוח אלקים כו' (ובמדבר ישאהו על אברתו כו' וכן ואשא אתכם על כנפי נשרים כו') נוגע ואינו נוגע, שזהו אנכי בהעלם כנקודה דיו"ד מי שאנכי כנ"ל בבחי' חשך סתרו כמו הקולות וברקים בענן ואש כו', ועכ"ז הרי הי' בחי' גילוי ככרך מן ההעלם וכנקודה דיו"ד שנק' גילוי לגבי כל בחי' ההעלם שנתעלם ולא נשאר רק נקודה, אבל מיד שנתגלה בחי' נקודה זו שזהו כנוגע ונק' מטי חוזר ומסתלק שהוא בחי' העדר ההתפשטות ולא מטי וכמו ויצא ככרך חצו כו' שזהו בחי' גבורה שבחסד וחסד קודם לגבורה במטי ולא מטי להיותו בבחי' מקיף בהעלם עדיין כמו על גוזליו ירחף כו' (כמו הנשימה דאדם בבי' נקבים דחוטם בחי' התפשטות בנקב הא' ומיד בחי' הסתלקו' בנקב הב'), וזהו שמיד אחר אנכי אמר לא יהי' לך שהוא גבו' דלא תעשה שלא יחללו כו' (שנק' ידיעה בדרך שלילה) דלאו קודם להן דמ"ע ומ"מ עיקר הכונה דלאו בשביל הן דמ"ע,

במ"א ע"פ ולא תחללו: אמור כב, לב. ראה תרא יתרו סת, ב [ומקבילו בסה"מ תקס"ו ע' רח]. לקו"ת ויקרא ד, ד. שם חוקת נז, ב [ומקבילו בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תרעה]. שם שה"ש א, א. יב, ד [ומקבילו בסה"מ תקס"ד ע' ח]. ועוד.

מטי ולא מטי . . . ורוח אלקים . . . נוגע ואינו נוגע על גוזליו ירחף: זח"א טז, ב. בראשית א, ב. האוינו לב, יא. ב"ר פי"ב, ד ורש"י האוינו שם.
 ואשא אתכם: יתרו יט, ד.
 ויצא ככרך חצו: זכרי' ט, יו"ד.
 הנשימה דאדם בבי' נקבים: ראה זח"ג קל, ריש ע"ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"א ע' קכה וע' קלז. וש"נ.

וזהו שכלול גבו' בחסד, וזהו אנכי בחי' סדכ"ס כו' כשלא יהי' לך אזי יתגלה במ"ע וד"ל.

וזהו ענין שלום הראשון בפמשמ"ע בי"ה שע"ז א' יעשה שלום לי מלמעלה למטה שהוא מן המשפיע אל המקבל מצד עצמו א"ס שבא ונמשך למקבל שהו כנסת ישראל באור דתומ"צ באמרו אנכי הוי' כו' בבחי' מול"מ שעכשיו הוא כמו עוסק בתורה לשמה לשם התורה שזהו בקורא בתושב"כ דוקא שהוא בחי' יו"ד דחכמה עילאה בהעלם ובא לגילוי רק באותיות שיקראוהו רק למהותו ועצמותו הנ"ל שלמעלה מן החושך ואור כנ"ל שזהו למעלה מההעלם וגילוי דנקודה ג"כ כנ"ל, ואז ממילא נעשה שלום בי"ה שמצמצום דיו"ד נעשה ה' ביחוד דח"ב ואינם ב' הפכים כלל כנ"ל וד"ל. אבל ענין שלום הב' בפמשמ"ט בו"ה שהוא שלום הנעשה מלמטה למעלה ע"י עסק התו' עצמה דוקא כנ"ל שזהו בלימוד ועסק דתושבע"פ דוקא כנ"ל, הענין הוא כידוע דמן המקבל אל המשפיע עולה בבחי' רו"ש היפוך דמולמ"ט הנ"ל והוא סור מרע תחלה ואח"כ ועשה טוב כמו מי יעלה כו' נקי כפים כו' משום דבחי' המקבל עולה הוא מלמטה למעלה בבחי' רצוא שהוא בבחי' תשוקה בהסתלקות ואח"כ בהתפשטות דבחי' שוב (כענין דפיקא דליבא שהוא רוח החי"י בלב האדם עולה למעלה למוח בהסתלקות תחלה ואח"כ התפשטות), וכן א' אז ראה ויספרה בבחי' ספר שהוא תושב"כ בהעלם דיו"ד דח"ע כנ"ל הכינה במחשבה וגם חקרה באותיות עד ויאמר לאדם שהוא בחי' המל' כנ"י הו' יראה ה' היא חכמה וסור מרע בינה כו'. והענין הוא כידוע דג' דברים הן ספר וסופר וסיפור, ספר זה תושב"כ כמ"ש זה ספר כו', וסיפור תושבע"פ בפה ודבור בחי' חכמה תתאה חכ' בסוף, ושרשו עולה למעלה מספר דתושב"כ והוא בחי' סופר שעשה את הספר כו' וע"כ נק' דקדוקי סופרים ודברי סופרים שסופרים כל אותיות שבתורה וע"ז א' איה סופר כו' (שערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה משום דבינה יתירה נתנה באשה תשבע"פ יותר מבאיש תשב"כ ונק' אשת חיל עטרת בעלה ובטח בה לב בעלה כו' כמ"ש במ"א). וביאור הענין ידוע לפי שכל עיקר ענין תושבע"פ אינו רק בחי' דינין וצמצומים לדקדק מאד כמו על כל מצוה ומצוה אף במה שמפורש בתושב"כ כמצות שבת ויו"ט ומצות סוכה ולולב ושופר וציצית ותפילין וכה"ג יפרשו ויבארו פרטי איכות אופני המעשה כך וכך דוקא יוכשר למצוה וא"ל פסול ואינו מצוה כלל ואין זה רצון העליון כלל, וע"כ נקראים סופרים

אז: ככת"י ב: אז החושך.

מי יעלה: תהלים כד, ג.

אז ראה ויספרה: איוב כח, כז.

ספר וסופר וסיפור . . . זה ספר: ס' יצירה בתחילתו. בראשית ה, א.

שסופרים כל אותיות . . . איה סופר . . . שערבים עלי . . . דבינה יתירה . . . אשת חיל . . . ובטח בה: קידושין

ל, א. ישע"י לג, יח. ע"ז לה, א ורש"י שם. נדה מה, א. משלי יב, ד. לא, יא.

שופרים האותיות כמו הסופר שיודע הטעם איך להביא האותיות בספר כך ולא כך לפי שיודע בשרש ומקור דחכמה זו מבעל הרצון והחכמה עצמו דוקא כו', וזהו לבך יהגה אימה אי' סופר כו' אימה דוקא לפי שכל עיקר סיבת הדקדוקים רבים דסופרים הללו במה שמפרשים כ"כ לפרטי אופני רצון העליון זהו רק מפני האימה יתירה שבעבדיו הנאמנים לכיון אל אמיתית נקודת הרצון של המלך באופן היותר טוב ונאות לפניו שלא יטה ימין ושמאל אפי' כקוצו של יו"ד ממש, וזהו לבך יהגה אימה דוקא אי"ה סופר י"ה בצמצומים גדולים ודקדוקים רבים וכ"ש בשס"ה ל"ת להרחיק הרע שהוא הטמא ופסול ואסור וחייב כו' שמפני אימה ויראה גדולה ועצומה שלא יטעו בזה במה שנגד רצונו ששנאוי אצלו ביותר ודאי יעשו בזה הרחקות וגדרים וסייגים רבים יותר מכפי הדין ובגוף הדין ידקדקו ביותר, והן כל דיני טומאה וטהרה איסור והיתר, כשר ופסול וחייב וזכאי כו' בגזירות וחומרות יתירות מאד, ועכ"ז גם בל"ת יש בידם ובכחם להקל שכאופן זה יהי טהור ומותר מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה כל בחי' הדינין וצמצומים האלה שבתושבע"פ אין המכוון בזה רק שבאופן מדוקדק כזה דוקא יוכל להיות גילוי אור הקדושה האלקית. דרצון העליון ולא באופן אחר, וזהו במ"ע, וכן בל"ת להרחיק דבר הזר ומאוס שיהי' משכן ה' בהיכל נאה ומנוקה מכל תועבה ומיאוס כו' כטמא ופסול כו'. וא"כ הרי מוכן בכ"ז דכל עיקר רבוי הדקדוקים דסופרים דתושבע"פ הוא רק בשביל שיוכל להיות גילוי אור הקדושה בהמשכת רצון העליון למטה בכלים נאים ויפים כרצונו ממש וא"ל לא יוכל להיות גילוי הרצון כו', וא"כ הרי בחי' הדין והצמצום הוא רק בשביל בחי' חסד שהוא גילוי אור האלקי שיוכל להיות עי"ז במ"ע, וזהו דשמאלא אתכליל בימינא כנ"ל, וזהו ענין אש שחורה דתורה שבע"פ ע"ג אש לבנה דיו"ד דח"ע דתושב"כ כדי שיאיר האור בפנימיות הרצון דוקא, וזהו יתרון מעלה דתושבע"פ שמגלה לעיקר הרצון כנ"ל. וזהו ענין שלום בפמשמ"ט בו"ה הנגלות לנו בתושבע"פ דוקא וכמ"ש ורב שלום בניך אלו ת"ח כו', שזהו מלמטה למעלה מצד התורה עצמה דוקא שהן רבוי הדקדוקים דסופרים שלמעלה מספר כנ"ל שממשיכים בזה לבחי' עצמות רצון העליון שיבא בגילוי מן ההעלם למטה ממש כמו למעלה. וז"ש שלום יעשה לי מלמטה למעלה מן המקבל אל המשפיע שעולה ברצוא ושוב באימה ויראה תחלה כמו רבא יתיב באימתא כו' וזהו שתורתו אומנתו כו' כדי שיהי' המשכה דבחי' שוב כמו שמלמעלה למטה נמשך בבחי' מטי ולא מטי כנ"ל וד"ל.

האלקי': בכת"י ב: העליונה.

רבא יתיב באימתא: פסחים ק"ו, א: דרבה כו', ובר"ח שם ובכ"מ גריס: "דרבא". וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תשמח. ח"ד ע' אתכט. אתמג.

והנה מעתה עדיין י"ל ענין הנ"ל דשלום בפמשמ"ט בו"ה שהוא חיבור דמדות דתורה במעשה המצות דוקא שנק' מצות המלך כמ"ש והתו' והמצוה כו' כנ"ל שזהו בחי' יחוד' שנק' יחוד זו"ג קוב"ה ושכינתא שזהו יחוד וא"ו ה"א כנ"ל כמו יחוד קול ודבור כנ"ל, ולפי כל הנ"ל בביאור ענין שלום בפמשמ"ט שהוא בתושבע"פ דוקא שנק' סופרים כו' הרי אין זה רק בבחי' המדות שבתורה שהוא וי"ו כמו כשר ופסול כו' בו"ו סדרי משנה כו'.

אך הנה יובן בתוס' ביאור בהקדים תחלה ביאור ענין ב' שלומות הנ"ל ע"ד כל הנ"ל בד' אותיות דשם הוי' למעלה יובן כך גם בנפש האדם שיש בה ג"כ ד' אותיות דשם הוי', שהרי נק' נר הוי' ממש וכתו' כי חלק הוי' ממש עמו כו' וכה"ג רבים בכתובים כמו אנכי הוי' אלקיך כו' אני הוי' אלקיכם כו' וכה"ג, והגם שזהו ע"י שם הוי' דתומ"צ וכמו וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נק' עליך אלו תפילין שבראש מ"מ גם נשמות ישראל מצד שרשם למעלה בשם הוי' דאצי' ממש נק' צבאות הוי' כו' וכמ"ש דוד כי אתה נרי הוי' כו' וכידוע כמ"ש ה' אלקיו עמו וכתוב כל הנקרא בשמי ולכבודי שם הוי' הפנימי' שבמח"ס שלמע' גם משם הוי' שבעולמות שנק' סוכ"ע כידוע וד"ל. והנה ע"ד כל הנ"ל בפמשמ"ע ביחוד וחיבור באותיות ד"ה דשם הוי' בצמצום והתפשטות דנקודה דיו"ד בה"א והצמצום אינו רק בשביל ההתפשטות שזהו לאכללא שמאלא בימינא גבורות בחסדים דוקא ע"י בחי' שלום העליון מלמעלמ"ט כו', כך הוא גם בנשמה האלקית בב' אותיות דיו"ד ה"א שבה שהן בחי' חו"ב שבנפש כידוע דהיו"ד הוא בבחי' החכמה שבנפש בחי' כ"ח מ"ה וה"א בבינה שבנפש בהשגה בשכל וטעם (כמשי"ת), וצ"ל בחי' ממוצע בין יו"ד דחכמה לה"א דבינה אחר שהן ב' הפכים דחו"ב לעשות שלום וחיבור ביניהם כנ"ל והממוצע הזה הוא מאור העליון משניהם יחד כנ"ל (שהוא בחי' ד"ע שמוזוג ומחבר חכמה לבינה כנ"ל שרש בחי' יעקב כמ"ש כי יעקב בחר לו י"ה בבחי' ממוצע בין י"ה שנק' סגולתו סגול העליון ובחי' ד"ת שכולל חו"ג שנקרא סגול התחתון, והוא בחי' ת"ת המכריע כמו ישראל אשר כך אתפאר כו' וכתו' ויקם עדות כו' (וכן שבטי י"ה עדות) אותיות דעת ותורה שם בישראל בחי' ת"ת כו').

והנה תחלה י"ל ענין ב' אותיו' ד"ה שבנפש שהוא חו"ב כידוע שזהו ב' מדרגות דראי' ושמיעה, בחי' ראי' בחכמה והיינו מה שיש בכח

כי חלק ה' . . . אנכי ה' . . . אני ה': האזינו לב, ט. יתרו כ, א. שלח טו, מא.

וראו כל עמי הארץ . . . תפילין שבראש: תבוא כת, ירד. ברכות ו, א.

כי אחה נרי . . . ה' אלקיו עמו . . . כל הנק' בשמי: שמואל"כ כב, כט. בלק כג, כא. ישעי' מג, ז.

ישראל אשר בך אתפאר . . . ויקם עדות . . . שבטי י"ה . . . אותיות דעת: ישעי' מג, ב. תהלים עה, ה. לרב,

ד. ראה לקו"ת פקודי ד, ב [ובהמ"מ שם — הוצאת ה'תשד"מ]. לקו"ת שיחות ח"כ ע' 104 [ושם ע"ד שבכ"מ

בענין זה הלשון "דעת" ובכ"מ הלשון "דעות"].

החכמה שבנפש האלקית להשכיל בראי' והסתכלות מקרוב בכח מ"ה דחכמה שנקרא עין השכל, באלקים חיים שהוא מהוה את הכל בבחי' ממלא וסובב כו' כאלו רואה בראי' חושית כמו שיהי' לע"ל דכתי' ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו', וזהו שנק' לאסתכלא ביקרא דמלכא שא"א לבא בהסבר דברי' בהשגת שכל וטעם כלל אלא נתאמת כמו שהוא באמיתית הענין שהוא מקור הכל וכולא קמי' כלא כו', כמ"ש איזהו חכם הרואה את הנולד דמרמז בזה שרואה בבחי' ראיית עין השכל הנולד מאין ליש ולא ישיג בהשגה בלבד שנק' מבין בבינה כו' כמו שהחכם משכיל בכח שכלו מה שעתיד להיות נולד שחידוש דבר מה הגם שהוא נעלם מכל שכל והשגה מ"מ רואה הדבר בחכמתו כי טבע בחי' החכמה בבחי' ראי' מקרוב לראות את בחי' הנולד. הנעלם כמו שרואי' לאור הנר כל העלם וריחוק, וזהו שנק' בהירות לפי שהאור האלקי מבריק במוח החכמ' שזהו מה שרואה בעין השכל שא"א להביאו בהסבר בשכל והשגה כלל, וזהו רק כמו בחי' נקודה א' לבד מתנוצץ על המוח בראי' והסתכלות שנק' סקירה שנמשך במוח החכמה לבד וע"כ הוא בבחי' צמצום והעלם וגם בבחי' גילוי כנקודה א' שחוזר ומסתלק כנ"ל כמו בהברקת אור החכמה להשכיל דבר שכל חדש שנק' בעל הבנה והמצאה שאינו יכול להביאו בדבור לזולתו עדיין כי הוא עדיין מתנוצץ ומרחף על המוח כברק (בליצט בל"א), והיינו בבחי' יסוד המים ולחלוחית שבמוח החכמה שהוא קר ולח בטבעו כידוע ולזאת מצמיח שכלים חדשים מבחי' אין ממש כמים המצמיחים מאין ליש כו'. ומנקודה זו דראי' שבמוח החכמה בבחי' ההעלם ואין ממש עכ"ז נמשך אח"כ למוח הבינה (כמעין הנובע בהעלם ונמשך בגילוי והי' למים רבי' בנהר כו') שהוא היפוך גמור לכח מ"ה דאיני' דראי' דחכמה והוא בחי' כח ההתבוננות להתבונן בבינה שהוא כלי ההשגה להשיג אלקות בשכל וטעם דוקא כמו שמע ישראל כו' שמע ענין הבנה כמו דבר כי שומע עבדך כלומר מבין, וענין הבינה אינה רק בהשגה במוח בינה בטוב טעם שזהו כמו המטעים איזה דבר מה בהסבר סברות וטעמים שכליים שאין זה עדיין מושג בעצם הדבר כמו בראי' במהותו מקרוב אלא רק כשומע דבר מרחוק שבודאי אינו דומה שמיעה באוזן לראי' בעין מקרוב (שהשמיעה מרחוק אינה רק השגת המציאות בשכלו לבד אבל ראי' מקרוב הוא הכרת המהות), וכמו"כ בבינה שבנפש האלקית שמתבונן במוח בינתו להשיג בהשגות אלקית איך שהוא ית' מהוה לעולמות מאין ליש שמשיג בשכלו ע"י משלים כמו משל החיות של הנשמה בגוף וכאותיות

ונגלה כבוד ה' . . . לאסתכלא ביקרא דמלכא: ישעי' מ, ה. ראה זח"ב קלד, א. רמז, ב.

איזהו חכם הרואה את הנולד: תמיד לב, א.

הנולד: בכתי' ב ליתא.

דאיני': בכתי' ב: דעין.

שמע ישראל . . . הבנה כמו דבר כי שומע עבדך: ואתחנן ד, ה. שמואל"א ג, י"ד. וראה לקו"ת נשא כו, ד.

ר"ה סב, ד [ובהמראי מקומות שם].

הדבור וכה"ג כידוע שהוא משל לבחי' ממלא, וכן בבחי' טובב יכול הוא להשיג ע"פ משל ודמיון הבא בהשגה שכל וסברא אע"פ שמטעים הדבר ונתאמת היטב עכ"ז הרי רק מרחוק ה' נשמע בהשגה זו כמו שמשגיג בגדולת רוממות המלך מרחוק ע"פ השמיעה שאינו דומה כלל לראי' במהות כנ"ל וד"ל. והנה עכ"ז הרי מבחי' הברקה האלקי' (שנק' בהירו"ת) בבחי' אין דחמה שלמעלה מן ההשגה לגמרי כמו לראות את הנולד כנ"ל נמשך אח"כ זה עצמו בהשגת שכל דוקא (כנשמות בג"ע שנהנין מזיו השכינה בהשגות שכליות אחר בחי' הראי' שנהנין מזיו בהסתכלות כו'). ואי"כ לכאורה הרי יש כאן חיבור ויחוד ב' הפכים ממש דהעלם וגילוי שהוא בחי' אין ויש דחוי"ב דראי' ושמיעה כנ"ל שהרי אי"ן דראי' מקרוב א"א לבא בגילוי בשכל להסביר עצמות אלקות כמו שהוא ממש כנ"ל ומהיכן יוכל להיות חיבור זה אם לא ע"י בחי' ממוצע שלמעלה משניהם יחד (כמשי"ת).

ואמנם תחלה יש להקדים עוד ענין א', דהנה כמו שחוי"ב הן ב' הפכים ממש כנ"ל וגם בחי' החסדים דיסוד המים במוח החכמה שהוא קר ולח כנ"ל ובחי' הגבורה דיסוד האש הוא במוח בינה (שנק' תפסן שקולט השכל בטוב טעם כו') הוא חם ויבש כידוע וכמו מים ואש שהן ב' הפכים ממש כו', כך הוא ג"כ בבחי' התפעלות המדות שכלב שנולד ונסתעף מחוי"ב הנ"ל. דהנה ידוע שב' מוחין דחוי"ב הנ"ל מתפשטים בלב (ע"י ב' קנים קנה וושט שר המשקים ושר האופים כמ"ש במ"א) כב' חללים שבו בחלל הימני שמלא רוח חיים הרוחני בלא דם כלל שם נמשך ממוח החכ' שהוא קר ולח בבחי' אין והעלם דכח מה דראי' מקרוב כנ"ל שזהו בחי' הביטול והזזה ממקומו ומכל עצמותו מחמת בחי' הראי' בעין השכל מקרוב כמו שרואה את המלך מקרוב שמתבטל מכל עצמותו כאבן דומם ממש מבלי ירגיש א"ע כלל וכלל, וכל שנתקרב יותר יותר יבא לביטול והזזה יותר מעצמותו מהעדר הרגשת עצמו מכל וכל עד שהוא כאלו אינו במציאות כלל ואינו יכול לדבר כלל (כמו בש"ע שעומד מקרוב שמתבטל לגמרי ואומר אד' שפתי תפתח כי אינו יכול לדבר כלל מכח עצמו להיותו בלתי מרגיש א"ע במהות יש ודבר כלל כמו אין מלה בלשוני כו' כידוע), וזהו נק' ביטול בבחי' אין בעצם מצד הראי' מקרוב, כמו במשה שהי' בתכלית הביטול עצמו כנ"ל תמיד לפי שהי' בבחי' ראי' באלקות מקרוב ששכינה היתה מדברת מתוך גרונו כו' בפא"פ וע"כ א' ונחנו מ"ה מ"ה בעצם שלמעלה הרבה מענין ביטול היש לאין

שר המשקים ושר האופים כמ"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' תעא ואילך [ובהנסמן שם בתחילת המאמר בע' תנט].

אד' שפתי תפתח . . . כמו אין מלה בלשוני: תהלים נא, יז. קלט, ד.

ששכינה היתה מדברת: ראה שמיר"ר פ"ג, טו. מכילתא שמות יח, יט. זחי"ג רלב, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשמט. ושי"ג.

ונחנו מ"ה: בשלח טז, ז. ת.

שבבחי' בינה (כמשי"ת). נמצא שבבחי' ביטול אין בזה הרגשת התפעלות כלל אדרבה בהעדר ההרגשה בעצמו דוקא, וזהו טבע בחי' החכ' שהוא בבחי' אין ממש היפוך הישות שזהו בלחלוחית דחסדים דיסוד המים שבמוח החכמה שהוא בקרירות והסתלקות החיות ליכלל ולידבק באלקים כמו אדם המתבטל והי' לאין ממש, וכמו רוח החיים שבחלל הימני שעולה למעלה בבחי' ביטול היפוך ההרגשה בהתפעלות חום כי אין שם בחי' חום כלל וזהו לב חכם לימינו כו', אבל בחלל השמאלי ששם משכן אור הנפש שבדם שמקבל הוא מבחי' השגה דבינה שהוא חם ויבש בבחי' הגבורה שהוא חום הטבעי שבלב מחמימות רשפי אש שבדם הוא הנפש הטבעיות, ע"כ גם בהתפעלות אלקית ע"י השגה והתבוננות בטוב טעם דוקא בגדולת הבורא ית' כנ"ל ע"ז דוקא יבא האדם להתפעל בלב בחלל השמאלי בבחי' ביטול היש לאין בלבד דהיינו באהבה ותשוקה מורגשת דוקא בלב שנק' התלהבות הלב ברשפי אש שיש מי שאוהב ובטל כו' (משא"כ אהבה כמים בקרירות הנ"ל שבבחי' מוח החכמה בבחי' אין כנ"ל זהו שנק' דביקות שהוא בחי' ההמשכה והביטול בעצם מכל עצמותו כו' כנ"ל), שזהו נולד בלב רק מעומק ההתבוננות בהשגה בכי טוב עד שנכנס ונקלט העומק של ההשגה האלקי' בתוך הלב וזהו בינה ליב"א שהלב מבין תמצית המושג דוקא שע"ז יתפעל הלב בחום התלהבות אלקי' במורגש דוקא כמו לבי ובשרי ירננו אל כו' שהוא השיר והניגון היוצא מהבל הלב בהתלהבות גדולה כידוע, ודוקא אחר שהלב מבין ומשיג לעומק השכל המושג במוח בינה שמתפעל ברשפי אש התשוקה בלבו מיד כידוע (כמו ותן בליבנו בינה להבין כו' ונק' עומק בינה שבלב (בל"א ער דער הערט דעם נקודת השכל אלקי אין הארצין) בשמוע השכל מתפעל בלב מיד שההתפעלות במורגש ובהתלהבות רק מן התמצית שנקלט בלבו כרגע זו ששומע כל האריכות, ואע"פ שבא בגילוי בהתלהבות התשוקה בלב מ"מ א' בזהר דהנסתרות לה' אלקינו דא מוחא וליבא דוקא דהיינו בחי' פנימיות הלב שהוא מפנימיות עומק השכל שבלב מהלב מבין כנ"ל שנק' נסתר כמו במוחא שהוא פנימיות דחכמה שבבחי' אין בראי' מקרוב בבחי' ביטול דמ"ה כו', וזהו ענין יחוד וחיבור דאותיות י"ה שבנפש כו' כמו יו"ד דחכמה הוא במוחא (ונתפשט ג"כ בלב שזהו מה שהלב רואה ראית עין השכל בעומק דאין דחכמה כמו שהלב מבין בבינה בהשגה בעומק המושג ונק' עומק דחכמה שבלב בחלל הימין שבלב דוקא כנ"ל) בבחי' אין דהיינו בבחי' ביטול דמ"ה כנ"ל, וה' במוח הבינה שבלב שהוא הכונה שבלב מהלב מבין ומתפעל ברשפי אש התשוקה כנ"ל, וז"ש הנסתרות לה' אלקינו שהוא חו"ב די"ה דא מוחא וליבא דוקא וד"ל). ובאמת יותר נכון לפרש מ"ש מוחא ולבא שזהו

לב חכם לימינו: קהלת י, ב.

לבי ובשרי ירננו: תהלים פד, ג.

בוהר דהנסתרות לה' אלקינו דא מוחא וליבא: נצבים כט, כח. ע"פ תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

בחי' הביטול וההזזה שבלב בחלל הימני בדביקות והסתלקות מצד בחי' מוח החכמה בראי' מקרוב בבחי' אין נק' נסתרות יותר וזהו מוחא ולבא מוח החכמה שבחלל הימני בלב נשמה ורוח, אבל י"ה דחו"ב שנק' נסתרות בכ"מ כידוע ואותיות ו"ה קול ודבור נק' נגלות כמ"ש והנגלות לנו ולבנינו כו', ע"כ בהכרח לפרש מוחא ולבא ב"ה דחו"ב שזהו ב' הפכי' דחכ' וכינה שבלב בחלל השמאלי שבא ברשפי אש דוקא כנ"ל ועכ"ז נק' נסתרות כנ"ל וד"ל.

אך הנה י"ל מהיכן יכול להיות חיבור ויחוד ד"ה דמוחא וליבא הנ"ל אחר שהן ב' הפכים בתכלית הקצה כאש ומים ממש שהרי התפעלות האהבה ברשפי אש במורגש בלב שנוולד מן ההתבוננות דבינה כנ"ל שמתלבש מעומק המושג דבינה ונקלט בלב ה"ז בבחי' יסוד האש שהוא בצמאון שבלב שבא מיסוד האש שזהו ההתלהבות שיתלהב הלב בהתפעלות מורגשת כמו צמאה לך נפשי כמה לך בשרי כלה שארי כו' כנ"ל, ובחי' התפעלות הנוולד מן המוח דחכ' שהוא בביטול והעדר הרגשת עצמו דוקא כנ"ל זהו בא מבחי' החסדים דיסוד המים ולחלוחית שבמוח שהוא בבחי' קרירות והמשכה (שנק' דביקות שתדבק הנפש עד שתהי' בביטול לגמרי), וא"כ הרי הן ב' הפכים מנגדים בתכלית כמים ואש כנראה בחוש שבחי' התפעלות דביטולי' העצמי הנ"ל שבא מחמת ראי' מקרוב (וכמו בחי' עומק חכמה שבלב שזהו מה שרואה בעין השכל דחכמה בלב דוקא כמו שהלב מבין כו' וכמו ולבי ראה הרבה חכמה כו' וכך א' בר"מ דבעין השכל דבלבא דוקא אתחזי כולא כו') הוא היפוך גמור המנגד להתפעלות רשפי אש התשוקה מורגשת שבלב שמצד ההשגה דבינה עד שמחמת הביטול והעדר הרגשת עצמו מבטל לגמרי התפעלות התשוקה ברשפי אש שבלב שמחמת ההשגה כמו שמים מכבה אש ממש כי א"א לבא לכלל התפעלות במורגש כלל וכלל מצד עוצם בחי' הביטול שהוא היפוך בהעדר הרגשת עצמו לגמרי (עד שנעשה כאבן דומם כעומד מקרוב למלך כנ"ל, וגם זה גופא מה שהוא בבחי' ביטול כ"כ אינו מרגיש בעצמו כלל דאם מרגיש הוא לביטול זה הרי זה ג"כ בכלל הרגשת עצמו ליש ודבר מה ויש מי שבטל כו' וכמו ענין ופגשו ושמה ראומה ראו שאני מ"ה כו' כמ"ש במ"א), ולהיפוך כאשר נתגבר התפעלות האהבה בהתלהבות הלב במורגש מצד התפעלות השמחה בהשגה האלקי' שבמוח בינה בקרבתו לאלקי' בהשגה זו שהוא בעצמו בבחי' יש ודבר מ"ה לפי שיש מי שמשג ומתפעל וטוב לבבו בזה להיות מורגש באה"ר עד שיחי' נפשו אז

צמאה לך נפשי: תהלים סג, ב.

דביטול העצמי הנ"ל: בכתי' ב: דביטול והעדר עצמותו כנ"ל.

ולבי ראה . . . דבעין השכל דבלבא דוקא אתחזי: קהלת א, טז. זח"ב קטז, ב [וראה ע"ד שינוי הגירסאות

בזה, במילואים להמ"מ בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' אירעח].

ופלגשו ושמה ראומה . . . כמ"ש במ"א: וירא כב, כד. ראה סה"מ, אתהלך — לאוניא' ע' ח וע' רמט

[ומקבילו בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תרצא]. לקרית בהר מג, א [ובהמ"מ שם בהוצאת קה"ת

התשד"מ]. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תנד [ובהמ"מ שם].

ודאי יבוטל לגמרי כל בחי' הביטול שבמוח החכמה בחלל הימני שבלב ולא יוכל לבא לבחי' ראי' דחכמה בבחי' מ"ה כמו שהשגה דבינה היא בבחי' יש ודבר מה היפוך בחי' אין דראי' דחכמה שלמעלה מההשגה עד שא"א לבא בהשגה והסבר כלל כנ"ל. וממילא מובן דכמו שח"ב בעצמם הן ב' הפכים דאין ויש דהעלם וגילוי שזהו בבחי' חו"ג כנ"ל דמוח החכ' קר ולח ומוח הבינה חם ויבש כו', כך הוא ממש במה שמסתעף מהם בתולדה שהוא בחי' הביטול בהעדר הרגשה ושפלות גדולה שבא מכח מ"ה דראי' דחכמה שהוא בבחי' החסדים הוא היפוך גמור מבחי' גבורות דרשפי אש התלהבות הלב שנסתעף ממוח בינה כנ"ל וד"ל.

ומטעם זה יובן שזאת היא הסיבה הידוע לכל מבקשי ה' בעבודה שבלב ומוח בתפילה שנלאו למצוא בנפשם האלקית ב' ההפכים דחו"ב בלב יחזיו אלא כאשר יעמיק בחכמה שבנפשו בבחי' ראי' מקרוב שלמעלה מן ההסבר וההשגה כנ"ל אזי יהי' ממילא בבחי' ביטול עצמיות הנ"ל ולא יוכל לבא לבחי' התפעלות אהבה כמורגש בצמאון הנפש בלבו כנ"ל וכאלו אינו עובד ה' באהבה ברשפי אש כלל וכלל ויצר לו מזה כי הוא חפץ בלבו להרגיש כו', ואם יעמיק דעתו בהתבוננות בהרחבה בהסבר שיוולד מזה בעומק ותמצית ממוח בלב התפעלות מורגשת בהתלהבות צמאון ותשוקה בשמחה כמו בשיר ורנן בקול רם כידוע הנה מיד יסתלק גם ממוח בינתו כל אורך ורוחב ההשגה האלקי' ויהי' בתכלית הקיצור וכ"ש בחי' ראי' עין השכל כו' שהוא בבחי' הביטול יבוטל לגמרי ולא ישאר בו רק התפעלות מורגשת זאת כמו בלא טעם ודעת כלל כידוע ליודעים. אך במ"א מבואר דיש הפרש בזה בין פנימיות הלב שהוא מחמת עומק המושג שמרגיש בלב שהוא מתאחד בפנימיות המוח שהוא בחי' נקודה דחכ' שממנו נמשך לבינה ונק' אין של היש דהשגה, ואע"פ שהן ב' הפכים דחו"ג כנ"ל אבל ע"י ביטול היש דהשגה לאין דחכ' כענין מ"ה פשפשת כו' שזהו חכם בבינה מתאחד הוא עם נקודה דביטול עצמי דראי' דחכמה הנ"ל, וז"ש הנסתרות דא מוחא ולבא, אבל חצוניות הלב בהתפעלות המורגשת בהבל הלב (שנק' חזה דז"א שבו מסתיים יסוד אימא ונסתלק כמ"ש בע"ח) הוא שנשאר אחר הסתלקו' ההשגה לגמרי (כמו בכ"ו כו' כידוע) זהו המנגד להעמקת השכל שבבינה שנק' אין ליש, וכשיעמיק גם בעומק המושג דבינה לא ירגיש בהתפעלות הצמאון וכשיתגבר הצמאון יסתלק ההשגה שהן ב' הפכים בתכלית [כמ"ש ע"כ יעזוב כו'], אבל יסוד אבא מלובש ביסוד ז"א (כמשי"ת) וד"ל.

מה פשפשו: זח"א בתחלתו. ובכ"מ.

חזה דז"א שבו מסתיים יסוד אימא . . . בע"ח: שער לידת המוחין (שכ"א) פ"ג. שער הנסירה (שכ"ט) פ"ח. שער פרצופי ז"נ (שלי"א) ספ"ג. שער לאה ורחל (שלי"ח) פ"ב. וראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ דברים ח"ג ע' תתעג, וש"נ עוד למקומות רבים בדא"ח. ע"כ יעזוב: כראשית ב, כד.

אך הנה כמו שמבואר למעלה שבכל ב' הפכים צ"ל בחי' ממוצע המחבר ביניהם שיחבר ב' הפכים המנגדים מלמעלה למטה, כך בחיבור ב' הפכים הללו דמוחא ולבא ביו"ד ה"א דנפש האלקית מתחברים ג"כ ע"י בחי' ממוצע שנק' שלום והוא ע"י עסק התורה שאדם עוסק בתורה לשמה מטעם המבואר למעלה שהתורה הוא הממוצע לחבר בפמשמ"ע בבי' אותיות י"ה למעלה. ואמנם עיקר ענין היחוד וחיבור הזה בי"ה שנפשו אלקית היינו שיהי' המוח שליט על הלב והוא שיהי' בחי' התגברות החסדים על הגבורות להיות בחי' הגבו' שנק' שמאלא נכלל וטפל לימינא כו' כמבואר למעלה דמוח החכמה הוא קר ולח דבחי' החסדים והתפעלות שלו זהו רק בחי' הביטול במציאות לגמרי כנ"ל יהי' זה גובר על בחי' הגבורות דרשפי אש התלהבות הלב שיהיו טפלים ונכללים בחסדים דמוח החכמה, והיינו ענין הידוע שצ"ל שהמוח יהי' שליט על הלב דוקא שיהי' הלב כפוף ובטל לגבי התפעלות המוח בכלל. וענין שליטה זו דמוח על הלב היינו כמו אדם הרוכב על הסוס שמטהו לכל צד שירצה הרוכב כך יהי' המוח שליט על הלב להטותה לכל אשר יחפוץ דוקא דהיינו שתהא אופן התפעלות הלב ג"כ בבחי' ביטול והעדר הרגשת עצמו לגמרי מכל וכל כמו אופן התפעלות המוח דחכמה בראי' מקרוב הנ"ל ולא יהי' התפעלות הלב באופן אחר המנגד להתפעלות המוח כי יהי' לבו ברשות המוח מפני שליטתו על הלב כי הלב הוא בחי' מקבל מן המוח דמוח משפיע בלב בכלל ובפרט (ע"כ נק' ל"ב ע"ש ל"ב חדרים שבמוח שהן ה"ב נתיבות חכמה שמאירים בלב כמ"ש בע"ח).

ולזהבין איך יוכל להיות התפעלות הלב באופן התפעלות המוח דוקא מאחר שטבע התפעלות הלב הוא בהרגשה לעצמו דוקא והתפעלות המוח הוא לצאת מגדר הגבלת עצמו ובביטול המציאות כו', הנה יש להקדים תחלה בשרש ענין התפעלות הלב בהתלהבות במורגש שיש בזה תערובת טו"ר, ובהיות שגם שהתפעלות הלב הוא בבחי' הרגשה דוקא כנ"ל היינו להרגיש לעצמו בבחי' אור וחיות להחיות ולהשביע נפשו במורגש מאור וחיות האלקי אם בענג האלקי או באוי"ר ותשוקה מורגשת או בשמחה וטוב לבב מקרבתו ואהבתו זאת באלקי' חיים שאע"פ שבא במורגש לעצמו דוקא א"ז כחסד דלגרמי' עביד אלא הוא אהבה ושמחה וענג האלקי ממש כו', כמו השמח בשמחה של מצוה או מעסק התורה שגם שיהנה לבו וייטיב לו מזה שעשה מצוה ועסק בתורה אין זה בחי' פירוד כלל מאלקות כי הרי השמחה והאהבה לאלקות הוא כמו מעסק התומ"צ ומה בכך ששמח ונהנה לבו גם הוא מזה הרי א' עבדו את ה' בשמחה כו', אבל כאשר כלה התפעלות לבבו בהרגשה זו

נק' לב ע"ש ל"ב חדרים שבמוח . . . כמ"ש בע"ח: ראה שער פרצופי זוי"נ (שלי"א) פ"ד. שער שנת"א (ש"ה) פ"ה. וראה ס' מאמרי אדמו"ר שמות ח"א ע' לג. ח"ב ע' תמב. דברים ח"ד ע' ארמב. ושי"נ. באוי"ר [= באהבה ויראה]: ככת"י ב: באה"ר. עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.

בשמחה ואהבה בתפילה ותומ"צ הכל רק להרגיש בעצמו במעלה ומדרגה זו להיות בבחי' יש ודבר גדול וחשוב ויקר הערך במעלות ומדרגות הדביקות הוא להיות מטיב לבבו במה שהגיע לזה שאין בזולתו שקטן ערכו ממנו ומגבי' לבו ומתנשא בזה כמו למען שמי יכבד ה' כו' (וכמ"ש בר"מ באנשי שם שרצו לקנות שם ולהתגדל כו'), וככת הצבועים שמלכישים עצמם בלבוש יראה ואהבה ועבודה אלקית ותוכם אינם כברם כלל כי מוכנים לכל מיני רע בפועל כו', ויש בזה ב' כתות, א' במזיד מרמים לעולם כדי להתגדל ולהתפרנס ולאסוף הון וכה"ג, והב' שמוטעים בעצמם ומדמים בנפשם שכל לבבם דורש את ה' באמת באו"ר לפי שמתייגעים בנפשם עד שיתפעלו היטב וכאשר יחם לבבו בהתפעלות יתנשא עצמו בקדושה יתירה על כל אדם כו', ועל שקר נשאו לבבם כי כוונתם הפנימית לא להוי' כלל ולא נתפעלו באהבה אלקית כלל ולא מחמת גדולת ה' לקרב לבבם אליו יחפצו כי לא יחפוץ כסיל בתבונה האלקית כלל כ"א בהתגלות לבו ממראה הדביקות רק לעצמו לבד כו', וכמו למען שמי כו' וכחסד דעבדין לגרמייהו לבד עבדין שזהו מבחי' רע דק"ג שמעורב בטוב וחסד שלהם כידוע, וכמו ערב רב שנתגירו ולפי שרצונם ה' רק לגרמי' כו' ע"כ נבדלו אח"כ מישראל כמ"ש והאספסוף כו' (כמ"ש במ"א). ונמצא מובן מכ"ז שיש בהתפעלות אלקית המורגשת בהתלהבות ב' הפכים דטו"ר ממש שמצד ההתפעלות האלקית האהבה והשמחה והתלהבות הכל הוא בבחי' הטוב ואין בו שום שמץ רע ופירוד כלל מאלקי' כנ"ל אע"פ שהוא מרגיש בעצמו אבל זהו לאור וחיות בנפשו האלקית כמו בתורה שא' כי אמרתך חייתני וכת' לאהבה את ה' כו' כי הוא חייד ממש וכת' קרבת אלקים לי טוב לי דוקא, ואמנם בהתפעלות הזאת עצמה כשעיקר כונתו רק לגרמי' לבד ולא לאלקי' כלל הוא בבחי' פירוד מאלקי' לגמרי עד שנוטה לרע גמור כנ"ל וד"ל.

והנה האות והסימן לבירור חלק הטוב מן הרע שבהתפעלות המורגשת כנ"ל בעבודה שבלב בתפלה הן ב' דברים, א' בעבודה שבלב עצמה

למען שמי יכבד ה': ישעי' סו, ה.

בר"מ באנשי שם: = ברעיא מהימנא. ראה זח"ג קעו, ב. וביאוה"ז לשם (כדף צד, ב ואילך). בכת"י א כאן הגירסא "בח"מ". ובכת"י ב: "בעימ" [ולגירסא זו אולי פי' הר"ת "בעירד ומחויאל" — ע"פ בראשית י, ד: הנפילים גו' אנשי השם, וברש"י שם: אותן שנקבו בשמות עירד מחויאל" כו'].

לפי: בכת"י ב ליתא.

וכחסד דעבדין לגרמייהו: ע"פ תקוני זהר תיקון ו (כב, סע"א). וראה תניא ספ"א. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' קנד, ובהמ"מ שם.

ערב רב . . . והאספסוף . . . כמ"ש במ"א: בהעלותך יא, ד. וראה ד"ה מזמור שיר ליום השבת, בס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' רכג. ת"א קכב, ג. קונטרס ההתפעלות [וארשא תרמ"ז] מט, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' צו [ובהמ"מ שם].

כי אמרתך . . . לאהבה את ה' . . . קרבת אלקים: תהלים קיט, נ. נצבים ל, כ. תהלים עג, כח.

בתפלה שנק' קרבא ענין מלחמה כידוע דכאשר התפעלות אלקות באהבה או יראה מתוך לב נשבר ונדכא כשפלות והכנעה ובושה מכל נגעי לבנו שיודע בעצמו שנתרחק מאד מאור פני מלך חיים ומתבייש ונופל לבו מאד ומ'מ מתנחם בנפשו להתקרב לה' בכחי' ביטול והזזה מכל רצונות הזרים שלא יהי' מקושר בהן כענין בטל רצונך כו' וזהו שנק' בר לבב שלא נשא לשוא והבלי נפשו כו', וזהו עיקר הכונה בהתלהבו' הלב שנעשה ע"י ההתבוננו' שיהי' בכחי' ביטול מכל רצון זר בפנימיות לבו עד שלא יהי' לו רק לב א' כו' כענין כלה שארי ולבבי וכענין מי לי בשמים כו' שזהו שמתגבר התשוקה האלקית כ"כ עד שמבטל ומפסיד א"ע מכל חשק ורצון של הבל רק לה' לבדו, ואף גם זאת יהי' בחי' ההתפעלות הזאת עצמה בלתי מורגשת בעצמו להיות מזה יש ודבר מה רק שכל חפצו ותשוקתו ליכלל ולדבק נפשו בה' לבדו כו' אפי' שלא ע"מ לקבל פרס בעוה"ב כו' לקנות לעצמו שם ויד באיזה מעלות ומדרגות אדרבה חפץ בכליון נפשו כביטול הנר כו' לאשתאבא בגופא דמלכא שנק' שפיכת נפש וכמ"ש ואשפוך את נפשי כו' אע"פ שלא יזכה לעצמו כלום כו' וגם מאשר השיג השגות באלקות נעשה בכחי' ביטול כו' והוא כמו מה פשפשת כו' וממילא נעשה בחי' ביטול לאין מכל התפעלות המורגשת ביש ודבר כאלו לא נתפעל כלל, וזהו שעולה למעלה ונכלל במוח החכמה שנמשך מלמעלה בכחי' שוב שהוא בחי' החסדים דחכמה כראי' מקרוב ששליט על הלב ומתגבר על בחי' גבורות רשפי אש התשוקה להשקיטו כי מצד בחי' הביטול בהעדר ההרגשה במוח החכמ' כנ"ל אזי המוח שליט על הלב דהיינו שביכולתו לכבוש טבע הלב שעולה ברשפי אש כו' ולהפכו למהות וטבע היפוכו והוא שלא יהי' הלב בכחי' יש מורגש כיש מי שאוהב ומתפעל כנ"ל אלא יהי' גם הוא בכחי' ביטול והתכללות כענין כלה שארי ולבבי כו' מי לי כו' אע"פ שלא יזכה לעצמו שום מעלה ומדרגה כנ"ל וגם לעשות מהתפעלות זו דכחי' רץ לבך להיות בכחי' אין דחכמה ממש (כבא פתאום לפני המלך שמתבטל מכל תשוקתו שהי' לו תחלה במורגש לגמרי, וכמו בש"ע שבא לפני המלך אומר אדני' שפתי תפתח כו' וכמו בשעת היחוד אחר קבלת שפע מ"ד דאתבסמ' נוק' ועביד ניחא לה שמתבטלת לגמרי מן התשוקה מורגשת בה"ג שבה תחלה כמ"ש במ"א), וזהו שנק' בחי' התכללו' דגבו' דאימא בחסדי' דאבא (כידוע בענין מקרא קדש דיו"ט שנכלל

בתפילה שנק' קרבא: ראה זח"א רמ, ב. זח"ג רמג, א. תקוני זהר ת"יג (כט, ב). סידור עם דא"ח כג, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' תכה. ושי"ג.

בטל רצונך . . . בר לבב . . . והבל [בכתי"ב ליתא חיבה זו]: אבות פ"ב מ"ד. תהלים כד, ד. רק לב א' . . . כלה שארי . . . מי לי בשמים: ע"פ ברכות נו, א, ועוד. תהלים עג, כה-כו. ואשפוך את נפשי: שמואל"א א, טו.

דאתבסמח נוק': ע"פ זח"א צד, א. זח"ג קמב, א.

כידוע בענין מקרא קדש דיו"ט שנכלל בקדש דשבח [בכתי"ב: בו קדש דשבת]: ראה לקו"ת צו יב, א: י"ט נקרא מקרא קודש כו' גם כיו"ט כו' צריך להמשיך מוחין דאבא כו'. ועד"ז בטה"מ תקס"ה ח"א ע' תלט. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תסד. ועוד.

בקדשי דשבת וכענין כוונת דקידוש על היין בשבת), והוא רק ענין מה שהמוח שליט על הלב להפכו כפי טבע המוח דחכמה דוקא שהוא בבחי' הביטול והתכללות מכל עצמותו היפוך ענין הרגשת עצמו אף להיות לו לחיות ממש כנ"ל, וזה נעשה בב' אופנים א' שהלב עולה בביטול היש לאין למוח החכמה ליכלל בו כנ"ל או שירד המוח דחכמה בלב ושליט עליה כנ"ל, והוא מ"ש בע"ח דיסוד אבא יורד ומתפשט עד יסוד ז"א דבינה עד הוד אתפשט' ולא יותר דיסוד אימא מסתלק בחזה דז"א כנ"ל אבל בחי' אבא ארוך יותר משל אימא ומלביש גם ביסוד ז"א וז"ש ביוסף שהוא יסוד שהוא יתום מאמו ולא מאביו כו'). וזהו מה שאנו רואי' בחוש שבחי' הביטול והזזה ממקומו שבכח החכמה שבראי' מקרוב כשמגיע זה בעומק הלב הנ"ל יבא לבחי' ביטול בעצמו בעומק יותר בלי שינוי כלל ויותר מן הביטול שבמוח החכמה כנ"ל (וכמ"ש במ"א בענין עומק חכמה שבלב שזהו ענין ראיית עין השכל שרואה בעומק נקודת הלב שלמעלה מעומק דחכמה שבמוח וזהו ממעמקים ב' עומקים דח"ב כו') וזהו הטעם שהמוח שליט על הלב להפכו כנ"ל (לפי שבחי' הראי' דחכמה נמשך ויורד גם בחזה הלב בביטול עצמי הנ"ל וכנראה בחוש שהמתבטל ממציאותו כמו בראי' מקרוב יהי' הביטול בלבו יותר עד שבלתי מרגיש עצמו (שזהו התלבשו' יסוד אבא ביסוד ז"א) (וכן בענין התפעלות ענג וחדוה הוא בתוך הלב בשיר פשוט שנק' שיר א"ל כמו בשבת שלמעלה משיר וניגון שיוצא בכוונה וסדר ע"פ השכל והטעם כנ"ל והיינו כמו לבי ובשרי ירננו ממילא בשיר פשוט כידוע ליודעים)), אבל בבחי' חצוניות הלב שאין בו רק התפעלות חצוניות בחום הטבעי לבד והאות והסימן הוא מה שאינו חפץ רק בהתגלות לבו במורגש ולא לאלקי' כלל כנ"ל, זהו כמו מן השפה ולחוץ אע"פ שמגבין קולו בקול רם כי אין בו לב נשבר והכנעה ובושה כלל ולא יבטל רצונות הזרות בפנימיות הרצון שכלב כנ"ל רק כמו שהוא בגסות גשמיות וגאות יבא לעבודת האלקים להיות גם הוא מעובדי ה' וצועק בקול חיצוני לבד ואין בזה ביטול והתכללות כמו כלה שארי כו' כלל, וע"כ ע"ז א' נתנה עלי בקולה ע"כ שנאתי כו', וסופו מוכיח שמיד אחר התפילה כשטוב לבבו בהתנשאות זו ילך בשרירות לבו כמקודם ומתלהב בחום ואש זרה כו'. והדבר הב' הסימן לבחי' הטוב שבהתפעלות המורגשת כנ"ל היינו כאשר יצעק מקירות לבו בשפלות והכנעה גדולה או

וכענין כוונת דקידוש על היין: ראה פע"ח שער השבת פט"ז. סידור רכא, ד. ס' מאמרי אדהאמצ' בראשית ע' רפג. מאמרי אדהאמצ' דרושי חתונה ע' רעג. ועוד.

דיסוד אבא יורד ומתפשט עד יסוד ז"א: ע"ח שער הכללים פ"י. לקרית להאריז"ל דברים א, יח. ועוד. ביוסף שהוא יסוד . . יתום מאמו: ראה ע"ח שער הצלם פ"ג. לקרית להאריז"ל פ' וישב עה"פ יהי יוסף יפה תואר. ובדאי"ח: סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תצא. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תקיז. ס' מאמרי אדהאמצ' דרושי חתונה ח"א ע' רכט. ועוד.

לבי ובשרי ירננו: תהלים פד, ג.

נתנה עלי בקולה: ירמ' יב, ח.

בשיר וניגון כלבי ובשרי ירננו ממילא כנ"ל שזהו בבחי' ביטול והתכללות (רק מצד שזהו ביטול היש לאיזו) ועי"ז נמשך בחי' הביטול עצמי כנ"ל דבחי' החכמה דוקא שהוא בחי' שוב היפוך דבחי' רצוא ותשוקה כנ"ל. ועיקר הסימן בזה הן ב' דברים, א' השפלות והכנעה בלב נשבר מיד אחר התפלה וכאלו אינו במציאות והוא מותר בעולם ונפשו כעפר לכל ממש (בל"א נישטיקייט ער איז באמת באיי זיך גאר נישט) שנק' ביטול הישות וגסות הלב לגמרי היפוך התנשאות וגסות כנ"ל, והב' מה שא"א לו לילך בשרירות הלב ושממון והוללות וליצנות ולעסוק בדברים בטלים אלא נמשך לבו מיד לעסוק בתורה כי אין לו חיות לעצמו במורגש כלל מעבודתו בתפילה אחר שהוא בבחי' ביטול בעצמו כנ"ל ע"כ א"א שיהי' לו מרגוע לנפשו כ"א בד"ת דוקא שהוא בחי' החכמה שבה שורה אור א"ס דוקא כידוע, ובדברו ד"ת אינו רק כמו בחי' כלי לדבר ה' שמדבר בפיו במקרא ומשניות שזהו רק מצד בחי' הביטול האמיתי בעצמו בתפילה מצד כח החכמה שבראיית עין השכל בלב כנ"ל עד שנזוז ממקומו כו' ע"כ יכול להיות בחי' כלי לדבר ה' בביטול גדול כמו תען לשוני אמרתך כו' כידוע (ולהיפוך מי שהוא היפוך בחי' הביטול דכ"ח מ"ה דחכמה בלב כ"א בהתגלות לבבו בחצוניות ההתפעלות כנ"ל שיטיב לבו בזה ומתנשא כו' ולזה ודאי לא יחפוץ בעסק התורה כלל אחר התפילה אדרבה יחפוץ בהוללות וליצנות ושרירות לבו בכל שממון ובטלה כידוע לפי שלא הי' לו שום הזזה מחומריותו וגסות לבו בלב נשבר כלל ולא בהתלהבות ותשוקה פנימית כלל ע"כ נוטה לבו מיד אחר התפעלות להוללות ותאות זרות כנ"ל, ואף מי שהי' לו התפעלות תשוקה ברשפי אש בלב בתפילה בפנימיות אם מצד עומק המושג שנקלט בלב יכול לבא לבחי' ביטול היש בהשגה לאין דחכמה וממילא נבזה בעיניו נמאס כנ"ל ויוכל להיות בביטול בלימוד התורה ולא יוכל לילך ולישב בטל כלל, וגם מי שהתפעלותו בתשוקה בלב אחר שנסתלק השכל והתבוננות שנק' ג"כ חיצוניות הלב שנק' • כו' כנ"ל מ"מ נק' צמאון הלב עכ"פ שצמאה נפשו לידבק בה' ואינו חפץ להיות בבחי' נפרד לגמרי, וזה האש גם הוא כמו אש טבעי בלבו מיד אחר התפילה ולא יחי' נפשו בהספקה בהתפעלות בתפילה לכד אלא כמו מי שצמא באמת שיחפוץ לרוות צמאונו במים דוקא כו', וכך בצמאון דתפילה אע"פ שאינו בבחי' הפנימיות לגמרי כמו כלה שארי כו' יחפוץ מיד לעסוק בתומ"צ להשיב נפשו בבחי' המשכות אלקות בבחי' שוב אחרי הרצוא כענין כל צמא לכו למים כו' (אבל בבחי' לגרמי' הנ"ל אינו צמא כלל ואינו חפץ במים דתורה להשיב נפשו כו' כי מוטעה הוא בעצם אם בשוגג אם במזיד כנ"ל).

חטן לשוני אמרתך: תהלים קיט, קעב.
שנק': כ"ה בהכתיב, ואולי מיותר.
כל צמא לכו למיט: ישעי' נה, א.

ונמצא יש כאן ד' מדרגו' והכל נראה לעין רק בצעקה בקול רם בתפילה,
א' בבחי' שיר פשוט דנקודה די' דראית עין השכל דחכמה בלב
בביטול עצמי הנ"ל, והב' בחי' רצוא בתשוקה בכינה שכמוח בעומק המושג
שהלב מבין כנ"ל ויש בזה ביטול היש דהשגה לאין בב' אופנים כנ"ל, והג'
חצוניות הלב שיוליד התפעלות מורגשת בקיצור ההתבוננות (שזהו יסוד
אימא מסתיים כו'), והד' חצוניות הלב לגמרי שהוא רק לגרמי' כנ"ל וד"ל.

והנה אחכ"ז יובן ענין השלום בי"ה דנה"א שזהו התכללות הגבורות
בחסדים דוקא כו' והיינו במוחא ולבא שהן ב' הפכים דחוג' בכלל,
והיינו ע"י עסק התורה דוקא כמו שלמעלה בי"ה דחוב' שנק' פמשמ"ע הוא
ע"י התורה כנ"ל. והענין הוא לפי שדבר ה' בד"ת מח"ע נפקת שהוא בחי'
הביטול דכח מ"ה שנק' אין שאין אור א"ס שורה רק בחכמה דתורה מטעם
זה כידוע, וע"כ בקריאה בדבור בד"ת נעשה בחי' ביטול והתכללות בכח מ"ה
דנפש האלקית להיות התקשרות חב"ד בחכ"ד שהוא שכל האדם בשכל
וחכמה דתורה ומחור"ד דאדם במחור"ד דתו' כענין תען לשוני כו' וד"ל,
וממילא ע"ז דוקא נעשה השלום באותיות י"ה שבנפש האלקית שהוא במוחא
ולבא גם שהם ב' הפכים לאכללא שמאלא כו' להיות המוח דחכמה שליט על
הלב כנ"ל דהיינו להפכו לבחי' הביטול דאין דחכמה לפי שהשלום הזה הוא
בא מלמעלה למטה מאור א"ס עצמו שמלוכש באותיות התורה שהוא בחכמה
עילאה כנ"ל, וכפי הכלל בכ"מ בכל ממוצע שיכול לחבר ב' הפכים או עליון
בתחתון משפיע ומקבל כמוחא ולבא כו' שבודאי הוא למעלה משניהם דוקא,
והוא כאופן המבואר למעלה בשלום העליון בפמשמ"ע שזהו בעסק התורה
לשמה כו' דוקא כנ"ל וד"ל.

ועתה י"ל ענין השלום הב' בפמשמ"ט באותיות ו"ה שבנה"א דהיינו בחי'
מדות שבלב שהוא אות הוי"ו שמקבל מה"א עילאה דבינה כידוע.
והנה יחוד זה דוי"ו בה' היינו ענין התפעלות אוי"ר אלקי' שבעבודה שבלב
בתפילה בין בפנימיות הלב בין בחצוניות כנ"ל עכ"פ עיקר השלימות בזה
אינו אלא כשבא לידי מעשה בפועל ממש בכל היום בתומ"צ וצדקה וכה"ג
וזהו עיקר ענין יחוד דו"ה דנה"א. אך תחלה י"ל בענין המדות שבלב האדם
שהוא וי"ו מדות חג"ת כו', איך שצ"ל תחלה בחי' התהפכות המדות מרע
לטוב שזהו שנק' בר לבב בלי נטי' לרע כלל (וכמ"ש בספרי"י מר' סעדי'
גאון שא"א להיות גילוי אלקות ממש בנפש האדם בלתי התהפכות והתנתקות
המדות הטבעיים מן הקצה אל הקצה עד שלבו חלל בקרבו ומואס ברע
בתכלית כו'), (וגם ביאת משיח א"א כ"א שיהי' כן בכלל ישראל) להיות
שבשביל זה ירדה הנשמה האלקית רק לתקן ולברר לז"מ דנגה שהוא נפש

הטבעית שמעורבת טו"ר אבל הנשמה א"צ תיקון לפי שהיא מעולם התיקון כידוע, ולזאת הוסד יסוד התפילה להיות התגברו' הטוב דנה"א על הרע דנה"ט לזככו ולכררו עד שיהופך גם הוא לטוב בקדושה האלקי' כמו ואהבת בכל לבבך בשני יצריך אפי' ביצה"ר שבחלל השמאלי שמלא תאוות רעות יאהב את ה' באמת במס"נ ממש כמ"ש בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך שהוא נה"ט כידוע. והנה ענין הברור דמדות הטבעיים בא כב' אופנים, א' לאכפאי לסט"א לבד דהיינו מה שיהי' לבו הטבעי ברשותו כל היום לכופו לילך בדרך הטוב ולא יטה לרצון זר רק בדרכי ה' ותורתו, וזהו נעשה בתפילה בהתפעלות הנשמה ברשפי אש התשוקה כ"כ עד שמושך את רצון נה"ט באוי"ר אלקית במדות הטבעיים ג"כ להיות סור מרע ועשה טוב כו', והעיקר הוא שיהי' גם במדות הטבעיים בחי' הטוב מובדל מן הרע בתמידות כל העיתים ולא ישתנה מעת לעת, כי בנה"ט יש ג"כ בחי' הטוב וכמו שטבע הטוב בעצם להטיב ולרחם על עני כו' ויש בזה תערובת רע כמו חסד דלגרמי' עבד וכה"ג בכל המדות שיש טו"ר בתערובת יחד מחמת חטא אדה"ר בעה"ד טו"ר (ואף בדומם וצומח וחי כחיות טורפים ובלתי טורפים וכן בדומם וצומח כו'). ומטעם זה זהו שאנו רואי' שיש במדות שינויים בעתים מיוחדים כפי שנראה בחוש הטבעי שלא בכל עת האדם שוה במדותיו שלפעמים יתגבר בו חלק הרע שבמדות ועושה רע כאכזריות וגזל וכה"ג ולפעמים יתגבר בו חלק הטוב שבמדות ואז חפץ בטוב לעשות חסד וטוב ולשנוא את הרע וכל עוול כו', כי לפי העת והזמן ישתנה בלבו טבע המדות פעם לטוב ופעם לרע אף באיש טוב, שהרי אנו רואים שגם איש טוב בעצם לפרקים בעיתים מיוחדים הוא בדין ורוגז ומתכעס גם על אוהביו כבניו ואשתו לעשות רק רע, ולהיפוך אף איש רע לפעמים יתעורר להיות בחסד וטוב כו', וכמ"כ יש בזמנים שינויים מעת לעת אף בשאר עניני העולם כמו רעב ושובע שיש ימי הרעב וימי השובע וימים של פרנסה וריוח לכל אדם בעסקיו ויש ימים שאינם להצלחה וברכה אלא להפסד וכליון אף בעבודת האדמה, וכמ"כ בהתנשאות ושפלות שיש ימים במספר לאדם שהוא בהתנשאות וגדולה ויש ימים במספר שהוא בשפלות וירידה והכל רודפים אותו ורבו מאד המקטרגים ולפעמים להיפוך שהכל מרחמים עליו ונושא חן וחסד כו' וגם אויביו ישלימו עמו, ובכללות יש גם בכל חלקי דצח"מ בכל העולם עליות וירידות מזמן לזמן ומעת לעת כו' שבכללות העולם יש ימים ידועים שהם בבחי' החסדים ונק' ימי הטוב בכלל ויש ימים ידועים שהם נק' ימי הרעה כמו עד אשר לא יבואו ימי הרעה וכן למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני כו', וגם באופן המשכות דטו"ר בבחי' החו"ג שיורד מלמעלה דודאי אין רע יורד מלמעלה ואם נמשך רע יש בו בהעלם איזה טוב כידוע

ואהבת בכל לבבך בשני יצריך: ואתחנן ה' ה' ברכות נד, א.

עד אשר לא יבואו ימי הרעה . . . למה אירא: קהלת יב, א. תהלים מט, ה.

אין רע יורד מלמעלה: ראה ב"ר פניא, ג. ס' מאמרי אדהאמצ' במדבר ח"א ע' ב. וש"נ.

בענין היסורים שממקרים כו' כנ"ל, וכך הוא בכללות העולם שגם בבחי' הדין וכעס יש בזה בהעלם איזה טובה וכן להיפוך גם במדת הטוב וחסד יש בו בהעלם איזה דין כו' רק שבגילוי יש שנויים באופנים רבים, וכך הוא בדרך פרט שבכל אדם יש בו טו"ר בתערובות, לפעמים הטוב בהעלם והרע בגילוי ולפעמים להיפוך שהטוב גלוי והרע בהעלם כו', עד שאין הפרש בזה בין איש טוב לאיש רע רק שבאיש טוב יוצא הרע שבו מן ההעלם לגילוי ובאיש רע להיפוך שיוצא הטוב שבו מן ההעלם לגילוי לפרקים ועכ"ז זה טוב וזה רע, וכך בכל אדם בפרט בשינוי מדותיו מטוב לרע ומרע לטוב ושינויי הזמנים כנ"ל אין זה רק שיוצא מן ההעלם לגילוי בלבד כנ"ל וד"ל. ונמצא דגם שיש טו"ר בעצם באדם כאיש טוב ואיש רע וכן בפרט בכל מדה טובה ורעה עד שהן מובדלים זמ"ז וכן בחי וצומח ודומם מובדל הרע מן הטוב כנ"ל, עכ"ז יש בהם תערובות שיש בטוב מן הרע כהעלם וברע טוב בהעלם ויוצא בתערובות יחד כו' כנ"ל, או שיוצאים מובדלים טוב בפ"ע ורע בפ"ע אבל זה כהתחלקות העתים שיש עת מיוחד לגילוי הרע ועת מיוחד לגילוי הטוב (וז"ש בזהר ע"פ וליוסף יולד כו' דטו"ר אינון טי"ת ורי"ש ואתגלגלו אתוון כו' ומבואר בביאורי הזהר שאחר התערובות יוצאים מובדלים דוקא כמו כ"ח עתים (כמשי"ת)), וכמו גלגל המזלות יש כוכבים ידועים להמשכת הטוב וכוכבים ידועים להמשכת הרע שנק' מזל טוב ומזל רע כידוע (כמו שאמר לר"א בן פדת אהפוך לעלמא אפשר דאתכרי בשעתא דמוזני שיש שעה שמוצלחת לפרנסה כמ"ש קיימא לי' שעתא בממשלת כוכב ידוע בזמן ההוא וכמ"ש אני אענה את השמים כו') (וכמ"ש בס' הקבלה בדרך כלל בז' כוכבי לכת הד' טובים והג' שבתאי לבנה מאדים לרעה, וזהו יבא יעקב של"ם, מאדים להלקות הגוף ולבנה מלקה כממון ושבתאי בתורתו כו' ע"ש), וזהו שאומרים במעריב ומסדר את הכוכבים כו' (וכמ"ש באגרת הרמב"ם דזהו טעות הכלדיים החוזים בכוכבים שמדמים שמנהיג העולם ע"פ שנוי תנועות הגלגלים לבד, וזה הי' טעות של אמונות זרות בזמן דבית ראשון שהיו מקטרים לכל מלכת השמים כמ"ש הנשים לירמ"י, אבל יש מניע הראשון שמסבב לגלגלים כו', ואם לא כן הרי הטו"ר מוכרחים ולא ישתנו

בזהר ע"פ וליוסף יולד . . . בביאורי הזהר: מקץ מא, נ, חז"א רג, ב. ביארה"ז לא, ג.

לר"א בן פדת אהפוך לעלמא: תענית כה, א.

אני אענה את השמים: הושע ב, כג [שם הוא בשינוי לשון. וכהלשון כאן מובא בכ"מ: סידור דש, א. אמרי בינה שער הק"ש פכ"ב, פכ"ה. ס' מאמרי אדהאמצ' במדבר ח"ג ע' איג. ושי"נ].

ויבא יעקב שלם: וישלח לג, ית.

וכמ"ש באגרת הרמב"ם דזהו טעות הכלדיים: ראה גם רמב"ם ריש הל' ע"ז (הובא בדרמ"צ ו, סע"א ואילך). פירוש המשניות ר"פ חלק — היסוד החמישי (הובא בדרמ"צ שם). מריג ח"א פל"ו. ס' מאמרי אדהאמצ' במדבר ח"א ע' לג [וז"ל שם: ובוה טעו מכבר חכמי חז"ים הכוכבים ומזלות כמ"ש באגרת הרמב"ם שהיו סבורים שיש כח זה רק למזלות מצד עצמן כו'], ובהנסמן ע"ז עוד בהמ"מ שם ע' דש. שהיו מקטרים לכל מלכת השמים: ירמ"י מד, יז ואילך.

כלל כו' (והרי א' את הברכה אשר תשמעון כו' לפי שאין מזל לישראל כו', וגם במזלות וכוכבים הרי מסדר כרצונו דהיינו שבתבונתו ע"פ התו' דוקא משנה עתים הקבועים הנ"ל ומשפיל ומרומם בחיל שמיא כרצונו כו').

והנה באמת לכא' יפלא ענין זה למה תלה אופני המשכות טו"ר בזמנים ועתים דוקא כנ"ל, דאם מטעם חטא עה"ד מתערב רע בטוב וטוב ברע כנ"ל מה שייך זה להיות שינוי בין טו"ר בזמנים דוקא וכמ"ש לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים עת ללדת ועת למות עת לטעת כו' ועת לבכות ועת לשחוק עת ספוד ועת רקוד עת לחבק ועת לרחק מחבק עד עת מלחמה ועת שלום שהן כ"ח עתים בכלל וי"ד הן לטובה וי"ד לרעה (שהן ב' ידות דימין ושמאל דיד ימין בחסד ויד שמאל בגבורה שהוא שרש הדין הקשה) וכמ"ש בזהר בענין גרן האט"ד גימ' י"ד כו' (ע' בביאורי הזהר), וכמ"ש בזהר ואל יבא בכל עת אל הקדש כו' דאית לעילא עתים זמנ' ידיען לטב ועתים זמנ' ידיען לביש כו' שנק' ימי הטוב וימי הרעה, דיומין דדינין שלטין בעלמא נק' ימי הרע כמ"ש למה אירא בימי רע שאז אפי' עון עקבי יסובני עבירות שאדם דש בעקביו יסובני שמעוררים עליו המקטרגים הרעים וכן אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה' כו' וכן כי יצפנני בטובה ביום רעה כו', ולהיפך בימים דחסדים שולטים כתיב וירא עמל ולא יתבונן כו', וכמו שלמעלה באצ"י יש שינוי מן עת לעת כמו בעת רצון עניתך כו' ואני תפילתי לך ה' עת רצון ויש עת שהוא בבחי' דין ורוגז לכך א' ואל יבוא בכל עת כו' והיינו מצד התחלקות דחו"ג למטה בבחי' המל' שנק' דינא קשי' (ששם יש אחיזה לעה"ד טו"ר), וע"כ בהגיעם למטה ממש יש כ"ח עתים עת לטוב ועת לרע אע"פ שאין רע יורד מלמעלה והוא מצד תוקף הדיני' הקשי' שנאחזי' בבחי' הרע שבעה"ד שנק' מות כו' והוא הכליון והפסד של כל בריאה שהוא מצד חלק הרע שבו שנמשך בחטא עה"ד כנ"ל (וכמ"ש קץ כל בשר ונק' קץ הימים כו' ובחסדים לטוב נק' קץ הימין כו'). וכידוע שיש ג' מדרגות עולם שנה נפש, עולם זהו מהות ועצם הבריאה בע"ג שנברא מאין האלקי ליש, ושנה הוא זמן קיומו כמו ימים יוצרו וכן כצל ימינו עלי ארץ וכך בצומח ודומם וחי כו', ונפש הוא כח החיות האלקי שמהוה הכל מאין

את הברכה . . שאין מזל לישראל: ע"פ ראה יא, כו. שבת קנה, א.
לכל זמן ועת לכל חפץ: קהלת ג, א ואילך.

בזהר בענין גרן האט"ד . . בביאורי הזהר: ראה זח"א רמט, א. ביאוריהו ויחי לג, ג.
בוהר ואל יבא בכל עת . . דאית לעילא עתים: אחרי טו, ב. זח"ב קנה, ב. זח"ג נח, סע"א ואילך.
למה אירא . . עבירות שאדם דש . . אשרי משכיל . . כי יצפנני: תהלים מט, ו. ע"ז יח, א. תהלים מא, ב.
כו, ה.

וירא עמל . . בעת רצון עניתך . . ואני תפילתי: ע"פ איוב יא, יא. ישעי' מט, ת. תהלים סט, יד.
קץ כל בשר . . קץ הימים . . קץ הימין: נח ו, יג. זח"א סב, ב ואילך.
ימים יוצרו . . כצל ימינו: תהלים קלט, טו. ע"פ איוב ח, ט.

כו', וא"כ כמו שמהות הבריאה מעורב טו"ר בעצם ויש שנוי בין טוב לרע בין העלם וגילוי שבו כנ"ל, כך יש שנויים מתחלפים בין טוב לרע ומרע לטוב גם בבחי' זמן שהן העתים שהן לטוב כימי חיים והעתים שהן לרעה בכ"א בפרט ובכל העולם בכלל כשינוי השפע מכוכבים ומזלות כנ"ל, ושרשם הראשון הוא במל' דאצי' בבי"ע שמתצמצם ויורד בהתלבשות עה"ד טו"ר שזהו בחי' נפש בכלל הוא בבחי' חו"ג שבקו השמאל מקבלים בחי' הדינים שהן י"ד עתים לרעה בפ"מ כו', וזהו לכל זמן ועת לכל חפץ ברצון העליון שמתחלק בירידות המדרגות בזמן ומקום תחת השמים דוקא שהוא תחת הזמן דעש"נ כו' אבל לא למעלה מן השמים ששם הוא למעלה מעה"ד טו"ר שאין שם התחלקות לכ"ח עתים מחולקים כלל כמ"ש במ"א (ואמנם בעתים וזמני' הללו שנמשך טו"ר הרי הטוב יוצא מובדל בפ"ע ונק' ימי הטוב והרע יוצא בפ"ע ונק' ימי הרעה כמו ז' שני השבע וז' שני הרעב כו', ועכ"ז יש התכללות דטוב ברע בהעלם ורע בטוב כנ"ל (וזהו שהעוה"ז נק' עולם התמורה והשנוי שמתחלף מעת לעת ואינו עומד במדרגה אחת לעולם והוא מה שיש ירידות ועליות תמיד והוא שינוי העתים מירידה לעלי' ומעלי' לירידה בכלל ובפרט כל דצח"מ כו').

והנה ע"ד כל הנ"ל בתערוב' טו"ר בטבעי האדם ובשנויי העתים לטו"ר בפרט באדם ובכלל בכל העולם בשפע כל גשמי' מן הרוחני' כנ"ל שבא מצד תערובות טו"ר שבעה"ד כנ"ל, כך אנו רואים גם במילי דשמיא ברוחניות בעבודה האלקית בכ"א מישראל שיש בו שינויים גדולים מזמן לזמן ומעת לעת בכלל ובפרט כגדול וקטן שוים בשנויים אלה, והוא מה שיש עת וזמן שיתעורר אדם בתשובה מעצמו ויהי' לבו נשבר באמת לשוב אל ה' בתומ"צ ותפילה ומאס בחיי הבלי העולם הזה ומתעורר לשקוד על לימודו בתורה ולהתפלל בכונה ורעותא דליבא כו' וכן ליתן צדקה ביותר מכפי יכולתו וטבעו ובתפילה נכנע לבבו וצועק במר נפשו מקירות הלב, וכן ביגיעה במוחין דחו"ב שמתפעל בלבו באוי"ר כו' יש עתים מיוחדים מוכנים לזה שנק' שעת הכושר ועת רצון מלמעלה ולהכין לבו ודעתו כו', ויש עתים מיוחדים להיפוך שנופל בתאות חומריות ולבו קשה כאבן בלי טעם ודעת כלל ולא יהרהר בתשו' כלל ולא יזוז ממקומו וגם ביגיעה לא יוכל להכניע לבו והולך בפר"ע והוללות כו' וגם בתפילה קשה לו מאד היגיעה במוחו ולבו כל עמו כלל להתפעל באוי"ר שכלי' וטבעי' כלל וכדומם וכמת יחשב, לפי שעתים הללו יוצא בו חלק הרע שבו לגילוי וחלק הטוב שבו מוסתר ונעלם כו', ולעת וזמן אחר להיפוך יוצא חלק הטוב שבו לגילוי כנ"ל (כמ"ש בזהר דנק' להט החרב המתהפכת מטוב לרע ומרע לטוב בשנוי תמיד), (וכמו

בזהר דנק' להט החרב המתהפכת: ראה זח"א רכא, ב. ע"ח שער ק"נ (שמ"ט) פ"ב ואילך. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קנט. במדבר ח"ד ע' אישצא.

שרואים באדם בכל בקר בקומו לפעמים נופלים לו מחשבות טובות לתורה ומצות ותפילה ולפעמים לכל רע ותעוב כי לפעמים יצה"ר גובר ופעמים יצ"ט וכיננוני זה וזה שופטן כו', ולכך משתנה בכל עת ושעה כידוע, וגם באופן דח"ג יש שונים לפעמי' מתפלל בחדוה וענג דוקא כי לבו טוב עליו בהתעוררות אהבה וחדוה לקירוב וכן בראי' מקרוב ולפעמים יתעורר רק כמרירות ועוצב או כצימאון התשוקה כשמיצה מרחוק כו' ולפעמים בבחי' שוב בהמשכות אלקות לכד בתו"מ וצדקה ולפעמים בהעלאה וביטול, ויש בזה כמה מיני אופנים שונים, והכל הוא רק לפי העת והזמן שישתנה דעתו ולבו בפרטיות והתחלקות דח"ג ברו"ש דביקות והתלהבות כו') וגם בצדיקים ות"ח יש עת וזמן ושעה מוצלחת להם בתו' ותפילה יותר מלבד מה שיש עתים למעלה כימים של קדש כשבתות ויו"ט ור"ה ויוה"כ ור"ח שעולים הנשמו' בג"ע (ויש חדשים בשנה לטוב ויש חדשים כתמוז ואב כו'), וכמו שהעתיים למטה משתנים לפעמים מתגברים עתים מעה"ד לטוב ולפעמים עתים הרעים (כמו והימים ימי בכורי ענבים וא' בזהר אינון יומין ידיען לעילא בבחי' גבורות כו'), וכך הוא ברוחניות בנה"א ולמעלה מעלה.

והנה עיקר ענין הבירור בעה"ד טו"ר הן ב' אופנים, א' לאכפיא בלבד שהוא להיות לבו ברשותו כנ"ל וזהו ע"י המוח ששליט על הלב ברוחניות בעבודה האלקית, וכך יהי' בתערוכות טו"ר לברר ולהכניע את הרע שלא יתערב בטוב דהיינו שיהי' גם בעתים שהרע גובר בו ג"כ בבחי' הטוב והוא ע"י שירגיז על הרע שבו וידיחנו ויפילנו שזהו סומ"ר לכד כו', והאופן הב' לאהפכא חשוכא לנהורא כו' שזהו להפוך גם הרע בעצם לטוב כנ"ל בענין התהפכות המדות מן הקצה כו' שיהי' המוח שליט כ"כ על הלב עד שיוכל להפוך טבע הלב שיהי' בו כמו טבע אחרת לגמרי שזהו כענין מואס ברע לפי שלבו חלל בקרבו, שבאמת א"א להיות גילוי אלקות ממש כנפש האדם כ"א בביעור הרע מכל וכל דוקא כי כתיב לא יגורך רע טהור עינים מראות ברע כו' (רק בזמן הגלות שוכן אתם גם בתוך טומאותם וכתוב מי יתן טהור כו'). ובחי' הבירור הא' שהוא רק לאכפיא בלבד אין זה ביעור הרע לגמרי רק שהרע הובדל מן הטוב אבל ישנו במציאות עדיין כנ"ל, ועכ"ז הרי ידוע שעיקר כל התורה כולה אינה רק לעשות הבדלה ובירור בין טו"ר כמ"ש להבדיל טמא לטהור כו' שכ"ז הם דיני התורה באיסור והיתר כשר ופסול כו', וגם בכללות הם רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת שאינן אלא רק להיות סור מרע ועשה טוב ולא למאוס ברע דוקא כידוע. אך הענין הוא

והימים ימי בכורי ענבים וא' בזהר אינון יומין ידיען לעילא: שלח יג, כ. ראה זח"ג נח, סע"א.
לא יגורך רע טהור עינים מראות ברע: תהלים ה, ה. חבקוק א, יג. וראה לעיל ד"ה וידבר גר את קרבני,
סכ"ט.

שוכן אתם . . . מי יתן: אחרי טז, טז. אייב יד, ד.
להבדיל טמא לטהור: ע"פ שמיני יא, טז.

דעכשיו העיקר הוא רק בבחי' הבדלה בין טו"ר בפ"מ ע"פ התורה לפי שבחכמה דוקא אתברירו כידוע והוא בחכמה דתורה שהוא שם מ"ה שמברר לב"נ דנוגה לתקן לחטא דעה"ד שהוא רק ענין תערובות טו"ר, ועכ"ז גם שלא נתבטל הרע במציאות לגמרי הרי כפוף ונכנע הוא לסטרא דקדושה האלקית שהרי כל כשר וטהור ומותר יעלה למעלה וכבהמה טהורה עולה לריח נחוח להוי' על המזבח כו', כך כל דברים הגשמיים שנעשו בחי' כלי למצות הוי' שישכון בו שם הוי' ממש כמו בד' פרשיות דתפילין בקלף גשמי ובסכך דסוכה וכה"ג רק להרחיק הרע גמור שהוא טמא ופסול ואסור כו'. וכך הוא גם בעבודה שבלב בתפילה באוי"ר שכליים דנשמות שיפעול התפעלות אוי"ר אלקית גם בנפש הטבעית לאכפיא עכ"פ כו' כנ"ל וישכון כזה אור האלקי מצד שנמתקו הגבורות קשות ונכלל שמאלא בימינא שזהו כל התורה כולה כנ"ל, וזהו ענין השלום בפמליא של מטה דע"י התבררות המדות הטבעיים בין טו"ר ע"י התורה דבחכמה אתברירו ובעבודה שבלב ומוח בתפילה כנ"ל, וזהו שלום הב' בו"ה דתומ"צ כנ"ל (וכמשי"ת). אבל בחי' התהפכות המדות מרע לטוב שיבוטל מציאות הרע לגמרי כנ"ל זה לא נק' בשם שלום בין ב' הפכים מאחר שיהופך גם הרע עצמו לטוב אלא מצד התגלות אור א"ס ממש שלמעלה מכל ההשתלשלות כמו שיהי' לע"ל אז נאמר ואת רוח הטומאה כו' ובלע המות כו' שיהופך ממות לחיים משום דקמ"י ממש א' וגם חשך לא יחשיך ויהפוך חשך לאור כידוע שזהו התשו' שלמע' מהתו' כו' וד"ל.

ואמנם הנה עדיין י"ל דאע"פ שהמדות צריכים בירור והבדלה כנ"ל וזהו בחכמה דתורה דוקא שהוא להבדיל כו', עכ"ז מה זה שייך לענין שלום בפמשמ"ט שזהו בו"ה שבנה"א כנ"ל דלפיז אין כאן בחי' התחברות כלל בין וי"ו לה"א רק ענין ההתחברות במדות לבד אם לאכפיא או לאהפכא כו' כנ"ל, ועיקר ענין השלום הוא רק לחבר ב' הפכים דחוי"ג כנ"ל ומהו ענין חיבור הזה בו"ה ע"י ענין ההתחברות של המדות הטבעיים הנ"ל, דלכאורה אין שייך זל"ז כלל כו'. אך הענין הוא שבאמת ע"י הבירור הזה שבמדות הטבעיים שמעורבים טו"ר כנ"ל עי"ז דוקא יבא ענין השלום וחיבור באותיות דו"ה שבנפש שזהו ענין בחי' יחוד דתומ"צ שנק' וי"ו וה"א כנ"ל, והוא ענין יחוד קודב"ה ושכינת' כמ"ש למעלה שנק' יחוי"ת שזהו יסוד כל התומ"מ כנ"ל. וביאור הענין הנה ידוע דעיקר ענין יחוד זה דקודב"ה ושכינת' היינו ע"י המצות מעשיו' דוקא והוא שאנו אומרים לפני מעשה המצות לשם יחוד כו' והיינו בחי' המשכה דסוכ"ע בממכ"ע שזהו יחוד דהוי" באלקים כמ"ש וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים ואמר בזהר שזהו כללות כל התומ"צ כו'. וזהו

שבחכמה דוקא אתברירו: ראה זחי"ב רנד, ב. תניא באגה"ק סכ"ח, ובהנסמן לשם. ואת רוח . . . ובלע המות . . . וגם חשך: זכרי' יג, ב. ישעי' כה, ח. קלט, יב. וידעת היום . . . בזהר שזהו כללות כל התומ"צ: ואתחנן ד, לה. לט. זחי"ב כה, א.

שואמרים בברכת המצות ברוך אתה הוי' אלקינו דוקא שיהי' הוי' בחי' סובב לבחי' אלקי' בגילוי גמור כו', אשר קדשנו במצותיו, לפי שקדשנו במצותיו כו' דהיינו לפי שעיי' המצות שקדשנו בהן נעשה הוי' אלקינו ממש ואח"כ מלך העולם. וי"ל בזה דהלא גם בלא מעשה המצות מתייחד סובב בממלא הוי' ואלקי' בכל העולמות מצד שהוא ית' מקור כל העולמות בבחי' ממלא ובבחי' סובב שהוא בחי' או"פ ואו"מ כידוע ולמה זה תלוי במעשה המצות דוקא. וצריך לומר כנ"ל כידוע שיש הפרש גדול בזה בין בחי' פנימיות לבחי' חיצוניות, דמה שנבראו כל העולמות דבי"ע מאין ליש זהו רק עיי' בחי' צרופי אותיות דדבור דיו"ד מאמרות שהוא רק בחי' חצוניות, וגם מה שנק' בחי' מקיף וסובב כ"ע אין זה רק לגבי העולמות לכד, אבל בחי' הפנימיות היינו בפנימיות דשם הוי' ואלקי' כמו שהוא בעצמות אור א"ס שבפנימיות הע"ס דאצי' ופנימיות דכתר וחוי"ב ומדות ודו"מ שזהו בבחי' הפנימיות דרצה"ע ופנימיות דחוי"ב ומחוי"ד דתו"מ כמו שהן למעלה ממש, וכמו שאומרים אשר קדשנו במצותיו דוקא שנק' מצותי מצות הוי' (שלא נודע ונגלה אף לאבות וכמ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם כמ"ש במ"א לפי שלא קיימו התו"מ רק ברוחניות אבל לא בגשמיות כמצות שלנו). וזהו כל עיקר היחוד העליון שנק' יחו"ע כי"ה דשם הוי' ויחוי"ב ביה בהוי' ואלקי' כנ"ל שהוא יחוד פנימי בפנימיות ועצמות דא"ס שבע"ס דאצי' דאיהו וחייהו חד ממש שלמעלה מכל עיקר ומקור העולמות דבי"ע כו', וכמ"ש כי עמך מקור חיים עמך טפל ובטל אף בחי' מקור חיי' דסובב הכללי השייך להשתלשלות העולמות שהן רק מחצוניות הדבור בצרופי אותיות דיו"ד מאמרות לכד אבל באורך הפנימי והעצמי ממש נראה אור זה בתו"מ דוקא כנ"ל וד"ל.

והנה מעתה י"ל האיך יכול להיות שעיי' מעשה המצות בדברי' גשמי' ממש יוכל לשכון יחוד שם הוי' ואלקי' הפנימי שבעצמות א"ס שבאצי' שלמעלה מכל ההשתלשלות דסובב וממלא כנ"ל, כמו במצות תפילין בד' פרשיות בקלף גשמי שורה ע"ז שם הוי' ממש כמ"ש וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך אלו תפילין שבראש שלמעלה הן ד' מקיפים דד' מוחין דחוי"ב וחוי"ג דאצי' שזהו תפילין דמרי' עלמא שמניח בראשו כמ"ש במ"א, וכמו"כ במצות ציצית נמשך מבחי' מקיף דל"ב נתיבות חכמה כו', וכה"ג בכל המצות במקיפים דסכך דטוכה והדעת בלולב, וכן במצות צדקה למטה בכסף גשמי לעני נמשך מלמעלה בחי' ה' חסדים העליונים מז"א למלכות שנק' דל ונק' צדקה בה' כידוע, וכך עיי' מצות ת"ת נמשך הארת אור א"ס בח"ע

ושמי ה' לא נודעתי . . החוי"ב רק ברוחניות: וארא ו, ג. ראה סה"מ תקס"ח ח"א ע' תפא. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' נח. תו ואילך. ח"ב ע' תתנד. תתק. במדבר ח"ב ע' שעב ואילך. וש"נ. כי עמך מקור חיים: תהלים ו, י"ד.
וראו כל ע"ה . . תפילין שבראש . . תפילין דמרי' עלמא: תבוא כה, י"ד. ברכות ו, א.

דאצי, וכן ע"י מצות שבת ביו"ד דשם הוי' שנק' קדש העליון ובמצות יו"ט בה' דבינה וכה"ג, וזהו פלא גדול לכאורה איך יוכל להיות דילוג גדול כזה מהמשכות אורות העליונים שבפנימיות הע"ס דאצי' בהתלבשות גשמיים בדברים גשמיים של צומח ודומם וחי וכמו הקרבנות דבהמה גשמיים להיות לריח נחוח להוי' דאצי' ממש וכה"ג.

אך הנה לכאו' יש לתרץ זה ממה שידוע שגם בסדר ההשתלשלות דבי"ע הרי נמשך מאצי' לבריאה כמו מלאכים ונשמות דבי"ע בע"ג ותכלית שנתהוו מאותיות די' מאמרות שבבחי' מל' דאצי' וכן עד למטה מטה גם בעוה"ז הגשמי שכה האלקי דמל' דאצי' נמשך בבריאה דרך עילה ועלול מרוחניות לגשמיות עד המזלות בדצח"מ שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל כו', וא"כ מוכרח שיש בכח האלקי להמשיך ולחבר ולקשר רוחניות בגשמיות בכללות כמו מאצי' לבריאה בנשמות דגן עדן העליון עד רוחניות וגשמיות בחומר וצורה למטה מטה, וא"כ לא יפלא ג"כ על קשר וחיבור דרוחניו בגשמי' דמעשה המצות כנ"ל וד"ל.

ואמנם באמת אין דמיון וערך כלל בין חיבור וקישור דרוחניות בגשמיות שבא בבחי' השתלשלות שנמשך ע"י צמצום האור בדרך הארה הארה כידוע שמסך מפסיק בין אצי' לבריאה וכן מבריאה ליצירה כו', וכך גם בכל המשכה מרוחניות לגשמיות כמו למטה ממש יוכל לבא בסדר ההשתלשלות דעו"ע כמו מרוחניות דמזלות בדצח"מ כו' וכל צורה בחומר בפרט כצורה וחומר דמלאכים עד צורה וחומר דצומח וחי כו', אבל בבחי' התלבשות האורות העליונים דאצי' במעשה המצות זהו א"א בבחי' השתלשלות דעילה ועלול דבי"ע אפי' ע"י כמה צמצומים והעלמות שהרי זה בא בדרך דילוג גדול שלא לפי ערך כלל וכלל, כמו שישכון אור הקדושה הפנימיות דמקיף דח"ע דאצי' בפ' קדש בקלף גשמי וכה"ג בחי' מקיפים עליונים דבינה בסכך דסוכה כו' וקדש העליון דח"ע בשבת וגילוי א"ס בחכמה בהבל דבור בד"ת בענינים גשמיים וחסד דאצי' בא בהתלבשות בכספגשמי דצדקה וכה"ג, וכ"ז ודאי שאינו בא בדרך השתלשלות עילה ועלול גם ע"י צמצומים רק בבחי' דילוג גדול שלא לפי הדרגה דהשתלשלות עו"ע שנק' התלבשות העליון יותר בתחתון יותר, משום דזהו הכלל דכל אור העליון ביותר שלא יוכל לבא בהשתלשלות כלל לעוצם הפלגת יוקר ערך מעלתו א"א לבא למטה כ"א בהתלבשות לבוש היותר תחתון דוקא, וכמו ששכל וחכמה עמוקה ביותר שא"א לגלות ולהשפיע בדבור מוכרח שיולבש במשל וחידה וכמו משלי שלמה וכה"ג אור המבריק ביותר שלא יכול להסתכל בו ילובש בלבוש עב וגם יותר שבו כמו בחשך אז יוכר אורו

וכחקיקת החותם בשעוה וכה"ג, וכמ"ש במ"א שמזה הטעם נק' התורה הקדומה בשם משל הקדמוני כו', והיינו ענין ירידת אור הח"ע הקדומה שבעצמות א"ס שלתבונתו אין מספר ונק' חכים ולא בחכמא ידיעא שא"א לבא בסדר השתלשלות עו"ע כלל כ"א בהתלבשות למטה מטה בדברים גשמיים כקלף דתפילין וסכך דסוכה וכה"ג, וזה הי' ירידת ה' על ה"ס והניח העולמות העליונים שלא יוכל אור דתורה לבא שם רק בהיות תחתון שזהו מה שנתאוה להיות לו דירה לו ממש בתו"מ דוקא בתחתוני' ולא בעליוני', ואף האבות לא זכו לתו"מ בגשמי' וכמ"ש ושמי הוי' ממש כו' וד"ל.

ול להיות שצ"ל בחי' דילוג גדול כזה מהיותר פנימי ועליון שלמעלה מן
ההשתלשלות למטה כ"כ בדברים גשמיים זהו קשר וחיבור
 דרוחניות היותר עליון וגשמיות שאין זה יכול להיות ע"פ ההשתלשלות כלל
 אלא צ"ל ע"י בחי' ממוצע המחברם כנ"ל, שזהו ע"י עסק התורה דוקא כמ"ש
 אז יחזיק במעוזה שהוא עוז דתורה שנקרא שלום יעשה לי יעשה שלום לי,
 יעשה שלום לי בפמשמ"ע בי"ה שבשם הוי', שלום יעשה לי בפמשמ"ט בו"ה,
 שהוא לחבר ולקשר לבחי' המדות העליונות דשם הוי' בחג"ת כו' שבא
 ונמשך בהמשכות אורות עליונים דשם הוי' הפנימי כנ"ל בבחי' המעשה
 דמצות שלמטה בגשמיות כנ"ל שנק' הוי"ה כו' שהוא חיבור וקשר דרוחניות
 העליון יותר בתחתון ביותר שלא לפ"ע ההשתלשלות כנ"ל, והוא ע"י השלום
 הממוצע שמחבר ומיחד, והוא ע"י התורה כמו שהתורה עושה שלום
 העליון בפמשמ"ע בי"ה. והענין הוא כמו שהחכמה מבררת המדות הטבעיים
 בין טו"ר לאכפאי או לאהפכא כו', כך התורה מבררת בעה"ד טו"ר באופן
 מעשה המצות איך ומה לעשות אותם דהיינו שבזה האופן דוקא יוכשר
 למצוה ואם לאו אינה מצוה כלל ולא ישכון בה רצון העליון וחכמתו ומדותיו
 שבשם הוי' העליון, כמו בד' פרשיות שבתפילין אם אינן כהלכתן ע"פ הלכות
 תפילין בתושבע"פ לא ישכון בהם שם הוי' כלל וכה"ג בכל המצות שהן כל
 דקדוקים בהלכות ודינין שבויו סדרי משנה. שנמצא מובן מזה עכ"פ מאחר
 שיכול לכוין הדבר שע"ז האופן כך ולא כך נמשך ונתחבר במצוה זו גילוי
 רצון העליון ויהי' יחוד עליון דשם הוי' במעשה הגשמי למטה ממש, א"כ
 הרי ע"י התורה עצמה נעשה חיבור וקשר דרצה"ע ומדותיו במעשה זו שהוא
 היותר עליון, ביותר תחתון לפי שהתורה מבררת היטב לעה"ד טו"ר עד
 שבאופן זה הוא המוכשר להיות קשר וחיבור העליון בתחתון, וזהו שהתורה
 נק' שלום גם בפמשמ"ט בו"ה שהוא להביא ולחבר למדות דאצי' שנק' קוב"ה
 ושכינת' שהוא בחי' מעשה המצות שנק' מצות המלך שהוא הה"א דשם הוי'

וכמ"ש במ"א . . משל הקדמוני: שמואל-א כד, יג וברש"י שם. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע'
 תקנ"ג. דברים ח"ב ע' תב. וש"נ.
 שנתאוה להיות לו דירה: תנחומא נשא טו. וראה תניא פל"י. ועוד.
 שהחכמה: בכת"י ב: שהתורה.

ע"י קבלת עומ"ש שבכל מצוה כנ"ל וד"ל. וזהו כי נר מצוה ותו' אור שהמצוה הוא בחי' כלי כנר לאור שהוא שם הוי' הפנימי ועצמי הנ"ל שע"י התורה שנק' אור שמחבר מעליון לתחתון כ"כ מרוחניות לגשמיות במעשה המצות עד שיאיר אור הוי' העליון למטה ממש כמו למעלה שאין זה לפי ערך ההשתלשלות, זהו ותורה אור דו"ק זה הוא הנכלל בנקודה דו"ד שבמילוי שלו יש ו' ד' שהוא קו ושטח שמן הקו העליון דמדות דאצי' יתפשט ויתלבש בכלים דמצות שהוא השטח כי נר מצוה וד"ל. וזהו ע"י התורה שמבררת המדות הטבעיות דוקא כנ"ל דבחכמה אתברירו ובעבודה שבלב בתפילה בכ"ח מ"ה דנה"א כנ"ל, לפי שהגם שאין זה בירור המדות לבד כמו ע"י שינוי הטבע בהתהפכות או לאכפאי עכ"פ וכן בבירור הרע מן הטוב במצות כנ"ל הרי יש בזה היפוך החשך דק"נ לאור שזהו דוקא יהי' כלי לאור הוי' שבמצות עד שעולה למעלה בגילוי אור דחכמה בכינה והיינו בבחי' חשך סתרו שלמעלה גם מנקודה דו"ד כו', וע"כ עי"ז דוקא יוכל להיות בחי' השלום גם בפשמ"ט שהוא להמשיך ולחבר לאור החכמה ורצה"ע במעשה זו שנבררו בעה"ד טו"ר דוקא לפי שסוף מעשה עלה במחשבה תחלה שזהו מה שנתאוה כו' ולזאת יהי' בחי' דילוג גדול הזה בירידה והתלבשות בחי' הפנימית דשם הוי' בדברים גשמיים (וכמ"ש במ"א בפי' אחותי דחכמה שמאין כו' לשון מאחה ולשון אחוי לחבר רוחנית בגשמיות במצות כו').

וזהו והי' מעשה הצדקה שלום, פי' צדקה הוא כולל כל המצות כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור כו', ופמצות הצדקה לעני' להחיות רוח שפלים דלית לי' מגרמי' כלום שבזה הוא עושה שלום לחבר את המקבל אל המשפיע (כי בלא צדקה יש לעני' מדוכא קנאה ושנאה גדולה לעשיר שמתנהג בהרחבה גדולה ואינו נותן לב' לעני' מדוכא, וע"י השפעה זו בצדקה נהפך העני' מאויב לאוהב כטבע המקבל שנמשך ומשתוקק למשפיע כך עיני העני' מיחלות ומצפות לעשיר להחיותו כו', ונמצא נעשה שלום מצד המקבל שמתחבר ומתקשר במשפיע ע"י השפעה זו), וז"ש והי' מעשה הצדקה שלום עם המקבל (וכמו ביחוד דו"ג דכתיב וידעת כי שלום אהלך שמיים שלום בביתו זו אשתו שזהו שלום שמלמטה למעלה מן המקבל אל המשפיע בבחי' התקשרות דצדיק תחתון לצדיק עליון כנ"ל וד"ל). וכך יובן בכללות מעשה המצות שנק' צדקה בה' וכמ"ש זרעו לכם לצדקה, וכידוע שהתורה נק' משפט ומעשה המצות נק' צדקה צד"ק ה' שזהו ההשפעה והמשכה אלקית

כי נר מצוה ותורה אור: משלי ה, כג.

וכמ"ש במ"א בפי' אחותי: ראה סה"מ תקס"ד ע' קנו ואילך.

דחכמה שמאין: איוב כח, יב: והחכמה מאין תמצא.

והי' מעשה הצדקה שלום... וצדקה תהי' לנו: ישע"י לב, יז. ואתחנן ה, כה.

וידעת כי שלום אהלך: איוב ה, כד. וראה יבמות סב, ב.

זרעו לכם לצדקה: הושע י, יב.

דרצה"ע ומדותיו בפנימיות ועצמות א"ס שבאצ"י שנמשך למטה בבחי' כלים מכלים שונים במעשה המצות בגשמיות שנק' מצות המלך שזהו כנותן לעני כנ"ל בצדקה לעני שנעשה שלום עמו כו' כך בהמשכה זו למעלה בבחי' המל' שנק' דל דלית לי' מגרמי' כלום ומאור הזרוע לצ"ע במצות העליונות שנק' צדקה בה' נעשה שלום במקבל שהוא בחי' המל' שנק' שלום בפמשמ"ט דוקא שהוא ע"י החיבור דוי"ו בה', וז"ש אדברה נא שלום בך דוקא בבחי' המל' שנק' בית או אשה כידוע וכן מ"ש ה' יברך את עמו בשלום שזהו בחי' ה' אחרונה דשם הוי' שהוא שרש כנ"י למטה שנק' צדקה בחי' צדק ה' תתאה שמתחברת ומתיחדת בוי"ו שנק' הקב"ה בו' קצות דאצ"י בפנימיות ועצמות דהוי' כנ"ל ואז נק' שלום בין המשפיע עם המקבל וד"ל. וזהו והי' מעשה הצדקה דוקא שלום שזהו שלום התחתון בו"ה דשם הוי' כנ"ל (ואע"פ שעיקר העושה שלום זהו ע"י התורה שנק' שלום כנ"ל שזהו מה שבחכמה דתורה אתברירו במדות דטו"ר בעה"ד כנ"ל וכמ"ש יעשה שלום לי שלום יעשה לי דקאי בעוסק בתורה לשמה שעושה שלום בי"ה וכן הוא שעושה ע"י התו' בו"ה כנ"ל, והענין הוא דודאי גם מה שנעשה שלום במקבל שהוא ע"י הצדקה שלכך א' והי' מעשה הצדקה דוקא שלום גם זה עצמו אינו בא רק ע"י השפעה והמשכה דמשפיע למקבל כעשיר לעני כנ"ל, וזהו ע"י התורה דוקא שהיא המבררת המדות של טו"ר וע"י יומשך אופן גילוי רצה"ע במעשה המצות כנ"ל שהוא וי"ו שמתחבר בה', וזהו שנק' מעשה הצדקה שהמקבל השפיע. שנק' צדקה הוא מעשה הצדקה הוא בחי' צדיק שעושה צדקות כמו כי צדיק ה' אוהב צדקות להשפיע למקבל, וכן כנ"י בכלל שעושים את המצות נק' צדיקים כמ"ש ועמך כולם צדיקים בחי' צ"ע משפיע וממשיך לאור הזרוע לצ"ע לבא למעשה בפ"מ וכאשר בא במעשה ממש נק' צדקה בה' כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור בפ"מ וזהו זרעו לכם לצדקה כו', ולכך נמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה הרי התלמוד הוא הממשיך ומביא לידי מעשה נק' משפיע הצדקה דגוף המצוה וכנ"ל דת"ח דתושבע"פ מבררים להיות חיבור וקשר רוחני דרצה"ע וגשמיות דמעשה המצות בכך וכך דוקא ואז יוכשר גילוי רצה"ע למטה כו', וא"כ עיקר העושה שלום בין המשפיע למקבל זהו ע"י תשבע"פ שמברר לעה"ד טו"ר בפרטי פרטיות איך ומה לעשות המצוה ולכך א' דתלמוד גדול דוקא כו', והוא שנק' מעשה הצדקה כמו גדול המעשה יותר מן העושה כו', וזהו שלום הב' שא' שלום יעשה לי בפמשמ"ט בחיבור ו"ה הנגלות לנו לשמור ולעשות כו' כמו שעוסק בתורה לשמה לשם התורה עצמה עושה שלום למעלה בי"ה, שז"ש יעשה שלום לי מלמעלה למטה כנ"ל. (ובאמת שלום הב')

אדברה נא . . . ה' יברך: תהלים קכב, ה. כט, יא.

כי צדיק ה' . . . ועמך כולם צדיקים: תהלים יא, ז. ישעי' ס, כא.

נמנו וגמרו דתלמוד גדול: קידושין מ, ב.

גדול יותר משלום הא', והוא מ"ש סתם והי' מעשה הצדקה שלום ולא הזכיר תורה כלל לפי שגם שתלמוד גדול כו' מפני שמביא כו' זיל בתר טעמא לפי שמביא לידי מעשה דוקא א"כ המעשה עיקר יותר, וכידוע שיש שרש למצות במעשה מצד עצמה יותר מן הח"ע וח"ת דתורה שבכתב ותושבע"פ והוא בבחי' עצמות התענוג ורצה"פ ממש, וזהו שלום יעשה לי ממש במצות בפ"מ יותר משלום הא' ב"ה דחכ' ובינה כו' ואע"פ ששלום זה רק למקבל בלבד לפי שאין שלימות במשפיע בלא מקבל כלל כידוע ואדרבה א' אשת חיל עטרת בעלה כו' לפי שנעוץ תחילתן בסופן דוקא וסוף דבר כו' נקבה תסוכב גבר. וזהו בצדקה תכונני בצדקה דמעשה המצות מצד עצם המעשה וכן צדקה תרומם גוי וכן ומעשה ידינו כוננה כו' והיינו בעקבות משיחא כדור הזה האחרון שאין לו רק עצם המעשה בלא תורה ותפילה כו' וד"ל).

וזהו החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדין כו'. דהנה מבואר למעלה בשרש ענין הקליפה דמדין שאינו נחשב כו' אומות הכנעני כו' שהוא רק לעשות פירוד בין הדבקים היפוך השלום והאחדות שבסטרא דקדושה האלקית בפמשמ"ע ובפמשמ"ט ב"ה וכו"ה כנ"ל, והוא ענין שנאת חנם שנחרב ע"ז בית שני ואע"פ שהיו עוסקים בתו"מ (שהוא וי"ו ה"א כנ"ל) אבל ע"י בחי' הפירוד שהי' ביניהם בשנאת חנם שזהו במדות הטבעיים שמפריד הלבבות בתכלית עד שאין להם חיבור זע"ז כלל לא נמשך בתו"מ שלהם שום יחוד עליון דו"ה שלמעלה, כי כמו שנעשה פירוד והתחלקות בין אותיות ו"ה ע"י הפירוד דקליפת מדין לפי שהם שונאים בתכלית לגילוי אור האלקי דו"ד דחכמה בה"א ומונעים גילוי ויחוד"ע זה דחו"ב, כמו שנראה בחוש במה שיש שנאה גדולה על ת"ח ועובדי ה' בחו"ב כמו בבחי' רא"י מקרוב בבחי' הביטול והתכללות באחד בתכלית כמו בעוסק בתורה לשמה לשם התורה כנ"ל כי בחי' חכמה דתורה ובחי' רא"י עין השכל בלב בפנימיות ועצמות אלקות כנ"ל זהו ההיפוך ממש המנגד לקליפה זו דמדין שאינו רק להיות פירוד בין הדבקים שזהו מצד בחי' לגרמי' מצד שמרגיש א"ע ביותר כמו למען שמי דוקא יכבד ה' כו' כנ"ל, שע"כ לא יוכל לסבול לת"ח שעוסקים בתורה ותפילה בבחי' ביטול דאין דחכמה הנ"ל וכל מגמתם שיבוטל השלום בפמשמ"ע, וכמו"כ ביחוד דו"ה בפמשמ"ט כמו ממדות למעשה המצות בפועל ממש כתלמוד שמביא לידי מעשה כנ"ל הרי באמת השנאת חנם הנ"ל זהו מה שלא יוכל לסבול עבודת חבירו בתו"מ ואו"ר שלו בתפילה כלל (וזהו שנאה שבלב שמחמת הקנאה גדולה דקנאה המתגבר ברשפי אש כרציחה כו' שבא בלב במורגש עכ"פ, אבל שנאת חנם שמפריד בין י"ה הנ"ל שזהו שנאה שלמעלה מן הטעם לגמרי ונק' תכלית שנאה שאינו יודע בעצמו הטעם וגם

אשת חיל . . . וסוף דבר . . . נקבה תסוכב: משלי יב, ד. קהלת יב, יג. ירמ' לא, כא.
 בצדקה תכונני . . . צדקה תרומם . . . ומעשה ידינו: ישעי' גז, יד. משלי יד, לד. תהלים צ, יז.
 וגם: בכת"י ב: זהו.

מגיע למעלה מן החכמה שמפריד היח"ע ד"ה היפוך בחי הביטול דמ"ה דחכמה שעושה השלום והיחוד ב"ה וגם עושה השלום בו"ה בתו"מ בפועל ממש כנ"ל וד"ל). והנה מטעם זה שקליפה דמדין הוא היפוך המנגד לב' שלימות הנ"ל ב"ה ובו"ה ציוה ה' שיחלצו מאת ישראל אנשים לצבא להכניע קליפה דמדין במלחמה כדי לתת נקמת שם הוי' במדין דהיינו כדי שיהי' חיבור ויחוד ושלום ב"ה ובו"ה כנ"ל ויהי' שלימות היחוד בשם הוי' דוקא ולא יהי' שום פירוד בין הדבקים ח"ו. וזהו לתת נקמת ה' שלא יהי' דבר חוצץ ע"י פירוד לבבות בכנ"י, והוא ע"י עסק התו' בביטול דשם מ"ה דוקא כנ"ל וד"ל.

אך הנה כבר הי' קצת הכנעה לקליפה דמדין בימי משה ע"י הכנעה דיתרו כהן מדין למשה במדבר כנ"ל, ולולי זה לא הי' ביכולת ישראל לנצח למדין במלחמה זו כנ"ל. והענין הוא כי שרש וטעם דהכנעת יתרו כהן מדין לא הי' רק מפני משה דוקא, כי בחי' ומדרגה דמשה הי' בשרש ומקור דחכמה דתורה שהי' לנגד ממש לקליפה דיתרו כמ"ש בטעם קריאת שמו משה כי מן המים משיתיהו מבחי' מים עליונים דחכמה עילאה הקדומה נק' ים הקדמוני כו', וזהו מרומז בתיבת משה מ"ה שמו כו' בחי' מ"ה דח"ע העצמי מה שם בנו בחכמה דתורה הנגלית לנו ע"י משה כמ"ש תורה זוה לנו משה כו' ולכך נק' התורה ע"ש משה בשם תורת משה כידוע, ולכך הי' משה עניו גדול מכל האדם כו' להיותו בפנימיות ועצמות דמ"ה דתורה שהוא בתכלית בחי' הביטול במציאות כמ"ש ונחנו מ"ה ממש, וע"י בחי' מ"ה דתורה נעשה בחי' שלום העליון ושלום התחתון בשם הוי' היפוך בחי' הפירוד והתחלקות דקליפת מדין כנ"ל. וע"כ נצטוו משה דוקא צרור את המדיני' כו' ואחר תאסף אל עמך, כי מלחמה זו להכניע לקליפה דמדין שייך ותלוי במשה דוקא להיותו עיקר המנגד להכניע בחי' הפירוד בשם מ"ה דמקור התורה שהאיר בנשמתו כו', ולזאת אמר לו צרור את המדינים כו' לתקן בחי' הפירוד שלהם ואחר תאסף כו' שבזה יהי' שלימות לנשמתו לעלות למעלה במקור חוצבה בשלימות דשם הוי' ב"ה ובו"ה שבתשכ"כ ותשבע"פ שע"ז נעשה שלום בפמשמ"ע ובפמשמ"ט כנ"ל וד"ל.

והנה אחר שהי' הכנעה בראש מדין מקור העושה פירוד והתחלקות במדנים וריב כיתרו כהן מדין שהכניע א"ע לפני משה שהי' בבחי' מקור היחוד וההתכללות וביטול דבחי' מ"ה דתורה כנ"ל, אזי הי' בנקל לבני' לנצח במלחמה למדין בנצוח דמוחין ומדות שנכלל שם הוי' ב"ה ו"ה כנ"ל.

כי מן המים משיתיהו: שמות ב, י"ד. וראה גם תרי"ח שמות נט, סע"ב. סד, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רנד.

מה שמו . . . מה שם בנו . . . תו' צוה: משלי ל, ד. ברכה לג, ד.
עניו גדול . . . ונחנו מה: ע"פ בהעלותך יב, ג. בשלח טו, ז. ת.

וזהו שא' החלצו מאתכם דוקא מכללות ת"ר אלף כו' שנק' צבאות הוי' שהן כלולים ביחוד אמיתי בשם הוי' בבחי' מ"ה דאדם אדמה לעליון שהוא בחי' היחוד והתכללות האמיתי במדות שהן ו"ק דאצי' שמשם שרש מספר בניי כידוע, ולפי שהיו ישראל במדבר חונים לדגליהם בדוגמא לד' מחנות שכינה ביחוד'ע כמ"ש ויחן ישראל כאיש א' לכך אמר החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדין פי' שיהיו כולם כאיש א' בלב א' ודעה א' על מדין להכניעם כי היחוד והאחדות הוא היפוך הפירוד והתחלקות ובוזה ינצחו לקליפה דמדין מטעם הנ"ל וד"ל.

אך עדיין י"ל מ"ש החלצו מאתכם דוקא ואח"כ א' לכל מטות והל"ל מכל מטות כו' כנ"ל, וגם מ"ש על מדין מהו על למעלה מהן דוקא כו'. אך הענין הוא כידוע בשרש מספר בניי ת"ר אלף דוקא לפי ששרש נש"י בו' קצוות דז"א שהן ששה מדות לבד כמו לך הוי' הגדולה והגבורה כו' עד כי כל בחי' יסוד כו' כי וי"ו מדות אלו נמשכים ונולדים מבינה עילאה דאצי' שנק' אימא עילאה אם הבנים כו' (כמ"ש בזהר בלק ע"פ כי מראש צורים אראנו כו') כי כל מדה כלולה מי"ס כמו חסד שבחסד כלול ג"כ מי"ס עד שעולה ק' אלף מבחי' חסד וכן מבחי' גבורה ות"ת כו', ע"כ כללותם הן ת"ר כנ"ל. אך אי"כ למה המספר דשבטים הן י"ב והי' ראוי שיהי' רק ששה שבטים כנגד וי"ו מדות לבד. אך הנה ידוע בטעם שנק' שבטים או מטות לפי ששבט לשון המשכה כמו כוכבא דשביט כענף שיוצא מן האילן שנמשך להלאה מן האילן לצדדין שזהו מורה ענין פירוד והתחלקות שכל ענף יוצא לחילוקי בפ"ע לאיזה צד ואין לענפים חיבור זע"ז כלל אע"פ שיוצאים כולם מאילן א' כי כאו"א סמיכתו' בפ"ע והולך ועולה כלפי מעלה ולצדדין, אך כאשר מטין הענפים מעל האילן כענין שדי נופו בתר עיקרו כמ"ש בגמ' באילן העומד ברה"י ונופו נוטה לרה"ר כו' אזי מתאחדים כל הענפים כא' ואז נק' מטות לשון הטי' שמטין כולם כא' בהתכללות כמו מטה כלפי חסד ואין נק' ענפין מתפרדין כו'. והנה ידוע שבין כשנק' י"ב שבטים או י"ב מטות זהו עד"מ כמו המטה שנוטים בו בבי' אופנים או כלפי מעלה כשמרים המטה כמו ואתה הרם את מטך (שזהו כמו שצומח הענף באילן שראשו עב למטה והולך ועולה

ויחן ישראל כאיש א': יתרו יט, ג ומכילתא שם.

לך ה' הגדולה: דברי הימים א כט, יא.

בזהר בלק ע"פ כי מראש צורים: בלק כג, ט. זחיג רג, ב. וראה ביאוריהו קג, א ואילך.

כוכבא דשביט: ברכות נח, ב. וראה סי' מאמרי אדה"ז עה"ת חיב ע' תקינ. ועוד.

לחילוק: בכת"י ב: לגילוי.

סמיכתו: כ"ה בהכת"י: ואוצ'ל: צמיחתו.

שדי נופו בתר עיקרו כמ"ש בגמ': שבת ד, כ. ובכ"מ.

מטה כלפי חסד: ראה פרדס שכ"ג בערך "מטה כלפי חסד".

ואתה הרם את מטך: בשלה יד, טז.

ומתקצר בסופו) או שנוטין בו כלפי מטה כמו להשען ולילך על משענתו בארץ כו' (שראשו העב למעלה והקצר למטה), ולכך נק' מטה ע"ש ההט' שמטין בו לכל צד אם כלפי מעלה או למטה כו'. וכך יובן בכללות נש"י שנק' בשם שבטים או מטות כידוע שיש ב' מיני שבטים כמ"ש ששם עלו שבטים שבטי י"ה כו', הרי יש שבטים שהן בבחי' עלי' שעולין מלמטה למעלה והן שבטים שבבחי' עלמא דנוק' שזהו במל' דאצי' כבריאא שנק' י"ב בקר שים של שלמה עומד עליהם, כדוגמא דד' מחנות שכינה במרכבה דפני אר"י כו' שהן ד' חיות שנושאות את הכסא, והן נשמו' שנולדו ונתהוו מאין ליש בבטן הנוק' דאצי' שנזרעו מבחי' אור הזרוע לצ"ע בחי' יסוד ז"א דאצי' כו' והוא שנק' אוצר שכל הנשמות כלולים שם ויוצאים לגילויי כבי"ע כענין אתה בראת יצרת נפחת בי וכת' כל הנק' בשמי כו' בראתו יצרתו אף עשיתיו, ובהן שייך ענין עלי' שעולין מלמטה למעלה דוקא, והוא כמו בכל חדש ושבט שעולים הנשמות מג"ע העליון לאצי' כענין מיכאל מקריב נשמות כו' כידוע, וזהו ששם עלו שבטים כשבטי האילן שיוצאים מן האילן לצדדין ואח"ז כולן עולין כלפי מעלה ושדי גופו כו', וכך בחי' ע' נפש דיעקב שמתחלקים לייב שבטים בעולם הבריאה עד נש"י בגופים בעולם העשי' לא נק' נפשות ענפין מתפרדין כנפשות עשו (ששרשן מבחי' הפירוד דמדות דתהו שהן זת"ז דוקא), ואמנם יעקב איש תם יושב אהלים הוא בחי' היחוד והתכללות דת"ת קו האמצעי שמיחד לכל הענפים הנק' שבטי יעקב שיוכלו כ"א באחדות פשוטה, וכמו שאמרו השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אף ביחודא תתאה דבריאא אלא אח"פ כו' וד"ל (כמשי"ת). והיינו ג"כ בחי' מטות כאשר הם מטים כלפי מעלה כנ"ל כמו ששם עלו שבטים כו' (והיינו בחי' השלום בפמשמ"ט ביחודא תתאה כמו ביחודא עילאה כמ"ש כגונא דאינון מתיחדין לעילא ביחור"ע ד"ה שהוא שלום בפמשמ"ע כו'). ומ"ש עוד שבטי י"ה היינו מדרגה הב' בשבטים שהן בבחי' עלמא דדכורא דז"א דאצי' בשם הוי' דחוי"ב שבמדות דאצי' שנק' שבטי י"ה דוקא כמו שנמשכים מאילנא דחיי שבתוך הגן דעה"ח בחי' חסד דאבא בתוך הגבורה דאימא כו', וכידוע דשרש הראשון דנש"י למעלה מעלה הוא במוחין דאו"א שנק' י"ה שלמעלה מתולדות המדות דז"א והענפים המסתעפים מהם שנק' תולדות מן האילן הזה שנק' אילנא דחיי הרי הן נשמות דאצי'

ששם עלו שבטים: תהלים קכב, ד.

כענין אתה בראת . . . כל הנק' בשמי: ע"פ נוסח אלקי נשמה [וראה בהנסמך בפרטיות ב,מילואים להמ"מ בסו"ס מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ג ע' אירעז]. ישע"י מג, ז.

כנפשות עשו: ע"פ וישלח לו, ה. ויקיר פ"ד, ה. רש"י ויגש מו, כו.

דמדות דתהו שהן זת"ז: ע"פ שער התיקון (ש"י) פ"ה. וראה תרי"א כד, ד. נב, א. סה, ד. ועוד.

יעקב איש תם: תולדות כה, כו.

כשם שאין בלבך: פסחים נו, א.

כגונא דאינון מתיחדין: זחיב קלה, א.

המסתעפי מבחי' ו"ק דז"א מלמע' למטה שזהו כמו השבטים שנמשכים מן האילן מלמעלה למטה כשורש האילן עומד למעלה כמו הבאים ישרש יעקב כו' ששרש האילן כנ"ל הוא בפני' דחו"ב שנמשך מפנימיות ועצמות דאור הכתר (כידוע דז"א בעתיקא תליא שנק' ישראל סבא, וזהו כי יעקב בחר לו י"ה דוקא שהוא חו"ב דאצי' וישראל לסגולתו שהוא בחי' ת"ת דז"א ששרשו בסגול העליון דכח"ב שנק' סגולה שהוא בחי' ד"ע שמזווג ומחבר לי"ה דחו"ב כנ"ל בענין המאמר גדולה דעה שנתנה בין ב' אותיות כו' וד"ל.

והנה אע"פ שב' מיני שבטים ומטות הנ"ל הן ב' הפכים ממש שזה בא בבחי' ירידה והמשכה בחסדים דאוי' מלמעלה למטה כנ"ל וזה עולה בבחי' או"ח מלמטה למעלה כמ"ש ששם עלו כו', מ"מ הן מתכללים זע"ז יחד ובאמצעות חיבורם יחד הוא שנק' בשם צבאות הוי' שהן י"ב שבטי' מי"ב צרופים דשם הוי' כו' שנק' ששה כפולות כו' דהיינו ו"ק דז"א מלמעלה למטה עם ו"ק דנוק' מלמטה למעלה כו', וזהו שכוללם יחד ששם עלו שבטים שבטי י"ה כו', ובכללותם יחד נק' עדות לישראל שהוא התורה, שע"ז נעשה ב' שלימות הנ"ל שלום בפמשמ"ע דבחי' שבטי י"ה מלמעלה למטה ע"י הממוצע המחברם (שזה הי' ע"י משה כשהכניע ליתרו כנ"ל דמשה מ"ה שמו בבחי' ד"ע שמחבר חו"ב ונק' מפתחא דכליל שית שהן ו"ק העליונים והתחתונים שהוא ד"ע וד"ת כו' כמ"ש משה ת"ר אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו כו' כמ"ש במ"א), ושלום בפמשמ"ט בוי"ו ה"א הוא ע"י השבטים דנוק' שעולים מלמטה למעלה שזהו בחי' התקשרות דמקבל אל המשפיע כנ"ל שזהו יחוד והתכללות דו"ה כנ"ל בענין הצדקה שנק' שלום כו'. וזהו למה תתענינו ה' מדרכך היינו בחי' חסד ואהבה דאברהם ותקשיח לבנו ביראתך דפחד יצחק, ועכ"ז שוב למען עבדיך שבטי נחלתך דוקא שהן שבטים שלמטה שעולים למעלה בבחי' יחוד והתכללות כנ"ל לפי שנועץ תחלתן בסופן דוקא שכאשר נמצא אחדות וחיבור למטה בכנ"י בשבטים דנוק' יש ברכה ושפע דעצמות אור א"ס ממש בסוף למעלה מברכה בראש כמ"ש ה' יברך את עמו בשלום כו' מטעם הנ"ל.

וז"ש החלצו מאתכם דוקא שהוא בחי' שבטים שעולים מלמטה למעלה מעולם הפירוד לעולם היחוד בשלום ואחדות בפמשמ"ט כנ"ל והוא כולל שלום העליון שמלמעלה למטה שבכלל הן י"ב שבטים מטעם הנ"ל

דז"א בעתיקא תליא: זח"ג רצב, א.

דגדולה דעה: ברכות לג, א.

ונק' מפתחא דכליל שיח: זח"ב קעז, ריש ע"א. וראה אמרי בינה [קה"ת תשמ"ה] קכא, א, ובהנמנו שם.

ת"ר אלף רגלי העם: בהעלותך יא, כא. וראה להלן ע' איתתסח.

למה תתענינו ה' מדרכך: ישעי' סג, יז.

שמתכללים יחד כו' וד"ל, והיינו ע"י חיבור והתכללות ואחדות ככ"א בנפשו ב"ה ובו"ה כנ"ל, לכך אמר החלצו מאתכם ויהיו כולם ביחוד והתכללות שאי אפשר להיות שלימות היחוד כ"א בהתחברות יחד כולם כא' דוקא שזהו עיקר המנגד לנצח לקליפה דמדין כנ"ל ואז יוכלו לתת נקמת שם הוי' במדין להכניע לקליפה דמדין כי בחי' אחדות זאת יהי' למנגד למדין שלא יהי' שום מפריד ודבר חוצץ בין ישראל לאביהם שבשמים בשם הוי' ב"ה ובו"ה כנ"ל.

ו"ז"ש ויהיו על מדין על דוקא למעלה מבחי' הפירוד דקליפת מדין להכניעם, כי הנה כדי לתת נקמת שם הוי' במדין צריך שיעלו המדות דו"ק שרש נש"י למעלה מבחי' התכללות ויחוד (כמ"ש במ"א בענין הוציא את בני' על צבאותם למעלה מצבאותם, והוא מפנימיות הכתר שלמעלה גם מחו"ב ומדות כו' וכמ"ש כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו כו' ששם למעלה מן המספר דת"ר אלף כמ"ש במ"א) ששם אין מקום לקליפה דמדין כי אין פירוד כלל במקור ושרש היחוד וההתכללות טרם שבא לבחי' התחלקות דחו"ב ואז ממילא יכניעו לקליפה דמדין שלא ישלוט בו הפירוד כמו שנאת חנם הנ"ל אף למטה כשיש אחדות והתכללות (כמו בלעם שראה את ישראל שוכן לשבטיו בסדר יחו"ע לא יכול לקלל רק לברך כי זהו הכלי המחזיק ברכה שהוא השלום), ולפי שצ"ל הכנה רבה בעצמם לעשות לבחי' התכללות הזאת בנפשם בכלל ובפרט שיוכלל עם מנגדו (כמו ואהבת לרעך כמוך שזהו כל התו' ביחוד והתכללות דציור אדה"ע כמ"ש במ"א) והכנה זאת הוא רק להסיר מהם קליפה דמדין שהוא הפירוד לבד כנ"ל, ע"כ א' לשון על מדין כלומר כ"ז הוא בשביל מדין פי' שכולם יעשו אחדות יחד כאיש א' וכולם יתנו לב אחד על מדין להכניעו כי כ"א יכיל בנפשו במדות שלו ביחוד וחיבור מכל ההפכים וכולם כאיש א' יהיו נכללים יחד ודעה א' בלתי התחלקות ופירוד כלל, וזהו עיקר סיבת מלחמה"י הזאת להכניע לקליפה דמדין, וזהו ויהיו על מדין דוקא כדי לתת כו' וד"ל.

ובכ"ז יתורץ ג"כ הקושיא הב' למה א' לכל מטות ולא א' מכל מטות אחר שא' החלצו מאתכם כו', לפי שז"ש לכל מטות כולל הוא בין הוי"ו שבטים דדכורא שמלמעלה למטה כנ"ל שנק' שבטי י"ה ובין הוי"ו שבטים דנוק' שהיו עולים מלמטה למעלה, והיינו ב' שלימות הנ"ל מן המשפיע למקבל ומן המקבל למשפיע כו'. וזהו לכל מטות ישראל אם מטה כלפי

הוציא את בני' על צבאותם: בא יב, נא.

כי אחת אבינו: ישע"י סג, טז.

בלעם שראה את ישראל שוכן לשבטיו: בלק כד, ב.

ואהבת לרעך כמוך . . . כל התורה . . . כמ"ש במ"א: קדושים יט, ח. שבת לא, א. ד"ה להיע ליג בעומר בס'

מאמרי אדה"צ עה"ת ח"ב ע' תקצא [ובהמ"מ שם].

מלחמה: בכת"י ב: נצוח המלחמה.

מעלה או מטה כלפי מטה שניהם כא' בכללות כולם צריך שיצבאו על מדין לפי שעיקר המנגד לקליפה דמדין זהו בחי' היחוד השלם • בכללות דשם הוי' שכולל ב' שלימות הנ"ל בי"ה וכו"ה ע"י יחוד דשם הוי' בכ"א בפרט ובכלל שכולם כא' דוקא כנ"ל, וע"כ לא א' מכל מטות דהוה משמע מלמטה למעלה כמו החלצו מאתכם דרישא, ובאמת צריך להיות כולל לב' השלימות הנ"ל יחד מלמעלה למטה עם מלמטה למעלה, ולכך אמר לכל מטות דמשמע כפשוטו שכולם מצד עצמם יגרמו היחוד"ע ויחוד"ת כא' מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע, וזהו שברישא א' החלצו מאתכם שמדבר מלמטה למעלה לכך משמעו כולם דוקא, ובסיפא מדבר בכללות השבטים דז"נ יחד כנ"ל ע"כ אמר לכל מטות דשייך לומר בזה לשון לכל וד"ל.

ובכ"ז יובן יותר טעם גלות זה האחרון ביותר מכ"ד וכ"ה פעמים מגלות בית ראשון ע' שנה, כי בחי' פירוד דשנאת חנם גדול יותר גם מפגם דע"ז וג"ע וש"ד כנ"ל לפי שבפירוד דשם הוי' אין השם שלם וחסר בחי' שלום וממילא גורם זה הסתלקות השכינה מישראל בכלל שזהו קשה הרבה יותר מפגם וגירעון אור שע"י עון ע"ז באות יו"ד וג"ע בה' כו', ולכך נתארך גלות זה יותר מכל הגליות לפי שצריך להתעכב זמן רב עד שיהי' בבחי' יחוד והתכללות בכל פרטי הנצוצות שבכללות נש"י מכל הדורות יחד והן הצריכים תיקון ע"י י"ב אלף חלוצי צבא אלף למטה גם עכשיו הצובאים על מדין תמיד להסיר הקליפה דשנאת חנם כנ"ל וד"ל. וזהו ע"י פנחס דוקא שהוא אליהו שהוא בחי' שלום שמלמטה למעלה • שכולל גם לשלום העליון כמ"ש בו הנני נותן לו את בריתי שלום, והוא אליהו ששייב לב אבות כנ"ל וד"ל.

השלם: בכתי"ב: השלום.

פנחס . . . שהוא אליהו: זחי"ב קצ, סע"ב. תרגום יונתן וארא ה. יח. פדרי"א פמ"ו. ילקוט שמעוני ר"פ פינחס.

רש"י בי"מ קיד, ב.

שמלמטה למעלה: בכתי"ב: שלמעלה ולמטה.

הנני נותן לו: פנחס כה, יב.

בעז"ה

אלה מסעי בני כו' ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם ואלה מסעיהם למוצאיהם, וי"ל למה אמר תחלה בכתיבה שכתב מוצאיהם תחלה ואח"כ למסעיהם ואח"כ א' ואלה מסעיהם למוצאיהם, ומהו מוצאיהם שתלה בזה מסעיהם כמ"ש ואלה מסעיהם למוצאיהם. והנה להבין ענין המסעות שבמדבר, יש להבין תחלה יצי"מ שהיא המדריגה הראשונה בעבודת הוי' ואח"כ ענין המסעות שבמדבר שהוא בחי' הממוצע בין יצי"מ לכניסה לא"י כו'. דהנה כתי' אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים דמשמע דיצי"מ הוא התחלה להיות לכם לאלקי, וע"כ גזרו אומר דחייב אדם בכל יום ויום דוקא לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, וכת' למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך ואפי' לימיה"מ ועוה"ב כידוע.

דהנה ידוע בספרי הקבלה בענין תיבה זו דמצרים שהוא כב' אופנים א' מיצר מי וב' מיצר ים היפוך צירוף מי כו'. דהנה כתי' שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כו' דמשמע פשוטו ששיגו ויתבוננו מי הוא זה שברא את אלה מאין ליש כו', דהיינו שעצמו' אור האלקי הוא הבורא ומהווה את הכל מאין ממש בכל רגע ורגע והתהוותם וקיומם תמיד מאי"ן, ואין מציאותם נפרד בבחי' יש ודבר כמו שנראה לעין רק כח שפע האלקי בתוכם תמיד ובהעדר אור וכח האלקי מהם היו מתבטלים ממציותם לגמרי ונק' כח הפועל בנפעל שכח הפועל האלקי תמיד שורה בנפעל וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ כו' וכן אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים וכה"ג שנק' מעשה ידי

אלה מסעי: נדפס מכת"י 426 שכג, א. נמצא גם בכת"י 696 יג, א. 2125 רפ, א.
המאמר מיוסד על ד"ה זה בטה"מ תקס"ג ח"ב ע' תרכט [נוסחא הראשונה שם היא הנחת כ"ק אדהאמ"צ משנת תקס"ג, ונוסחא השני שם היא הנחת הר"מ בן אדה"ז].
וראה תוכן המאמר בשנינויים, ד"ה אלה מסעי: בטה"מ תרכ"ז ע' שמא ואילך. סה"מ תרל"ה [בדפוס].
סה"מ תרמ"ח ע' רכב ואילך. וראה גם סה"מ עטר"ת ע' שמג ואילך. סה"מ תרפ"ז ע' קצו ואילך. סה"מ היש"ת ע' 39 ואילך.

וראה להלן ביאור המתחיל "להבין שרש ענין הפרטא" (ע' א'תתמג) ששייך ג"כ למאמר זה.

אלה מסעי . . מסעיהם למוצאיהם: מסעי לג, א"ב.

אני הוי' אלקיכם: שלח טו, מא.

דחייב אדם בכל יום ויום לראות א"ע: בפסחים קטז, ב: בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. ובתניא פמ"ז: בכל דור ודור וכל יום ויום חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים.

למען תזכור . . לימיה"מ ועוה"ב: ראה טז, ג. ברכות יב, ב.

בספרי הקבלה . . מיצר מי . . מיצר ים: פעי"ח שער חהמ"צ פ"ז [בכוונת עבדים היינו]. ועוד.
שאו מרום עיניכם: ישעי' מ, כא. ובהבא לקמן ראה גם שעה"ח והיא פ"א ואילך (ובהנסמן בליקוט פירושים ומ"מ לשם).

אנכי עשיתי ארץ . . אף ידי: ישעי' מה, יב. מת, יג.

ממש כי מחדש בכל יום מע"ב שזהו חידוש העולם בכלל ובפרט מאין ממש עד שגם הדומם וצומח יש לו כח מיוחד מכח האלקי המתצמצם במזל רוחני המכה ומגדלו כו' וכן המזל עצמו כו' שהן בחי' הרוחני' דד' יסודות ארמ"ע ודצח"מ, ועז"א שאו מרום דוקא עיניכם ששם יש כח האלקי שבוראם ומהווה אותם מאין להשפיע מרוחני' לגשמיו' עד שמוציא במספר צבאם כו'. ועד"ז גם בעולמו' העליונים הרוחניים יותר כמו במרכבה דפני ארי' ופני שור כו' דכתי' אד' בס ממש כו' וכ"ש בגן עדן העליון והתחתון בזיו השכינה שמאיר לנשמו' מדי חדש ושבת כו' בבחי' הפנימי' יותר, וע"כ כתי' וצבא השמים לך משתחיים בתמידי' דהיינו לכח האלקי ממש המהווה אותם בכל רגע כמ"ש עושה מלאכיו רוחות כו' וכתי' הללו את ה' מן השמים כו' הללוהו כל מלאכיו כו', וכידוע שכל הברואים אומרים שירה אפי' דצ"ח גשמיו' כמ"ש הללו את ה' מן הארץ כו' מטעם כל זה וד"ל.

אך הנה באמת כל ההשתל' עו"ע מרוחני' לגשמיות מראש לסוף הכל הוא בא בדרך צמצומים רבים מאד והוא הנק' מצר ים העליון. וזהו בבי' אופנים, א' שבא הצמצום וההסתר בכל עילה לעלול שלו המקבל ממנו כמ"ש וקרא זא"ז ומקבלין דין מן דין כו', כידוע דמבחי' היותר אחרונה שבעילה הוא הנמשך שפע לעלול להיות לו לראש ומקור כמו מחיצוני' היותר אחרון שבמזל הרוחני' נשפע שרש ד' יסודות ודצח"מ כו', ועד"ז גם המזלות מקבלים שפעם מחיצוני' היותר אחרון שנק' שמרי אופנים כידוע, וכן גבוה מעל גבוה כו' הכל מבחי' אותיות שבעליון נמשך שפע הפנימי' להתחתון, כמו עד"מ מדבור הרב מקבל התלמיד שפע אור שכל כו', וזהו וקרא זא"ז באקראי לבד (כמו ע"ד דוגמא מבחי' פני שור העליון נמשך מעילה לעלול בכמה מיני צמצומי' מזה לזה ע"ד הנ"ל עד שיש מקור להתהוות נה"ב, וכן מפני ארי' נפשו' החיות וכה"ג ומפני נשר שרש נפש העוף וגם להחיות נפש האדם מבחי' פני אדם נמשך ברוב צמצומים בהשתל' עו"ע ע"ד הנ"ל עד שיש מלאך ממונה על הריון פרטי וגזור אומר טפה זו חכם או טפש כו' וכן בחלקי החי ודו"צ כו'). וזהו שאמר דוד מה רבו מעשיך ה' כו' כי הביט ברוחני' בהשתל' עו"ע ע"ד הנ"ל וראה כל המעשים דכל חלקי דצח"מ

במזל רוחני המכה ומגדלו: ראה ביר פ"י, ה. וראה ד"ה אין לך עשב — בס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' קלה. ושי"נ.

שמוציא במספר צבאם: ישעי' מ, כו.

אד' בס: תהלים סח, יב.

וצבא השמים לך משתחיים: נחמ" ט, ו.

עושה מלאכיו רוחות: . . הללו את ה' . . מן הארץ: תהלים קד, ד. קמח, א"ז.

וכידוע שכל הברואים אומרים שירה: פרק שירה.

וקרא זא"ז ומקבלין דין מן דין: ישעי' ו, ג ותרגום שם.

מלאך ממונה: . . טפה זו חכם: גדה טז, ב.

מה רבו מעשיך: תהלים קד, כד.

וארמ"ע הן רק מחלק העשירי שברוחני' המזלות וגם הן רק מחלק הי' שבעליון מהם עד רום המעלות, א"כ כל שעליון יותר יותר יש בו הרבוי והמספר כי נכלל בו כל העלולים כו' לזה אומר מה רבו מעשיך שאין שיעור לריבוי הכחות עליונים וכולם בחכ' עשית שהוא כ"ח מ"ה דאין האלקי כו'. והצמצום הב' בעיקר הוא ענין צמצום אור וכח האלקי שמתצמצם ומתעלם מאד כמ"ש אתה אל מסתתר והוא כח הפועל האלקי בנפעל הוא מוסתר בהסתר גדול, והוא הנק' מצר ים העליון שהוא בחי' מל' שנק' ים כמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים והיינו בחי' השפעה הכללי' דבחי' מ"ה דחכ' שבמל' כמ"ש כולם בחכ' עשית כו' כמ"ש אל אדון על כל המעשים אל נהירו דחכמתא (וזהו בבחי' כח ההיולי ופשוט שנק' חומר הפשוט שבכל מציאות יש בו כח האלקי דאין שמהווה אותו שנק' כח מ"ה, וזהו ושמן מחלמיש צור כמ"ש בפרדס ומבואר במ"א), והולך האור ומתצמצם בריבוי השתל' דעו"ע כנ"ל עד הע' שרים כו' שנראים לבחי' יש ודבר נפרד לעצמם ובאמת תמיד כטלים מיש לאין האלקי ואומרים שירה כמ"ש וצבא השמים לך משתחווים כנ"ל, וכן אופני פרטי שפעם מזה לזה הכל הוא ע"פ ההשגחה אלקי' ששוכן בהם תמיד לפעול כל פעולה והמשכה ברוחניות וגשמיות וכמו ומסדר הכוכבים כו' כרצונו דוקא, וכרצונו וחפצו עושה בשמים וארץ וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה, וכת' כמצביא עביד בחיל שמיא להשפיל ולהרים על מלכי ארץ כו'. וזה"ע מצר ים העליון דחכ' שהוא בא בבחי' צמצום והסתר לגמרי בכל עולם ועולם בפרט, ובכללו' הוא מאמר דבראשית בחוכמתא כו' שנק' נקודה בהיכלא שהוא מוסתר ונעלם ונק' מאמר סתום.

אך היפוך צירוף דמצר ים הוא מצר מ"י דבינה שעו"א שאו כו' וראו מ"י ברא אלה מי אלה אותיות אלקי' דבחי' כתר אלא שנפלו מי מאלה להיות גם הוא בבחי' ההסתר והעלם שה"ז כמו ששואל על אדם מי הוא זה כו', אבל מי זה קיימא לשאלא עכ"פ ואינו נק' נסתר לגמרי שלא יש על מי

אתה א"ל מסתתר: ישעי' מה, טו.

כל הנחלים הולכים: קהלת א, ו.

א"ל נהירו דחכמתא: זח"א צד, א. זח"ג ל, ב. לא, א. סה, א.

ושמן מחלמיש צור כמ"ש בפרדס ומבואר במ"א: האינינו לב, יג. ראה גם (בשם הפרדס) תו"א לט, א. קי,

ד. לקו"ת שלח מב, א. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' שנב. שם על ענינים ע' רלד (ובהמ"מ שם). סה"מ

תקס"ה ח"ב ע' תרמו. תרנד. שרי אורה לט, ב.

ומסדר הכוכבים: נוסח תפילת ערבית.

כל אשר חפץ . . . כמצביא עביד: תהלים קלה, ו. דניאל ד, לב.

דבראשית בחוכמתא: תו"ר ר"פ בראשית.

נקודה בהיכלא: ראה זח"א ו, א. תקוני זהר ת"ה (יט, א). תכ"ח (עב, ב). תניא באגה"ק ס"ה (קז, א) ובקו"א

(קסא, א). לקו"ת ראה ית, ב. תצא לט, ב. ועוד.

לשאל כלל כמ"ש בזהר במי דקיימא לשאלא שז"ש כי שאל נא לימים ראשונים כו', ואע"פ דקיימא לשאלא מ"מ לא נודע לגילוי שא"כ לא היו שואלים מי הוא כו' וכמו שאומר בלשון שאלה מי הוא זה מלך הכבוד ומשיבים ה' צבאו' הוא מלך הכבוד סלה, ולכך אומרים וראו מי ברא אלה, דבחי' מי דקיימא לשאלא שהוא בחי' בינה לאמר מי ברא אלה כלומר מי הוא זה שברא את אלה מאין ליש וכמו מי הוא זה מלך הכבוד סלה עכ"פ יש להשיב שמי זה שאתה שואל עליו הוא ברא את אלה דוקא מאין ליש כו'.

והענין הוא כמ"ש בזהר בראשית ברא אלקים דאלקים זהו שברא את הכל מאין ליש ממש, ואע"פ דבראשית נמי מאמר הוא אבל הוא מאמר סתום בהסתר והעלם כנ"ל שנק' נקודה ד' טמיר וגניז בהיכל דבינה כו', אך שם אלקים דבחי' בינה הוא שנק' מא' פתוח במ"ם פתוחה שבא בגילוי אותו' הדיבור ממש להוות מאין האלקי ליש ממש. וז"ש בזהר עמ"ש כולם בחכ' עשית בבינה דאבא אמר לאימא כו', כמו עד"מ המצוה לאומן לעשות בנין שעיקר העושה הוא האומן שבונה כל פרטי חלקי הבנין מראשו לסופו אך עושה הכל ע"פ ציווי החכם שיודע איך ומה, וכל טעם ושכל שבאופן הבנין הרי הוא מוסתר לגמרי כו', וזהו בחכ' יבנה בית וכן כולם בחכ' עשית, אבל החכ' מוסתר כנ"ל ונגלה רק אופן מעשה הבנין כך וכך על ידי אומנא שהוא בחי' אלקים דבינה שזהו ב' דבראשית, והוא מ"ש בחכ' יבנה בית, בי"ת דבראשית שנק' בנין כי אותיות בינ"ה לשון בנין הוא כאותיות יבנ"ה כו' ונק' מא' פתוח כמו פיה פתחה בחכ' שהן המאמרות דמע"ב כמו ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור וכן כל המאמרות הכל בשם אלקים דוקא כידוע. אך פתיחת הארת החכ' בבינה נק' שביל דקיק כו' ונק' ל"ב נתיבות חכ' והן ל"ב ויאמר דאלקים דמע"ב כו', ולזה גם כח השפע דשם אלקים דמע"ב הוא מוסתר ונעלם עד שנק' מי כמ"ש מי ברא אלה בלשון שאלה כלומר שלא נודע מי הוא זה שברא אלה כנ"ל והו"ע מי אלה דאלקים, אבל יש בו היפוך ההסתר

כמ"ש בזהר . . כי שאל נא לימים ראשונים: ואתחנן ד, לב. זח"א א, ב ואילך.

מי הוא זה מלך הכבוד: תהלים כד, יר"ד.

בזהר בראשית ברא אלקים: ראה זח"א כב, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרכה [ובהמ"מ שם].

דבראשית נמי מאמר הוא . . מאמר סתום: ר"ה לב, א. שבת קד, א.

בזהר עמ"ש כולם בחכ' עשית בבינה: תהלים קד, כד. זח"ג מג, א.

דאבא אמר לאימא: זח"א כב, א.

בחכ' יבנה בית: משלי כד, ג.

פ"י פתחה בחכ' . . ויאמר אלקים יהי אור: משלי לא, כו. בראשית א, ג.

שביל דקיק: ראה זח"א יג, ב. כט, ב. ל, ב. זח"ג רע"א, א. ועוד.

ל"ב ויאמר דאלקים דמע"ב: ראה בענין ל"ב אלקים שנוכרו כמעשה בראשית: זח"ג פ"א, ב (ברע"מ). תקוני

זהר חדש צד, ד. צו, ב. ונפרטו שם ק"ב, ג"ד. פרדס ש"י"ב פ"ב. לקרית אמור לג, ד. תצא לט, ג. שה"ש לא, ד.

לב, ד. [ובכ"מ בדא"ח מובא בלשון "ל"ב ויאמר דמע"ב" — ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-דרושי חתונה ע' מא. רש"י].

והוא מה שבא מא' פתוח זה לגילוי מן ההעלם דוקא, וכמו משל האומן הבונה כנ"ל, לפי שבחי' בינה הוא בחי' התפשטותו לאורך ורוחב דוקא, כידוע שיו"ד דחכ' הוא הצמצום וההסתר בלתי יבא בהשגה כלל אבל בחי' ה"א דבינה הוא בחי' ההשגה לאורך ורוחב דוקא, וזהו כי ב"ה הוי' צור עולמים מיו"ד דחכ' בה"א דבינה כמ"ש דאבא אמר לאימא כו' כמצוה לאומן כנ"ל, והוא מ"ש עשית בבינה כנ"ל. וע"כ יתפרש שאו מרום עיניכם וראו שמי זה דוקא הוא שברא לאלה מאין ליש וד"ל.

וזה"ע יציאת מצרים שחייב אדם בכל יום ויום שהוא מדריגה הא' בעבודת הוי' כו' שהוא לצאת מבחי' מצר ים העליון דהיינו בחי' מיצר וצמצום גמור דים העליון שמוסתר ונעלם לגמרי כנ"ל אשר ע"כ נראה לכאוי"א העולם ליש ודבר בפ"ע כמ"ש אתה אל מסתתר אל דחכ' בינה כנ"ל, אך היפוך מצר ים הוא מיצר מי דבינה, והוא מ"ש שאו מרום עיניכם וראו בראי' שכליית בהתכוננות איך שמי ברא אלה, ואע"פ דמי זה מוסתר וקאי לשאלא מפני ששרשו באא"ס שבחכ' שנק' אין האלקי בעצם כמו שהוא שנק' סתימו דכל סתימין ולית מח' תפיסא בי' כלל ולכך שואלים מי הוא זה כו', עכ"ז הרי מ"י זה עצמו הוא שנק' כח אלקי שבא בגילוי להיות מהווה את הכל מאין ליש שנק' אין האלקי שבנבראים וכמ"ש מי הוא זה מלך כו' ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה, דהיינו בחי' מל' דאצי' שהוא שם אלקים תתאה שמקבל מאלקים עילאה דבינה כו' כידוע דאימא אוזיפת מאנהא לברתא שהן ה"ג מצנפ"ך כו' הוא הנק' מלך הכבוד כו' והוא ה' צבאות אות הוא בצבא כו', והיינו וראו מי ברא את כל אלה, ותמיד נמשך שפע התהוותם מבחי' אין האלקי שנק' מי כנ"ל וד"ל.

וזהו אני הוי' אלקיכם דוקא, דהיינו כשתראו מי שברא אלה מאין ממש, והוא אשר הוצאתיך מאמ"צ ממצר י"ם להיות לכם לאלקים ממש בבחי' גילוי מן ההעלם וההסתר שלא יהי' אל מסתתר כלל. ולכך חייב אדם לראות א"ע בכל יום שלא יסתיר לו בחי' צמצום ומצר ים העליון כו', וגם לע"ל שיתגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו' מ"מ צריך להזכיר יצ"מ שזה הי' ראשי' והתחלה שנגלה בחי' העלם אא"ס שנק' סתימ' דכל סתימין להיות לאלקי ממש ואפי' לעוה"ב כו' וד"ל.

אך עדיין י"ל איך יוכל להיות דבר והיפוכו כאחד, דאם מ"י זה מוסתר הוא עכ"פ כנ"ל, איך יבוא בענין היפוכו שהוא להיות מקור לבריאה יש מאין

כי ב"ה הוי' צור עולמים: ישעי' כו, ד.
 סתימו . . . ולית מחשבה: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
 דאימא אוזיפת מאנהא לברתא: זח"א ב, א.

כנ"ל. אמנם הנה י"ל ג"כ בגוף ענין הבריאה מאין ליש הידוע, דלכאורה הפשט בלשון זה מאין ליש היינו שלא הי' מציאות הבריאה כלל תחילה וזהו מאין ממש כפשוטו, והלא אמר ממך הכל ממך ממש וכן ואתה מחי' את כולם אתה ממש, וכך הו"ע מאין ליש מאין האלקי הוא שבא לבחי' יש משום דאין לך דבר חוץ ממנו כו', א"כ הרי הי' מציאות הבריאה תחילה בבחי' אין האלקי רק שיצא מן ההעלם לגילוי ואין כל חדש בו כו', ואנו אומרים שהבריאה נק' חידוש גמור לפי שלא הי' תחלה במציאות כלל כנ"ל שזהו הפשט מאין ליש כו'. אך הנה התירוץ ידוע דאם הי' הבריאה באה בדרך השתל' עו"ע דכל עילה משפיע ממהותו ממש בהעלול הימנו לפי שהעלול נמשך מעצם מהות העילה ודאי הי' שייך להקשות דאין זה חידוש גמור רק שיצא מהעלם העילה לגילוי לבד, אבל באמת הלא ידוע דאין ערוך כלל לנבראים לגבי הבורא שאין ערך לבע"ג לבבע"ג כו' ואין ענין הבריאה באה רק מבחי' הארה דהארה אחר הצמצום ומסך שנק' אור של תולדה כידוע בפ"י מלא כל הארץ כבודו זיו יקרי' ושם כבוד מל' כו', וא"כ הרי אין ממהות ועצם הבורא בנברא כלל ולא שייך לומר שכבר הי' מציאות הנברא בבחי' העלם, רק מחודש גמור הוא, וע"כ נק' יש מאין ממש כפשוטו שלא הי' תחילה במציאות כלל כו'. וג"ז אמת דממך הכל ואתה מחי' כו', לפי שמבחי' הארה דהארה נמשך כל בריאה ונק' מאין האלקי שנק' זיו יקרי' לבד כו'. וזהו מ"י ברא אלה מבחי' אין האלקי המוסתר כנ"ל, ונק' ג"כ אין של היש ממש עד שאו' ראו מי ברא אלה ממש מאין ליש, והיינו כמ"ש ממך הכל כו', ושניהם אמת וא"ז דבר והיפוכו כלל וד"ל.

ובזה יובן מארז"ל ע"פ גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו דוקא. דהנה פי' עיר אלקינו הוא בנין ירושלים שלמעלה, והיינו בחי' צירופי אותיות שנמשך משם אלקים שנק' עיר אלקינו הר קדשו כו' וכמ"ש בס"י ה' אבנים בונות ק"ך בתים כו', והאותיות נמשלו לאבנים, עד"מ מצירוף כמה אבנים באופן מסודר יבנה בית והיכל כו', כך מצירופי אותיות אלקים הנמשכים ממדת מלכותו יבנה בנין העולמות, כידוע שכל התהוות הבריאה מאין ליש אינו רק מבחי' דיבור העליון דוקא כמ"ש בדבר הוי' שמים נעשו כו' וכמו על ידי מאמר יהי רקיע נעשה ונתהווה

ממך הכל . . ואתה מחי' את כולם: דברי הימים"א כט, יד. נחמי' ט, ו.
שנק' אור של תולדה כידוע: ראה להלן ע' איתמג בשם הפרדס, ובהמ"מ שם.
מלא כל הארץ כבודו זיו יקרי': ישעי' ו, ג ותרגום שם.

מארז"ל ע"פ גדול הוי' . . אימתי גדול: תהלים מת, ב. ראה זחי"ב רלח, א. זחי"ג ה, א. וזה חדש תשא מד,
א. חוקת נא, ד.

בס"י ה' אבנים: פ"ד.

בדבר הוי' שמים נעשו: תהלים לג, ו.

הרקיע שנק' שמים וכן כל צבא השמים נתהוו רק ברוח פיו ית' באופן וסדר צירופי אותיות הדיבור בכמה מיני צירופים שונים עד שכל נברא יש לו שורש ומקור מיוחד בבחי' אותיות הדיבור צירוף מיוחד לפי אופן התהוותו דוקא, וכל אלה הצירופים הרבים בדיבור העליון הוא המשל לבנין אבנים שהן האותיו' שמסודרים לפי אופן ההמשכה האלקי' לכל בנין עולם והיכל כו' וכמו כי אמרתי עולם חסד יבנה כו', ושרש ומקור כל בנין העולמות הוא מבחי' צירופי אותיות העליונים שנק' עיר אלקינו כו' וידוע ששרש כל הצירופים הוא מבחי' ה"ג דאימא כמו שאנו רואים שהתחלקות אותיו' הדבור ואופן צירופיהן הכל הוא נמשך מן המח' דבינה לפי אופן סדר וצירופי אותיו' המח' שבמוח בינה, והוא שרש ענין עיר אלקינו שבא באותיות הדיבור, והיינו ב' דבראשית שעז"א בחכ' יבנה בית כנ"ל וד"ל.

ו"ש גדול הוי' ומהולל מאד כשהוא בעיר אלקינו דוקא דהיינו כאשר מתחלקים בצירופי אותיות הדיבור לפרטים רבים מאד אז הוא גדול ומהולל בעולמו' רבי' ומלאכי' ונבראים רבים מאד בכ"א לפי אופן התהוותו שלו מאותיות הדיבור העליון לפי שכ"א אומר שירה לאור האלקי שמהווה אותו מאין לפי אופן התהוותו ע"כ גדול הוי' ומהולל מאד בריבוי התפשטו' הגדולה כמו ברוב עם הדרת מלך ברוב התגלות אור כבוד מלכותו כמ"ש במ"א עם ביותר אז הדרת מלך ברוב התגלות אור כבוד מלכותו כמ"ש במ"א וכמ"ש להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו כו' (ומ"ש מהולל מאד שמשמעו בל"ג כלל והלא א' ראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם במספר דוקא כמו אלף אלפים ישמשוני' כו', הענין הוא דבאמת אין מספר כלל לריבוי התחלקות הצירופי' כמ"ש בסי' מכאן ואילך צא וחשוב עד אין שיעור כו', וע"כ אמר היש מספר לגדודיו אלף כו', ועכ"ז מוציא במספר צבאם ע"פ מאמר קו המדה כו', וכמ"ש במ"א שעצם הגדולה הוא בבחי' א"ס ממש, וזהו מ"ש לך הוי' הגדולה דהיינו כמ"ש לגדולתו העצמי' אין חקר כלל ע"כ גם בחי' הגדולה המתפשט בריבוי חלקי' אין להם שיעור כלל שכל עצם בבע"ג התחלקות שלו בל"ג, והיינו לך הוי' הגדולה המתפשט בעולמו' אע"פ שאין להם שיעור הרי נכלל הוא בעצמות גדולתו כו', וכן הגבו' שהוא ריבוי התחלקות לאין שיעור בצירופים מה"ג נכלל בכח בחי' הגבו' שבבחי' א"ס כו').

כי אמרתי עולם חסד: תהלים פט, ג.

ברוב עם הדרת מלך: משלי יד, כה.

להודיע לבני האדם גבורותיו: תהלים קמה, יב.

ראו מי ברא אלה המוציא מספר צבאם . . אלף אלפים ישמשוני': ישעי' מ, כו. דניאל ז, י"ד.

בסי' מכאן ואילך צא וחשוב . . היש מספר לגדודיו: סי' יצירה פי"ד. איוב כה, ג.

לך ה' הגדולה . . לגדולתו . . אין חקר: דברי הימים א כט, יא. תהלים קמה, ג.

ובאמת פסוק זה דגדול הוי' ומהולל מאד כו' סותר למ"ש לך הוי' הגדולה דמשמע שהגדולה אינה תופסת מקום כלל וכלא חשיבי ממש לגבי עצמותו ית', ומהו שאמר גדול הוי' כו'. אך יש ב' מיני גדולה, א' גדולה שמתפשטת בעולמות ע"פ ריבוי הצירופים כנ"ל שא"ז תופס מקום כלל לפי שא"ז רק מבחי' הארה דהארה שאחר הצמצום שנק' יקר' דכבוד מל' ואין ערוך כלל להארה זו לגבי עצמו' או"ס ב"ה שבמדת המל' שנק' מלך הכבוד שעז"א ולגדולתו אין חקר כלל בבחי' א"ס ממש, והוא מ"ש גדול הוי' ומהולל מאד, והיינו כשהוא בעיר אלקינו דוקא טרם שמתצמצם בבחי' הארה דהארה שהן אותיו' דאתגליפו ונק' מראה דמות כבוד הוי' כו', והיינו שאמר גדול הוי' ומהולל מאד בבחי' א"ס לפי שלגדולתו אין חקר כלל. אבל מש"א לך הוי' הגדולה בה"א קאי על בחי' הגדולה שמתפשטת בעולמו' דכל"ח ממש וד"ל. וז"ש שאו מרום עיניכם וראו מ"י ברא אלה, שהוא בחי' מ"י שאינו מושג ונראה שלמעלה מהתחלקות צירופי אותיות המחשבה ודיבור ששם בחי' הגדולה המתפשטת בעולמות כל"ח ממש כמ"ש לך הוי' הגדולה כו' (ועכ"א שאו כו' מי ברא אלה ע"י הצירופים במספר דוקא כו' שזהו מכח הגבו' והוא הצמצום לבא בהתחלקות במספר דוקא, וזש"א לך הוי' הגדולה והגבו' כו' כנ"ל), ועז"א גדול הוי' ומהולל מאד כנ"ל וד"ל.

וזהו ג"כ ענין ההפרש בין שרפים לאופנים, ששרפים אומרי' קדוש הוי' כו' שהוא קדוש ומובדל כו' דלית מח' תפיסא ב' כלל ורק מלא כל הארץ כבודו זיו יקר' בלבד שזהו רק הארה דהארה כו' כנ"ל, ולכך שואלים אי מקום כבודו כו', אבל האופני' מתנשאי' לעומת השרפי' ואו' ברוך כבוד ה' ממקומו פי' כבוד הוי' כמו שהוא בעצמו ולא זיו והארה דהארה לבד והוא שיתברך כבוד הוי' ממקומו בעצמות רוממותו יתגלה למטה כו', וזהו לעומת השרפים מתנשאים ואומרי' ברעש גדול כו', לפי שכאשר נגלה כבוד הוי' כמו שהוא במקומו ממש למטה בנבראים שלא בהעלם והסתר המסך המפסיק בין אצי' לבריאה אע"פ שבודאי א"א שיכילו בכלים שלהם המוגבל כל גילוי אור העצמו' שהרי אמר הושיט אצבעו הקטנה ביתר מכפי הצמצום והמדה ושרפן שנתבטלו ממציאותם אלא ע"י מיעוט וצמצום גדול מ"מ הרי מזה בא סיבת ההתפעלות יתירה של האופנים ביתר הרבה מכפי מדתם במקור חוצכם, והוא מ"ש שמתפעלים ברעש גדול מאד שהוא עוצם הביטול ממציאותם הראשון שהי' בבחי' יש ודבר מה ובראותם אור גדול שנעלה מהם מאד ובפרט בהיותו מחודש והפלא מאד שאינו כפי מדריגתו הא' שהי' נראה לעין

אותיות דאתגליפו . . . מראה דמות כבוד ה': ראה זח"א טו, ב. רכד, א. יחזקאל א, כח. [וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' שעט. במדבר ח"ג ע' אנו].
 שאו מרום עיניכם: ישעי' מ, כו.
 מלא כל הארץ כבודו זיו יקר': ישעי' ה, ג.
 הושיט אצבעו הקטנה: סנהדרין לה, ב.

השגתם כח אלקי שנמשך מאין ליש ממש כו' וע"כ יצעקו ברעש גדול, וכמו אדם הרואה דבר פלא ביותר פתאום שמשתומם על המראה מאד ויתפעל בצעקה ברעש גדול על היות הדבר החדש ונפלא מאד בעיניו שאינו לפי הטבע הא' כלל וע"כ מתבטל כל מהותו כו', וכך הוא באופנים כשנגלה עליהם כבוד הוי' ממקומו יאמרו בהתפעלות רעש גדול ברוך כבוד הוי' ממקומו כו' לפי שמתחילה הי' בחי' הסתר וצמצום אור האלקי בהם עד שהיו בבחי' יש ודבר מה בפ"ע ע"כ לא הי' בהתפעלותם רעש כלל רק כאשר יאיר בהן מגילוי כבוד הוי' כו' (ולכך יש באופנים בזה מעלה יתירה מן השרפים שאומרים קדוש ונק' אופני הקדש בלא וי"ו לפי שהאופנים בבחי' עגולים ששרשם במקיפים כו' כמ"ש במ"א).

והנה כמ"כ הוא ממש באדם למטה כאשר רואה ומתבונן היטיב במי שכרא אלה שהוא בבחי' מי שאינו מושג דלית מחשבה תפיסא ב' כלל כו' שזהו בחי' כבוד הוי' כמו שהוא למעלה מהתחלקות אותי' דמחשבה ודיבור כנ"ל ובחי' מי זה הוא שבראם מאין ממש ליש בריבוי הצירופים כו' כנ"ל, הרי כשרואה אדם בבחי' ראיית עיין שכלי' כמ"ש וראו מי ברא כו' שישאו עיניהם ויראו כמו לע"ל דכתי' ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו' הי' ודאי למעלה מכלי השגת אדם לגמרי רק בחי' ראי' בלב כו', אז יבא לכלל התפעלות יתירה ברעש גדול כמו האופנים להתבטל ממציאיותו וישותו לגמרי כמו שיתפעל אדם מדבר פלא ביותר שיצעק ברעש כנ"ל. והיינו דוקא כשהלב רואה שזהו בחי' נקודה פנימי' ועצמי' שלמע' מכלי ההשגה שבמוח כו', אבל כאשר אין בלבו גילוי נקודה הפנימי' ועצמי' רק חיצוני' התפעלות או"ר שמצד ההשגה האלקי' המצומצם לפום שיעורא דילי' שבנשמתו אזי לא יתפעל בלבו ממה שמי ברא אלה כו', רק מצד ערך כלי ההשגה באופן התהוות הבריאה מאין ליש כמו כח הפועל בנפעל לבד כו' שאינו רק בחי' הארה דהארה כו' כנ"ל שנק' זיו יקרי' לבד כו', אבל אינו רואה בראי' שבלב בבחי' מי שאינו מושג בהשגה כלל שהוא ברא כו', ע"כ לא יבא לכלל התפעלות ברעש כלל לצאת מכלי הגבלתו, ואדרבה חוזר ונופל מעבודתו להיות בחי' יש נפרד כו', והוא כאשר חוזר ונתפס אצלו הטפל לעיקר והוא היש של הבריאה, ואיך שהנברא בטל לאין האלקי כו' ג"ז אינו משיג מפני גסות וחומריו' הגוף שנמשך אחריו מאד כו' וד"ל. ונמצא דמה שהאדם אינו בא לכלל ראי' בעין השכל בלבו שמי ברא כו' לפי שלא נגלה בו מבחי' מי דלא מושג כו' הוא מצד שנתגשם גופו ונעשה לכו מטומטם כלב האבן ממש מפני חומריו' גופו גם בתאוות היתר כו', עד שטח עיניו מראות גם ביטול

שהאופנים בבחי' עגולים ששרשם במקיפים כו' כמ"ש במ"א: ראה ד"ה 'להבין ענין עגולים וישר' בטה"מ תקס"ב ע' מו. וד"ה זה מאדהאמ"צ [יודפס בס' מאמרי אדהאמ"צ — קונטרסים מלוקטים].
ונגלה כבוד הוי' ישעי' מ, ה.

היש לאין ותופס הטפל לעיקר, כמארז"ל ישראל שבחול' עובדי ע"ז בטהרה כו', אחר שתופס גשמיית העולם לעיקר החיות ונשכח מלבו לראות את העיקר שהוא ית' מקור חיים כו' וכמ"ש אותי עזבו מקור כו'. וזה"ע קליפת מצרים שמצד עוצם ההסתר אלקו' שנק' מיצר ים כו' יורדים לנש"ט, וז"ש רדו מצרימה שזה תכלי' הירידה למטה מטה שאין למטה הימנה כו' וד"ל.

אך הנה ענין הכניסה לא"י הו"ע תכלית העלי' הגדולה מן הקצה אל הקצה, והוא מ"ש אני הוי' אלקיכם אשר כו' להיות לכם לאלקים שהתחלה הוא רק אשר הוצאתיך מארץ מצרים ממצ"ר י"ם, ויציאה זאת היינו רק שיוכל לראות ולהשיג ביטול היש לאין האלקי היפוך הצמצום וההסתר דמצר ים כנ"ל, ומזה יבא לעלי' האמיתי' והוא להיות לכם לאלקי' ממש דהיינו שיבא בלבו בגילוי בראיית עין השכל שיראה בלבו בנקודה הפנימי' ועצמי' דמי שאינו מושג כו' ברא אלה כו', שאז הוא בחי' גילוי עצמו' האלקו' מלמעלה כנ"ל באופנים באומרם ברוך כבוד ה' ממקומו כו', וזהו דוקא בכניסתם לא"י שאז הוא מ"ש להיות לכם לאלקים ממש והוא אלקים עילאה דמי שברא אלה מבחי' מ"י דלא מושג כו', זה יבא בגילוי בראי' בלב, וכמו לע"ל דכתי' כולם ידעו אותי כו' פי' ידעו יכירו כמו בהכרה שבראיית עין ממש שכולם שוין בזה מגדול ועד קטן כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו הטעם שא"י נק' ארץ זבת חלב ודבש כו', כי בא"י נא' עיני הוי' אלקיך בה כו' והוא מהשגחה אלקי' הפנימי' ועצמי' דבחי' סדכ"ס עצמו כו', וזהו כמו ענין סודות ופנימי' התו' שמגלה עמוקות מבחי' עצמו' וגדולת א"ס ב"ה שנק' סדכ"ס כו' שנק' חלב ודבש כמ"ש דבש וחלב תחת לשונך כו', שזהו כאשר פנימי' רוממות וגדולת א"ס ב"ה הוא בבחי' ההעלם וסוד ה' ליראיו דהיינו שאינו מתגלה רק ליראיו לבד כו', וג"ז אינו בא רק אפס קצהו בגילוי בראי' עין השכל בלבבם לפרקים כו', וז"ש דבש וחלב יהי' תחת לשונך בהעלם וסוד כו', אבל שיהיו הכל מקבלים גילוי אור זה בלבבם כמו לע"ל שכולם ידעו אותי כו' כמ"ש ומלאה הארץ דעה את הוי' כו' הוא הנק'

אותי עובד: ירמי' ב, יג.

קליפת מצרים . . . מיצר ים: פעה שער חמיצ פ"ז.

לנשיט: לנרין שערי טומאה. וראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' דש.

רדו מצרימה: ע"פ מקץ מב, ב.

אני ה' אלקיכם: שלח טו, מא.

כולם ידעו אותי: ירמי' לא, לג.

עיני ה' אלקיך בה: עקב יא, יב.

דבש וחלב תחת לשונך: שה"ש ד, יא.

וסוד ה' ליראיו: תהלים כה, יד.

ומלאה הארץ: ישעי' יא, ט [שם]. כי מלאה. אבל בכ"מ מובא "ומלאה" — ראה לקו"ת ואתחנן ד, ב

ואילך. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רסט. ושי"ן.

ארץ זבת חלב ודבש דפנימי' וסודות ורזין דאורייתא בגילוי בראיית עין השכל בלב כ"א מגדול ועד קטן כו' לפי שהארץ גורמת זה להיות שהיא ארץ אשר עיני הוי' אלקיך בה כו' (וכמו שיש ארץ שמגדלת חכמים כו'), והוא כאשר יכנסו בני' לא"י ויקיימו בה המצות התלויות בארץ דוקא, שזהו הטעם שנק' ארץ טובה ורחבה שיהי' בני' בחי' כלי בית קבול לקבל כל גילוי אור מעצמות אא"ס שבתו"מ בהיותם בא"י אז נק' ארץ טובה ורחבה בהתרחבו' הכלים לקבל כל בחי' מרחב דעצמות כו' ונק' ארץ חפץ כו' וכן תקרא חפצי בה כו' כידוע ומבואר במ"א (וכמשי"ת בעז"ה). וז"ש אני הוי' אשר הוצאתיך מאמ"צ כדי להיות לכם לאלקים בא"י דוקא שזהו מתכלי' הירידה לתכלית העלי' כנ"ל וד"ל.

ומעתה י"ל ענין המסעות שבמדבר שהוא בחי' הממוצעת בין יצי"מ לכניסה לא"י כנ"ל. הענין הוא דרך כלל שיצי"מ הוא רק ההתחלה בעבודת הוי' שיכיר במוח בהשגה אלקית איך שהטפל דיש בטל לאין האלקי היפך הצמצום ומיצר י"ם כו' כנ"ל, אבל עדיין לא יוכל להיות בלבו תכלית אמית' העלי' בעבודה האלקי' שהוא שיהי' בלבו גילוי עצמי' אלקו' דמי שברא אלה כמו בראי' חושי' כנ"ל כ"א אחר שיסע במסעות דבחי' שם מ"ב דאנא בכח כו', וכידוע דשם מ"ב דאנא בכח כו' בשית, שית תיבין הוא בכל עלי' דוקא כמ"ש שש כנפיים לאחד כו' בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף והן שית כנפי ריאה שמנשבות על הלב שבזה יוכל להיות עלי' ברוח החיים שבלב להיות בבחי' ראי' בעצמו' אלקו' כנ"ל (וכמו שידוע הטעם שאו' אנא בכח כו' סמוך לקבלת שבת לפי שאז הוא זמן של עליית העולמו' כידוע וכל עלי' א"א כ"א ע"י שם מ"ב כו' שהוא בבחי' הגבורה כו', וכן בק"ש שחרי' מואהבת עד ובשעריך כמ"ש במ"א, וכן עליות הנשמות בק"ש שעל המטה שתעלה למקורה בג"ע כו' צ"ל אנא בכח, וכן בספי' שהוא עלי' אחר ההמשכה כמשי"ת).

והנה עיקר ענין כללות המסעות בבחי' שם מ"ב כו' היינו רק להפוך ולתקן הז' מדות הרעות דקליפו' החומרי' שהן מחשיכים ומסתירים לנקוד' פנימי' שבלב שנק' אהבה מסותרת בעולם גדול עד שנעשה לבו מטומטם מאד בלב האבן ולע"ל כ' והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב

ארץ שמגדלת חכמים: ע"פ זח"א קכה, א [זח"כ ל, ריש ע"ב]: אית מיא מגדלין חכימין ואית מיא מגדלין טפשיין. ובמדבר פט"ז, יב: יש ארץ שמגדלת גבורים כו'. [ונסמן בארוכה לכ"מ בדא"ח בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' איתמט].

ארץ חפץ . . . חפצי בה: מלאכי ג, יב. ישעי' סב, ד.

שש כנפיים לאי . . . שית כנפי ריאה: ישעי' ג, ב. תקוני זהר תכ"ה (ע, א).

אנא בכח . . . וכן בק"ש . . . כמ"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תשח וס"ע תשטו ואילך,

ובהנסמן בהמ"מ שם.

והסירותי את לב האבן: יחזקאל לו, כו.

בשר כו', ומחמת קושי טמטום הלב אע"פ שמכיר ומבין היטיב בכלי מוחו בחי' ביטול היש לאין באמיתתו כמו שהוא עכ"ז נשאר קיים בכל מדותיו הרעות כמו שהי' בכל התקשרות רצונו' זרות בלי ניזון מטבעו ומקומו כלל לפי שאין התבוננות זאת עושה התפעלות רק לפי שעה לאכפי' ללבו (בל"א אין גיהאלטען) להיות סו"מ בע"כ ולא נהפך לכו כלל וכלל (לפי שבחי' הטוב נכלל ונבלע ברע, וכמ"ש במ"א בענין ז' הפרות הטובות שבלעו אותן ז' הפרות הרעות דנוגה ומראיהן רע כאשר בתחילה כי לא נודע שבאו אל קרבנה, והיינו שאין בחי' הטוב עושה שינוי כלל ברע כו'), ואם לא יהפוך המדות הרעות לגמרי להיות מואס ברע ממש שנק' אתהפכא מחשוכא לנהורא ומרירו למיתקא כו' אזי יבא ממילא בחי' טמטום הלב שיהי' קשה כאבן ממש מיד בהעתקתו ונפילתו בתאוות עוה"ז כנ"ל. וזהו עיקר ענין המסעות בכלל שהוא רק היפוך המדות והעתקתם שנעתקו ממקומם מרע לטוב כאשר נעתק וניתק לכו מכל דבר רע לטוב האלקי הוא הנק' נסיעה שהלב נסע וניתק ממקומו ונמשך* לגבוה כמו איש הנוסע ועולה בהר כו' ממקום נמוך למקום גבוה, כמ"כ כתי' מי יעלה בהר כו' נקי כפיים ובר לבב דוקא כו' וכמ"ש אליך הוי' נפשי אשא נפשי ממש שהוא רצון הור שנקבע בטבע רק בגופו החומרי ישא למעלה להיות לו רק לב א' לאביו שבשמים לבדו ואין זר אתו כמ"ש מי לי בשמים כו', וזהו נפשי אשא גם רצונו הטבעי אליך אשא שלא יהי' רק רצון א' בלב כל היום גם בהיותו מוטרד בחיי גופני כו', ונמצא שהמדה הרע' עצמ' היא שעלתה למע' כו' (כמ"ש בשם רב סעדי' גאון שע"פ הקבלה אי אפשר להיות גילוי עצמו' האלקי' ברוה"ק וגילוי אליהו וכה"ג בהעתקת* הגופני' מן הקצה אל הקצה ממש ומי שיש בו היפוך והעתקת גמור במדות שבגופו וכל חושיו הטבעיי' ראויים לרוה"ק וגילוי אליהו כו', וזה הי' ענין הנבואה שהיו מופשטי' בתכלית מחומריות גופם, ולפ"ע הזדככות החומר לתכלית כך הי' ערך גילוי אור האלקי בנשמתו, וגם בדורות האחרונים יותר בגילוי המגיד לבי' בס' ממ"י כך בכל יחידי סגולה שבדור כידוע).

אך הנה א"א שיהופך כל מדה רעה שבחומר הגוף הטבעי' כ"א כאשר בתחילה יעורר אותה מדה בעצמה במדות דקדושה בעבודה שבלב

זכמ"ש במ"א בענין ז' הפרות הטובות . . ומראיהן דע . . לא נודע: ר"פ מקץ. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' איתית ואילך. ולעיל ע' איתרל.
ונמשד: בכת"י ב: מנמוך.
מי יעלה . . אליך ה': תהלים כד, ג. כה, א.
לב א' לאביו שבשמים . . מי לי בשמים: ברכות נו, א. סוכה מה, ב. ועוד. תהלים עג, כה.
כמ"ש בשם רב סעדי' גאון: ראה ג"כ ס' האמונות והדעות להר"ס"ג מאמר ג' פ"ד. רמב"ם הל' יסוהית ריש פ"ו. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקא ח"א ע' רסט וע' שפה. ח"ב ע' תקסא. לעיל ע' אתשצא.
בהעתקת הגופני' . . והעתקת: בכת"י ב: בהתנתקות המדות הגופני' . . והתנתקות.
ממ"י: = מגיד מישרים ישן. [בכת"י ב: "ממ"ש" והוא כנראה טעות המעתיק].

בתפילה באופן שכיב יגבר התפעלות המדה האלקי' דקדושה שבלב עד שגם טבעי' מדה זו יהופך להוי' לבדו, ואז יוכל לצאת ממדה הרעה שנטועה בלבו לגמרי מכל וכל עד שלא ישאר גם רושם ממנה אדרבה ימאס בה מאד כו', כמו במדת אהבה הרעה והוא עוצם התשוקה וחמדה שבלב בתאוות חומרי' כבהמה ממש, איך יוכל להיות שיפרד ממנה לגמרי שלא יחפוף ויחשוק בשום תאוה רעה אדרבה ימאס מאד בהם ויהי' לו לצער ויסורים כו' שזהו כחידוש ושינוי הטבע ממש מקצה לקצה, א"ז כ"א כאשר יתעורר באה' ותשוקה בתאוות נפשו האלקית כמו צמאה לך נפשי כמה לך בשרי כו' ויגבר כ"כ עוצם התשוקה והמשכת הלב בפנימי' ועצמי' בקדושה האלקי', עד שמחמת זה יומשך גם טבע האהבה הגופני' שלא יהי' נמשך כלל אחר תאוות גופו רק להוי' לבדו, והיינו שיבדל מכל אהבה ורצון זר וימאס בהם לגמרי בלתי להוי' לבדו כל תאוה' לבבו בלב א' ורצון א' ממש כנ"ל בפ"י אליך הוי' נפשי אשא, כל רצוני אשא כו', וכמ"ש כלה שארי ולבבי כו' כמו כמה לך בשרי ממש וכן לבי ובשרי ירננו כו' לבי ובשרי ממש, והוא מ"ש ואהבת בכל לבבך ממש שלבו חלל בקרבו כו'.

וזה"ע שית כנפי הריאה המנשבות על הלב, שזהו כמו הנסיעה כו'. דהנה התעוררות המדות דקדושה ברוח החיים האלקי' שבלב יש במדה ושיעור מצומצם לפי אופן התפעלות הנשמה במוח כו' כידוע, אבל הרי אנו רואים שאע"פ שהתפעלות אלקי' בלב מעט היא אך לפעמים יגבר ההתפעלות באה"ר מאד ביתר הרכה מכפי מדתו, והוא לפי שהרוח חיים שבלב מתעורר ביותר ממדתו (כמו התעוררות תשובה בלב לפרקי' עד כלות נפשו ממש כידוע), ומאין יבא בו התעוררות החזקה כ"כ ומה גם שיבער כאש בשלהובי דרחימותא בצמאון הלב ביסוד האש שבדם שבחלל השמאלי כו'. הענין הוא כמו ע"ד דוגמא במדות טבעי' באהבה רעה לפרקים יוגבר ביותר כו', והוא מחמת כנפי הריאה שמנשבים על הלב שמוסיפים הבל ברוח החיים עד שמרבים ומגדלים כחו בהתעוררות גדולה ביותר (כמו ורוח לבשה את עמשי כו'), מפני שכנפי הריאה יש בהם מרוח הבל הקנה שנמשך מפנימי' המוח כו' ע"כ יש בכח הריאה לעשות הנשימה דרוח החיים ברו"ש בדפיקא דלבא בטוב יותר, ואם יש קלקול בריאה נתקלקל הנשימה כידוע, ועוד יש בכח הריאה לקרר יסוד האש שבדם בחלל השמאלי שאם לא הי' הריאה מקרר בפריחת ונשיבת הכנפי ריאה הי' הלב נשרף בחום קשה, וכידוע שמסיבת היבשות והעדר הלחוחית בריאה יבא סיבת קלקול הדם שיוצא ונכנס בחלל השמאלי

צמאה לך נפשי: ישעי' סג, ב.

כלה שארי . . . לבי ובשרי: תהלים עג, כו. פד, ג.

ואהבת בכל לבבך . . . שלבו חלל בקרבו: ע"פ ואתחנן ו, ה. תהלים קט, כב וברכות סא, ב.

בשלהובי דרחימותא: ע"פ זח"ג פד, א.

ורוח לבשה את עמשי: דברי הימים א יב, יט.

כו', גם יש בריאה היפוכו שהוא להוסיף הבל החום בלב ע"י רוח המנשב כטבע הרוח להגדיל ולהוסיף אש השלהבת והי' ללהב גדול, כי הריאה שואבת כל מיני משקה ולחלוחית מיסוד המים שבמוח החכ' וגם מלאה רוח כו', ואונות גדולות הן המנשבין על הלב לפי שיש בהן כח התנועה החזק ברו"ש בכיוון והתפשטות כשמכווצן מתפשט הלב כו' (וראי' לכ"ז שהנשימה שברוח הלב תלוי רק בריאה ידוע מאשר עושין לילד קטן מיד שנולד שמשמים אותו במים שעה קטנה שאז הריאה מליאה רוח ולכן הנשימה מתמעטת ויהי' יכול להתעכב במים זמן רב בגדלותו כו'). וכך יובן ברוח החיים האלקי שבלב מה שיתעורר לפעמים ביותר ברוח המשכת אה' אלקי' כמים וכן בהתלהבות רשפי אש התשוקה כו' הכל הוא ע"י כנפי הריאה שהן מנשבין על הלב כו' ומוסיפים התעוררות באה' ותשוקה כמו המפוח שמרבה רוח והבל ועושה הגדלת הלהב כו' (וכמו שרואים בחוטב עצים שמניע ידו מניע תנוע' הריאה על הלב ירכה כח הבל רוח ואש שבלב, וכן במה שקול מעורר הכוונה בלב הוא מטעם זה ממש ו[כן] מה שיספוק בכפיים בהיות התעוררות גדולה בלב כו'), וזהו שגם הדיבור היוצא מהבל הלב הרי הוא בא מן הריאה שנמשך מקנה הגרון שמחמת זה נק' הדיבור רוח וכלול מאש ומים ([וזהו שבדיבורי הדיבור יבא ג"כ לכלל התפעלות אהבה ותשוקה גדולה כו']). ונמצא דשית כנפי ריאה הן המעלים ומגביהים המדו' שבלב עד שיוכל להעלותו ולהפכו מן הטבע הרע לטוב, רק אם אין הכנפי ריאה דבוקים בסירכא קשה לבלתי יוכלו לנשב ולפרוח כו'. וכך הוא במלאכים עליונים במ"ש שש כנפיים לא' שע"י הכנפיים הן פורחים ועולין באויר כו' הרבה יותר מכפי מדתם בהשגתם האלקי', וזהו ובשתיים יעופף כמו פריחת כנפי ריאה ממש שנעתקו ממקום חיבורם ומעופפים כו'.

וזה"ע המסעות דשם מ"ב שהוא שית שית תיבין דוקא כדוגמת שית כנפי ריאה בדרך כלל, וכמו ויסעו ויחנו, פי' ויסעו שנסעו בלבכם שנעתקו ונסע לבם ממקום התקשרו' האה' רעה ונבדלו ממנה ע"י שנתגבר רוח אהבה אלקי' ביותר, שזהו בנסיעה ויציאה ממקום למקום מנמוך לגבוה, וכמ"כ יצא ונעתק ממדה הרעה לפי שנסע ועלה באה' אלקי' בהתעוררות גדולה ביותר כנ"ל. וזהו ויסעו באה' לה' כמו כאברהם שנא' בו הלוך ונסוע הנגבה מדרגא לדרגא בעומק רום כו', וכ"ה ענין המ"ב מסעות ויסעו ויחנו כו' עד שבאו לא"י שנק' ארץ זבת חלב ודבש שהוא בחי' גילוי עצמי' אלקות בנקוד' פנימי' הלב בכחי' ראי' ממש כנ"ל. ולזה נק' המסעות בשם ממוצע

קול מעורר הכוונה: ראה שליה פב, ב. שר"ע אדה"ז אריח סס"א סיה וסקיא ס"ג. ס' מאמרי אדהאמצ' ויקרא ח"א ע' פא [ובהמ"מ שם].
 ויסעו ויחנו: מסעי לג, ה ואילך.
 הלוך ונסוע הנגבה מדרגא לדרגא: לך לך יב, ט. זח"א פד, א.

בין יצי"מ שהוא רק ההתחלה לכניסה לא"י שהוא גמר העלי' שהמסעות הו"ע כח עליית עצמן עד שבאו לא"י כו' וד"ל.

אך י"ל מה"ע פרטי המסעות שהן מ"ב דוקא וכללותן כמו שית כנפי ריאה, והן שית תיבין דאנא בכח שיש בהן ז' פעמים שית שעולה מ"ב, וידוע הטעם שהן בחי' עליות ז' המדות וכא"א כלול מו' דוקא וזפ"ו הוא מ"ב, וידוע הקושי בזה מענין הספירה שהן מ"ט ימים לפי שז' מדות כ"א כלול מו' הוא מ"ט והספ"י הוא ג"כ בבחי' הבירורים דז"מ דק"ג כידוע בענין עומר שעורים מאכל בהמה כו' וכמ"ש באריכות על וספרתם לכם ל' ספירות ובהירות המדות כו', והתירוץ ידוע בדרך כלל שענין ספה"ע הוא בחי' המשכות עליונות מז"מ העליונות דאצי' שנק' יומין עילאין מלמעלמ"ט כדי לברר ולתקן לז"מ דנוגה באומרו היום יום א' לעומר וכמ"ש במ"א ביאור זה באורך, שזהו כמו באדם למטה שמתבררים ז' מדות הרעות ע"י המשכת גילוי אלקות במדות דקדושה שע"י תוספות אור דקדושה ממילא נתברר ונודכך חומריות המדות רעות כו', וזהו כמו האור שמאיר את החשך שא"ז רק ירידה והמשכה מלמעלמ"ט כדי להאיר את החשך כו', וידוע שכל בחי' המשכה וירידה מלמעלמ"ט צ"ל ע"י בחי' המל' של כל מדה דוקא שהוא בחי' האותיות ע"כ כל מדה כלולה מבחי' המל' ג"כ והן ז"מ שכוללים מו' ה"ז מ"ט ימים, אבל ענין המסעות שהוא רק בחי' עליות המדות דקדושה כמו בהתפעלות אהבה ויראה מלמעלמ"ע כדי לאהפכא חשוכא לנהורא מו' המדות הרעות בדרך עלייתם דוקא הרי אז אין כל מדה כלולה מבחי' המל' שהוא בחי' האותיות, שאין האותיות רק בבחי' ירידה והמשכה מעליון לתחתון דוקא, אבל בבחי' העלי' אין המדה רק כמו שהיא בעצם מהותה שהיא כלולה משהה לבד, כידוע שכל עלי' הוא רק בבחי' עצמי' לבד ובבחי' העצמי' אין העלי' רק בבחי' ו"ק לבד, ולכן הן שית שית לבד כמו שש כנפים לאחד וכן שית תיבין דאנא בכח כו' ולא ז' לפי שחסר בחי' המל' של כל מדה בהיותן בבחי' העלי' מלמעלמ"ע בשם מ"ב כנ"ל.

אך עדיין א"ז מתיישב דאם העיקר הוא רק בעלי' המדות כמו שהן בעצם לבד שהן רק ו' מדו' חגית נה"י ובחי' המל' לא נחשבת כלל בשם מדה כשהיא בבחי' עלי' מטעם הנ"ל, א"כ אינם רק ל"ו ו' פעמים ו', דו' מדות כלולים כ"א מו' לבד כו', ובאנא בכח כו' הן ז"מ כ"א ו' תיבין שהוא מספר מ"ב זפ"ו והוא מפני שגם בחי' מדת המל' נחשבת, ולפי הנ"ל בחי' המל' אינה מן המנין בכל מדה בבחי' העלי', ואם גם בחי' המדה דמל' עולה ה"י

וכמ"ש באריכות על וספרתם לכם . . . כמ"א ביאור זה באורך: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' סג. חיב ע' שכ ואילך. תסב ואילך. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' אישוד: ובמ"א בפ' מסעי מבואר להיפוך כו'.

העלי' רק בבחי' ו"ק: בכת"י ב: המדות רק בעלי ששה קצוות.

צריך שיעלה כל מדה גם עם בחי' המל' שבה והי' המספר מ"ט ולא מ"ב, ואין לומר לחלק במספר בין עלי' וירידה רק בין ל"ו למ"ט אבל מספר מ"ב שהוא עליית ז"מ כ"א כלול מו' לבד מהו. אלא צ"ל שיש כאן ג' מדריגות. הא' כאשר המדות הן בבחי' העלי' לבד ואין כזה שום המשכה כלל שאז הן עולין כמו שהן בעצם שהוא רק ו' מדות חג"ת נה"י וכ"א כלול מו' לבד שהוא מספר ל"ו בלבד, וכמו שש כנפיי' לא' ו' מדות לבד וכן ו' מעלות לכסא, מפני שהוא עלי' ולא ירידה כלל א"כ רק ו' ולא ז' לפי שמדת המל' אינה מדה בפ"ע כלל לפי שכלולה ועולה עם כל מדה ומדה כמו שהמדות הן בעצם שבחי' אותיות כלול בהן ולא נחשב כלל לדבר בפ"ע, עד"מ אותיות גילוי השכל כלול בשכל כך במדות אותיות גילוי האהבה כלול בעצם האהבה וכה"ג בכל הו' מדות כו'. והמדריגה הב' הוא כאשר העלי' של המדות הוא בשביל ירידה והמשכה וגילוי למטה ולא עלי' לבד כענין החיות רצו"ש שענין הרצוא זה הוא עלי' ואח"כ שוב בבחי' ירידה והמשכה, וכל ירידה והמשכה הוא בבחי' המל' שהוא האותיות, וכמ"כ המסעות שנא' ויסעו ואח"כ ויחנו שהוא עלי' וירידה כו'. אך לפ"ז הי' ראוי שיהי' במסעות מספר מ"ט מאחר שכל מדה כלול מז' גם מבחי' המל' שהיא הירידה דויחנו כו'. הענין הוא דחנ"ו זו הרי היא בשביל הנסיעה, כמו עד"מ הנוסע ממקום למקום שחנייתו במקום אינו רק בשביל שיוכל לנסוע עוד ואם הי' יכול לנסוע בלא חנ"ו א"צ לחנ"ו כלל, וא"כ אין חנ"ו זו נחשב בבחי' הירידה בעצם רק בשביל הנסיעה, ומ"מ א"ז דומה לעלי' דמדות בכנפי המלאכים שזהו עד"מ עוף הפורח דמה שמנדנד בכנף א' לאחוריו הוא רק שיפרח עוד למעלה יותר, וכמו השט במים שמניע ידו לאחוריו כדי שישוט ויעתק א"ע עוד יותר כו' שא"ז רק עלי' והעתקה ולא חנ"ו וירידה כלל וכלל כו', וז"ש ובשתים יעופף כו', אבל נסיעה וחנ"ו הרי החנ"ו הוא להיות במנוחה דוקא היפוך ההילוך ונסיעה רק מה שמוזה יוכל לנסוע הוא בבחי' העלם כו', וכך במ"ש ויחנו חנ"ו ממש וכמ"ש ובנוחה יאמר שובה ד' כו' שזהו היפוך הנסיעה שא' קומה ה' כו' לפי שיש בעלי' נסיעות הללו בשביל ירידה והמשכה אח"כ וכמ"ש והחיות רצו"ש כדי שיהי' עליהם אימת מל' כמו בעמדם תרפנה כו'. וזהו הטעם שבמסעות גם מדת מל' עולה בפ"ע שהוא בביטול רצון לקבמ"ש שכלולה ג"כ מו' מדות, והיינו שבחי' החנ"ו שבכל מדה שהוא לצורך המשכה במל', וכמו שידוע בבנין המל' שהוא מבחי' מל' דכל מדה כמו מל' שבחסד נעשה חסד שבמל' כו', וע"כ המספר מ"ב זפ"ו. אבל בספירת העומר הרי העיקר הוא הירידה והמשכה ע"כ כלול כל מדה מז' שהיא המל'. ואמנם עיקר הירידה הוא בשביל העלי' של המדות דנוגה כנ"ל, וע"כ [או'] אנה בכח מיד

החיות רצו"ש: יחזקאל א, יד.

שזהו עד"מ עוף הפורח . . . וכמו השט במים . . . ובשתים יעופף: ישעי' ו, ב. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ במדבר חיב ע' תרצט. תתלד. ח"ד ע' אישד.
ובנוחה יאמר: בהעלותך י"ד, לו.

אחר הספי' אע"פ שאנא בכח שית שית תיבין לפי שזהו בחי' עליות המדות שנעשה ע"י הירידה והמשכה דספי', והוא מדריגה הג' כו' וד"ל.

והנה כמו שמבואר למעלה בענין הנסיעה במדת אור האהבה אלקי' שעייז מואס באהבה רעה לגמרי מכל וכל כו', כך הוא במד' היראה דע"י התגברות יראה ופחד אלקי' בלבו בקבועמ"ש אמיתי' יפול מלבו כל יראה חיצוני' וזרה מכל דבר רע ומזיק ברוחניות וגשמיות אדרבה יירא ממנו כל אויב ושונא ויפוצו אויביו מפניו, כמו דוד המלך ע"ה שהי' מרכבה לבחי' מל' שהוא יראת אלקי' הי' פחדו על כל אויביו כו', וכמו למע' דכתי' תפול עליהם אימתה ופחד כו' וברוב גאונוך כו', וכן במסעות אמר קומה ה' בהתנשאות דמדת מל' ויפוצו אויביו לפי שמלך אלקים על גוים וכתוב מי לא ייראך מלך הגוים כו' וכן יראו מהוי' כל הארץ ממנו יגורו כו', וכמ"כ כאשר האדם מקבל עליו עול מלכות שמים שלימה באימה ופחד אלקי' לא יירא ויפחד יראה חיצוני' מכל מקטרג ושונא ויפול. לפניו כו' (וראי' מהיפוכו שכאשר אין פחד אלקים בלב אדם ופורק עול מלכות שמים ואין בו יראת אלקי' כלל אזי מתגבר עליו. פחד ונופל עליו יראה חיצוני' מרוב אויבים ומקטרגים שרודפים אותו ויפחד גם מכל. עלה נדף כמ"ש בתוכחה ונסתם ואין רודף כו', והוא מפני שאינו עובד ה' ביראה עובד לאויב ביראה חיצוני' או שתמיד הוא בפחד חנם עד שחיי' תלויים לו מנגד כו' גם בעניני פרנסתו שהוא מפחד תמיד פן יחסר לו כו'). וכן במדת הכעס שהוא מבחי' הגבורות שלבו בוער כאש ברתיחת הדמים כרוצח כו' שנק' גבורות קשות לפעול כל דין קשה בזה ממשיך עליו מבחי' הגבורות קשות של המקטרגי' הרעים שנק' רצועה לאלקאה כו', אך בירור והיפוך מדת הכעס שבא מצד הגבורות הקשות הוא בהתגברות רשפי אש התשוקה לה' שנק' גבורה דקדושה, ובקבועמ"ש באימה וביטול העצמי' אז יהי' בהיפוך שיוכל לסבול מהכל ולא יכעס ויקפיד כלל על כל עובר רצונו או מחרפו ועושה לו רעה כו' מצד הענוה והביטול מחמת עומ"ש ופחד אלקי' בלבו כו', וזהו דוקא כאשר האימה ופחד האלקי' בנקודת פנימי' לבו כנ"ל במדת האהבה שאז יבוטל מלבו כל יראה זרה רק להוי' לבדו הוא ירא כו' וד"ל. וכך הוא במדת

תפול עליהם . . וברוב גאונוך: בשלח טו, טז. ז.

שמלך אלקים על גוים . . מי לא ייראך . . יראו מה' כל הארץ: תהלים מז, ט. ירמי' י, ז. תהלים לג, ח.

ויפול: נר"א: ונפלו.

עליו: נר"א: בלבו.

מכל: כיה בהכתביידי. ואולי הוא טעות המעתיק וצ"ל מקול, ע"פ בחוקותי כו, לו: ורדף אותם קול עלה

נדף.

ונסתם ואין רודף: בחוקותי כו, יז.

שנק' רצועה לאלקאה: ראה זח"א יא, ב. תקוני' זהר בהקדמה (י, ב). ותיקון ל (עג, א). ע"ח שער הכללים

פ"ב.

ההתפארות שמתפאר בעצמו אם בחכמתו וגבורתו או ברוב עשרו וכבוד גדלו שזהו מצד שאינו בטל במציאות מפני בחי' תפארת גדולת ה' לאסתכלא ביקרא דמלכא כו', והיפך מדת התפארת דקליפה הוא בתפארת דקדושה להלל ולשבח בשבחו של מקום כבוד * גדולתו ותפארתו שנק' זיו יקרי' כו' דכולא קמי' כלא חשיב כו' אז יהי' נבזה בעיניו נמאס כו' היפוך ההתפארות וכמ"ש אל יתהלל החכם בחכמתו וגבור כו' כ"א בזאת כו' השכל וידוע אותי כו' ולעשות חסד ומשפט וצדקה בארץ כו' שהיא תפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם כו' כמ"ש ישראל אשר בך אתפאר כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וכן במדת הנצחון כמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח כו', דהנה מנה כאן ששה מדות גדולה גבורה ותפארת ונהי' עד לך הוי' הממלכה שהו' ז"מ שעולים למע' בו' מדות דקדושה האלקי' כנ"ל.

והנה עליית מדת הנצחון דקליפ' ע"י מדת הנצחון דקדושה כמו לך הוי' הנצח כו', יוכן בהקדם ענין מארז"ל דכל מי שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת וכאשר מעשיו מרובין מחכ' חכמתו מתקיימת, וי"ל למה אין חכמתו מתקיימת אם חכ' מרובה ממעשיו מה שייך מעשה לחכ', ועוד איך אפשר שיהי' מעשיו מרובים מחכמתו אחר שהמעשה הוא נמשך רק מן החכ' כו'. אך הענין הוא כמבואר במ"א בשרש מדת הנצח שהוא גבוה מאד נעלה גם מן החכ' שבראש, וז"ש וגם נצח ישראל לא ישקר כו'. ותחילה י"ל ביאור ענין מדת הנצחון שהוא למטה מן החסד ונק' ענף החסד לבד, וכידוע שנו"ה הן תרין ירכין דלכר מגופא שהן המדות חגי"ת כו', וגם נק' בשם בדי ערבות שאין בהן לא טעם ולא ריח ומראה כו' והיינו שנסתלק מהן כל בחי' המוחין שבמדות שנק' טעם, ולא ריח מהמדות, וגם לא מראה כו'. והענין הוא כמו שאנו רואים במדת החסד שאינו רק כלי לאור האהבה שכל שאהבת אדם לחבירו ביותר יתיר יעשה עמו חסד וטוב ולפי מיעוט האה' ימעט החסד כי החסד הוא בלב בבחי' כלי וכחומר לצורה לאור האהבה כידוע א"כ אור האה' בגילוי גמור בחסד וכשמסתלק אור האהבה לפי שבטל הטעם שבה שהוא המוחין שבה יסתלק החסד וטוב. וכך הוא באור האה' האלקי' שלפ"ע התפע' אור האה' בלבו בטוב טעם והשגה אלקי' כך יהי' טוב מעשיו בחסד

לאסתכלא ביקרא דמלכא: ראה זחי"א לת, א"ב. קצט, א. זחי"ב קלד, א. רמו, ב.

כבוד: בכת"י ב: וברוב.

אל יתהלל: ירמ" ט, כב"כג.

שהיא תפארת לעושי' . . . ישראל אשר בך אתפאר: אבות פ"ב מ"א. ישעי' מט, ג.

לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.

מארז"ל דכל מי שחכמתו מרובה ממעשיו: אבות פ"ג מ"י.

במ"א בשרש מדת הנצח . . . וגם נצח ישראל לא ישקר: שמואל"א טו, כט. ראה סה"מ תקס"ה ח"ב ע'

תקצד ואילך.

וכידוע שנו"ה הן תרין ירכין דלכר מגופא . . . בדי ערבות: ראה תקוני זהר ת"ג כט, א [ובהובא בניצוצי

זהר שם].

אלקי לעשות צדקה וכל המצות ובמיעוט אור האה' האלקי' ימעט כח המעשה בחסד וצדקה וכל המשכות אלקות במצות כו'. אך הנה אנו רואים שיוכל אדם לעשות ולהשתדל בטוב וחסד לרעהו בכל כח ועוז ופועל המעשה מחמ' שחפץ בטובתו מאד הגם שאה' בלבו מעט מאד שאין מעשה הטוב והחסד הרב שלא לפ"ע האה' כלל וכלל, וגם אם הי' בלבו אליו אה' כבר נתקרה לגמרי כי לא תמיד יתפעל ויזכר על אהבתו אליו ואין בלבו רק רושם בעלמא מן האה' שנשאר בהעלם בלבו ואין בכחה כלל להאיר. בלבו כל רב טוב וחסד שיתאמץ בפו"מ, וגם יכול להיות שאין בלבו אה' כלל וכלל מפני שעשה לו חבירו רעה או שעבר רצונו ופגם בכבודו ובמונו או שלא טוב בעיניו מעשיו של חבירו ואינו ראוי כלל לטוב וחסד כזה, עכ"ז יוכל לעשות לו. כל טוב ביתר מכפי המדה כידוע שגם לשונאו יוכל לעשות טוב כו'. אך כ"ז הוא מדת הנצחון שמחמת נצחונו ועקשותו שהוסכם בלבו לעשות טוב לא ימנע מכל ויעשה הגם שאין בלבו אה' רק רושם בעלמא שמוסתר ונעלם מאד ישתדל בנצחון בע"כ אע"פ שאין בלבו כן, וגם אם אין בלבו אפי' רושם אה' כלל מחמת מדת הנצחון שהוא העקשות והסכם החזק יגדל כחו על כח האהבה לעשות בתמידות חסד וטוב אשר אין בכח האה' כלל שמחמתה יעשה חלק א' מאלף מזה אלא השתדלותו רק בנצחון גדול כו'. ולכאור' אין הנצחון מקבל כלל מן המדת חסד שבלבו רק מצד כח עצם מדת הנצחון, ובאמת הרי יש רושם בעלמא מן האה' וחסד שנתפעל פעם א' שמזה יבא במדת הנצחון ועקשות בהסכם חזק לעשות הרבה יותר בכפלי כפליים כו', אבל אם לא הי' מאיר האה' וחסד שבלבו כלל וכלל כנ"ל מאין הי' הכח בנצחון זה. ודוגמא לדבר הוא מי שהוא אוהב חכ' ללמוד בהתמדה הגם שלא ככל עת יהי' בלבו חשק והתפעלות אה' ללימוד אדרבה יתעצל כו', עכ"ז נשאר רושם האה' בלבו והוא המביאו לנצחון לעמוד על נפשו וללמוד גם בלא חשק ורצון בלב כלל. וכך הוא בעבודה שבלב בתפי' שמחמת בחי' רשימו הנעלמ' באה' אלקי' שנשאר מן ההתבוננות והתפעלות שבלב אחר התפלה יוכל להיות שיעשה מחמ' זה דוקא כל היום בפו"מ בתו"מ וצדקה בריבוי מע"ט עד שיהי' רב מעשהו הרבה יותר מכפי ההתפע' שהי' לו ע"י השגה אלקי' שבמוח חב"ד כו'. והוא רק מצד חיזוק מדת הנצחון שהוא כמעשה דוקא בלא טעם ודעת ובלא התפע' הלב כלל. וזהו כמו בדי ערבות שאין בהן טעם וריח ומראה כו' רק המעשה בלבד כמו ההילוך ברגל אע"פ שלבו בל עמו כלל כו', וכמ"כ כתי' אחרי הוי' תלכו בהילוך בפו"מ מצד הנצחון לבד. וז"ש וגם נצח ישראל לא ישקר מפני שאין בזה הפסק ושינוי כלל שאם הי' בהתפע' המוח ולב הרי נפסק ואינו בתמידות

להאיר: בכתי' ב: לעורר.

לו כל טוב: בכתי' ב: וליטב.

אחרי ה' תלכו: פ' ראה יג, ה.

כלל רק בנצחון ועקשות יכול לעשות עבודתו בתמידות בלי שינוי והפסק מכל מונע גם בהיותו טרוד ומבולבל מאד ויש לו מונעים רבים יעשה בפומ"מ כל מה שבכחו בעסק תומ"מ ויעמוד בנצוח זה נגד כל מונע כידוע וד"ל.

וזהו הנק' מי שמעשיו מרובין מחכ', דאם אין מעשיו כל היום בתומ"מ רק לפ"ע התפע' המוח ולב בתפי' ותשוב' זה שנשאר רק רושם לבד במעשיו ובודאי לא יעשה כפי ערך התפע' שהי' לו בתפי' וא"כ חכ' מרובה ממעשיו, וע"כ אין חכמתו מתקיימת, פי' כח מ"ה שבנה"א בביטול עצמי לאין האלקי שבנשמתו בלתי מתקיימת ונופלת מעט מעט עד שיפול לגמרי, וכנראה בחוש באותן שמרבים יגיעת המוח בתפי' וכל שעת הכושר ובוזה יצא י"ח ואינו עוסק בפועל ממש בתו' וצדקה ברעותא דלבא, ובלא רעותא דלבא זהו שחכ' מרובה ממעשיו כו' שיפול מחכמתו לגמרי מכל וכל כו' והוא שנעשה אצלו להיפוך מבחי' הביטול והוא הגסות ופריקת עול עד שיפול לגמרי כידוע, וכמו כל חכמתם תתבלע כו'. אבל כל שמעשיו מרובין מחכ' כנ"ל ע"י מדת הנצחון הנ"ל חכמתו מתקיימת למע' מן שרשה בתוס' כח רב וחזק הרבה יותר מכפי עצם מדריגתה במקורה כו'. והטעם הוא לפי שבמעשה נתרבה כח הנצוח ששרשו בנצוח שברצון העצמי שלמע' ממקור השכל והטעם לרצון שהרי אין טעם לעצם נקודת הרצון כלל, וזהו נצחון בנו"ן פשוטה שאין שיעור להתפשטות שלה להיותה למעלה מן הטעם שבמוח ומדו' שבלב כו', ע"כ יש בכח הניצוח לעמוד לכל מונע שא"ז בכח התפע' המוח ולב כלל כנ"ל וע"כ ניתוסף כח ועוז גדול לחכמתו שמתקיימת ע"י שמעשיו מרובים מחכמתו ע"י מדת הנצחון וד"ל (והמופת לזה הוא מה שאנו רואים שגם בתפלה עצמה גודל כח הנצחון שמייגע עצמו בע"כ גם שלבו ומוחו אין עמו כלל וכלל ומונעים רבים ממח"ז טורדים ומבלבלים, יעמוד על נפשו ומייגע א"ע בכל כח ועוז להעמיק דעתו כו' עד שיבא לידי התפע' המוח והלב בגילוי אהבה ויראה כרשפי אש התלהבות כו' כידוע, שזה עכשיו כמעט כל רוב ההמון עיקר יהדותם בפנימי' העבודה שבלב באו"ר והתבוננות, ובחיצוני' מעשה הטוב במצות וצדקה כו' כידוע, שזה עכשיו כל היום הוא רק מבחי' הנצחון כו', א"כ הרי שרש הנצחון בנקודת הרצון שהוא הסכם חזק ותוקף הרצון שלמעלה גם מטעם כמוס שברצון. וז"ש וגם נצח ישראל לא ישקר כו' שזה אמר שמואל שתיקן לפגם דירך יעקב וכמשנ"ת במ"א).

וזהו אורך הגלות דעכשיו, לברר לבחי' נצח דקליפה ע"י נצח דקדושה ומזה יבנה בהמ"ק דלע"ל וכמ"ש והנצח זו בנין ירושלים כו'

שמואל שתיקן לפגם דירך יעקב וכמשנ"ת במ"א: ראה זח"א כא, ב. זח"ב קיא, ב ואילך. פרדס שער ירך יעקב (שי"ז).

והנצח זו בנין ירושלים: ברכות נה, א.

שכאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא יעוררו בחי' נצח העליון שבעצם רצון העצמי למע' מן הטעם כו', והי' כמשל הרגלים שיש בכחם להעמיד ולקיים הראש וכל הגוף ועיקר קיום ומעמד ראש וגוף רק על הרגלים, וכמו שנראה בחוש שכל עיקר אמיתי הגבור' וכח הגבור אינו אלא ברגלים כשיכול לעמוד על רגליו ינצח לזולתו וכשיפילנו מרגליו יפול ראשו לארץ ממילא כו', וכמו בהאבק יעקב עם שרו של עשו שעיקר כח הנצחון שנצחו יעקב הי' בכח עמדו על רגליו עד שנגע בכף ירך יעקב כו', והו"ע עבודה תמה זו שבמדת הנצחון עכשיו כנ"ל שנק' עקבות משיחא כו' (שזהו מ"ש בזהר בשיעור גלותא זה דאתמשך כשיעורא דירכין כו' עד דמטו רגליו ברגליו, והוא מ"ש ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזתים למע' ממקור החכ' כו'), לפי שנועץ תחילתן בסופן דוקא ע"כ יש כח רב וחזק בבחי' המעשה בנצחון עד שיקיים ויחזק למוח החכ' שחכמתו מתקיימת כנ"ל כשמעשיו מרובין מחכ' דוקא, ודוקא בסוף מעשה שם הנצחון גובר יותר, כי גם שיש הסכם חזק בשכל ומדות כמו איש התקיף בדעתו שנק' נו"ה דחביד והסכם חזק במדות שבלב, וכן בעבודת הוי' ההסכם חזק במוח ההשגה אלקי שאינו נופל מזה גם מרוב מונעים ומבלבלים, וכן בהתפעלות או"ר בלב לבו חזק וגבור כארי כו', מ"מ א"ז ערך לגבי' הנצחון שבמעשה דוקא שהוא חזק הרבה יותר, שהרי אנו רואים במדת הנצוח שהוא קשה מאד כשבא למעשה בפו"מ דוקא כמו מלך שיכול לבזוז כל אוצרותיו ולהפקיר עצמו וכל עמו כמלחמה קשה רק שיהי' כרצונו בדבר מה וגם בקטן הערך יוכל להפקיר חייו ממש שיהי' כרצונו בפו"מ, וגם בנצחון שברצון לבד אין כח חזק כ"כ כ"א כאשר בא לידי מעשה בפו"מ שאם לא נעשה כרצונו יכול להמית א"ע כמו באחיתופל שחנק א"ע כשלא נעשה עצתו ובקיום הדבר כרצונו יפקיר כל עצמו למלחמה כו', וכ"ה בעבודת הוי' מה שיבא בנצחון קשה למעשה דוקא הוא אשר נשאר הסכם חזק בלבו בתפי' לקבלת עול מלכות שמים למעשה דוקא כל היום שזהו חזק מאד הרבה יותר מתוקף לבו ודעתו ורצונו כו', לפי שגם הרצון לא יתחזק בעצם נקודתו הפנימי רק כשבא הרצון בפו"מ דוקא ולא כמו שהנצחון הוא ברצונו לבד שיכולים להטותו ולהפוך רצונו שלא ירצה כך כו' אבל כשבא הנצוח של הרצון במעשה לא יטוהו כל רוחות שבעולם וקשה כארז כו', והטעם הוא רק מפני שבסוף יותר, יותר יגבר

בזהר בשיעור גלותא . . דמטו רגליו ברגליו: ראה זחי"ב רנת, א ופי' מק"מ שם [ולזה מציינו באוה"ת בשלח ע' תצו ושמות (כרך ז') ריש ע' בתצה]. תקוני זהר סוף תל"ג. וראה בהנסמן עוד בסי' מאמרי אדהאמצ' שמות ח"ב ע' תקד. ויקרא ח"א ע' תתמה. דברים ח"א ע' עז.

ועמדו רגליו ביום ההוא: זכרי' יד, ד. וראה סי' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' תצו [ומקבילו סוד"ה משמח חתן וכלה בסי' מאמרי אדהאמצ' דרושי חתונה ח"ב [יודפס בקרוב בעז"ה]].

שנועץ תחילתן בסופן: סי' יצירה פ"א מ"ז.

לגבי: בכת"י ב: לגבי' וכח.

באחיתופל שחנק א"ע כשלא נעשה עצתו: שמואל"ב יז, כג.

הפנימי ועצמי שברצון כו'. וזהו הנק' אמת שיש לו רגלים דקושטא קאי ושקרא לא קאי לפי ששקר אין לו רגלים לעמוד, והענין דרגלים הוא במעשה כשמקיים כדבריו נק' אמת הכולל ראש תוך סוף שמאמת התחילה של הרצון כו' ובלא מעשה בפומ' אין קיום והעמדה לתחילת הרצון כלל. וז"ש וגם נצח ישראל לא ישקר כי לא אדם הוא במוחין ובמדות שיכול להנחם בשינויים כו' להיותו למע' מבחי' החכ' ומדות דאדם, והוא בפנימי' הכתר כו', שזהו בחי' משיח דכתי' בי' וגבה מאד כידוע, וזהו רק מנצחון דמעשה המצות בפומ' וכמ"ש ויהי נועם דמשיח כו' אז * מעשה ידינו דוקא כו' כי נעוץ תחילתן בסופן. וזהו סוף דבר הכל כו' את מצותיו שמור כי זה כל האדם דחכ' ורצון כו' וד"ל.

וזהו לך הוי' הנצח, פי' כאשר יהי' בכלל נשיי בחי' הנצחון במעשה דוקא כענין מעשיו מרובין מחכמתו הנ"ל עי"ז יבורר בחי' נצח דקליפה דאת זה לעומת זה כו' ויכלל בנצח דקדושה, כי בפגם דירך יעקב נתגבר בכניי בחי' נצחון דקליפה משרו של עשו והוא מה שיש בכל א' מדת הנצחון להיפוך שלא יחפץ וירצה בעבודת הוי' וילך שובב בדרך לבו ג"כ בלא טעם רק בעקשות ונצחון לבד ונק' חוצפא ועזות קשה שלמעלה מן הטעם לגמרי כמ"ש במ"א שזהו קליפה דעמלק שנק' ראשי' גוים כו' (ולכך נפל אגג ביד שמואל שתיקן לפגם דירך יעקב כו' שהי' נבואתו בנצח דז"א לכך הי' שקול כמשה ואהרן מטעם הנ"ל וד"ל), אך ע"י התגברות מדת נצחון דקדושה יפול לגמרי מדת נצחון דקליפה שכשזה קם זה נופל דאת זה לעומת זה כו'. והיינו כל עיקר העבודה עכשיו בגלות זה האחרון לעמוד רק בנצחון לנגד נצחון דקליפה. וז"ש מי זה בא מאדום בגלות השכינה לאדום שניקתו מנצח דקדושה ע"י שפגם בירך יעקב כו', וידוע דכל גלות הוא בחי' בירור דק"נ כמ"ש עת אשר שלט האדם באדם כו'. וזהו פורה דרכתי לכדי כו' שאין בזה עוזר לעמוד לנגד נצח דקליפה רק לבדו ואין איש מבחי' המוחין דאדום * באתדל"ת כלל כו' ויז נצחם נצח דקליפת אדום על בגדי וכל מלבושי אגאלתי כו', ואמנם הגם שנגאלו * הלבושים בנצחם כהואה בעלמא יש להם

דקושטא קאי ושקרא לא קאי: ראה שבת קד, א. תקוני זהר תכ"ב (סו, א).
 וגבה מאד כידוע: ישעי' נב, יג. וראה ס' מאמרי אדהאמי'צ ויקרא ח"א ע' קיב. ח"ב ע' תקלו [ובהמי"מ שם].
 ויהי נועם דמשיח . . . סוף דבר הכל: תהלים צ, טז [וראה ס' מאמרי אדהאמי'צ במדבר ח"ד ע' אישסת, בהמי"מ]. קהלת יב, יג.
 אז: בכתי' ב: ע"י.
 במ"א שזהו קליפה דעמלק שנק' ראשי' גוים: בלק כד, כ. ראה ס' מאמרי אדהאמי'צ שמות ח"ב ע' תלט ואילך. תקה ואילך. תקנו ואילך.
 מי זה בא מאדום . . . פורה דרכתי . . . ויז נצחם: ישעי' סג, א.ג. וראה גם סה"מ תקס"ה ע' רט ואילך. תוי"ח וישלח מב, ב. ס' מאמרי אדהאמי'צ דרושי חתונה ח"א ע' סט. שם ויקרא ח"א ע' עג.
 דאדום: בכתי' ב: באדם.
 שנגאלו: בכתי' ב: שגואלו.

תיקון כביבוס כמ"ש כבס ביין לבושו להמתיקו בשרש הגבורו' שבנצחון דקדושה וכמ"ש עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון וד"ל.

ומזה יובן הטעם למה במצות ת"ת נא' ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך דמשמע שמצות ת"ת היא תמיד' בלי הפסק וביטול גם בלכתו בדרך כמו בשבתו בביתו בשכבו ובקומו, וכן אמר והגית בו יומם ולילה, וגם בקריא' לא ימוש ספר התורה הזה מפיד כמו דכתי' למען תהי' תורת ד' בפיד כו', וכן במעשה ועבודה במצות בפומ' צריך לעסוק כל שעה שיכול לעשות כמו מצות צדקה וגמ"ח וכן מצות ציצית ותפילין וגם במצות שתלויין בזמן ומקום כו' מצותן כל היום כידוע, אך במצות אהבה ודביקות שהיא שרש רמ"ח מ"ע וכן היראה שרש סס"ה ל"ת כו' לא נא' בה שמצותן בתמידין דוקא אלא כאשר שעה א' שבק"ש באומרו ואהבת את הוי' כו' נתפעל באה' ותשוקה להיות בכל לבבו ונפשו ומאדו, קיים מ"ע זו דאה', אע"פ שבמעט זמן לאחר שהולך בשוק חולפת ועוברת לגמרי אה' זו, כי אין המצוה שהי' בהתפעלות אה' כל היום דוקא ובלכתו בדרך בשכבו ובקומו רק בק"ש שחרית וערבית יצא ידי חובתו, וגם בעצם התפעלות אהבה ויראה יש שינויים רבים לפעמים הוא בקטנות ובצמצום האור בקרירות ולפעמים ברוב התפעלות בכחי' הגדלות בדביקות גדול, וכמ"כ בקבלת עול מלכות שמים שזהו מצות היראה כאשר מקבל עול מלכות שמים פ"א לעשות רצון קונו בלב שלם ולא לסור מאחריו כו' יצא ידי חובת מצוה זו אע"פ שאין יראה זו בהתפעלות כל היום וגם אם היראה רק לקיים רצון וגזירת מלך בלבד יצא ידי חובתו, משא"כ מצות ת"ת ושאר המצוות במעשה בפומ' שנק' עבודה מצותן בתמידין דוקא כנ"ל. אך הענין הוא מטעם הנ"ל דבחי' המעשה והעבודה הוא העיקר במדת הנצחון דוקא, שעיקר הנצחון הוא במעשה דוקא, והיינו ע"י הסכם חזק ועקשות גדולה מאד, שע"י הנצחון ועקשו' החזקה לא יסור מן העבודה לעולם ויעמוד לנגד כל מונע גם אם בלבו הוא קר מאד כנ"ל, וע"כ לא יהי' בה שינוי והפסק כלל לעולם, ולכן יהי' מעשיו מרובין מאד הרבה יותר מחכמתו כנ"ל לפי שנתפשט ותגדל תמיד בלי הפסק ושיעור לדבר כלל. והוה עיקר אמיתית פי' נצח לשון נצחיות, והוא הנצחון בעבודה ומעשה תמיד' בלי הפסק בבחי' הנצחון ממש רק שבא מכח הנצחון, והכל א' דנצחון הוא העושה בחי' נצחיו' כו'.

וזהו טעם מצות ת"ת בדיבור דעקימת שפתיו הוי מעשה שהוא בתמיד' דוקא יום ולילה בלי הפסק ושינוי כלל בשבתו בביתו ובלכתו בדרך

כבס ביין לבושו . . . עוז והדר לבושה: ויחי מט, יא. משלי לא, כה.
 ודברת בם . . . והגית בו . . . לא ימוש . . . למען תהי': ואתחנן ו, ג. יהושע א, ח [לא ימוש גו' והגית גו']. כא
 יג, ט.
 אהבה . . . שרש רמ"ח מ"ע: ראה לעיל ע' א'תרסב. ושינ.
 דעקימת שפתיו הוי מעשה: בימ צ, ב.

ובשכבו ובקומו, כי עבודת המעשה הוא במדת הנצחון דוקא שהו"ע נצחיות דוקא, וכן בעבודה במעשה המצוות צ"ל נצחיות מטעם זה, משא"כ מצות אהבה ויראה שהן במדות שבלב מצותן בשעתן לבד והוא בק"ש שחרית וערבית כשאומר ואהבת את הוי' כו', וגם יהי' בה שינוי לפעמים בתוס' אור רב וחזק ולפעמים בגרעון ומיעוט האור בתכלי' כנ"ל כי לא כל עתים שוות בהן, וגם ביגיעתו באהבה ויראה כל היום לא תוכל להי' בכחי' נצחיו' כ"א שעה קטנה והוא עיקר מצותה מאחר שהן בדברים שתלוין בלב דוקא ולא במעשה, כי האהבה ויראה הוא בלב דוקא וכשנכון לבנו בהתפעלות אהבה ויראה באמת זהו עיקר מצותן ועבודת' אף שא"ז רק שעה קטנה לבד (ועכ"ז) הרי נק' עבודה שבלב ובזוהר נק' פולחנא דרחימותא והוא היגיעה הרבה שמתייגע במוחו והכנת לבבו להיות נולד בלבו התפעלות אהבה ותשוקה מורגשת באמיתתה, וכן ביראה אמרו אוי לבשר שלא נתייגע ביראה, והוא כחי' ההכנה בנפשו לטהר לבו ולבא בהשגת רוממות וגדולת הכורא ית' עד שיתפעל ביראה לקבל עליו עול מלכות שמים שלימה, כמו ענין שום תשים עליך מלך כו' שמקבל עליו יראה וגזירת מלך כו', ונק' עובד ביראה ועובד באהבה כו', וע"כ נק' עכ"פ בשם מצוה שציוה ה' לעבוד באהבה ויראה וכמ"ש ועתה ישראל מה הוי' כו' כ"א ליראה כו' וכן לאה' את הוי' ולעבדו כי נק' פולחנא ממש, והרי אהבה ויראה שרש המעשה ועבודה דתומ"צ בפו"מ רק לפ"ע היגיעה ועבודה שבלב בק"ש ותפ"י כן יהי' ערך המעשה כל היום לא יוסיף ולא יגרע, וא"כ לכאו' הקושי' במקומה עומדת דלמה אין מצות עבודה באוי"ר כל היום ולילה מאחר שנק' בשם עבודה ויגיעה, הענין הוא שיש ב' מדריגות בזה, א' היגיעה ועבודה לבא להתפעלות אהבה ויראה בלב בפנימי' זה אינו אלא בק"ש ותפ"י שנק' עבודה שבלב דוקא, והב' אהבה ויראה ששייך למעשה בלבד והוא ההסכם החזק שנשאר הרושם מן האהבה ויראה כל היום לעשות טוב ולא רע כו' זהו נק' עבודה ממש, והוא הנק' עובד מאהבה או עובד מיראה דהיינו עבודת מעשה המצוות כל היום שעובד מאהבה ויראה מחמת הרשימו שנשאר מאהבה ויראה פנימי' שבק"ש ותפ"י. וזהו הנצחון שזהו מתוקף המדות אהבה ויראה שבא בנו"ה שנק' נו"ה שצ"ל נצחיי' בלי הפסק ושינוי גם שאין בהם טעם וריח כלל משא"כ אהבה ויראה פנימי' שנק' עבודה שבלב לבד כנ"ל וד"ל).

ושרש הענין יובן ע"פ הנ"ל בשרש מדת הנצחון שהוא בפנימי' ועצמי' נקודת הרצון שלמע' הרבה מן החכ' שכראש כו', ע"כ המעשה

ובזוהר נק' פולחנא דרחימותא: זחיג רסו, א. ועוד.

אוי לבשר שלא נתייגע ביראה: הובא בתניא באגה"ק ריש סי"ח — בשם ר"ח. ועד"ז בשערי אורה נב, ב.

עול מלכות שמים שלימה: ע"פ ברכות יד, סע"ב.

שום תשים עליך מלך: דברים יז, טו.

ועתה ישראל מה הוי': עקב יו"ד, יב.

לאהבה את הוי' ולעבדו: ע"פ עקב יא, יג.

ועבודה בנצחון היא נצחית בלי שינוי כלל להיותה למע' מע' מבחי' התפעלות השכל ולב ששם אין שינוי כלל, כי דוקא בהתפעלות השכל ומדות שבלב יש שינויים רבים לפעמים מאיר אור גדול בגילוי ההשגה ויסתעף ויולד התפעלות אהבה ויראה ביותר ולפעמים לא יאיר כ"כ ולא יהי' התפעלות הלב כ"כ כו', גם התפעלות אהבה שנוולד מן השכל לא בכל עתים שוה כו' כי אין ההולדה וגילוי מן המוח ללב שוה בכל עת וגם אינו מתקיים לנצח, אבל למעלה מן השכל והשגה שבמוח והיינו בבחי' עצמי' הרצון שבא מבחי' עצמי' אא"ס שלמעלה מהשתלשלות שנק' סובב הכללי שהוא קדוש ומובדל בערך כו' שם שוה צמצום וגילוי כמ"ש כחשכה כאורה כו', ע"כ היא נצחי' בלי הפסק ושינוי כלל בין קטנו' לגדלות, כמ"ש בשכבך ובקומך, בשכבך בחי' קטנו' המוחין ובקומך בחי' גדלות המוחין שניהם שוין, וכן בלכתך בדרך כמו בשבתך בביתך, וכן גם במצות שא"צ כוונה וכוונה ובלא כוונה שניהם שוין, וכמ"ש אם זכרתך על יצועי באשמורות אהגה בך שניהם שוין, וכמ"ש ואלה הגבורים אשר יעזרו בלא לב ולב שניהם שוין כו', לפי שהוא למע' מהתפעלות המוח ולב ושוה ראש וסוף כו', משא"כ התפעלות המוח ולב מהשגת אלקות כמו מ"ש שאו מרום כו' וראו מי ברא אלה יש מאין כנ"ל יש בזה שינויים לפעמים מאיר בגילוי רב ולפעמים בצמצום כפי אופן ההשגה ולפי העת והזמן דוקא, ע"כ יש שינויים באו"ר ואינם נצחיים כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן מ"ש שש כנפיים שש כנפיים לאחד בשתים יכסה פניו כו', דהנה ענין השש כנפיים הוא כללות העלאתם והגבהתם לעלו' וליכלל למע' שהן ששה מדות כו', אך בכנפיים הללו יש הפרש בין אדם למלאך, שאו"ר שבאדם הוא בלב באים רק מן השכל והשגה אלקי' שבמוח לפי ערך כו', אבל כנפי העוף הן פרושות למע' מראשו כמו כנפי נשרים שאנו אומרים וידינו פרושות כנשרי שמים כו' (והו"ע של נשיאת כפיים וכן בתפי' בהתפעלות יתירה למעלה מן הדעת יפרוש כפיו למע' כמו ובפרשכם כפיכם כו'), היינו לפי שהשרפים או' קדוש הוי' שהוא בחי' סוכ"ע שלמע' ממקור השגתם כאלקות ע"כ בשתים יכסה פניו, כיסוי זה הוא בחי' ההעלם והלבשה לפניו שהן בחי' המוחין בהשגה מצד עצם בחי' הביטול המופלג מאור המקיף עליו ע"כ מכסים פניהם כאדם שמכסה פניו מעוצם הביטול, וכן בשתים יכסה רגליו שהן בחי' נו"ה שהוא בחי' העמידה שלא יוכלו לעמוד על רגליהם כו'

כחשכה כאורה: תהלים קלט, יב.

אם זכרתך על יצועי: תהלים סג, ז. וראה סה"מ. אהלהך-לאוניא' ע' קכט ואילך. סה"מ תקס"ב ע' קעג.

ס' מאמרי אדה"ז-ענינים ע' ריו ועוד.

ואלה הגבורים . . . שאו מרום: ע"פ שמואל"ב כג, ח. ישעי' מ, כו.

שש כנפיים לאחד: ישעי' ג, ב.

וידינו פרושות . . . ובפרשכם כפיכם: נוסח. נשמת כל חי'. ישעי' א, מו.

לפי שבחי' ראש ורגל שוין בביטול זה המופלג ביותר שנעלמו ונתכסו כאחד מבלי שימצא ראש וסוף בסדר והדרגה באמרם קדוש כו'. וזהו בשתים יכסה רגליו המקיימים להשגה כי שניהם שוין כו', רק בשתים יעופף שהוא עיקר המגביה ומעלה לראש ורגל כאחד והוא עיקר עלייתם למעלה מעלה (אבל אופנים מסככים בהשתחוואה בעיגול ממש כנ"ל וד"ל).

וזהו אלה מסעי בני ישראל כו', פי' אלה הם מיני עליות שנסעו בני' במדבר שהוא כענין עליות דשרפים בשש כנפים כו' והוא ז' מדות כ"א כלול משה מדות שהוא מ"ב דוקא כנ"ל. וכללות ענין הנסיעות ועליות הללו הי' כדי לאהפכא חשוכא לנהורא כו' מג' הקליפות הטמאות שבמדבר נחש שרף ועקרב כו' שמפני זה נק' מדבר העמים דוקא שמשם מקור ושרש כל המדות הרעות דק"נ כמ"ש במ"א, והיינו להיות כח ועוז לדורות הבאים להפוך חשך לאור הקדושה שהו' מדות רעות דנוגה שבכא"א ע"י העליות הללו דמדות דקדושה שנסעו עם הארון ומשכן בגילוי שכינה כמו ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביך כו' (שמפני זה כתב משה כל המסעות כמ"ש ויכתוב משה כו' כמשי"ת). ומשיא אלה מסעי לשון רבים לפי שנחלקו הו' מדות לפרטים (שכללותם בעצם רק ל"ו מספר אליה כנ"ל) וכמו בענין מי ברא אלה רבים כו' כנ"ל וד"ל.

והנה מעתה י"ל מ"ש במסעות אלה שהיו ביד משה ואהרן דוקא. דהנה מבואר למעלה בשרש ענין המסעות שהן בחי' ממוצע בין יצ"מ לכניסתם לא"י מטעם שהן בחי' העלי' של המדות כו' שא"א שיבואו לא"י שהוא בחי' ראי' בלב כו' כ"א אחר עליית ובידור המדות רעות דק"נ ע"י המסעות במדות דקדושה כו', ולכך אמר אלה מסעי בני' אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן שהמה המוציאים מאמ"צ והם אשר עשו הכנה לכניסתם לא"י ע"י המסעות האלה כו'. והענין הוא כידוע בזהר דמשה נק' שושבינא דמלכא ואהרן שושבינא דמטרוניתא, וביאר הענין ידוע עד"מ השושבין של החתן שהוא המעוררו להביאו אל הכלה ושירד מעצמות שלו לשכון יחד עם הכלה כו', כך משה שרשו בבחי' פנימי' אור אבא ע"כ יש כחו לעורר בעצמות א"ס ב"ה כמו שושבינא דחתן שירד ויתגלה למטה בכנס"י שנק' כלה, כמו במ"ת דכתי' וירד הו' כו' שהוא בחי' ממוצע בין חו"כ עליונים שהוא קוב"ה ושכינתו' שהן כנס"י למטה וכמ"ש משה ידבר והאלקים יעננו בקול וכמ"ש קרב אתה ושמע כו' וכת"י תורה צוה לנו משה

נק' מדבר העמים . . . כמ"ש במ"א: יחזקאל כ, לה. ראה סה"מ תקס"ז ע' קצב. ולקו"ת נשא כ, א. ויהי בנסוע הארון: בהעלותך י"ד, לה.

בזהר דמשה נק' שושבינא דמלכא ואהרן שודמי"ט: זח"ג כ, א. ובכ"מ.

וירד הו': יתרו יט, כ.

משה ידבר . . . קרב אתה . . . תורה צוה . . . ונק' מחקק: יתרו יט, יט. ואתחנן ה, כד. ברכה לג, ד. ב"ב טו, א [וראה הגסמן ע"ז בארוכה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ס"ע קצג].

כו' ונק' מחקק כו'. אך הנה מאחר שמשה הוא שושבינא דמלכא לעוררו לבא למטה להתייחד עם הכלה צריך שיעשה תחילה כלי בית קבול בכנסי' שנק' כלה שתהי' ראוי' ליחוד עליון זה לקבל כל אור ושפע דמשפיע שנק' חתן כמו במ"ת דכתי' ביום חתונתו כו' שיוכלו לקבל עשה"ד פנים בפנים כו', הנה זה הי' ע"י משה דוקא מה שעשה לכנסי' בחי' כלי לקבל בלבבם ודעתם בכאור"א, והוא להיותו בבחי' הדעת עליון שנק' מפתחא דכליל שית כו'. וביאור הענין הוא מה שיש בכחו לעשות פתיחה וחלל בלב כאור"א שיפתח הלב ויהי' כלי רחב לקבל הכל, וכמו פתח לבי בתורתך כו' שהוא עיקר הדבר שיהי' הלב פתוח לקבל חכמות התו' מבקשים פתח לבי בתורתך, שלפי ערך הפתיחה שבלבו כך יהי' ערך הקבלה אם רב או מעט, כמו ר"ע שהי' לבו פתוח כו' וכמשי"א ראשונים לבם פתוח כפתחו של אולם כו' וכמ"ש בלב כל חכם לב דוקא נתתי חכמ' כו', וכמו שאנו רואים בחוש שכל מי שיעורר לבבו בחשק נפלא ויפתח לבבו לתורה יקבל הרבה מערך כח שכלו, וכמו חכם לכשירצה דוקא כו', וכמשי"א לקנות חכמה ממקורה ולב אין כו'. וכך הוא בענין הקבלה בלב בחי' גילוי אלקות שבתו' בעשה"ד מעצמות אור א"ס ב"ה באמרו אנכי כו' מבחי' סתימו דכל סתימין כו' הי' צריך שיפתח לבם דכנסי' בהתרחבות גדול כ"כ, כדי שיוכלו לקבל כל האור הגדול כו'. וזה הי' ע"י משה שפתח את לבם מפני שנק' מפתח כמו שפותחין במפתח לפתח ממש כו'. וענין הפתיחה דמשה בלב כנסי' הי' במ"ת בחי' הכנה, אך לא קבלו עדיין בתוך לבם ממש עד שנכנסו לא"י שאז נק' ארץ טובה ורחבה שקבלו השפע דמצות כמו שהן שנא' רחבה מצותך מאד כו'. וזה"ע מה שמשה נק' שושבינא דמלכא שצ"ל תחילה הכנה בכלי המקבל מן המשפיע עצמו שיוכלו לקבל והיינו לפתוח לבבו מאד, ואחר שנפתח לבו ויכול לקבל ונעשה כלי מוכן לקבל הכל אז יביא לחתן להשפיע כי יש מי שיקבל, כך הי' במ"ת בחי' הכנה במקבל שהן כנסי' ע"י משה, ואח"כ במסעות הי' ע"י אהרן שנק' שושבינא דמטרוניתא שהוא להעלות למקבל שהן כנסי' אחר שכבר נפתח לבבם ע"י משה כו', והן ענני כבוד כו' שהי' ע"י אהרן, וכל נסיעה היא עלי', וחניי' הוא הירידה שז"ש ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות כו' ע"פ ה' יחנו וע"פ ה' יסעו שהוא עננא דאהרן וכמ"ש ובהאריך הענן כו' וד"ל.

ביום חתונתו: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

מפתחא דכליל שית: זחיב קעז, א.

פתח לבי בתורתך: נוסח אלקי נצור"י.

ר"ע . . . כפתחו של אולם: עירובין נג, א.

בלב כל חכם לב: תשא לא, ו.

חכם לכשירצה . . . לקנות חכמה: גיטין סז, א. משלי יז, טז.

אנכי: יתרו כ, ב.

רחבה מצותך מאד: תהלים קט, צו.

ובנוחה יאמר שובה ה' . . . ע"פ ה' יחנו . . . ובהאריך הענן: בהעלותך י"ד, לו, ט, יח ואילך.

ונמצא שהנסיעה במסעות הללו לא הי' רק הכנה שיוכל להיות יחו"ע במצות בכניסתם לא"י שתהי' נק' ארץ טובה ורחבה ארץ זבת חלב ודבש כנ"ל שזה הי' אחר משה ואהרן לפי שזה הי' גוף היחוד דחו"כ, אך משה ואהרן נק' שושבינים דחו"כ הוא שעשו הכנה במקבל, ותועלת משה הי' רק לעשות הפתיחה בלבם שיוכלו לקבל הכל והתעוררות המשפיע שישפיע כל בחי' פנימי' ועצמי' שלו כו', ותועלת אהרן שושבינא דמטרוניתא הי' בהעלא' הנשמות שיוכלו לעלות למעלה לקבל אחר שנעשים כלי מוכן לקבל ע"י משה כנ"ל. וכ"ז אינו רק הכנה לקבל השפע האלקי' אבל עדיין לא קבלו כ"א בכניסתם לא"י דוקא לפי שעיקר הכלי לקבל הוא במעשה דוקא לפי שסוף מעשה עלה במחשבה תחלה כנ"ל, וע"כ נא' כי תבאו אל הארץ ברוב המצות גם שאינן תלויין בארץ כו', ואז נק' ארץ טובה ורחבה כאשר נשפע בה מרב טוב העליון בחי' פנימי' ח"ע חלב ודבש וכל טוב כו', משא"כ קודם כניסתם לא"י הגם שהי' לבם רחב ופתוח לקבל ע"י משה כנ"ל לא נמשך ונשפע בהם מלמע' עדיין רק שהיו מוכנים וראויים לזה עד שנכנסו לא"י, וגם הארץ לא נשפע בה כל טוב העליון עד שבאו לשם וכבשוה בשלימות.

וזהו אלה מסעי בניי אשר יצאו מארץ מצרים שהיא ההתחלה לצאת ממצרים ונק' אלה מסעי בעליות שהוא בחי' הממוצע לכניסתם לא"י, כ"ז הי' ביד משה ואהרן דוקא מטעם הנ"ל וד"ל*.

וע"כ . . ברוב המצות גם שאינן תלויין בארץ: ראה רמב"ן ואתחנן ד, ה עה"פ: ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים גו' לעשות כן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה, וד"ל: ירמוז שעיקר המצות כולן בארץ. ועד"ז ברמב"ן אחרי יח, כה: כי עיקר כל המצות ליושבים בארץ ה' ולפיכך אמרו בספרי וירשתה וישבת בה כו'. וראה גם ספרי מאמרי אדמו"ר: ויקרא ח"א ע' תטו. במדבר ח"ב ע' תשסו. ח"ג ע' תתקצא [ובהמ"מ שם ע' ארעט]. דברים ח"א ע' ה. תריח בראשית ת, א. תולדות כא, ב. וד"ל: בכת"י ב נוסף כאן: וזהו ויכתוב משה כו' וד"ל.

דרוש ארוך ע"פ הביאור דאלה מסעי תקס"ג

להבין שרש ענין הפרסא שבין אצי' לבריאה • שנעשית מבחי' חיצוני' בינה שנק' מי וז"ש וראו מי ברא אלה כו' פל"ג אלקי' כו'. והנה דרך בחי' הפרסא הזאת הנק' מסך הוא שמאיר אור דע"ס דאצי' בכריאה להיות מציאת אור דעשר ספירות בכריאה, ובחי' האור שמאיר ע"י הפרסא בע"ס דבריאה נק' אור של תולדה (כמ"ש בפרדס) והוא ענין מ"ש באורך נראה אור כו' בחי' הארה דהארה כו', והוא הנק' אור של תולדה הבא בשינוי המהות כו'. ולהבין ביאור דבר זה הנה יש להקדים תחלה ענין א', והוא שיש ב' מיני השפעות, הא' בחי' עילה ועלול שאין העלול בא בשינוי המהות כלל אלא הוא ממהות העילה אע"פ שנמשך רק מבחי' היותר אחרונה שבעילה ומהחלק היותר קטן שבו כו'. ויובן זה ע"ד דוגמא מהשפעת הרב לתלמידו כמו שאמרו לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה כדי שיוכל לקבל כו', והוא לפי שלא יוכל לקבל כל העומק של השכל ורוחב פלפולו בסברות וטעמים רבים כפי שהוא אצל השגת הרב אלא שמוכרח לקצר בו הרבה דהיינו לעשות קיצור גדול בדרך קצרה מאד ולהעלים בו כל הפלפול הארוך שיש בו, והוא הנק' דרך קצרה, כמו פלפול התלמוד שעל המשנה הרי המשנה היא דרך קצרה רק פסק הלכה בטעם קצר מאד אך מלוכב בדברי המשנה כל הפלפול הארוך שבגמרא שהרי מתוך דברי המשנה עצמה נולד הפלפול להבין בה עומק ורוחב גדול, וא"כ הרי המשנה היא דרך קצרה שכולל כל

להבין שרש ענין הפרסא: נדפס מכת"י 382 רע"ז, א [והמשכו בדף קמח, א]. ונמצא בהכתב"יד: 270 רכט, א [רק חלק], 448 א, א. 449 קמ"א, א. 697 סב, א [רק חלק]. 979 קמד, א [רק חלק] — מתחיל מפיסקא: ומעתה י"ל שרש ענין המסעות]. 1002 ז, ב ובתחילת העמוד נרשם בנוכח"ק אדמו"ר מהורשי"ב נ"ע: דרוש ארוך ע"פ הביאור דאלה מסעי דתקס"ג

המאמר מיוסד על ביאור ד"ה אלה מסעי בטה"מ תקס"ג ח"ב ע' תרמא. ובארוכה ד"ה זה הנדפס לעיל [ובהכת"י: אין מופיעים המאמר והביאור דכאן בסמיכות, כיא בביכלאך נפרדים, ואפשר נרשמו בתקופות שונות].

בטה"מ תר"ן ע' שסב [ברשימות השייכות להמשך תקעו-תר"ן] מביא מאמר זה וז"ל: ב' אופני השפעות בדרך קצרה וע"י משלים כו' הביאור אלה מסעי בס' תקס"ג (ובאריכות יותר הענין בדי' להבין שרש ענין הפרסא, ואינני יודע אם הדרוש הזה נכתב מרבותינו הק') ובאמרי בינה. עכ"ל. [ומ"מ נדפס כאן ע"פ כמה כתי' שמופיע המאמר בין מאמרי אדהאמ"צ].

חלק מהמאמר הובא ונתבאר ג"כ בדי' אלה מסעי, בטה"מ תרמ"ט ע' תנח ואילך. ובטה"מ עת"ר ס"ע רט ואילך [ושם ר"ע רי מוכיר מאמר זה].

הפרסא שבין אצי' לכריאה: [בכתי' ב במקום לבריאה: לבי"ע]. ראה ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"ג ד. שער סדר אבי"ע (שמ"ז) פ"א. וראה גם פרדס שער א' פ"ז. עמק המלך שער עולם הבריאה פ"א. פ"ג. פ"ז. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשסט [ובהמ"מ שם]. דברים ח"ג ע' תתפא.

וראו מי ברא אלה כו' פלג אלקי': ישע"י מ, כו. תהלים סה, ירד. אור של תולדה (כמ"ש בפרדס): ראה גם ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' שמת. סידור עם דא"ח קמה, ב. ביארה"ז לאדהאמ"צ י, א. ועוד. וראה ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"ג.

באורך נראה אור: תהלים לו, ירד. לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה: פסחים ג, ב.

הפלפול אבל הפלפול הוא בהעלם ולא נגלה ממנו רק הקיצור הגדול והן דברי המשנה לבד, אבל אין זה שינוי המהות מכל המהות של הפלפול העמוק רק שהוא הקיצור ממנו לבד אבל מהות א' הם ממש שהרי דברי המשנה הן כלולי' בהפלפול של הגמרא ודבר א' הוא רק שהמשנה הוא קיצור והקטנת הפלפול הארוך, וכך הוא בשונה לתלמידו בדרך קצרה שקיצור זה אין זה שינוי במהות השפע' שכל של המשפיע כלל אלא הוא אותו מהות השכל רק שעשאו דרך קצרה והקטינו ביותר, והי' כמו האור הגדול שמאיר דרך סדק קטן שהאור שמאיר בסדק הוא מהות האור עצמו שמאיר בהתפשטות גדולה רק שמצומצם ומאיר רק דרך נקב הקטן שבסדק שאינו מכיל יותר, וכערך אור ניצוץ קטן לגבי שלהבת אבוקה הגדולה וד"ל. והמופת לזה הוא ממה שאנו רואים שיכול להאריך את הקיצור ולעשות מקיצור אריכות כמו אריכות הפלפול על דבר המשנה, א"כ בהכרח שהן מהות א' ואם הי' הקיצור מהות שכל אחר לגמרי איך יוכל לעשות האריכות אלא הרי זה כמו סדק קטן שיוכל להרחיבו ויאיר האור בו בכחי' הרחבה גדולה בתוספת רב כפי ערך הרחבת הסדק או כמו ניצוץ קטן בעץ קטן מאד שמרבה עצים ועושהו שלהבת אבוקה גדולה וכה"ג וד"ל. וראי' ממה שהתלמיד קאים אדעתי' דרבי' על עומק הגדול שבו הגם שקיבל ממנו בדרך קצרה מאד לפי שמון הקיצור יבא לידי האריכות כמו ניצוץ קטן שמתרבה כו' או סדק ונקב קטן כשיתרחב כו', כך כלי השגת התלמיד מתרחב ויכול לקבל הרבה עד דקאים אדעתי' דרבי' ממש בשפע זו שקיבל בדרך קצרה, ומזה הוראה גמורה עכ"פ שאין בקיצור זה שינוי המהות רק הקטנות השכל לבד כו' וד"ל. ולא כמו הקיצור והקטנה בדבר הגשמי כמו בעץ ארוך מאד שמקצרו, שבעץ הקטן הנשאר חסר בו לגמרי כל האורך של העץ שהי' עודף עליו ולא נשאר רק חלק קטן זה ואיך יוכל להאריך העץ הקטן הזה מצד עצמו אם לא שיתחבר אליו האורך שקצץ שזה אינו לפי ענין הנמשל, ולפי משל זה הרי בשפע עו"ע כשהרב מעלים לגמרי כל האריכות של הפלפול ואינו מגלה רק אפס קצוהו מזה ולא נשאר בו מכל האורך כלל רק חלק הזה השכל הקטן דהיינו שאין בחלק זה השכל שום הארה ורמז משכל האורך כלל גם בהעלם, וכמו עץ הקטן שקיצרו מעץ הגדול, וא"כ איך יוכל לעשות מקיצור זה אריכות מאחר שאין בו מענין האריכות כלל וחסר בו לגמרי, וגם אם הוא ממהות האריכו' ולא נשתנה במהות אחר אבל הוא רק חלק קטן משכל מובדל בפ"ע, וא"כ איך קאים אדעתי' דרבי' כו'. אלא הדמיון האמיתי לבחי' עו"ע שיכולי' לעשות מקיצור אריכות כנ"ל זהו כמו השונה בדרך קצרה הנ"ל, שאין הכוונה שהעלים לגמרי כל האריכות אלא שהעמיד וכלל כל הדברי' והסברות שבאריכות בדברי' מועטים הללו, כמו שיש בקיצור דברי המשנה כל אריכות הפלפול כו' כנ"ל, ע"כ יכול לעשות מקיצור זה אריכות כי יוכל לעמוד על אריכות הפלפול שגנוז בהעלם בדברים קצרי' הללו, והוא ג"כ הטעם שהתלמיד קאים אדעתי' דרבי' ממש וד"ל, (והי' כמו סדק קטן שנתרחב שאין הסבה בהקטנות האור מצד עצמו רק מצד קיצור

הסדק לבד או ניצוץ קטן הוא קטן מצד קטנות העץ לבד כנ"ל וד"ל) (ודוגמא לזה הוא מ"ש במ"א • שזהו כבן שנמשך ממוח האב שיש בו הכל רק דרך קיצור כמו במפה שיש בה הקיצור מכל כדור הארץ כו').

והנה השפעה זו הב' היא הבאה בשינוי המהות שהוא האור המאיר דרך מסך ופרסא ולא דרך נקב וסדק כו', שהרי האור המאיר עצמו ומהותו אינו נראה כלל מפני המסך המעלים לגמרי ומה שנראה אור דרך נקבי המסך אין זה מהותו ועצמותו של האור העצמי אלא נק' אור של תולדה כמו אור הנולד מחודש במציאותו שאינו במהות אור הראשון, והיינו לפי שבמסך כבר נתעלם מהות האור עצמו ומה שמאיר ע"י המסך הרי הוא בא בשינוי המהות ונק' הארה דהארה שנק' אור של תולדה כו'. ועיקר ענין של הארה דהארה זאת הוא במה שלא יבוא בו לעולם בחי' תוס' והרחבת האור מכמו שהוא, כי גם אם ירבה האור שלפני המסך הרי לא יתוסף אור דרך המסך. כי המסך מעלים וכפי ערך העלמת המסך דוקא כך הוא הארת האור המאיר מתוך המסך, רק אם יודרך המסך יבוא בו אור זך ובהיר יותר ולא בתוסף' והרחבה מפני שהאור מצומצם ונתעלם במסך ע"כ לא יאיר רק לפי אופן המסך לבד כו', משא"כ דרך נקב שאור זה הוא ממהות האור ממש ע"כ בהרחבת הסדק והנקב יוכל להתרחב האור כמו שהוא ממש כו' וד"ל.

ויובן כ"ז בבחי' השפעת אור השכל המלוכש ומתעלם במשלי' וחידות שהמשל והחידה הוא ענין זר לגמרי שלא יובן בו ענין אור שכל כלל וכלל רק כמו דברים בטלים לגמרי במילי בעלמא, וה"ז כמו המסך שמעלים את האור כך המשל והחידה הוא כמו לבוש שק להעלים מהותו של אור השכל ההוא רק מי שהוא חכם יכול להבין את אור השכל ההוא מתוך המשל •, אמנם הבנה והשגה זו מאחר שאינה רק ע"י דברי המשל המרמזים על השכל א"כ אין זה השגה במהות ועצם אור השכל ממש כמו שהוא אלא רק מה שמשיגו ע"י העלם ולבוש המשל לבד שבו מתלבש ונתעלם מהות השכל כמו שתופס דבר מה ע"י דבר אחר כו', וה"ז ממש כמו הרואה האור ע"י העלמת המסך לבד כנ"ל שהוא בא בשינוי המהות לגמרי ונק' אור של תולדה הארה דהארה כו' ולא יבוא בו לעולם תוס' והרחבה כמו מן הקיצור שעושי' אריכות מאחר שאינו ממהות אור השכל עצמו רק ע"י המשל א"כ אין מאיר לו בשכל זה שמבין מתוך דברי המשל רק לפי אופן לבוש • דברי המשל לבד כמו שאין האור מאיר דרך המסך רק לפי אופן המסך ולא יוכל להיות ממנו תוס' אור מצד עצם מהות השכל כלל כי נבדל הוא ממנו

מ"ש במ"א [בכתי"ב: בע"ח] שזהו כבן שנמשך ממוח האב: ראה ביאורו"ז ע"ג, ב. דרך חיים סג, ג ואילך. ס' מאמרי אדמו"ר שמות ח"א ע' ט. ולענין מפה שיש בה הקיצור כו' — ראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שכו ואילך. המשל: בכתי"ב: החושך המסך והמשל. לבוש דברי: בכתי"ב: מהות דבחי'.

מאחר שכבר נתעלם במשל כו', רק אם יזדכך המשל יאיר אור השכל בדקות יותר ולהיפך ע"י ריבוי המשלים מתעלם השכל ביותר כנ"ל (משא"כ אור השכל הבא בדבור שאין מהותו מתעלם אע"פ שהוא מתלבש באותיות הדבור שהן בחי' דומם אבל הרי מבין מהות השכל ע"י צירופי אותיות וה"ז כניצוץ בפתיחה לבד שיוכל להיות תוס' אור כנ"ל. וזהו הטעם דקאי אדעת' דרבי' מפני שקיבל בדיבור דוקא אבל לא ע"י משל שמתעלם המהות ואין אור הבנת השכל נלקח רק מתוך דברי המשל לבד כרואה ע"י מסך כנ"ל). אבל המבין דבר חדש לגמרי כשמבין דבר מתוך דבר אינו דומה לא לענין הארת אור דרך המסך ולא לענין הארת אור דרך נקב, ואע"פ שנק' אור של תולדה שהרי נולד שכל חדש לגמרי כשמבין דבר מתוך דבר, כידוע שמה שמבין דבר שכל הוא מהות שכל אחר לגמרי שלא ממהות שכל הראשון שממנו הבין וזהו הנק' נבון כו', אך לא דרך מסך הוא כי הרי השכל הראשון אינו כמו ענין זר לגמרי כמו ענין המשל לגבי השכל כו' אלא כענין קירוב אל מהות השכל שמבין ממנו מאחר שממנו הבין אלא שהי' הדבר האחר ההוא בהעלם כלול בתוך דבר הראשון והוא הוציאו מן ההעלם אל הגילוי לבד ובהכרח שצריך להיות ערך ודמיון ביניהם עכ"פ ובלעדי דבר החכ' הראשון לא הי' מקום לדבר שמבין ממנו ומאיר בו בגילוי מאחר שממנו מבין ממש, ואין זה דומה כלל להבנת השכל מתוך המשל שבו מוסתר לגמרי אור השכל, אבל ג"כ אינו דומה לענין הארת עו"ע כמו דרך נקב שהוא מהות א' ממש רק שהוא חלק קטן הנבדל מחלק גדול, שהרי מה שמבין הוא דבר שכל אחר לגמרי שאינו שכל הראשון ונק' אור הנולד, אך זהו כמו הנולד דבר מתוך דבר שדומה לו ולא כמו הולד שנולד מן הטפה שהי' בהעלם שם ויצא לידי גילוי שאין כל חדש בו אבל הבנת דבר מתוך דבר הולדה • חדשה היא, אלא כמו כח המוליד עצמו שמוליד מציאות חדש ויש שחסר לו כח המוליד כו' כך בחי' כח המוליד יש בשכל להבין ולהוליד שכל חדש מתוך שכל אחר, ודוקא ממהות שכל הראשון שממנו דוקא הוא שיוכל להבין כמה שכלי' חדש' כו', אבל בלעדו אינו ממציא לו שכל חדש כלל, משא"כ החכם שממציא שכל חדש מעיקרו ושרשו בלי שיצטרך להמציאו מתוך דבר שכל, אמנם נבון עדיף מחכם בזה שמוליד התחדשות עד אין שיעור וכמ"ש הבן בחכ' כו', אבל החכם לא יתוסף בשכל זה שחידש כלום (ומ"ש תן לחכם ויחכם עוד, היינו ע"י בחי' הבינה שבחכ' שלמע' ממדריג' זו שבגוף החכ' כמ"ש אין נבון וחכם, ולגבי יהושע אמרו דנבונים לא אשתכחו כו' וד"ל).

הולדה חדשה: בכת"י ב: הולדה הבנה חדשה.

הבן בחכ': ס' יצירה פ"א מ"ד. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"א ע' לט, ובהמ"מ שם.

תן לחכם ויחכם עוד: משלי ט, ט.

אין נבון וחכם: מקץ מא, לט.

דנבונים לא אשתכחו: ראה עירובין ק, ב: דאילו בדורו של משה כתיב הבו לכם אנשים חכמים ונבונים

ונמצא מובן שבחי' השפעה זו שבדרך מסך כמו במשל אינו רק כפי המושג מתוך המשל לבד לא יוסיף לו כו', אבל השפעה הא' דעו"ע כמו דרך נקב יוכל להאריך ולעמוד על אריכות כל הפלפול זה בעומק גם כשמשכיל דרך קיצור ממנו לפי שמהות א' הן עמו ממש כמו ניצוץ קטן שמתרבה כנ"ל, ובדבר זה דומה גם הבנת דבר מתוך דבר דאע"פ שלא נחשב ממהות דבר הראשון עכ"ז אנו רואים שגם בקיצור דבר הראשון יכול הוא להבין דבר אחר מתוכו באריכות, והוא לפי שמ"מ מתוך הדבר הראשון הוא שהולידו אע"פ שנוולד בשינוי המהות כו' וד"ל.

והנה הנמשל מכל הנ"ל יובן למשכיל למע' בבי' מיני השפעות הנ"ל. דהנה בחי' אצי' הוא כמו ויאצל מן הרוח כו' שהוא במהות אותו הרוח ממש רק שהוא חלק קטן נבדל מגדול, וכמו ניצוץ קטן שנבדל מהשלהבת כו', וכמו השלהבת הקשורה בגחלת כו' שהוא חלק קטן מעצם השלהבת שבגחלת, כך ע"ס דאצי' שנאצלו מאור עצמו המאציל, וה"ז כמו בחי' השפעת עו"ע בבחי' הקטנה ומיעוט כמו ששונה בדרך קצרה במשנה לגבי הגמרא כו' (ולא שחסר מאומה אלא שכלול בהעלם בדרך קצרה כל בחי' האריכות כו', כך בחי' המל' לבד בחי' נפש הוא שנמשך מעצמו המאציל וכלול בה העלם כו' וד"ל) אבל אין דבר אחר מפסיק ביניהם להיות בחי' אמצעי כמו המסך אלא כמדליק ניצוץ מאור גדול כו' והוא כמו דרך נקב וסדק כנ"ל, ע"כ יכול להיות התרחבו' תוס' אור באצי' תמיד מהארת אור המאציל כידוע לפי שמהות א' הוא רק שהוא בקטנות ויכול להתרחב כנר קטן שיגדל או כנקב שיתרחב כנ"ל בעו"ע דתלמיד ורב שהקיצור יכול להיות באריכות כו' וד"ל. אבל בחי' השפעה הב' שמאצי' לבריאה הוא ע"י מסך שמפסיק בין אצי' לבריאה כידוע שהוא נק' אור של תולדה מחודש ואין בו תוס' כלל כנ"ל, דהיינו כאשר ע"ס דאצי' שמאירים בבריאה דרך מסך, הנה ע"ד דוגמא כשאור החכ' דאצי' מאיר במסך זה נתעלם מאד ונעשה בשינוי המהות כמו אור השכל במשל כנ"ל, ואז אור החכ' דבריאה נק' הארה דהארה אור הנולד בשינוי המהות לגמרי, וגם אם יזדכך המסך כמו בשבת אין בו תוס' כלל מאחר שאין בו ממהותו דאור ח"ע דאצי' כו' רק לפי אופן העלמו במסך לבד כמו שלפי אופן המשל לבד ישיגו אור השכל כנ"ל באריכות. ועד"ז בכל הספי', וכמו בחסד ונצח שמאירי' בבריאה דרך המסך שמתעלמי' תחלה בו והאור שמאיר ממנו הן בחי' ע"ס דבריאה וז"ש באורך נראה אור וד"ל.

וידועים לשבטיכם וכתוב ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואילו נכונים לא אשכח. ועד"ז בספרי דברים א, טו. וע"ד הלשון כאן ראה גם בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תרכו. דברים ח"ד ע' אריג.

בחי' אצי' הוא כמו ויאצל מן הרוח: בהעלותך יא, כה. ראה לעיל ע' איתשו.

ומעתה יובן שרש ענין מי ברא אלה כו' שזהו שרש בחי' הפרסא שבין אצי' לבריאה שנעשי' מחיצוני' בינה שנקרא מי, וזהו פלג אלקים מ"י נפלג מאל"ה להיות שע"י בחי' הפרסא הנ"ל נולד אור של תולדה שהוא בחי' ע"ס דברי"א' להוות מאין ליש, וז"ש מי ברא אלה כו' בחי' בריאה תולדה חדשה מאין ליש כו', וכמ"ש בע"ח דאור החשמל נעשה מחיצוני' בינה ומקיף לזו"נ עד מתחת רגליהם כו' והוא בחי' המסך כו', אבל שלא ע"י המסך הרי הכל הי' בבחי' אצי' ולא בבחי' בריאה ע"כ אמר מ"י דוקא ברא אל"ה כו' וד"ל.

והנה להבין איך מבחי' חיצוני' בינה נעשה בחי' המסך הנ"ל, הנה מובן מענין המשל והחידה לשכל שזהו דמיון לבחי' מסך הנ"ל, להיות שאנו רואים בכל משל וחידה שהמציא את המשל הוא המשכיל את גוף השכל ולא מן השכל עצמו נתהווה אלא דוקא מעצם כח המשכיל את השכל עצמו דוקא משם נמצא התהוות מציאות המשל אל אור אותו השכל לפי שהמשל צ"ל לפי אופן אותו השכל דוקא ואם לאו לא יבינו אותו כמו שהוא כו' ע"כ מוכרח המשכיל את השכל להמציא מכח שכלו לפי אופן המשל בכדי שיהי' מכוון לפי הכנת השכל, ולפ"ז שרש התהוות המשל גבוה מגוף שרש אור השכל עצמו וכמ"ש במ"א בטעם מעלת המשלי' של החכ' וכמו משלי שלמה כו' וד"ל. וכך יובן בשרש בחי' הפרסא דגם שהוא בחי' המסך להעלים האורו' דע"ס דז"א כו' אבל בחי' העלם זה נעשה מחיצוני' בינה שהוא למע' מבחי' האורו' רק שירד האור ונתגשם, וכמו שהמצאת המשל הוא בדברי' גשמי' להעלים לאור השכל ולכסות אותו כו', כך המסך הזה נעשה מהתעבות האור דבינה אבל הוא למע' בשרשו מבחי' מקור המשכת האורות שנולדי' מבינה, ולכך מ"י דוקא ברא אל"ה ו"ק דבריאה וכנודע דאימא מקננא בכורסיי' כו' וד"ל. וז"ש כי הוי' הוא האלקי', אלקי' הוא בחי' בינה מ"י אל"ה והוי' הוא בחי' ז"א והכל א' לפי שהכל נמשך מבינה, בין בחי' גילוי אור הוי' שהוא ע"ס דז"א ובין בחי' הצמצום וההעלם דמסך להעלים האור שלא יומשך ויושג מהם למקבל ע"י ההסתר שנק' הארה דהארה כו' ה"ז ג"כ מבחי' שם אלקי' דבינה כמ"ש מי ברא אלה כנ"ל, וא"כ כולא חדא לגבי עצמו' אור המאציל, כמו שלגבי המשכיל את השכל שזה המשל עם השכל כי אין צריך משל להעלים רק לגבי המקבל אבל לעצמו א"צ העלם והלבשה כלל, ומה גם שהרי הוא עצמו המציא את המשל לאור השכל זה א"כ הגילוי וההעלם שוין אצלו וכמו שאומר השכל בדברי משל או

בע"ח דאור החשמל נעשה מחיצוני' בינה ומקיף לזו"נ כו'; ראה ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"ג. וראה תר"א יב, ג.

במ"א בטעם מעלת המשלי': ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקכא ואילך, ובהמ"מ שם. דאימא מקננא בכורסיי' תקוני זהר ת"ז (כג, א). ע"ח שער סדר אבי"ע (שמ"ז) פ"ג. שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"ג. תניא פל"ט.

כו' הי' הוא האלקים: ואתחנן ד, לה, לט.

כשאומרו בגילוי כמו שהוא הכל שוה לפניו, משא"כ למקבלי' שע"י משל מוסתר האור כו' כנ"ל וד"ל.

והנה יש עוד בחי' הפרסא המפטיק באצ"י עצמו בין בחי' הכת"ר לחכ"י וכמ"ש והבדילה הפרוכת לכם בין קדש דחכ' ובין קה"ק דכת"ר ותרגום פרוכת פרסא כו'. וביאור הדברים הנה ידוע מ"ש והחכ' מאין תמצא היינו מאין ליש שלא בדרך עו"ע כמו חלק קטן נבדל מגדול בערך מהות א' אלא מאין תמצא בבחי' שינוי המהות, והוא ג"כ ע"י בחי' פרסא, ונק' קרומא דאוריא שע"י נמשך השכל מלמע' מן השכל בבחי' הארה דהארה ע"ד הנ"ל במסך שבין אצ"י לבריאה כו' וד"ל. להיות ידוע שאצ"י עצמו כלול מאבי"ע, בריאה שבאצ"י הוא בחי' חב"ד שבאצ"י ויצ"י שבאצ"י הוא חג"ת דאצ"י ועש"י דאצ"י נה"י כו' ואצ"י שבאצ"י היינו בחי' אור הכת"ר שנחשב מבחי' האחרונה שבמאציל וגם הוא שרש וראש לנאצלי' בחי' ממוצע להביא האור מן המאציל לנאצלי' כו'. וזהו ההפרש שבין כתר לנאצלי', שמבחי' הכתר לחכ' נמשך שלא בדרך עו"ע יש מיש אלא מאין ליש, משא"כ מחב"ד לחג"ת ומחג"ת לנה"י נמשך מיש ליש שהמדות מתהווים מן השכל דרך עו"ע שהרי בשכל עצמו מתפעל באהבה כו' משא"כ מרצון לשכל שהרצון הוא מובדל לגמרי מן השכל כי אין טעם לרצון כלל ומה שהוא מתלבש בשכל אין זה רק דרך העלם כו', וכמו בחי' ב"ע ממש הנפרדים שהם מחדו"מ הרי המח' היא מאין ליש אבל המח' לדיבור ומעשה בא בהשתל' יש מיש כמ"ש במ"א, כך הוא בב"ע שבאצ"י שהוא מיש ליש, משא"כ מכתר לחכ' כו' וד"ל. (וכמ"כ בחי' נר"ן דאדם הרי הנשמה בחי' אלקות ממש • כו' כמ"ש כי נשמת שדי כו' ונר הוי' נשמת אדם אבל רוח ונפש מקבלים זמ"ז בבחי' יש מיש כמו ב"ע שהנשמה בבריאה ורוח ביצ"י ונפש בעש"י וד"ל).

והנה מעתה יש להבין ענין מצרים מיצר ים היפך אותיות מי דבינה כו', וזהו ג"כ ענין מיצר הגרון שנק' מיצר מי כו'. וביאור הדברים הנה

לחכ"י: בכתי"ב: לחי"ב.

והבדילה הפרוכת . . . ותרגום פרוכת פרסא: תרומה כו', לג. ראה תרגום יונתן ורש"י שם לא. תרגום אונקלוס ורש"י ויקהל לה, יב. וראה גם ס' מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ג ע' ארכא ובהמ"מ שם. והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.

ונק' קרומא דאוריא: ראה זחיג קכח, ב. אוה"ת בראשית תצו, א. שמיני ע' נו.

כי אין טעם לרצון: ראה ס' יונת אלם פ"ב: אין טעם ברצון [ונסמן בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ קונטרסים ח"ג ע' לד]. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' אינד. ח"ד ע' איתקד. דברים ח"א ס"ע כא [ובהמ"מ שם].

המח' היא מאין ליש אבל המח' לדו"מ . . . יש מיש כמ"ש במ"א: ראה תרי"ח שמות קסו, א. שערי תשובה ח"ב חינוך פט"ז. שער האמונה פכ"ט. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' ריא. רעג. ועוד.

ממש כו': בכתי"ב: חלק אלוהה כו'.

כי נשמת שדי . . . ונר ה' נשמת אדם: איוב לב, ח. משלי כ, כז.

מצרים מיצר ים . . . מיצר מי: פעי"ח שער חהמ"צ פ"ז.

אנו רואים שמן המוח דוקא נמשך החיות בלב כידוע בענין מוחא ולבא כו', וא"כ יש להפליא על הארת מהות השכל שבמוח למה לא נמשך בלב כמו שהוא ממש במוח, ואנו רואים שבבוא התבוננות השכל ללב מסתלק מהותו כאלו לא הי' ואין בלב רק התפעלות המדות לבד, ואע"פ שהמדות נולדים מן השכל שבמוח אבל אין השכל שבמוח נמשך למדות בלב להאיר שם כמו שמאיר בכלי המוח. אך הענין הוא שמיצר הגרון הוא הממוצע בין מוח ללב, וכמו שאמרו ג' קני הוי, חד פריש לליבא כו', ושרשו במוח שבראש, (וכידוע בענין קנה וושט ששרשו מבחי' מוחי' דחור"ב כו') שהחיות עובר שם מן המוח אל הלב, אך בחי' מיצר הגרון הוא המעלים ומעכב את אור השכל שבמוח בבואו לשם שבלתי יומשך ללב כמו שהוא כי שם משתנה מהותו לגמרי, ומלבד שינוי המהות הנה מתעכב הוא ומתעלם ומתצמצם בכלי מיצר הגרון עד שביציאתו ממיצר הגרון ללב הי' כמו יציאת הולד ממיצר בטן אמו, כידוע בפ"י בצאת ישראל ממצרים ממיצר * מ"י דגרון שהשכל שנק' מ"י מתצמצם במיצר הגרון ונק' מיצר מ"י או מיצר י"ם כי י"ם ומ"י הוא בחי' חו"ב שבמוח כידוע.

ולהבין ביאור ענין זה, הנה אנו רואים דבר זה בהתהוות המדות מן השכל להיות שאנו רואים שגם המדות או"י"ר אינם מתהווים רק אחר התבוננות דוקא, אבל כאשר ישכיל האדם איזה שכל שיחייב ויוליד איזה חסד או אהבה אמנם אם הוא טרוד מאד בעיון בענין אותו השכלה הנה כל זמן שנטרד במחשבתו בהשכלת אותו השכל לא יוליד אור האהבה או החסד בלבו במציאות מהות בפ"ע אלא כלול בהעלם בהשכלה זאת, אלא צריך שיסתלק ויתבטל עיון השכלתו במעט רגע וישאר בהעלם במוחו אז יש מקום להתחלת מציאות התפעלות האה' או החסד בלבו (וכמ"ש בע"ח דנה"י דאימא מסתלקי בשעת לידה וכמ"ש וראיתן על האבנים שהירכיים מצטננות כו' וכמ"ש במ"א). והנה בחי' אהבה זו שנולדה בלב הוא מהות אחר שלא ממהות השכל כלל, וא"כ כאשר נמשך מהות השכל ונתעלם כאשר הגיע השכל אל מיצר הגרון כנ"ל ועדיין לא נולד מהות האהבה עד אח"כ בלב שלמטה מהמיצר הגרון הרי במיצר הגרון אין שם לא ממהות השכל שנתעלם ועלה

כידוע בענין מוחא ולבא: ראה זח"ב קנ"ג, א: מוחא ולבא וכבדא כו' מוחא נטיל ברישא ובתר יהיב ללבא כו'.

ג' קני הוי: בחולין מה, ב: תלתא קני הוי חדא פריש ללבא וחד פריש לריאה וחד פריש לכבדא. וכידוע בענין קנה וושט ששרשו מבחי' מוחי' דחור"ב: ראה בארוכה סי' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' תעא ואילך.

בצאת ישראל ממצרים: תהלים קד, א.

ממיצר: בכתי' ב: ופי' מיצר.

בע"ח דנה"י דאימא מסתלקי: . וראיתם על האבנים שהירכיים מצטננות כו' וכמ"ש במ"א: ע"פ שמות א, טז. סוטה יא, ב. ע"ח שער המוחין (ש"כ) פ"ג. מבוא שערים שיה ח"ב פ"ב. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' קג. דברים ח"א ע' שעה. ושי"ג.

למעלה ומהות האהבה עדיין אין שם רק שעתידה לבוא בגילוי בלב אח"כ, וצריך לומר בהכרח שיש כאן בחי' האמצעי במיצר הגרון שאינו ממהות השכל ולא ממהות האהבה ועכ"ז הוא בחי' ממוצע שע"י משתנה ממהות למהות ממהות השכל למהות האהבה, דהיינו שנתעלם בו עיקר מהות השכל ולא נשאר ממנו רק הרשימו בעלמא בקיצור גדול מאד וגם יש בו מבחי' התמצית וקצת התחלה של המשכת המהות של האהבה בלב, והי' כמו כל ממוצע שיש בו מבחי' האחרונה שבעליון ובחי' ראשית והתחלת התחתון (וכמו הקר"ן ז"ת שהוא מיצר וכלות דופן זה וממנו מתחיל דופן השני והוא עצמו אינו כלום רק שיש בו כלות דופן זה והתחלת דופן האחר כו', וכמו מקום החתך שבין פרק לפרק כו', כך במיצר הגרון הוא כלות המוחי' והתחלת המדות אבל אין זה לא ממהות המוחי' ולא ממהות המדות אלא הוא מה שבין זה לזה המפסיק ומעלים השכל כדי להיות מהות המדות וא"ל לא הי' רק מהות שכל לבד ולא הי' מסתעף מהות אהבה כלל, כנ"ל במשל עיון תמידי בהשכלה שלא יש מקום להתחלת מציאות תולדות האהבה כו'). והנה מיצר הגרון הוא אל מול העורף שזהו ענין פרעה עורף דא"א וג' שרים שר המשקים כו' קנה וושט וורידין כו', וכאשר מתעלמים המוחין שכראש במיצר הגרון הנה מסתלקים ומתצמצמים בבחי' העורף ששם מתחיל מיצר הגרון ולשם הוא הסתלקות המהות של השכל כו', וזהו עיקר ענין גלות מצרים מיצר י"ם כמ"ש בצאת ישראל ממצרים (וכמ"ש בהגדה בכוונת עבדים היינו לפרעה במצרים אנו בני ז"א בעורף דא"א שאוחז ומונע את הלידה דישראל ממיצר מ"י דבינה דא"א כו').

והנמשל מכ"ז יובן למעלה בבחי' מיצר מי דבינה למע' שזהו בחי' ממוצע להעלים בחי' הארת המוחין העליונים ושם הוא כלות המוחי' כו' ושם הוא ג"כ התחלת התהוות המדות ואין שם לא ממהות המוחי' ולא ממהות המדות כו' אבל ע"י משתנה מהות המוחין למהות מוחין במדות כו', ויציאת גילוי המוחין במדות מן המיצר הזה נק' יצ"מ העליון כו'. וז"ש בצאת ישראל ממצרים ישראל ל"י רא"ש שתחלה הי' במוחין תכלית השלימות והוא בהיותן בראש טרם שנכנסו במיצר הגרון להתעלם שם ואח"כ יוצאים מן המיצר להרחבה להיות בבחי' המוחין כמדות שבלב כו', וזהו בצאת ישראל ממצרים העליון וד"ל. ונמצא מובן שבחי' מיצר י"ם זה הוא בחי' היפך ממש מענין מי ברא אלה הנ"ל, שהרי ענין מי ברא אלה היינו ענין בקיעת המסך שנעשה מן המיצר מי כו', וענין הבקיעה הוא כמו בחי' הלידה שיוצא מן ההסתר והמיצר לגילוי בהרחבה, אבל קודם שיבקע האור דרך מסך הרי

וכמו הקרן ז"ת: ראה ביאורו לאדהאמיצ קמד, ג ואילך.

בהגדה בכוונת עבדים היינו: ראה סידור האריז"ל במקומו. פעיח שער חמיצ פ"ו.

ישראל לי ראש: ראה פעיח שער הלולב פ"א. שער הפסוקים להאריז"ל ויחי מו, כח. מה, ב. ערכי הכינויים (לבעהמ"ח סדר הזירות) מע' ראש. וכדורמ"צ טו, סעי'ב: קריאת שם ישראל כו' שפי' בזהר לי ראש. וע"ש.

האור ה' נסתר בבחי' הסתימות וההעלם זה דמיצר ים העליון כנ"ל לבלתי הגלות נגלות כלל למטה שזהו כמו ענין עצירת ועכבת המוח' בהעלם במיצר הגרון כנ"ל, ולכך מ"י בהיפוך אתוון ד"ם דהיינו כשנפתח הסתום או נא' מי ברא אלה כמו וברא בחרבותם שזהו"ע יציאה לחוץ, אבל בהיות המוחין סתומים במיצר כו' ולא נגלה למטה אז נק' מיצר י"ם, כידוע דמ"י קיימא לשאלה כו' אבל ים הוא בחי' עלמא דאתכסיי' בהעלם גדול, וזהו כלל גדול דכל שפע הנגלית מלמעלה למטה נק' מי כמו מבטן מי יצא כו' שזהו בחי' הלידה דמוחי' • מבטן דאימא שנק' מי וזהו • מי ברא אלה ע"י בקיעת המסך כנ"ל, אבל שפע שנעצרה ונעלמה מלמעלמ"ט • כמו במיצר הגרון נק' ים כו' בהיפך צירוף דמ"י, והוא הפרש בין מ"ם סתומה למ"ם פתוחה כידוע, וזהו מ"ם ד"ם שנקודת יו"ד דאבא בא בהעלם בה משא"כ מ"ם פתוחה דמ"י שיוצא יו"ד דחכמה מהעלם דבינה וכמ"ש כי הנה הוי' יוצא ממקומו כו', ונק' מי דקיימא לשאלה כמו מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד כו' וד"ל.

ובכל זה יובן שיש ג' מדרגות בענין גלות מצרים, הא' הוא בחי' המוחי' בהיותם בראש עדיין שהם בגדלותם קודם שירדו במיצר הגרון כנ"ל, וזהו מ"ש ליעקב אנכי ארד עמך מצרימה כו' ועדיין לא ירד במיצר הגרון שנק' ישראל בחי' מרכבה למוחין שבראש לי ראש ממש כמארז"ל ישראל עלה במח' דהיינו במח' ומוחין שבראש ממש וד"ל. והב' כאשר ירדו המוחין שבראש במיצר הגרון שזהו גלות מצרים, וז"ש אנכי ארד עמך כו' וכבר ירד יעקב מצרימה וירידה גדולה היא (וזמן ההעלם והמיצר פ"ו שנה בגימט' שם אלקי' דבינה וז"ש וידע אלקי' דוקא) לפי שנתעלמו המוחין שם בתכלית ההעלם והדוחק באחורי עורף דפרעה כו'. והג' הוא בחי' גילוי יציאת • המוחין מן המיצר י"ם והתחילו להתרחב ולהתפשט מעט מעט והוא כמו בחי' לידה שהולד יוצא מן המיצר כו', וז"ש אנכי אעלך דאנכי הוא בחי' הכתי'ר

וברא בחרבותם שזהו"ע יציאה לחוץ: יחזקאל כג, מז. ובחולין מג, כ: ישב לו קוץ בוושט אין חוששין שמא הבריא, ובפירש"י: ואני שמעתי הבריא לשון ניקב כמו וברא אותם בחרבותם, ובר"י"ף שם: שמא הבריא פי' דלמא נפק לברא. וראה גם ס' כתר שם טוב בהוספות (הוצאת קה"ת) ס"ד.

דמי קיימא לשאלה: זח"א א, ב.

מבטן מי יצא: איוב לח, כט.

הלידה דמוחין: בכת"י ב: לידת דמדות.

וזהו: בכת"י ב: וכו'.

מלמעלמ"ט: בכת"י ב: מלמעלמ"ט.

הנה ה' יוצא ממקומו . . מי הוא זה מלך הכבוד: ישעי' כו, כא. מיכה א, ג. ועוד. תהלים כד, יו"ד.

אנכי ארד עמך מצרימה: ויגש מו, ד.

ישראל עלה במח': ביר פ"א, ד.

וידע אלקים: שמות ב, כה.

יציאתו: בכת"י ב: מציאות.

המוריד את המוחין שבראש למיצר י"ם והוא המעלה כו'. ומ"ש גם עלה ר"ל בעליי' שני' בכניסתם לארץ ישראל שנק' ארץ זבת חלב ודבש ארץ טובה ורחבה בתכלית גדלות והתפשטות כו' וד"ל. ומ"ש לשון עלי' אע"פ שמן המיצר דגרון אל הלב הוא דרך ירידה מלמעלה למטה שהרי הגרון עומד למעלה מן הלב בציוור קומת האדם התחתון, עכ"ז נק' עליי' ע"ש העילוי במדריגה דאע"פ שנשתנה מהות המוחין מכמו שהם למעלה בראש למהות מוחין שבמדות מ"מ יוצאין בהרחבה והתפשטות ותחלה הי' במיצר גדול בעורף, ועוד משום דבחי' ירידה זו לצורך העלי' הוא שהרי לאחר כניסת המוחין במדות שבלב מדבר בהרחבה גדולה מאד וכמ"ש ארץ טובה ורחבה אז נק' ארץ זבת חלב ודבש שזהו בחי' פנימי' התענוג שבחכ' שבראש כמו דבש וחלב תחת לשונך כידוע לפי שנעוץ תחלתו בסופן דוקא לפי שסוף מעשה עלה במחשבה תחלה כו', ולכך נמשך חכמה בראש להיות בחי' חכמה בסוף כמ"ש חכמות בחוץ תרונה כדי שיהי' עלוי לחכמה בראש עיי', וע"ז אמר אנכי ארד עמך ואנכי אעלך בחי' הכת"ר העליון הוא שמוריד לחכ' בראש בחי' ישראל ל"י רא"ש למיצר י"ם בשביל עלי' שאח"כ למוחין שבראש והוא מ"ש ואנכי אעלך אנכי דוקא לפי שנתחב"ס דוקא כו', והו"ע קבלת התומ"צ בפומ"מ בא"י דסוף מעשה עבמחית, וז"ש גם עליה גם ריבוי הוא לעלי' שנית שהוא לאחר כניסתם לארץ ישראל (או לעתיד דכ' כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות וכמ"ש במ"א). אמנם הנה ענין המסעות שבמדבר הי' בחי' ממוצע בין עלי' הא' שיצא ממיצ'ר י"ם לעלי' הב' בכניסתם לא"י, והוא כמו שאדם יוצא מתוך החשך ואפילה לאור ועדיין לא נתיישב בו האור אלא הוא שמח ביציאתו מן החשך כו', כך ענין המסעות שהן באמצע העלי' שעדיין עולים בשם מ"ב ולא באו עדיין למחוז חפצם רק שנסעו ויצאו מן המיצר והשפלות והחשך כו' וכמ"ש מי זאת עולה מן המדבר לבד וד"ל.

והנה יש עוד מדריגה רביעית בירידת ויציאת גילוי המוחי' שבראש, והוא כאשר יורד עוד התגלות המוחי' במדות שבלב אל אותיו' הדבור בבחי' גילוי יותר, כי גם מה שבלב נק' גילוי לגבי המוחי' שבהעלם למע' מ"מ נק' העלם לגבי בחי' הגילוי שבדבור שנק' עלמא דאתגלי' ממש כידוע, וגם זה יש תחלה העלם ואח"כ גילוי, והוא במה שבהעלם * הלב מתעלמי'

דבש וחלב תחת לשונך: שה"ש ד, יא.

שנעוץ תחלתו . . במחשבה תחלה: ס' יצירה פ"א מ"ז. פיוט לכה דודי.

חכמות בחוץ: משלי א, ב.

כימי צאתך . . וכמ"ש במ"א: מיכה ז, טו. וראה סידור רצא, א. שער האמונה לא, א. ת"ח שמות רסד, א.

רצב, א. ועוד.

מי זאת עולה: שה"ש ג, ה, ח, ה.

שבהעלם: בכתי"י ב: שבהבל.

המדות הנק' חז"ה ובוקע אור מן החזה בבחי' נקב ומשם מקור הדבור ונק' נקב"ה נקב ה' כו' וכמ"ש בע"ח שזהו בחי' הכת"ר דנוק' שנמשך מחזה דז"א כו'. ויובן זה עד"מ כאשר האדם בהתלהבו' מדותיו שבלב לא יוכל לבא לידי דבור כלל רק כאשר יצמצם אור המדות שבלב ויתעלמו בהבל הלב אז יש מקום להתחלת מקור הדבור כו' וד"ל, אמנם הנה אם יהי' כיווץ בהבל הלב אז ג"כ לא ידבר מאומה, כמו אם האדם בעצבות שאז הלב מכווץ ביותר ואין לו פתיחה והתפשטות לחוץ כלל אז ישתוק ולא ירבה דברים כלל וכלל אך אם הלב שמח ביותר הוא בבחי' פתיחה והתפשטות אז יאיר הלב לחוץ בדרך בקיעה וירבה דברים ביותר, ונמצא שרצון הדבור תלוי בכיווץ או בפתיחת הלב שאם הלב מכווץ בעצמו מפני העצבות שבלב וכה"ג אין לו רצון לדבר כלל ואם הלב פתוח כמו מפני שמחת הלב יהי' לו רצון לדבר הרבה. ולמע' היינו בחי' כת"ר דנוק' רצון שבדבור העליון שמקבל מבחי' הבל הלב דז"א בבחי' החזה כו' אחר התעלמות המדות כנ"ל והוא מקור לדבור העליון להיות בבחי' התפשטות והרחבה גדולה, וזהו הנק' ארץ טובה ורחבה ביותר שהוא בחי' א"י כנ"ל, ואין בחי' הרחבה גדולה כזו רק מצד הארת פתיחת הלב העליון שזהו במ"ת דכתיב ביום שמחת לבו שמרחיב בחי' הדבור ביותר, משא"כ להיפוך בבחי' עצבות לב העליון אין הדבור בהתפשטות כלל כמו נאלמתי דומי' כו' אין כמוך באלמים כו' וד"ל.

ואמנם מהיכן עיקר פתיחת הלב להתפשטות בשמחת לב לדבר בהרחבה גדולה ביותר, הרי הוא ע"י בחי' תוס' אור החיות בלב ע"י כח העלאת הדם בחלל השמאלי כי הדם הוא הנפש מבחי' הגבורי' שהוא רשפי אש הלב בהתלהבו' כו', אבל בהיות הלב בבחי' קרירות כמו מפני מיעוט הכח והחיות שבלב מחמת מיעוט הדמים כמו בתענית וכה"ג או בצער הלב שיחלש * אז יחלש כח הדבור כנ"ל. וזהו ג"כ למעלה מה שעיקר בנין עולם הדבור הוא מבחי' הגבורי' דז"א כו', ואמנם גם בלא בחי' החסדי' א"א להיות מקור כח הדבור וכמ"ש והוכן בחסד כסא כו' וזהו נקבה נקב ה' חסדים כו' דהיינו בחי' פתיחת * הלב והתפשטותו שזהו דוקא מבחי' החסדי' שהוא יסוד המים שבלב שטבעו להתמשך ולא להתכווץ, אבל טבע יסוד האש לכווץ דוקא וע"כ כשהאדם ברוב התלהבות בלבו לא יוכל לדבר כלל כנ"ל, וא"כ

ונק' נקב"ה נקב ה' . . . בע"ח שזהו בחי' הכת"ר דנוק': ראה ע"ח שער תיקון הנוק' (ש"ג) פ"ב (כלל ט').
ביום שמחת לבו: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

נאלמתי דומי' . . . אין כמוך באלמים: תהלים לט, ג. ראה גיטין נו, ב [וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' נא. ושי"ן].

כי הדם הוא הנפש: ראה יב, כג.

שיחלש או יחלש: בכת"י ב: שיחלש את.

והוכן בחסד כסא: ישעי' טז, ה.

פתיחת: בכת"י ב: הרחבת.

בהכרח שיהי' בחזה • הלב התכללות מחו"ג יחד ואז יצא להיות מקור אל הדבור בהתפשטות והרחבה גדולה, והוא שמבחי' ת"ת שבחזה דז"א נעשה כת"ר לנוק' מבחי' הת"ת דוקא וד"ל, ובחי' הת"ת דחז"ה דז"א נעשה בשעת מ"ת דכתיב ביום שמחת לבו וזה הי' ע"פ ב' המשכות דחו"ג דאז"א מוח החכ' קר ולח מקור החסדי' שבלב ומוח בינה חם ויבש מקור הגבורות שבלב ומאמצעי' שניהם נמשך במדות שבלב במזיגה נכונה שזהו מבחי' הת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א במ"ת דכתיב בעטרה בעטרה לו אמו כו' וד"ל.

ונמצא מובן מכ"ז שיש ג' מיני פרסות שנק' מיצר והעלם שבין עליון לתחתון, הא' בחי' הפרסא שבין כתר לחכ' כנ"ל שנק' קרומא כו' והוא התהוות השכל מלמעלה מן השכל כו', והב' בחי' מיצר הגרון שזהו בחי' הפרסא ומסך להבדיל ולהעלים בין המוחי' למדות כנ"ל, והג' הוא מבחי' המדות אל בחי' הדבור שמתעלמים בחזה כו', אך הנה כתיב אך יצ"א יצ"א יעקב דיעקב אותיות יבקע כמו אז יבקע כשחר אורך כו' והוא כאשר אור העליון בוקע לבחי' הפרס"א והמסך שבינו לתחתון ויוצא מתוך העלם זה לידי גילוי כו', ויצאה ובקיעה האחת הוא מן הכת"ר לחכ' ובינה, וז"ש אנכי ארד עמך כנ"ל, לפי שיעקב הוא בחי' בריח התיכון שמבריח לקצה העליון בחי' הכת"ר דאנכי כו', ואח"כ יציאה ובקיעה ב' מן המוחין שבראש דרך מיצר הגרון לבוא בגילוי למדות שבלב דזהו"ע יציאת מצרים מצר י"ם כו', והג' הוא ענין יציאת ובקיעת אור • המדות שבחזה הבל הלב אל בחי' הדבור בהתפשטות והרחבה גדולה שנק' ארץ חמדה טובה ורחבה שזהו"ע בכניסתם לא"י כנ"ל. וזהו סדר ההשתל' מהעלם אל הגילוי ג"פ דהיינו ג"פ קדוש, שהוא"ו הוא בחי' אור הבוקע מן העלם אל הגילוי, והן בחי' ג' כתרם בכלל, א' הוא בחי' ת"ת דא"א הוא בחי' כתר לאז"א (שזהו ע"י בקיעת הקרומא שמבדיל כו'), והב' בחי' ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א במ"ת כנ"ל (שזהו לאחר יציאת המוחין ממיצר הגרון ביציאת מצרים כנ"ל), והג' הוא בחי' ת"ת דז"א שנעשה כתר לנוק' (בהתפשטות הדבור בהרחבה שזהו בכניסתם לא"י דווקא, והבקיעה הי' ע"י המסעות שבמדבר וכנ"ל בפ"י גם עלה כו'). ולפי שנעוץ תחילתן בסופן דוקא ע"כ עיקר תכלית העילוי הוא בגמר העילוי היותר אחרון שהוא בחי' הדבור שנק' ארץ טובה ורחבה שזהו בחי' ארץ ישראל היינו בחי' כת"ר דנוק' דכת"ר מל' איהו כתר עליון ממש משום דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה כו' כנ"ל שזהו שאמר גם עלה כו' גם ריבוי הוא כו', ואע"פ שהגילוי שבדבור בהרחבה אינו רק מחמת הרחבת

בחזה: בכתי' ב: כח זה כהבל.

אך יצא . . . דיעקב אותיות יבקע . . . כשחר אורך: תולדות כו. ל. ישעי' נח. ת. וראה ע"ח שער הכללים

פ"ח פ"י. שער סדר אצ"י (ש"ג) פ"ב.

אור: בכתי' ב: אותיות.

גילוי אור הלב בהתפשטות ושרש גילוי הלב הוא ממוחי' שבראש שבוקעי' ויוצאי' לחוץ מן המיצר כו', מ"מ מצד שרש דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה הרי שרש גילוי זה שבדבור הוא מבחי' פנימי' הכת"ר שלמעלה מבחי' הקרומא כו' וד"ל. וזשארז"ל עד שיהי' קדוש שרוי בתוך מעי' דוקא כמ"ש בקרבך קדוש כו', היינו לרמוז על בחי' פרסא הנ"ל הד' שלמטה מן החזה והוא חצר הכבד שמפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון כו' וצריך שיהי' בחי' גילוי קדוש דג' קדושות הנ"ל גם בתוך מעיו שהוא בחי' הקרביים שלמטה מחצר הכבד שהוא ע"י הבקיעה מחצר הכבד כו', ולמעלה היינו ענין ג' קדושות הנ"ל שבאים לידי גילוי גם במלאכים עליונים שנק' קרביים העליונים כמ"ש וכל קרבי את שם קדשו כו' וכמ"ש במ"א, והיינו שאמר קדוש שרוי בתוך מעי' שרוי בגילוי גמור ומ"ש והתקדשתם והייתם קדושים גם אתם כו', ואמנם אין המלאכים אומרים קדוש עד שיאמרו ישראל קדוש למטה, לפי שישראל עלו במח"ס בחי' פנימי' החכ' כמו שהיא במקורה בבחי' הכתר, וזהו ג"כ מ"ש ואנכי אעלך כו', וע"י דוקא יבקע * בחי' בקיעת הג' פרסות הנ"ל עד שיגיע גילוי האור גם למלאכים שמקבלים ע"י המסך שנק' חצר הכבד וכה"ג, וזשארז"ל עתידים שיאמרו לפניהם קדוש, אבל מ"מ קדושתו גם למע' מקדושתכם, כמ"ש אין קדוש כהוי', ישראל קדישין ואורייתא קדישא אבל אין קדוש כהוי', והיינו בבחי' פנימי' אא"ס עצמו שלמעלה גם מבחי' הכתר כמ"ש בתיקוני' דאא"ס מלגאו כתר א עלאה מלבר כו' וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן ג"כ ענין ג"פ קדוש שאומרים השרפים, וידוע שיש ג' מדריגות שרפים וחיות ואופנים שרפים כבריאה וחיות ביצי' ואופני' בעשי' וכ"א כלול מבי"ע ע"כ או' ג"פ קדוש, והוא לנגד ג' בקיעות כג' מסכים דבי"ע, כידוע שכמו שיש מסך בין אצ"ל לבריאה כך יש מסך בין בריאה ליצי' ובין יצי' לעשי' כו' וד"ל. והנה כל עיקר סיבת ההתגלות דאור אלקי דאצ"ל הראשון מאצ"ל לבריאה הוא בבחי' בקיעת מסך שבין אצ"ל לבריאה, והוא שאותו האור שלפני הפרסא בוקע ויוצא בגילוי גדול אז או' קדוש ומובדל מפני שהוא למע' ממקור מציאות התהוות השרפים דבריאה, כי שרש התהוותם מאין ליש הוא רק מבחי' אותיות הדבור כמ"ש בדבר הוי'

עד שיהי' קדוש שרוי . . בקרבך קדוש: תענית יא, ריש ע"כ. הושע יא, ט.
 וכל קרבי את שם קדשו כו' וכמ"ש במ"א: תהלים קג, א. ראה לעיל ע' איתרלג. ושי"נ.
 והתקדשתם והייתם קדושים . . אין המלאכים אומרים קדוש: שמיני יא, מד. קדושים כ, ז. חולין צא, ב.
 יבקע בחי' בקיעת הג': בכת"י ב: יבקע גילוי ד"א.
 עתידים שיאמרו לפניהם קדוש: ב"ב עה, ב.
 קדושתו גם למעלה מקדושתכם . . אין קדוש כה' ישראל קדישין: ויק"ר פכ"ד, ט. שמואל"א ב, ב. זח"ג
 מד, א.
 בתיקוני' דאא"ס מלגאו: ראה תקוני' זהר סוף תיקון כ"ב (סח, ב).
 בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.

שמים נעשו וברוח פיו כו', וכאשר בוקע הארה יתירה בבחי' אותיו' הדבור בבחי' גילוי ביותר זהו בחי' אור חדש ונעלה ביותר שלמע' ממקורם ע"כ או' קדוש בהתפעלות יתירה לצאת מכלי גרתיק גופם, וכמו"כ החיות ביצי' ואופנים בעשי' הכל מצד בקיעת אור האלקי בגילוי גדול בלתי הבדלת המסך (שנק' רקיע שעל ראשי החיות כו'), וסיבת הבקיעה דאור בדיבור העליון הנה הוא בא מבחי' הכל הלב העליון המקור לדבור שהוא בבחי' חזה דז"א שנעשה כתר לנוק', ובהבל לב העליון בוקע האור דמוחין עליונים כו' עד בחי' עה"ע שהוא הארת אור הכתר בחכ' שמשם תחלת ההתגלות כנ"ל בסדר השתלשלות הבקיעה והגילוי מהכתר לחו"ב ומחו"ב למדות ומן המדות אל הדבור כו' וד"ל. (וכמ"ש במ"א עדי' בענין ג' עליות שנוכר במזמור לדוד שהוא בחי' עליי' המל', א' הבו לה' בני אלים מלאכי' דעשי' שעולי' מעשי' ליצי' דרך בקיעת המסך שבין עשי' ליצי' מלמטה למעלה, וכמו"כ הבו לה' כבוד ועזו מלאכים דיצי' שעולי' בבריאה, והבו לה' כבוד שמו מלאכים דבריאה שעולי' באצי' כמ"ש להשתחוות לה', והבו בגימט' אחד שזהו יחיות דאתיחדת לתתא ברזא דאחד למהוי א' בא' כו' כידוע. וכך הוא ענין השירה שהמלאכים אומרים בכ"י כמ"ש ברוך יחד כוכבי בוקר כו' מבקיעת האור ברקיע המסך ויריעו כל בני האלקים כו' וכמ"ש בזהר כי כמו שבוקע האור מלמעלה למטה כך הוא מלמטה למעלה). אמנם דרך כלל עיקר ענין קדוש הוא מה שאומרים הם על בחי' האור האלקי שלפני הפרסא כשבא בגילוי ביותר בנבראי' מאין ליש כו', אך יש בזה מדריגות חלוקות, והוא ההפרש שבין שרפים וחיות ואופנים, שהשרפים קרובים יותר בבחי' רא' מקרוב כמ"ש שרפים עומדים ממעל לו כו' אין בהם התפעלות מורגש ברעש גדול כ"כ כמו באופנים וכמ"ש וראו מי ברא אלה שאצלם הוא בבחי' רא' מקרוב משא"כ באופנים וחיות כו' (וכמ"ש במ"א בענין ההפרש שבין השרפים והאופנים ששרפים אומרים קדוש ואופנים וחיות אומרים ברוך כו').

אך הנה עדיין יש להבין מהיכן יבוא סיבת הגילוי דקדוש בשרפים כו'. והענין יובן בהקדם תחלה מ"ש בע"ח דכל בחי' ת"ת שבעליון נעשה

רקיע שעל ראשי החיות: יחזקאל א, כב.

במ"א עדי' בענין ג' עליות שנוכר במזמור לדוד: תהלים כט, א-ב. ראה פע"ח שער השבת פ"ח. ס' שער הכוונות בקבלת שבת. לקרית ראה כח, א. מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תתפא. דברים ח"ב ע' ת. דאתיחדת לתתא: זחיב קלה, א.

ברן יחד כוכבי בוקר. . . ויריעו. . . כמ"ש בזהר: איוב לה, ז. ראה זחיא מ, ב. קפט, א. חולין צא, ב. וראה חולין שם. ועוד.

שרפים עומדים ממעל לו: ישעי' ו, ב.

וראו מי ברא אלה: ישעי' מ, כו.

במ"א בענין ההפרש שבין השרפים ואופנים. . . קדוש. . . ברוך: ע"פ חולין צא, ב. וראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' מד. ח"ב ע' תתסג, ובהמ"מ שם, דברים ח"ג ע' תתקמח ואילך.

בע"ח דכל בחי' ת"ת שבעליון. . . כתר לתחתון: ראה ע"ח שער א"א (שי"ג) פ"ז. שער מוחין דצלם (שכ"ג) רפ"ה ורפ"ז. שער דרושי הצלם (שכ"ה) דרוש ד"ו. שער מיעוט הירח (שלי"ו) פ"א.

בחי' כתר לתחתון, היינו מבחי' ת"ת דבינה שבעליון כמו ת"ת דבינה דא"א כתר' לאו"א ות"ת דבינה דאימא בחי' כתר' לו"א כו' וכה"ג, וה"ז כדוגמת הגדול שמרכין ראשו אל הננס שהננס מגיע ראשו לחזה של הגדול לפי שהגדול כופף קומתו עליו עד שחזה שלו עומד ע"ג ראשו של הננס כמ"ש בע"ח באריכות. ויובן ד"ז עד"מ בהשפעת עו"ע כמו מרב לתלמיד שצריך הרב להשפיל ולצמצם שפע השכל ביותר בכדי שיתקבל בו רק כפי צמצום כלי השגת התלמיד בלבד, אך אעפ"כ בהכרח שישאר בבחי' מקיף וכת"ר על כלי התלמיד שאינו משיג לעומק אותו השכל רק אפס קצהו לבד הוא הנכנס בכלי השגתו כו', וה"ז כמו המקיף של הכתר ע"ג הראש החופף עליו מלמעלה אע"פ שזה העמקות אינו רק בחי' גילוי שכל מצומצם לגבי הרב מ"מ נעשה מזה בחי' משכיל שלמעלה מן גילוי השכל בתלמיד כו', והיינו מה שמבחי' בינה שבעליון שהוא רק בחי' השגה מצומצמת בגילוי נעשה מזה בחי' כתר ומקיף ע"ג המוחין של התחתון המקבל ממנו כו', וכך הוא בכל עו"ע, ודוקא מבחי' ת"ת דבינה שבעילה הוא שנעשה בחי' מקיף וכתר להעלות לפי שבחי' הת"ת הוא עיקר המשפיע להיותו בחי' המכריע בין חו"ג שמוה דוקא יבא אור המשפיע להמקבל כמ"ש במ"א וד"ל. והיינו כמשל הננס שמגיע ראשו רק אל החזה של הגדול כשכופף קומתו אליו לפי שעיקר ענין הכפיפה הוא בחי' הירידה של המשפיע לגבי המקבל וע"כ צריך לכפוף קומתו עליו מגבוה לנמוך לעוצם קטנות המקבל, וכפיפת ראשו למטה הוא ענין ירידת המוחין שלו עד בחי' החזה שלו שמוה נעשה בחי' מקיף ע"ג הראש של הננס כו' וכמו אנכי תרגלתי לאפרים כו' וכמ"ש במ"א.

ובזה יובן ג"כ ענין בקיעת האור דרך הפרסא שמאצי' לבריאה שהוא בבחי' מקיף וכתר ע"ג השרפים והו"ע קדוש שאומרים בהגיע עליהם הארה שלמעלה מהשגתם, והוא בא מבחי' ת"ת דבינה מי ברא כו' שבמל' דאצי' ושרשו מבחי' מי דבינה עילאה דאצי' כנ"ל בענין מי ברא כו', דהיינו מה שלמעלה הוא רק בחי' השגה דבינה שבאה בגילוי ובצמצום ונעשה בחי' מקיף וכתר ע"ג השרפים כו', וכה"ג הוא מבריאה ליצי' ומיצי' לעשי' בחיות ואופנים, והוא ג"פ קדוש שהוא רק גילוי אור מצומצם שבעליון כמו וא"ו שנעשה כתר לתחתון כו' וד"ל. וזהו שכאשר או' קדוש נא' בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו כו', דהנה הכנפים שרשם בבחי' מקיף, והוא שש כנפים לאחד שהוא כמו שית כנפי ריאה כו' והוא בחי' שם מ"ב כשהן ז' מדות, אך

אנכי תרגלתי לאפרים כו' וכמ"ש במ"א: הושע יא, ג. וראה סידור עם דא"ח רצ, ג. סיה"מ לאדהאמ"צ פצ"ג. תו"ח שמות קסג, סע"ב ואילך. ובספרי מאמרי אדהאמ"צ: ויקרא ח"א ע' רצג. ח"ב ע' תשפב. דברים ח"א ע' פח. רצו. ח"ב ע' תלו. בשתיים יכסה פניו: ישעי' ה, ב. שית כנפי ריאה: ראה תקוני זהר תכ"ה (ע, א).

בבחי' העלאה הן רק ששה וששה פעמי' ששה הוא מספר ל"ו, וזהו מי ברא אל"ה שהוא בגימט' ל"ו שנבראו מבחי' מ"י בחי' מקיף דבינה כו', ע"כ בשש כנפים יש ביכולת לעלות למעלה מן השגתו כו', וזהו בשתים יכסה פניו פי' בחי' המוחין שבו נק' פניו ויכסה פניו הוא בחי' הכיטול של המוחין לגבי בחי' המקיף וכתר שלמעלה מכלי השגתו, ובשתים יכסה רגליו בחי' נה"י ובשתים יעופף כו' שהוא בחי' העלאה לבחי' אור העליון באומרו קדוש ג"פ עד שנק' ה' צבאות גילוי מלמעלה למטה, וזהו מלא כל הארץ כבודו כו' וד"ל.

ומעתה י"ל שרש ענין המסעות שבמדבר בין יצ"מ לכניסתם לארץ טובה ורחבה כנ"ל. דהנה ידוע דהמסעות הם במספר מ"ב בבחי' שם מ"ב דוקא, וי"ל למה ימי הספי' שהם ג"כ בחי' העלאה ותנופה והם מ"ט ז' פעמים ז' כו'. והנה יש לבאר תחלה ענין התכללות מז' מדות, וכמו מדת החסד כלולה מז' חסד שבחסד גבו' שבחסד עד יסוד שבחסד ומל' שבחסד כו'. ויובן זה עדי"מ במדת החסד שבאדם הרי מה שמצד טובו וחסדו ישפיע חסד זהו הנק' חסד שבחסד ובחי' הצמצום שמצמצם בשפע חסד בשביל תועלת חסד זה במקבל שלא יהופך לרעה וכה"ג נק' בחי' גבו' שבחסד כידוע ובחי' הת"ת ממוצע בין חו"ג שיהי' רק כפי המצטרך כו'. ונצח שבחסד הוא יציאת השפע לחוץ ממדותיו חג"ת שבלב להיות נשפע ונמשך אל המקבל, וגם בזה יש בחי' חו"ג צמצום והתפשטות והוא בחי' כליות יועצות איך להשפיע כו', ובחי' יסוד הוא גמר השפע לבר מגופא לאחר הבירור בכליות יועצות, והוא כולל חסד שבחסד עד הוד ונק' כנישו דכל נהורין כמ"ש יקוו המים אל מקום א', ובחי' המל' הוא בחי' ההתגלות של השפע דיסוד להיות בבחי' יש ודבר מ"ה ובה תלוי עיקר קבלת השפע למקבל לפי שהוא מצומצם רק לפי אופן הגבלת כלי המקבל כו' וד"ל.

והנה כמו שבמשפיע כלול מז' מדות כנ"ל כך כל אלה הז' מדות נמצאו במקבל השפע רק שהוא בבחי' הקליטה והקבלה כמו צורת החותם שנחקק בשעוה, כך נמצא כל הז' מדות בחי' חסד שבחסד דנוק' שהוא אהבת הקבלה לקבל החסד כמו שאהבת המשפיע להשפיע החסד כו', ובחי' גבורה שבחסד דנוק' הוא בחי' רשפי אש הסתלקות כמו ואל אישך תשוקתך, וכך כל המדות עד בחי' יסוד שבה הוא בחי' כלי קבלת השפע, וכזה יש בחי' התקשרות המקבל אל המשפיע, כמו שמבחי' יסוד דדכורא הוא בחי' התקשרות המשפיע אל המקבל כידוע, ובבחי' התקשרות דיסוד שבה מלמטלמ"ע עי"ז היא קולטת

ונק' כנישו דכל נהורין כמ"ש יקוו המים: בראשית א, ט. ראה זח"א ית, א וזהו הרקיע ומק"מ שם. לג, א ואור החמה ומק"מ שם. וראה ס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"ב ע' תנא, ובהמ"מ שם. ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טו.

אור המ"ד הזרוע בה כו' כמ"ש במ"א, ובחי' המל' שבמקבל היינו בחי' התפשטות קבלת שפע לאחר שקבלה בבחי' יסוד שמתפשט לאורך ורוחב בבחי' לליטה ממש שנעשה במהות אופן המקבל עצמו לפי אופן צמצומו, כמו עד"מ תלמיד שכבר קיבל וקלט השפע שכל שמתפשט אח"כ בכלי שלו לאורך ורוחב ונעשה במהות צמצום השגתו ממש, ולא כמו שנמצא אור שפע זו מן המשפיע שהוא בחי' מל' דמשפיע שזהו בחי' התגלות השפע בבחי' יש ודבר מה רק כפי הגבלת כלי המקבל כו', הגם שהוא רק כפי צמצום כלי המקבל מ"מ הוא למע' מבחי' קבלת כלי התלמיד במהות שכלו והשגתו, כמו אותיות החותם שנחקקו בשעוה כך הוא בחי' המ"ד שכבר נקלט ונעשה במהות מ"ן דמקבל כו'. ואמנם בזה דומה בחי' המ"ן * דמקבל לבחי' המ"ד דמשפיע בזה שהוא בחי' הפעולה והתפשטותו בבחי' גילוי יש ודבר מ"ה, רק שבמשפיע הוא מלמעלמ"ט רק בשביל המקבל והמקבל הוא לעצמו מלמטלמ"ע שמקבל בהתפשטות בהרחבה בבחי' יש ודבר מה כו' וד"ל.

והנה מעתה יובן ההפרש שבין המשפיע להמקבל בהכרח צריך להיות כלול מז' מדות דוקא, אבל מן המקבל אל המשפיע מלמטלמ"ע אין שם רק ששה מדות עד בחי' יסוד אבל בחי' המל' חסר שם לגמרי כו'. וביאור טעם הדברים הנה יובן ע"פ הנ"ל בענין ז' מדות שבמדות המשפיע, כמו שבחי' חסד שבו הרי בהכרח הוא שיהי' בו התכללות גם מבחי' המ"ן * שבו והוא בחי' מל' שבחסד של המשפיע כו', כי מאחר שהשפע צריכה לבא מלמעלמ"ט בשביל המקבל דוקא וד"ל וא"ל לא הי' משפיע כלל, א"כ צריך לבא השפע בבחי' גילוי יש ודבר מ"ה ובבחי' הגבלה רק כפי אופן המקבל שזהו בחי' המל' שבו, משא"כ כשאין צריך להשפיע שא"צ להביא המדה בבחי' גילוי ובהגבלה כלל אלא היא כלולה בעצם מהותו ואז גם במשפיע אין בו מכל מדה רק התכללו' משה לבד ובחי' המל' כלול בהעלם בש' מ"ב גם בבחי' ז"א כו'), אבל בבחי' המקבל כשהוא עולה מלמטה למעלה לקבל הרי בהכרח שצריך המקבל להתבטל מבחי' התפשטותו לאורך ורוחב כו' שזהו בחי' הביטול בהעלאת מ"ן, כידוע בענין אועירת גרמ' כו', וא"כ הרי בחי' המל' שבמקבל שהו"ע התפשטותו לאורך כו' חסר בה לגמרי בעלותה לקבל מאחר שלא נמצא בה בחי' התפשטות לאורך ורוחב כלל, אבל לא נחסר רק בחי' המל' שבה אבל שאר הששה מדות יש בה, לפי שמדות אלו עד בחי' המל' של המשפיע הן, כמו בחי' חסד שבחסד שבמשפיע שנעשה בחי' חסד שבחסד במקבל שהיא האה' לקבל וכן מיסוד דמשפיע הוא בחי' התקשרות כו', אבל בחי' המל' שבמשפיע שאין זה של המשפיע רק בשביל המקבל לבד הוא

המ"ן דמקבל לבחי' המ"ד: בכת"י ב: המל' דמקבל לבחי' המל'.

המ"ן: בכת"י ב: המל'.

כידוע בענין אועירת גרמ': זח"ג קצא, א. וביאורו לשם.

שנתבטל במקבל בעלותו לקבל כנ"ל. ונמצא כל ו' המדות דמקבל עולים למקורם בו' מדות דמשפיע בעליות המקבל, רק בחי' המל' דמשפיע שהוא מה שנעשה בחי' יש ודבר וכהגבלה בשביל המקבל הוא שנתבטל ואינו עולה בהעלאת המקבל כי צ"ל בבחי' ביטול מהתפשטות קבלה הראשונה כידוע וד"ל.

ובכ"ז יתורץ ענין ההפרש בין ימי הספירה שהם מ"ט לענין מ"ב מסעות שבמדבר, לפי שבימי הספירה הוא בבחי' ירידת השפע מז' יומין עילאין דבינה כמ"ש היום יום א' לעומר לשם בין כו' שאז צ"ל כלול גם מבחי' המל' וא"ל לא יוכל המקבל לקבל כו', משא"כ במסעות שבמדבר שלא הי' רק בחי' העלאה דמל' מלמטלמ"ע כמו ויהי בנסוע הארון ויאמר קומה ה' כו' שחסר בה בחי' המל' כנ"ל ע"כ המדות אינם כלולי' רק משה שהם ז"פ ששה (ומ"מ גם בחי' המל' עולה לפי שיעקר ההעלאה הוא בבחי' המל' וע"כ ז' מדות עולין וכל א' כלול משה שהוא שם מ"ב כידוע. ובמ"א מבואר שיש ג' מדרי' ל"ו ומ"ב ומ"ט כו', ובמסעות הי' העלאה והמשכה, והעלאה עיקר כמו החני' שבשביל הנסיעה, ובספי' ההעלאה הוא בשביל המשכה ע"כ הם מ"ט משא"כ העלאה לבד הוא ל"ו כו' וד"ל).

ומעתה יש להבין מ"ש ויכתוב משה מוצאיהם למסעיהם כו' ענין כתיבה זאת למה ומה שרש ענינה כו'. והנה יש להקדים הקדמה א' הידוע בכוונת ברכות המצות באמרו ברוך אתה ה' אלקינו מ"ה כו' שזהו בחי' הארת המקיפ" דאוי"א לזו"נ כדי שיוכלו להתייחד ע"י המצוה, כידוע שבכל מצוה יש יחוד זו"נ וצריכי' עזר וסיוע מאוי"א שיוכלו להתייחד למעלה כו', וכח ועזר זה נעלם הוא במקבל העזר, כמו עד"מ הקטן שהולך וגדול דוחפו מאחוריו ומסייעו לילך שאין הקטן יודע מהיכן יש בו כח הילוך זה וכל עליות התחתון אין ביכולתו לעלות ג"כ מצד עצמו רק ע"י עזר וסיוע העליון הימנו שיסייעו ועזרו לילך לעלות אך הוא בעולם עד אשר אין המקבל יודע מהיכן בא לו כח עליותו זאת כו' וד"ל. וכך יובן גם כאן בענין ושרש הכתיבה דמשה למסעיהם כו', בהיות ידוע בזוהר בענין מפתחא דכליל שית שהוא בחי' הדעת שכולל שש המדות והוא בחי' מפתח * דאבא שנק' מפתחא דכליל שית ו"ק דאבא והוא הפותח בחי' לב דז"א כו', וכמ"כ יש מפתח פנימי' והוא בחי' דעת עליון דאי"א דכלול מו"ק דאבא שפותח למדות שבחכמה * כו'.

ויהי בנסוע הארון: בהעלותך י, לה.

בזוהר בענין מפתחא דכליל שית: זח"ב קעז, ריש ע"א. וראה אמרי בינה קכא, א [בהוצאת קה"ת

התשמי"ה] ובהמ"מ שם.

מפתח: בכתי"ב: דעת.

שבחכמה: בכתי"ב: דח"ס.

וביאור הדברים, הנה עד"מ מפתח הגשמי שהוא עשוי לפתוח בו דלת הנעול וסתום ותועלת ענינו הוא לעשות פתח וחלל בדלת להיות נכנס בו כל מי שירצה, אבל המפתח עצמו אינו נק' פתח וחלל אלא שבו וע"י נפתח הסתום והוא עצמו אינו כלום, וע"כ נק' מפתח ל' מפעיל ע"ש שפותח כל פתח כו' כידוע. וכך יובן בבחי' מפתח העליון שהוא בחי' דעת דאבא שפותח את הלב דז"א כו', וזהו כמו ענין פתיחת הלב באדם התחתון שלא יתכן לומר בו ענין פתיחה אלא כאשר הי' סתום דהיינו שהי' מטומטם בתחלה אז צריך לעשות בו חלל וכמו ולבי חלל בקרבי כו'. והענין הוא כמבואר בע"ח כענין הלב שבו מתקבצים ונאספים בחי' האורות והמוחין דאז"א לפי שיצאו מן המיצר דגרון שהיו שם בהעלם ודוחק גדול וע"כ יוצא" מן המיצר בהתגברות גדולה, כמשל המסך שמעמידן לפני שטף מים שבהסיר המסך אז יבקע בו יציאת המים ברעש ובהתגברות יתירה, כך כתיב מן המיצר כו' שמחמת יציאת המוחין מן המיצר דוקא מזה בא סיבת התרחבות שלהם בבואם אל הלב וע"כ ימצא * התפעלות אור רב בלבו כו', ועיקר בחי' התפשטות המוחין בלב הוא ע"י בחי' דעת המתפשט במדות שזהו ענין מפתחא דכליל שית דהיינו שכולל וא"ו * מיני מוחי' לוא"ו מדות, שהוא השכל והטעם לזכות ואהבה והשכל והטעם להטות כלפי דין וכעס בלב כו', אך מפני בחי' ריבוי והתגברות המוחין והאורות ביציאתן מן המיצר דגרון לא יוכל הלב לקבל ולהכיל אותם כלל ואז נק' סתים ונעלם, ע"כ צריך למפתח לפתוח בו את הלב שיהי' בו חלל ובית קבול רחב לקבל כל המוחין העליונים, וכמו פתח לבי בתורתך שבחכ' שבתורה יוכל הלב להכיל ולקבל דהיינו שלא יהי' סתום ומכווץ ואז ממילא יוכל לקבל תו' הרבה, ובאמת בקשה דפתח לבי היינו מלבד שלא יהי' סתום אלא שיפתח בפתח וחלל רחב ביותר כמ"ש ראשונים הי' לבם פתוח כפתחו של אולם והיכל ואנו כמחט סדקית כו', לפי שהלב הוא בחי' כלי לקבל ל"ב נתיבות חכמה ע"כ נק' לב, והם ל"ב שבילין דמתפתחין במוחין דז"א כו', ולפעמים הלב אינו בהרחבה והתפשטות לקבל כ"כ ולפעמים הוא בהרחבה וחלל גדול לקבל הרבה חכ' ודעת, והוא כמו שאנו רואי' שע"י השמחה שבלב האדם יתפשט ויתרחב לבבו ויוכל לקבל שפע חכ' הרבה גם יותר מכפי ערכו בכלי השגתו מצד פתיחת לבבו (וזהו דבר פלא במה שאנו רואים דגם מי שדעתו ושכלו קטן ביותר

ולבי חלל בקרבי: תהלים קט, כב.

בע"ח כענין הלב: ראה ע"ח שער פרצופי ז"נ (שלי"א) פ"ד. שער טנת"א (שה"ה) פ"ה. ספרי מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' לג. ח"ב ע' תמב. ויקרא ח"ב ע' תקצ. דברים ח"ג ע' תתקצד (ע"ש בהמ"מ). ח"ד ע' ארמב.

מן המיצר: תהלים קיח, ה.

ימצא התפעלות: בכת"י ב: יצא בהתפעלות.

וא"ו מיני מוחי' לוא"ו מדות: בכת"י ב: ד' מיני מוחין לז"א.

ראשונים הי' לבם פתוח: עירובין נג, א.

ל"ב שבילין דמתפתחין במוחין דז"א: ראה ח"ג קכח, ב. קכט, א.

ע"י פתיחת לבבו ביותר יוכל לקבל רוב חכ' אשר אין בערכו כלל כמו בעובדא דר"ע כשהי' ע"ה כו', והרי הלב אינו רק כלי לקבל ואם כלי מוחו מצומצם מה יועיל פתיחת חלל הלב מה יכנס בה, אך מוכרח לומר שיש כח גדול בלב בבחי' מקור השכל להמשיך למוחי' שבראש, וז"ש ז"א בעתיקא אחיד ותליא כו' למעלה גם ממזלות דא"א שאו"א מקבלים משם כמ"ש במ"א וד"ל, ולהיפך כאשר הלב עצב מתכווץ הוא ונסתם ביותר עד גם מה שקטן בערך כלי שכלו והשגתו כמו שכל קטן ביותר ג"כ לא יוכל לקבל כי לבו בל עמו ואז גם כלי השכל מצומצם ביותר גם שיש בכח השכל להבין ולהשכיל יותר מזה אבל אינם מתפשטים כלל. וזהו שאנו רואים דגם מי שכלי שכלו גדולים ורחבים אם אין לו לב לקבל אזי מתצמצם כלי מוחו עד שנדמה כחסר הדעת כו' וז"ש לקנות חכ' ולב אין כו').

והנה מקור פתיחת הלב הוא בבחי' הבל רוח חיים שבלב שמלוכש בחזה שיש בו חלל בגשמיות כמ"ש ניקב הלב לבית חללו כו', ולפתוח חלל זה צ"ל ע"י בחי' מפתח כמו פתח לבי בתורתך כו' ובמה יפתח הנה צריך לזה מפתח, והוא בחי' הדעת דאבא שבו פותחים את הסתום שבלב, והטעם לפי שיסוד אבא ארוך משל אימא ומסתיים בחזה כו' ששם הוא יסוד ז"א כידוע, משא"כ יסוד א"י נסתלק שם, וכנראה בחוש שההתבוננות חולפת ועוברת מיד שמתחיל להתפעל בלב ממש כו', אבל בהארט יסו"א שהוא נקודת חכ' מגיע אור שפעו • גם עד בחי' חזה הלב, כידוע בענין ולבי ראה הרבה חכ' ודעת שהלב רואה ראיית השכל כו', וראי' לזה הוא ממה שמצינו דאבא יסד ברתא דוקא ולא אימא לפי שהדבור מקורו בחזה הלב דוקא כנ"ל ושם מגיע אור אבא דוקא וכנ"ל ולא אור אימא וכנ"ל, וזהו שאנו רואים שצירופי אותיות הדיבור מצורפים מכח דבחי' נקודת חכ' ולא מבחי' השגות דבינה שהרי א"צ להתבונן איך לצרף אלא ממילא מתהווים הצירופי' לדיבור כמ"ש במ"א כו'.

בעובדא דר"ע כשהי' ע"ה: באדר"ג פ"ז: ר"ע בן מ' שנה הי' ולא שנה כלום פעם אחת הי' עומד על פי הבאר אמר מי חקק אבן זו כו' המים שתדיר נופלים עלי' בכל יום כו' אכנים שחקו מים כו' דן קיו בעצמו מה רך פסל את הקשה ד"ת שהוא קשה כברזל עאכו"כ שיחקקו את לבי שהוא בשר ודם כו'. וראה מזה עוד להלן ע' א'תתסה.

ז"א בעתיקא אחיד ותליא: זח"ג רצב, א. וראה ס' מאמרי אדה"ז על מארדיל ע' שכג, ד"ה רישא דז"א בעתיקא אחיד ותליא [ובהמ"מ שם]. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רמא [ובהמ"מ שם].

לקנות חכ' ולב אין: משלי ז, טו.

ניקב הלב לבית חללו: חולין מב, א. מה, ב.

שיסוד אבא ארוך: ע"ת שער הכללים פ"י. שער הצלם (שכ"ז) פ"ג. שער הנסירה (שכ"ט) פ"ח. לקרית להאריזיל בלק כד, יו. ודברים א, יח.

שפעו: בבחי' ב: שכלו.

ולבי ראה הרבה חכ': קהלת א, טו.

דאבא יסד ברתא: זח"ג רמת, א. רנו, ב. רנת, א. תקוני זהר תיקון כ"א (סא, ב). תיקון ס"ט (קה, ב). ממילא מתהווים הצירופי' לדיבור כמ"ש במ"א: ראה אגה"ק ס"ה. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' שפ.

וש"נ.

ולזה הטעם יובן ג"כ הטעם שהמפתח לפתוח פתח וחלל הלב הוא ע"י בחי' דעת דאבא שמגיע עד החזה דלב, כידוע דיסויא מלובש ביסוד ז"א כו' ודעת ויסוד דבר א' הוא וד"ל.

אך עדיין יש להבין מהו המפתח עצמו. אמנם הנה ידוע דבחי' הדעת בכ"ד הוא המטה את השכל כלפי החסד או כלפי הדין ונק' דעת נוטה, ובלעדי הדעת אין לאותו השכל נטי' כלל לא לחסד ולא לדין, ואע"פ שהנטיות הללו השכל מחייב אותן לזכות או לחוב, אך זהו גופא מה שהשכל מחייב לזכות או יחייב להיפוך הוא ע"י כח הדעת, וע"כ יקרא הדעת בשם מפתח שהוא ל' מפעיל שבכוחו לפתוח גם קודם שפותח כו', והוא מה שיש בכח הדעת לפתוח אור השכל להטותו לחו"ג כו' וחג"ת כלול מנה"י ע"כ נק' מפתח דכליל שית פ"י שכולל וא"ו נטיות הללו להטות השכל והמוחין גם טרם שמטה השכל כמו המפתח שנק' מפתח גם טרם שפותחין כו' אלא ע"ש כחו לפתוח כו' וכל פתיחה א"א בלעדו, כמו פתח ר' פלוני הרי עשה פתח בחכ' זו כמו פיה פתחה בחכמה, וא"א להיות פתוח בלתי הדעת שנק' מפתח שבלעדו סגור וסתום יהי' כל חכ' לא יפתח, כמ"ש סגור יהי' ששת ימי המעשה כו' ו"ק דאבא חג"ת נה"י שהן בהעלם רק ע"י הדעת שנק' מפתח שבו דוקא נפתחים, וז"ש וביום השבת יפתח שאז בחי' אור הדעת דמשה כו', וכך כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש בחכ' שבתו לפתוח פתח בה כמו ב"ש אוסרין וב"ה מתירין הכל הוא ע"י משה דוקא שהוא בחי' הדעת, וע"כ אמרו בזהר דאתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא וכמ"ש משה שפיר קאמרת כאלו קבלה ממשה שהוא המפתח שהוא המטה ופותח להאיר מ"ט פנים טהור וטמא כו' וד"ל.

והנה כמו שבחי' הדעת דאבא נק' מפתחא דכליל ו"ק דאבא, כך בחי' דעת דא"א שזהו דעת שבכח נקרא מפתחא עילאה דכליל ו"ק שבחכ' שבכח שנק' מדות שבח"ס ששרשן למעלה מן השכל הגלוי כי נק' ח"ס מקור החכ' שבגלוי, ובלמעלה מן השכל יש ג"כ נטי' לחו"ג רק שהוא בבחי' המקור לשכל גלוי וע"ז יתכן יותר ענין המפתח לפתוח את הסתום ונעלם בשכל הנעלם מכל רעיון שיבא לבחי' נטי' לור"ק ומשם יבא לידי גילוי חכ' מאין ליש, וז"ש סגור יהי' ששת ימי המעשה כו' דוקא בו"ק דא"א ומדות שברצון לחו"ג ששרשן במדות דח"ס טעם כמוס להתחלקות רצון כידוע וע"י

פ"י פתחה בחכמה . . . סגור יהי' . . . וביום השבת יפתח: משלי לא, כו. יחזקאל מו, א.
 כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש: ראה מגילה יט, ב. ובהנסמן עיד בלקוטי שיחות ח"ט ע' 252.
 בזהר דאתפשטותא דמשה . . . משה שפיר קאמרת: ראה תקוני זהר תסי"ט קיב, ריש ע"א. שם קיד, ריש ע"א. שם תכ"א נ, ב. בראשית רבא פנ"ו, ז. שבת קא, ב.
 מ"ט פנים טהור וטמא: עירובין יג, ב.

בחי' הדעת שבחכ' • מתחלקין, והוא ע"י השבת שאז מאיר בחי' דעת • דא"א שרש נשמת משה שמבחי' דעת התחתון שבחכ' הגלוי' כו' שזהו • קו האמצעי, וכמ"ש כי אל דעות הוי' ד"ע וד"ת, אך ד"ת יש בו ב' מדרג' א' דעת דאבא הג"ל ועוד ד"ת ביותר הוא בחי' הדעת המתפשט במדות שבלב להיות חסד בלב או דין, והוא מפתח דכליל ו"ק שבלב ושם נק' ג"כ מפתח להיות נפתח חלל ופתח בלב לקבל מבחי' מוחי' דאוי"א שנמשכי' במדות כנ"ל, וכמו פתח לבי בתורתך שהוא בחי' פתיחה גם בסתימת הלב לעשות בו בית קיבול רחב לקבל בו הרבה חכ' כנ"ל, וזהו מצד שרש הדעת שנק' מפתח לגבי החכ' ע"כ הוא מפתח לפתוח הלב (ולפי ששרש הלב הוא במדות שלמעלה מן השכל וכמ"ש ז"א בעתיקא אחיד ותליא כו' כנ"ל וד"ל), אבל במה שאמר פתח ר' פלוני הוא שפתח את הצנור שהי' סתום ונעלם בחי"ס, וכמו"כ ביום השבת יפתח כמו שאנו אומרים האל הפותח כו' וד"ל, והוא ענין א' עם פתיחת הלב שהרי הלב הן ל"כ נתיבות דחכ' עילאה ונתיבות הללו סתומים ונפתחים, וזהו פי' פתחה בחכ' או פתח רבי פלוני כו', והיינו כמו עובדא דר"ע שהכין לבבו ביותר וקיבל כל התו' כולה בלבו כו' וכמ"ש שם מפסוק אבנים שחקו מים כו', והיינו מה שאנו אומרי' ונפשי כעפר לכל תהי' אז פתח לבי בתורתך שזהו ע"י עוצם השפלות והכנעת הנפש כעפר לכל עי"ז דוקא יוכל לפתוח לבבו ביותר וכל שאינו בשפלות והכנעת הלב כ"כ אין לבו פתוח כ"כ לפי שהחכ' נק' אין וכח מ"ה וכל שהוא בביטול יותר ושפלות בלתי מורגש לעצמו כלל אלא כעפר לכל וכאילו אינו כלום שם יכול להיות הארת אור החכ' ביותר, וכמו משה שהי' עניו מכל האדם והוא עיקר מקור המפתח כו').

ובכ"ז יובן שרש ענין מ"ש ויכתוב משה מוצאיהם כו', דהנה משה אמר ת"ר אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו והיינו בחי' ו"ק דז"א שנק' ישראל שכלולים מת"ר אלף ושרשם מו"ק דז"א ובחי' הדעת דמשה כוללם יחד, וז"ש אשר אנכי בקרבו, וע"כ נק' ג"כ מפתחא דכליל שית הוא בחי' ס"ר דיעות כו', ולזה הי' ביכולת משה לפתוח מבחי' ו"ק דח"ס להביא לידי גילוי בדבור כמ"ש ויאמר הוי' אל משה לאמר לבניי כו', וגם הי' ביכולתו לפתוח לבחי' לב דז"א שנק' ישראל, ופתיחה זאת במפתח היינו למוצאיהם פי' מקור מוצא מים חיים שזהו פתיחת המקור שנסתם כו' שבא לידי גילוי, כי כמו ביום ההוא יהי' מקור ופתח לבית דוד כו' והיינו להיות פתיחת מקורם בו"ק

שבחכ' מתחלקין והוא ע"י השבת: בכתי' ב: שבח"ס נפתחין והוא ביום השבת.

דעת: בכתי' ב: ד"ע.

שזהו: בכתי' ב: ולפי שהוא.

כי אל דעות הוי' ד"ע וד"ת: שמואל"א ב, ג. ראה ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' רסב, וש"נ בארוכה.

עובדא דר"ע . . . אבנים שחקו מים: איוב יד, יט. אדר"ג פ"ו. ראה לעיל ע' איתתסג.

ת"ר אלף רגלי העם: בהעלותך יא, כא.

ענין נצחון ועקשות בלי טעם וחיות כלל הוא משפיע רק שבנצחון זה מאיר בהעלם מאור האהבה והטעם שבלבו כו', ואם לא הי' בו בלבו שום טעם וחיות-לחסד לא הי' מתעקש בנצחון להשפיע, וע"כ נק' ענף החסד, אבל אין זה רק רשימו בעלמא שהוא רק ההסכם שנשאר מן המוחי' והטעם שבמדור' כו' ולזה נק' נצה, כמו שאנו רואים בחוש במי שאוהב להתמיד בלימודו או להתמיד במו"מ להרויח שאע"פ שלעתים קשה לו הטרחה ואין לו טעם וחיות בלב כלל מ"מ מתעקש בניצוח לעסוק ולטרוח כאלו בלבו כר, אבל מי שאין בלבו כלל לזה לא יועיל הנצחון והוא מפני שבניצוח זה יש הארה ורשימו מאור וחיות שבלבו שהי' לו בתחלה כו' וד"ל. וז"ש דנצח והוד נק' בדי ערבות שאין בהם לא טעם ולא ריח ולא מראה, כי ג' דברים הללו טעם וריח ומראה מורים על בחי' עצם מהות הדבר, כמו התפוח הרי [מ]טעמו ניכר מהותו ועצמותו כי יש בו טעם מתיקות או חמיצות או עריכות הממוצע בין שניהם שאע"פ שאינו אלא טעם מ"מ זהו מבחי' עצמותו שהרי עצם ממשות התפוח הוא מתוק או חמוץ כו', כן הריח הוא מתפשט מעצם התפוח בריח ערב לנפש וכמ"ש וריח אפך כתפוחים כו', וגם הג' גוונין שיש בתפוח מורין עצם מהותו גם שאינו אלא גווני' בלבד, כמו האדום מורה על טעם החמיצות והלובן מורה על טעם המתקות והממוצע מגווני' הללו מורי' על העריבות כו' וכמ"ש כתפוח בעצי היער כו', אבל בדי ערבות אין בהם טעם וריח כלל להורות על בחי' עצם מהותו ולא מראה ג"כ שמורה על עצם מהותו כו'.

וזהו דמיון להבין בחי' נו"ה שמובדלים מבחי' מדות העצמי' חג"ת שבלב ע"כ אין בהם בחי' טעם וריח של המוחין במדות כלל רק בחי' רשימו בעלמא כנ"ל, וגם לא מראה שמורה על עצם המדות, כמו בניצוח והסכם של החסד אין בו היכר גם בבחי' מראה וגוונין שהוא מצד החסד שבלבו אלא רק כמו בע"כ לבד הוא שמשפיע החסד כו' וד"ל. אך הנה אע"פ שאין בנו"ה מהארת המוחי' שבמדות רק מעט מזעיר מאד כנ"ל, מ"מ מעלה יתירה יש בהן מצד שנעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן, דהיינו שמקור המוחין שבראש נעוץ בנו"ה תרין ירכין דוקא, וע"כ אנו רואים שהגם שהרגלים הם רק טפלין ומשמשין לגוף מ"מ יש בהן מעלה יתירה מכל הגוף, והוא במה שכל הגוף עומד ונשען עליהם דוקא ועיקר כח וקיום העמדת הראש והגוף הוא דוקא על הרגלים לפי שיש בהן כח להעמיד כל הגוף וז"ש והיקום אשר ברגליהם דוקא, וכמו שאנו רואים שכאשר חזק איש ברגליו לא ינוצח בעומד עליו וכאשר יחלש כח העמדת רגליו ינוצח ויפול גם ראשו לארץ, וא"כ עיקר הגבורה ברגלים כו', והוא לפי שיש גידין ברגל שלמעלה מגידי המוח עד שמעמידן לכח וחיות שבגידי המוח כו' וד"ל (וכמ"ש בענין ת"ר אלף רגלי

ור"ח אפך כתפוחים . . כתפוח בעצי היער: שה"ש ז, ט, ב, ג.
והיקום אשר ברגליהם: עקב יא, ו.

כמ"ש בענין ת"ר אלף רגלי העם: בהעלותך יא, כא. ראה ד"ה השמים כסאי, בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשי

העם אשר אנכי בקרבו כו'). וזהו שאנו רואי' שיש כח גדול בנויה שבשכל יותר מגוף השכל, וכמ"ש במ"א שהוא כמו התקיף בדעתו שמעמיד את דעתו שלא יפול, משא"כ מי שאינו תקיף בדעתו שאין לו כח הרגל שבמוחו יפול מיד מדעתו, וכך הוא בנויה שבמדות שעיקר תוקף העצם של המדות הוא בנויה גם שהם לבר מגופא כו', וז"ש בע"ח ובזוהר בענין וגם נצח ישראל לא ישקר כו' שמצד שרש הנצח למעלה בתחלתו נק' נצחון בנוי' פשוטה שלמעלה מן השכל לגמרי, וכידוע שהנצחון שרשו בבחי' פנימיות הרצון כו' ע"כ יכול לבוא למס"נ ע"י הנצחון ומאיר בסופן הוא בחי' ענף החסד, וז"ש וגם נצח ישראל לא ישקר כו' שאין לו הפסק וביטול כלל כו', וזהו לך ה' הנצח וכמארז"ל והנצח זו בנין בהמ"ק וכמ"ש במ"א וד"ל.

והנה כתי' מי זה בא מאדום חמוץ בגדים כו' פורה דרכתי לבדי ויו נצחם על בגדי וכל מלבושי אגאלתי כו', וי"ל מהו ויו נצחם דוקא, להיות ידוע דאת זלעז"ז עשה האלקים וכמו שיש ע"ס דקדושה כך יש ע"ס דקליפה, והוא ששה מדות חג"ת נה"י כו', וזהו ויאבק איש עמו זהו שרו של עשו שנק' איש זהו בחי' המדות דנוגה ומקבל שפעו מבחי' מדות דקדושה, ויעקב הוא בחי' הת"ת דז"א דקדושה ע"כ נאבק לקבל שפעו מבחי' פנימי' המדות דקדושה ולא יכול לו כי יעקב הוא בריח התיכון כו' שאין משם שרש יניקה לחיצונים כלל, ולא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל לפי ששרשו מקו הימין חח"ן ויצחק יצא ממנו עשו שהוא בבחי' קו השמאל בג"ה, אבל יעקב הוא קו האמצעי דת"י ובחי' דת"י לא נפסק הארת כ"ע והמוחין דחכ' שבראש מאירים ביסוד סיומא דגופא והיו לאחדים ממש, וזהו שאמרו יעקב לא מת משום דכתי' ימותו ולא בחכ' כו', אך בכף ירך יעקב נגע בגיד הנשה ותקע כף ירך יעקב כו' והוא בבחי' נצח כו' ששם נפסק הארת המוחין כנ"ל שנק' בדי ערבות שאין בהם לא טעם ולא ריח כו' ע"כ יוכל להיות אחיזה לנוגה שם לפי שאין בירור מ"ה דחכ' מגיע לשם. אך לכאורה הי' לו לאיש זה שרו של עשו שמקבל מקו השמאל בג"ה ליגע בירך השמאל דוקא שהוא בבחי'

ואילך וס"ע תשכ ואילך. ומקבילו בתו"א בראשית א, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' תתקנ. דברים ח"ג ע' השמח.

בע"ח ובזוהר בענין וגם נצח ישראל לא ישקר: שמאל-א טו, כט. ראה זח"א טא, ב. זח"ב קיא, ב. זח"ג קלו, ב. לקרית להאריז"ל בשמואל עה"פ. פע"ח הקדמה לשער השבת פ"א [ד"ה מהחברים]. שער ר"ח תנוכה ופורים רפ"ד. ועוד.

והנצח זו בנין בהמ"ק: ע"פ ברכות נח, א.

מי זה בא מאדום: ישעי' סג, א-ג.

ויאבק איש עמו זהו שרו של עשיו: וישלח לב, כה. ראה חולין צא, ב ואילך. ב"ר פע"ז, ג. ובכ"מ.

כי יעקב הוא בריח התיכון: ראה זח"ב קעה, ב. זח"ג קפו, סע"א. ועוד.

ולא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל: פסחים נו, א.

יעקב לא מת משום דכתיב ימוחו ולא בחכמה: תענית ה, ב. איוב ד, כא. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ

במדבר ח"ד ע' א'תקנד. ושי"ג.

וחקע כף ירך יעקב: וישלח לב, כו.

ההוד, וע' בפרדס שי"א שגיד הנשה הוא בירך שמאל בחי' הוד, וזהו פלוגתא דר"י ורבנן וכמ"ש במ"א. וז"ש וגם נצח ישראל שהוא בחי' נצח דז"א כף ירך יעקב שתיקן שמואל הנביא שהי' שרש נבואתו בנצח דז"א ע"כ גם נצח ישראל זה לא ישקר עוד שלא יקבלו החיצוני' ממנו לפי שיהי' הארת אא"ס שבקו האמצעי שנק' אמת מדתו של יעקב ועי"ז יבורר כל רוח השקר שקבלו מנצח ולא ישקר עוד (וכמ"ש בסבא דמשפטי' במ"ד שם ירך סוטה כו'), ולפי ששרשו בכ"ע שנק' נצחון וכמ"ש לך הוי' הנצח כו'. ולפ"ז פי' לא ישקר לא יכזב שלא יפסוק כו'.

והנה ענין הבירור והתיקון הזה הוא דוקא להמתיק הדין בשרשו דוקא והוא נצח דקליפה עצמו שקיבל מבחי' נצח דקדושה, והוא כמו בעבודת ה' שכאשר יעמוד בבחי' נצחון ועקשות לבחור בטוב ולמאוס ברע גם שזה נגד רצונו הבהמית אך מצד נצחון ועקשות בע"כ יעמוד לנגד רצון הטבעי ויהי' מואס ברע, ונצחון זה עצמו הרי הוא מבחי' הנצחון דנה"ב וא"כ מיני' ובי' לשדי' בי' נרגא שהרע דנה"ב מתברר בטוב ממנו ע"י שמואס ברע שבו בבחי' נצח שבה גופא, ונמצא מתהפך בחי' נצח דקליפה לקדושה כו'. וכך יובן למעלה בהיפוך ובחי' בירור הנצח דקליפה לקדושה וד"ל.

וזהו ויו נצחם על בגדי, נצחם דוקא שהוא בחי' נצח דקליפה שמקבל מבחי' נצח דירך יעקב בג"ה כנ"ל, להיות ארז"ל גלו לאדום שכינה עמהם כו' שכל גלות הוא בירור הניצוצות שנפלו בשר ההוא וכמ"ש בעת אשר שלט האדם באדם לרע לו כו' כי גחלים אתה חותה כו', וזהו שרש ענין גלות השכינה באוה"ע כדי לברר כו' וכמ"כ גלות מצרים דכתיב וינצלו את מצרים כו'. וזהו מי זה בא מאדום שהקב"ה שהוא בחי' ז"א הוא מתלבש בלבוש בגדים אדומים בבחי' גבורות הקשות דאדום שהוא בחי' גבורות קשות כמ"ש ועל חרבך תחי' כו', ובהיות שהאיש דרכו לכבוש ולא האשה מאחר ששם ב"ן הוא המשפיע להם וכמ"ש מלך אלקים על גוים כו' ומלכותו בכל משלה כו', אך בחי' שם מ"ה דדכורא הוא המברר והוא בבחי' מלחמה וכמ"ש ה' איש

בפרדס שי"א: כ"ה בהכתי"י. ואולי הוא טעות המעתיק, וצ"ל: שי"ז, והוא שער ירך יעקב. וזהו פלוגתא דר"י ורבנן וכמ"ש במ"א: חוליו צ. ב. ואילך: בירך של ימין ובירך של שמאל מתניתין דלא כר' יהודה דתניא ר' יהודה אומר אינו נוהג אלא באחת והדעת מכרעת את של ימין. ונת' בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תכ.

בסבא דמשפטי' . . . ירך סוטה: זח"ב קיא, ב. ואילך.

מני' ובי' לשדי' בי' נרגא: סנהדרין לט, ב.

גלו לאדום: ספרי מסעי לה, לד. ועוד.

בעת אשר שלט האדם . . . כי גחלים אתה חותה: קהלת ח, ט. משלי כה, כג.

וינצלו את מצרים: בא יב, לה.

ועל חרבך תחי' . . . שהאיש דרכו לכבוש: תולדות כו, מ. יבמות סה, ב.

מלך אלקים . . . ומלכותו בכל משלה: תהלים מז, ה. קג, יט. וראה זח"ב קיו, ב.

ה' איש מלחמה: בשלח טו, ג.

מלחמה וכמו ענין ויאבק איש עמו כו', והמברר צריך להתלבש בלבוש דבר המתברר דוקא כמ"ש בגדים שבישל בהם קדירה לרבו אל ימזוג כו' ולפי אופן העבודה כך אופן הלבוש ולעבודה פחותה צריך לבושים פחותים, כמו לבישול קדירה ולמזיגת כוס, עבודה חשובה צריך ללבוש בגדים חשובים, כך בתרומת הדשן הוצרך להתלבש בלבושים אחרים שהיא עבודה פחותה לברר לבחי' נוגה שמקבלים מן העשן כו' וכך מי זה בא מאדום לברר לגבורות קשות דאדום הוצרך להתלבש בלבושים פחותים ולעבוד עבודה פחותה כזאת כמ"ש ולעבוד עבודתו נכרי' עבודתו כו', ולפי שהוא לפי אופן המתברר דוקא ולכך נתלבש בגבורות קשות דאדום ונק' חמוץ בגדים שאדום מקבל משם, אך בשעת בירור כשעוסק עדיין באמצע הבירור מלכלך הכגדים בדבר המתברר, וכמו בתרומות הדשן או בבישול קדירה שמלכלך הכגדים בדשן וכה"ג. וזהו ויז נצחם על בגדי שבחי' נצח דקליפה שקבלו מנצח דקדושה יתברר מהם ויצא מהם כל בחי' נצח דקדושה, אך ע"י הבירור עצמו נטנפו הכגדים, וזהו ויז נצחם על בגדי וכל מלבושי אגאלתי כו', וכ"ז לפי שאין מיתוק הרע אלא בשרשו דוקא וד"ל. וזהו כל עיקר אריכות הגלות עכשיו שהוא בבחי' ירכין וכמ"ש ועמדו רגליו כו' וכמ"ש בזוהר דמאן דידע שיעורא דיריכין כו' ידע שיעור גלותא דאתמשיך כו' עד דמטו רגלין ברגלין כו', ובכל שבת ויר"ט אין בירור ע"י בחי' נו"ה כמ"ש אם תשיב משבת רגלך כו' או כתיב רחצתי את רגלי איככה אטנפם על ידי הבירור.

ובכ"ז יובן מ"ש לך הוי' הנצח שזהו מדבר אחר הבירור דנצח דקדושה מבחי' נוגה שתיקן הפגם שנגע בכף יריכו שאז נאמר וגם נצח ישראל כו' שהו"ע בהמ"ק דלעתיד שיהי' נצחי כי נצח לשון נצחי לפי ששרש הניצוח אין לו הפסק לעולם ולא יועיל שום קטרוג לבטלו, עד"מ מלך שהוא בנצחון גדול לנגד שונאיו עד"מ עושה כל חסד לעבדיו גם שהם חייבים מאד רק בשביל הנצחון כו' וע"כ הנצחון הוא נצחי כו' וד"ל, ובנין בהמ"ק הוא בבחי' המלי' שמקבלת בבחי' ההוד וכמ"ש דאיהו בנצח ואיהי בהוד וכמ"ש במ"א, וז"ש לך ה' הנצח וההוד כו' וד"ל.

בגדים שבישל בהם קדירה לרבו: שבת קיד, א.
 ולעבוד עבודתו נכרי' עבודתו: ישעי' כח, כא: כי כהר פרצים יקום ה' גו' ירגו לעשות מעשהו זר מעשהו ולעבוד עבודתו נכרי' עבודתו.
 שאין מיתוק הרע אלא בשרשו: ראה פעי"ח שער השופר פ"א. לקרית להאריזיל וישב לט, א. תניא פל"א. ועמדו רגליו . . בזוהר דמאן דידע שיעורא דיריכין . . דמטו רגלין ברגלין: זכרי' יד, ד. זח"ב רנח, א [וראה לעיל ע' איתחלה, ובהמ"מ שם].
 אם תשיב משבת . . רחצתי את רגלי: ישעי' נח, יג. שה"ש ה, ג.
 דאיהו בנצח ואיהי בהוד וכמ"ש במ"א: ע"ח שער הנסירה פ"ה. פ"ז. שער לאה ורחל פ"ו. מק"מ לוח"א כו, ב. וראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' נד. תקס"ה ח"ב ע' תקצז. ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' ה. ד"ה ויספו ענוים בה שמחה, מ"ק אדהאמ"צ [נדפס בקונטרס בפ"ע] ע' 15. וש"נ.

בעז"ה

להבין שרש הדברים הנ"ל, הנה שרש ענין המסעות שבמדבר וענין ההפרש בין המסעות הראשונות שהיו בלא ארון ומשכן ואח"כ נסעו עם הארון ומשכן בעבודת הלוים והכהנים וקרבת כו', להיות ידוע בעיקר ענין בחי' המסעות במדבר דוקא שהוא רק כדי להכניע מקור הקליפות שבמדבר שנק' מדבר העמים כמ"ש בזהר אתר חד אית במדברא כו', וכמו שהמדבר שהוא ארץ לא זרועה ואינו מצמיח כלום כך שרש בחי' הקליפות הב הב ואינם משפיעים כלום כו' וכמ"ש במ"א. והכנעה הזאת שהכניעו אותם במסעות הללו בתוקף גילוי אלקי בארון ומשכן אתכפיא ואתהפכא ס"א לדורות הבאים בכל איש אשר ירצה להכניע בחי' הרע שבו ששרשו במקור הקליפות שבמדבר העמים יכניע מיד כי כבר נעשה שרש הרע כפוף ובטל אל הקדושה בסיבת המסעות הללו שבמדבר כו' וד"ל. והנה ידוע שקליפות הקשות והטמאות לגמרי נקראים נחש שרף ועקרב למטה ולמעלה הן הנק' רוח סערה וענן גדול ואש מתלקחת הקרובים והסמוכים אל בחי' נוגה אשר סביב להם ולהיות כי כל הקרוב קרוב יותר אל בחי' נוגה יותר בנקל להכניעו וא"צ אליו יגיעה רבה כמו להרחוק יותר כו', ועד"מ הקרוב יותר אל מי שרגיל ליכנס אל המלך לפרקים יתבטל יותר כי ישמע ממנו תמיד גדלות אמיתי כו', משא"כ הרחוק ביותר כו'. וכן בענין מדות הרעות הרי בחי' נוגה מעורב טו"ר והקרוב אל בחי' נוגה יותר בקל לאכפיא כו', כמו לאפרושי מאיסור שבמאכל או מגזל ועריות וש"ד וכה"ג, אבל הרע גמור דע"ז וכה"ג אין לה ביטול כי נקראת קליפה קשה וטמאה לגמרי וכן כל דברים הטמאים מעיקרם כו'. והנה גקה"ט לגמרי עיקר משכנם במדבר העמים שהן נחש שרף ועקרב רחוק יותר הרבה מן הישוב והקרוב אל הישוב יותר יותר נקל להכניעו וע"כ חלק הראשון מן המדבר הסמוך יותר אל הישוב אפי' מן הקליפות הטמאות שנק' רוח סערה וכו' לפי שהן קרובים אל בחי' נוגה שהוא בישוב נקל יותר להכניע מטעם הנ"ל. וזהו הטעם שבמסעות הראשונות שהן רעמסס ופי החירות ואילימה ששם היו י"ב מעיינות עם ע' תמרים שהכל קרובים אל הישוב ובחי' התפשטות גדולה מן הישוב שם עדיין לא היו נצרכים לארון ומשכן רק במסעות שלהם מצד

להבין שרש הדברים: נדפס מכת"י 1218 לג, א. נמצא גם בהכתי"י: 613 לב, א [הב']. 1047 רמא, א. 1262 י"ט, א. 1768 קצט, א.

מאמר זה הוא ביאור על ד"ה אלה מסעי בלקו"ת מסעי צא, א [משנת תקע"א] ונמצא גם תוכן ביאור זה בשינויים בלקו"ת שם צב, א.

מדבר העמים כמ"ש בזהר אתר חד אית במדברא כו': יחזקאל כ, לה. ראה זח"א קע"ח, ב. זח"ב קפ"ד, א. הקליפות הב הב . . . וכמ"ש במ"א: ע"פ משל"ל, טו: לעלוקה שתי בנות הב כו'. וראה תניא פ"ט (כד, סע"ב). ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' קנד (בהמ"מ).

רוח סערה וענן: ע"פ יחזקאל א, ד. וראה תניא ספ"ו (יא, א) ובהנסמן לשם.

ששם היו י"ב מעיינות: מסעי לג, ט.

עצמו שהי' עמוד אש ועמוד ענן הולך לפניהם יומם ולילה כו', ועי"ז נכנעו בחי' הקליפות דשם שנקי' רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת כו', ובפרט כשבאו למרה גם שהיו המים מרים אבל שם שם לו חוק ומשפט כו' מצות שנצטוו שם במרה עי"ז נכנעו הקליפות ביותר כו', עד שבאו למדבר סיני שהוא רחוק מן הישוב לגמרי ושם הוא מדור הקליפות הקשות לגמרי לפי שהם רחוקים מבחי' נוגיה יותר לכך הוצרכו להיות הארון נוסע לפניהם, כמ"ש ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביך כו' שע"י התגלות אלקות שבלוחות שבארון וע"י מסעות הלויים את המשכן וכל כליו וגם ע"י העבודה בקרבנות ע"י הכהנים וע"י הלויים בשיר להרים קול והכהנים ברעותא דליבא כו', אז דוקא נכנעו הקליפות הקשות לגמרי נחש שרף ועקרב כו', וזה הי' כל עיקר ענין המסעות שבמדבר כו' ודל'.

וליהבין דבר זה בתוס' ביאור ולמה הי' בבחי' העלאה והמשכה שהם הנסיעה והחני' כו' ויסעו ויחנו כו', הנה יובן בדוגמא מענין העבודה שבבהמ"ק שבירושלים שהי' ג"כ בבחי' העלאה והמשכה והכהנים בבחי' המשכה והלויים בבחי' העלאה ובגוף הקרבן הי' בחי' העלאה והמשכה שהאש יורד מלמעלה ותחילה הי' הקטר חלבים ודם בבחי' העלאה וזהו ניחוח מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, וכך כל עיקר עבודת הקרבנות בכל פרטיהן הכל הי' בבחי' העלאה והמשכה בבחי' רוי"ש כו' כי רוח איתי רוח כו' לפי שבהמ"ק שבירושלים שמה שער השמים כמ"ש אין זה כ"א בית אלקים וזה שער השמים כמו השער שבו עולין ויורדין וא"א להיות ירידה בלא עלי' כמ"ש מלאכי אלקים עולים ויורדים בו (וכך התפילה שבמקום קרבן עכשיו נקרא סולם כמ"ש בזהר). והנה ידוע זאת דאת זה לעומת זה עשה אלקים שכמו שבירושלים הוא בחי' הקדושה האלקית בחי' נקודה אמצעית שבישוב הארץ כמ"ש בזהר כן מדבר העמים הוא לנגד ולעומת ירושלים בבחי' הקליפה בחי' מקור כל הע' שרים וע"כ נקרא מדבר העמים, וכדי להכניעו צריך להיות באותו הדוגמא שבירושלים דהיינו באותו אופן העבודה שבבהמ"ק בבחי' העלאה והמשכה דוקא כי לאכפיא ולא הפכא כו' צריך ג"כ העבודה בבחי' זו שבקדושה ע"ג המזבח, והיינו ענין המסעות שהיו בבחי' העלאה והמשכה כמ"ש ויסעו ויחנו שהנסיעה היא בבחי' העלאה כמ"ש

שם שם לו חוק ומשפט כו' מצות שנצטוו: בשלח טו, כה. סנהדרין נו, ב. פירשיי ואתחנן ה, טו.
ויהי בנסוע הארון: בהעלותך י"ד, לה.

ויסעו ויחנו: מסעי שם ה ואלך.

רוח אייחי רוח: ראה זחי"ב קסב, רעי"ב. זחי"א צט, רעי"ב. אוהית חנוכה (כרד ב) רפו, א.
אין זה כ"א . . . מלאכי אלקים עולים: ויצא כח, יו, יב.

התפילה . . . נקרא סולם כמ"ש בזהר: זחי"א רסו, ב. זחי"ג שו, ב. תקוני זהר תמ"ה (פג, א).
שבירושלים . . . נקודה אמצעית שבישוב הארץ כמ"ש בזהר: ראה זחי"א רכו, א. זחי"ב קנז, א. זחי"ג קסא, ב. ועוד. וראה גם לקו"ת שם צא, ב ובהמ"מ לשם.

ויהי בנסוע קומה כו', ובנוחו יאמר שובה כו' שע"י הנסיעה והחני' בבחי' רצוא ושוב דוקא בזה יכניעו מקור הקליפות והוא כללות ענין המסעות שהוא בבחי' שם מ"ב דאנא בכח גדולת כו', כמ"ש בשתים יעופף כו', וכן בסמוך לקבלת שבת להיות ענין עליות כל העולמות מעשי' ליצירה כו' ומכריאה לאצילות כו', ע"כ אומרים אנא בכח כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

אך עדיין יש להבין למה המסעות היו מ"ב בבחי' שם מ"ב וימי הספירה הם מ"ט ימים מאחר שענין הספירה הוא ג"כ בבחי' העלאה כמ"ש והניף את העומר כו', ובכל יום אומרים היום היום כו' לעומר, וכידוע שמ"ט ימי הספירה הוא בבחי' בירור והעלאת ז' מדות דנוגה וכל בחי' העלאה הוא ע"י שם מ"ב דוקא כנ"ל. אך הענין הוא שיש הפרש גדול בין ימי הספירה שכל מדה כלולה מז' מדות כמו מדת החסד שכלול מז' עד בחי' המל' שבחסד וכן במדות הגבורה והת"ת כו', עד בחי' המל' כלולה ג"כ דהיינו גם מבחי' המל' שבמלכות, ע"כ הם במספר מ"ט ז' פעמים ז' אבל שם מ"ב הוא ז"פ וי"ו בלבד היינו שכל מדה מז' המדות אינה כלולה רק מוי"ו בלבד, וכמו אנא בכח כו' שאינו רק וי"ו תיבין כו', כי מדות החסד אינו כלול [רק] מוי"ו בלבד שהוא עד בחי' יסוד שבחסד ובחי' מל' שבחסד חסר בו ואינו נמנה במנין כלל, וכן במדות הגבורה והת"ת כו' חסר בחי' המלכות שבהם וגם בחי' המל' מדה הז' ג"כ חסר בה בחי' מל' שבמלכות ע"כ אין המספר רק מ"ב שהוא ז' פעמים וי"ו בלבד כידוע, וא"כ מה שימי הספירה הם מ"ט הוא מפני שנמנה בחי' המל' בכל ספי' ובשם מ"ב לא נמנה בחי' המל' בכל ספירה, ויש להבין היא גופא למה בימי הספירה נמנה בחי' המלכות ובכל העלאה דשם מ"ב חסר בחי' המלכות דוקא ולא שאר ספירה זולתה כו', אמנם יש להקדים תחילה בשרש בחי' המל' להיות ידוע בע"ח בעיקר בחי' המלכות שהיא בחי' המחבר מעילה לעלול ועליון לתחתון כידוע הכלל בכל ההשתלשלות דמל' שבעליון נעשה כתר לתחתון, ודרך פרט הנה ידוע דבחי' מל' דא"ס נעשה עתיק יומין דאצי' מל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה כו' כי בחי' המל' שבעולם העליון הוא בחי' המחבר השפע והמשכה מעולם העליון לעולם התחתון כו', והטעם ידוע לפי שבחי' המל' הוא בחי' התפשטות וההתגלות (כמ"ש מלכותך כו' אין מלך בלא עם כו') א"א שיתחבר העליון בתחתון כ"א מבחי' האחרונה שבו

שם מ"ב דאנא בכח . . לקבלת שבת . . כמ"ש במ"א: ראה סידור הרמק והארז"ל במקומו. פרדס שער פרטי השמות פי"ב-י"ג. פע"ח שער עולם העשי' פי"ה. וראה לקרית מסעי שם צב, סעי"ב. בשתים יעופף: ישע"י ו, ב. והניף את העומר: אמור כג, יא. להיות ידוע בע"ח . . דמל' שמעליון נעשה כתר לתחתון . . מל' דא"ס נעשה ע"י דאצי': ראה ע"ח שער סדר אצי' (ש"ג) פי"ב. שער עקודים (ש"ו) פי"ב. שער דרושי אברי'ע (שמ"ב) ספ"א. ועוד. מלכותך: תהלים קמה, יג: מלכותך מלכות כל עולמים. אין מלך בלא עם: בחי' וישב לח, ל. ור"פ בלק. עמה"מ שער שעשועי המלך רפ"א. תניא ח"ב פי"ז (פא, ב). וראה פר"א פי"ג.

שהוא מבחי' התפשטות בלבד שמוזה נעשה מקור לתחתון כמו התפשטות המלוכה על אנשי המדינה שבזאת הוא מקור שפעם כו', כמו"כ עד רום המעלות מבחי' מל' [עצמי] שבעליון דוקא הוא שנעשה מקור ושרש לתחתון כמו מבחי' עצם המאציל שיתחבר באצי' א"א כ"א ע"י בחי' המל' שנקרא מל' דא"ס וכן מאצי' לבריאה כו' ומבריאה כו', וז"ש מלכותך מלכות כ"ע כו' וכידוע וד"ל.

והנה עיקר ההפרש בין מ"ט ימי הספירה לבחי' שם מ"ב שבימי הספירה אעפ"י שהיא בחי' העלאה כמ"ש והניף כו' אבל עיקר המכוון והעלאה הזאת היא בחי' המשכה שיומשך אחר ההעלאה כידוע בענין הספי' כתי' ז' שבועות תספור לך כו' שהן בחי' ז' מדות דבינה שכל א' כלול מז' והם נ' שע"ב הנמשכים במדות, וזהו היום יום כו' כדי שיהיו ראויים לקבלת התורה שהוא בחי' גדלות ולזאת צ"ל בחי' המל' בכל ספי' וספירה כמו במדת החסד יש ג"כ בחי' מל' שבחסד עד שגם במדת המל' יש מל' שבמל' לפי שכל בחי' מל' הוא המתפשט ומתחבר מעילא לעילא וזולתו ובכל ספירה וספירה שבימי הספי' צ"ל בחי' המשכה מנש"ב ע"כ בהכרח שיומשך האור ע"י בחי' המל' שבאותה הספירה ע"כ הם מספר מ"ט לפי שגם המל' צ"ל במנין להיות בחי' גילוי הספירה להיות ממנה בחי' המשכה להיות מוחין למדות כנ"ל, ובאמרו היום יום כו', ובלעדה אין התחברות לעליון בתחתון כלל כנ"ל, אבל בחי' שם מ"ב כל עיקרו אינו רק בבחי' העלאה למעלה בלי שום המשכה וירידה למטה כמ"ש בשתים יעופף כו' ואעפ"י שמבואר למעלה שהמסעות הן בבחי' רוי"ש ויסעו ויחנו כדוגמת העבודה שבמקדש הענין הוא דחני' זו לצורך נסיעה היא, וכמשל עוף המעופף שבכנף א' חוזרת לאחוריים ובא' מעופפת וכמו השט במים כו' שבאמצעות זה ישוט ויפרח כו' שנמצא השוב והחני' טפל שאינו רק תועלת הרצוא כנ"ל, משא"כ ימי הספי' שהוא להיפך שהעלאה לצורך ירידה והירידה עיקר וההעלאה טפל היפך הנסיעה שהחני' באמצע אינו רק תועלת הנסיעה ולא שצריך לעצם החני' שנמצא ההעלאה עיקר וההמשכה טפל ונקרא ירידה בשביל עלי' כנ"ל.

אך עדיין י"ל אם בחי' מ"ב אינו רק העלאה למה נמנה בחי' המל' כלל אחר שבחי' המל' היא בחי' המשכה והתפשטות כנ"ל והאמת היא דבבחי' ההעלאת המדות אל מקורם בנינה שאין בזה בחי' המשכה כלל וכלל אז אינם רק ו' פעמים ו' ונחסר בחי' המל' לגמרי כידוע בענין כי מראש צורים כו', שהוא רק וי"ו כנ"ל רק בבחי' המדות כשהן גדולים בפ"ע רק שעולים

ז' שבועות תספור לך: ראה טז, ט.

כידוע בענין כי מראש צורים . . . כידוע בענין אושיט פטיעה לבר: בלק כג, ט. זחיג רג, ב. ביארה"ז בלק קג, א ואילך.

ויורדים כו' הרי אז יש עמהם בחי' מל' כידוע בענין אושיט פסיעה לבר
 שהוא ענין בחי' המל' שבכללות הו"ק דהיינו שניתוסף מדה הו' שהיא בחי'
 המל' אבל בכל מדה בפרט נחסר בחי' המל' בשם מ"ב שהוא זפ"ו מפני
 שבבחי' העלאה נעלם בחי' המל' בהעלם באותה הספי' ספי"י ז' וכשהמדות
 יורדים מתגלה בחי' המל' שבכל ספירה כמו בימי הספי' ונמצא ג' חלוקים
 יש בכאן כו' וד"ל, וזהו שבכל ספירה דשם מ"ב נחסר בחי' המל' וגם במל'
 עצמו נחסר מל' שבמל' לפי שהמל' שבכל ספירה היא בחי' אחרונה המחברת
 עליון בתחתון במל' וגם מתחברים ע"י כל ספירה בחברתה כנ"ל (כמ"ש
 במ"א בפי' טרף אש ומים וכללן שניהם מצד עצם מהותן א"א שיתחברו כא'
 אש ומים רק בבחי' אותיות שלהן אעפ"י שהמה הפכים יוכלו להתחבר בעץ
 המורכב מיסוד האש ויסוד המים), אבל ההעלאה שהוא היפך ההמשכה
 והחיבור למטה בהכרח שבכל ספירה מתכללת בה בבחי' העלם ואין בה בחי'
 גילוי כדי שלא יהי' ע"י בחי' המשכה למטה כנ"ל, ע"כ המספר מ"ב שהוא
 זפ"ו בלבד היפך ימי הספי' שרש בחי' המל' בכל ספי' מטעם שהן בחי'
 המשכות כנ"ל וד"ל.

ומעתה י"ל עוד בענין פ' ק"ש שהיא ג"כ מבחי' שם מ"ב כידוע שהם מ"ב
 תיבות דק"ש מואהבת עד בשעריך כו', והי' אם שמוע הוא בחי'
 שם ע"ב, וידוע דשם מ"ב הוא בבחי' גבורה להיות בבחי' העלאה כנ"ל, ובחי'
 שם ע"ב הוא בבחי' חסד כי חסד גימט' ע"ב כידוע בענין ע"ב גשרים כו',
 ולכאורה אין זה מובן שהרי ידוע בענין ד' פרשיות דתפילין שפ' קדש והי'
 כי יביאך הם בבחי' חו"ב ושמע והא"ש הם בבחי' חו"ג והם ד' מוחין כמ"ש
 בווהר פ' ואתחנן ונמצא פ' שמע בבחי' החסד והי' א"ש בבחי' הגבורה ולפ"ו
 ש"מ"ב תיבות דשמע הוא בבחי' שם מ"ב הרי פ' שמע הוא בבחי' הגבורות
 ולא בבחי' החסד, ופ' והי' אם שמוע שהוא בשם ע"ב דחסד ולא בבחי'
 הגבורה ולהיפוך הוא, וא"כ לכאורה ב' הענינים דסתרי אהדדי כו'. אך הענין
 הוא דשניהם אמת ואין כאן סתירה כלל וכלל דהנה ידוע בפ' ואהבת שהוא
 גימט' ב"פ אור או"י ואו"ח שהוא בבחי' חו"ג כי פי' ואהבת לשון פועל יוצא
 שיהי' בחי' המשכת אהבה מלמעלה למטה הנקרא או"י שהוא בחי' החסד וזה

פ"ו ז': בכת"י ב במקום תיבות אלו: כו'.

במ"א בפי' טרף אש ומים: חגיגה יב, א. וראה בהנסמן ע"ז באורך בס' מאמרי אדהאמצ' במדבר ח"ד ע'
 א'שפח.

כידוע בענין ע"ב גשרים: ראה פרדס שער פרטי השמות פ"ה. שער ערכי הכינוים מע' חסד. שיעור קומה
 (להרמ"ק) סצ"ד. ובכל המבואר כאן בפסיקא זו ראה גם לקו"ת ואתחנן יב, ד. סידור עד, א. ס' מאמרי אדה"ו
 עה"ת ח"ב ע' תשח (ובהמ"מ שם).

בווהר פ' ואתחנן: זח"ג רסב, א ואילך.

ואהבת שהוא גימט' ב"פ אור: פע"ח שער הק"ש פכ"ג. שער הכוונות ענין כונת ק"ש דרוש ז. סידור
 האריז"ל בסדר ק"ש. תניא ספמ"ג.

נמשך ע"י או"ח שהוא בחי' אהבה מלמטה למעלה בכלות הנפש וכמ"ש ואהבת בכל נפשך כו', כענין אברהם אוהבי שהי' מרכבה ועי"ז נמשך לו אהבה כו', וזהו שאמר ואהבת שיהי' ש"ש מתאהב על ידך כו' וכמ"ש במ"א, ונמצא יש בכאן התכללות חו"ג ואו"ח שהוא ענין המאמר לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא כו', וזהו ענין מ"ב תיבות מואהבת כו' שהוא בחי' שם מ"ב וכל שם הוא בבחי' הכלי שמשם האור יוצא בבחי' או"ח בבחי' גבורות בבחי' העלאה דוקא וכמ"ש בשתיים יעופף כו', והיינו אהבה בכלות הנפש באמרו ואהבת בכל נפשך אך בחי' או"ח דאהבה עליונה הנמשך מלמעלה למטה הוא בחי' אור החסד להיות כי זה ענין הארת אור החסד בכלי הגבו' דשם מ"ב ע"כ נקרא התכללות חו"ג לאכללא שמאלא בימינא, אבל בפ' והא"ש להיפך שתיב' דפ' זו היא בבחי' שם ע"ב כלי החסד והאור הוא בבחי' הגבו' כמ"ש במ"א באריכות ונמצא לא סתרי אהדדי כלל דמ"ש בווהר דפ' שמע בחסד קאי בבחי' אור ומ"ש דפ' שמע דשם מ"ב שהוא בבחי' הגבו' הוא בבחי' הכלי ושניהם אמת וד"ל, אך לפי"ז יובן שגם בבחי' שם מ"ב יש התכללות חו"ג כנ"ל וד"ל. ומזה יובן בבחי' המסעות שהוא ג"כ בשם מ"ב בבחי' התכללות ע"ד הנ"ל וזה ויסעו ויחננו שהי' הכל בבחי' המסעות שהוא בבחי' העלאות אך הי' כלול בזה גם מבחי' החסדים דאו"ח כו' כנ"ל, וזהו שהי' במסעות המשכן בלויים ובכהנים, [הלויים] להרים קול שיר כנ"ל מבחי' העלאה וכהנים ברעותא דליבא בחי' המשכה כו' וד"ל.

ומעתה יש להבין שרש ענין הברכות שלפני המצות כי הנה בכל המצות צריך לברך עובר לעשייתן ועובר לישנא דאקדומי הוא כמ"ש ויעבור את הכושי כמ"ש בגמ'. ויש להבין למה דוקא עובר לעשייתן ולא אחר עשי' דוקא מאחר שעיקר הברכה שבח והודאה אשר קדשנו במצותיו וציונו כו' יותר טוב לומר זה אחר שעשה המצוה ונתקדש בקדושת המצות, ולא קודם עשייתן שעדיין לא קדש במצוה כו'. אך הנה בפרטי ענין הברכה נזכר ג' מדריגות א' ברוך אתה כו' הב' אשר קדשנו במצותיו כו' והג' וצונו על מצוה פלוני על ד"ת על נט"י [ולולב] וכה"ג ויש להבין סדר ג' אלה מה הם, והענין הוא כמ"ש בכתבי האריז"ל בכמה דוכתי בשרש ענין המצות מבחי' המשכת תוס' אור באצי', וזהו וצונו, וידוע שכל ציווי הוא המשכה בבחי' גילוי תוס' אור מלמעלה למטה באיזה שרש פרטי מפרטי האורות

ואהבת בכל נפשך: דברים ו, ה.

שיהי' ש"ש מתאהב . . . וכמ"ש במ"א: יומא פו, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קלה.

המאמר לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא: ראה לקו"ת מטות פו, ב — ע"פ זח"ג קעו, א. וראה

שם קעז, א"ב. ובהנסמן עוד בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' אשח.

צריך לברך עובר לעשייתן . . . ויעבור את הכושי כמ"ש בגמ': שמ"ב יח, יג. פסחים ו, ב.

בכהאריז"ל בכמה דוכתי . . . תוס' אור באצי': ראה ע"ח שער מ"ז ומ"ד (שלי"ט) דרוש יא. קריא לתניא

(קנה, א). סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שפג. סה"מ באחי לגני ע' לג.

עליונות כמו על ת"ת להמשיך תוס' אא"ס בחכ' ובלולב להמשיך תוס' אור
 בדעת ובציצית ובטלית להמשיך מקיפים דכתר וחכמה כנ"ל וכה"ג והוא
 הנקרא בחי' המשכות מדות שהוא עיקר היחוד דזו"נ שנקרא קוב"ה וזהו
 שאמרו לשם יחוד קוב"ה כו' על כל מצוה שהוא בחי' המשכת טיפת זכורא
 בכחי' הפנימי' ונקלטת ומתקבלת בתוך פנימי' המל' שהיא כנס"י, והיינו
 וציונו לשון צוותא חדא והתחברות היחוד כו' שבכל מצוה יש בחי' יחוד
 וחיבור מ"ד ומ"ן בבחי' קליטה ממש כידוע שהמצות נק' צדקה ואו' זורע
 צדקות כו' כמ"ש זרעו לכם צדקה כו', וכמ"ש במ"א שהמשכות ע"י המצות
 נק' אור זרוע לצדיק כו' וד"ל.

אך הנה זהו בחי' המשכה מלמעלה למטה אבל כדי שיוכל להיות בחי'
 המשכה ביחוד זה הרי צ"ל בחי' העלאות מ"ן בתחילה מכנס"י מלמטה
 למעלה והוא מ"ש אשר קדשנו במצותיו וצונו מלמטה למעלה דהיינו
 שהעלנו למעלה לו וקדשנו בקודש העליון דמצות רמ"ח איברים דמלכא כו'
 ואמנם העלאה גדולה כזאת א"א להיות מצד כח עצמנו כלל כ"א מצד עצמו'
 אא"ס ב"ה אשר קדשנו במצותיו כו' דהיינו שנמשך בשביל העלאה הזאת
 בחי' הארה והמשכה עליונה מלמעלה למטה שע"י יוכל להיות בחי' העלאה
 זאת ונקרא בחי' כח המעלה מ"ן כידוע, וה"ז כמו משל התינוק שאינו יכול
 לילך ברגליו מצד חלישתו שאביו עוזרו ומסייעו מן הצד בידים שמשפיל עד
 מתחת לרגלי התינוק, ואם גם בזה לא יוכל לילך אז האב נוטלו בידו ונושא
 אותו ומגביהו על כתפיו, וז"ש אנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותי פי'
 תרגלתי להשפיל א"ע ככ"י לעזור להם בהליכה מלמטה למעלה ואח"כ נוטלן
 על זרועותיו להגביהם למעלה כמ"ש וינטלם וינשאם כו', כאשר ישא אומן
 כו', שהיא ענין בחי' המשכה מעצמיות המאציל להיות לעזר לכנס"י שיוכלו
 לעלות אחרי ה' מלמטה למעלה עד שמגביהם ונושאם על זרועותיו כמ"ש
 קחם על זרועותי וכן כתיב ואשא אתכם על כנפי נשרים ובכל דור ודור יש
 כח זה המעלה לכנ"י מלמטה למעלה מעלה כמו באהרן כהנא רבא שנקרא
 שושבינא דמטרוניתא להעלות הכלה להחתן, וז"ש בהעלותך את הנרות שהן
 כנס"י שנק' נר כו', והנה בחי' הארה והמשכה זאת מלמעלה למטה להגביה

כידוע שהמצות נק' צדקה: ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשטו. עדרת. דברים ח"ב ע' תטו.

וש"נ.

זרוע צדקות . . . זרעו לכם . . . וכמ"ש במ"א . . . אור זרוע לצדיק: נוסח ברכת יוצר. הושע יר"ד, יב. [וראה
 ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשטו, ובהמ"מ שם]. תהלים צו, יא. וראה סה"מ תקס"ד ע' קמח. קנד.
 סה"מ תקס"ח ח"ב ס"ע תרה ואילך.

אנכי תרגלתי לאפרים . . . וינטלם וינשאם . . . כאשר ישא אומן: הושע יא, ג. ישע"י סג, ט. בהעלותך יא, יב
 [האימון].

ואשא אתכם: יתרו יט, ד.

באהרן . . . שושבינא דמטרוניתא . . . בהעלותך את הנרות: זחיג כ, א ועוד. בהעלותך ת, ב.

ולהעלות דבר התחתון שבלעדו לא יוכל לעלות כו', הנה הוא בא ונמשך למטה רק בבחי' מקבל בהעלם ולא בגילוי במקבל אלא כמו בבחי' חיבוק שמחבק בימינו שנוטלו ומגביהו כו'. וזהו ואתה משמרה שמירה מבחוץ היא כו' משא"כ בחי' ההארה הנמשכת במצות אחרי בחי' העלאה הזאת דקדשנו במצותיו ובבחי' המשכה פנימית הוי' הנקלטת בבחי' פנימיות במקבל ונק' בחי' מ"ד ממטה שזהו ענין רצונו להמשיך תוס' אור, וזהו כל ענין הברכות שלפני המצות כי פי' ברוך אתה כו' הוא בבחי' המשכת המקיפים מלמעלה שיוכלו לעלות ולהתקדש במצותיו וז"ש אשר קדשנו כו' ואח"כ וציונו בבחי' המשכת מ"ד הנ"ל והכל לפי מעשה המצות כדי שיוכל להיות בבחי' המשכת מ"ד במעשה המצות וע"כ כל ברכת המצות הן עובר לעשייתן כדי שיוכל להיות היחוד ולא אחר עשיתן שא"צ להכנה אחר המעשה כו' וד"ל.

אך הנה עתה י"ל שרש ההפרש בין תורה למצות, דהנה לכאורה לפי הנ"ל הרי המצות הן בבחי' מ"ד (וא"ז סותר מ"ש בזהר דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא ששניהם אמת, דבבחי' אור הנמשך בז"א ע"י המצות הוא בבחי' מ"ד דאבא שמתפשטים ברמ"ח איברים כנ"ל), ובמ"א מבואר שהתורה היא בבחי' אברים הפנימיים כמ"ש ותורתך בתוך מעי כי ממוח החכמה נמשך ללב ומן הלב פלגינהו לכל שייפין כנ"ל, כמ"ש ע"י המזון שנהפך לדם והמצות הן איברים החיצונים, ולכאורה זה סותר למ"ש במ"א שהתורה נקראת מזון והמצוה בבחי' לבושין כו', אמנם הענין דיש הפרש בין עולם האצילות דאיהו וחייהו כו' לבי"ע עולמות הנפרדים יש מאין שבאצילות התורה היא בבחי' איברים הפנימיים ומוח ולב כי אורייתא מח"ע נפקת כמו מזון וחיות נמשך מלמעלה למטה באיברים הפנימיים כמ"ש והחכמה תחי' והמצות הן בבחי' החיצוניות של האיברים שמקבל ע"י האיברים פנימיים ששרשם בחכמה בראש, והגם ששרש המצות הן בחי' תרי"ג ארחין דגלגלתא שהוא בבחי' הסתר מלמעלה מהחכמה מ"מ אין זה רק בבחי' חיצוניות והעלם גדול ולא בבחי' גילוי אור וחיות כלל כמו גילוי אור בחכמה בראש שרש ההארה כנ"ל, אבל כבי"ע נקרא התורה מזון והמצות הן בבחי' לבושין וההפרש ביניהם שהמזון הוא בבחי' אור וחיות פנימי בגילוי והלבוש הוא בבחי' חיצוניות ובהעלם והא בהא תליא דמשום דשרש התורה בחכמה בגילוי או"פ ע"כ כשבא עוד למטה כבי"ע נעשה מזה בחי' מזון אבל המצות דאצי' הן בבחי'

בזהר דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא: ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א). זח"א קע, ב. זח"ב קיח, א. זח"ג

ככב, ב.

ובמ"א מבואר שהתורה . . . ותורתך בתוך מעי: תהלים מ, ט. ראה תניא ספ"ה ובהנסמן לשם.

ומן הלב פלגינהו לכל שייפין: ראה זח"ג רכא, ב.

אורייתא מח"ע נפקת . . . והחכ' תחי': זח"כ סב, א. פה, א. קכא, א. זח"ג פא, א. קפב, א. רסא, א.

ששרש המצות הן בחי' תרי"ג ארחין דגלגלתא: ראה זח"ג קכט, א [ובביאור האריו"ל שם]. שם קלו, א.

משנת חסידים מס' א"א ספ"ד.

אברים רק ששרשם בכתר בהעלם כנ"ל ע"כ כשבאים ונמשכים עוד למטה בכ"ע נק' בחי' לכושין כידוע דשרש הלבושים בבחי' מקיפים כו' לפי שמכל בחי' חיצונית נעשה בחי' לכושין בלבד (כמו הולד שנולד מן הבירור שבטיפה ומבחי' החיצונית נעשה השלי' שהוא לבוש החיצון של הולד שממנו שרש אוה"ע כמ"ש במ"א) ונכלל בכוונת הברכות שלפני המצות באמרו בא"י שהיא בחי' המשכות מקיפין שרש המצות כמו שהן בבחי' תרי"ג ארחין דגלגלתא אשר קדשנו מלמטה למעלה בבחי' רמ"ח איברים חיצונים כנ"ל וציווי הוא בחי' המשכות מ"ד כנ"ל והוא ע"י התורה דוקא דאורייתא מח"ע נפקת ולזה אמרו ת"ת כנגד כולם תלמוד גדול שמביא לידי מעשה כמ"ש במ"א וד"ל.

ולהבין שרש חותמו של הקב"ה אמת כו' הנה כתיב תתן אמת ליעקב כו', ויש להבין למה ליעקב דוקא ניתן האמת ומשמע שלא נקרא אמת רק כשנמשך ליעקב דוקא וגם י"ל מ"ש באד"ר דתיקון הז' ואמת הוא בחי' הארת תרין תפוחין כו' וז"ש חכמת אדם תאיר פניו כו' ששם מקום חלק פנוי מן השערות כו', ומבואר עוד באד"ר דבבחי' איסתכלותא דפני' דא"א בפני' דז"א נמשך לו שיע"ה נהורין ג"כ והוא מ"ש יאר ה' פניו אליך כו' ע"ש, וזהו תתן אמת ליעקב בחי' הארת תרין תפוחין כו' ליעקב דוקא שהוא בחי' ז"א כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק שרש בחי' האמת שהוא מה שכח השכל וחכמה מאמת אותו שכך הוא ולא באופן אחר זולתו ודרך שנתאמת עפ"י החכמה נקרא דבר אמת ולא זולתו כמו שיש הרבה דברים שאינם נתאמתים ע"פ השכל החליט הדבר לאמיתתו כי יוכל להפוך הדברים מההיפוך אל ההיפוך כמו טענ' מדת הדין מה נשתנה אלו מאלו כו', והרי נסתר שכל וטעם של זכות עי"ז וגם טענת הדין הזה לא יתקיים כי יחזור טענת השכל לזכות ולסותרו ונמצא שניהם בלתי מתקיימים וכל דבר שאינו מתקיים אינו נקרא אמת, וא"כ איזה דבר חכמה שנקרא אמת אשר השכל מאמתו בלי נטי' לימין ושמאל והרי אין זה מאמיתת רק שרש ומקור השכל שמשם נמשכו כל מיני שכל לזכות ולחוב ששם נתאמת ד"ז באופן כך וכך כו' ע"כ בירידתו למטה לא יתהפך לעולם והוא בחי' קו האמצעי דיעקב שעולה עד הכתר שמשם נמשך

הולד שנולד מן הבירור שבטיפה: ראה גם שערי אורה פת, א. פיה"מ לאדהאמ"צ פפ"ה (נג, ב). ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תננט. שם — דרושי חתונה ח"א ע' קע. השלי' שממנו שרש אוה"ע כמ"ש במ"א: ראה קונטרס הוספות לסה"מ „אתהלך לאזניא" (קה"ת, תשמ"ב) ע' רעט ואילך.

ת"ת כנגד כולם תלמוד גדול שמביא לידי מעשה: ריש פאה. קידושין מ, ב. ולהבין שרש חותמו של הקב"ה אמת . . . תתן אמת ליעקב: שבת נה, א. מיכה ז, כ. ראה ד"ה אלה מסעי בלקו"ת צא, סע"ד.

באד"ר דתיקון הז' ואמת . . . חכמת אדם: ראה זח"ג קלג, ב. ועוד. קהלת ת, א. עוד באד"ר דבבחי' איסתכלותא . . . יאר ה': נשא ו, כה. ראה אד"ר קכה, ב ואילך. קלו, ב ואילך. ע"ח שער היווגים פ"ז וח'. וראה לקו"ת מסעי [המקביל לכאן] צג, סע"ג. ובהנסמן ע"ז עוד בהערה בפלח הרמון שמות ס"ע שסב.

שרש האמת כו', כי קו האמצעי כולל חו"כ והוא הנקרא אמת כמ"ש בזהר ע"פ ונתתם לי אות אמת דא וי"ו כו' כי החסד אינו נקרא אמת מצד מדת הדין הסותרו ומדת הדין אינו נקרא אמת מצד כח החסד הסותרו אבל בחי' ההכרעה דת"ת מתקיים הוא הנקרא אמת לפי ששרשו למעלה מן הקו ימין ושמצד חו"ג כו', וכמו ר"מ שהי' אומר על טהור טמא ומראה פנים כו' לפי ששרשו במקור החכמה למעלה מהתחלקות המדות שבחכמה מ"ט פנים טמא כו' כמ"ש במ"א, דהיינו בבחי' מ"ס דא"א עצמו הנקרא שכל הנעלם מכל רעיון שהוא למעלה מבחי' שכל וטעם גלוי שממנו מקור מוצא כל שכל גלוי כידוע עד שאמר גבי ר"ע שהיו סורקין כו' שתוק כך עלה במחשבה לפני פי' במחשבה סתימאה הנ"ל למעלה מן הטעם נגלה, לדבר מה יסרקו בשרו וכי זו תורה כו', רק טעם כמוס ונעלם במח"ס לפני שלא יכול לבוא לידי גילוי שכל וטעם למטה להיותו נעלם מכל רעיון כו', וידוע דאור אבא יונק ממזל הח' כו' רק מבחי' שערות שנמשכים ממותרי מוחין סתימא' הסתום ונעלם דהיינו בחי' חכמה דאצי' הבא בגילוי אור ונקרא אור אבא אינו מקבל רק ממזל ונוצר כו', וכמ"כ כל ענין יגמדה"ר שנקרא י"ג ת"ד דא"א כולם אינם נמשכים רק מבחי' מותרי מו"ס אבל עצם מו"ס נקרא שכל הנעלם שלא בא לידי גילוי כלל ומשם נמשך מקור האמת כנ"ל, וזהו תתן אמת ליעקב דוקא והוא ענין תיקון הז' ואמת שהוא בחי' הארת תרין תפוחין שהוא מקום פנוי וחלק מן השערות שנקרא פנים דא"א שעז"ג חכמת אדם תאיר פניו כנ"ל דהיינו מפני שבפנים שלו מאיר מעצמות ומהות דמו"ס עצמו הנקרא שכל הנעלם ונקרא חכמת אדם כו' שלמעלה הרבה מן בחי' המשכות המוחין בי"ג ת"ד כו' ע"כ הוא מקום פנוי וחלק מן השערות כו' וד"ל.

ולהבין ביאור זה הנה גם מדה"ר כמו רחום וחנון כו' אין זה בחי' אמת דמו"ס כמו שהוא במקור החכמה עצמה הנקרא מו"ס עצמו רק בחי' הארה בעלמא משם ע"י מותרי מוחין וכן בחכמה באה אל הגילוי מן ההעלם הנקרא אבא, הרי יכול להיות כמה מיני חכמה הפכיים כנ"ל וגם אין זאת ההמשכה מי"ג ת"ד רק עולמות שבא בבחי' יש מאין כי אין הרחמנות נופל רק על דבר נפרד שצריך לרחמים ואין זה ערך לגבי עצמות המו"ס שאין משם בחי' המשכה בשביל דבר נפרד כלל רק שהוא בחי' האין כמו

בזהר ע"פ ונתתם לי אות אמת: יהושע ב, יב. זחיג ב, א.

ר"מ שהי' אומר על טהור טמא . . . כמ"ש במ"א: עירובין יג, ב. ראה סה"מ תקס"ג ח"א ע' יח ואילך. כ ואילך.

שכל הנעלם מכל רעיון: לשון זה הוא בפיוט „איל מסתתר". וראה בהנסמן ע"ז בארוכה ב„מילואים להמ"מ בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' שי.

שהיו סורקין כו' שתוק כך עלה: מנחות כט, ב.

דאור אבא יונק ממזל הח': זחיג רפט, ב. ע"ח שער הכללים פ"ה. שער אי"א (שי"ג) ספ"ט. ועוד. אגה"ק

סכ"ח.

שהוא בעצם במקור האותיות שנקראים חכמת אדם בעצם ששם אמיתיות החכמה כמו שהוא בעצם משא"כ בחי' התפשטות דרך בחי' שערות שאין שם אמיתתה כמו שהוא ממש כו', אך בבחי' הארת הפנים דתרין תפוחין כו' שם יש גילוי האור מבחי' עצמות ומהות דמו"ס באמיתתה כמו שהוא בעצם במקורו הנ"ל בחי' אין ממש, ודוגמא לדבר זה הוא מה שמצינו בר"א שצהבו פניו דאשכח תוספתא חדתא וכתיב חכמת אדם תאיר פניו וכן בר' יהודא שצהבו פניו מאור תורה כו' וענין צהבו פניו הוא שהאור העצמי של השכל הנעלם שלמעלה מן השכל הנגלה כמוח כצורה לחומר הוא שבא בגילוי בבחי' הארה בפניו של אדם גשמי וגילוי זה אינו כמו גילוי שכל מלמעלה מן השכל שעכ"פ שכל וחכמה נקרא וכהארת פנים דתרין תפוחין ב' לחיים גשמיים ה"ז ענין גשמי ורחוק מערך השכל לגמרי, אך עכ"ז שרשו יותר נעלה מן הארת השכל הבא בגילוי וכח המשכיל כל שכל הנקרא מו"ס ושכל הנעלם וכו', לפי ששכל הבא לגילוי מן ההעלם במו"ס אינו בא ונמשך ממהותו ועצמותו רק חלק נבדל ממותרי ונובלות שלו כמו שיפול ויכול שיחת דבר חכמה משכל חכם הגדול בעצם כח השכלתו במושכלות כו', אבל הארת פנים שבחכמת אדם שבעצם הוא גילוי הארת עצמות כח חכמתו ממש רק אעפ"כ אין גילוי זה רק הארה גשמיות חיצונית ואין ערך לבחי' שכל וחכמה כלל אמנם הרי ניכר ונראה בגילוי זה החיצונית שבפנים מהות אמיתית מקור החכמה ונקרא מו"ס עצמו ולא בבחי' השגת שכל כו', אלא רק בבחי' ראי' והבטה בלבד שבאותו מקום שבפנים נראה לעיני הרואה גילוי עצם המו"ס כו', והרבה יותר יוכל לקבל מראי' והבטה זו שבהארת פנים מקבלת שכל וחכמה ממש מכח השכל הנעלם הזה. ועוד ראי' מענין הקבלת פני רבו שחייב אדם להקביל פני רבו בכל שבת וי"ט לפי שבקבלת פני רבו שמאיר בו בחי' כח חכמתו העצמי ממקורם לבחי' מו"ס עצמו ובפרט בשבת וי"ט אחר תפילת המוסף שהארת אור הכתר מאיר בחכמה הרי התלמיד מקבל ממקור חכמתו בריבוי כח ועוז כל מה שיוכל לקבל גילוי חכמה ממנו כו', ועוד ראי' לדבר ממ"ש ונתת מהודך עליו שהוא הוד הארת פני משה שמזה הי' כל עיקר כח החכמה דיהושע שפני יהושע כפני לבנה וכו' וד"ל. וכך יובן למשכיל למעלה בחי' יאר ה' פניו אליך בבחי' הארת פנים דא"א שרשו בעצמות מו"ס שאינו בא ע"י לידי גילוי המשכה גם בחכמה דאצי' י"ג מדה"ר כנ"ל רק שנמשך ומאיר ליעקב שהוא ז"א בבחי' גילוי הארת פנים בלבד מחכמת אדם שתאיר פניו כו' וכמ"ש באד"ר דבאסתכלותא דו"א

בר"א [בר' אבהו] שצהבו פניו: ירושלמי שבת פ"ח ה"א. וראה עוד בלקו"ת מסעי צג, ריש ע' ב ובהנסמן בהמ"מ לשם.

ועוד ראי' בבחי' ב במקום תיבות אלו: וראי' לזה.

שחייב אדם להקביל פני רבו בכל שבת וי"ט: ר"ה טז, ב. וראה ר"ח שם. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' תמ. תנג. ויקרא ח"א ע' קעת. דברים ח"ב ע' תקג. שם — דרושי חתונה ח"א ע' צג. ונחת מהודך עליו: פינחס כו, ב.

באנפין דאריך מקבל ש"ע נהורין כו' ששם הוא גילוי הארת מהות ועצמות המו"ס שהיא למעלה גם מהשגת י"ג מדה"ר מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו תתן אמת ליעקב דוקא כי הנה אעפ"י שמבואר למעלה שבחי' עצמות מו"ס מתגלה בהארת פנים כו' הרי אין זה בחי' עצמות ממש שהרי עצמות מו"ס נקראת בשם שכל הנעלם ממש ואינו בא לידי גילוי כלל כנ"ל א"כ איך נאמר שמתגלה בהארת פנים כו', אך הענין הוא כנ"ל דאין זה הגילוי בהארת פנים בבחי' עצמיות ממש רק שניכר ונראה בלבד מתוך הארת פנים מהות אמיתיות החכמה לפי ששם שורה מקור החכמה אבל מ"מ אין זה רק כמוס ונעלם החכמה בעצמותה כו' כך בחי' מו"ס עצמו כמוס ונעלם בעצמותו וד"ל רק שבפנים מאיר אורו אבל אינו משיג מהותו כלל, ולפי"ז גם לענין קריאת שם אמת שהוא כבר גילוי גמור א"א לומר בעצמיות מו"ס קריאת שם זה מאחר שהוא בהעלם בלתי בא לידי גילוי כלל אין לו קריאת שם עדיין, רק שנקרא מקור האמת וגם בבחי' גילוי בהארת פנים כי"כ לא יתכן לקרות בשם אמת מאחר שאין בה גילוי גמור בהארת פנים להיות משיג ממש מהותו כנ"ל אלא דוקא כאשר בחי' הארת פנים הללו מאירים בזולתו כמו בפנים דו"א כמ"ש יאר ה' פניו אליך כנ"ל שמה דוקא קריאת שם אמת כי שם הרי כח האור בבחי' התגלות גמור למקבלים שמקבלים גם הם האור הזה בבחי' גילוי גמור או נקרא אמת בגילוי (עד"מ פני חמה שכולל מגוונין לא ניכר מהות אורו ועצמותו כו', כ"א בהארתו בדבר זולתו כמו המים) וה"ז כמו אותיות החותם שאינו ניכר רק כשנחקק בדבר זולתו שיוכלו הכל לקבל ואז הוא סימן וראי' לדבר המתקיים כמו אשר נחתם בטבעת המלך אין להשיב כו'. וזהו ענין חותמו של הקב"ה אמת פי' חותמו הוא גילוי העלם האור מעצמות ח"ס שנקרא מקור האמת כאשר בא לידי התגלות גמור למקבל כמ"ש תתן אמת ליעקב שהוא ז"א שמקבל ש"ע נהורין בהארת פנים דא"א כנ"ל או נקרא אמת דוקא ולא טרם בא למטה שיוכל להיות בטל עדיין כמשל הכתב הנכתב ולא נחתם עדיין חותם המלך כו', חותם של המלך הוא המאמת כל הדברים היוצאים בכתב דבר מלכות אין להשיב ולמעלה היינו בחי' ואמת הנ"ל שהוא מקור כל קיום ענינים פרטים הנחתם בחותם זה והוא כאשר בא לחתום דבר מל' שמאין ליש שהוא בחי' מל' כמו בנעילה דיוהכ"פ שהם עול' עד בחי' דיקנא דא"א בז"א ומקבלת מבחי' חותמו של הקב"ה בבחי' תיקון ואמת הנ"ל. אך מ"ש תתן אמת ליעקב דוקא הרי בתוך חותם כללי זה כבר ניתן ליעקב שהוא יחתום כל דבר לקיים והוא בחי' הארת פנים דא"א בז"א כו', וזהו איהו אמת ואיהו אמונה כו' שמקבלת המל' מבחי' אמת ליעקב כמאמר פועל אמת שפעולתו במל' אמת מבחי' הארה דהארה כמשל

חותם המצטייר בדבר מפריד זולתו כו', וזהו כל עיקר החתימה בנעילה
דיוהכ"פ כנ"ל וחתימתו בספר כידוע וד"ל.

ואחרי כל הנ"ל יובן שרש ענין ויכתוב משה מוצאיהם למסעיהם, פי' משה
הוא בחי' שושבינא דמלכא להמשיך עצמיות המאציל לידי גילוי
אותיות הכתיבה שהוא בחי' החותם הנ"ל שהוא תיקון ואמת להאיר ביעקב
עד בחי' המל' והרי זה בחי' המשכות עצמיות ממש שהרי גם בדבר הכמוס
בלב יוכל לבוא לידי גילוי כשיחתום שמו בחתימתו על הדבר ההוא הרי בזה
יצא הדבר ממנו והוא דבר אמת המתקיים כמו הדבר הנחתם שמחויבין
לאמת ולקיים ככל אשר נחתם ע"פ ואין להשיב וה"ו בחי' המשכות עצמיות
בבחי' חותם ונקרא אמת כנ"ל וד"ל. וענין למוצאיהם היינו כל ענין הנ"ל
בבחי' העלאה והמשכה ונקרא מ"ד ומ"ן שע"י המצות שהי' עד"ז במ"ב
מסעות שיהי' מזה הכח ועזו לדורות הבאים כו', הנה משה בחי' יסוד אבא
כתיב בבחי' אמת לאמתו כו', כל מקור למוצאיהם שהוא מקור כל המשכות
מ"ד משרשא דכולא למסעיהם שיוכל להיות העלאת מ"ן כנ"ל בפ"י אנוכי
תרגלתי לאפרים כו' ואלה מסעיהם למוצאיהם פי' אח"כ יוכל להיות מסעיהם
כל מיני העלאות להעלות מ"ן מלמטה למעלה כדי לעורר למוצאיהם שהוא
בחי' המשכת מ"ד הנ"ל שאחר העלאה שהוא עיקר היחוד הנ"ל שיש ב'
המשכות א' שיוכל להיות העלאה וזהו למוצאיהם רק בשביל מסעיהם כו'
והבי' המשכות מ"ד לזיווג כו', וזהו מוצאיהם הנ"ל שלאחר מסעיהם וזהו
ואלה מסעיהם שנעשה ע"י מוצאיהם בתחילה מטעם הנ"ל ובלתי הכתיבה
דמשה לא הי' נמשך מוצאיהם למסעיהם, וממילא לא הי' מסעיהם למוצאיהם
כו', ואעפ"י שניתן חותם דאמת ליעקב אבל הרי אמרו בזוהר דמשה מלגאו
ויעקב מלכר דהיינו דכתיבת החותם דאמת הוא ע"י משה שושבינא דמלכא
ואח"כ ניתן אמת זה ליעקב (ובכל הנ"ל יובן מארז"ל שופר"י דיעקב מעין
שופר"י דאדה"ר שהוא בחי' תיקון ואמת ליעקב הארת תרין תפוחין דאריך
דז"א שנקרא יעקב כנ"ל).

פקסימיליות

ברוך ארנוך ע"ה הדיבור באלה מסין בתוסף

אבן ליה שטן הקצין לקח זרעו זמורה שיעלה עמנו חזונו בן

שטן נז וגט האו נז ברא אלה כול קטן אלוני כול והלך דרך

במלך הקצין האט הנה נטף שאר ארז חלם באלה בקמורה אהיה

נמצאת ארז חלם בקמורה ובמלך הארז שאר עין הקצין חלם בקמורה

נז ארז אט גאבה כח בקרוב והוא נז בארז נחמה ארז כח

במלך הזרע בהמרה והוא הנה ארז אט גאבה הבא בלתי נחמה כח

ואהבן בארז דמך גיה הנה ואתן בלתי אט והוא אט ל וט השקיות

הא בתי עין ארז חלום בא בלתי נחמה כח אלוה הוא נחמה חלום

אצלו אט נטף רז עמנו האחרון בותם אצלו נחמה חלום חלום חלום

אט כח ונחמה אט עב דמך נחמה חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו דרך נחמה כח שוטף אט והוא אט חלום חלום חלום חלום חלום

אט חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

אצלו חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום חלום

פקסימיליא מכת"י מעתיק

הכותרת בתחילת העמוד היא בגומ"ק כ"ק אדמו"ר מהורש"ב

— נדפס לעיל ע' איתתמג —

א'תתפט

לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
חוגתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל – חירות אמיתי
כלתו צביי מרים בת שיינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
וב"ג אסתר בת פריידא באבע מאליא
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובעלה יהושע בן עטא דבורה
ובנם מנחם מענדל בן שרה ברכה
ובתם חיי מושקא בת שרה ברכה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
ובעלה יוסף בן מנחמה
ובתם חיי מושקא בת אסתר
ובתם דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדו משה בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר

ובעלה אהרן בן גיטל לאה
ובנם לוי יצחק בן רבקה
ובתם חנה בת רבקה
ובנם יהודה לייב בן רבקה
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
ובנם לוי יצחק בן שרה ברכה
ובתם חנה בת שרה ברכה
נכדתו מלכה בת אסתר
ולע"ג בעלה המנוח אליעזר אלימלך ע"ה
בן ניסן שיחי'
ובתה חיי מושקא בת מלכה
נכדתו חנה בת אסתר
ובעלה ישראל מאיר בן חנה הינדא
ובנם לוי יצחק בן חנה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום דובער בן אסתר
נכדתו דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צביי מרים
נכדתו חנה בת צביי מרים
נכדו משה מרדכי בן צביי מרים
נכדתו אסתר בת צביי מרים
נכדתו דבורה לאה בת צביי מרים
נכדתו רבקה בת צביי מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צביי מרים

שיחי